CONFESSARIUS MONIALIUM

Cum novissimis Additionibus.

CONFESSARIUS MONIALIUM

Commoda, Brevi, & Practica Methodo Instructus

Circa earum Obligationes, Privilegia, & cætera ferè omnia ad hanc Materiam spectantia

A P. D.

CAJETANO DE ALEXANDRIS

Clerico Regulari Sacræ Theologiæ Professore.

EDITIO QUARTA

Pluribus in locis locupletata.

VENETIIS,

Ex Typographia Balleoniana.

M. DCCXXVIII.

Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

LECTORI:

MIraris, quòd argumento à tot eruditiſſimis Scriptoribus illuſtrato ego quoque auſim tenuem calamum admovere? Unam excipe audaciæ meæ excuſatiouem. Qui operis novitate placere non potui, ſtudui brevitate juvare; levabit ſanè prolixæ iuquiſitionis laborem coacta in anguſtum materia. Hùc ego ſpectavi. Conatum approba, ſi rem non potes. Fruere opere, ſi placet, & quæ placere non pòſſunt, excuſa.

INDEX
Capitum, & Paragraphorum.

CAPUT I.

De Monialium obligationibus ratione status.

CAPUT II.

De Puellarum receptione ad habitum.

CAPUT III.

CAPUT IV.

De Voti Paupertatis obligatione.

§. 3.

CAPUT V.

CAPUT VI.

De Monialium subjectione erga Superiores ex vi voti Obedientiæ.

CAPUT VII.

De Monialium obligatione quoad Clausuram.

CAPUT VIII.

De præcipuis Monialium obligationibus.

CAPUT IX.

De obligationibus Monialium quoad electionem Abbatissę.

CA-

CAPUT X.

CAPUT XI.

De particularium Monialium obligationibus & privilegiis.

D. ANTONIUS MARIA CORREALE
Congregationis Clericorum Regularium Præpositus Generalis.

HOc Opus inscriptum *Confessarius Monialium* à P.D. Cajetano de Alexandris nostræ Congregationis Theologo compositũ, & juxta assertionem Patrum, quibus id cōmisimus, approbatum, ut Typis mandetur, quoad Nos spectat, facultatem concedimus. In quorum fidem præsentes litteràs manu propria subscripsimus, & solito nostro Sigillo firmavimus.

Dat. Romæ die 24. Septembris 1712.

D. Antonius Maria Correale Præpositus Generalis Clericorum Regularium.

D. Ioseph. Maria Aliprandi Secret.

NOI RIFORMATORI.

dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approvazione del P.F. Tomaso Maria Gennari Inquisitore, nel Libro intitolato; *Confessarius Monialium* &c. Instructus à P. Cajetano de Alexandris Clerico Regulari, non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario Nostro, niente contro Prencipi e buoni costumi, concedemo Licenza che possi esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. 18. Settembre 1712.

Gerolamo Venier Kav. Proc. Rif.
Gio: Francesco Morosini Kav. Rif.

Agostino Gadaldini Segr.

CONFESSARIUS MONIALIUM.

CAPUT PRIMUM.

De Monialium obligationibus.

§. I.

De obligatione Monialium tendendi ad perfectionem ratione status.

VIrgines contemplativam, & cęnobiticam vitam profitentes, variis in primitiva Ecclesia fuerunt nominibus nuncupatę, & quidem omnibus sanctitatem preseferentibus. Sacerdotes illas appellavit Basilius, Deo Sacratas Fulgentius, & velatas Christi Sponsas Optatus. Hoc nostro ævo intitulantur Moniales à Græco nomine *Monìcs*, quod *solitudinem captantes* significat. Hæc tam speciosa, & plena Religionis vocabula enunciant, quales exprimi debeant à Sacris Virginibus mores; unde meritò Tractatum hunc ab obligatione qua tendere ad perfectionem tenentur, exordimur. Igitur.

Quær. 1. Utrùm Moniales teneantur ex vi suæ professionis tendere ad perfectionem.

1. *Resp.* Affirmativè, quia hæc est obbligatio sui status, & in quo differunt à laicis. Nam statui laicorum solùm dicitur à Christo Matthæi 19. *Serva mandata.* Statui verò Religiosorum, qui insinuatur illis verbis, *Si vis perfectus esse*, ulteriùs dicitur, *Vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me*; per quod denotantur consilia, & per consequens perfectionis sequela. Non tenētur tamen tendere ad perfectionem per omnia opera consiliorum, aut supererogationis, sed per illa tantùm, quæ sunt secundùm Regulam, & observantias sui Ordinis, quia non se obligaverunt nisi ad illam perfectionem, quæ mediis institutis suæ Religionis comparari potest. Neque tenentur esse perfectæ in facto esse; quia status Religionis non est status perfectionis acquisitæ, sed acquirendæ. Unde neque tenentur ex vi hujus obligationis domitas, seu superatas habere omnes suas passiones inordinatas; sed sufficit, ut ad eas vincendas, quantum potuerint, conentur.

Quær. 2. An prædicta obligatio tendendi ad perfectionem sit sub mortali.

Resp. Affirmativè, quia est de re gravissima, quam noverunt, & in qua consistit substantia status Religiosi. Ita Corduba, & Rodriquez *t. 1. qq. Regul. q. 48. art. 1.* Non esse tamen obligationem distinctā ab obligatione servandi vota, & observantias regulares, probabilius est, ut notat Sanchez *in Decal. lib. 6. c. 5. n. 5.* Quia culpæ, & precepta nisi ex evidentissimis rationibus sunt multiplicanda; cùmque versemur in materia odiosa, quod minimum est, sequendum.

Quær.

Quær. 3. Quando contra hoc præceptum peccent Moniales.

Resp. Peccare contra hoc præceptũ, quando transgrediuntur regulam, etiam si ad venialem tantum, vel ad nullam culpam obligaret, eo fine; ut impediant perfectionem, aut quando firmiter statuunt apud se, nullo modo curare de perfectione sui status, quia hoc est directè contra id, quod promiserunt. Valentia, Vasquez & alii. Item quando intervenit contemptus consiliorum, quibus pervenitur ad perfectionem. Cajetan. 2. 2. *qu*. 86. *art*. 9. Talis autem contemptus tunc intervenit, quãdo Monialis refugit subjici consiliis divinis, ut à Deo traditis; vel quando parvi æstimat opera ipsa consiliorum, ita ut illa secundùm se vilipendat. Quare si Monialis spiritualem profectum, & divina consilia, ut à Deo tradita, reveretur, & tantùm de illis non curat, quia non tenetur ad illa, nec sunt necessaria ad salutem, non peccat mortaliter. Sanchez *loc. cit. num*. 9. ubi subdit, venialiter tamen peccare, quia aliqualis contemptus est omittere intentionem, & executionem mediorum conducentium ad profectum spiritualem.

§. II.

De obligatione Monialium ratione Regulæ.

Quær. 1. AN, & quo genere obligationis teneantur, Moniales servare Regulam, seu Constitutiones, & statuta sui Ordinis.

Resp. Teneri equidem, quia Regula, & Constitutiones participant rationem legis, cui

cui se subjecerunt per promissionem factam in professione. Qua autem obligatione teneantur, an scilicet ad culpam, vel ad pœnam tantùm, vel ad utramque, ex ipsis regulis metiendum est. Advertendum tamen, quòd si Regulæ, seu Constitutionum transgressio fiat ex contemptu formali, semper est peccatum mortale, ut diximus suprà de obligatione tendendi ad perfectionem, quia est peccatum inobedientiæ formalis; & hoc verum est, etiam si Regulæ non obligent ad ullum peccatum, vel ad veniale tantùm, quia licèt materia sit levis, contempus tamen est gravis, & formalis. Ita Navar. Cord. Valent. & Barthol. à S. Fausto *in Thesauro Religios. lib. 6, quæst.* 157. Quòd si transgressio Regulæ, ad nullam culpam obligantis, oriatur ex nimia cupiditate erga aliquid, & non ex alio malo fine, est peccatum veniale, quia dato, quòd à Regula non esset prohibita illa actio, esset tamen culpa ex libidine, id est ex nimia cupiditate, ergo à fortiori venialis erit, dum à Regula est prohibita. Ita D. Tho. 2. 2. *q.* 186. *art.* 6. *ad.* 1.

Quær. 2. An Monialis, quæ passim ex consuetudine violat Regulam, quæ non obligat ad culpam, peccet mortaliter ex contemptu.

Resp. Negativè, quia contemptus inclusus in illa consuetudine non est formalis, sed interpretativus; nam formalis contemptus in solo actu interiori voluntatis perficitur, ac proindè ob solam externi operis multiplicationem induci nequit. Benè verum est, quòd consuetudo supradicta disponit ad contemptum formalem, sicuti venialia peccata sæpe reiterata disponunt ad mortale. Ita Div. Thom. *loc. citat. ad* 3. Quare Monialis tenetur sub mortali eam consuetudinem tolle-

re,

re, quotiescumque advertit per illam exponi periculo labendi in contemptum formalem, vel votorum transgressionem, vel etiam præbendi aliis occasionem transgressionis. Sicut, quamvis consuetudo jurandi non possit dici peccatum mortale, at neligentia illam extirpandi, animadverso perjuriorum periculo inde consurgente, est lethalis, Sanch. *in Decal. lib.*6.*cap.*4.*n.*21.

*Quær.*3. An quando Regula consuetudine laxata est, teneantur Moniales in suo pristino rigore eam servare.

Resp. Quòd si Regula accipiatur prout dicit tria substantialia religionis vota, debet exactè in suo pristino rigore servari, quia tria vota obligant ex jure divino naturali, adversùs quod *nulla* consuetudo prævalere potest. Si verò regula accipiatur quatenùs prescribit alia tribus votis adjuncta, inter quę adnumerandus est modus paupertatis, & obedientię, potest consuetudine tolli, quia sicuti cùm Superior dispensat in aliqua ex illis legibus, excusatur à culpa non observans, excusabuntur similiter Moniales ex consuetudine non servantes aliqua ex præscriptis in regula, cùm contra legem eadem sit vis consuetudinis, & dispensationis. S. Thom. 4. *dist.*38. *qu.*1. *art.*3. *quæstiunc.*1. *ad* 5. & ibi Cajetan. Turrecrem. Palac. aliique plurimi relati à Sanchez *lib.*6. *cap.* 2. *n.*26.

*Quær.*4. An saltem si regula reformetur, & ad pristinum statum restituatur, teneantur illam sic reformatam servare.

Resp. Si Moniales tempore professionis limitatam habuerant intentionem, non se ampliùs obligandi, quàm ad illam regulam sic relaxatā, tunc non tenentur reformatam servare, quia actus non obligant ultra intentio-

nem agentium. Ita multi apud Sanchez. *loc. cit. num.* 39. Si verò absque illa expressa limitatione professæ sunt, tenentur regulam sic reformatam amplecti; quia sponte sua in religione profitentes, se ita regulæ, & vitæ religiosæ subjiciunt, ut paratæ esse debeant, quantum ex se est, ad conservationem ipsius procurandam: quare si bonus religionis status collapsus sit, tenentur moniales pati, ut instauretur, & per consequens tenentur etiam regulam sic instauratam observare. Sanch. *loc. cit.* aliique plurimi ibi relati. Licèt tamen regulares regulam, quam professi sunt, teneantur observare, & cogendi sint; nihilominùs Moniales, quæ non ita exactè eam observant, veluti in jejuniis, in comedendo carnes, gestando indusium lineum, recitandis horis matutinis certa hora noctis, sunt tolerandæ, ut in monialibus Santi Benedicti; & hoc esse juxta mentem Gregorii XIII. asserit Pignatel. *tom.* 8. *consult.* 45. *num.* 25.

CAPUT II.

De Puellarum receptione ad habitum Religionis.

§. I.

De conditionibus requisitis in Puellis recipiendis.

Quær. 1. QUæ conditiones attendi debeant in puellis ad habitum recipiendis.

Resp. Varias præscribi conditiones tum jure

re naturali, tum jure Pontificio, tum jure particulari singularum Religionum. Ideò hęc omnia attendere debent moniales Deum solum, & bonum Religionis præ oculis habentes, omni carnis sanguinisque interesse postposito. Solùm igitur idoneas quoad tempus, & vires recipiant, considerata religionis austeritate majori, vel minori, attentisque laboribus, ad quos assumuntur puellæ. Si enim aliqua in cōversam recipiatur viribus destituta, certum est, quòd non erit habilis; & similiter si ad asperrimam Capucinarum religionem assumatur aliqua delicatula, & debilis, non attenditur in hoc bonum religionis.

Quær. 2. An amens in aliquo genere, sed in reliquis ratione utens, possit ad probationem, & professionem admitti.

Resp. Ex Bordon. *variar. res. p.* 2. *res.* 54. *n.* 25. affirmativè quia cognoscit quid experiatur, & ad quid se obliget, ut suppono. Imò ejusmodi personæ potiùs simplices, & leves, quàm amentes dicendę sunt. Item si dementia superveniat Novitię jam receptæ, non per hoc tenetur vel novitiatum denuò incipere, vel phrænesis tempus supplere, si per octo, vel quindecim tantùm dies duraverit, cùm tam breve tempus pro nihilo reputetur. Secùs verò est, si in dicta alienatione mentis duret per mensem, nàm licèt tunc non teneatur novum novitiatum incipere, cùm non censeatur eo tempore novitiatus interruptus, tenetur tamen, tempus illud dementiæ supplere, quia qui rationis compos non est, disciplinam ecclesiasticam experiri non potest. Ita Sanch. & Barbos. citati à Peyrin. *t.* 2. *q.* 3. §. 2. *n.* 39. contra Bord. *loc. cit. n.* 27. qui negat debere suppleri, & contra Suarez, qui sustinet novum novitiatum esse incipiendum.

Quær.

Quær. 3. Ad quem spectat probare dementiam in ordine ad expellendam puellam Monasterio.

Resp. Ad illum spectare, qui vult illam excludere, Glos. *in cap. Gonsaldus* 17. *q.* 2. Talis autem dementia probari potest per alias moniales, cum quibus stulta conversata fuit. Rota *vol.* 2. *decis.* 107. *n.* 8. quia vicinis, & cum quibus conversamur, præsumuntur nota facta nostra, *ex c. quosdam* 7. *cap. quanto* 8. *de præsumpt.* ubi *n.* 24. dicit, dementiam esse probandam adfuisse tempore professionis, & censetur probata, si constet de amentia ante, & post professionem, quia probatis extremis, præsumitur de mediis, ut de furore argumentantur Anchar. Ruin. & Curtius junior relati à Bordon *supra n.* 35.

Quær. 4. An viduæ, & illicitè corruptæ possint ad religionis habitum admitti.

Resp. Quoad viduas affirmativè stando in jure communi, tum ex ipso usu Ecclesiæ, tum ex cap. *Vidua* 20. *quæst.* 1. & cap. *Viduas*, 1. & 3. sed viduam non convenire admittere ad habitum monachalem virginum declaravit Sacra Congr. Episcop. apud Gavant. *in Man. Episcop. v. Monialium receptio num.* 7. Quo ad fœminas verò illicitè corruptas, maximè si lapsus carnis est publicus, decens est non admitti propter scandalum cæterarum, nisi in specialibus monasteriis mulierum pœnitentium, & nisi fortè sint aliquæ circumstantię, quæ tale scandalum aut minuant, aut tollant. Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 9. *l.* 1. *cap.* 11. *num.* 2. Lezana *qq. regular. cap.* 25. *num.* 9.

Quær. 5. An Hermaphroditus, si prævalet sexus fæmineus, possit ad religionem admitti.

Resp.

Resp. Cum communi negative, quia id esset in scandalum, & offendiculum multarum quæ ratio desumpta est *c. Definimus* 18. *q*. 2.

Quær. 6. An debeant attendi aliæ conditiones in puellis recipiendis.

Resp. Affirmativè, scilicèt, illas debere esse irreprehensibiles, morigeratas, ut decet sponsas Christi. Ab ipsis procul debet esse omnis defectus, qui aliis virginibus nocere possit, tum ratione mali exempli, & scandali, tum ratione periculi inficiendi in reliquis mores, & religiosam observantiam. Unde scandalosæ petulantes excommunicatæ, hæreticæ, vel schimaticæ aut flahitiosæ, à domo Dei excluduntur, ut expresse habetur *in cap.* 1. *de stat. Relig.* 12. *in* 6. Neque debet admitti contagiosa, morbosa, aut dæmoniaca, vel furiosa, immò si talis reperiatur ante professionem, est expellanda.

Quær. 7. An puella muta, & surda, vel cœca possit ad Religionem admitti.

Resp. Affirmativè, dummodò probetur pollere intellectu perfecto, & signis posse consensum exprimere; si enim ad matrimonium carnale est apta, ut probat Sanch. *de matrimon. li. disp.* 8. *nn.* 12. cur non erit ad spirituale cùm nec minor obligationis notitia, nec consensus minor desideretur in matrimonio carnali, quam in spirituali? Ita pluribus adductis Diana *in opere coord. t.* 7. *tra.* 1. *resol.* 142. ubi ex Sanch. *in sum. t.* 2. *lib.* 5. *cap.* 3. *nu.* 2. notat hoc non procedere, si non solùm sit muta, & surda, sed etiam cœca, quia muta tantùm, & surda, solis signis edoceri potest professionis naturam, quam per nutus percipere non potest si cœca; neque pariter habere locum, si cœca sit simul, & surda, quamvis non muta, licèt hoc non è natura habeat, sed casu, nequit

enim

enim verbis edoceri, quia surda; nec nutibus, quia cœca.

Quær. 8. Quid agendum si recipiatur puella quæ postea detegatur gravida, & pariat in Monasterio.

Resp. Admonendum esse Episcopum, qui, si casus sit occultus, solisque Monialibus notus, & timeatur ab expulsione scandalum, vel immineat puellę à parentibus vitę periculũ; illam intra Monasterium detrudet in carcerẽ à quo non debet amoveri, nisi priùs Sac. Congregatione consulta. Interim Monialibus prohibendum cum illa colloqui, & novitiatus annum non currere, rescripsit Episcopo Interamnen. Sac. Congregatio 6. *Iulii* 1593. apud Pignatel. *t.6.consult.*85.*n.*214.

Quær. 9. An conditiones assignatæ à Sixto V. pro receptione, & professione novitiorum extendantur ad Moniales.

Resp. Negativè, ita enim declaravit ipsemet Sixtu V. in secunda constitutione *Ad Romanum spectat*. Idem dicendum esse de Decretis Clement. VIII. & Urbani VIII. circa receptionem, & institutionem novitiorum, asserit Lezan. *loc.cit. n.* 52.

Quær. 10. An puellæ recipi possint ad habitum ante annum duodecimum expletum.

Resp. Negant Rodrig. Nald. Tamburin. *de jure Abbatiss. disput.* 4. *quæst.* 2. *num.* 2. & colligunt ex Trident. *sess.* 25. *de rugular. ca.* 16 ubi sic habet: *Sancta Synodus statuit, atque decernit, ut, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm exploraverit Episcopus &c.* Nihil tamen in hoc decreto Concilium statuere de ætate puellarum recipiendarum ad habitum religionis, docent Sanch.

in

in decal.lib.4.cap.18.n.33. Villalob. Miranda, Sanchez, & alii, præcipuè Medina *lib.4.de continen.controv.9.cap.4.* qui interfuit Concil. Trident. quando hoc sancitum fuit. Ratio est, quia Concilium solùm decernit de exploratione voluntatis earum, quæ suscipiunt habitum, & profitentur, quòd nimirum sit ab Episcopo, vel ejus Vicario exploranda voluntas, si sint majores duodecim annis. Priorem tamen sententiam amplectendam censeo; attenta declaratione Sacræ Congregationis; quam refert Vecchius *in prax. Novit. disp.2.dub.6.* & est tenoris sequentis: *Congregatio rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annũ ad habitum suscipiendũ, cujus causa requiritur volũtatis puellæ exploratio. Non est autẽ voluntas Congregationis, neque Concilii, ut ante illam ætatem puella admittatur.* Quare puellæ natu minores nullatenùs admittendæ sunt, nisi impetrata licentia à Sacra Congregatione super Episcop. & Regul. quæ non nisi rarò, ac matura deliberatione illam concedere consuevit, ut advertit Pignatel. *t.9. consult.87. num.35.* ubi notatur de praxi.

Quær. 11. Quid aliud requiratur ad validam puellarum receptionem.

Resp. Requiri Monialium consensum. Quia inter Monasterium recipiens, & monialem receptam fit contractus reciprocus perpetuò valiturus, si puella profiteatur, qui contractus subsistere non potest, nisi accedente reciproco consensu, quapropter monialium consensus requiritur.

Quær. 12. An debeat concurrere etiam Episcopi licentia, & Prælati, sub cujus gubernio existunt.

Resp. Affirmativè. Quia receptio est ali-

quo

quo modo actus jurisdictionis, quare oportet, ut Prælatus, apud quem est propria jurisdictio, concurrat. Ita Suar. *t.4.de relig.tract. 9.lib.*10.*cap.*11.

Quær. 13. An Episcopi licentia requiratur etiam pro recipiendis puellis in monasteria Regularibus subjecta.

Resp. Videri quòd non, quia concessio hujusmodi licentiæ est actus jurisdictionis, vel saltem superioritatis, ut diximus; Episcopus autem nullam habet superioritatem in Monasteria Regularibus subjecta; exceptis casibus à jure, & Pontificiis Constitutionibus expressis: quòd autem talem licentiam concedere spectet ad Episcopum, nullibi reperitur expressum. Nihilominùs tenendum est, ad Episcopum spectare, quia id pertinet ad monialium clausuram, cujus conservatio Episcopis demandatur per tridentinum, & ita declaravit Sacra Congr. super Episcop. quam declarationem refert Pignatel. *t.4.consult.*171.*n.*2.

Quær. 14. An renuente Abbatissa possint Moniales recipere ad habitum religionis, ejusque probationem, puellam ingressum religionis petentem.

Resp. Posse, dummodò accedat consensus Prælati; colligitur ex Suar. *loc. cit.* quia in actis capitularibus Abbatissa nullam exercet jurisdictionem sibi quà tali propriam, nã jurisdictionis propriè dictæ est incapax; ergo se habet tantum ut monialis talis monasterii, unde fit, quòd sicut renuente hac, vel illa moniali, nihilominùs valida fieri potest receptio, si interveniat debitus numerus suffragiorum, sic valida etiam erit receptio, quamvis dissentiat Abbatissa.

Quær. 15. An Episcopus, vel Prælatus regu-

regularis respectu exemptarum possit invitis monialibus alicujus monasterii aliquam monialem recipere.

Resp. Universaliter loquendo, quòd non, & ita docent Abbas *cap.postulatis,num.*14. *de concess.preben.*& ibi Anton.*num.*11. Imola *nu.* 15. & 16. ubi asserunt, expediendum ab Episcopo cum Capituli consensu indigere consensu Episcopi,& ultra illum,consensu majoris partis Capituli:& idem ait Abbas dicendum de quocumque Collegio. Verumtamen est, quòd si Monasterium penuriam monialium haberet, & conventus monitus assignato sibi termino nollet admittere; in tali casu posset Episcopus, vel Prælatus supplere conventus consensum; quod probant Dominic. *cap.fin.num.*5. & ibi Francus in fine *de regul.in* 6. quos refert, & sequitur Sanch. *lib.*5.*cap.*4.*n.*71.

Quær. 16. An peccent moniales mortaliter, si absque justa causa denegent votum puellæ aliàs idoneæ ad ingrediendam religionem.

Resp. Contra Sanchez, & Caramuel affirmativè, quia lædunt charitatem proximi in re gravi, nam unicuique mandavit Deus de proximo suo: & operantur contra bonum religionis, quia expellunt idoneas. Ita Barth. à S. Fausto, & Miranda cum aliis. Quod à fortiori locum habet in admissione ad professionem, cùm ad ipsam puella, dummodo sit idonea, habeat jus acquisitum.

Quær. 17. An puella semel, ac iterùm capitulariter exclusa ab admissione ad religionem, coacto iterùm capitulo admitti possit.

Resp. Affirmativè ex declinatione Sacræ Congregationis *in Assisien.* 10. *Iunii* . . . .

apu

apud Nicol. *v. Novita, nu.* 23. & hoc maximè locum habet, si occurrant de novo rationes id suadentes. E contrà poterit puella capitulariter admissa coacto iterùm capitulo novis causis supervenientibus excludi: contrariorũ enim eadem est disciplina quantum ad juris dispositionem, *l. diem*, *§. stari*, *ff. de arbitris*, & notat Peregrin. *p. 2. constit. c. 5. §. 11. & 12.*

Quær. 18. An moniales possint recipere in quocumque numero puellas petentes religionis ingressum, si aliàs dotibus requisitis sint præditæ.

Resp. Non posse si in monasterio extet jam numerus monialium taxatus juxta decretum Concil. Trid. *sess. 25. cap. 3. de regular.* ac Constitutionẽ S. Pii V. *Circa Pastoralis*, quibus statuitur, ut receptio monialium non fiat nisi intra numerum monialium, quæ ex redditibus, aut consuetis eleemosynis sustentari commodè possint.

Quær. 19. An possit admitti supra numerũ puella, quæ secum deferat dotem, ex qua commodè valeat sustentari.

Resp. Affirmant Suar. Navar. Lezan. & alii relati à Novar. *Sum. Bull. comment.* 95. *num.* 7. Nam talis dos computari potest inter eleemosynas, aut redditus monasterii, sicque cessat ratio præsentis prohibitionis. Puto nihilominùs non esse recedendum à sententia Portel. qui dicit præfatam puellam non esse recipiendam absque legitima licentia, ob expressam prohibitionem factam.

Quær. 20. An professio puellæ supra numerum admissæ sit irrita.

Resp. Affirmativè juxta dispositionem *cap. unic. §. sanè de statu Regular. in* 6. Talem tamen irritationem putat Sanchez consuetudine abrogtam, quod non admittit Castro-

Palaus

Palaus dicens, constare de irritatione, de consuetudine vero abrogante non constare. Notat tamen Lezana *ex declaratione Sac. Congregat. sub die* 6. *Septembris* 1604. Moniales, quæ supra numerum præfixum in quocunque Monasterio recipiuntur, in locum morientium monialium non subrogari (nisi in licentia, quæ impetrari debet a Sacra Congregatione, teste Gavant. aliter sit dispositum.) Nec obstare, quin aliæ in locum earumdem ex numero constituto demortuarum recipi eodem modo possint, quo in uno quoque Monasterio admitti possunt intra numerum, quinimo præfatas moniales sic supra numerum receptas semper quo ad hoc manere supranumerarias, esto in cæteris nihil differant ab aliis, & iis in omnibus sint pares.

Quær. 21. Utrum Episcopus possit numerum augere, si contingat, redditus annuos ita crescere; ut ex iis possit major numerus sustentari sine dispendio monasterii.

Resp. Neque in hoc casu numerum monialium augeri posse ab Ordinario sine licentia Sacræ Congregationis. Ita pluries declaravit Sac. Congregat. *super Episcop. & Regular. in Brundusina die* 12. *Martii* 1602. *in Lauretana* 27. *Julii* 1604. & 23. *Julii* 1649. quæ non conceditur, nisi redditus ita sint aucti, ut quotannis ultra triginta aureos annuos sit aliquid reliqui, *ut in Rhegien.* 29. *Novembris* 1600.

§. II.

De exploratione Voluntatis puellæ recipiendæ.

Quær. 1. AN, a quo, & quando puellæ recipiendæ voluntas sit exploranda.

Resp. Ex Concil. Trident. *seſſ.* 25. *de Regular. cap.* 17. puellæ voluntatem esse explorandam ab Episcopo, vel eo absente, vel impedito, ab ejus Vicario; aut aliquo eorum sumptibus ab eis deputato. Est autem exploratio hæc bis facienda, antequam scilicet puella habitum religionis suscipiat, & professionem emittat. Si tamen alicubi legitime præscriptum, quod semel tantũ voluntas exploretur, servandam esse consuetudinem, non obstante Tridentini decreto, docent Miranda, Villalob. Portel. Sanch. & Rodriquez *t.* 3. *qq. regular. q.* 12. *art.* 3. ubi in praxi testatur in Hispania servari. Ubi vero utraque exploratio est in usu, si omittatur prima in ordine ad habitum, sufficit secunda in ordine ad professionẽ, & ita referunt decisum a Sacra Congregatione Praxis Episcop. *p.* 1. *v. Moniales*. Barbos. *de potest. Episc. allegat.* 500. *n.* 4. Quod si contingeret utramque explorationem omitti, peccaretur quidem mortaliter, quia violaretur constitutio Concilii Tridentini in re gravi, non tamen irrita esset professio, cum Concilium non ponat decretum irritans. Rodriquez, Barbos. Tamburin. & Sanch. *lib.* 5. *sum. cap.* 4. *nu.* 284. & ita declaravit Sacr. Congreg. Concilii apud Fagnanum.

Quær. 2. Ad quid ordinata fuit hæc voluntatis exploratio.

Resp.

Resp. Ex eodem Conci. *loc.cit.* ad consulendum libertati puellarum, ad dignoscendum scilicet, an illarum electio inconsiderata sit, an seducta, an spontanea, an coacta.

Quær. 3. Quid agere debeat Episcopus, si reperiat puellam non satis in vocatione constantem; vel vi, aut metu in monasterium detrusam.

Resp. Quoad primum, debet præfigere terminum quindecim dierum, in quo deliberet,, an velit inducere habitum, aut profiteri, nec ne. Ita decisum referunt Campanil. Barbos. *allegat.cit.n.*2. Tambur. *de jur.Abbatiss. disp.* 4. *q.*2. *n.*10. Quoad secundum, debet illam de monasterio educere, in tuto collocare, ejus libertati consulere, & si quid damni passa fuerit, illi providere expensis illius, qui eam in monasterium inclusit, qui propterea debet severe puniri. Tamb. cit. *disp.* 33. *q.* 1. *n.* 9.

Quær. 4. An dentur aliqui casus, in quibus licitum sit cogere puellas ad religionis ingressum.

Resp. Tres casus enumerat Peyrin. *t.*1.*q.*1. *cap.* 19. *concl.* 2. quorum primus est, quando puella sponte religionem vovit. Secundus, quando conjux conscia de dispositione juris consentit virum ingredi religionem, ut in ea profiteatur. Tertius, quando quis delictum commisit, per quod necesse sit in monasterium detrudi. In secundo, & tertio casu non potest cogi ad profitendum, sed ad ingrediendum religionem, vel ad continentiam servandam vel ad luendam pœnam. Cogi insuper potest, si conjugata post duos menses renuit consummare matrimonium, ad deliberandum de religione. Si post quinqueniũ dicit professionem fuisse nullam. Præter hoc-

ſus, compellere ad religionem expreſsè prohibetur ſub pœna excommunicationis majoris, non tamen reſervatę, à Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 18.

Quær. 5. An decretum Concilii, in quo agit de coactione, debeat intelligi de coactione propriè dicta.

Reſp. Affirmativè. Ita Azor. *p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 2. Barboſ. *allegat.* 104. *num.* 3. aſſeren. Armendar. teſtantem, ita fuiſſe deciſum; cum enim decretum ſit pœnale, debet ſtrictè accipi, atque adeò de coactione ſtrictè, & rigorosè ſumpta. Hinc neque vehemens perſuaſio, neque preces, niſi ſint perſonæ, à qua proveniat metus reverentialis, ſubſunt huic pœnæ, ut notat Bonacin. *de cenſur. diſp.* 2. *q.* 2. *pun.* 1. *num.* 1.

Quær. 6. An hæc excommunicatio extendatur ad dantes conſilium, auxilium, conſenſum, aut favorem.

Reſp. Affirmativè ex Concil. Trid. quia hujuſmodi actus, cùm ſint acceſſorii, & correſpectivi ad priorem actum, aliquo modo influunt in ipſum, unde meritò comprehenduntur ſub prohibitione. Et ob eandem rationē extenditur pœna etiam ad ſcientes puellam ſpontè non ingredi, habitum ſuſcipere, aut profiteri, ſi præſentes fuerint actui, aut conſenſum, aut auctoritatē interpoſuerint. Nomine tamen præſentiæ intelligitur tantùm illa preſentia, quæ ſit ex propoſito, & intentione actus prohibiti, ita ut contineat quemdā tacitum conſenſum, ut notat Sanch. *lib.* 4. *ſum. c.* 4. *n.* 21. Unde qui præſens eſſet ex alia cauſa, non ſubjiceretur huic pœnæ.

Quær. 7. An ad hoc, ut habeat locum hæc excommunicatio, requiratur effectus, ſcilicet ingreſſus, aut habitus ſuſceptio, aut profeſſio.

Reſp.

Resp. Requiri, quia non imponitur nisi cogentibus ingredi &c. non dicitur autem cogi ingredi, nisi sequatur effectus, scilicet ingrussus &c. Neque habet locum, si coactio non sit ad vitam religiosam suscipiendam, ut notant Navar. Rodriquez, Zerol. Sanch. & Bonac. *dis. cit. p.* 2. *nu.* 6.

Quær. 8. An pro hac coactione inducenda sufficiat metus.

Resp. Non esse dubitandum, si metus sit gravis, quin ad inducendam coactionem sufficit, quod actus non sit voluntarius; actus autem ex metu elicitus voluntarius non est; quia voluntas meticulosa habet in superficie volitionem, & in medulla nolitionem, *l. Nihil. ff. de regul. jur.* Bald. *in cap. quisquis nume* 11. *de elect.*

Quær. 9. An metus reverentialis sufficiat ad hanc excommunicationem contrahendam.

Resp. Si ex se concipitur a puella ob reverentiam parentum absque illorum cooperatione, non sufficit, quia in tali casu parentes non se habent activè, ita tenent Rodriquez, Ricius, Tamb. & Portel. *in dub. Regular. v. Moniales* 12. Si verò oritur ex declaratione voluntatis parentum, aut consanguineorum, contrahitur præsens excommunicatio, siquidem in jure habetur ratio hujus timoris, unde non contradicens ob reverentiam non censetur consentire, *l. si cum dotem*, §. *eo autem tempore*, *ff. de solut. matrim.* Rursus reverentia parificatur cum metu, *l.* 1. §. *quæ oneranda*, *quar. rer. act. non det.*

Quær. 10. An peccent moniales scienter recipientes puellam coactā suscipere habitum religionis, vel professionem emittere.

Resp. Quod sic, & quidem mortaliter,

Peyrin. *t.* . *q.* 3. *c.* 1. §. 2. Si enim cogentes ad ingressum mortaliter peccant, peccabunt quoque moniales, quia recipientes puellam cooperantur actui injurioso libertati, & consequẽter peccaminoso. Imo incidunt etiam in prædictam excommunicationem, quia coactio ad ingressum, & admissio in presenti casu sunt correlativa, quia coactio, ut diximus, debet intelligi cum effectu, de natura autem correlativorum est, quod dictum de uno, de altero quoque dictum esse censeatur, *l. ult. C. de ind. vid. tol. C. de Cupr. lib.* 11. Si ergo subduntur excommunicationi cogentes, subdentur etiã admittentes, quod clare habetur ex Trident. *loc. cit.* ibi. *Quoquo modo eidem actui præsentiam, vel consensum interposuerint.* Ita Majol. & Tamb. quos refert, & sequitur Pasqualig. *in Laur. p.* 1. *n.* 664.

§. III.

De Anno Probationis.

Quær. 1. A Quo tempore incipiat annus probationis.

Resp. Incipere a die susceptionis habitus, sive ab eo die, quo communem sequitur aliarum monialium vitam, & incipit puella experiri religionis asperitates, ac incorporatur aliquo modo religioni, ita ut ponatur in dispositione, quod fiat membrum ipsius. Miranda, Faustus, Pasqualig. & alii.

Quær. 2. In qua ætate possint puellæ admitti ad annum probationis.

Resp. Cum communi non posse admitti ante perfectam pubertatem, quæ in fœminis perficitur anno duodecimo completo. Ratio est, quia tempus probationis datur ad hoc, ut no-

ut novitiæ experiri possint religionis austeritates, inter quas supremum omnium locum tenet oqservantia castitatis, cujus difficultates impuberes nequeunt experiri.

Quær. 3. An probationis annus debeat esse completus.

Resp. Debere; constat ex Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 15. ibi. *In quacunque religione tam virorum, quam mulierum, nullus ad professionem admittatur, qui minori tempore quā per annum in probatione steterit; professio autem antea facta, sit nulla; nullosque habeat effectus.* Hoc decreto remanet sublata facultas remittendi annum probationis, qui de partium consensu remitti poterat, *cap. ad Apostolicam de Regular.*

Quær. 4. An iste annus debeat esse completus de momento in momentum.

Resp. Cum communi quod sic, quia Concilium statuit, quod nullus ad professionem admittatur, qui minori tempore, quam per annum, in probatione fuerit; unde qui staret una hora, vel quadrante minus, staret minus anno, juxta *l.* 3. §. *minorem, ff. de minor.* atque adeo contra statutum Concilii operaretur. Tum quia quando anni assignantur cum præpositione *Per*, debent esse completi, *l. non putabam* & *l. si annos, ff. de condition. & demonstr.* Dissentiunt Rodriq. Gratian. Dian., & alii, asserentes sufficere diem esse inceptam, quia in favorabilibus dies cępta habetur pro completa, & in moralibus parum pro nihilo reputatur; sed hæc non subsistunt, quia procedunt, quando lex aliter non disponit, prout in casu. Unde etiam in Anno bissextili duo dies debent computari pro uno, quia tunc ille annus eo solum modo dicitur completus. Ita Sanch. Lessius, Rodr.

& Lavor. qui refert ita decisum fuisse à S. Congreg. Quare moniales admittentes scienter puellam ad professionem ante dictum annum expletum peccant mortaliter, quia in gravi agunt contra Concilium. Faustus, Less. Silvest., & Peyr.

Quær. 5. An probationis annus debeat esse continuus.

Resp. Cum communi affirmativè, quia, quando lex certum tempus requirit intelligendum est de tempore continuo, ut volunt Doctores, ita interpretatur consuetudo, & declaravit Sacr. Congreg. Concilii, teste Suar. *t.*3. *de Relig. lib.*5. *c.*15. *n.* 3. Sufficit tamen, quòd hæc continuatio sit per annum expletum; unde si completo anno puella egrederetur a monasterio, & postea rediret, professionem emittere posset virtute anteactę probationis, nec teneretur novum novitiatus annum incipere, ut contra Suarez, & Vecchium docet Sanchez cum Glos. 1. *in cap. eum qui de Regular. in* 6. quæ dicit, eum, qui certus est, certiorari amplius non oportere. Et hoc ipsum firmat Jo: And. *in addit. v. exivit.* & sequitur Lapp. *allegat.* 47. *num.* 2. & 3. S. Antonin. & Silvest. dicens hanc sententiam esse indubitatam, quam etiam probavit Sacra Congregat. Concilii in Novitia, quæ exivit sine licentia. Item proposito dubio, An novitia, quæ finito anno probationis exivit e monasterio sine licentia Ordinarii, iterum reversa, possit ad professionem sine nova probatione emittenda admitti. *Die* 12. *Februarii* 1598. *Sacra Congreg. censuit posse, nisi conditio religionis, aut persona sit immutata, idque à superioribus Monasterii, diligenter esse despiciendum.*

Quær.

Quar. 4. Quomodo probationis annus interrumpatur.

Resp. Interrumpi per quamcumque habitus dimissionem factam animo eum amplius non reassumendi, ac religionem deserendi. Ita Suarez, Vecchius, Portel. & Sanchez, qui cum Peyrin. Navar. & aliis censet, etiam per modicam interpolationem unius, vel duorum dierum probationis annum interumpi. Quia tempus petitum ad aliquem actum, censetur peti tanquam forma, ut probat *text. auth. qua supplicatio, cap. de precib. Imper. offer.* Omissio autem formæ in minimo vitiat actum, ut alios allegans probat Tiraquel. *tract. de jud. in rebus exiguis n.* 12. Cùm ergo ad professionis valorem petat Tridentinum annum continuum, illam irritam reddet quantumvis minimus continuationis defectus. Quod maximè verum est, si novitia egrediatur cum animo determinato permanendi in fæculo, quia per egressum, & voluntatem non profitendi novitiatus antecedens dicitur extinctus, ut respondit Rota *in Milevitana nullitatis professionis coram Roya dec.* 491. *n.* 13. *& seq.*

Limitat hanc doctrinam Nav. *in* 1. *edit. lib.* 3. *consil. de regul. cons.* 45. *n.* 1. casu quo novitia brevi tempore latitaret in camera monasterii animo fugiendi, quia momentaneum, & non considerabile reputatur, stante permanentia, & continuatione in monasterio.

Quar. 7. An puella interrumpat probationis annum, si fugiat è monasterio habitu retento.

Resp. Interrumpere. Ita sentiunt Rosel. Silvest. Manuel, & Sanch. quia per permanentiam extra religionem jugum obedientię interrumpitur. Et ita videntur sentire, etiam

si animo redeundi fugiat. Hoc tamen non admittit Sanchez, nisi quando esset proprie fuga qua religio deseritur animo etiam redeundi; nam si exiret ad vitandam tantum Abbatissæ, vel Magistræ sævitiam, non teneretur incipere novitiatum, quia in rigore fugitiva non esset.

Quær. 8. An censeri debeat interruptus probationis annus, si puella a Monialium capitulo dimissa, & habitu religionis expoliata, postea mutata sententia ad habitum restituatur, antequam exeat e Monasterio.

Resp. Non censeri interruptum, quia in hoc casu habitus dimissio non est cum effectu egressionis. Suar. Vecc. & Peyrin.

Quær. 9. An probationis annus interrumpatur, si novitia tempore probationis, causa infirmitatis curandæ, in domum parentum habitu religionis induta se transferat.

Resp. Discrepant in hoc Doctores. Non iterrupi putant Suar. *t.* 3. *de rel. lib.* 5. *cap.* 14. *n.* 13. Nav. Sorb. & alii, & ita declaratum fuisse a Sac. Congreg. refert Vecch. *disp.* 12. *dub.* 3. *n.* 13. Censetur enim monachus esse in monasterio, quandiu extra moratur de licentia sui Abbatis, ut dixit Abb. *c. cum illorum de sent. exc°m.* Quod procedit, etiam si hujusmodi licentia illicite, & sine causa rationabili concedatur, ut ex Suar. & Diana notat Barbos. *allegat.* 101. *n.* 28. *de off. & potest. Episcop.* Aliter in hoc puncto judicavit Rota Romana, apud Farin. *p.* 1. *decis.* 171. *n.* 2. Quapropter priorem opinionem modo in praxi non esse tutam, ait Gratian. *discept. for. t.* 1. *c.* 166. *n.* 16. quia continuitas anni probationis in religione est de forma, & in his, quæ sunt de forma, rigor juris servandus est. Amplectitur hanc secundam sententiam Peyrinus in casu

lon-

longæ absentiæ sine causa procuratæ, ad fugiendas asperitates: si vero absentia sit per breve tempus aliquorum dierum, non mensium, admittit primam.

Quær. 10. An sit de essentia quod novitiatus compleatur a puella habitu religionis induta.

Resp. Esse de essentia; patet ex Trid. *sess.* 25. *de regul. cap.* 15. *in illis verbis: Minori tempore quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit*. Hoc confimat consuetudo, & suadet ratio; nam non posset novitia probare austeritatem monachalem, quæ magna ex parte in vestibus consistit. Ita Azor. Rodriquez, Sanch. Mirand. & alii. Et quidem vestis novitiæ debet esse secundum regulæ suę statuta. Sylvester *v. habitus n.* 1. *&* 3. & ubi figura, color, & materia vestium determinata sunt, peccaret mortaliter varians, vel mutans, nisi fieret mutatio parva, quæ non fit notabilis, ut in prolixitate, vel brevitate. Ita Tambur. & ante eum Jo: Andr. *de regul. jur. reg.* 88. *n.* 3.

Quær. 11. An moniali novitiæ justa de causa possit protrahi annus probationis

Resp. Videri quod non, quia Concilium *cit. sess. c.* 16. expresse præcipit, quod finito tempore novitatus, Superiores novitias, quas habiles invenerint, ad professionem admittant, aut eas e monasterio ejiciant, & juxta hoc decretum Sacra Congregatio Concil. teste Mirand. *q.* 8. *de Monial. art.* 3. declaravit, monialibus, elapso tempore novitiatus, si habiles sint, præfigiendum esse ab Ordinario terminum quindecim, aut viginti dierum, ad deliberandum, num velint profiteri nec ne, & si renuant profiteri, continuo remittendas esse ad parentes, aut consanguineos.

Verùm per hoc decretum non tolli, quin ex rationabili causa possit prorogari annus probationis, & proinde verba illa *finito tempore* intelligenda esse civiliter, ac cum moderata latitudine, & quando nulla subest causa prorogandi, tradunt Rodriq. Navar. Sanch. Less. & Faustus, & ita declaravit Sac. Congreg. ut habetur ex *collect*. Card. Bellar. *ad c.* 15. *de regul. sess.* 25. ita etiam observatur in praxi. Alioquin nimis durum esset, ut novitia revoluto anno probationis, confestim, & nulla interjecta mora, expellenda esset è Monasterio, si protinus ob legitimum aliquod impedimentum profiteri non posset, aut pro qualibet brevi dilatione impetranda recurrendum esset ad Sedem Apostolicam.

Quær. 12. Quantum possit probationis tempus prorogari.

Resp. Quòd si prorogetur, quia novitia de præsenti sit inhabilis ad profitendum, & adsit spes superventuræ habilitatis; potest protrahi usque ad sextum mensem, sicut declaravit S. Pius V. pro Patribus Dominicanis *in eorum Constit. ad text.* 11. *c.* 14 *de Novit. dist.* 1. referente Donato *in Praxi regul. part.* 4. *tract.* 9. *q.* 18. *n.* 9. & cùm hoc sit fundatum in ratione, mihi videtur servandum, quia nisi per sex menses superveniat habilitas, non videtur amplius speranda, præsertim si agatur de moribus.

Si verò protrahatur ratione impedimenti, aut negotii, videndum est, an puella remaneat in novitiatū, ita ut continuari possit experimentum morum ipsius, an verò exeat e monasterio. Si remaneat in Novitiatu, atque adeo in experimento, existimat Pasqual. *in Lauret. p.* 1. *n.* 43. quòd possit prorogari per totum illum tempus, quo durat impedimentū,

seu

ſeu negotium, nam durante cauſa prorogationis, poteſt etiam durare prorogatio, cùm inde non proveniat aliquod damnum religioni, immò poteſt diutiùs novitiæ mores experiri. At ſi exeat è Monaſterio, non poterit prorogari, niſi per breve tempus, in quo non ſit moraliter poſſibile, quòd mutet mores, unde ad ſummum prorogari poterit per duos menſes, nam in minori tempore poſſet de morum mutatione dubitari.

Quær. 13. An facta una prorogatione, poſſit fieri & alia.

Reſp. Si debet fieri in ordine ad expectandam habilitatem, poterit fieri, ſi jam incœperit fieri habilis, ſecus autem ſi non incœperit, nã tunc prudenter cenſenda eſt deſperata habilitas. Si verò eſt faciẽda ob negotia, vel impedimenta, poterit fieri, ſi maneat in novitiatu; at ſi maneat extra monaſterium, nullo modo poteſt fieri, quia facilè illam diſciplinam exueret, qua in novitiatu fuit imbuta.

Quær. 14. An quando prorogatur tempus, debeat compleri de momento in momentum.

Reſp. Debere compleri, ſicut diximus de anno probationis, nam prorogatio cenſetur una & eadem cum prima diſpoſitione, ut per Rotam coram Seraph. *dec.* 5326. *n.* 3. & primũ tempus præfixum ita confunditur cum tempore poſteà addito per prorogationem, ut reputetur unum & idem tempus, non autem diverſum à primo. Ita in terminis prorogationis novitiatus Rovit. *deciſ.* 40. *num.* 11.

Quær. 15. An puella de licentia Ordinarii poſſit recipi in habitu ſæculari intra monaſterium ad effectum quidem abitum religioſum ſuſcipiendi, ſed non niſi poſt plures dies.

Reſp. Non poſſe, quia Ordinarii nullam au-

ctori-

ctoritatem habent introducendi puellas intra clausuram nisi ad effectum habitus illic suscipiendi in locis numerariis, ac directò ad locum novitiatus eundi. *Salernitana* 10. *Februarii* 1645. & 11. *Iunii* 1646, Hęc habitus susceptio debet fieri immediatè, vel ad summum si adsit consuetudo, puellę detineri possint in habitu sęculari per duos, vel tres dies. In Brixien. 13. *Junii* 1594. Aliàs tam ingredientes, quàm recipientes incurrunt in censuras, & pœnas Bullę Gregorii, 13. in Auximana 13 *Novemb.* 1589. in Asten. 18. *Decemb. ejusd.* an.

§. IV.

De bonorum renunciatione ante professionem facienda.

Quær. 1. QUæ forma in bonorum renunciatione sit servanda.

Res. Forma in bonorum renunciatione servanda traditur à Concilio Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 16. ubi dicitur, *Nulla renunciatio, aut obligatio anteà facta etiam cum juramento, vel in favorem cuiuscunque causa pia, valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione; aliter verò facta, etiamsi cum hujus favoris expressa renunciatione etiam jurata, sit irrita, & nullius effectus.*

Quær. 2. Qui contractus comprehendantur sub nomine renunciationis, & obligationis.

Resp. Quòd, cum mens Concilii fuerit novitiorum libertati consulere, in hoc decreto comprehenduntur omnes illę renunciationes, & obligationes, quę difficilem è religio-

ligione egressum possunt efficere. Quare sub hac prohibitione veniunt omnes contractus lucrativi, quales sunt donationes, renunciationes, fidejussiones, liberationes à reddendis rationibus &c. & etiam illi contractus onerosi, in quibus non tatumdem recipitur, quantum datur. Non tamen comprehenduntur contractus emptionis, & venditionis, permutationis, locationis &c. nec testamentum, quia in his casibus, cùm non minuatur patrimonium, non leditur libertas novitiæ; ita quòd difficilis reddatur egressus, ad quod respexit Concilium: cessante igitur ratione finali, cessabit quoque prohibitio. Ita Sanchez, *in Decal. t. 2. lib. 7. cap. 5. à num.* 31. *usque ad* 35. alios referens. Addunt aliqui, posse novitiam de propriis bonis aliquid monasterio mutuare, maximè si intercedat fidejussio, vel pignus, aut saltem scriptura publica, quia ratio Concilii cessat in mutuo, nam si discedit novitia à religione, facilè recuperare poterit, quod mutuaverit monasterio. Verùm in praxi sequendum oppositum tanquam conformius menti Concilii.

Quær. 3. An comprehendatur sub decreto renunciatio facta à novitia statim post susceptum habitum sub conditione, ut sit irrita, si non sequatur professio.

Res. Comprehendi. Ita Navar. Rodriquez & Faust. quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit. nu.* 17. & ratio est, quia in renunciatione facta in tempore habili, & cum solemnitate requisita per decretũ inest tacita conditio, ut professione nondum secuta sit nullius valoris, & tamen ea solemnitas est necessaria, ergo dicendum idem est, ea conditione expressa, cùm taciti & expressi idem sit judicium, *l. cum quid. ff. si cert.* pet. & frustra rexpi-

exprimitur, quòd tacitè ſubintelligitur, *l. Cornelia, ff. de hared. inſtit.*

Quar. 4. An renunciatio facta à puella de ſuis bonis ante ingreſſum, intuitu tamen ingreſſus religionis, ſit valida.

Reſp. Contra Navar. & alios, quos refert, & reprobat Sanchez *ubi ſupra num.* 3. eſſe validam. Quia puella renuncians ante habitus ſuſceptionem eſt perſona merè ſæcularis, & tractatur de bonorum temporalium renunciatione; ergo non cenſetur de ea aliquid diſponere voluiſſe Tridentinum, cùm *in d. cap.* non loquatur de ſęcularibus, ſed de Novitiis, unde ſubintrat regula, quòd prohibita certo tempore, cenſentur in reliquo permiſſa. Quare cùm iſta renunciatio ſit prohibita tempore novitiatus, in alio tempore, nempe ante novitiatum, cenſetur permiſſa. Et ita hanc ſententiam tenent Mandoſ. Paſſarel. Gratian Vega, & Sanch. *loc. cit. n.* 4. qui refert, Sacram Congreg. cenſuiſſe, diſpoſitionem Concilii non habere locum in renunciatione facta antè ſuſceptionem habitus.

Quar. 5. An renunciatio facta à novitia religionem ingreſſa, non ſervatis ſolemnitatibus juris civilis, ſit valida.

Reſp. Quòd ſic. Quia attendendus eſt ſtatus, in quo diſponens reperitur, ad videndum, quibus legibus teneatur. Novitia autem, quamvis ſit tantùm in via ad religionem, reputatur tamen pro perſona Eccleſiaſtica, Cap. *Religioſo*, §. 1. *de ſent. excom.* ubi cæteri Canoniſtæ. Si ergo novitia eſt intra Statum Eccleſiaſticum, non tenetur regulare ſuas diſpoſitiones ſecundùm ſolemnitates juris civilis, & ideò iis deficientibus erit valida renunciatio. De hoc fusè Sperell. *decis.* 16. *num.* 17.

Quar. 6. An renunciatio facta à Novitia, juxta

juxta formam Tridentini in favorem monasterii, vel alterius, corruat, si novitia ante professionem moriatur.

Resp. Quòd sic, quidquid in contrarium sustineat Fuscus. Ratio est, quia secuta morte non est adimpleta Tridentini conditio quæ est, ut *non aliàs intelligatur effectum sortiri, nisi secuta professione*. Et hanc opinionem tenent Navar. & Passarel. *in privileg Minor. cap.* 37. qui testatur, Sacram Congregationem sic respondisse. Idem quoque dicendum est, si professio sit invalida, quia idem est, actum non fieri, & esse nullum, ut latè probat Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 3. *num.* 5. Quare si probata nullitate dimittatur ad sæculum per sententiam judicis, evanescit omninò renunciatio, ac si nunquam facta fuisset. Si verò professionem ratificet, renunciatio quoque firmatur absquè aliquo alio actu de novo versante circa ipsam renunciationem.

Quær. 7. Si renunciatio, seu donatio ex defectu formæ sit nulla, subsequuta posteà professione vel tacita, vel expressa, quibusnam debeantur bona novitiæ, parentibus ne, si in istorum favorem facta fuit renunciatio; an verò monasterio.

Resp. Videtur, deberi parentibus, quia ex illa renunciatione, vel donatione, quantumvis nulla, colligitur animus profitentis, non transferendi in monastarium, quæ renunciaverat, vel donaverat, juxta *l. legatum*, § *fin. ff. de adm. leg.* Nihilominus non obstante hac intentione tenendum est, deberi monasterio. Nam intentio donantis non potuit sortiri suum effectum ob nullitatem renunciationis, & ideò bona renunciata remanent sub dominio ipsius; unde cùm in professione dedicet se ipsam, & sua Deo, & religioni? ex

vi

vi hujus efficacis intentionis transferuntur in Monasterium, non secus ac si non praecessisset donatio, vel renunciatio aliqua. Et hoc verum est, etiam si tempore professionis non haberet notitiam nullitatis, quia translatio horum bonorum in monasterium consequitur ad translationem personae, quae trahit secũ omnia bona, & jura ex natura sua, & ideò non est necessaria in profitente specialis voluntas transferendi haec bona, sed sufficit, si intendat tradere propriam personam. Ita Pasqualig. *in quaest. Moral. Jurid. qu.* 36.

Quaer. 8. An valeat renunciatio, in qua novitia nihil sibi, nec monasterio reservavit.

Resp. Valere, quia liberam habet potestatem disponendi de omnibus suis bonis volens ingredi religionem, *ex Authent. de Monac.* §. *illud*. Ita omnes cum Gratian. *cap.* 168. *num.* 19. & 20. ubi de testamento novitiae, quòd non rumpatur, facto intuitu ingressus, licet, nihil relictum fuerit Monasterio. Sanch. *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 34.

Quaer. 9. An novitia renuncians bona monasterio possit illud obligare ad sibi solvendam certam pensionem annuam.

Resp. Posse, & quidem ità ut monasterium teneatur ex justitia ei solvere dictam pensionem. Peyrin. *t.* 1. *cap.* 2. §. 1. ex Ledesma, quibus assentitur Tamburinus; quia novitia in actu renunciandi est domina suorum bonorum, atque adeò potest de iis liberè disponere, cui maluerit, sive absolutè, sive cum onere. Constat autem, quò haeres tenetur ex justitia implere onera sibi injuncta. Verum tamen est, quòd post professionem non potest uti dicta pensione sine licentia.

Quaer. 10. An possit novitia facere eleemosynam de suis bonis tempore novitiatus abs-

que

que solemnitate requisita à Trident. *dict. cap.* 16.

Resp. Posse non solùm pauperi extraneo, sed etiam monasterio, dummodò tamen consideratis facultatibus ipsius novitiæ sit modica; & ratio est, quia obstare non potest libertati egressus à religione. Ita Sanch. *loc. cit. n.* 22. qui existimat, dictas eleemosynas non teneri monasterium restituere novitię, si contingat discedere à religione.

Quær. 11. An parentibus novitiæ interdictum sit de propriis ipsorum bonis facere monasterio eleemosynas illas, & donationes, quas facere possunt cuicumque extraneo.

Resp. Non esse prohibitum, quia Concilium in d. decreto solùm prohibet ex bonis novitiæ aliquid tribui monasterio, non autem ex bonis parentum. Sanch. *loc. cit. n.* 23.

Quær. 12. An lata sit aliqua pœna in parentes; procuratores, vel propinquos novitiarum, qui de earum bonis aliquod tribuunt Monasterio.

Resp. Ex Manuel, & Rodriq. quos refert Sanch. *loc. cit. n.* 26. esse latam à Concilio, *d. cap.* 16. excommunicationem ipso facto incurrendam. Alii tamen non latam esse sustinent, sed ferendam; quia Sancta Synodus præcipit sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, quæ verba solùm excommunicationem ferendam continent, ut tradunt Doctores *in tract. de excommunic.* Sanch. *ubi supra.*

Quær. 13. Quo tempore facienda sit renunciatio.

Resp. Fieri debere intrà bimestre computandum à die professionis futuræ. Patet ex Concilio *loc. cit.* ubi dicit, *intra duos menses proximos ante professionem*. Et hoc bimestre

esse

esse mathematicè accipiendum, sustinent Sanch. & Peregrin. *ad Constit. sui Ordin. p.* 2. *cap.* 1. §. 20. & declaravit Sac Congr. 22. *Ianuarii* 1617. apud Aldan. Ratio est, quia dum Concilium statuit bimestre, requirit tempus certum, & limitatum, quod constat ex tot diebus tanquam partibus sibi essentialibus, ita quòd si desit unus dies, non dicitur ampliùs illud tempus, sed aliud diversum. Igitur hoc bimestre numerandum est mathematicè, alioquin si deesset unus dies, non diceretur renunciatio facta intra bimestre, sed extra illud.

Quòd si contingat, professionem ultra novitiatus annum ex causa prorogari, non est opus, renunciationem fieri intra bimestre proximum professioni, sed est in arbitrio novitię renunciare intra illud bimestre, quod praecedit ultimum terminum anni formalis probationis, quia lex ea, quae frequenter accidunt, spectat, & professio frequenter finito anno novitiatus fieri solet. Unde cùm Concilium petit, fieri renunciationem bimestri ante professionem, intelligendum est bimestri proximo tempori, quo regulariter professio fieri debet. Ita Sanchez *lib.* 110. *cap.* 5. *n.* 28.

Quaer. 14. Si ex dispensatione pontificia octavo mense novitia esset professura, an sufficeret in hoc casu tempus bimestre ante professionem ad renunciationem faciendam.

Resp. Affirmativam sententiam tradi à Castro Palao, & Diana, quia Concilium nihil aliud expostulat, nisi quòd renunciatio fiat intra bimestre proximum professioni, sive professio differatur, sive acceleretur. Oppositam tamen ut securiorem in praxi sustinent Sanch. *loc. cit. num.* 85. Coton. & alii, & sic volunt, renunciationem esse faciendam, vel

vel die professionis, vel die immediatè antecedenti, quia dispensatio non se extendit ad accessoria separabilia, sed ad necessario inseparabiliter connexa. Non est autem inseparabiliter connexum, ut renunciatio fiat integro bimestri ante professionem, unde ea dispensatio non extenditur ad totum id tempus; quia tamen renunciatio fieri nequit tempore designato à Concilio, erit servandum in quantum fieri potest, & sic quòd fiat proximè professioni.

Quær. 15. An valeat renunciatio extra bimestre facta à novitia ex indulto S. Pii V. causa periculi mortis infra annum probationis profitente.

Resp. Valet, si fiat paulò ante professionem, & mortem, juxta dicta in responsione antecedenti de profitente infra annum probationis ex privilegio. Si autem convalescat, quia ea professio pro nulla habetur, cùm non decesserit, ut ex relatis à Sperello *decis.* 16. *nu.* 24. nullius momenti est renunciatio, cùm pendeat à professione illa, quæ evanescit; consequenter ea iterùm facienda est ad formam Tridentini intra bimestre proximum professioni, probationis anno finito. Peyrin. Bordon. & alii.

Quær. 16. An puella nondum secuta professione possit renunciationem revocare.

Resp. Pasqual. *in Lauret.p.* 1. *num.* 26. affirmativè; quia Concilium decernit, quòd non intelligatur effectum suum sortiri nisi secuta professione, & proinde induit naturam testamenti quoad hanc partem, quod ideò est revocabile, quia non sortitur effectum, nisi secuta morte. Nec obstat, quòd renunciatio statim valida sit, & firma, & solùm suspendatur effectus; nam etiam testamentum

statim

statim ac conditum est cum debitis solemnitatibus, est validum, & firmum; quia tamen non disponit de præsenti, sed pro tempore mortis, remanet revocabile. Sic etiam, quia renunciatio non disponit pro tempore præsenti, sed pro tempore professionis, nam solùm per professionem confirmatur in ordine ad effectum, erit revocabilis. Unde non rectè Sanchez *lib.* 7. *cap.* 5. *n.* 48. asserit esse irrevocabilem, & posteà *n.* 50. concedit posse revocari per testamentum. Nam si absolutè non est revocabilis, nec etiam per testamentum revocari poterit; semper enim expectandus esset eventus conditionis si esset conditionalis. Huc usque Pasqualig. qui pro se citat Menoch. *consult.* 388. *n.* 34. cui adde Carenam *reso.* 166. *n.* 4. & Burat *decis.* 581. Verùm opposita sententia est communis, quam multis probat Bordon. *resol.* 60. *qu.* 10. *num.* 15.

Quær. 17. An sit necessaria Episcopi licentia ad validè renunciandum.

Resp. Esse necessariam ex Trident. *d. cap.* 16. ubi habet, *Nisi cum licentia Episcopi, seu ejus Vicarii*, & si Episcopus nolit hanc licentiam concedere, poterit Archiepiscopus supplere, si novitia ad eum recurrat, quia est judex appellationis in causis suffraganeorum, Diana *p.* 8. *tract.* 4. *res.* 53.

Quær. 18. Quinam veniant nomine Episcopi ad effectum hanc licentiam impertiendi.

Resp. Cùm concessio hujusmodi licentiæ sit actus jurisdictionis, venire omnes illos, quibus competit jurisdictio. Cum ergo hæc competat Episcopo etiam non consecrato, Archiepiscopo non palliato, Capitulo, vel ejus Vicario, sede vacante, Abbatibus, & Prælatis habentibus territorium, & nullo Episcopo subjectis, nec non Vicarius Prelatorum

torum jurisdictione episcopali gaudentium hi omnes poterunt talem licentiam impertiri. Ita Peregrin. *p.*2. *cap.*1. §. 25. *lit.C.* Poterunt etiam talem facultatem delegare, quia hæc est potestas ordinaria, cùm sit à lege.

Quær. 19. An nomine Episcopi veniat Vicarius Foraneus, & Monialium

Resp. Vicarium Foraneum non venire, atque adeò non posse ejusmodi licentiam concedere. Ita declaravit Sac. Congregat. Conc. *in una Sarzanen. die* 4. *Februarii.* 1648. Neque venire Vicarium per Episcopum ad regimen monialium deputatum, nisi fuerit eidem concessa sufficiens facultas, censuit sæpè Sacra Congreg. Concilii. Secus tamen dicendum est, si in deputatione fuerit concessa omnimoda potestas cognoscendi omnes, & quascumque causas, etiam civiles, cum omnibus annexis, connexis, emergentibus, & dependentibus, nec non faciendi omnia, quæ juxta formam Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini facienda sunt, quia, licèt in dictis clausulis nulla fiat expressa mentio de facultate dandi dictam licentiam, censetur concessa per æquipollens. Ita pariter censuit Sac. Congreg. Concili *in una Neapolitana* 23. *Aprilis* 1641. Quod etiam sustinet Pasqual. *loc. cit. n.* 26.

Quær. 20. An licentia Episcopi pro renunciatione requiratur in scriptis.

Resp. Non exigi in scriptis, quia Tridentinum nullam scripturæ mentionem facit, & ubi in scriptis eam obtinendam voluit, id expressit, ut fecit *sess.* 25. *de Regula. cap.* 5. tractans de licentia ad ingrediendum monialium monasteria. Verum tamen est, quòd licèt non requiratur in scriptis ad formam actus, requiritur ad probationem actus, prefer

ſertim quia ex lapſu plurium annorum non præſumitur, ut dixit Rota *in Romana fideicommiſſ.* 14. *Novemb.* 1624. *coram Remboldo*. Ita omnes cum Paſqual. *in Franc.p.* 2. *qu.* 42. ubi notat, licentiam non ſolùm debere eſſe petitam, ſed etiam obtentam, quia licentia non dicitur adeſſe, dum tantùm eſt petita. Nec ſufficit ſubſequi, ſed debet præcedere renunciationem; cùm enim requiratur ad validitatem renunciationis tanquam forma, eò quòd Concilium irritat renunciationem factā ſine tali licentia, ipſa deficiente actus redditur nullus. Ex quo fit, quòd ſi renunciatio ſit conditionalis, ſi nempè acceſſerit conſenſus Epiſcopi, tunc ſolùm incipit valere, quando talis conſenſus accedit, quia tunc ſolùm habetur forma validitatis.

Quær. 21. An decretum Concilii requirens in renunciatione prædictas conditiones intelligatur de omnibus novitiis, an de ſolis minoribus ſexdecim annis.

Reſp. Exiſtimat Menochius *de arbitr judic. lib.* 2. *cent.* 5. *caſu* 43. *n.* 8. intelligi de ſolis minoribus ſexdecim annis, atque adeò novitias ætatem hanc excedentes poſſe quandocunque liberè de ſuis bonis diſponere. Sed contrarium eſt verius, & ſervatur in praxi. Mens enim Concilii fuit conſulere novitiorum libertati, ne ſcilicet cogantur in religione permanere, quia egrediendo nequeunt donata recuperare, quæ ratio æquè militat in majoribus ſexdecim annis; unde ſtante paritate rationis, par quoque debet eſſe diſpoſitio; ita Doctores, quos refert, & ſequitur Sanch. *in decal. lib.* 7. *cap.* 5. *n.* 7.

§. V.

§. V.

De dote ante Monialium Professionem solvenda.

Quær. 1. AN, & quo titulo recipi possit dos pro admissione monialis ad professionem religiosam absque labe simoniæ.

Resp. Posse. Sicut enim in matrimonio carnali non est simoniaca receptio dotis, quia recipitur, non quatenus matrimonium stat sub qualitate Sacramenti, sed quatenus induit rationem contractus, sub qua ratione, quia habet annexa onera, quæ non possunt sine temporalibus bonis sustentari, licitum est, ut uterque conjux aliquid ad hoc conferat; ita nec erit simoniaca receptio in matrimonio spirituali, si consideretur, non quatenus dicit quoddam genus consecrationis talis personæ ad cultum Dei, sed quatenus importat rationem contractus, ex vi cujus monasterium suscipit in se omnia onera temporalia, quæ ad sustentationem profitentis sunt necessaria. Quare, licèt status religiosus, quatenus spiritualis est, vendi non possit, nec aliqua re temporali compensari; tamen quatenus est contractus, onus illud indiget subsidio temporali, ac proinde non est contrarium, neque dissonum rationi naturali, quod puella, quæ religionem ingreditur, temporale aliquod subsidium secum afferat, quo ad eam sustentandam religio juvetur; & proinde Cajetanus *in* 2. 2. *qu.* 100. *art.* 3. ait hoc esse jus naturale.

Quær. 2. An, si monasterium sit dives, possit sine labe simoniæ dotem recipere.

Resp. Sacram Congreg. super Episcop. & Regular. Summis Pontificibus approbantibus, statuisse, ut dotales elemosynæ a monialibus numerariis persolverentur, tametsi numerus esset taxatus ad mensuram redditum monasterii. Animadvertit enim Sanctimonialium monasteria sine dotium subsidio diù sustineri non posse, & propter ingentes necessitates, ac casus inopinatos plerumque ad inopiam redigi: ideò hujusmodi casibus occurrere volens, sancivit ut etiam opulentiores conventus possent eleemosynas dotales recipere, ut sic reddantur de proventibus securiores.

Quær. 3. Ad quem spectet dotem monialium taxare.

Resp. Quod, sicut spectat ad principes temporales taxare dotem solvendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, sic & taxatio dotis solvendæ pro monialibus spirituale matrimonium per professionem religiosam cum Christo contrahentibus, spectare debet ad ipsarum Monialium Superiores, ad Episcopum scilicet respectu subditarum, ad Sacram Congregationem verò respectu exemptarum, ut notat Cesped. *de dub. regular. cap.* 23. *dub.* 330. *num.* 5.

In hac autem dote constituenda servanda est moderata monasterii consuetudo, & in minori quantitate, quàm ubi mulieres nubunt terrestri sponso, ut observant Anna *Sing.* 11. Riminald. Vincentius Franc. & Rota *in Romana dotis* 14. *Martii* 1635. *coram Merlino* impressa per Tamburinum, qui tria advertit. Primò, posse Superiores Monialium in aliquibus casibus taxam dotium limitare justis concurrentibus causis, etiam insciis, & contra-

tradicentibus monialibus, dummodo semper sufficiens remaneat quantitas pro sustentanda moniali. Secundò, pro supranumerariis, & pro tertia sorore duplicem eleemosynam, hoc est duplicatam summam ejus, quæ in receptione monialis intra numerum dari consuevit, solvi debere; & pro quarta sorore petente admitti in idem monasterium solvendã esse triplicatam. Tertiò advertit ex Sacra Congregat. 5. *Septembris* 1604. & 26. *Augusti* 1616. quod tertia, & quarta sorores careant suffragio in capitulo, quosque altera ex duabus primis sororibus moriatur.

Quær. 4. An monasterium possit pacisci de majori dote, quia puella recipienda est vilis conditionis, vel advena.

Resp. Cum Rodriquez, & aliis non posses quia juxta indulta apostolica monialibu, non permittitur quidquam recipere ultra taxam, nisi quod offertur liberaliter absque pacto expresso, aut tacito, seu præsumpto, cujusmodi utique non est id, quod in tali casu solveretur nomine dotis ultra taxam, unde talis excessus reputaretur simoniacus, ut advertit idem Rodriquez, & ideò deberet restitui, ut notat Diana *in opere coord. t. 7. tract.* 1. *resol.* 329. §. Quo ad advenas verò extat decretum Sac. Congregat. 30. *Septembris*. 1616. statuens in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam esse inter puellas terrerias, & inter advenas.

Quær. 5. Quid dicendum sit in sequenti casu. Cuidam monasterio impositum fuit onus a fundatore, ut recipiatur una puella sine dote, qua defuncta, sufficiatur in ejus locum & alia, & sic deinceps, cum hac tamen conditione, quòd puella eligenda sit civis. Debet

ne intelligi de civibus tantùm originariis, an etiam de civibus ex privilegio?

Resp. Dispositionem censeri factam in favorem illarum, quæ sunt originariæ de loco, quia appellatione civium veniunt tantùm originarii, ut notant Accurs. Bald. & Bovius, & ita censuit Sac. Congregat. Episcop. & Regular. *in Mantuana Civit. die* 29. *Novembris* 1668.

Quær. 6. An sit simoniaca consuetudo quorumdam monasteriorum recipiendi præter dotem quasdam portiones pecuniæ, quas propinas vocant, v. g. singulis monialibus dantur quatuor argentei, unum linteum &c.

Resp. Excusari, ex eo quod dos, quæ exigitur ad sustentationem monialis, non consistit in indivisibili, sed sicut taxari potest sexcentis ducatis, ita etiam taxari potest sexcentis, & quinquaginta distributis hoc modo, ut sexcenta applicentur communitati, & quinquaginta distribuantur inter moniales singulis dando illos quatuor argenteos, unum linteum &c. ut suis necessitatibus subveniant. Ita Pignatel. *t.* 7. *consult.* 90. *n.* 13. Advertit tamen Suar. *t.* 1. *de Relig. l.* 4. *de Simon. c.* 17. *n.* 18. ut in his moderatio adhibeatur, ut saltem si propter consuetudinem recipiuntur, ipsis non solutis, non negentur spiritualia, sed servetur modus petendi illa prescriptus *in cap. Ad Apostolicam de Simon.*

Quær. 7. An legatum dotis pro maritandis puellis possit dari virginibus ad professionem admittendis.

Resp. Posse, quia quod datur monasterio puella ingrediente censetur datum titulo dotis, ut constat ex communi usu loquendi, qui attendi debet. Cùm ergo conditio dotis, & ver-

verba testatoris verificentur in ingrediente religionem, habebit quoque locum ipsius dispositio, præsertim quia sumus in causa magis pia, & favorabili. Bald. Natta, Boer. aliique, quos refert, & sequitur Diana *in Coord. t.6. tract. 8. resol.* 43. qui ex Ocagavia testatur hanc sententiam servari etiam in foris contentiosis; & ita sæpè etiam censuit Sac. Congreg. præcipuè *in Pisaurien. 26. Augusti* 1616. *& Maceraten. 29. Junii* 1649. Est contra Sanch. *de matrimon. lib.* 1. *disp.* 33. *n.* 32. Prædictam sententiam limitat Pignatel. *t.* 5. *consultat.* 82. *n.* 3. si in legato pro maritandis puellis adsit conditio restituendi dotem, casu quo proles non existat, quia illa conditio utpote mentionem faciens de prole restringit dispositionem testatoris ad matrimonium carnale; & ita refert fuisse declaratum a S. Congr. *in Barensi subsidii dotalis* 15. *Setemb* 1664.

Quær. 8. An puella, cui Pater reliquit centum, si fiat monialis mille verò si nubat, possit adhuc consequi mille, si monasterium ingrediatur.

Resp. Affirmativè contra Covar. *lib.* 1. *var. resol. cap.* 19. *n.* 9. quia conditio illa *si nubat*, censetur non scripta, & rejicitur favore religionis, prout expresse habetur, §. *sed & hoc præsenti Autent. de sanctis. Episc.* Limitant Medina, Lopez, & ali, quando talis conditio non nubendi, apposita fuisset a testatore causa conservandæ familiæ, quia clara, & expressa voluntas testatoris juris dispositioni resistit; quod tamen, aliis adductis, negat Sanch. *de matrim. lib.* 1. *disp.* 33. *n.* 2. qui pariter sustinet *lib.* 7. *disp.* 91. *num.* 46. viduæ ingrediendi religionem deberi legatum, & alimenta relicta a marito sub conditione si vitam vidualem servaverit; quia per spirituale cum Christo

matrimonium non cessat vita vidualis, imo pleniùs satisfit voluntati testatoris cupientis in uxore superstite specialem quamdam pudicitiam, & honestatem.

Quær. 9. Cuinam competat dare dotem puellæ religionem ingredienti.

Resp. Patrem teneri, etiam si ipso invito velit ingredi religionem, quia sicuti obligatur ad dotandam filiam carnaliter ipso invito nubenten, multò magis obligabitur in matrimonio spirituali, cùm hoc sit favorabilius temporali. Et hac ratione possunt bona fideicommisso subjecta distrahi pro dote descendentis à testatore volentis ingredi religionem. Sanch. de Matrim. *lib.* 4. *disp.* 26. *num.* 7. Quod verum est, etiam si fidei commissum institutum fuisset cum expressa alienationis prohibitione, dummodo tamen non reperiantur bona libera, pro constituenda dote sufficienti, *Molin. tract.* 2. *disp.* 648. *n.* 1.

Quær. 10. Quinam teneantur constituere dotem moniali in defectum Patris.

Resp. Teneri illum, qui de jure tenetur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum. Quare tenentur Mater, Patruus sive paternus, sive maternus; & Frater in defectum ascendentium. Sicut enim hi omnes tenētur alere, ita etiam in subsidium dotare, cum dos succedat loco alimentorum; ita Rota *in cit. dec. Romana dotis* 14. *Martii* 1635. *coram Merlino*.

Quær. 11. An liberum sit monialibus admittere puellam ad professionem absque solutione dotis debitæ, vel saltem cum solutione minori taxata

Resp. Ex Tambur. *q.* 7. *nu.* 1. Moniales velatas tam intra, quam supra numerum non debere admitti absque dotali eleemosyna, neque

que minori taxata. Pro monialibus verò conversis recipiendis non semper spectari dotem, sed aliquando monasterii necessitatem ex declaratione Sacr. Congregat. *die* 26. *Martii* 1596.

Qua. 12. Quo tempore solvi debeat dos pro moniali ingrediente religionem.

Resp. Debere solvi in ipsa professione, non autem ante, cùm id non solùm prohibeatur in Concilio Trident. *sess.* 25. *de Regular. c.* 16. sed etiam multò expressiùs à Sacra Congregatione, quę declaravit, dotem monialium penes consanguineos, vel affines relinqui non debere, sed priusquam puella induatur habitu actualiter deponendam esse apud mercatorem, vel penes aliam personam fide, & facultatibus idoneam.

Quar. 13. Cuinam competat solvere dotem, si probationis novitiæ anno durante moriatur depositarius constitutus ab Episcopo, & hereditas ejus reperiatur non solvendo.

Resp. Nullo modo spectare ad deponentem, quia cùm tale depositum habeat vim solutionis, *l. obligatione*, *Cod. de solut.* & *l. acceptum*, *C. de usur.* sic deponendo consecutus est plenam liberationem, & ideò non tenetur de casu superveniente, alioquin actio semel extincta reviviscеret, contra textum *in l. qui res*, §. *Arcam ff. de solut.* Pignatel. *t.* 9. *consult.* 164. Periculum ergo vel cedet in damnum monasterii; cum verissima sit juris conclusio, quod quando debitor ritè, & rectè deposuit, tunc periculum spectat ad creditorem, ut post alios firmant Arismin. Tepat. Medic. & Rota *in Romana census vitalitii* 29. *Januarii* 1627. *coram Merlino*. Vel saltem cedere debet in damnum Episcopi, quia debet Episcopus eligere depositarium

idoneum etiam cum fidejussoribus; officiales enim publici non solent, neque debent sine fidejussoribus admitti, à Ponte *de Potest. Proreg. tit.* 3. §. 6. *num.* 17. & Paris. de Puteo.

Quær. 14. An ratione damni emergentis, vel lucri cessantis ex dilatione dotis provenientis possit monasterium aliquid recipere ultra dotem sibi debitam.

Resp. Posse quoad damnum emergens, si verè ex dilatione dotis ipsi proveniat: ita Miranda, & Rodriquez, qui advertit, esse in hoc cautè procedendum, ad tollendam avaritiæ suspicionem. Non item potest recipi lucrum cessans; cùm enim religiosis prohibitum sit jure ecclesiastico negotiari, ipsis verè nullum lucrum licitum cessare potest.

Quær. 15. An possit alienari dos tradi solita monasterio.

Resp. Dotes monialium supra numerum profitentium non posse alienari, præcipit enim S. Congregatio, ut professione secuta in emptionem bonorum stabilium fructiferorum dotes illicò implicentur, ut ex Barbosa refert Lezan. *t.* 3. *nu. dos*. Dotes vero monialium intra numerum receptarum posse in usus communes, & necessarios monasterii expendi, notat Sperel. *decis.* 84. *num.* 62. ubi affert per extensum decretum Sacræ Congregationis.

Quær. 16. An pecunia, quæ, ut supra, deberet investiri, implicari possit sine debita solemnitate in ædificando monasterio, aut ad emendam domum contignam ipsi monasterio, ad eam inhabitandam.

Resp. Non posse, quia juxta decretum supra relatum pecunia debet investiri in bonis stabilibus fructiferis, in ordine ad sustentationem monialium supra numerum receptarũ.

Ad

Ad hoc autem requiritur, quòd fructus succeſſivè correſpodeant oneri, ut poſſit commodè ſuſtineri, & ideò debent accreſcere novi fructus, ut ſicut onus eſt annuum, ita quoque ſit annuum ſubſidium. Paſqual. *de ſacrif. nov. leg. q.* 1073. *n.* 2.

Quær. 17. An ſi monaſterium ſit gravatum aliquo annuo cenſu ſuper propriis bonis immobilibus, & aliunde non adſit, unde extinguatur, poſſit redimi cum dicta pecunia inveſtienda, Sacra Congregatione inconſulta.

Reſp. Poſſe. Nam dum extinguitur cenſus, accreſcunt monaſterio fructus illi, quos abſorbebat cenſus. Requiritur autem, quod non adſit, unde aliunde extinguatur, quia ſi adeſſet, non fieret augmentum fructuum, nec obtineretur finis, quia etiam abſque pecunia deſtinata pro dote adhuc extingueretur. Paſqual. *loc. cit. qu.* 1069. *n.* 4. qui ſubdit, quod talis pecunia adhiberi etiam poteſt pro ſolvendo reſiduo prætii alicujus prædii empti à monaſterio; nam ſalvatur, quòd pecunia inveſtiatur in re immobili fructifera, quia pars prædii, quæ correſpondet reſiduo pretii, verè eſt empta pecunia in dotem erogata.

Quær. 18. In quibus bonis debeat ſolvi dos pro moniali profeſſura.

Reſp. Debet ſolvi in ære, non in bonis ſtabilibus, cùm pecunia præſens poſſit commodiùs occurrentibus monaſterii neceſſitatibus deſervire. Ita ex declaratione S. Congr. Lezane *t.* 1. *Sum. c.* 25. *n.* 39.

Quær. 19. Utrùm loco dotis in pecunia effectiva, poſſit fieri remiſſio cujuſdam debiti pecuniarii correſpondentis quantitati dotis taxatæ, & ſolvendi à Monaſterio parentibus novitiæ admittendæ.

Resp. Non posse, si novitia professa sit supra numerum; quia ex mente Sacræ Congregationis dos debet tali pacto investiri, ut sicut accrescit monasterio novum onus, sic accrescant pariter novi fructus. In dicto autem casu nihil acquirit de novo Monasterium, unde tantùm aggravatur novo onere, nec sublevatur novo emolumento.

Quær. 20. An monialis transiens ad aliud monasterium deferat secum dotem.

Resp. Affirmant Socinus, Baldus, & alii, quia dos recipitur a monasterio pro alimentis tantùm, & suffragio vitæ, & proinde debet sequi monialem, sicut eam sequitur exigentia alimentorum. Verum tenendum est non deferre secum dotem traditam primo monasterio, si voluntariè transeat ad aliud, sive ejusdem, sive diversi Ordinis. Ita Pasqual. *in qq. moral. juridic. qu.* 32. cum aliis ab ipso relatis, & ita sensit Sacra Congreg. *in una Neapolitana sub die* 20. *Julii* 1583. Ratio est, quia monialis profitendo transfert omnia sua jura in Monasterium, ut tradunt communiter Doctores; unde etiam transfert in monasterium jus proprium, quod habet ad dotem: hæc autem juris translatio operatur, quod dos incorporetur bonis monasterii., & sit inalienabilis, sicut cætera bona ipsius. Ergo quando monialis transit ad aliud monasterium, non est ipsi dos restituenda, non secus ac non sunt ei danda cætera bona monasterii.

Neque dici potest, monasterium acquirere dotem sub onere alendi monialem, atque adeo, hoc onore resoluto, resolvi etiam dotis acquisitionem. Hoc, inquam, dici non potest, quia tunc solum, non impleto onere, resolvitur acquisitio, quando per acquiren-

rentem ſtat, quod non impleatur, *l. quæ ſub conditione*. §.*Quoties*, *ver idem eſt*, *ff. de condit. inſtit.* Quando autem monialis voluntarie tranſit ad aliud monaſterium, non ſtat per primum Monaſterium, quod non impleatur onus alendi.

Quær. 21. An Moniali, ut ſupra, cum ad aliud monaſterium tranſeat, debeantur ſaltem uſus fructus.

Reſp. Non deberi Paſqual. *loc. cit. num.* 8. Cum enim dos, ut diximus, tranſeat in proprietatem monaſterii, & monialis abdicet a ſe omne jus ad illam per profeſſionem, & transferat in monaſterium, uſusfructus quoque incorporantur bonis monaſterii, nec pertinent aliquo modo ad monialem.

Quær. 22. An ſi ſecundum monaſterium cogatur recipere monialem, ſit ei reſtituenda dos a primo.

Reſp. Cum diſtinctione. Si prius Monaſterium inſtet pro translatione Monialis, tenetur pro videre de dote; ſi poſterius Monaſterium nolit recipere abſque dote. Quia dum primum monaſterium inſtat pro tranſlatione, præſumitur, quod reſpiciat proprium commodum, quod percipit ex hujuſmodi translatione. Cum ergo poſterius monaſterium non debeat pro commodo primi monaſterii jacturam ſubire, neque debet ſubire jacturam alendi monialem. Si vero primum monaſterium non inſtet, ſed ipſa monialis, vel ſuperiores judicent expedire, quod transferatur, quamvis poſterius monaſterium coacte recipiat, exiſtimo, quod prius monaſterium non teneatur reſtituere dotem. Quia Monaſterium habet tantùm obligationem alendi monialem, quandiu manet ſub ipſius poteſtate; reſolvitur autem hæc obli-

gatio, si desinat esse sub ipsius potestate, & fiat sub potestate alterius monasterii. Neque ex eo, quod moniales coactè recipiunt, valet arguere, quòd monasterium coactè recipiat, quia monasterium non repræsentatur in monialibus tantùm, sed etiam in Prælatis: immò in illis tantùm œconomicè, in his verò jurisdictionaliter; & ideò horum consensus sufficit, ut voluntariè dicatur accipi Monialis.

Quær. 23. An quando monialis transfertur ad aliud monasterium ad agendam pœnitentiam, sive secundum monasterium coactè recipiat, sive libenter, teneatur illi primum Monasterium subministrare alimenta.

Resp. Teneri, & desumitur ex *cap. de lapsis* 16. *quæst.* 6. & *cap.* 11. *quis acquirit.* 27. *quæst.* 3. Nam per hanc translationem non fit membrum posterioris monasterii, neque solvitur viculum respectu prioris, quare neque solvetur obligatio ipsam alendi.

Quær. 24. An monasterium acquirat dotem novitiæ morientis infra annum probationis, emissa tamen professione ex indulto S. Pii V.

Resp. Non acquirere, quia illa professio valet tantùm ad finem consequendi indulgentias, non ad finem succedendi in dote, & in bonis per monasterium, ut patet ex declaratione Congregat. Concil. *sub die* 13. *Novembris* 1627. *in una montis regalis*. Quare Summus Pontifex illo privilegio intendit quidem bono spirituali novitiæ consulere, nunquam tamen quæsito alterius juri derogare, neque præjudicium succedentibus ab intestato inferre. Ita Tambur. *cit. disput.* 4. *quæst.* 6. ubi alios refert, quibus adde

No-

Novarium *sum. Bullar. coment.* 119. *num.* 5. qui limitat hanc doctrinam, quando professio facta esset in articulo mortis anno probationis completo, in tali enim casu deberetur dos monasterio, & excluderentur venientes ab intestato, juxta *dec. Rovit.* 4.

§. VI.

De Monialium Professione.

Quar. 1. QUænam requirantur, ut professio in religione sit valida.

Resp. Præter liberum cujusque consensum requiri ex Tridentino *sess.* 25. *de regul. cap.* 15. ut fiat post quintumdecimum, & unum probationis annum integrum, & continuum; adeò ut professio aliter facta nulla sit, nullamque pariat obligationem, aut alios quoscumque effectus tam in foro externo, quàm interno, ita ut non obliget ad religionem aliquam in genere, nec in specie, & in hoc correcta sunt jura antiqua Cap. *Non solùm de Regular. in* 6. Neque censetur valida professio facta ante tempus præfinitum à Concilio, etiam si monialis vovisset religionem ingredi, & in ea permanere, & ita declaravit Sac. Congregatio, ut refert Pignatel. *t.* 8. *consul.* 55. *nu.* 16. An autem si revertatur ad sæculum, ex mente hujus decreti à voto libera dicenda sit, Pignatel. *ibi. n.* 16. dicit, fuisse responsum, hoc decretum nihil de voto disposuisse.

Quar. 2. An aliquando valida sit professio intra probationis annum emissa.

Resp. Quòd sic, scilicet quotiescunque accedit indultum Summi Pontificis; ûde ex speciali privilegio à S. Pio V. monialibus S. Dominici concesso, de quo participant omnes cum

eodem

eodem Ordine communicationem privilegiorum habentes, possunt novitiæ in mortis periculo constitutæ intra probationis annum profiteri, ad lucrandas indulgentias, & alias gratias professarum, non tamen in præjudiciũ venientiũ ab intestato, ut diximus *paragrapho antecedenti*, *quæsito* 23. Neque in tali casu requiritur consensus Monasterii. Tum quia is non exprimitur in bulla cum aliis requisitis, tum quia illa non est simpliciter professio, quæ habeat incorporare religioni, sed ad effectum tantùm, ut diximus, indulgentias consequendi, unde si novitia postea convalescit debet denuò profiteri, Bordon. *in Miscell. decis.* 130.

Quær. 30. Quibus ex causis resultet nullitas professionis.

Resp. Induci professionis nullitatem non solùm ob defectum qualitatum in primo quæsito recensitarum, sed etiam ex metu cadente in constantem virum, qui respectu fœminę sit rationabilis, ac fundatus in vero, & probabili periculo, colligitur ex Triden. *sess.* 25. *cap.* 19. Et in judicando metu consideranda est qualitas personæ patientis metum, animi nempe vel imbecillitas, vel fortitudo, ut per Fagnan *in cap. consultationi num.* 14. *de sponsal.* Quod verum est, etiam si metus sit reverentialis, saltem concurrentibus adminiculis; crebris persuasionibus, minis odio, & imperii sæpiùs repetiti importunitate, ob quæ puella non audet patri, vel consanguineis contradicere. Layman. *in Theol. mor. lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 6. An autem sit nulla professio, si per metum cadentem in costantem virum moniales aliquam recipiant, negant Suarez, & Vecchius relati à Peyrino *to.* 2. *de Prel. q.* 3. §. 2. *num.* 81. ubi oppositum sustinet,

quia

quia de ratione contractus ultro, citroque obligatorii, cujusmodi est professio, est, ut par omnimoda sit utrinque libertas; unde eo ipso quòd Canones irritant professionem factam metu profitentis, irritant etiam professionem factam metu recipientis.

Nulla quoque est professio, si interveniat error, dolus, & ignorantia circa substantialia religionis, ut si novitia profiteatur, putans se non obligari in perpetuum, vel regulam sui Ordinis non esse adeò asperam, & quidem asperitate vires ejus notabiliter excedente. Quia ignorantia excludi voluntatem profitendi, nihil enim volitum, quin præcognitum. Suar. *de Relig. t.*3. *lib.*6. *c.* 5. *n.*4. 5. *&* 6.

Vitiatur pariter valor professionis per iram, aut aliam animi perturbationem, si tales sint, ut rationis judicium obtenebrent ac impediant deliberationem requisitam ad peccandum, quia deficit libertas, quæ est forma contractus. Sanch. *lib.*4. *cap.* 1. *nu.* 2. Multòque magis est invalida, si monialis nullam habeat intentionem se obligandi, quia actus non obligant ultra intentionem agentis. In foro tamen externo poterit cogi ad secundam professionem, ut rectè advertit Castropal. *tract.* 16. *disp.*2. *p.*4. *n.*3.

Nulla item redditur professio, si non serventur ea, quæ in particularibus Constitutionibus religionum cum clausula irritante præscribitur, maximè si constitutiones à Papa sint confirmatæ, ut notant Sanchez, Tambur. Rodriq. & Bordon. *de profes. cap.*3. *q.*26. Cùm enim per illas tollatur potestas aliter recipiendi ad professionem, inducitur nullitas professionis aliter factæ. Rota in terminis statuti prohibentis per verba *Nullus recipiatur, dec.* 167. *n.*5. *p.* 2. *recent*, Bordon. Castropal. & alii.

Quær.

Quær. 4. An professio simoniaca, vel ob malum finem emissa, sit valida.

Resp. Ad utrumque affirmativè, primum desumitur *ex cap. de Regular.& c. quoniam de Simon.* ubi dicitur, simoniacè professum debere detrudi in aliud Monasterium ad agendam pœnitentiam,& si aliud non reperiatur, debere manere, ubi emisit professionem; supponitur ergo professio valida, dum decernitur permanentia in Monasterio; & ita sentiunt Navar.& Rodriquez,quos refert,& sequitur Barthol. à S.Fausto, qui cum Azorio, & Silvestro idem asserit de professione ob malum finem emissa.

Quær. 5. An professio viri in Monialium Monasterio sit valida.

Resp. Cùm communi Doctorum negativè, quia ad validitatem professionis requiritur consensus profitentis, & admittentis, sed in hoc casu saltem deficit admittentis. Quare invalida quoque erit professio,si mulier erumpat in masculum, quod utique posse contingere, docent magni nominis Auctores, præcipuè August. *lib.* 3. *de Civit. Dei cap.* 31. Sicut enim Matrimonium carnale, etiam consummatum dirimitur, si mulier fiat vir,ita etiam dirimetur Matrimonium spirituale; ut docent Navar. Sà, Enriq. quos adducit, & sequitur Sanc.

Quær. 6. An in dubio de valore professionis si valida censenda.

Resp. Quòd sic, quia possessio stat pro Religione, & pro certitudine professionis; in dubio autem favendum est Religioni, & possessori. Quare ex Suarez, & Peyrino Monialis dubia de suæ professionis valore tenetur eam ratificare.

Quær. 7. An monialis certa de nullitate pro-

professionis, & omni probatione destituta teneatur illam ratificare.

Resp. Cùm Sanchez *lib.7.de Matr.disp.37.n.* 3. non teneri, maximè si ex culpa sua non dedit causam nullitati. Poterit ergo manere in religione expectando commodam fugiendi occasionem, si hoc sine scandalo potest contingere. Ratio hujus conclusionis est, quia, cùm in culpa non fuerit, ut professio sit nulla, & re vera libera sit, non est compellenda ad coactè tantum onus subeundum, quod spontaneum consensum propter magnam perfectionem maximè desiderat. Neque ad id debet cogi, quia sine titulo suffragia præstaret, & à Monasterio alimenta reciperet; nam hoc facilè evitari potest. A suffragiis enim ferendis abstineat, in quantum sine scandalo & sua gravi nota potuerit; & quando commodè abstinere non possit, ne notetur, aut scandalo sit, ferat suffragia, & etiam prælaturas admittat, quia omnia hæc ratione publicæ professionis, aut publici officii valida erunt; adest enim titulus præsumptus, error communis, & vitium est occultum. Quoad alimenta verò; quæ recipit, parũ damni infert monasterio, si computetur servitia, quę prestat, & fructus ex fundo dotali percepti, qui fructus debent computari ad rationem census vitalitii, cùm capitale post mortem remaneat Monasterio. At dato etiam quòd aliquod damnum Monasterio resultaret, non est tanti faciendũ, ut debeat compensari cum assumptione oneris tam ardui, qualis est obligatio professionis; & ad summum sufficiet, si habeat animum resarciendi, cùm fuerit solvendo.

Quær. 8. An idem dicendum sit, etiam quando monialis dedit causam nullitati.

Resp. Affirmativam sententiam Sanch. *loc. cit.*

cit. existimat probabiliorem. Quia licèt peccaverit, cùm tamen religiosus status sit tanti momenti, & tam arduus, nulla ratione, & ob nullam culpam quis ad illum est compellendus invitus. Sicut enim debito ex delicto non tenetur in conscientia ob debiti compensationem perpetuum subire carcerem, sic neque monialis ex sua culpa nulliter professa tenebitur ob damnum quod resultat monasterio, perpetuò religioni se mancipare; libertas enim est superioris ordinis, & pretiosior quocunque emolumento temporali.

Neque tenetur ratificare professionem, quamvis non possit propter scandalum fugere, aut alio modo a religionis jugo se subtrahere, ut asserunt Castropal. & Moronus cum aliis ab ipso relatis *resp.* 82. *num.* 150. contra Lezanam, qui licèt concedat non teneri ratificare professionem, quoad usque remanet spes fugiendi, vel aliud remedium, vult tamen teneri cessante tali spe, & sublato quocumque remedio, *t.* 3. *v. Professio num.* 24.

Quær. 9. An monialis sic nulliter professa teneatur servare regulam, si permaneat in monasterio.

Resp. Ex vi professionis non teneri, quia nullo vinculo adstringitur religioni. Solùm tenebitur ratione scandali vitandi. Quia cùm reputetur vera religiosa, & pro hac parte sit legitima præsumptio, scandali ansam meritò præberet regulares observantias transgrediendo. Ex quo fit, quòd in rebus occultis, in quibus scandalum omninò cessat, nec ad regulam, nec ad votorum observantiam adstringatur. *Cajet.* 2.2 *q.* 88. *art.* 1.

Quær. 10. An percutiens monialem nulliter professam, sed ut professam reputatam,

tam, incidat in excommunicationem.

Resp. Quòd non: quia verè non percuteret monialem, sed laicam; unde sicut non incidit in excommunicationem quis occidens Cajum, putans esse Titium clericum, quia non punitur affectus, sed opus externum, ita in casu nostro philosophandum. Moronus *resp.* 80.

Quær. 11. Quid requiratur ad ratificandam professionem.

Resp. Requiri, quod accedat liber consensus monialis, quæ sciens professionem suam fuisse, & esse irritam, velit eam ratam habere. Neque indiget alio consensu Monasterii, etiã si acceptatio illius fuisset irrita; tum quia prior consensus præsumitur permanere; tum quia Pontifex in hoc casu pro bono pacis, & religiosarum consolatione dictam professionem tanquam caput nomine religionis acceptat. Neque insuper opus est novitiatum iterare, cum post susceptum habitum plenè monialis experta sit religionem, & religio ejus mores, qui est novitiatus finis *Peyrin.t.*2. *de Præl. q.* 3.*cap.*1.§.5.*n.* 145. & 146. & alii.

Quær. 12. An monialis sic professa possit tuta conscientia retinere locum, & cætera privilegia sibi debita ex priori professione irrita.

Resp. Sive prior professio fuerit irrita bona fide, sive mala, si casus est occultus, non tenetur locum sibi debitum ex priore professione dimittere. Si verò ratione antiquitatis professionis existimatæ aliquod privilegiũ sibi competat, quod in grave pręjudicium religionis, aut aliarum monialium cedat, tunc debet secretò pro foro conscientię impetrare dispensationem; interim verò dum procurat, vel si commodè procurare nequeat, non tenetur cũ

nota

nota relaxare, nec ab actibus convenientibus se abstinere. Quòd si ea, quæ competunt ratione antianitatis, sint modici momenti, ut priùs ferre suffragium, & alia hujusmodi, non est ad petendam dispensationem obliganda. Peregrin. *ad Constit. sui ord. p.* 2. *cap.* 1. §. 5. & Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *disp.* 37. *n.* 68.

Quær. 13. Ad quem spectet admittere novitiam ad professionem.

Resp. Ad monasterium spectare, quod in monialibus repræsentatur, ut diximus de puellarum receptione. Est enim professio contractus ultro citròque obligatorius, atque adeò requiritur non tantum consensus novitiæ, sed etiam monialium, cùm de jure communi ad illas pertineat, ne dum quando recipitur ad habitum, sed etiam quando admittitur ad professionem. Abb. *in c. Ad Apostolicam, ibique Glos. fin. de Regular.* & in specie probat Sanch. *in decal. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 65. cum ibi relatis. Quod adeò verum est, ut si Episcopus, vel alius Prælatus compelleret moniales ad recipiendam novitiam ut professam, poterunt ad superiores appellare, sicuti declaravit Sacr. Congr. super Episcop. & Regular. *in Colonien.* 13. *Maji* 1652.

Quær. 14. An novitiæ absque causâ capitulariter exclusæ licita sit reclamatio ad superiorem, quòd moniales illam non admiserint ad professionem.

Resp. Licere. Ita Doctores, quos refert, & sequitur Pasqual. *in Lauret. p.* 2. *q.* 49. *n.* 2. Evidens enim est, quòd novitia habet notabile interesse in causa, & ejus non admissio fine causa affert ipsi notabile gravamen, atque injuriam; unde non potest rejici ejus reclamatio in causa præsertim canonica, in qua secundùm jus canonicum licet à quocunque gravamine

mine appellare. Ideòque Sac. Congr. Episc. & Regular. *sub die* 2. *Octobris* 1648. ac alibi sæpiùs declaravit, moniales non posse rejicere à professione novitiam sine causa.

Quær. 15. An constito de gravamine, possit Episcopus admittere ad professionem novitiam indebitè exclusam.

Resp. Affirmat Bordon. *in Consil. Regul. resol.* 57. *nu.* 107. Quia ad Prælatos majores spectat corrigere ea, in quibus subditi peccant, *Cap. ut famę de sent. excom.* & notat Gloss. *in Cap. ea quà v. reatu dę off. Archid.* & ideo corrigere debent determinationes capitulares injustas. Consultiùs tamen existimo, præcipere Capitulo monialium, quòd indebitè gravatam recipiat. Quòd si pertinaciter recusaverint Moniales, de earum contumacia Sacram Congregationem faciat certiorem, ut de opportuno remedio confestim provideri possit: ut resolvit *sub die* 5. *Novembris* 1605.

Quær. 16. An novitia, quæ toto novitiatus anno fuit infirma, possit admitti ad professionem.

Resp. Ex Peyrino, & aliis affirmativè. Quia non tenetur novitia omnes austeritates religionis experiri in specie, sed satis est, quòd probet in genere, perseverando per annum sub obedientia magistræ, & Abbatissæ. Quòd si novitia detegatur infirma morbo contumaci, remittenda est ad curandum in domum suam, Sac. Congr. 10. *Febr.* 1649. *in Salernitana*; ex quacunque tamen causa exivit, non potest postea recipi sine licentia Sacræ Congregationis, 29. *Januarii* 1601. & 15. *Aprilis* 1607. Posse item validè, & licitè admitti ad professionem novitiam, quæ morbo, vel senectute est impotens ad regulæ statuta servanda, sustinent Sanchez, Faustus, Navar. & Pe-

& Peregrin. *in comment. ad constit. sui ordin. p. 2. c. 1. §. 18.* Quia obligatio ad religionis essentialia, nimirum castitatem, paupertatem, & obedientiam, nullas corporales vires exposcit, sed solùm voluntatis affectum. Cętera verò religionis statuta non sunt religiosi status essentialia, sed obligant; dum justa causa non excusat.

Quær. 17. Qualis litteratura requiratur in novitia admittenda ad professionem tamquam chorista.

Resp. Requiri, ut saltem sciat legere; cùm enim contrahat obligationem persolvendi horas canonicas, non debet esse impotens ad satisfaciendum suę obligationi. Ita fuisse decisum à Sac. Congr. *in una Girgen.* 12. *Januarii* 1604. refert ex Barbos. Tamburin. *disp.* 6. *q.* 6. *num.* 3.

Quær. 18. An, & ubi fieri debeat exploratio voluntatis novitiæ, antequàm profiteatur.

Resp. Ante professionem quoque ut supra diximus de puellarum receptione, voluntatem novitię esse explorandam ab Episc. vel ejus Vicario etiam in monasteriis exemptis, ut ex declaratione Sac. Congreg. testatur Pasqualig. *loco cit. n.* 44. Pro exploranda tamen voluntate non licet ingredi claustra monasterii, & proinde ingrediens in excommunicationem incurreret, cùm id expresè prohibeatur *in Const. S. Pii V.* 1. *in Bullar.* Ex justa nihilominus causa, ut si esset suspicio subornationis, potest professura educi è claustris monasterii ad Ecclesiam exteriorem; ut notat Tamburinus, quem refert Pasqual. *loc. cit.*

Quær. 19. An, & quo tempore debeat Præfecta monialium notificare Episcopo tempus professionis emittendæ.

Resp.

Resp. Ex Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 17. quòd, *ne professionis tempus Episcopus ignoret, tenetur Præfecta monasterii eum ante mensem certiorem facere; aliàs, quandiù Episcopo videtur, ea ab officio suspensa sit*. Quoad monasteria verò exempta præfigitur spàtium quindecim dierum a S. Pio V. *in cit. Constit.* quibus elapsis in hoc se intromittere, Episcopo non liceat.

Quær. 20. An si Episcopus negligeret explorare voluntatem, postquàm certior factus est à Præfecta, possit punire Abbatissam, quæ elapso termino admitteret novitiam ad habitum, vel professionem.

Resp. Si monasterium sit exemptum, nequaquam punire potest, quia juxta *Constit. cit.* S. Pii V. si per quindecim dies negligat explorare, non potest ampliùs se ingerere. At si Monasterium non sit exemptum, neque videtur, posse punire, quia ex decreto Concilii non tenetur Præfecta nisi ante mensem certiorem facere Episcopum, non autem tenetur ultra debitum tempus expectare. Delinquit ergo Episcopus, si intra tempus àssignatum non exploret; quare si Præfectam puniret, negligentiam suam in alio puniret. Pasqual. *in Laurent. n.* 46.

Quær. 21. Ad quem spectet acceptare professionem novitiæ profitentis.

Resp. Spectare ad Episcopum, vel ejus deputatum privativè quoad Abbatissam, tenet Suarez *t.* 4. *de Relig. tract.* 9. *lib.* 10. *cap.* 11. *n.* 1. & colligit. *ex cap. statuimus* 20. *q.* 2. Quia apud Episcopum tantùm est propriè jurisdictio. Oppositum sustinet Sanchez, & colligitur ex declaratione Sac. Congr. 22. *Februaris* 1625. quæ sic habet: *Professio monialium fieri debet in manibus Ordinarii principaliter, non Abbatissæ*, ex

quo

quo deducitur, quòd in manibus Abbatissæ possit fieri de secundario. Quare servandam esse consuetudinem cujuscumque Ordinis, & provinciæ, aut loci, existimant alii.

Quær. 22. An Abbatissa cum consensu Monialium validè admittat ad professionem, contra prohibitionem Prælati.

Resp. Si Prælatus simpliciter prohibeat, professio per hoc præcisè non est nulla, quia multa facta tenent, quæ fieri prohibentur; si verò prohibeat suspendendo Abbatissæ facultatem, & protestando se in talem admissionem non consentire, ex rationabili causa, tunc professio est nulla ex defectu potestatis in admittente.

Ità quòd neque per Vicarium potest admitti; quia, quod una via est prohibitum: non censetur alia permissum, *cap. quod una de regul. jur. in* 6. unde cùm sit prohibita admissio dictæ puellæ per Abbatissam, non est censenda permissa per Vicarium, aliàs frustatoria esset prohibitio. Pasqualig. *in qq. moral. canonic. cent.* 4. *quæ.* 307.

Quær. 23. Quænam privilegia consequatur Monialis ex emissione professionis.

Resp. In primis consequi plenariam omnium suorum peccatorum remissionem quo ad pœnam, ita quòd, si emissa professione statim decederet, directa in cœlum conscenderet. Ita D. Thom. 2. 2. *q. ult. art.* 3. *ad* 3. & communiter Doctores, quorum aliqui etiam addunt, consequi hujusmodi remissionem etiam quando jam professa de professione gaudet, eamque innovat, parata facere, si non fecisset. Dionysius Carth. & Vecchius *de Novit. disp.* 13. *dub.* 5. *n.* 7. alios citans.

Relaxantur insuper omnia vota simplicia realia, & personalia, atque mixta, & in solemne

lemne religionis votum commutantur. Ita D. Thom. *loc. cit.* & ibi Cajetanus, qui *qu. ult. ar.* 3. *ad* 3. ait, ad hanc commutationem nullam voventis intentionem exigi. Hoc tamen locum non habet in votis realibus de re, quæ cadit in utilitatem tertii, & ab alio tertio sit acceptata, quia per acceptationem acquisitum est jus illi tertiæ personæ, atque adeò in damnum tertii commutari non potest; secus verò quando non esset acceptata promissio, quia tunc jus non est illi quæsitum. Ita Doctores relati à Peregrino *loc. cit.* Sunt & alia privilegia, quæ videri possunt, Sanch. *to.* 2. *lib.* 5. *cap.* 5.

Quær. 24. Quale peccatum sit, de emissa professione pœnitere.

Resp. Per se mortale non est, dummodò Monialis retineat animum adimplendi promissa. A veniali tamen non excuso, quia illa pœnitentia actus boni, licèt voluntarii, adversatur directioni rationis, & summa ingratitudo est, nolle recipisse à Deo tale, ac tantum beneficium, qualis est religiosa professio. Ita Azor. Cajet. Vasquez, & alii relati, & approbati à Peyrin. *t.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. §. 5. *n.* 155.

CAPUT III.

De Monialium Consecratione.

Quær. 1. Quandonam voto virginitatis, aut cœlibatus publico, & solemni cum Episcopi consecratione Moniales cœperint obligari.

Resp. Sunt, qui Divum Basilium Magnum hujus instituti, sive consuetudinis auctorem faciant. Alii id sub Constantino Magno, & alii Ambrosii. Sed Ambrosius ætate factum arbi-

trantur. Sed Ambrosius *l.1.de Virgin.*conatur ex Thecla tanquam traditionem Apostolicā probare, ac tueri. Polidorus Virgilius verò consecrationes Virginum Sacrarum Pii Primi Pontificis institutum esse antumat. Habetur Pii decretum *in can. Virgines* 20. *q*.1.

Quær. 2. Ad quem spectet solemnis Monialium consecratio.

Resp. Ab initio hujus ritus tam a Sacerdotibus, quàm ab Episcopis censecrabantur, ut colligitur ex Ambrosio *l.3. de Virgin. ad Marcellinam.* In Concilio autem Carthaginensi secundo *can.* 3. prohibitum fuit, ne consecratio puellarum à presbyteris fieret, *can. si jubet sanctitas* 26.*q*.6. Spectat igitur ad Episcopum, eumque consecratum, quia solemnis consecratio non tam est potestas jurisdictionis, quā ordinis. Ex speciali tamen privilegio Pontificis posse Prælatis inferioribus, & Superioribus Regularium committi, asserit Tamburin. *disp.* 27. *q.* 5. *n*.7. *&* 8. ubi refert, Generalem sui Ordinis, & Camaldulensis consecrare ab immemorabili moniales sibi subditas, idipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sac.Rit. Congreg. *sub die* 1.*Julii* 1601.

Quær. 3. Quo tempore fieri debeat consecratio.

Resp. Servandum esse tempus à jure præscriptum, nisi aliud suadeat necessitas, nam in tali casu quolibet die fieri potest. Tambur. *disp. cit.q*.4.*n*.3. Quæ autem sint tempora statuta, habetur *in d.can.Virgines,q*.1.in quo hęc leguntur: *Non consecrandas esse Virgines, nec velamen eis imponendum, nisi in Epiphania, in Sabbato Pasche* (alia littera habet *in Albis Paschalibus*, idest intra hebdomadam Paschæ, ut Glossa exponit) *& in Apostolorum natalitiis, nisi mortis causa urgente.* In Concilio vero Late-

Lateranensi sub Alexandro Tertio, prout habetur *in cap. 1. de tempor. ordin.* concessum est, ut omnibus diebus Dominicis liceat Virgines consecrare; & consuetudo hoc extendit ad alias solemnes festivitates, ut advertit Turrecremat. *cap. devotis. q.* 4. & ita in hoc consulenda est, & servanda consuetudo. Quamvis Piscara *in praxi Cærem. lib. 2. cap. 7. n. 1.* non nisi in die Dominico, & intra missarum solemnia fieri debere ex Pontificali Romano, contendat.

Quær. 4. Quo loco fieri debeat.

Resp. In Ecclesia exteriori fieri posse ex Sac. Congr. Rit. 27. *Julii* 1627. referente Tamb. 7. 6. ubi advertit, ex justa causa, & ejusdem Sacræ Congreg. rescripto inductum fuisse, quòd monialis consecranda nequaquam egrediatur è clausura, sed consecretur in Ecclesia interiori a Prelato existente ad fenestellam.

Quær. 5. Quid requiratur in Moniali, ut licitè consecrari possit.

Resp. Requiritur ætas annorum vigintiquinque expletorum. Ita *ex c. Placuit.* 20. *q.* 1. & ita etiam sancivit Synodus Arelatensis *c.* 27. Nec audiendi sunt, qui putant etiam ante dictam ætatem posse consecrari. Requiritur item, quod sit professa in Ordine approbato, non quocunque, sed monastico. Ita ex Sacr. Congreg. 30. *Septembris* 1616. Insuper quod si virgo, ut habetur *in cap. devotis* 20. *q.* 1. ubi Gelasius Papa ait, *Viduas velare Pontificum nullus attentet*. Quod intelligendum est de velo consecrationis, non de velo professionis, & continentiæ, quod etiam ipsis competit, ex *c. Vidua*, 20. *q.* 1.

Quær. 6. An fœmina corrupta, sed communiter reputata ut virgo, possit consecrari.

Resp. Negant aliqui cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 28. *qu.* 1. *art.* 5. *ad* 5. Quia ex una parte verba consecrationis virginum accomodari non possunt corruptæ sine mendacio, & ex alia neque debent mutari, quia ad vitandum scandalum, non sunt varianda Ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia. Placet tamen affirmativa sententia, cui adhęret Tamburin. *disp.* 27. *q.* 4. *ad* 8. Quia quamdiu res est occulta, potest fœmina ad vitandum infamiam in exteriori foro se gerere, sicut communiter reputatur, & potest sine mendacio virgo appellari, quia verbum illud verificatur in communi omnium existimatione & de virginitate putativa, quod sufficit ad tollendum mendacium. Suar. *t.* 4. *de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *c.* 11. *n.* 9. Et hoc etiam si Prælatus certò sciret esse corruptam, quia, non obstante scientia illa privata, non desinit reputari ut virgo, unde Prælatus formam consecrationis virginum accomodat illi secundùm communem existimationem, atque adeò sine mendacio. Sicuti mentita non fuit B. Virgo, quę licet sciret sponsum suum non esse Christi Domini Patrem, attamen; quia talis reputabatur, illum Patris nomine nuncupavit. *Luca* 2. *Ego, & Pater tuus dolentes quærebamus te.*

Quær. 7. An monialis per vim, & sine culpa sua corrupta possit consecrari.

Resp. Quòd non, *ex cap. Acutius* 26. *dist.* & ex S. Leone Papa *in capit. illa autem famula* 32. *q.* 5. Quod exponens D. Tho. dicit, quamvis virgines, quæ per violentiam corrumpuntur si nullo modo consentiant, virginitatis gloriam non perdant, quia tamen valde difficile est, quòd in tali delectatione aliquis complacentiæ motus non insurgat, ideò Ecclesia, quę de interioribus nō judicat, hujusmodi sic corru-

raptas inter virgines non velat. Secus tamen dicendm eſt, ſi certa ſit ſe nullo modo delectationi conſenſiſſe. Colligitur ex D. Auguſt. *de Civit. Dei c.* 18. ubi dicit tali Virgini *nihil de corporis ſanctitate periiſſe*, eamque parem facit illi, *cujus integritatem obſtetrix ex juſta cauſa manu velut explorans, caſu, dum inſpicit, perdidit*. Sed hæc poteſt velari, ergo & illa, Leſſius *de Juſt. & jur. l.* 4. *c.* 4. *dub.* 16. Idem quoque dicendum videtur de puella, quæ in ſomno, amentia, & ebrietate fuit carnaliter cognita, ſi nullo modo conſenſit.

Quær. 8. An poſſit conſecrari monialis, cui juxta medicinæ artem ad ſanitatem tuendam fuit fractum clauſtrum virginale.

Reſp. Ex Tamburin. *loc. cit.* poſſe. Quia ad tollendam corporis integritatem, quæ ad conſecrationem eſt neceſſaria, duo requiruntur, ſcilicet fractio clauſtri virginalis, & actus libidinoſus, qui certè non intervenit in hoc caſu. Unde ob hanc rationem poteſt admitti ad conſecrationem monialis, quæ per voluntariam ſeminis effuſionem eſt polluta, integro remanente clauſtro, quia, licèt interveniat actus libidinoſus, deficit tamen alia qualitas, quæ opponitur virginitati requiſitæ, ſcilicet fractio clauſtri virginalis. Similiter conſecrari poterit monialis, quæ ante annos diſcretionis turpem aliquem actum contra caſtitatem commiſit, quia cùm præ defectu ætatis non inſit poteſtas ſeminandi, ea per nullum actum turpem amittere poteſt corporis integritatem, ſicque adhuc remanet virgo. Ita Roſella, Tamburinus & Leſſius *loc. cit. n.* 121. ubi addit, contrarium fortaſſe verius eſſe, ſi in puella adſit perfectus uſus rationis.

Quær. 9. An monialis poſſit admitti ad

consecrationem, nondum Sacramento Confirmationis suscepto.

Resp. Posse. cùm nullum jus prohibens extet; regulariter tamen Episcopus non debet admittere virgines ad consecrationem, antequam confirmentur. Si enim omnis fidelis confirmri debet, ut plenè Christianus inveniatur, a fortiori debent id facere virgines, quæ Sponso Christo desponsari debent, & consecrari.

Quær. 10. An solemnis consecratio monialium possit iterari.

Resp. Non posse, ita Miranda *q.7. de Monialib. a.7.* Quia licet sit simplex benedictio per quam nulla tribuitur potestas, adhuc tamen est quædam sanctificatio, qua monialis suo modo consecratur; quod autem semel consecratum est, remanet semper tale, unde nec benedictio nuptiarum iteratur, nec similiter benedictio sacrarum vestium.

Quær. 11. An saltẽ sit reiteranda consecratio monialium nulliter professarum, revalidata professione.

Resp. Videri quòd sic, quia professio est qualitas fundamentalis presupposita ad consecrationẽ Nulla igitur existente professione, nulla quoque erit consecratio: dum deficit fundamentum, non potest locum habere, quod in ipso fundatur, *l. nã orig. ff. quod vi, aut clam.* atque ade erit reiteranda. At negativè resolvendũ, sicut de benedictionibus nuptiarũ, quando matrimonium fuit nullum, ob occultum aliquod impedimentum, testatur Sanchez *de matr. l. 2. disp. 37. n. 13.* Ita Sacra Congregatio, quę rescripsit Episcopo *Parment.* 17. *Apr.* 1577 moniales nulliter professas non esse reconsecrandas, sed posse tolerari, solùmque earũ professionẽ esse supplendã, & cautè ratificandã.

Quær.

Quær. 12. An consecratio monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia.

Resp. Conferre gratiam, & remittere peccata venialia, non quidem ex opere operato, aliàs esset Sacramentum, est falsum, sed solùm remotè & per modum impetrationis, quatenus aliqua ratione ex meritis, & intercessione Ecclesiæ talis consecratio excitat in consecrata attritionem, & displicentiam peccatorum, atque adeò remissio obtinetur ex opere operantis. Ita ex D. Thom. 3. *part. quæst.* 87. *art.* 3. & *Suarez*, *loc. citat. num.* 14.

CAPUT IV.

De Voti Paupertatis obligatione.

§. I.

De natura Voti Paupertatis.

Quær. 1. QUid sit Paupertas religiosa.

Resp. Esse voluntariam abdicationem proprietatis factam a Religioso, dum emittit professionem in Religione approbatam. Per hoc votum prohibetur non solùm actus externus habendi, & contrectandi proprium, sed etiam internus, nempe voluntas habendi proprium. Quia, quando prohibetur aliquid, interdicitur etiam omne id, quo pervenitur ad prohibitum, undè quia per voluntatem pervenitur ad actum externum, actus quoque internus censetur interdictus. Non peccaret tamen Monialis, si haberet desideriũ habendi divitias sub coditione, si non esset voto paupertatis adstricta, quia illa con-

ditio excludit propositum agendi contra votum; & solùm illud desiderium posset esse peccaminosum, si exponeret monialem periculo delinquendi contra votum.

Quær. 2. An monialis ex vi voti paupertatis reddatur incapax testandi in morte de propriis bonis.

Resp. Cum communi affirmativè, quia ex vi voti redditur incapax habendi proprium; & hoc verum est, etiam si ad pias causas testari vellet. Hinc est, quòd neque de propria Cella potest disponere, quia jus nullum habet, sed tantùm usum sua morte finiendum; undè adveniente morte, aut quocunque alio casu, fieri debet illius distributio monialibus anterioribus professione. Sac. Congreg. *in Mutinensi* 10. *Aprilis* 1615. Vacantes cellæ debent assignari secundùm antianitatem, nec Superior regularis potest aliter ordinare, *in Ferrarien.* 3. *Junii* 1597. & antianitas incipit à die professionis emissæ, non à die habitus suscepti, 5. *Julii* 1645. Idque non obstantibus Superiorum mandatis, *in Mediolanen.* 5. *Febr.* 1601. Nisi tamen in aliquo monasterio adesset consuetudo immemorabilis, quòd cellæ vacantes distribuantur, & assignentur ad arbitrium Abbatissæ, & Discretarum, *in Mutinen.* 24. *Januar.* 1613. Concedi potest moniali cellam ædificare, eaque uti sua vita durante, vel alia a suis consanguineis ædificata, *in Cesenaten.* 2. *Januar.* 1601. Non tamen potest illam vendere, *in Mediolan.* 8. *Novembr.* 1625. licèt vellet erogare pretium in utilitatem monasterii, nisi de licentia Sac. Congr. & consensu monialium, *in Veneta* 3. *Maii* 1647. neque decernere, quòd monialis antiana, quæ cellam optare vult, teneatur aliquid

sol-

solvere, *in Januen.* 22. *Decemb.* 1620. quod servari debet etiam in casu permutationis, ne via fraudibus aperiatur, *in Neapolitana* 17. *Novemb.* 1628. Datur tamen aliquando facultas Abbatissæ, & monialibus, ut ob aliquam legitimam causam capitualiter, & per vota secreta possint cellas vacantes professione posterioribus concedere, ne moniales contra votum paupertatis abrogent sibi cellas tanquam proprias, 19. *Maji* 1619. Nulla verò monialis cogi potest ad optandas cellas, *in Nolana* 10. *Iunii* 1616. Fusè de hac re Pignatel. *to.* 10. *consult.* 34. Existimat nihilominus Rossignol. *de Restit.* 1. *pranot.* 10. *num.* 12. quòd existente consuetudine, ut Moniales transmittant sua cubicula cum supellectili ad suas alumnas, non peccant sic transferendo. Quia ista ordinata successio semper est cum voluntate implicita Superioris dictæ consuetudini se conformantis; taliter tamen, ut si velit, possit illam possessionem removere, & successionem interrumpere; atque adeò in hoc nihil reperitur, quod adversetur naturæ voti paupertatis, quæ proprietatem tantùm respuit, non usum ad nutum Superioris revocabilem.

Quær. 3. An monialis professa possit testamentum ante professionem à se factum declarare.

Resp. Posse, sistendo in vera, & propria declaratione voluntatis incertæ; secus verò si declaratio recipiat dispositionem, quæ de jure est certa, & monialis velit illam declarare, quia ista non tam est declaratio, quam nova dispositio, quæ voto paupertatis repugnat. Mantica, Rodriq. Sanch. & Peregrin. *ad Const. sui ord. p.* 2. *cap.* 1. §. 36.

Quær. 4. An monialis peccet contra votum paupertatis, si recipiat pecunias sæcularium in depositum absque licentia Abbatissæ.

Resp. Non peccare, quia in tali casu nec dominium, nec usum, neque administrationem illius pecuniæ acceptat, sed hæc omnia remanent apud deponentem, solo officio custodis admisso, quod voto paupertatis non videtur prohibitum. Ita cum aliis Diana *loc. cit. res.* 66.

Quær. 5. An monialis sumens aliqua bona monasterii pertinentia ad cibum, & potum, frangat votum paupertatis.

Resp. Cum Suarez, *t.* 3. *de Relig. lib.* 8. *c.* 11. *n.* 41. non frangere, nisi damnificatio religionis esset nimia, & in re extraordinaria, & pretiosiore. Extra hujusmodi casum res pertinentes ad cibum, & potum reputantur levioris momenti, etiam si tractu temporis perveniant ad quantitatem notabilem, quia ista minima furta in tali materia non continuantur, neque multùm damnificant. Diana *loc. cit res.* 45. Et quamvis Abbatissæ hoc displiceat, non tamen ita censeri debet involuntaria, ut illam reputet materiam gravem in ordine ad paupertatem; monialis enim quoad usum hujusmodi rerum tractatur ut filia, inter parentem autem, & filiam non censetur hujusmodi actio gravis.

Quær. 6. An monialis, quæ invita Abbatissa repetitis viribus surripit modicum panis, vini &c. & dat extraneis, peccet mortaliter, & ad restitutionem teneatur.

Resp. Duæ extant Doctorum sentiæ. Prima ait, quòd peccet tantùm venialiter; cùm tamen valor rei surreptæ pervenit ad notabilem quantitatem, tunc ultimum furtum præcedentibus accedens efficitur mortale; nisi monia-

monialis in commissione ultimi furti habeat animum, saltem virtualiter, restituendi minuta furta priora; quia tunc nullum fit damnum notabile. Vel nisi magnis interpositis intervallis, ejusmodi furta committat; quia superiores minùs ægrè ferunt, quædam sibi auferri longo intervallo, quam eandem quantitatem simul vel brevi tempore; Ita, aliis relatis, Bartol. à S. Faust. *l.* 8. *q.* 189. *in suo Thesau.* Secunda opinio concordat cum prima quo ad restitutionem faciendam, negat tamen, quòd illud ultimum furtum complens notabilem quantitatem fiat mortiferum virtute priorum. Quia sicuti ex peccatis venialibus quantumcunque multiplicatis non consurgit mortale; ita neque ex illis furtis, quæ levia sunt, & venialia, consurget culpa lethalis. Navar. *cap.* 17. *n.* 185. & Viga *lib.* 14. *in Conc. Trid. cap.* 11. *in fin.*

Quær. 7. An moniales dantes extraneis, ut supra, modicum panis, & vini incidant in excommunicationem latam ab Episcopo contra hujusmodi surripientes.

Resp. Affirmativè, quia, licèt admissâ supradicta opinione, mortaliter non peccent, atque adeò ex hoc capite non incidant in excommunicationem, quæ ferri non potest nisi in mortaliter peccantes; potest tamen ex justa causa imponi præceptum sub excommunicatione de re, quæ aliàs non erat gravis, & tunc moniales non obtemperantes peccant mortaliter, non quia surripiant, sed quia ex suppositione præcepti sub excommunicatione nolunt obtemperare, & à furtiolis illis abstinere, & sic excommunicationem incurrunt, quia, cum monasterium per furtiola à pluribus facta patiatur grave detrimentum, adest justa, & gravis causa ferendi talem excom-

municationem. Salmantic. *in Theol. mor. t. 3. tr. 13. cap. 5. pun. 3. §. 3. n. 29.*

Quær. 8. Quænam bonorum monasterii quantitas requiratur, ut, ea sine licentia Abbatissæ usurpata à moniali, ad peccatum mortale pertingat.

Resp. Quot capita, tot sententiæ. Rebellius, Grassius, Bonacina, & alii asserunt, eam quantitatem sufficere, quæ sufficit in sæcularibus ad constituendam materiam peccati mortalis furti. Rodriquez, & Aragonius putant monialem tunc committere furtum, quando ascendit ad summam duorum aureorum. Alii volunt, quantitatem notabilem in religiosorum furtis pensandam esse in particulari pro temporum, locorum, personarum, & aliarum circumstantiarum differẽtia, judicio & arbitrio boni viri. Ita Miranda. Alii determinant pro materia sufficienti ad peccatum mortale quantitatem duorum argenteorum, ut Mendoza: trium, Bartholomęus à S. Fausto; quatuor, Jo: de la Cruz, & Sanchez, octo verò, aut novem in rebus, quæ actu non consummuntur, Ledesma. Alii tandem furtũ religiosi comparãt cum furto filii familias in ordine ad res monasterii, ita quòd ea quantitas, quæ ablata à filio ex bonis paternis inducit peccatum mortale, sufficiat etiam ad arguendũ religiosum de peccato mortali, est enim in utroque par ratio, quia sicut bona paterna re, servantur filiis, ita bona monasterii reservantur religiosis ad eorum sustentationem. Ex his placitis tam variis, quæ certe innituntur variis rerũ circumstantiis, videat Confessarius, quid in unoquoq; casu sit determinandum.

Quær. 11. An monialis delinquat contra votum paupertatis, si mutuet, aut commodet ex rebus ad ipsum usum concessis.

Resp.

Resp. Peccare, si id faciat absque Abbatissæ licentia saltem tacita, quia monialis est merè usuaria, & usuarius non potest concedere alteri usum rei permissæ, ut habetur *instit. de usu, & habit.* §. 1. & 2. Non peccat tamen mortaliter si sit secura de restitutione rei commodatæ, aut mutuatæ, idque sive commodatum, aut mutuum sit intrà idem monasterium (quo casu faciliùs præsumi potest licentia tacita) sive extra; quia mutuum, & commodatum non æstimantur gravis materia. Ita Layman, Sanchez, & peyrinus, quos refert, & sequitur Diana *loc. cit. res.* 14.

Quær. 10. An peccet monialis contra votum paupertatis, si sine licentia Abbatissæ rem monasterii ad communem usum deputatam immutet in aliam proprio usui applicandam, v. gr. ex sindone formando linteola.

Resp. Peccare, & quidem mortaliter, si adsit gravitas materiæ, quia talis immutatio, & applicatio ad proprium usum important actum, qui non potest exerceri nisi à domino; hæc autem adversantur voto paupertatis. Alphons. de Leone *de off. Confes. recoll.* 11. *num.* 211.

Quær. 11. An peccet monialis, quæ habens ex peculio sibi concesso necessaria ad vestitum, recipit ab Abbatissa vestem singulis annis dari solitam.

Resp. Non peccare, quia recipiendo illam vestem utitur jure suo, quare nemini facit injuriam, præsertim, cùm illam vestem recipiat ab Abbatissa, quæ præsumitur conscia peculii concessi, undè non potest dici involuntaria.

Quær. 12. An monialis eo ipso, quòd deputatur ad officium aliquod monasterii exigens multas, & graves expensas ab ipsa faciẽdas,

das, possit sine licentia recipere ab amicis, & consanguineis pecunias, ad talem effectum necessarias.

Resp. Quod sic, concurrente tacita, & interpretativa voluntate Abbatissę illam ad tale officium deputantis. Si enim officium exigit expensas, nec pecunia subministratur ab Abbatissa, eo ipso quòd monialis tali officio est deputata, censetur tacitè concessa licentia recipiendi ea omnia, quæ pro tali munere obeundo sunt necessaria, quia concesso uno conceduntur etiam omnia, sine quibus non pervenitur ad ipsum, *l.2. ff. de jurisd. omn.*

Quær. 13. An monialis, quæ indigens aliqua summa pecuniæ, quam unus superior non concederet, medietatem ilius pecuniæ recipit de licentia Abbatissæ, & aliam medietatem de licentia Prælati, peccet contra votum paupertatis

Resp. Non peccare, verum enim semper est, quòd recipit cum legitimi superioris licentia. Neque modo supradicto utitur in fraudem, sed utitur jure suo, quia si potest uterque superior cumulativè concedere, poterit & monialis ab utroque postulare. Difficiliùs forsan Prælatus secundam licentiam concederet, si esset conscius de impertita ab Abbatissa; sed quia major difficultas concessionis, non inducit defectum voluntatis in concedente, ut per Sanchz, *de matr. lib.* 8. *disp.* 21. *num.* 11. hinc est, quòd per hoc non vitiatur licentia superioris.

Quær. 14. An, & quomodò moniales dilapidantes bona sive sibi concessa ad usum, sive communia conventus, teneantur restituere.

Resp. Tradunt Armillà, Rosella, Tabiena, & Silvester, non teneri, quia restitutio debet fieri ex proprio, quo caret monialis ratione

tione voti paupertatis. Alphonsus de Leone ait, monialem, si non habeat redditus, non teneri, nisi ad inducendum eum, cui dedit, ut restituat. Placet opinio Navari, & Fagundez, qui obligant monialem in tali casu ad restituendum, non quidem restitutione propriè dicta, quæ non fit, nisi ex propriis bonis, sed restitutione impropriè dicta, nempe abdicando à se usum proprii peculii, si quod habet, ea tantummodò parte retenta, quæ ad proprias indigentias absolutè est necessaria. Non tamen tenetur magis laborare, vel sibi necessaria subtrahere, vel aliundè ab extraneis bona procurare, ex quibus debitam faciat restitutionem. Hæc duriora sunt, ideòque potiùs consulenda, quàm præcipienda.

Quær. 15. Utrùm monialis satisfaciat propriæ obligationi restituendi monasterio, si ex proprio peculio emat, v. g. lampadem argenteã ad usum Ecclesię, eique applicet, simulando donare, sed re vera intendendo suo debito satisfacere, & hoc ad consulendũ suę famę.

Resp. Videri quod sic; quia in contractibus vera, non simulata intentio inspicitur; unde si vera intentio monialis tendit ad satisfactionem, secundùm hanc est judicanda satisfecisse. Patet a pari, nam si debitor in suo ultimo testamento leget alicui centum, cui item centum debet, suæ satisfacit obligationi, *l. si cum dotem*, *§. si patre, ff. soluto matr.* Legatum autẽ est species donationis, Gomez, Bortol. & communiter Doctores. Quare sicut satisfit per legatum, debet etiam posse satisfieri per donationem. Ita in terminis Bordonus *in decis. Miscel. decis.* 271. Verum tamen est, quòd si monasterium indigeret necessariis ac monialiũ sustentationem, tunc puto, monialem non satisfacere; quia cum restitutio, ista fiat

de

de bonis monasterii, & ad reintegrandum jus illius læsum, ea debet fieri juxta mentem probabiliter præsumptam Abbatissæ, quę administrat monasterii bona, & non aliter; posito autem, quod monasterium indigeat necessariis ad sustentationem, non potest præsumi, quòd Abbatissa sit contenta, quòd summa illa ad pompam expendatur.

Quær. 16. An votum paupertatis possit per consuetudinem abrogari.

Resp. Quoad substantialia non posse, quia quoad hæc votum est juris divini naturalis, contra quod non potest prævalere consuetudo; Quoad circumstantias verò, quibus votum observatur, posse abrogari non dubito, quia hujusmodi observantiæ, utpote inductæ jure humano, hoc est vel ab Institutoribus regularium, vel à summis Pontificibus, poterunt ad instar aliarum legum per consuetudinem tolli. Ita Doctores communiter. Ad inducendam consuetudinem voti paupertatis abrogativam satis probabile est, quòd sufficiat, si perseveret per decennium. Ita Suar. Mascard. Bonacina, & alii. Quamquam non improbabile sit, quod tradunt Menoch. Medina, Sotus, & alii, scilicet nullum tempus esse determinatum ad inducendam consuetudinem, sed arbitrio prudentis id esse pensandum, qui pro negotii qualitate, & pluralitate actionum poterit tempus aut limitare, aut extendere. Præsumitur autem talis consuetudo, quando constat eam passim practicari à monialibus etiam timoratis, & aliàs bene observantibus, idque scientibus, & non contradicentibus Prælatis, cùm facilè possent contradicere.

Quær. 17. An Epicheja possit habere locum quo ad dandum, & recipiendum sine expressa licentia Abbatissæ.

Resp.

Resp. Si in aliis obligationibus admittitur, cur in obligatione voti paupertatis, cùm sit par ratio, debet excludi? Faciliùs tamen admittitur quoad recipiendum, quia melioratur monasterium, quàm quo ad dandum, quia distractio bonorum monasterii est nociva, ideoque regulariter præsumitur superioribus involuntaria, non solùm ratione modi, sed etiam ratione substantiæ talis actus; tantòque erit difficilior ista præsumptio, quantò major fuerit quantitas materiæ; sicut augebitur difficultas, si ea distractio fiat extra monasterium, si quidem ea inter moniales ejusdem monasterii faciliùs permittitur. Suarez *t.* 3. *de Relig. lib.* 8. *c.* 15. *n.* 2. In rebus verò levioris momenti faciliùs potest admitti, scilicet in esculentis, poculentis, & in rebus devotionis, quia quo ad hæc faciliùs superioris consensus potest præsumi. An autem Monialis, quæ per Epychejam dedit, aut recepit rem notabilem, teneatur posteà id aperire Abbatissæ, negant aliqui, quia ratio, quæ dedit titulum acceptioni, dat etiam titulum detentioni; quod intellige durante eadem ratione, alioquin detineret sine licentia Abbatissæ, quod est prohibitum religiosis.

§. II.

De Peculio, & ejus usu.

Quær. 1. AN moniales possint habere peculium.

Resp. Posse, præsertim in iis monasteriis, in quibus sive ob nimiam paupertatem, sive ob incuriam, & negligentiam superiorum non potest observari vita communis,

nis, subministrando omnibus, & singulis monialibus ea,quę ipsis sunt necessaria juxta decentiam status. Ratio est, quia usus talis peculii non repugnat voto paupertatis, aut juri communi, ut benè ostendit Sanch. *lib.7. cap. 22. n.5.* neque Concilio Tridentino, quia *sess. 22. c.2.* solùm prohibet posse concedi peculiũ cum jure dominii utilis, quia hoc modo monialis possideret more sæcularium, quod facere non potest, id interdicente voto paupertatis. Quare moniales non debent uti peculio nisi de licentia Abbatissæ.

Quær. 2. An moniales ex vi voti paupertatis teneantur esse animo paratæ ad abdicandum à se usum talis peculii ad nutum Abbatissæ.

Resp. Teneri, aliàs usus ille esset proprietarius, si non dependeret à superiore, & talis independentia importaret usurpationem dominii contrariam voto paupertatis. Ita Less. Navar. Peyrin. & alii cum Suarez dicente, quòd licèt moniales percipientes annuos redditus de superiorum licentia debeant esse in hac præparatione, ipsi tamen superiores non debent usum peculii auferre, nisi alio modo provideant necessitatibus monialium.

Quær. 3. An moniales teneantur abdicare à se peculium, si dubitent, Abbatissam non esse illarum necessitatibus provisuram.

Resp. Non teneri, nisi constet alia ratione earum necessitatibus consultum iri. Ita Lessius, & Peyrinus, qui addit, neque teneri monialem obedire Abbatissæ volenti peculium ei permissum auferre, ut sibi retineat, vel auferat illi soli, non aliis monialibus monasterii: quod tamen cum grano salis est intelligendum, potest enim adesse, immò in dubio debet præsumi justa causa, auferendi illi

illi potiùs, quàm alteri; qua existente, non potest monialis resistere Abbatissæ, & si resistat sive vi, sive murmure, & querimoniis, peccabit contra votum paupertatis, utpote exercens actum dominii independentis, & consequenter voto paupertatis religiosæ repugnantis, sicut ex Lessio docet *Layman*; quamquam, quod spectat ad resistentem murmure, & querimoniis, non ita facilè talis resistentia reputari debeat mortalis, nisi sit immoderata, & notabiliter excedens judicio prudentis.

Quær. 4. An moniales possint habere annuos census, & proventus, & expendere in licitos usus acquisita ex industria de suorum superiorum licentia.

Resp. Posse & moniales habere, & superiores concedere, ad nutum tamen revocabilia, suadetur ex jure communi *cap. fin. qui Cler.* ubi indulgetur, ut quædam mulier post professionem religionis maneat in domo sua cum omni substantia quoad usum; unde Glofs. *in cap. cum inter* 1. *de elect.* dicit, quòd non est contra substantiam monachatus, idest, contra votum paupertatis, ut religiosus de certis redditibus vivat, cùm hoc possit superior concedere. Neque quo ad hoc aliquod innovavit Concilium Tridentinum, sed tantum prohibuit, ne concedantur annui redditus tanquam proprii, & irrevocabiliter, ut cum aliis citatis docet Bordon. *Consil. Regul. resol.* 43. *num.* 51. vel prohibuit posita reformatione, quia verba generalia intelligenda sunt, non secundùm quod sonant, sed secundùm subjectam materiam. Unde hanc distinctionem admittunt in præsenti casu Negal. 2. 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. Sanchez, & alii.

Quær.

Quær. 5. An monialis, quæ dum erat novitia, sibi fecit livellum, vel eidem jam professæ relictum fuit legatum sub ea conditione, ne Abbatissa, vel alius superior se ingerat, fiat proprietaria, si illud accipiat independenter à superioris licentia.

Resp. Fieri proprietariam, & peccare mortaliter, quia intendit retinere independenter à voluntate superiorum; Graffius *par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 42. & alii communiter. Tenet tamen illud legatum, quia conditio illa, ne superior se intromittat, est turpis, cùm repugnet voto paupertatis, ac proinde non vitiat legatum, sed vitiatur, & habetur pro non adjecta.

Quær. 6. An Monialis possit non exigere livellum sibi ante professionem reservatum hoc modo, quòd consanguinei teneantur singulis annis solvere, vita durante, viginti scutos, si videbitur petere, & exigere; aliter, si non exigat, remaneant in bonis consanguineorum.

Resp. Contra Vericellum *tract.* 3. *quæst.* 36. non posse non exigere, quia illa conditio arguit remissionem legati, quod est dare, secundùm Bartol. *in l. peculium*, 4. *de peculio*; remittere autem, & dare sunt actus proprietatis, maximè in nostro casu, in quo forma reservationis livelli excludit voluntatem superioris, unde violatur votum paupertatis non exigendo.

Quær. 7. An Monialis bona sibi relicta ex testamento, & donatione, vel suis laboribus debita possit repudiare, rogando offerentes, ut hujusmodi tradant suis consanguineis, aut alteri extraneo.

Resp. Nullo modo posse, quia in illis immediatè succedit monasterium, quod potest adi-

re legatum, hæreditatem &c. sine aliquo facto monialis, immò ipsa contradicente, ut pluribus citatis notat Sanch. *lib.* 7. *cap.* 12. *à num.* 35. *ad* 41. Potest bene recusare eleemosynas, aliasque similes donationes, quia per solam oblationem talium eleemosynarum nullum jus acquiritur Monasterio; peccare tamen contra charitatem ex communi Doctorum sentit Diana.

Quær. 8. An Monialis peccet retinendo penes se peculium proprio usui concessum.

Resp. Non peccare sustineret aliqui, & colligunt ex Suar. *t.* 3. *de Relig. lib.* 8. *cap.* 12. *num.* 9. dummodò absit scandalum, & aliàs monialis sit parata dictum peculium relinquere ad nutum Abbatissæ, vel alterius Superioris. Tunc enim animus re vera non esset proprietarius; esto excedat in affectu, & modo custodiæ contra regulam, quia illa detentio de se, præscindendo ab usu, dominio, & proprietate, non est contra votum paupertatis, quia est tantùm actus quidam materialis, non habens formam contrariam voto. Ita Herrera, & Enriq. *in Compend. Casu. Moral. cap.* 38. *nu.* 42. Oppositum tamen omninò sustinendum, maximo in monasteriis, ubi deputatur capsa communis depositorum, quia talis deputatio innuit, non esse mentem Superiorum alio modo permittere peculium, quàm ipsum deponendo sub custodia monialis ad hoc officium deputatæ, quare illa retentio penes se est actus proprietatis, cùm sit actus omninò independens à voluntate Abbatissæ; & quòd detentio apud se sit actus proprietatis, patet *ex cap. Monachi* 2. in quo statuitur pœna contra sic detinentem tanquam proprietarium.

Quær. 9. An Moniales de peculio earum usui concesso possint aliquid ludo exponere.

Resp. Posse ex causa recreationis, & otii fugiendi, est enim quid bonum animum relaxare, & fugere otium, quod à religiosis potissimùm est abhorrendum. Est autem necessaria ad minùs præsumpta licentia, dum exponitur ludo pecunia. Ita omnes cum Major. *in* 4. *dist.* 28. *q.* 13. Quantitas verò debet esse moderata, scilicet, quòd non excedat summam quinque aureorum in toto anno, ut volunt Sanch. Navar. Lugo, & Peyrin. *de subd.* *q.* 2. *cap.* 2. ubi addit, id relinquendum esse arbitrio prudentis considerantis statum religionis, quantitatem peculii, & conditionem Monialis.

Quar. 10. An moniales possint aliquid de peculio exponere negotiationi.

Resp. Neque de Superioris licentia hoc posse, cùm negotiatio prohibeatur expresse omnibus Ecclesiasticis, ut videre est in omnibus cap. *dist.* 88. Hæc autem prohibitio temperari potest, ut non habeat locum, primò quando Monialis intendit sublevare proprias indigentias, dum à monasterio non adjuvatur, quia non dicitur negotiari, qui non lucri gratia, sed eo fine negotiatur, ut se alat, cùm aliunde non habet, unde vivat, Farinac. *v. Clericus* *n.* 169. Negotiatio ergo non est, sed industria, quando ordinatur ad propriam sustentationem; Molina, Bonacina, Barbosa, & alii. Intellige, dummodò non arceatur à divinis ministeriis. Secundò excusatur, si unum, vel alterum negotium incidenter faciat; Diana aliis relatis *ref.* 72. *de Contract.* Tertiò, si negotium gerat per alium, quia per hoc non avertitur à divino servitio. Ita ferè omnes cum Lessio *lib.* 2. *cap.* 21, *num.* 6.

Quær.

Quær. 11. An liceat monialibus emere boves, eosque colonis locare, vulgo *dare à giovatico*.

Resp. Negat Molina *de just. t. 2. tract.* 3. *disp.* 347. *n.* 24. quia genus negotiationis est, atque adeò ipsi illicitum. Affirmat Lugo *de just. t.* 3. *disp.* 26. *sect.* 3. *n.* 34. emptio enim boum animo lucrandi nihil differt ab emptione domorum, prędiorũ, & aliarum rerum animo pariter lucrandi; hęc non dicitur negotiatio, ergo neque illa. Fatetur tamen, si frequenter emerentur talia animalia ad eum usum, speciem aliquam negotiationis habere. Si verò semel empta diutiùs in eo exercitio detineantur, non agnoscit majorem indecentiam, quàm si semel domus fuisset empta ad lucrandum, vel grex ad vendendum ejus fructus.

Quær. 12. An monialis possit ex peculio liberè à Superiore concesso fundare censum, ut ex ejus fructibus post ejus mortem celebrentur Missæ pro anima ipsius.

Resp. Non posse, quia, cùm quidquid acquirit monachus, monasterio acquirat, statim ac census fundaretur, acquireretur monasterio, & non esset ampliùs sub dispositione monialis fundatio, & proinde non posset supponere oneri Missarum. Pasqual. *in qq. moral. jurid. q.* 159. *n.* 1.

Quær. 13. An saltem possit tradere amico certam summam pecuniæ, ad effectum, ut post ejus mortem curet pro ejus anima Missas celebrari.

Resp. Pariter non posse. Quia monialis disponeret quidem vivens de tali pecunia, sed tamen causa mortis, ita ut dispositio non sortiretur effectum nisi post mortem. Hoc autem esset disponere per modum ultimæ voluntatis, quod est prohibitum religio-

ligiosis. *Authent. Ingressi, Cod. de Sacrosanct. Eccles.*

Quær. 14. An possit dictam pecuniam proprio usui concessam donare alteri cum onere, ut statim celebrentur singulis annis aliquæ Missæ in perpetuum.

Resp. Affirmant Ludovicus Lopez *lib. 2. de contract. cap.* 40. & Navar. *com. 2. nu.* 41. *de regul.* qui volunt, posse religiosos convertere in usus pios, & capellanias instituendas bona, quæ cum licentia expendere possunt in usus proprios. Ratio est, quia hoc non videtur repugnare neque ex parte donationis, quæ absolutè moniali non est prohibita, si fiat cum debita licentia, quæ certè in hoc casu est præsumenda; si enim adest licentia convertendi dictam pecuniam in usus temporales, à fortiori præsumi debet, adesse convertendi illam in usum pium, quia agitur de favore animæ. Neque repugnat ex parte rei donatæ, quia eo ipso, quòd pecunia est distrahibilis, parum refert, quòd in hoc, vel aliud opus distrahatur, sive per donationem, sive per alium contractum. Neque hoc est disponere per modum ultimæ voluntatis, quia eo ipso, quòd disponit per donationem, disponit irrevocabiliter; de ratione autem dispositionis per modum ultimæ voluntatis est revocabiliter disponere. Et licèt dispositio oneris injuncti continuetur etiam post mortem, non per hoc dici potest dispositio per modum ultimæ voluntatis. Cùm enim onus Missarum sit accessorium donationi, & accessorium sequatur naturam principalis, hinc est, quod sicut non est dispositio per modum ultimæ voluntatis donatio, neque talis erit oneris dispositio.

Nimis laxa est hęc sententia, ideò eam non au-

audet admittere Molina *t.1. de just. disp.* 140. *col.*12.& absolutè eam reprobat Pasqu.*loc.cit.* Quia non intervenit vera donatio,sed deputatio dictæ pecunię pro celebratione Missarum quare cùm non transferatur dominium, sed remaneat semper penes religionem, non potest subiicere Missarum oneri.

Quær. 15. An monialis possit ex peculio, ut supra, concesso aliquid pauperibus elargiri.

Resp. Posse de licentia suæ Abbatissæ ad minus tacita; ea enim pręsumitur respectu bonorum suo usui destinatorum, cùm sit opus pium. Ita omnes cùm Bordon.*de Paupert.Relig.cap.*20.*nu.*32. ubi extendit hanc facultatem ad erogãdum etiam aliquid de communitate, scilicet panem, obsonium, vas vini, & hujus generis, maximè si necessitas sit magna: Quia in his parvi momenti Abbatissa non censetur invita,cùm pręsumatur charitatem habere erga pauperes. Quòd si necessitas esset extrema, posset monialis pauperi taliter laboranti succurrere, etiam si Abbatissa licentiam denegaret, quia in necessitate omnia sunt communia. Ita D. Tho. 2.2.*q.*32.*art.*8.*ad* 1.

*Quær.*16.Utrùm possit dare aliquid suis consanguineis pauperibus.

Resp. Posse. Quia monialis habens peculium potest illud expendere in omnes eos usus, qui non adversantur rectæ rationi; suvenire autem consanguineis pauperibus, non solùm non adversatur rectæ rationi;sed est opus maximæ charitatis,ut pluribus probat Bejas,Vega,Rodriq.Sanch.& Peyrin.*de subd.q.*2.*c.*2.§.6.ubi dicit, quòd potest dare usque ad summam decem ducatorum, vel etiam plurium juxta eorum indigentiam arbitrio prudentis pensandam, una, & pluribus vicibus in anno.

§. III.

De licentia requisita ad licitè distrahendum.

Quær. 1. QUid, & quotuplex sit licentia necessaria moniali ad effugiendam violationem voti paupertatis.

Resp. Licentia est facultas faciendi aliquid licitè, & validè dependenter à voluntate superioris concedentis. Dividitur in expressam, quæ verbis datur, aut scripto; & tacitam, virtualem, permissivam, aut interpretativam, quæ fundatur in praxi, vel consuetudine, quatenus Superiores sciunt, subditas aliquid accipere, retinere, dare, vel consumere, & non contradicunt, cùm possint, & proinde dicuntur consentire in actionem sui subditi.

Quær. 2. Ex quibus possit monialis benè interpretari voluntatem Abbatissæ, & rationabiliter credere, se habere ipsius tacitam, aut interpretativam facultatem.

Resp. Ex multis signis hoc potest colligere. Primò, si Abbatissa est affabilis, & benigna cum subditis, non rigida, non scrupulosa. 2. Quando monialis est alicujus auctoritatis, & benemerita de religione, 3. Si agatur de rebus levioribus, & non magni momenti. 4. Juvabit cognoscere analogiam inter Abbatissam, & subditam; nam si profiteantur particularem affectum, habebit interpretativam licentiam plurium rerum. 5. Tacita licentia faciliùs præsumitur in monasteriis non reformatis, quàm reformatis, dum in illis peculii usus est ex inveterata consuetudine inductus 6. erit utile examinare naturam etiam ipsius li-

licentiæ; si enim fit in utilitatem monasterii seu etiam ipsius monialis; cur veniret denegãda? Non est necesse, quòd hujusmodi licentię interpretativę habeatur evidentia moralis, sed sufficit opinio probabilis cum formidine contrariæ partis, cùm ad bonitatem actuum moralium sufficiat probabilitas, etiam moralis. Sanchez *in sum, t.2.lib.7.cap.19. n.13.* & ex eo Diana.

Quær. 3. An licentia tacita, seu præsumpta sufficiat ad evitandum vitium proprietatis.

Resp. Sufficere, quia eadem est virtus taciti, & expressi, *l. Labeo, ff. de pactis*. Et docet D.Bonavent.cum pluribus aliis relatis à Bordon. *Conf.Regul.res.*43.*num.*27.ubi limitat responsionem, quando in monasterio adesset constitutio, vel præceptum, ut licentia expressè peteretur; & hoc procedit in monasteriis multùm reformatis circa paupertatem, quæ per licentiam præsumptam maximè relaxatur; ut docent Lopez, Rodriq.& ex illis Sanchez *loc. cit. num.*4. ad finem.

*Quær.*4. Quas conditiones habere debeat licentia, ne monialis dicatur proprietaria.

Resp. Tres conditiones. Prima, quòd sit voluntaria quia procedit à potestate, quæ nonisi liberè operatur in homine; unde extorta dolo, metu, aut fraude, nullius est momenti, dum superior contra suam voluntatẽ facit, quod facere nollet. Ita Navar. Sanch. Castropal. & alii. Secunda, quòd sit justa, nemini enim debet esse præjudicialis. Tertia, ut detur revocabiliter, aliter esset facere monialem proprietariam, ad quem effectum non potest licentia se extendere.

Quær. 5. An licentia concessa à superiore ad evitandas querelas à vitio proprietatis excuset.

Resp. Excusare; quia talis licentia licèt secundùm quid involuntaria, absolutè tamen non desinit esse voluntaria; si enim esset de re peccaminosa, superior verè peccaret. Eo ipso autem quòd est voluntaria, operatur, quòd monialis excusetur à vitio proprietatis. Pasqual. *qq. moral. jurid. qu.* 200. Idem ob eandem rationem dicendum est de licentia precibus importunis impetrata.

Quær. 6. An licentia debitè petita, sed indebitè negata à superiore, excuset monialem à transgressione voti paupertatis.

Resp. Non excusare, quia votum paupertatis adhuc obligat, cùm nondum materia illa ex defectu licentiæ, licèt indebitè negatę, constituta sit extra latitudinem illius. Si tamen periculum sit in mora, aut immineat gravè damnum, potest esse locus Epichejæ, per rationabilem voluntatem superioris majoris; & si contingat, quòd etiam Prælatus supremus licentiam neget, poterit esse locus interpretationi, & prudenter judicari, quòd in tanto discrimine, & cum tanto incommodo lex, & potestatem non obliget. Advertit tamen Castropal. *tract.* 16. *disput.* 13. *quæst.* 23. *num.* 9. licentiam debitam, & negatam excusare à vitio proprietatis, si sit debita ex parte tam religiosi, quàm Prælati, non item solùm ex parte Prælati.

Quær. 7. An sit tuta in conscientia monialis, quę ex licentia Abbatissæ recipit, aut dat, non exprimendo in petitione licentiæ à quibus recipiat, vel quibus det, quos si sciret Abbatissa, talem licentiam non concederet.

Resp. Ex doctrina Molin. *disput.* 209. esse tutam; quia aliud est, Abbatissam esse in ea dispositione, quòd si sciret causam, propter quàm concedit licentiam, non concederet; aliud

aliud verò est esse in ea dispositione, quòd si sciret causam, vellet concessionem nullam esse; hoc secundum, non primum facit invalidam concessionem. Quare cùm licentiæ, ordinariè loquendo, absolutè concedantur; dicendum est, quòd Abbatissa concesserit primo, non autem secundo modo, quia in dubio præsumendum est pro validitate actus, consequenter concessionem esse validam, & monialem tutam.

Quær. 8. An monialis excusetur à vitio proprietatis, si de licentia Abbatissæ retineat superflua pretiosa, qualia sunt vasa aurea, cochlearia argentea, horologia, gemmæ, &c.

Resp. Excusari à Silvestro, Graffio, & Bordon. quia retinet dependenter à voluntate Abbatissæ, ad cujus nutum est parata resignare. Alii damnant tanquam proprietariam, ita Navar. Major. & Sanch. quia Abbatissa est tantùm bonorum monasterii administratrix, non domina, unde concedere non potest superflua, cùm jus non tribuat facultatem ad illicita. Alii volunt peccare mortaliter ex avaritia, non tamen esse proprietariam. In hoc censeo, monasteriorum qualitatem esse attendendam, & secundùm rigorem paupertatis in illis vigentem judicandum.

Si autem loquamur de superfluis ordinariis, & ad usum frequenter concessis; ut si moniali sufficeret unus habitus, & haberet quatuor, si duplex tunica, & sex haberet; puto, quòd nisi res superfluæ sint in notabili excessu, monialis non peccat mortaliter, quia jam habet illas, ut suppono, dependenter à licentia vel expressa, vel tacita Abbatissæ; & aliàs esset valdè difficile, & pluribus scrupulis expositum judicare, quando esset superfluum; pluries namque res, licèt simpliciter

non videantur necessariç, sunt ad meliùs, & commodiùs officium exercendum convenientes, & si pro hoc tempore non sint, pro alio erunt necessaria; ampliùs permittitur in monasterio, ubi non servatur vita communis, & ubi moniales sibi consulunt ex sua industia, & peculio ad proprium usum concesso, quàm in monasteriis, ubi servatur vita communis. Hęc ferè omnia docent Villalob. Silvest. Garzia, Suar. & alii.

Quær. 9. An monialis, quæ Abbatissæ, vel Prælato canonicè visitanti occultat aliquid de superfluis, ne sibi auferatur, sit proprietaria.

Resp. Negat D. Bonaventura *in opusc. de anima cap. 2. colum. 2. ad medium versic.* 4. ubi ait, tunc tantùm celare aliquid superiori habere proprii rationem, quando religiosus iussus virtute obedientiæ manifestare recusat. Oppositum sustinendum censeo, etiam si rem illam antea de Superioris voluntate obtinuerit, quia eo ipso, quòd abscondit, ne sibi auferatur, non est animo pręparata ad reddendum; qua animi præparatione deficiente incurrit vitium proprietatis, dum vult independenter, & ad suum libitum possidere. Ita Doctores relati à Bartol. à S. Faust. *in Thes. Relig. lib.* 8. *quæst.* 126. qui tamen excusant Monialem sic occultantem, quando credit vel res illas non fore auferendas, vel Superiorem esse quoad modum tantùm, non quoad rem acceptam invitum; vel si celet ad effugiendam confusionem, aut etiam reprehensionem, quam timet, si deprehendatur cum sola licentia tacita possidere; vel ad tegendam culpam commissam accipiendo, & retinendo sine licentia, quam tamen intendit posteà statim petere, aut fal-

tem,

tem, ea non impetrata, res occultatas dimittere.

Item axcusatur, si res, quas occultat Abbatissæ, de proprii Prælati licentia detinet, quia Prælati consensu interveniente, verè possidet cum licentia, in cujus usu non dependet ab Abbatissa. Ita Jo: de Lugo *D.* 3. *de just. & jur. n.* 156. ubi subdit, non excusari monialem celantem aliquid Prælato inferiori, aut officiali subordinato, quando jussu superioris Prælati visitaret cubiculum. Nam eo ipso, quòd inferior utitur facultate delegata, repræsentat personam Superioris delegantis, & nomine ejusdem procedit, *l.* 1. §. *qui mandatum*, *ff. de officio ejus cui man. est jurisd.* unde si monialis aliquid illi occultet, perinde est, ac si occultet eidemmet Superiori. Sicuti neque excusatur, si Prælato successori celet res illas, quas antea cum prędecessoris facultate possidebat. Barthol. a S. Faus. *loc. cit. n.* 16

Quær. 10. Ad quem superiorem spectet licentiam concedere moniali.

Resp. Spectare ad Episcopum, si monasterium sit illi subditum, vel ad Prælatum Regularem, si sit exemptum, vel ad Abbatissam, nisi ex constitutionibus illius religionis, aut ex consuetudine, aut prępcepto superioris Prælati arctata sit ejus facultas. Sanchez *lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 44. Ratio conclusionis est, quia concessio licentię pertinet ad jurisdictionem administrationis; unde cùm jurisdictio administrationis penes prædictos superiores resideat, poterunt utique licentiam concedere. Licentia negata ab Abbatissa poterit concedi à Prælato, non è contra, quia major potestas minori prævalet. Licentia durat usque ad mortem impetrantis nisi revocetur, unde à successore non est

denuò impetranda, quia dicitur gratia facta, quæ durat mortuo concedente, vel amoto ab officio, *Cap. relatum* 19. *Cap. Gratum* 20. *de off. deleg.* quæ intellige, nisi in contrarium extet statutum aliquod Religionis.

Quær. 11. Ad quam quantitatem possit se extendere superioris licentia.

Resp. Varios in hac re esse de more Doctores. Putant aliqui, posse superiorem licentiam concedere expendendi decem, aut quindecim aureos singulis annis; alii duos, vel tres aureos singulis mensibus; alii totam, illam summam, quam ipsemet Prælatus potest expendere; alii tandem rem hanc arbitrio prudẽtis remittunt pro magnitudine reddituum, monasterii consuetudine, personarum, & causarum qualitate &c. Ita Sanchez *lib.* 7. *cap.* 19 *n.* 42. ubi refert aliquos sentientes, Episcopum, vel Generalem, aut Provincialem respectu monialium exemptarum posse ratione majoris dignitatis licentiam concedere ampliorem. Hoc certè attendendum puto ex eodem Sanch. *d. lib. cap.* 22. *n.* 20. scilicet, an licentia sit ad expendendum de rebus monasterii, an de rebus traditis à consanguineis; nam in primis, quia plus læditur monasterium, quàm in secundis, minor potest concedi summa, & major exigitur causa.

§ IV.

De Munerum largitione.

Quær. 1 AN Bulla Clementis VIII. de largitione munerum sit usu recepta & obliget in conscientia.

Resp. Dubitat valdè Filliuc. *t.* 2. *tract.* 34. *cap.* 3. *qu.* 12. *num.* 81. Non fuisse à superioribus Re-

Regularibus uſu receptam, abſolutè ſuſtinet Gratian.*t.*2.*diſcept.forenſ.c.*202.*n.*17.cui adhe. rent Megal. Valer. Homob. & alii apud Dian. *t.*7.*in opere Coord.tr.*3. *reſ.*5. ubi dicit, ſe non audere condemnare religioſum, qui ſequeretur uſum ſuæ Provinciæ, vel religionis legitimè præſcriptum, ſalvo ſemper &c.

Quær. 2. An monialis, quæ non acceptat aliquod donum, ſed rogat, ut alteri detur, peccet contra paupertatem.

Reſp. Cum probabiliori ſententia non peccare. Non enim peccat non acceptando, quia ex vi voti non jubetur acceptare, ſed prohibetur acceptare ſine licentia; neque peccat rogando, ut det alteri, quia ex vi ejuſdem voti obligatur nihil dare, non verò obligatur non petere ab aliquo, ut ipſe alteri donet. Neque valet, quòd in hoc caſu Monialis donet indirectè, qui enim per alium facit, per ſe ipſum facere videtur. Nam ut benè notant Sanchez, & Cenedo, tunc dicitur donatio indirecta, quando adeſt tacita acceptatio, donatio enim importat abdicationem alicujus juris ſibi competentis; unde cùm in hoc caſu nullum fuerit acquiſitum dominium, quia nulla intervenit acceptatio, nulla dicitur intervenire donatio, neque indirecta.

Quær. 3. An monialis poſſit cum licentia Abbatiſſæ facere amico, vel conſanguineo Corporalia magni valoris, & recamaturas.

Reſp. Cum Bonac. Scortia, Valer. & Diana poſſe, dummodò amicus, ſeu conſanguineus ſubminiſtret omnia neceſſaria; quia tunc non agitur de alienanda, ſeu donanda re, quæ ſit monaſterii, ſed tantùm agitur de non acquirendo, quo in caſu Abbbatiſſa poteſt præjudicare Monaſterio, ut communiter Doctores.

Quær. 4. An monialis possit etiam donare supradicta sine licentia Abbatissæ.

Resp. Videri posse, dummodò, ut supra, subministrentur omnia necessaria. Ratio est, quia illæ recamaturę non pertinent ad bona corporis, sed ad bona animi, sunt enim partus ingenii, & ideò non comprehenduntur sub voto paupertatis, quod de sui natura abdicat solum dominium illarum rerum, quibus quis efficitur dives, quę sunt tantùm bona corporis, & quæ ordinantur ad sustentandam vitam, & splendorem ipsius, *l. jus alimentorum*, §. 1. *ff. ubi pupil. educ. deb.* & juxta ea, quę tradunt Abbas, Salicet. Alexand. & Socin. Neque valet, quod affert Bordonus, scilicet quòd labor, qui in hujusmodi artefactis impenditur, est pretio ęstimabilis, unde monialis dando suum laborem disponeret de re pretio ęstimabili, quod est contra votum paupertatis. Nam responderi potest, quòd si recamaturę, utpote bona animi, non cadunt sub jure religionis, nec etiam cadet labor in illis efformandis, quia tanquam accessorius sequitur naturam sui principalis. Tum quia ille labor non extrahit illas recamaturas à suo ordine, sed relinquit inter bona animi, atque adeò sub dominio monialis.

Quær. 5. An monialis possit sine licentia Abatissę, & sine voti paupertatis violatione suam pitantiam elargiri.

Resp. Posse. Quia in illis rebus, quę unico actu consumuntur, non potest secerni usus à dominio. Ita Joannes 22. *in extra*, *ad conditorem* 9. Sed cui confertur unum, conceditur utrumque. Hanc sententiam tenent Silvester, Aragon. D. Antonin. & alii penes Dianam, qui vult intelligendum esse in ordine ad pitantiam, quę limitatè prębe-

tur,

tur, ut sunt ova, caro &c. non verò in ordine ad ea, quæ conceduntur moniali sine taxa, & limite, ut est panis, vinum &c. Quòd si superior ex rationabili causa, ad vitandum excessum, & abusum monialium, contrarium disposuisset etiam de pitantia limitatè concessa, non debet, immò nec potest monialis de illa disponere, & hoc ratione præcepti, & boni publici.

Quær. 6. An monialis de annuis redditibus ex superioris licentia ad suum usum sine restrictione concessis, possit liberè parcè vivendo aliis donare.

Resp. Posse cum licentia saltem tacita Abbatissæ, quia Clemens VIII. in sua Bulla prohibet tantùm largitiones munerum, ex quibus gravia incommoda, & mala monasteriis inferuntur; donatio autem eorum, quæ monialis parcè vivendo reservat, non affert multum damnum monasterio, ut patet. Immò ex hac opinione datur occasio monialibus, ut liberiùs frugalitati, & moderato sumptui assuescant, dum sciunt, ea, quæ sibi de necessariis detrahunt, posse aliis de se benemeritis donare, & in aliis licitis operibus expendere. Ita docent Beja, Cenedo, Valer. & Peyrin, *t.* 1. *de subd. q.* 2. *cap.* 2. §. 6.

Quær. 7. An monialis donans Breviarium magni valoris, vel quid simile alteri moniali ejusdem conventus, peccet contra votum paupertatis.

Resp. Negantem sententiam docere Rodriquez, quem affert, & sequitur Sanchez, qui putat non esse mortale, quia, cùm Breviarium illud manere debeat in eodem conventu, non videtur esse graviter invitus Superior, parum enim extrahitur ab usu communi per illam donationem. Unde observat

Suarez *t.* 3. *de Relig. lib.* 8. *cap.* 15. *n.* 6. majorem quantitatem requiri ad culpam gravem, quando aliquis dat aliis religiosis ejusdē conventus, cùm res illæ maneant adhuc intra eandem communitatem.

Quær. 8. An monialis possit aliquid in remunerationem elargiri.

Resp. Posse, quia quando prohibetur donatio simpliciter, vel sub conditione, & sub modo, eo ipso non prohibetur donatio ob merita, quæ præcesserunt; nam donatio antidotalis, non est propriè, & strictè donatio, sed est quædam debiti compensatio, unde hac de causa non debet inter simplices donationes computari. Homobon. Valer. aliique permulti penes Dian. *t.* 7. *in opere Coord. tract.* 3. *resol.* 47. §. 2. Immò non solùm potest largiri quantum satis est satisfaciendum obsequiis, vel muneribus acceptis, sed etiam aliquid ultra, dummodò tamen non excedat valorem meritorum, & beneficiorum in quarta parte, ut tenent Barbosa ex Navarro; & probabilem hanc sententiam vocat Sanchez apud Dianam, *loc. cit.* quia, ut ait D. Thom. 2. 2. *qu.* 106. gratitudinis lex postulat, semper plus reddi, quàm sit acceptum.

Quær. 9. An monialis habens ab Abbbatissa licentiam generalem donandi aliquid, si illud donet ob turpem causam, peccet contra votum paupertatis, & recipiens teneatur restituere.

Resp. Negativè. Quia licentia generaliter concessa in aliis materiis non censetur limitari ad solos usus, vel casus aliundè non turpes, nec illicitos; sed in iis etiam aufert malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiæ. Si licentia comedendi carnes in Quadragesima est indifferens ad carnes

pro-

proficuas, & nocivas, quia mens concedentis est, ut tollat omne id, quo posset violari quadragesimale jejunium. Cùm ergo Abbatissa concesserit moniali licentiam generalem donandi pro libito, non est, cur præsumatur limitasse ad causam solùm aliundè non turpem, sed potiùs voluisse auferre illud impedimentum ex parte sua, quo stante peccavisset peccato proprietatis. Ita Lugo, Diana, & plures alii, quos citat, & sequitur Bordon. *de Pauper. relig. cap.* 17. *n.* 20.

Quær. 10. An monialis causa mortis possit aliquid donare cum licentia Abbatissæ.

Resp. Posse Sanch. Layman. Tapia, & Diana *loc. cit. res.* 65. quia potestas testandi, & potestas donandi causa mortis non sunt connexæ, nisi in eo, qui ex defectu naturali non valet testari. Unde filiusfamilias, qui ne patre quidem consentiente potest condere testamentum, tamen mortis causa cum patris consensu donare potest. Ergo ex eo quòd moniali interdictum sit testari, non per hoc interdicitur mortis causa donare. Adde, quòd in hoc casu Abbatissa dans licentiam donat, & Monialis eligit personas, undè non disponit propriè per donationem, sed per electionem personarum.

Quær. 11. An in casu, quo Abbatissa promittat moniali subditæ, se ejus bona distributuram post illius mortem juxta illius donationem manifestatam, teneatur stare promissis saltem in foro conscientiæ.

Resp. Si promissio sit distribuendi alteri moniali subditæ, non teneri; sicut enim rem ei datam potest auferre, sic & potest non dare. Si verò promisit distribuere extraneis, tunc censeo teneri; quia sicuti potest oriri obligatio ex justitia inter dominum, & servum, eo

quòd

quod dominus paciscens cum servo censetur cedere juri suo, ut ex Molina, & Lessio notat Sanchez *lib.* 7. *cap.* 9. *num.* 13. sic, ait ipse, eadem obligatio oriri poterit inter Abbatissam, & Monialem subditam, cùm sit par ratio.

CAPUT V.

De Voto Religiosæ Castitatis.

Quær. 1. AD quid teneantur moniales ex vi voti Castitatis.

Resp. Teneri abstinere à conjugio, & ab omni actu externo, & interno, qui sit contra castitatem, ut à turpibus cogitationibus, à delectatione morosa, à pollutione, ab omni actu venereo, à turpi contactu, & ab impudico aspectu, nec non ab aliis omnibus, quæ aliquomodo sunt contra virtutem castitatis. Hinc est, quòd monialis violat votum, si se exponat periculo violandi castitatem, quia periculum illud est actus in specie luxuriæ, virtuti enim castitatis opponitur; undè monialis se exponens tali periculo; non est formaliter casta omnimoda castitate, atque adeò violat votum, quod importat omnimodam castitatem.

Quær. 2. Quænam sit regula dignoscendi, quandonam monialis graviter, vel leviter peccet contra castitatis votum.

Resp. Transgressionem voti esse mortalem in illis actibus, in quibus malitia libidinis est in sæcularibus mortalis; venialis verò, in quibus illa est venialis. Ratio est, quia circumstantia voti castitatis non immutat obligationem juris naturalis, sed solùm addit circumstantiã sacrilegii, quæ circumstantia sequitur natu-

naturam actus, cui adjungitur Lessius *de just. & jur. lib. 4. c. 41. n. 68.* Verùm aliquando verba, gestus, & tactus, quæ sunt in sæcularibus solùm venialia, possunt esse mortalia in moniali; quia sæculares talia observantes in religiosa grave scandalum possunt concipere, maximè, quia virgo Deo dicata debet esse, & apparere ab hujusmodi actibus aliena. Ad majorem tamen claritatem pro praxi sequentia quæsita subjungimus.

Quær. 3. An peccet mortaliter contra votum monialis tangens manum, faciem, brachia, & pedes alicujus viri.

Resp. Ex tamburino *lib. 7. in decal: cap.* 8. §. 2. si illi tactus fiant ex joco, levitate, & curiositate, nihil habent mali præter ipsum jocum, quia ut sic non aliam nisi naturalem pariunt delectationem. Si fiant ob solam delectationem non libidinosam, & ea delectatio assumatur quidem, sed non ad ullam libidinem veneream, peccat venialiter, quia ex una parte non habemus, unde ut sic sub mortali prohibita sit; si enim esset prohibita, inde esset, quia ad generationem, quæ sit illicita, refertur. Cùm ergo illi actus, neque delectatio non referantur non erunt mortaliter peccaminosi; & ex alia parte deordinatio nonnulla est, atque adeò venialis, iis uti actibus ob meram delectationem licèt levem. Si verò fiant animo libidinoso, clarum est peccare mortaliter.

Quær. 4. Quid dicendum sit de aspectibus.

Resp. Monialem aspicientem partes viri honestas ex curiositare, levitate, aut vanitate, non ulteriùs progredientem, peccare tantùm venialiter, quia in hoc nõ intervenit tanta inhonestas, nec provocatio tanta ad malum, sicut in tactu. Trullenc. *in decal: lib. 6. cap. 1. dub.* 12. *n.* 14. Si verò aspiciat vel hominem nudum, vel

vel partes ejus inhonestas tantùm,non est dubium peccare mortaliter, quia tales aspectus multùm incitant ad libidinem, & quia id valdè repugnat cum honestate naturali, & multò magis cum honestate Virginis Deo dicatæ, & Sponsæ Christi. Diana *p*. 3. *tract*. 5. *res*. 89. Undè ob hanc rationem non liberarẽ à peccato mortali monialẽ aspicientem brutorum concubitum, vel eorum partes inhonestas turpiter commotas, non enim levis Christi injuria est, suam Sponsam, quam decet sanctitudo, in talibus occupari. Oppositum sentit Granado apud Dianam *t*.8. *in opere Coord. tract*. 6. *res*. 19. si fiat ex levitate, aut curiositate; sed in his cautè procedendum.

Quær. 5. An monialis turpia loquens, legens, audiens, vel canens, non gratia venereæ delectationis captandæ, sed cujusdam varii solatii, vel ob aliam vanam causam, peccet graviter contra votum.

Resp. Cum D. Antonin. Navar. Graff. & aliis peccare tantùm venialiter, dummodò absit scandalum, quia illa delectatio remotè disponit ad venerem, nec vehementer naturam commovet. Quia tamen natura est valdè corrupta sensusque nostri sunt valdè ad malũ proni, caveant proinde, & diligenter caveant moniales. Quia, ut ait Augustinus *l*. 1. *Confess*. *c*.16. per hęc turpitudo confidentiùs perpetratur. De audiente turpia idem dicendũ, etiam si rideat, & simulatè gaudium prçseferat, carens tamen delectatione venerea, ne inurbana habeatur, ac de hypocrisis vitio notetur. Quoniam risus ille, & gaudium, potest esse de artificioso, & lepido dicendi modo, ex quo cessat ratio scandali activi; e alia parte absunt, delectatio, & finis so-

solùmque intenditur liberari à molestia, & hypocrisis censura.

Quær. 6. An monialis scribens literas amatorias ad vanum conciliandum amorem ob solam vanitatem, levemque delectationem, peccet mortaliter.

Resp. Sanch. *de matrim. l.* 9. *disp.* 46. *n.* 37. non agnoscit nisi culpam venialem, quia nec delectatio, nec amor intenta eam excedunt. Acriter tamen increpent Confessarii, quia Sponsa Christi nullum, præter eum, debet admittere amatorem.

Quær. 7. An peccet monialis recipiendo munera ab eo, à quo dubitat turpitèr amari.

Resp. Si certò sciret, mortaliter certè peccaret, etiam si reciperet absque ulla prorsus intentione, immò cum proposito firmo non consentiendi, quia illa receptio foveret pravam voluntatem mittentis munera; si verò tantùm dubitet, peccati non damnat Tamburinus, quia cùm talia munera possint mitti etiam ex titulo honestæ amicitiæ, ex hoc potiùs, quàm ex alio, judicare debemus fuisse missa; nemo enim præsumendus est, nisi constet, delictum velle committere. Periculosa tamen sunt hæc, unde consulo, omnimodè abstinendum.

Quæ. 8. An monialis, quæ persuasione, vel cooperatione concurrit, ut alius adeat cuncubinam, peccet contra suum votum castitatis

Resp. Negant Sanch. Castro Pal. Arriaga, & Caramuel *in Theol. regul. n.* 986. Quia monialis non facit contra castitatem suam, sed contra castitatem tertii. Tenetur tamen explicare statum peccantis, cui fuit occasio peccandi contra sexum. At probabilius censeo contra suum castitatis votum peccare;

nam

nam votum castitatis religiosæ, quia est absolutum, continet omnimodam castitatem, ut communiter tradunt Theologi. In omnimoda autem castitate continetur castitas, quæ avertit actus versantes in luxuria aliena, atque adeò votum monialis, quod est de omnimoda castitate, includit actus versantes in luxuria aliena, unde suasio illa, vel cooperatio ad fornicationem erit contra votũ castitatis.

Quær. 9. An monialis, quæ sine delectatione propria sensuali, & sine periculo assensus in propriam delectationem (si hoc est possibile) tactibus alium polluit, peccet contra votum castitatis.

Resp. Negant Caramuel, & Liamas, quia, sicuti potest monialis cooperari, ut Joannes, v. g. reddat debitum uxori quin contra castitatis votum procedat, quia ipsa non vovit cacastitatem alterius, sed propriam; ità eadem de causa poterit cooperari, ut Joannes incidat in pollutionem, quin frangat votum castitatis, cùm ipsa non voverit vitare pollutionem alterius, sed propriam. Hæc opinio prorsùs rejicienda, sicut eam rejecit, & expunxit Tribunal SS. Inquisitionis Hispaniæ. Ratio est, quia si daretur casus, quòd monialis sine propria delectatione succubaret Mæco, adhuc tamen peccaret contra propriam castitatem, quia abuteretur membro suo ad impudicitiam mortalem: cùm ergo etiam in tactibus procurantibus alienam pollutionem aliqua sua parte abutatur, etiam si hoc sit sine propria delectatione, peccabit mortaliter contra castitatem.

Quær. 10. An monialis, quę antequàm emitteret votum solemne castitatis erat adstricta etiam simplici, teneatur, si fornicetur, utramque circumstantiam fateri.

Resp.

Resp. Non teneri, quia solemne votum à simplici non differt specie, sed solùm extrinseca, & accidentali differentia, extrinseca enim tantùm Ecclesię constitutione secernuntur, quatenus decernit per votum solemne, non sic per votum simplex castitatis dirimi matrimonium Ecclesia autem rei naturam non immutat, sed robur adiungit. Sanch. *de Matr. l.* 7. *disp.* 25. *n.*6. & *disp.* 27. *n.*27. Erit tamen diversa malitia necessariò in confessione fatenda, si voto additum sit juramentum, quia diversa ratione pertinent ad eandem virtutem. Nam votum pertinet ad virtutem religionis ob fidem Deo servandam, juramentum verò, ne Deus falsò adducatur in testem. Sanchez, *ubi supra num.* 16.

Quær. 11. An tactus, cogitationes, desideria, confabulationes, nutus, & aspectus inhonesti in Ecclesia habeant diversam specie malitiam, quam debeat monialis in confessione aperire.

Resp. Negativè, quia tota sacrilegii mortalis deformitas ex loci sacri pollutione petenda est; per tactus autem, & reliqua non polluitur Ecclesia, sed tantùm per injuriòsam seminis effusionem, aut sanguinis, *cap. unic. de consecrat. Eccles. in* 6.

Quær. 12. An seminis occulta effusio in Ecclesia sortiatur diversam specie malitiam, necessariò in confessione aperiendam.

Resp. Sortiri malitiam sacrilegii in confessione aperiendam. Ita communiter Doctores, teste Tamburino *l.*7. *c.* 3.§. 1. *n.* 8. quia talis effusio ex eo, quòd sit occulta, non desinit esse injuriosa Ecclesiæ, per consequens non desinit esse pollutiva; nam pollutio est inducta in detestationem talis injuriæ, unde neque desinit esse sacrilega. Sicuti furtum non

sacri

ſacri de ſacro non deſinit eſſe injurioſum Eccleſiæ, quia occultum, & ſic non deſinit eſſe ſacrilegum. Oppoſitum docet Vaſquez, & Pontius *lib.* 10. *cap.* 10. *n.* 25. citans alios, & dicens eſſe communem ſententiam, quia per occultam ſeminis effuſionem Eccleſia non polluitur, ſed publica requiritur, nam pollutio non afficit re vera Eccleſiam ſecundùm ſe, quaſi in ſe ipſa polluatur, ſed tantùm afficit in opinione hominum, qui apprehendunt ejus ſanctitatem quaſi maculatam, juxtà *Cap. Quidam* 1. *quæſt.* 1. & notant communiter cum Gloſ. *in Cap. unic. de conſecrat. Eccleſ. vel. altar. in* 6. Ergo cauſa pollutiva non poteſt inducere pollutionem niſi ſub conditione publicitatis.

Quær. 13. Quot peccata committat Monialis violans votum caſtitatis.

Reſp. Præciſis circumſtantiis perſonarum cum quibus violat votum, duo peccata committere, ſcilicet fornicationis, quia violat caſtitatem, & ſacrilegii, quia ratione voti emiſſi talis actus opponitur virtuti religionis. Alii alias agnoſcunt malitias, & volunt, peccare monialem peccato furti, quia contrectat rem alienam, ſcilicet ſeipſam invito Domino, cui ſe totaliter obtulit; inſuper peccato adulterii, & inceſtus, quia monialis eſt ſponſa Dei, qui eſt Pater noſter, & conſequenter eſt conſanguinea noſtra, cùm omnes ſimus filii Dei; item peccato contra naturam, quia eſt peccatum cum religioſa, quæ eſt mundo mortua. Hæc tamen omnia metaphoricè potiùs, quàm realiter malitias diverſas ſpecie important, unde aggravare concedo, mutare ſpeciem non admitto.

Quær. 14. An ſuperfluus ornatus in moniali ſit damnandus ſub gravi.

Reſp.

Resp. Si se ornet ad hoc præcisè, ut censetur inter pulchras, & laudetur ut pulchra, mortaliter non peccare, quia id non continet gravem deordinationem, sed ad summum vanam quamdam gloriam coram hominibus. Suppono, quòd ornatus à finibus religiosi status non exeat, & quòd cesset omnis ratio scandali non solùm penes sęculares, sed etiam penes alias sorores. Cęterùm comam nutrire, prohibitum esse monialibus, quidam volunt. Consuetudini tamen standum est. Nullatenus verò permittendum uti tortis, seu comatis capillis, aut non coopertis comis. Suarez *t. de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 4. & 5.

Quær. 15. An liceat monialibus choreas inter se agere.

Resp. Non licere, quia in Clementina *de statu Monachor. cap.* 2. expresè ipsis prohibetur, ibi, *Non choreas, non festa sæcularium prosequantur*. De peccato tamen mortali non audet eas damnare Tamburinus *in decal. l.* 9. *c.* 8 §. *n.* 6. si fortè ex aliqua occasione puras choreas agant ob recreationis gratiam, non tamen publicè, & in præsentia sæcularium, ut indicat Baldel. *l.* 3. *D.* 32. *n.* 16. Ob hanc quoque rationem possunt deferre larvas, dummodò cesset periculum scandali, juxta citatos Doctores.

Quær. 16. An moniales pecent dimittendo habitum ad aliquam honestam repręsentationem faciendam inter ipsas in monasterio.

Resp. Mortaliter peccare docent aliqui, quos suppresso nomine refert Lezana *in Sum. t.* 1. *c.* 13. *n.* 5. Venialiter tantùm, videntur sentire Baldel. & Pellizar. Nullo modo peccare sustinet ex Sylvestro, & Passarello Peyrin. *in Comment. ad Reg. Minim. cap.* 3. §. 5. *qu.* 2. *n.* 3. quia non videtur neque levis dimissio, quæ

fit

sit honestę recreationis causa, cũ dictę recreationes sint actus virtutis Eutrapeliæ. Hinc notat Texeda *Theol moral. t. 1. lib. 2. tract. 1. con 6. D. 1.* neque in excommunicationem incidere, etiam si coram sæcularibus repræsentent; quia illa habitus dimissio nec est temeraria, nec ad vagandum, nec ex contemptu legis ordinata. Sentio nihilominus cum Lezana, id propter naturæ imbecillitatem, & corruptionem, semper esse periculosum.

Quær. 17. An liceat monialibus aliquas repræsentationes facere in Ecclesiis.

Resp. Inhonesta repræsentare in Ecclesia peccatum mortale est; vana, & sæcularia, non tamen multùm turpia, veniale; devota, & sacra, caret culpa. Ratio horum omnium est, quia in primo casu irrogatur Deo, & Ecclesiæ magna irreverentia, in secundo modica, in tertio nulla. Sanchez *opuscul. lib. 1. cap. 8. dub. 24. n. 18.* Verùm Gavant. *in Enchir. Episc. versu repræsentationes sacræ num. 1.* oppositum sustinet cum Barbosa etiam quo ad spiritualia, & observat, quòd S. Carolus *in Conc. 1. Provinc.* prohibuit, ut Passio Salvatoris nullibi agatur: Unde Zerola *in Praxi Episc. par. 1. verb. representationes*, laudat aliquorum Episcoporum Zelum, dictas repræsentationes sine expressa eorum licentia posse fieri prohibentium.

Quær. 18. Quænam sint media apta ad tuendam castitatem.

Resp. Studeat monialis peccatorum occasiones fugere, otium omnium malorum parentem, certissimumque animarum exitium perhorrescere; virorum aspectus, & multò magis familiaritatem declinare; sensus accuratè custodire, præcipuè visum, auditum, & tactum; nam de visu asserit Isidorus, *Oculus*

est

est principium fornicationis; de auditu subdit Tertullianus, *Bonos corrumpunt mores confabulationes pessimæ;* & de tactu scribit Angelicus, *Tactus est actui venereo cognatus, & finitimus, & modico intervallo separantur ad invicem.* Prodest insuper quàm plurimùm ad tuendam castitatèm, mortis, & inferni jugis recordatio, carnis maceratio per ciborum abstinentiam, & cilicii gestationem, librorum spiritualium lectio, assidua vulnerum Domini Jesu Christi recordatio; unde dicebat D. Augustinus, *Cùm me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi: cùm me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei rèsurgo.*

CAPUT VI.

De Monialium subjectione erga suos Superiores ex vi Voti Obedientiæ.

§. I.

De natura Voti Obedientiæ, & obligatione ab ipso proveniente.

Quær. 1. QUid sit votum religiosæ obedientiæ.

Resp. Esse promissionem, qua monialis propriam subjiciens voluntatē Superiori se obligat ad parendum in omnibus, quę possunt cadere sub objecto virtutis obedientiæ. Hinc est quòd obligatio hujus voti se extendit tantùm ad res licitas, & honestas, ita ut cùm certò constat, rem præceptam esse illicitam, & malam, aut contra regulam, vel præceptum superio-

perioris altioris, nullo pacto tenetur monialis obedire, etiam si ad hoc pœnis, vel censuris compellatur; quia monialis se obligat ad id tantùm, quod est materia voti, cujusmodi non est, nec esse potest res illicita. D. Tho. *quodlib.* 10. *art.* 11. Item si superior præciperet res tantùm utilitati temporali sui, aut suorum, ut si præciperet moniali, quòd faceret recamaturas &c. alicui consanguineo, aut amico, non teneretur obedire, cùm hæc non sint secundùm regulam; sicut neque tenetur obedire, si præcipiat vana, vel ad regulam sive explicitè, sive implicitè non pertinentia.

Quær. 2. An in dubio quòd res præcepta sit licita, parendum sit Superiori.

Resp. Quod sic cum communi Doctorum, quos refert Peyrin. *to.* 1. *q.* 1. *c.* 7. desumitur *ex c. quid ergo*, 11. *q.* 3. & *cap. quid culpatur* 23. *q.* 1. quibus determinatur, quòd in dubiis superiori parendum. Limita, nisi urgeat in præjudicium tertii, aut honoris, vel proprię famæ, ita Rodr. in Miranda, & Peyrin. *loc. cit.* quia nemo tenetur parere cùm gravi suo, vel alterius incommodo, nisi constet, superiorem legitimè præcipere, & habere auctoritatem tunc præcipiendi. Et ob hanc causam monialis dubia de honestate præcepti non tenetur statim obedire, si illi præcipiatur res valdè difficilis, & nimis molesta; sed potest rem maturiùs discutere, & quousque sibi non constat de honestate rei præceptæ, executionem differre, ita ex Rodriq. Peyrin. *loc. cit.*

Quær. 3. An Moniales ex vi voti obedientiæ teneantur exequi id, quod sciunt, velle superiorem, voluntas tamen illius nullo præcepto est manifestata.

Resp. Non teneri; quia voluntas mente retenta nihil operatur. Obligantur igitur solùm quan-

quando præceptum est intimatum, sive oretenus, sive scripto, sive alio modo.

Quær. 4. An moniales sine Superioris licentia possint validè aliquid vovere.

Resp. Negant Paludan. Angel. Rosel. & Valent. quia votum non fit sine voluntate, qua carent moniales, cùm earum velle, & nolle, stante voto obedientiæ, à Superioris dependeat voluntate. Censeo nihilominus cum Cajet. Sot. Navar. & aliis posse validè, & meritoriè vovere ea omnia, quæ nec regulæ, nec Superioris præcepto repugnant, nec eas à debito illius obsequio avertunt. Quia vovere per se est opus consilii, & aliàs non est religiosis prohibitum. Quare possunt vota personalia emittere de actibus positis sub prçcepto sivè divino, sivè Regulæ, ad magis obfirmandam voluntatem in eorum observantia; nec non de operibus supererogationis, quç nec à regula prohibentur, nec prçcipiuntur; imò etiam si excedant obligationem regulæ, ut est transitus ad strictiorem. Nam materia hujusmodi votorum est per se honesta, & medium assequendi perfectionem. Potest tamen Superior prohibere monialibus, ne ipso inconsulto voveant, quia hoc non est opus perfectionis impedire, sed modum, quo melius fiat, pro videre, Suar. *t.* 2. *de relig. l.* 3. *c* 6. *nu.* 25. & Bart. à S. Fauſt. *Thesaur. rel. l.* 2. *q.* 23. qui sustinet, vota contra hujusmodi prohibitionem facta valere, quia ad validitatẽ voti sufficit, quòd materia sit Deo grata, licèt vovẽdi modus illi displiceat

Quær. 5. Quibus Superioribus teneantur moniales parere ex vi voti obedientiæ.

Resp. Iis omnibus, quibus per tale votum se subjiciũt, sive immediatis, sive mediatis, sive regularibus, sive non. Tenẽtur igitur parere Abbatissæ in his, quç spectant ad regulã, in qui

bus etiam ex vi voti tenentur parere Summo Pontifici, tanquam ſupremo omnium Religionum Capiti, & cui per religionis votum omnes ſubduntur religioſi. Epiſcopo quoque tenentur parere, ſi ſint illi ſubjectæ, quia obligatio parendi oritur à jure ſubjectionis. Si verò ſint exemptæ, tenentur parere Epiſcopo, in his, quibus ſe habet tanquam Sedis Apoſt. delegatus, ut in obſervantia clauſuræ; in reliquis verò parere debent Prælatis ſui Ordinis, & quidem eo pacto, quo tenentur ejuſdem Ordinis religioſi, cùm in utriuſque votum obedientiæ ſit idem.

Quær. 6. An monialis in ſpectantibus ad regimen monaſterii maximis ſcrupulis agitata, à quibus non poteſt ſe liberare, teneatur, Superiore præcipiente, munus ſubire Abbatiſſæ.

Reſp. Non teneri. Ita colligitur ex Graf. Peyrin. Rodriq. Sot. & Sanch. *in decal. lib.* 6. *c.* 2. *n.* 52. Quia munus Abbatiſſæ cum tam vehementi ſcrupulorum anxietate eſſet illi nimis oneroſum, & difficillimum, in moralibus autem, quod eſt valdè difficile, æquiparatur impoſſibili, ad quod nemo tenetur. Tum quia ſicuti vehemens ſcrupulorum agitatio in perſolvendo officio divino eximit à præcepto recitandi horas canonicas, Gobat. *to.* 2. *tract.* 5. *caſ.* 23. *ſect.* 2. *nu.* 714. ita vehemens ſcrupulorum agitatio in regimine monaſterii eximet à præcepto ſubeundi munus Abbatiſſæ.

Inſuper, nemo tenetur obedire cum ſuæ animæ periculo, & aliorum detrimento, ut communiter cum D. Thoma. Utrmque ſequeretur, ſi monialis obediret Superiori præcipienti. Primum quidem, quia ſtante illa ſcrupulorum anxietate exponeretur continuis animi agitationibus, & perplexitatibus,

bus, consequenter probabili periculo labendi ex conscientia erronea in aliquam culpam. Secundum verò, quia, utpotè scrupulosa, esset in custodia regulæ nimis rigida, ac in delictis, & transgressionibus monialium perquirendis nimis anxia; atque adeò, ut advertit Peyrin. *de Prælat.q.2.cap.*3.§.15.*num.*145. parum prudens, & minùs misericors, undè turbaretur religiosa societas, & toties monasterii concordia.

Ex quo pariter consurgit validum aliud motivum eximens in hoc casu dictam monialem ab obedientia. Si enim suo scrupuloso regimine præberet causam turbandæ pacis, & concordiæ, jam est regiminis indigna, adeòque non tenetur, imo neque potest absque mortali peccato acceptare munus Abbatissæ; quia dignitas ita est de intrinseca natura Prælaturæ, ut neque summus Pontifex possit dispensare, ut eligatur indigna, cũ sit de jure divino naturali. Peyrin. *de subdin.q.*1.*c.*10.

Quær. 7. An Abbatissa possit præcipere monialibus in virtute obedientiæ, obligando in conscientia.

Resp. Negativa sententia traditur à Soto, & Caramuele *in Theol. regul. disp.* 38. *res.* 5. ubi alios citat. Quia enim potestas Abbatissę spiritualis non est, sed ęconomica, domestica, & civilis, nihil imperare potest, quod monialium conscientiam valeat onerare, Nihilominus posse Abbatissam præcipere in virtute obedientiæ, & in conscientia obligare, docet Pasqual. *in Lauret.p.* 1. *n.* 765. cum undecim aliis ibi relatis. Ratio est, quia inter Abbatissam, & moniales adest ordo superioritatis, & subjectionis, auctorizatus à Summo Pontifice; unde votum obedientiæ obligat moniales tanquam subditas ad obediẽdum Abbatissę, quia

ex vi talis ordinis est collata Abbatissæ potestas exigendi obedientiam, quæ potestas fundatur in jure superioritatis.

Neque per hoc exercet jurisdictionem spiritualem, quia quod præcipitur, supponitur jam impositum monialibus exequendum ex vi regulę, in qua aut expresè, aut tacitè continetur, & proinde pręceptum est regulę, & Abbatissa solùm utitur jure acquisito ad exigendum ex vi voti obedientiæ, quod est in regula. Quare Abbatissa ministerialiter tantùm se habet, quia tanquam ministra conjungit in tali, & tali moniali quo ad particularia regulam cum obligatione voti obedientæ, coarctando monialem ad exercendum votum obedientiæ circa talem rem à regula præscriptã Undè potest Abbatissa præcipere non solùm spectantia ad œconomicam monasterii gubernationem, sed etiam concernentia spiritualem monialium profectum, quia hęc quoque sub obligatione regulæ continentur.

Quær. 8. An Abbatissa ex voto obedientiæ ei emisso possit præcipere monialibus ea omnia, quæ potest Prælatus Regularis præcipere suis religiosis.

Resp. Non posse; quia Prælatus regularis, utpotè pollens potestate spirituali, potest imponere nova præcepta spiritualia de iis, quæ non sunt in regula, concernunt tamen ad conservationem regulæ; Abbatissa verò non potest præcipere in virtute obedientiæ nisi ea, quæ sunt in regula, ut pro adimpletione uti possit obligatione voti obedientiæ. Pasqual. *loc. cit. num.* 766.

Quær. 9. An monialis teneatur obedire Abbatissę præcipienti revelare secretum fidei suæ commissum.

Resp. Si secretum vergit in damnum mona-

na-

nasterii, aut alicujus personæ, vel Abbatissæ, aut alterius superioris, etiam præciso præcepto, tenetur, dictante lege naturali, quòd bonum commune particulari bono est præferendum. Ita D. Thom. 2. *q.* 70. *art.* 1. *ad* 2. S. Antonin. Reginal. Navar. & alii. Si verò secretum non vergit in damnum tertii, sed solùm in damnum manifestantis, non tenetur obedire, quia jure naturæ debemus proximo fidem servare, maximè ubi adest propriæ personæ damnum, D. Thom. quodlib. 1. *ar.* 15. Silvest. Reginal. Scot. & alii.

Quær. 10. An Abbatissa possit cogere monialem ad acceptandum, & exercendum aliquod munus, non obstante pacto in contrarium, & soluta monasterio dote majore solito ad hunc effectum.

Resp. Posse cogere, quia ea conditio est turpis, cùm sit contra votum obedientiæ, quod debet promitti simpliciter in ordine ad omnia quæ sunt expressa in regula, ut docent omnes cũ D. Tho. quatenus igitur turpis, est rejicienda; unde prædicta monialis debet obedire sicuti aliæ ejusdem professionis, & muneris. Nec obstat majoris dotis solutio sub ea conditione, cùm enim ea sit turpis, sibi imputet monialis; qui enim facit, quod nõ debet, recipit, quod nõ oportet, *l. Julianus*, §. *offerri*, *ff. de act. empt.* Ita Bordon. *in miscel. Decis.* 436.

Quær. 11. An Superior possit imponere monialibus prçceptum obedientiæ obligans sub mortali in materia levi.

Resp. Ex communi Doctorum sententia non posse; quia potestas Superioris non se extendit ultra terminos rectæ rationis, alioquin gravaret subditos injustè, quia gravaret absque necessitate. Recta autem ratio dictat, quòd præceptum accomodetur exigen-

tiæ materiæ, quare si materia est levis, non potest præcipi sub mortali. Verum tamen est, quòd materia ex se levis potest esse gravis respectu communitatis, & ratione finis, & in tali casu potest præcipi sub gravi, undè consurget obligatio gravis, quia est obligatio ad mensuram exigentiæ finis.

Quær. 12. An si Episcopus in virtute obedientiæ precipiat monialibus, ne accedant ad januam, ad evitandum aliquod incommodum, peccet monialis accedendo, quandò certò scit in tali casu non adesse periculum, ratione cujus præceptum est impositum.

Resp. Peccare; quia esto non adsit periculum in illo casu, adest tamen generaliter, & ut plurimùm; & hoc sufficit, quia hec fuit causa imponendi præceptum. Et ita docet Diana cum aliis *in opere Coord. t. 7. tract. 1. res. 132. n. 2.*

Quær. 13. Quænam sit forma faciendi præcepta obligantia sub mortali.

Resp. Variam esse formam, prout varii sunt ordines religionum, undè in unoquoque ordine inspiciendum est, quid quoad hoc statutum sit, aut usu inductum, illudque omninò servandum. Communiores tamen, & frequentiores formæ sunt, *In Nomine D. N. Jesu Christi, vel in virtute Spiritus Sancti, vel in virtute obedientia.*

Quær. 14. An ex verbis *præcipio, jubeo, strictè præcipio, sub præcepto injungo, absolutè prohibeo*, colligatur obligatio parendi sub mortali.

Resp. Negativè cum Medina, Lorca, Vasq. Suar. & Sách. *in decal. lib. 6. c. 4. n. 26.* quia verba illa sunt indifferentia ad obligandum sub mortali, vel sub veniali, ut præceptum non furandi, non mentiendi in materia levi. Cùm igitur talia verba ex genere suo non obligent

sub

sub mortali, debent determinari vel à gravitate materiæ præceptę, vel etiam à pęnę impositione, ita quòd si aliquid præcipiatur sub pænæ excommunicationis majoris ipso facto incurrendæ, violatio talis præcepti erit censenda gravis, quia additio talis pœnæ satis ostendit, mentem Superioris esse obligare sub gravi, ut in simili advertit Sanchez *ubi suprà nu.*44. Non tamen colligitur obligatio gravis, si excommunicatio sit sententiæ ferendæ. Ita Vasq. Navar. & alii, qui addunt, observandam etiam esse consuetudinem regionis, & religionis in modo loquendi, qui ex illa satis deducitur præcipientis intentio.

§. II.

De subiectione quoad Ordinarium.

Quær. 1. AN, & quomodò moniales subjiciantur potestati Ordinariorum.

Resp. De jure communi, præcisis particularibus exemptionibus, & privilegiis Apostolicis, Regulares subjici originaliter Episcoporum jurisdictioni, *can. qui verè in fin.* 16. *q.* 1. *&* *can. pervenit* 16. *q.* 1. De quibus per Oldr. *consi.* 274. Intelligitur autem hęc subiectio quoad jura Episcopalia, iuxta *Cap. constit. de relig. domib.* & quoad obedientiam *cap. cum liceat de præscript.* Undè etiam moniales de jure communi subsunt Ordinariorum potestati. Modò autem ferè omnes Religiosorũ Ordines obtinent de jure speciali plenariam exemptionem. Monialium verò Monasteria plurima etiam nunc plenè subsunt Ordinariorum jurisdictioni, & quoad personas, & quoad bona temporalia, alia subsunt gubernationi.

Prælatorum sui Ordinis, & alia sunt immediatè Apostolicæ sedi subjecta, ita tamen ut Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus in utrisque exerceat jurisdictionem in his, quę spectant ad custodiam clausuræ, & in his ultimis exercet jurisdictionem etiam quoad gubernium spirituale, ut per Tirdentinum *sess.* 25. *de Regular. cap.* 9. non verò temporale, ut *ex declarat. Sacr. Congr.* quam refert Pasqual. *in Laur. p.* 1. *num.* 37. Barbos. & Tamburin.

Quær. 2. An moniales in iis, in quibus subjiciuntur Ordinario loci, subjiciātur etiam ejus Vicario Generali, & Capitulo, sede vacante.

Resp. Subjici etiam Vicario Generali, utpotè constituenti unum, & idem tribunal cum suo Episcopo. Immò Vicarius generalis potest exercere in moniales jurisdictionem competentem Ordinario tanquam Sedis Apostolicę delegato, quia delegatus Principis potest subdelegare, *cap. Pastoralis*, & *cap. fin. de offic. deleg.* Hęc pariter facultas transit in Capitulum Sede vacante, etiam quoad ea, quæ competunt Episcopo jure delegationis; licèt enim, universaliter loquendo, Capitulum Sede vacante succedat solùm in his, quæ competunt Episcopo ex jurisdictione ordinaria, non verò delegata, juxta ea, quę *per text. in cap Pastoralis de offic. ord.* resolvunt Abbas, Pavin. & Tusch. fallit tamen, quando jurisdictio ex delegatione Sedis Apostolicæ in perpetuum committitur muneri Episcopali, quia supposita perpetuitate hujus delegationis, talis jurisdictio competit Episcopis ex officio, & est accessoria, immò pars jurisdictionis episcopalis, & per consequens ut talis transit in Capitulum, in quod, Sede vacante, transit per viam regulæ tota episcopalis juris-

jurisdictio; ut advertit Molin. *de just. t. 6. tract. 5. disp. 11. sub n. 8. & 9.* & ex eo Barbosa *de off. & Potest. Episc. alleg.* 133. *nu.* 21. ex quo Tamburin. & Castro Pal. contra Garziam, Azor. Breun. Dian. & alios relatos à Pasqual. ubi supra.

Quær. 3. An moniales exemptæ ab Ordinarii jurisdictione possint ei se subjicere,

Resp. Non posse; quia privilegium exemptionis habet implicatum jus tertii, scilicet Religionis, cui subduntur, & Summi Pontificis, qui eo ipso, quòd illas eximit ab Ordinariorum jurisdictione, eas sibi subjicit, & constituit se immediatum earum Superiorem Non possunt igitur tali privilegio renunciare, quia per hjusmodi actum jus Religionis, & Summi Pontificis læderetur. Et hoc adeò verum est, ut neque consensu totius Religionis possint inconsulto Summo Pontifice se subjicere, tum quia privilegium exemptionis est connexum cum jure Pontificis, tum quia, cùm sit papale, ipsi sine Papę consensu renunciari non potest, *cap. cum tempore, de arbitr.* Neque de consensu, & potestate Nuntii Apostolici, aut Legati à latere, quia exemptio est de reservatis Papæ, ac propriè Apostolicę Sedi competit, Gloss. *c. 1. v. exempti de privi. in 6. & latè* Abbas *in c. ult. n. 5. cum Apost. de confir. utl!. vel inutil.*

Quær. 4. Quibus de causis moniales exemptæ debeant à Sede Apostolica subjici jurisdictioni Ordinarii.

Resp. Ex quacunque rationabili causa, Faber. *instit. de his. qui sunt sui, vel alt. jur.* Et maximè hoc faciendum videtur, quoties apparet, Superiores adeò malè tractare illas, ut reputari possit abusus jurisdictionis. Hostien. communiter approbatus *in cap. licèt enim nu. 9. de*

 simon:

simon. Insuper quando constat, Prælatos Regulares causam prębuisse dissensionibus inter moniales, & in eas sęvire, Roman. *cons.* 37. *n.* 1. Vel si moniales expensis graventur, Guido Papa *dec.* 62. & Pręlatorum administratio tendat in destructionem monasterii, *cap. Venerabilis,* ubi Glos. *v. suspecti de off. deleg. c.* 2. Item si interveniat scandalum exortum ex frequenti collocutione regularium cum monialibus, quę res sicuti scandalosa est, ita opportuno eget remedio, atque adeò moniales sub horum regularium cura non sunt ampliùs relinquendæ.

Quær. 5. An moniales pro constructione novi, Monasterii indigent licentia Episcopi.

Resp. Indigere, & decernitur à Concilio Trident. *sess.* 25. *cap.* 3. *de regular. in fin.* & notant Navar. Bard. Tambur. & Cesp. Ita quòd neque Vicarius generalis potest sine speciali mandato licentiam hujusmodi impertire, quia est de Majoribus. Sellelius *in select. canon. c.* 9. *nu.* 4. ubi refert decisum à Sac. Congreg. 11. *Julii* 1620. Vicarium verò Capitularem posse prædictam licentiam concedere, affirmat Cesped. *de exempt. regul. c.* 1. *dub.* 21. *n.* 5. negat Pasqu. *in Lauret. n.* 506.

Quær. 4. An in concedenda dicta licentia debeat servari forma præscripta à Clemente VIII & Gregorio XIII. scilicet, quòd priùs vocentur, & audiantur Prælati conventuales locorum, ubi ædificandum est monasterium, & alii interesse habentes.

Resp. Affirmant Donatus & Tamburin. *de jure Abbat. disp.* 33. *q.* 1. *n.* 4. quia in dictis decretis præscribitur forma ad dandum consensum pro novo monasterio, sive sit virorum, sive mulierum. Negant Cesped. & Lezana, quia verba decreti loquuntur de religiosis monachis &c. non de mulieribus. Distinguit Pas-

qual.

qual. ubi supra *num.* 479. Si moniales non mendicent, non videntur comprehendi earum monasteria sub forma dictorum decretorum, quia non possunt religiosis præexistentibus afferre præjudicium, neque quæritando, neque divertendo concursum ab eorum Ecclesiis. Si verò quærunt eleemosynas, quia possunt præjudicium afferre per eleemosynarum diminutionem, ideò sunt cæteri religiosi audiendi.

Quær. 7. An Episcopus, antequàm erigantur nova monasteria; debeat vocare, & audire etiam Prælatos Monialium exemptarum.

Resp. Affirmat Cesped. *c.* 23. *dub.* 353. Movetur ex verbis Constitutionis, in qua, postquàm Summus Pontifex præcepit non esse erigendos conventus nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem civitatibus, & locis existentium conventuum Prioribus seu Procuratoribus, subdit: Et aliis interesse habentibus. Sed alii interesse habentes sunt etiam moniales exemptæ, præcipuè quæ ex eleemosynis vivunt; ergo ex vi Constitutionis etiam Superiores illarum sunt vocandi, & audiendi ab Episcopo, & hoc etiam in constructione monasterii virorum. Videtur tamen obstare praxis, quæ omninò servanda.

Quær. 7. An Episcopus possit indulgere monialibus, ut intra septa monasterii servent Eucharistiam.

Resp. Non posse, stante decreto Tridentini *sess.* 15. *de regul. c.* 10. Putat nihilominus Rodriquez, quòd Concilium solùm prohibeat, quòd Eucharistia servetur intrà claustra, & proinde possit conservari tam in Ecclesia exteriori, quàm interiori ex privilegio Clemen. VII. per quod conceditur monialibus Fratrū Minorum, quòd possint in Ecclesia interiori

in loco decenti habere Eucharistiam, sicut habent in exteriori. Verùm hoc esse contra mentem Concilii, declaravit Sac. Congreg. *in Toletana* apud Pignatel. *t.8.consult.*53.*n.*6. quæ sic habet; *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, non in Choro monialium, sed in Ecclesia exteriori conservetur, non obstante quacumque consuetudine contraria, nec potest in fenestella illius parietis, qua disjungit Chorum Monasterii ab Ecclesia, retineri, & ubi consuetudo inolevit, omninò tollenda.*

Quær. 9. An moniales Ordinario subjectæ subjaceant casibus, & censuris, quæ ipse Ordinarius generaliter reservat pro tota diœcesi, etiam si de ipsis Monialibus non fiat expressa mentio in Edicto reservationis.

Resp. Visum est aliquibus, quòd non, præcipuè Cespedes *cap.* 23.*dub.* 357. *num.*3. Quia edictum reservationis in universali nihil operatur pro monialibus, cùm enim ipsæ sint communitas distincta à cæteris; & vivant secundùm speciales leges, & regulas, debet Episcopus ipsis assistere in ordine ad speciale regimen juxta exigentiã regulæ ipsarum; & ideò, quę facit in ordine ad diœcesim secundùm universalem directionem, non se extendunt ad moniales, quæ non subduntur ipsi, in ordine ad talem directionem, sed in ordine ad specialem. Unde ex eo quòd ferat edictum reservationis universale, quia procedit ex generali directione, non autem ex speciali, secundùm quam prçest monialibus, non dat vim tali edicto in ordine ad ipsas. Adde, quòd in materia stricta, & odiosa, qualis est casuum reservatio, verba, quæ possunt accipi in genere, & in specie, debent in specie accipi, ut per Seraphin *dec.*853.*nu.*7. Unde, licèt edictũ reservationis possit accipi in genere, scilicet tam pro

pro sæcularibus, quàm pro monialibus subjectis, nihilominùs utpotè odiosum debet pro sęcularibus tantùm accipi.

His tamen non obstantibus non est à communi sententia recedendum, quam tuentur Diana, & Bordon. *in Miscell. decis.* 419. Quia edictum, reservationis est generale. & aptum comprehendere etiam Moniales; unde succedit regula, quòd, quando mens verisimilis disponentis, & subjecta materia concurrunt cum verborum indefinita generalitate, tunc veniunt omnes illi, ad quos se potest extendere dispositio, Ruin. *cons.* 127, *num.* 4. Quod autem edictum reservationis sit aptum comprehendere moniales, patet, quia reservatio pertinet ad disciplinam christianam, ut fideles retrahantur à peccatis, qua disciplina indigent etiam moniales, quare edictum debet illas quoque comprehendere, maximè quia si etiam ipsę communicant cum cęteris sub eodē Pastore, & capite, debent etiam in obligatione generalis edicti communicare.

Quær. 10. An etiam moniales exemptę subdantur casibus Episcopo reservatis.

Resp. Affirmat Tamburin. *in expedit. moral. explicat. lib.* 5. *de pœnit. tract. de casib. reserv. cap.* 3. *num.* 4. innixus Constitutioni *Inscrutabili* Gregorii XV. in qua statuitur, etiam Moniales exemptas non alios quàm ab Episcopo approbatos habere posse in Confessarios; unde infert, posse Episcopum restringere dictam approbationem: & Confessarium, quem dictis monialibus concedit, limitare, ne valeat absolvere ab hoc, vel illo peccato, qua ratione jam hæ moniales subjacent reservationi Episcopi. Cùm ergo hodie Episcopi semper approbent Confessarios sub restrictione, ne absolvant à reservatis;

quan-

quando contrarium non exprimunt, eodem modò præsumuntur approbare hos Confessarios monialium, quamvis exemptarum.

In contrarium est communis sententia, quam amplector. Quia dispositio casuum reservatorum non extenditur ultra territorium, juxta communem doctrinam *in cap. ut animarum de constit. in.* 6. Cùm ergo monasteria monialium exemptarum tam ratione sui, quàm ratione personarum sint plenè exempta, non secùs ac si essent extra territorium, ut per Bonacin Bordon. & alios; constatque ex diversis privilegiis Summorum Pontificum, precipuè Sixti IV. Bul. 1. apud Confess. ad ipsa non potest se extendere episcopalium casuum reservatio.

Neque valet, quòd possit Episcopus non approbare quoad reservata confesiarios monialium exemptarum, quia potest ferre judicium quòd non sint idonei quoad illa, qua ratione prædictę moniales subjacebunt reservationi Episcopi. Non valet, inquam, nam delegationem Episcopi non se extendere ad limitatè approbandum Confessarios quoad reservata suadetur. Primò, quia per Constitutionem Clementis X. *Superna*, & Sacræ Congregationis declarationes, facultas approbandi Confessarios regulares se extendit tantùm ad tempus, locum, & personas, de criminibus verò nihil disponitur; & meritò, cùm quo adhæc sit sufficienter provisum per reservationem, quoad sæculares quidem per reservationem Episcopi, quoad exemptos verò per reservationem sui Prælati.

Secundò quia facultas delegata Episcopis ad cognoscendum de idoneitate Confessariorum regularium non est trahenda ad subiiciendas moniales quoad reservata, concessa enim

juris-

jurisdictione in certo casu, censetur in ceteris prohibita, *l. cum Prator. ff. de judic. Riminald. jun. conf.* 516. *num.* 20. Et delegatio est stricti juris, Rota *decis.* 18. *n.* 1. *de dol. & contum. in nov.* adeòque restingenda ita ut minùs, quàm fieri potest, lædat exemptionem, per regulam *ea qua de regul. jur. in* 6. maximè quando potest in uno casu sortiri suum effectum, Cephal. *cons* 104. *num.* 11. *l.* 1. cum adductis à Rota *decis.* 563. *num.* 1. *p.* 1. prout in presenti: potest enim Episcopus cognoscere de idoneitate Confessarii, & illum approbare, si idoneum, reprobare verò, si minùs idoneum repererit, absque eo quòd procedat cum limitatione offensiva exemptionis monialium.

At dato etiam citra veritatis præiudicium quòd possit prædictos Confessarios limitatè approbare quoad reservata, in tali casu debet hanc limitationem exprimere, sicuti exprimere debet limitationem quoad tempus, locum, & personas, quando intendit limitare quo ad illa. Et ratio est, quia limitata utpote derogativa exemptionis, atque adeò stricti juris, non præsumitur, Rota *decis.* 23. *num.* 19. *part.* 1 *recent.* Cùm nimis odiosum sit auferre exemptiones, & privilegia, quæ post concessionem non dicuntur contra jus, sed de jure, *l.* 1. *ff. de constit. Princip.* Cæsar. de Grass. *decis.* 1. *num.* 6. Gonzal. ad regul. 8. glos. 36.

Nec sufficienter deducitur limitatio quoad reservata per hoc, quòd Confessarii exemptarum approbentur sicut cæteri; atque adeò cùm cæteri Confessarii approbentur semper cum restrictione; ne absolvant à reservatis, nisi aliud exprimatur, illi quoque sub eadem restrictione censentur approbati. Nam licèt verum sit, quòd cæteri Confessarii non possint absolvere à reservatis, nisi aliud exprimatur,

hæc

hæc tamen restrictio non provenit a limitata approbatione, sed à lege reservationis, quæ valdè differunt inter se; prima enim respicit idoneitatem, secunda vero cadit supra jurisdictionem; unde stare potest absoluta approbatio cum restrictione facultais in ordine ad reservata, ut patet in Parochis, quia jure sunt absolutè approbati, & tamen absolvere à reservatis non possunt.

Et, quòd cæteri diœcesis Confessarii non approbentur cum restrictione approbationis, convincitur etiam ex praxi; nam quilibet illorum virtute jubilæi absolvit à reservatis Episcopo absque nova approbatione, qua necessariò indigeret, si antecedenter ad jubilęum non fuisset etiam quòad reservata approbatus idoneus; nam privilegium jubilæi requirit tanquam de forma approbationem ordinarii, atque adeò approbationem ad reservata; non enim sufficit qualiscunque approbatio, sed debet esse approbatio in ordine ad illum effectum, ad quem eligitur Confessarius: quod non verificaretur, si in antecedenti approbatione fuisset exclusus à reservatis, ut fatetur idem Tamburinus *lib. cit. cap.* 5. §. 4. *n.* 30.

Quær. 11. An moniales non exemptæ incidant in casum reservatum Episcopo non comedendi carnes diebus prohibitis ab Ecclesia si in aliis diebus, in quibus ex voto, vel observantia prohibentur, carnem comedant.

Resp. Non incidere, ita Sanch. & Mazzuchel. quos refert, & sequitur Cesped. *dub.* 355. quia tunc peccant quidem contra regulam, vel contra votum; non autem contra Ecclesiæ præceptum: unde non habet locum reservatio, quia afficit comestionem carnium præcepti ecclesiastici violativam. Si verò moniales teneantur ex vi voti, & regulæ abstine-

ſtinere à carnibus die veneris, & Feſtum Natalis Domini incidat tali die, tunc comedendo carnes incidunt in caſum reſervatum, quia adhuc viget pręceptum reſpectu eorum, qui in tali die tenentur ex vi voti, vel regulę à carnibus abſtinere, ut habetur *ex cap. final. de obſerv. jejun.*

Quær. 12. An Epiſcopus ut Sedis Apoſtolicæ delegatus poſſit reſervare caſus circà clauſuram in ordine ad moniales exemptas, v. g. ne cum ſæcularibus loquantur in oſtio aperto &c.

Reſp. Poſſe. Ita Baucius; quia ex vi delegationis factæ Epiſcopo circa clauſuram tam materialem, quam formalem; ut videbimus ſuo loco, ceſſat in illis quoad clauſuram privilegium exemptionis, atque adeò quoad hoc etiam illæ ſubduntur Epiſcopo ſicut cęterę Moniales; ratione igitur iſtius ſubjectionis poterit Epiſcopus reſervare caſũ ad materiam clauſuræ ſpectantem, quia ſuæ juriſdictionis limites non excedit. Ex quo ſequitur, quòd in caſu contraventionis, Moniales ſunt abſolvendæ ab Epiſcopo, non autem à proprio Prælato, idque ex decreto Clementis VIII. expreſſè prohibente omnibus Regularibus, ne abſolvant vi cujuſcunque privilegii ipſis conceſſi à caſibus ordinario ſpecialiter reſervatis: quod decretum, cùm loquatur indefinitè, utique comprehendit etiã reſervata Monialibus, juxta regulam generalem, Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi Scio, Paſqualigum, quem ſequitur Diana *t. 7. in opere coord. tract.* 1. *reſ.* 317. *num.* 2. negativæ ſententiæ adhærere, quia putant dicti Doctores, quòd delegatio conceſſa Epiſcopis à Tridentino in ordine ad clauſuram monialium exemptarum ſit ſolùm in foro exter-

externo, quod probare prætendunt ex verbis ipsius Concilii. *sess.* 25. *de Regular.* Ego tamen à priori sententia non recedo.

Quær. 13. An moniales subdantur Episcopo quoad officialium Monasterii electionem.

Resp. Negativè, sed electionem spectare uel ad Abbatissam, vel ad Conventum, juxta ipsarum constitutiones. Constat ex Sacræ Congregationis decreto relato à Pasqual. *in Lauret. n.* 770. Officiales hujusmodi ad nutum Abbatissæ vel Conventus possunt amoveri, ut ex Concilio Trident. *sess.* 25. *cap.* 2. notant Bordon. Sigismond. & Donat. qui addunt posse etiam sine causa amoveri, hoc enim est esse ad nutum amovibiles, nam si requireretur causa, essent solùm amovibiles ex causa, non ad nutum. Immò quòd monialium procurator de triennio in triennium mutari debeat, extat speciale decretum Sac. Congreg. *sub die* 31. *Iunii* 1615. ut refert Aldan *in comp. canonic. resol. lib.* 4. *tit.* 2. *n.* 10. Procedit autem non de procuratore ad lites, sed de procuratore administrante bona monialium, nam inhæret decreto Concilii *d. sess.* 25. quod procedit tantùm de administrante bona temporalia. Pasqual. *ubi supra*. Advertendum ex declaratione Sac. Congr. Episc. *sub die* 22. *Augusti* 1605. non posse religiosos cujuscumque gradus eligi in administratores bonorum monialium.

Quær. 14. An moniales, etiam exemptæ, subdantur Ordinario loci quoad bonorum suorum administrationem.

Resp. Subjacere in eo, quòd potest Ordinarius ex causa rationabili monere Prælatos regulares, ut amoveant ab administrandis bonis monialium eos, qui ad tale munus deputati sunt, ipsisque Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipsemet Ordinarius

amo-

amovere potest quoties, & quando opus esse judicaverit. Subduntur etiam in eo, quòd singulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, potest à præfatis administratoribus exigere rationem administrationis, & ad id eos compellere juris remediis, ac, si fortè delinquentes circa administrationem reperti fuerint, tanquam Sedis Apostolicæ delegatus punire. Patet expressè ex Bulla Gregorii XV. *Inscruptabili*.

Quær. 15. An regulares concionaturi monialibus exemptis ad crates teneantur benedictionem petere ab Ordinario.

Resp. In rigore loquendo videri, quòd non. Quia Concilium Trident. *sess.* 5. *c.* 2. *de reform.* & *sess.* 24. *c.* 4. & Bulla Gregorii XV. *de privileg. exempt.* loquuntur de concionatoribus, & de prædicatione in Ecclesiis, atque adeò de publicis concionibus, seu sermonibus, quales non sunt sermones, qui fiunt apud moniales januis clausis; nam sunt potiùs privatæ adhortationes, & ideò non videntur sub his dispositionibus includi. Pasqual. *ubi supr. n.* 625. qui citat Cesped. & Lezan. Quod etiam videtur sentire Bordonus *in cons. regul. res.* 7. *n.* 33. etiã si moniales, apud quas habentur prædicti sermones, non sint exemptæ. Nihilominus petendam esse benedictionem ab Ordinario, sive concio habenda sit ad crates monialium exemptarum, sive non exemptarum, etiam januis clausis, & nullo sæcularium audiente; expressè decernitur in Constit. Clementis X. quæ incipit *Superna*.

Qualiter autem moniales, etiam exemptæ, subjiciantur ordinariis quoad puellarum educandarum, & Novitiarum receptionem, professionis emissionem, Confessariorum approbationem, festorum, jejuniorum, cen-

sura-

surarum, interdicti, & clausuræ observantiam, suis in locis refertur,

§. III.

De Monialium subjectione erga Prælatum Regularem.

Quær. 1. AN potestas Prælati Regularis in moniales sibi subditas sit ordinaria, vel delegata.

Resp. Esse ordinariam, quia illi competit ex officio, & est perpetua, quæ duo constituunt potestatem in esse potestatis ordinariæ, ut notant communiter Doctores. Ex quo fit, quòd sit etiam delegabilis, ut firmat in terminis Rodriq. *t.* 1. *q.* 17. *art.* 10. Illa verò, quæ competit Prælato locali, reputatur communiter delegata; nam ex officio competit Generali, aut Provincialibus Ordinis. Superioribus verò localibus committitur per delegationem; ut in casibus frequentiùs occurrentibus possint opportunè providere. Undè juxtà hanc sententiam non possunt locales Prælati regulares talem facultatem alteri committere, quia delegatus non potest subdelegare.

Quær. 2. In quibus moniales exemptæ subdantur suo Prælato Regulari.

Resp. Subdi ferè in omnibus, in quibus subduntur Ordinario moniales ipsi subjectæ, unde de utrisque proportionaliter discurrendum. Et insuper subduntur in omnibus, in quibus subduntur viri religiosi, quantùm tamen patitur conditio sexus fœminei, & quantum ad ea, quæ statui monialium esse possunt proportionata.

Quær. 3. An Prælatus regularis habeat in me-

moniales subditas potestatem non solum directivam, sed etiam coercitivam, & judicialem.

Resp. Affirmativè; patet ex usu, & suadetur ratione; nam omnis communitas, ut sit ordinata, debet posse dirigi in suum finem per congrua media, ut Theologi communiter cum D.Thom. 1.2.*q.* 92. *a.* 2. Ergo debet in Prælato regulari residere potestas coactiva, & judicialis, tanquam medium congruum, & principale dirigendi monialium communitatem in regularem observantiam; attenta enim humanæ conditionis imbecillitate, parùm esset hortari moniales verbo, nisi cogerentur imperio. Ita Suar. *t.4.* *de relig. tr.* 8. *l.* 2. *c.*9. *n.* 1. docens postea, quòd, quamvis Prelatus religionis ex vi talis status habeat solùm potestatem coercendi modo paterno, & juxta limites regulæ; ratione tamen jurisdictionis ecclesiasticæ habet potestatem coercitivam episcopalem, idque ex usu, & privilegiis omnium religionum exemptarum. In usu tamen hujus jurisdictionis habenda est ratio consuetudinis, cum vi illius possit contingere, quòd tota jurisdictio sit in Prælato religioso quoad omnia delicta, vel quòd aliqua sint Episcopo reservata, vel quòd in utrisque sit cumulativè.

Quær. 4. An moniales regularibus subjectæ subdantur casibus in religione reservatis.

Resp. Quòd sic; tum quia sunt pars ejusdem Ordinis, & subduntur Prelato regulari tanquam capiti, sicuti subduntur cæteri religiosi; tum quia moniales subjiciuntur omnibus constitutionibus, & ordinationibus factis à Prælatis regularibus, quando monialibus earum materia potest accomodari. Mirand.

rand. *q.* 5. *a.* 3. *de Monial.* Ergo etiam subjiciuntur casuum reservationi. Cesped. & Bordon. *cons. regul. res.* 37. *n.* 43. *&* 44. ubi etiam advertit, & probat ex decreto Clementis VIII. & declaratione Sac. Congreg. 7. *Julii* 1617. quòd, sicuti Prælati regulares quoad religiosos non possunt sibi reservare casus, neque censuras nisi de consensu capituli, ita neque poterunt sine prædicto capituli consensu casum aliquem, aut censuram reservare quoad moniales subditas, quia sicuti istæ eodem modo ipsis subjiciuntur ac viri, ita eodem modo debent ligari.

Quær. 5. An Prælatus regularis de bonis monialium sibi subditarum possit disponere in casibus aliàs permissis, etiam contradicentibus monialibus.

Resp. In contractibus gravioris momenti non posse; si enim Abbatissa, cui immediatè bonorum monasterii cura incumbit, indiget in his casibus proprii capituli consensu, à fortiori indigebit Prælatus regularis, cui minùs proximè præfatorum bonorum incumbit administratio. Maximè quia hujusmodi consensus inductus est favore monasterii, atque adeò favore publico; quando autem consensus respicit favorem publicum, requiritur pro forma actus, ut tradunt communiter scribentes in *l. si quis mihi §. jussum de acquir. hæred.*

Quær. 6. An Abbates habentes usum baldachini possint illud erigere in Ecclesiis monialium sibi subjectarum iis vicibus, quibus conceditur.

Resp. Quòd sic; nec possunt ab Episcopis impediri; ita Cesped. & Squillan. quos refert, & sequitur Pasqualig. *ubi supra nu.* 396. Quia declaratio Sacre Congregationis habet,

quòd

quòd possint ut in suis Ecclęsiis propriis? Ecclesię autem monialium subjectarum sunt propriæ ipsorum, cùm ibi habeant jurisdictionem; unde non extenditur jus baldachini extra locum jurisdictionis.

§. IV.

De subjectione quoad canonicam Visitationem.

Quær. 1. AN Prælati monialium teneantur eas visitare, & quando.

Resp. Teneri, & quidem singulis annis; patet ex *Clement.* 2. *Attendentes de stat. monac.* ubi statuitur, quòd monasteria monialium Papæ immediatè subjectarum visitari debeant ab Ordinario loci Apostolica auctoritate; non exempta à proprio Ordinario, sed propria potestate, exempta verò à propriis Prelatis regularibus. Hęc facultas competit per speciale mandatum etiam Vicario generali, nec non capitulo, Sede vacante, quia, ut superius diximus, in his, in quibus moniales subjici possunt, pariter visitari.

Quær. 2. Quid observare, quid cavere debeant Prælati in monialium visitatione.

Resp. Quàm maximè attendere debent, ut omnia paterna charitate fiant, suaviter curando ipsarum vulneribus mederi, & vitia omnia ab illis dulciter evelli, quod habetur *in cap. licet plerumque dist.* 5. Item debent de tempore visitationis præmonere moniales, ne eas imparatas invadant, nisi aliud suadeat necessitas, vel rationabilis causa. Jo: Andre. & Fusch. *de visit. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 4. Abstineant à juramento exigendo (nisi ex particularibus religionum statutis aliud servetur)

verum) *cap. Romana Ecclesia*, §. *sanè de cens.* Advertunt tamen Spatharius, & Resta *in direct. Visitat.* quòd, ubi opus fuerit, poterunt moniales præcepto, & excommunicationis pœna ad aperiendam veritatem compelli. Crimina occulta nullatenùs interroganda, nisi de illis infamia aliqua, vel probabilis suspicio præcedat. Non prohibetur tamen de meritis, seu demeritis monialium, quę eligi possunt in Abbatissas, perquirere, etiam nulla præcedente infamia. Caveant insuper, ne ex his, quę in hac generali inquisitione deferuntur, procedant ad pœnam, sed tantùm delinquentes moneant, ut corrigantur; terreant minis, ut cautiùs agant; quia in hoc casu Prælati non se habent tanqum judices ut puniant, sed tanquam Patres ut corrigant; & fructus visitationis est potiùs emendatio, quàm punitio, ut notatur *in cap. inquisitoribus de accus.* & ex Angelo notat Lezana *qq. regular. t.* 1. *cap.* 27. *n.* 3. Ingredientes ad visitandam clausuram non introducant sæculares extra necessitatem in monasteria, *cap. ut juxta de offic. ordin.* munera quantumvis minima nec ipsi, nec suorum quisquam recipiant, Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 3. à quibus abstinere etiam debent finita visitatione, dum monasteriis visitatis discedunt, Genuens. *cap.* 35. *num.* 5.

Quær. 3. An moniales exemptæ possint resistere ordinario loci volenti eas quoad clausuram visitare.

Resp. Non posse, ita ex communi praxi colligitur, & habetur ex decisione, quam ex Galletto adducit Barbosa *de offic. Episc. alleg.* 172. *nu.* 7. Immò potest ordinarius non tantù visitare moniales exemptas quoad clausuram, quoties expedire judicaverit, sed etiam illas

illas de spectantibus ad clausuram interrogare, Sac. Congreg. 25. *Februarii* 1583. Nec possunt ipsi regulares, quibus subsunt moniales, impedire, etiam si aliàs monasterium illud nunquam fuerit visitatum; eadem, Sac. Congr. 24. *Novembris* 1617. Ita quòd monialibus, aut regularibus visitationi obstantibus potest Episcopus resistere frangendo fores monasterii, & vim vi repellendo, Fuscus *lib. 2. de visitat. cap.* 19. Immò tam moniales, quàm alii impedientes incidunt in excommunicationem latam *in d. Clement. Attendentes*. Ad eam tamen incurrendam requiritur præsumptio, cùm in textu adhibeatur verbum *præsumpserint*, & præcedere debet monitio ex vi dicti textus, ibi, *Nisi moniti resipiscant*. Nec sufficit, quòd dicta monitio fiat antequàm apponatur impedimentum, sed debet ipsum subsequi, Bonac. *disp. 2. de cens. particular. quæst. 2. par. 4. num.* 4. monens *nu.* 2. requiri triplicem monitionem, vel unam pro triplici, quia hoc est de stylo iuris canonici, nisi aliud necessitas suadeat. Et talis monitio fieri debet ab ipso monialium visitatore, qui impeditur, aut ab eius superiore, quia debet esse iuridica, Supradicta excomunicatio afficit etiam impedientes visitationem à Prælatis regularibus intentatam.

Quær. 4. An Episcopus possit visitare sęculares, seu regulares exercentes curam animarum personarum sæcularium in Ecclesiis monialium exemptarum.

Resp. Posse juxta decretum Concilii Trident. *sess. 24. de regular. cap.* 11. & Gregorii XV. *constitut. de exemp. privil.* in iis enim, quæ ad curam spectant animarum, vel in dependentibus ab illa, subsunt Episcopo, ut docent Campanil. & Barbosa; unde si, dum Episco-

pus ingredi voluerit ob causam prædictæ visitationis, renuant exempti, vel exemptæ moniales ostium claudendo, licebit illi ostium infringere, Innocēt. Abbas, Campanil. & Fuscus; & contra hujusmodi impedientes in actu illatę violentię, nulla pręmissa monitione, excommunicationem ferre, Genuen. Campanil.

Quær. 5. An moniales in actu visitationis de regulari observantia à Prælato interrogatæ teneantur sub mortali respondere.

Resp. Teneri ex Texeda relato à Diana *in opere coord. t. 7. tract. 1. res.* 302. Quia Prælatus in visitatione tenetur sub mortali culpa interrogare de constitutionum observantia, quia tenetur sub mortali promovere bonum commune, ad quod promovendum prædicta observantia est maximè necessaria. Tenebuntur igitur eodem modo etiam moniales veritatem Prælato interroganti aperire, quia ad ipsas quoque spectat bonum commune promovere, cùm tamquam partes teneantur bono totius cooperari.

Neque valet, quòd regulæ, & constitutionum transgressio est quid leve, quia ut plurimùm regula, & constitutiones vel ad nihil obligant, vel tantùm obligant ad veniale; quare moniales celando huiusmodi transgressiones Prælato, quamvis iuridicè interroganti, non peccabunt mortaliter: mentiuntur enim in re levi: Respondeo; quòd licèt regulæ, & constitutionum transgressiones in se sumptæ leves sint, attamen si spectentur in ordine ad bonum commune, dicendæ sunt graves, quia gravitas culpæ non semper, & absolutè à gravitate, & nobilitate materiæ metienda est, sed etiam à gravi, & necessaria exigentia finis pensanda.

Quær. 6. In quibus casibus excusentur mo-

nia-

niales à criminibus in visitatione generali denunciandis.

Resp. Excusari, quando peccatum est emendatum, quia delictum non quæritur, nisi ad delinquentis emendam, qua interveniente cessat finis denunciationis. Ex quo sequitur non esse denuntianda delicta à multis annis commissa, quia ex lapsu multi temporis, quale est spatium trium annorum ex Mascar. do, præsumitur emendatio, nisi aliunde constet de reincidentia. Item excusantur, si criminum notitia sit ex auditu à levibus personis, quia talis notitia nullam generat fidem. Neque tenentur cum proprio, vel personę denunciandæ detrimento in casibus, in quibus lex naturalis excusat ab obedientia; neque si sciant sub secreto naturali, nisi delictum in publicam monasterii perniciem vergeret; neque si ipsis constet, vel quòd Prælatus nullum apponet remedium, quia nemo tenetur ad opus inutile, vel quòd alii, à quibus audierunt delictum, denunciaverint; quia cessat finis denunciationis. Neque si delictum sit occultum, & nulla præcedat vel suspicio probabilis, vel infamia, quia sicut Prælatus non potest interrogare, neque moniales tenentur denunciare, nisi velint manifestare peccatum Pręlato ut Patri secretè, ad emendationem; semper tamen præmittenda est correctio fraterna, si sit opportunitas, & spes emendæ, quia illa est de jure divino, Lezana *qu. regular. t. 1. cap. 27. num. 2.*

§. V.

De subjectione quoad pœnas.

Quær. 1. AN Moniales subiiciantur pęnis jure communi latis contra regulares, seu religiosos ecclesiasticos.

Resp. Subjacere in materia ipsis monialibus proportionata, quia sub sexu masculino comprehenditur fæmininus, etiam in materia odiosa, & pœnali, ut aliis relatis probat Sanch. *in decal. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 89. Quòd si moniales sint exemptæ, subjacēt etiā pęnis latis cōtra religiosos ordinis, sive pænæ latæ sint jure pontificio, sive jure ordinis proprio, quia verè sunt subditæ, & membra illius. Non tamen subjacent pęnis latis ab ordinario, quia sunt extra sphæram eiusdem iurisdictionis, nisi dictas pœnas ferat tanquam sedis Appostolicæ delegatus, & ex speciali facultate ad hunc effectum commissa.

Quær. 2. Quibus excommunicationibus, & quibus in casibus subjiciantur.

Resp. Subjiciuntur excommunicationi majori Pontifici servatæ appellantes ad iudices incompetentes, sive ad competentes in casu non permisso, *ex Bulla Clementis VIII. in ordine* 110. Apostatantens à religione, ex specialibus ordinum privilegiis, *ex Bulla S. Pii V. anno* 1563 Procurantes abortum *ex Constit. Sixti V.* sive abortum alterius procurent, sive etiam proprium, contra Avilam, Naldum, & alios. Inducētes aliquem ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsàs, *ex Clement. cupientes de pęnis.* Petere, vel exigere quoquo modo præsumentes in novitiarum receptione, sive ante, sive post prandia, seu pœnas joca-

lia,

lia, aut alia, etiam ad usum pium deputata, vel deputanda, *ex extravag. sanè de Simon.* se invicem percutientes, *ex can. si quis suadente diabolo* 17. *q.* 4. idque sive sint professæ, sive novitiæ, sive conversæ, & etiam si se ipsas injuriosè, & ex ira percutiant, secundùm aliquas, quod negant alii cum Navar. *cap.* 27. *num.* 78.

Item subduntur excommunicationi majori, non tamen reservatæ, cogentes fœminam ad ingressum religionis, aut ab ipso retrahentes, *ex Concil. Trident. sess.* 29. *de regular. cap.* 18. Temerè habitum deponentes, *ex cap. ut periculosa ne cler. vel monach. in* 6. Violantes interdictum, aut cessationem à divinis, *ex Clement.* 1. *de sent. excom. in* 6. Indebitè sibi usurpantes decimas earumve solutionem impedientes, *ex Clement.* 1. *de decimis*, oppositum sentit Bonacina *de censur. in part. disp.* 2. *q.* 8. *p.* 12. *n.* 8. Post professionem matrimonium contrahentes, *ex Clement.* 1. *de consang. & affinit.* Recipientes novos conventus sine licentia Papæ, aut receptos alienantes, *ex cap. unic. de exces. prælat. in* 6. Indebitè alienantes bona monasterii prohibita alienari, *ex Bulla Pauli II. Ambitiosæ.* In electionibus non abstinentes ab iis, quæ gignere possunt discordias, *ex cap. indemnitatibus de elect. in* 6.

Item subduntur excommunicationi ferendæ vacantes negotiationi jure communi Ecclesiasticis prohibitæ, *ex cap. secundum ne cler. vel monac.* & insuper amittunt privilegium immunitatis ab oneribus in se, & bonis propriis, exemptionem scilicet à tributis, & gabellis, *ex cap. fin. de vit. & hon. cler.* Quòd tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem ex Silvestro, & solùm

quandiu non desistitur à negotiatione. Neque supradictis pœnis subjacent exercentes semel, aut iterùm negotiationem, parvitate materiæ excusante; neque exercentes per alios, quia cessat periculum peccandi, quod est ratio prohibitionis, ex Tabiena, Armilla & aliis penes Filliucium, qui sentit oppositum, nisi paupertatis, aut necessitatis ratio excuset.

Quær. 3. An moniales subjaceant suspensionibus, & quando.

Resp. Subjacere, non quidem quibuscumque, sed illis tantùm, quæ juxtà conditionem status, & sexus possunt ipsis adaptari. Quare suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarii Abbatissæ, ipsum de professione facienda à novitia non præmonentes, *ex Concil. Trid. d. sess.* 25. *cap.* 17. Suspenduntur pariter ab officio Præsidentes monasterio concedentes bona conventus ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad certum tempus, *ex Clemen.* 1. *de reb. eccl. non alien.* Suspenduntur ab omni actu capitulari recipientes aliquid ex pacto, & capitulariter pro professione, *ex extrav. sanè de Simon.* Item suspenduntur à receptione religiosarum in eodem Ordine admittentes ad professionem anno probationis nondum expleto, *ex cap. non solùm de regul. in* 6.

Quær. 4. Quibus aliis pœnis subjaceant.

Resp. Subjici privationi vocis ad biennium, si contra Concilium Tridentinum delinquant circa paupertatem, *ex eod. Conc. d. sess.* 25. *cap.* 2. & si sint proprietariæ, privantur ecclesiastica sepultura, *ex cap. ad monasterium de statu monachi* & communione altaris, *ex cap. monachi eodem titul.* Subjacent privationi vocis & aliis pœnis, si dent expectativam loci primò vacaturi puellæ ad religionem reci-

recipiendæ, *Sac. Congregat. decreto relato* à Quaranta *in Bullar. part.* 462. Privantur officiis, & dignitatibus, si indebitè alienent *ex extravag. Ambitiosæ*. Puniuntur item pœna perpetui carceris, si post religiosam professionem permittant se violari, *ex cap. impudicas* 27. *quæst.* 1.

§. VI.

De subjectione quoad Confessarium.

Quær. 1. A Quo monialium Confessarii eligi debeant, & approbari.

Resp. Nequaquam posse eligi ab Universitate, neque ab ipsis monialibus, sed electionem, & approbationem ad Episcopum spectare; Sacra Congreg. *in Lauretana* 20. *Septemb.* 1602. *in Tusculana* 25. *Octobr.* 1601. Approbatio debet esse specialis pro monialibus, ita quòd generaliter approbari non possint vigore illius approbationis confessiones monialium audire, sed egent speciali approbatione; & approbatus ad audiendas confessione monialium unius monasterii non potest audire confessiones monialium alterius monasterii, Sac. Congreg. apud Pignatel. *t.* 6. *cons.* 85. *n.* 238.

Quær. 2. A quo debeant eligi, & approbari Monialium exemptarum Confessarii.

Resp. Confessarios monialium exemptarum proponendos, & præsentandos esse à propriis Prælatis Episcopo, vel Ordinario, Tamburin. *de jur. Abbatis. disp.* 16. *quæst.* 3. *n.* 3. approbandos verò esse ab eodem Episcopo, vel Ordinario, aliàs confessio est nulla *ex constitut. Gregorii XV. Inscrutabili, cum declarat. Sacræ Congregat. Concil.* Imò quod

neque Generalis possit confessiones monialium sui ordinis audire absque Episcopi speciali deputatione, censuit eadem Sac. Congreg. 13. *Novemb.* 1627. quæ pariter interrogata à nonnullis regularium superioribus, an stante dicta constitutione Gregorii XV. Prælatus regularis, cui monialium cura commissa est, possit aliquibus ex ipsis monialibus facultatem concedere ad plures annos, seu indeterminatè duraturam, confitendi Sacramentaliter peccata sua Sacerdoti, qui ordinarius, seu extraordinarius non sit totius monasterii? Item an stante d. constitutione quælibet monialium regularibus subjecta, sentiens se non gravatam mortali culpa, possit de venialibus validè confiteri cuicumque Sacerdoti, etiam non approbato ab Ordinario, & hoc absque licentia, immò & renuente superiore ejusdem monialis? respondit *Non posse in utroque casu. die* 9. *Junii* 1657.

Quær. 3. Ad quot annos eligi debeant monialium Confessarii.

Resp. Ad triennium, quo elapso non possunt ampliùs audire confessiones in eodem monasterio per aliud triennium absque licentia Sacræ Congregationis, aliàs declarantur suspensi ab audiendis confessionibus, eadem Sac. Congr. *in Comensi* 4. *Martii* 1591. *in Ragusina* 2. *Octob.* 1626. *& die* 27. *Martii* 1647. Quod habet locum etiam in confessario conservatori puellarum, vel aliarum quarumcunque mulierum, eadem Sac. Congreg. 18. *Martii* 1649. Confessarii verò Dominicani, vel Cassinenses non possunt durare in hujusmodi officio audiendi Confessiones monialium nisi per biennium ex eorum Constitutionibus, eadem Sacr. Congreg. 17. *Novemb.* 1645. Si contin-

tingat, quòd quis deputetur in confessarium Ordinarium monialium ad aliquot menses per modum supplementi, is poterit in generali deputatione confessariorum, quæ postea fiet, ab Ordinario eligi in confessarium eiusdem monasterii ad integrum triennium, quia prohibitio Sacræ Congregationis de non eligendo monialium confessarium ultra triennium, cùm sit odiosa, benignè, & in mitiorem partem est interpretanda, ita ut intelligatur de electione confessarii ordinaria, non autem de ea, quæ fit per modum supplementi.

Quær. 4. An, si expleto triennio confessarius ex dispensatione eligatur ad aliud triennium, possit rursus expleto secundo triennio absque alia dispensatioone eligi ad tertium triennium.

Resp. Videri posse ex Diana, Naldo, Bordono, & aliis, quia interstitium vacationis intelligendum est via ordinaria, sicut jure ordinario præscriptum est; nam statuta, & leges non comprehendunt ea, quæ raro contingunt, & per accidens, *l. nam ad ea, ff. de legib.* Sicque privilegium in præsenti casu intercipiens vacationem non est spectandũ, sed vacatio fingitur habere suum effectum. Oppositum nihilominùs sustinendum puto. Quia gratia, & privilegium concedit quidem id; quod alias confessarius non posset habere, nã ex prohibitione Sacrę Congregationis expleto triennio non potest ampliùs eligi in confessarium: at non alterat naturam rei concessæ; & ideò cùm munus confessarii, quando est expletum, requirat vacationem ab officio; dum conceditur pro tempore, in quo non posset conferri, censetur concessum absque alteratione suę naturę, & ideò cũ fuerit exple-

tum, requirit; quòd subsequatur vacatio. Advertendum tamen, ordinarios in aliquibus locis sinere confessarios aliquorum monasteriorum durare ultra triennium, & quidem ad plures annos, necessitate id suadente, quia valde difficile est, confessarios idoneos pro talibus monasteriis reperire.

Quær. 5. An moniales possint recusare confessarium sibi ab Episcopo, vel Prælato regulari deputatum.

Resp. Posse, justa causa interveniente, Bordon. *in miscell. decis.* 166. Quia is comparatur Parocho, quem ex justa causa populus recusare potest, *arg. eorum, quæ dicuntur, cap. ut circa electiones* 4. *de elect. in* 6. Causæ legitimæ repellendi esse possunt, si sint expertæ, confessarium esse nimis rigidum, pervertisse moniales, quibus ingerit diversos scrupulos, si non sinat eas confiteri suo modo, sed præcipiat, ut paucis, & præcipitanter se expediant, si sit inimicus consanguineorum aliquarum monialium &c.

Quær. 6. Quinam prohibeantur eligi in confessarios monialium ordinarios.

Resp. Prohiberi Vicarium generalem, quia moniales de ipso non confiderent, Sac. Congreg. *in Sorana* 23. *Julii* 1587. Neque Curatum, si exinde cura notabiliter pateretur, eadem Sac. Congreg. *In Venetiarum* 26. *Julii* 1594. & *in Parmensi* 7. *Maji* 1652. Neque Minores Conventuales, quia id prohibitum fuit à S. Pio V. eadem San. Congreg. *in Ortonensi* 30. *Junii* 1599. Neque Observantes Provinciæ reformatæ S. Antonii Lusitaniæ, quibus prohibitum fuit à Sacr. Congreg. *die* 7. *Novemb.* 1653. & generaliter Regulares non solùm non possunt esse confessarii ordinarii, sed neque capellani monialium Ordina-

dinario subjectarum. Sac. Congreg. *in Pistoriensi* 16. *Maji* 1653.

Quær. 7. An Canonicus Pœnitentiarius possit eligi in ordinarium confessorem.

Resp. Regulariter loquendo non posse. Quia, licèt remittatur arbitrio Episcopi, quo tempore interesse debeat fidelium confessionibus excipiendis, ut tradit Ugolin. *de off. Episc. c.* 33. *n.* 6. cum aliis; attamen controverti non potest, quòd audiendo monialium confessiones diebus festis solemnioribus, admodum difficile, & forsan impossibile est, posse eodem tempore confessiones audire in Ecclesia Cathredali, dum illa multitudo confluit hora missarum, & divini officii, sicut ex suo munere tenetur, ut per Garz. *de benef. p.* 5. *c.* 4. *n.* 122. ubi refert declarationem Sac. Congreg. Concil. Dixi regulariter loquendo non posse eligi, secus autem si Episcopus aliter judicaverit. Nam re vera Canonicus Pœtentiarius nullam habet prohibitionem à jure subeundi munus confessarii monialium; & propterea id solùm considerandum est, an valeat utrique muneri satisfacere.

Quær. 8. Ex quo loco debeant confessarii monialium audire confessiones.

Resp. Ex sede confessionali collocata non quidem in Sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa Ecclesia exteriori; habetur ex declaratione Sac. Congr. 7. *Martii* 1617. his verbis; Confessionalia monialium è Sacristiis, & locis occultis amoveantur; ac in exterioribus Ecclesiis collocentur. Ex necessitate tamen licitum erit audire confessiones etiam ex alio loco, ita tamen disposito, ut mutuus confessarii, & Monialis vitetur aspectus.

Quær. 9. Quale stipendium tradi debeat confessariis monialium.

Resp. Confessario ordinario non esse subministrandum victum dietim, nec utensilia, vel lineam supellectilem, sed tantummodò annuam provisionem, Sac. Congreg. *in Bononien.* 19. *Junii* 1601. *in Ravenat.* 19. *Apr.* 1624. Quæ non excedat duos julios pro quolibet die, eadem Sacr. Congregat. *in Neapolitana* 27. *Septemb.* 1652. Quæ merces non solvitur ex capitalibus, sed ex fructibus, *in Narnien.* 27. *Septembr.* 1652. Nec pro ea sequestrandi fructus omnes, sed accipienda paulatim; in Assisien. 6. *Septemb.* 1652. Ultra prædictū stipendium nihil aliud subministretur, eadem Sac. Congreg. 29. *Novemb.* 1615. Hoc tamen decretum non videtur esse in usu, quia praxis est in contrarium. Unde Scottia, & Diana *in opere coord. t.* 7. *tract.* 3. *res.* 50. asserunt, quòd si confessarius serviat cum magna charitate, patientia, & assiduitate, potest illi Abbatissa aliquid ultra taxatum stipendium subministrare, quia hoc non est propriè donum, sed beneficii remuneratio, & laboris compensatio.

§. VII.

De Officio Confessarii Monialium.

Quær. 1. Quomodò se gerere debeat monialium Confessarius in confessionibus excipiendis.

Resp. Omissis, quæ de hac materia tradunt Polaccus, & Tamburinus *de jur. Abbatis. disp.* 16. *quæst.* 9. quia apud ipsos videri possunt; curabit cōfessarius, ut in suo munere patientiæ, charitatis, mansuetudinis, & humilitatis exempla adhibeat. Nugas, inepta, & importuna vitabit, Omnibus idem erit, nullo

nullo habito discrimine, nisi aliqua majori indigeat auxilio. Dum monialis narrat superflua, aut suas querelas, aut negotia domestica, confessarius peritè sermonem divertat: Quando aliquid grave, & reprehensione dignum occurit, monialem non statim arguat, nec signum præbeat admirationis, antequàm confessio compleatur, ne monialis turbata, aut territa, reliqua peccata vel præ rubore, vèl præ confessione sileat. Si monialis absque necessitate attingat aliarum graviora crimina, discretè illam moneat, ut sileat, & sua tantùm peccata exponat. Si interroganda sit in materia luxuriæ, utendum verbis honestis, ac pudicis, paulatim à cogitationibus ad verba, à verbis ad actus progrediendo; ne monialis ex confessario ea peccata discat, quæ ante ignorabat.

Quær. 2. Quomodò se gerere debeat confessarius cum moniali, quę pridie alicujus magni diei festi, in quo omnes aliæ solent communicare, accedit ad confessarium onusta maximis delictis, quæ ad eumdem ferè diem se perpetrasse confitetur; & nisi communicet, nullam justi impedimenti excusationem prętendere valens, manifestam honoris jacturam incurret. Et e contra confessarius valdè ambigit, an illam tunc absolvere possit, cùm probabiliter existimet, illam facilè, ac illicò peracta communione, in eadem delicta esse relapsuram, etiam si firmiter proponat, ac spondeat se non ampliùs peccare, de quo tamen etiam ipsa dubitat, attenta consuetudine, & occasione proxima.

Resp. Si concurrant aliqua requisita; scilicet vera pęnitudo præteritorum, verum propositum non peccandi, cùm se invenerit in occasion e, & aliqua rationabilis causa non

se se-

se separandi ab ea, potest illam absolvere, etiam tertia, & quarta vice, juxta illud *Non septies tantum, sed & septuagies septies*. Navr. *in Manu. cap.* 3. *n.* 15. Sed si vicibus prædictis nulla emendatio, neque inchoatio ejus existat; & ex concurrentibus circumstantiis nulla speretur correctio, non est absolvenda. Ita Navar. *ubi supra*, Naldus *Annot. practic. Jur. Pontif. pag.* 82. Extra occasionem proximam, loquendo de sola consuetudine peccandi inveterata, neque est absolvenda, non præcedentibus signis veræ pænitentiæ, & emendationis vitæ, quia Sacramentum Pęnitentiæ esset eiusmodi Moniali non remedium, & salus, sed mors, & perditio.

Quær. 3. An Confessarius possit absolvere monialem pertinaciter existentem in occasione proxima peccandi, si ex concurrentibus circumstantiis coniiciat, illam quoad hoc esse in bona fide, quia invincibiliter credit, permanentiam in dicta occasione non esse peccaminosam, & aliàs idem confessarius moraliter certus sit, præfatam monialem ex propria fragilitate non recessuram a dicta occasione, si id ei præcipiat, sicque se nullum emendationis fructum consecuturam ex tali admonitione, immò potiùs ei iniecturum laqueum novi peccati.

Resp. Dubium hoc movet Pellizar. *de Monial. cap.* 10. *sect.* 3. *num.* 191. ubi affirmativè concludit, motus doctrina Theologorum sustinentium, quòd si confessarius inveniat suū pęnitentem laborare ignorantia invincibili sive facti, sive juris tàm humani, quàm divini, aut naturalis, & alioquin prævideat, ignorantiam ablatam redundare debere in novum peccatum ipsius pęnitentis, qui prosequetur facere cum peccato, id quod antea licitè fa-

cie-

ciebat, debet dissimulare, dummodò non interrogetur, non autem auferre ei præfatam ignorantiam. Ego verò absolutè censeo, dictam monialem non esse absolvendam, quia non potest prudenter presumi propositum efficax non peccandi cum volitione libera, & pertinaci manēdi in occasione proxima peccandi; quia eo ipso quòd aliquis vult esse, vult etiam id, quod consequitur ad esse; atque adeò monialis, quæ liberè vult occasionem proximam peccandi, vult etiam peccatum, quod consequitur ad occasionem. Licèt enim permanentia in occasione, utpotè conjuncta cum bona fide, & invincibili ignorātia obligationis deserendi occasionem, desinat esse in se formaliter culpabilis, non tamen desinit esse liberè volita, & per consequens non potest coniugi cum proposito non peccandi. Undè optimè ait Dicastil.: *de Pœnit. disp. 6. dub. 16. n. 336.* quòd vix crederet alicui quantumvis affirmanti propositū, & magnum dolorem, si simul eum possit, nolit à tanto periculo se liberare, nec dignus est cui credatur. Et ita censent plerique docentes, eum, qui vult manere in periculo morali labendi, non censeri habere verum propositum.

Quær. 4. Quomodò se gerere debeat confessarius, qui reperit monialem in præteritis confessionibus coram ipso factis invalidè fuisse confessam.

Resp. Sive confessiones fuerint invalidæ ex defectu doloris, sive quia examinis, sive quia aliquod peccatū sacrilegè tacitum est, semper debet confessarius admonere monialem, ut eas confessiones repetat saltem in genere, ita quòd aliquam peccatorum cognitionem habere possit; cùm enim confessarius sit judex, qui pœnam injungere debet pro peccatis invalidarum.

rum confessionum & judicium ferre de illis in hac posteriori confessione, quia illæ priores fuerunt nullæ, debet habere illarum notitiam saltem confusam, ut rectum judicium formare possit. Ita Paludan. Divus Antonin. & alii, quos citat Faustus *de Sac. Pœnit. t.* 1. *l.* 4. *q.* 22. Quòd si confessarius notitiam aliquã habeat in confuso, sufficit, quòd monialis dicat, accuso me de peccatis in illis prioribus cõfessionibus recensitis; supplendo defectum contritionis, v. g. vel accusando se de peccato voluntariè omisso. Ratio est, quia jam confessor hoc modo resumere potest distinctam cognitionem status pœnitentis, & ex vi hujus distinctæ cognitionis jam factæ sacramentalis absolvere.

Non desinam adnotare, quòd Diana *par.* 4. *tract.* 14. *ref.* 51. probabilem putat sententiam Granadi asserentis, satis esse, monialem in tali casu se accusare generatim de peccatis eidem confessario aliàs confessis, & de sacrilegiis commissis in confessionibus invalidis, & tunc confessarium validè, & licitè illam absolvere posse, quamvis nec confusam notitiam habeat, nec pænitentiæ recordetur. Ratio est, quia nulla ratio nos cogit ad imponendum tam grave onus moniali in materia adeò difficili, qualis est ad confessionem accessus, qui, quantùm fieri potest, facilis reddi debet. Patet assumptum, quia illa repetitio in specie non requiritur ad hoc, ut verum sit, monialem omnia peccata confessam esse; nam supponitur jam confessa in præteritis confessionibus, ex quibus, quamvis invalidis, confessarius habuit illorum notitiã. Neque requiritur, ut confessarius pęnitentiam proportionatã injungat, quia pęnitentia non est cum tanto rigore proportionanda

pec-

peccatis, ut non possit rationabiliter minui, ut certè suadet ratio in hoc casu, ne confessio reddatur tam onerosa; maximè quia pœnitentiæ improportio per consecutionem alicujus Indulgentiæ plenariæ suppleri potest. An hæc sententia sit tuta, videant alii.

Quær. 5. Quomodò se gerere debeat Confessarius cum moniali, quæ aliam contumeliis affecit.

Resp. Examinet dignitatem personæ conviciantis, & conviciatæ, imò & qualitatem contumeliæ. Quia licèt contumelia ex suo genere peccatum mortale sit, eò quòd honorem intendit deprimere, nihilominus ex circumstantiis potest esse tantùm veniale, & sic tale erit quandoque ex levitate materiæ se tenentis ex parte honoris, si non intendat nisi parum inhonorare, & modicum credit, aliam contristandam; aliquando ex parte intentionis, ut si ex nimia loquacitate, aut ira prorumpit in verbum contumeliosum, non ex intentione, & consensu dehonorandi; aliquando ex dignitate personæ convinciantis; si enim Abbatissa appellet monialem obstinatam, duram, torvam &c. non multùm illam lædit; non enim intendit illam dehonorare, sed capere.

E contà levis contumelia potest fieri gravis ratione personæ offensæ, ut si tendat ad inhonorandam Abbatissam, vel alium Superiorem; & in tali casu induit etiam novam malitiæ speciem contrà virtutem observantię Superioribus debitæ. Ad inducendam tamen novam speciem requiritur non quæcunque gravis culpa, sed illa quæ fit contra Superiorem, ut Superior est Tamburin. *Method. Confess. lib.* 2. *c.* 6. §. 2. *n.* 11.

His prudenter examinatis, Confessarius obligabit monialem ad reparandum honorem

per

per contumelias ablatum, quòd ex Doctoribus potest pluribus modis præstari; nempè per reverentiæ exhibitionem, extraordinariæ benevolentię ostensionem, honorabilem salutationem, vel per veniæ petitionem; hic tamen modus necessarius non est, nisi quando aliter non potest fieri compensatio; ita Ledesma, Cajet. Les. Bonac. & alii; qui omnes asserunt non esse obligandam Abbatissam, quæ contumeliis subditas affecit, ad veniam illis petendam; idem dicendum de magistra respectu disciplinarum, & de monialibus velatis respectu conversarum; quia alio modo ex supra enumeratis arbitrio prudentis Confessarii possunt suæ satisfacere obligationi.

Potest tamen contingere, quòd moniales excusentur ab honoris læsi, vel etiam famæ reparatione; ut, si duæ se invicem conviciis affecerunt, vel infamarunt; quia quando jura sunt æqualia, censetur utraque pars satisfacta, & tacitè se invicem compensasse. Les. Silvest. & Malder. apud Dian. *par.* 3. *tr.* 5. *resol.* 30. Altera tamen restituente, tenetur altera restituere, &, si infamię fuerunt inæquales notabiliter, excessus debet ab altera eo meliori modo, quo potest, compensari.

Quær. 4. An Confessarius possit absolvere monialem, quæ injuriam passa ab alia consorore illam recusat salutare, dum omnes sibi occurrentes salutat.

Resp. Negant ferè omnes Doctores, quia talis omissio est lethaliter peccaminosa, cùm salutatio sit signum aliquod commune charitatis, quod tuta conscientia negari non potest. Ita Silves. *in sum. v. Charitas q.* 6. Filliuc. Azor. & alii, qui à fortiori tradunt, teneri in conscientia adversariam resultare, si ab hac in salutatione præveniatur. Nam non resultando

ad-

adversariam, præbet occasionem existimandi, velle illam contemnere, ac gravi injuria afficere, præcipuè spectata circumstantia temporis, loci, ac personarum; adeòque mortaliter peccat, cùm ex hoc regulariter sequi soleat grave scandalum.

Oppositum sustinet Lorca, Valer. & alii relati à Diana *in oper. coord. t. 7. tract. 5. ref.* 31. Quia omissis salutationibus, aut resalutationibus, etiā debitis titulo honoris per se, secluso odio, & contemptu formali, non est regulariter peccatum mortale, cum opponatur affabilitati, quæ non est tantæ obligationis, nisi fortè ex circumstantia personæ, & aliis cederet in magnam injuriam, vel propter scandalum; quod tamen raro fit, quia non tam de facili suspicandum est inter personas religiosas odia foveri. Tum quia talis omissio fieri potest non in odium, sed in significationem proprii gravaminis, & injuriæ, quod nō est lethale.

Poterit igitur Confessarius impendere absolutionem moniali salutationem, aut resalutationē exhibere recusanti, dummodò agnoscat, nullam ex tali omissione foveri causam odii ex parte offensæ, nullamque præberi occasionem inflammationis odii ex parte adversariæ, & cessare præterea in consororibus rationem scandali; Reginal. *in praxi l.* 17. *n.* 125. Ubi etiam notat, posse Abbatissam in pœnam monialis delinquentis, & in exemplum aliarum, illam non alloqui quantum temporis juxta concurrentes circumstantias videtur expedire. Non tamen per hoc potest hujusmodi pœnam quantum voluerit extendere; & si ex nimia austeritate nimio temporis spatio alloqui nollet, non esset absolvenda, quia cùm aliarum scandalo præberet motivum suspicandi, odium, rancoresque fovere.

Quær.

Quær. 7. Quomodò se gerere debeat Confessarius cum moniali, quam deprehendit scripsisse superioribus contra aliquem literas cæcas.

Resp. Interroget monialem contra quem literas scripserit, quia si fuerint scriptæ contra Abbatissam, nova inducitur species mliatiæ contra virtutem observantiæ, ut diximus supra. Item an illas malo animo scripserit; & dicitur malus animus, quando directè animo infamandi fecit, vel quando advertit id, quod scribit, tendere in alterius infamiã, & nihilominus non desistit. Sot. *l.* 3. *de just. & jur. q.* 10. *ar.* 2. Rursum an vera scripserit, an falsa; & hoc ratione reservationi, quę hujusmodi literarum scriptioni in aliquibus diecesibus solet esse annexa, quando continent falsa crimina.

Licèt monialis prædicta graviter peccaverit, non videtur tamen ad restitutionem famæ obliganda. Quia tam ex Doctorum sententia, quam ex jure civili, & canonico *in c. Inquisit. §. Ad hæc accus.* nec non ex stylo Romanæ Curiæ, de quo testatur Peyrin. *Formul. Pral. lit. P. cap.* 16. *n.* 19. nulla fides talibus literis est adhibenda. Cùm igitur literæ hujusmodi tales sint, ut nullo modo reputentur idoneæ fidem facere, nullus omninò consurgit ex his effectus infamię, ut habetur expresè *in l. unica in fin. C. de lib. fam. c. fin. in fin.* 5. *q.* 1. ubi Geminianus asserit tales literas nullam lædere opinionem eorum, contra quos fiunt. Si ergo nulla oritur ibfamia, nulla quoque oritur restituendæ famę obligatio, ut de infamatore nullius fidei communiter fatentur Doctores.

Et hoc verum est, etiam si monialis malo animo eas scripserit, quia restitutionis obligatio oritur ex facto, non ex nocendi intentione; sicut fur non tenetur ad restitutionem, quantum-

tumcumque conetur ad furtum, nisi de facto sequatur. Quòd si fortasse superior fidem aliquam adhibuerit, adhuc monialis à restitutione videtur libera, quia causa infamiæ non fuit litera cæca, sed imprudens Superioris credulitas, & injusta. Les. & Tambur. in decl. *l*.9.*c*.2.§.2.*n*.5. & quidem quænam major imprudentia, & injustitia, quàm fidem utcunque minimam præstare talium litterarũ scriptoribus, qui infames reputãtur, & intestabiles? per *tex*. & *glos. in cap*.1.5.*q*.1.

At non possum dictam monialem à famæ restitutione excusare, si Superior fidem adhibuit litteræ cæcę. Licèt enim læsio ortum habuerit à superioris credulitate, non per hoc tollitur, quòd littera cæca non dederit causam hujusmodi imprudentiæ, atque adeò læsionis famæ ex ipsa secutæ; quidquid enim est causa causæ, est causa causati, *l. manumissiones ff. de just. & jur*. Maximè quia talis læsio fuit directè, & ex proposito intenta, cùm ad hunc finem ordinata fuerit littera cæca. Tenetur ergo restituere, quod præstare debet, scribendo aliam litteram prioris retractativam, Ita ex Silvest. Grassius de casib. reser. *lib*.1.*c*.19.*n*.30. & quidem eodem charactere conscriptam, ut Superior ex characteris identitate possit se certificare, quòd idẽ fuerit detractor, & retractor detractionis.

Quær. 8. Quomodò se gerere debeat confessarius, qui ex aliarum monialium confessionibus novit, aliquam monialem tale crimen perpetrasse, ipsa autem interrogata negat; habenda ne erit fides aliis, vel moniali pœnitenti.

Resp. Habendam esse fidem moniali, quia in hoc judicio creditur pęnitenti pro se, & contra se. Quòd si aliunde constaret evidenter

tem confessario, talem monialem delictum commisisse, neque alieno confessam esse, tunc non debet absolvere; quia clarè ipsi constat, non esse ritè dispositam. Sed quia rarissimè contingere potest, quod adsit hujusmodi indispositionis evidentia, nam contingere potest, quod monialis habeat tacendi causam rationabilem, ad evitandum; v. g. suum, vel alterius damnum, vel habeat opinionem aliquam probabilem pro se, suaque actione, ideò regulariter absolvenda. Megala 1. *p. lib.*1.*cap.*2.*num.*12.

Quær. 9. An monialis, quæ proprio confessario confiteri non potest, sine salutis, vel famæ periculo, si petat licentiam confitendi cũ alio Sacerdote, & injustè denegetur, possit hoc non obstante validè, & licitè confiteri.

Resp. Affirmativam sententiam tradunt Paludan. & sex alii, quos refert Diana *in opere coord.t.*1.*tract.*3.*ref.*39.*n.*3. Quia licentia jurè petita, & injustè denegata videtur jure cõcessa, & defectum Episcopi negantis suppleri ipso jure, aut ex præsumpta Summi Pontificis voluntate. Sed hec sententia omninò est repellenda, quia remanet damnata in propositione tertiadecima in ordine inter proscriptas ab Alexandro VII. & clarè desumitur *ex cap. omnis utriusque sexus* ubi habetur, quòd, si quis alieno Sacerdoti voluerit justa de causa confiteri peccata, licentiam priùs postulet, *&* *obtineat*, cùm aliter illum non possit absolvere. Et ita tenet Layman. *in Theol. moral. lib.*5.*tract.*6.*cap.*13.*n.*3. ubi citat Alensem, Sotum, & alios. Ut autem licentia injustè negata habeatur pro concessa, necessarium est, quod supponat facultatem, seu potentiam ad actum faciendum, & quòd pro executione tantùm requiratur licentia, at quando licẽtia

non

non ſupponit facultatem, ſed tribuit, ſi negetur, non habetur pro conceſſa. Pignatel. *to.6.conſult.98.nu.* 41. In præſenti autem caſu non ſupponitur facultas abſolvendi, cùm hæc dependeat à conditione approbationis Epiſcopi. Monialis igitur in hac circumſtantia poteſt ſe gerere, ac ſi non haberet copiam confeſſarii, quare vel ſe conterat, & communicet, ut notat Villalob. relatus à Diana *ubi ſupra*, vel confiteatur aliqua leviora peccata, ita ut directè abſolvatur ab illis, indirectè verò à cæteris, ſemper tamen cùm onere ſubdendi clavibus nondum directè abſoluta, data opportunitate, ut volunt alii apud Tamburinum.

Quær. 10. An monialium confeſſarius poſſit illis injungere ſub pœnitentia opera alias debita ex regula,

Reſp. Poſſe, ita Turrian. Suar. Vaſq. & alii relati à Diana, quia illud opus ut impoſitum à confeſſario elevatur, ut ſit ſatisfactio. Immò expedit aliquando opus aliquod debitum ex regula monialibus injungere, ut majorem diligentiam in tali opere exequendo teneantur adhibere.

Quær. 11. An abſtinentiam à communione poſſit confeſſarius ſub pęnitentia monialibus injungere.

Reſp. Cum Serio, Leandro, Lugo, & Diana contra Baucium, & Sancium, poſſe injungere, quia Euchariſtiæ privatio eſt delicti punitiva, unde à jure canonico quibuſdam in caſibus in pęnam prohibetur communio, ut videre eſt *in cap. Latorem, cap. admonere 33. q. 2. & aliis.*

Quær. 12. Quam communionis frequentiam poſſint, & debeant confeſſarii ſuis monialibus indulgere.

Reſp. Bis, vel ter in hebdomada, & etiam frequentiùs juxta devotionis menſuram. Favet Concilium Trid. *ſeſſ. 22. de ſacrif. Miſſæ cap. 6.* Conſonat textus *in cap. quotidie de conſecrat. diſt. 1. & cap. non iſte, de conſecrat. diſt. 2.* Hortātur Sancti Patres videndi apud Nogueiram *diſp. 1. de Sacram. q. 4.* Et ſuadet ratio. Nam laici curis ſæcularibus implicati poſſunt octavo quoque die ad communionē admitti ex communi Theologorum apud Dianam *t. 2. in opere coord. tract. 2. reſ. 37.* Ergo monialibus à mundò ſejunctis, & Deo ſacris poterit frequentiùs, & ſic bis, vel ter in hebdomada Euchariſtia indulgeri. Si enim Sacræ Virgines ratione ſui ſtatus tenentur tendere in ultimum finē ſpecialiori modo, indigent pariter frequentiùs quam laici hujus cibi ſpiritualis auxilio, quia per ipſum nutrita anima augmento gratiæ magis in ſuum finem elevatur, ſicut enim gratia eſt promotio, & elevatio in finem ſupernaturalem, ita gratiæ augmentum eſt major promotio, & elevatio.

§. VIII.

De Confeſſario quoad abſolutionem à reſervatis.

Quær. 1. **A**N Monialium confeſſarius poſſit eas, utpotè perpetuò impeditas, à caſibus Papę reſervatis abſolvere.

Reſp. Affirmativam ſententiam tradi ab Henriquez, Soto, & aliis relatis, & approbatis à Paſqualig. *in Lauret. nu.* 1468. & in terminis de monialibus Layman *lib. 5. tract. 6. cap. 12. n. 15.* Quia in jure impedimentum perpetuum & articulus mortis æquiparantur, textus eſt *in c. ea nos de ſent. excom. in 6.* & tradunt Dicaſtil.

ſtel Bertrand Loth. & alii, Negativæ tamen ſententiæ adhæreo cum Ugolino, Vaſq. Bonacina, & Duardo. Quia in decreto Clementis VIII. *de caſib. reſerv.* expreſſè ſtatuitur, quòd Sacerdotes inferiores non poſſint abſolvere *Nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in articulo mortis*. Et Doctores pro affirmativa adducti contendunt, Decretum Clementis procedere de abſolutione abſoluta, qua tollitur omnis obligatio, quæ conſurgit ex reſervatione; non autem de ſola abſolutione à peccato, relicta obligatione comparendi: nihilominus quia verba Decreti ſunt clara, & abſoluta, non eſt recedendum à ſententia negativa.

Quær. 2. A quo in prædictis caſibus debeat confeſſarius impetrare facultatem abſolvendi Moniales.

Reſp. Communiter Doctores, quorum triginta enumerat Verricel. *de Miſſion. tract.* 9. *qu.* 146. affirmant, abſolutè poſſe impeditos, atque adeò moniales, à caſibus Pontifici reſervatis abſolvi per Epiſcopum; etiam ſi Epiſcopus ſit tantùm electus, & confirmatus, quamvis non conſecratus, neque Sacerdos, Diana *par.* 7. *tract.* 2. *reſ.* 1. Raslerus *de pœnit. cap.* 7. *num.* 22. quia Epiſcopus non conſecratus, neque Sacerdos dicitur verus Epiſcopus, quoad omnia, quæ pertinent ad poteſtatem iuriſdictionis. Et hoc poteſt præſtare, licèt adſit Nuntius, vel aliàs pollens facultate abſolvendi, quia exiſtente impedimento recurrendi ad Pontif. reſtituitur Epiſcopo ordinaria poteſtas, quæ ex Sanch. *in decal. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 4. tranſit etiam in Capitulum Sede vacante, quia hæc competit Epiſcopis ex generali facultate à iure ipſis conceſſa, ut colligitur *ex cap. ea nos, cap.*

quod de his de sent. excom. in 6. & tradunt communiter Doctores.

Quær. 3. An moniales ratione perpetui impedimenti possint etiam à casibus Bullę cœnę per Episcopum absolvi.

Resp. Posse. Non quidem ex vi Tridentini *sess.* 24. *de reformat cap.* 6. cùm tali privilegio per dictam Bullam ut derogatum, sed ex facultate Episcopis competente ex vi juris communis per textus supra citatos, qui à pluribus Doctoribus, teste Gobat. *t.* 1. *tract.* 7. *num.* 385. extenduntur etiam ad casus contentos in Bulla cœnæ, quia jura ob identitatem rationis, præsertim quando continent favorem, trahuntur ad casus similes, in quibus militat eadem ratio, *cap. cum dilecta*, ubi Abbas, & Decius, *de confirmat. utili. vel inutil.* Neque repugnat, quòd facultas una via negata, altera concedatur, quando oritur à diversa causa, ut in casu nostro; nam facultas concessa per jus commune ratione perpetui impedimenti oritur à necessitate, ne quis perpetuò in excommunicatione permaneat, & contingat inabsolutum decedere. Facultas verò concessa per Tridentinum non datur ex necessitate, sed ex privilegio dignitatis Episcopalis; vel quia delictum mitiori pœna censetur dignum.

Quær. 4. An Episcopus in vim supradictæ facultatis possit absolvere moniales etiam ab hæresi occulta.

Resp. Absolutè non posse, contra Mallett. Pellicion & Verricel. & hoc propter hæresis gravitatem, & rigorosam ipsius reservationem. Unde non venit in generali concessione absolvendi omnes casus contentos in Bulla cœnæ, quia est speciali nota digna ut docent viginti Doctores relati à Diana

t. 9.

t. 9. *in opere coord. tract.* 7. *res.* 158. & tollitur omnis dubitatio per declarationes Gregorii XVIII. Clementis VIII. & Urbani VIII. ac Innocentii X. qui omnes declaraverunt, in Jubilæis, concessa facultate in omnes casus Bullæ cœnæ, non censeri comprehensam facultatem absolvendi à crimine hæresis, nisi expressè, & specificè declaretur.

Quær. 5. An moniales regularibus subjectæ possint per suos Prælatos absolvi à casibus occultis, contentis in Bulla cœnæ.

Resp. Negativè cum Sigismundo à Bononia, Tamburino, Naldo, & aliis relatis à Diana *t.* 7. *tract.* 1. *res.* 299. contra Suarez, Rodriq. Peyrin. Pontel. Vega. & alios. Ratio est, quia fundamentum sententiæ affirmativæ innititur privilegio S. Pii V. tribuenti Prioribus Dominicanis, ac proinde omniũ religiosorum Prælatis erga suos subditos in foro conscientiæ tantùm, & per se ipsos omnem facultatem absolvendi, & dispensandi, quàm habent Episcopi vigore Tridentini; Cùm ergo Episcopi, ut vidimus supra, nullam habeant facultatem in casibus Bullæ cœnæ erga suos subditos, nullam pariter habebunt Prælati regulares in prædictis casibus erga suos. Quod modò tanquam indubitatum tenet Diana *par* 8. *tract.* 7. *res.* 50. stante Decreto Sac. Congreg. *sub die* 17. *Novembris* 1628. Urbano VIII. approbante, in quo revocantur in ampla forma omnium regularium privilegia absolvendi à casibus Bullæ cœnæ. Et licet contendat Bordonus ex Peyrino decretum loqui tantùm de regularibus in ordine ad pœnitentes sæculares, hoc tamen est falsum, attenta generalitate verborum ipsius decreti, quod ita habet: *Nec intra, nec extra Italiam &c.*

posse quemquam absolvere ab iisdem casibus Bullæ cœnæ. Virtus enim dictionis *quemquam* est universalis omnia comprehendens, etiam quæ aliàs non venirent, Aymo *in cons*. 294. *num*. 1. & ideò in præsenti casu facit, ut comprehendantur sub prohibitione etiam subditi religiosi. Quare facultas absolvendi moniales ab aliquo ex dictis criminibus, erit impetranda vel à Sacra Pęnitentiaria, ut vult Thesaurus *de pœnis p. 1. cap. 24. ampliat. 3.* vel à Legato, aut ab Episcopo, ut tradunt Sanchez & alii apud Dianam.

Quær. 6. An Moniales fruantur aliquo privilegio quoad absolutionem à reservatis Papæ.

Resp. Si moniales subsint immediatè jurisdictioni Prælatorum regularium Ordinis, tunc possunt absolvi ab omnibus iis reservatis à quibus possunt viri religiosi ejusdem Ordinis vigore suorum privilegiorum. Quare poterunt præcipuè absolvi à quinque casibus specialiter reservatis à Clemente VIII. in decreto edito 9. *Januarii* 1601. si vera est declaratio illa Sac. Congr. quam admittunt Bordon. Vecchius & Naldus *in Sum. v. reservatio*, scilicet, quòd per supradictũ decretum adimatur facultas regularibus respectu sæcularium pęnitentium tantùm, non regularium in quinque casibus supradictis. Si verò subsint immediatè Ordinario, & immediatè confiteantur apud Sacerd. nõ regulares, inspiciendũ est an concessio privilegiativa sit facta regularibus tanquã pęnitentibus vel tanquã confessariis: si primo modo, possũt absolvi à quocũque ad earum confessiones deputato, secùs autem si secundo modo. Nullatenus tamen moniales sive exemptę sint, sive non, uti possunt quoad absolutionem à reservatis privilegio Bullæ

Cru-

Cruciatæ, ut conſtat ex variis ſummorum Pontificum declarationibus adductis à Paſquaiig. *in Lauret. num.* 1456. & præcipuè ex motu proprio Urbani VIII. *dic.* 19. *Julii* 1630.

Quær. 7. An moniales, utpotè impeditæ adire Epiſcopum, poſſint per proprios confeſſarios abſolvi à caſibus Epiſcopo reſervatis, non impetrata ad id peculiari facultate.

Reſp. Affirmant plures, & quidem graves Doctores, quos refert, & ſequitur Paſqual. *ubi ſupra n.* 1466. & tanquam probabile admittũt Dicaſtil, & Diana. Quia ſi ratione impedimenti adeũdi Pontificem pro abſolutione, deſcendit facultas abſolvendi in inferiores, ſcilicet in Epiſcopos; ratione pariter impedimenti adeundi Epiſcopum pro abſolutione deſcendet facultas abſolvendi à reſervatis Epiſcopo in inferiores, ſcilicet in monialium confeſſarios. Nõ enim debet ſtrictiùs obligare Epiſcopus in ſuis reſervationibus, cùm debeat conformari intentioni Eccleſię, quæ non intendit obligare ad moraliter impoſſibile, ut conſtat ex rationibus, ob quas conceditur, impeditas abſolvi poſſe ab Epiſcopo. Neque tenentur mittere confeſſariũ pro impetrãda facultate, quia, ut notant Sanchez, Caſtro Palao & Tamburinus *in Meth. expedit. confeſ. lib.* 3. *cap.* 9. §. 4. *num.* 17. reſervatio eſt onus pęnitentis, non confeſſarii. Unde Tridentinum *ſeſs.* 14. *c.* 17, admonet Sacerdotes, ut *id unum perſuadere nitantur, ut ad Superiorem, & legitimos judices pro beneficio abſolutionis accedant.* Non dicit, quòd confeſſarii accedant Superiorem pro facultate, ſed quòd ſuadeant pęnitentibus acceſſum pro abſolutione. Tum quia irretitus aliquo crimine Pontifici reſer-

vato non tenetur mittere nuncium, vel Epistolam pro impetranda facultate, ut observant Navar. Enriquez, Ugolin. & alii, quia impedimentum restituit Episcopo jurisdictionem, quæ fuerat per reservationem ablata: ergo neque moniales tenebuntur mittere confessarium, sed impedimentum etiam ipsi confessario restituet facultatem, quæ fuerat per reservationem adempta.

Cęterùm opposita sententia tanquã tutior, & probabilior in praxi est sequenda cum Alterio, Filliucio, & Vasquez, quos adducit, sed non sequitur Pasqual. *loc. cit.* Etenim Concilium Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 7. statuit, Sacerdotes inferiores extra mortis articulum nihil posse in reservata, exceptio autem firmat regulam in aliis casibus. Neque est eadem ratio de reservatis Papæ, quia de his sunt jura concedentia hanc facultatẽ Episcopis, cùm non potest Pontifex adiri; quod in casibus Episcopo reservatis nõ invenitur, cùm recursus ad Episcopum sit facilior, quàm ad Pontificem. Erit igitur onus confessarii obtinere à Superiore facultatem, cùm enim sit moniali ũ Parochus, tenetur ex officio earum spiritualibus indigentiis providere, atque adeò pro facultate ad rectè suum munus exequendum necessaria Superiorem adire, Sicuti, casu denunciationis occurrente, tenetur ipse hujusmodi oneri se subjicere.

Quær. 8. An Confessarius possit à reservatis absolvere monialem ignaram reservationis.

Resp. Affirmant plures Doctores, relati, & approbati à Philippino *de Privil. ignor. num.* 158. quia omnis reservatio est pæna, ut asserit aliis relatis Diana *par.* 6. *res.* 52. & odiosam illam vocat Sanch. *in Sum. l.* 1. *c.* 10. *n.* 74. Nulla

autem

autem pœna incurritur ab ignorante. Navar. Silvest. & alii apud Sanch. *de matrim. lib.* 9. *disp.* 32. *nu.* 20. Quare excusari etiam à reservatione invincibiliter inadvertentem ad reservationem tradit Quarti *de cas. reserv. sect.* 2. *cap.* 3 *q.* 6. *vers. Colligitur* 1. cum ingnorantia, & inadvertentia æquiparentur in jure. At resolvendum censeo, nullatenus ignorantiam, aut inadvertentiā à reservatione excusare. Nam reservatio non est pœna pœnitentis, sed limitatio jurisdictionis; quod patet, quia reservatio est talis naturæ, ut resistat absolutioni non solùm subditi illius Superioris per quem est inducta, sed etiam advenę, sic ex pressè habetur ex Constitutione Clementis X. *Superna*. Non potest autem resistere absolutioni quatenus pœna pœnitentis, quia sub hac ratione non potest afficere advenam, lex enim non afficit nisi subditos, *cap. à nobis de sent. excomunic.* Resistit ergo absolutioni quatenus limitatio jurisdictionis, cùm sub hac tantum ratione afficiat subditum, ipsum scilicet Confessarium.

Imò dato etiam, quòd reservatio esset pœna, vel medicina pœnitentis, adhuc afficeret ignorantem. Quia ex allegata Constitutione reservatio diœcesis, in qua Confessarius debet impendere absolutione, ligat etiam confluentes ex alia diœcesi, & tamen ipsis non innotescit, cùm ipsis non fuerit promulgata. Ergo ex mente Pontificis reservatio quocunque modo sumpta semper afficit ignorantem. Et ideò hanc sententiam tenent communiter Doctores quos refert Gobat. *to.* 1. *de Sacram. tr.* 7. *n.* 360. ubi admittit ignorantiam solos illos casus à reservatione excusare, qui annexam habent reservatam excommunicationem; quia, dicit ipse, tunc intelligi-

 tur,

tur, resarvationem in pęnam delicti esse impositam.

Quær. 9. An Confessarius dubius de reservatione peccati, vel censuræ possit monialem absolvere.

Resp. Posse; quia reservatio est odiosa, atque adeò ad casus, & censuras certas tantùm restringenda. Ita Sanch. Trullenc., & alii, quibus subscribit Anton. à Spiritu Sancto *direct. Conf. tom.* 1. *tract.* 5. *disp.* 15. *sect.* 7. *n.* 943. qui pariter *sect.* 8. *n.* 46. cum Leandro, Lugo, & Dica stil. docet, monialem cum dubio supradicto à Confessario absolutam, si postea deprehendat, peccatum illud certò fuisse reservatum, non teneri iterum subdere Sacerdoti habenti facultatem circa reservata Quia stante tunc tali debito fuit directè per Confessarium absoluta; nam dubium reservationis non adimit jurisdictionem absolvendi, cum reservatio, ut diximus, solum ad casus, censuras certas extendatur.

Quær. 10. An in aliquo casu possit validè, & licitè confessarius Monialem absolvere à reservatis.

Resp. Quando concurrat necessitas communicandi, ita ut absque nota infamiæ, & gravi periculo scandali communio non possit omitti, tunc confessarius non solum potest, sed etiam debet absolvere, directè quidem à non reservatis, indirectè verò à reservatis; Quia positiva lex de confessionis integritate cedit juri naturali tuendi famam propriã, & præcepto charitatis vitandi scandalum. Ita Doctores adducti à Layman. *li.* 5. *tract.* 6. *c.* 12. *nu.* 10. ubi addit, idem esse dicendum, etiam si excommunicatio sit annexa reservationi. *Et num.* 12. ampliat conclusionem, asserens, quòd confessarius ingressus ad audiendam

con.

confessionem monialis infirmæ, si inveniat illam reservato crimine irretitam, poterit supradicto modo absolvere, quamvis in probabili mortis periculo non existat; partim quia aliqualis urget necessitas, si quidem monialis ęgro animo ferret privationem absolutionis, cùm ex sua parte benè sit disposita; partim quia graves Doctores absolutè docent, quòd Sacerdos pęnitentem, qui peccata reservata habet, absolvere possit cũ onere, ut ea sola Superiori posteà confiteatur; & ab aliis directè absolvatur. Interim tamen debet confessarius in supradictis casibus procurare facultatem reservatorum à legitimo Superiore, ut vigore illius monialem modo dicto absolutam, directè à reservatis absolvat.

Quær. 11. An confessarius obtinens licentiam absolvendi certam monialem à reservato, possit uti pro alia.

Resp. Megativè cum Bordon. *in Miscell. decis.* 146. & Beja *par.* 3. *casu* 10. contra Moronum: Quia Superior licentiam concedens intendit gratiam facere juxta petitionem, nam Princeps, aut Superior solet se accomodare precibus porrectis, *can. inter dilectas* §. *cęterum de fid. instrument.* ubi Glos. *v. petitio* ait, responsum conformari petitioni. Cùm ergo petitio fuerit pro una moniali præcisè determinata, pro illa tantùm censetur concessa. Sed quid dicendum, si monialis pro qua obtenta fuit facultas absolvendi illam à reservato, & fuit ab alio absoluta, si, inquam, iterùm incidat in illum casum, absolvi ne poterit virtute illius prioris facultatis, qua pro illa usus non fuit confessarius in prima vice? Non potest; quia facultas illa ex mente concedentis, & intentione petentis emanavit limitatè pro casu incurso, non incurrendo.

Quær. 12. An, quo jure, & quando moniales possint absolvi a reservatis etiam non obtenta, immò negata facultate à proprio earum Prælato.

Resp. Si moniales sunt exemptæ, & subduntur Prælato regulari, possunt absolvi licentia non obtenta, dummodò tamen fuerit petita, idque ex indulto Clementis VIII. Regularibus facto, & per Urbanum VIII. postea innovato, quod sic habet: *Quòd si regularium confessariis casus alicujus facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus confessarii illa vice pęnitentes regulares absolvere, etiã non obtenta à Superiore facultate.* Ubi duo notanda: primũ, quod possunt absolvi, etiam si licentia fuerit justè negata, quia Pontifex loquitur universaliter, nec distinguit de negatione licentię justa, vel injusta. Juniper. à Drepano *p.* 1. *disp.* 7. *q.* 8. *c.* 2. *n.* 10. Secundum, quod ly *illa vice* non facit sensum, quòd semel tãtùm possint absolvere, nam non esset sufficienter religiosorum conscientiis provisum, cùm sæpiùs in eadem peccata prolabi possint, sed facit sensum, quod facultas ab solvendi transeat in confessarios limitatè, & pro illa tantùm vice, ita ut, concurrente iterùm casu, non possit in vim primæ petitionis negatę absolvere, sed debeat iterùm petere; quòd si fuerit quoque negata facultas, poterit etiam pro illa secunda tantùm vice absolvere, & sic deinceps. Colligitur hæc doctrina ex iis, quæ tradunt Alphonsus de Leone, Diana, & Naldus, *v. indulgentia n.* 4.

Si verò moniales subdantur immediatè Episcopo, non possunt absolvi, licentia non obtenta; quia prædictum decretum, utpotè emanatum occasione casuum à Superioribus regularibus reservatorum, declarat, de quibus

bus Superioribus Pontifex loquatur, & proin. de coarctat usum talis privilegii ad casum, in quo licentia fuerit negata à Superiore regulari, juxta doctrinam Surdi *dec.*124.*n.*8. Unde non est extendenda concessio ad casum facultatis negatæ ab Episcopo, quia juri Episcopali præjudicaret, & gratia Papæ semper ita est intelligenda, ut alteri præjudicium non inferat; ut communiter Doctores.

§. IX.

De Confessario Monialium quoad Sigillum Confessionis.

Quær. 1. QUa diligentia debeat confessionis sigillum à monialium Confessario custodiri.

Resp. In sigilli custodia major à monialium Confessario diligentia, quàm in sęcularium confessionibus excipiendis, est adhibenda; cùm enim moniales sint ex sexus fragilitate suspicacissimæ, & ob familiarem, ac diuturnam inter seipsas consuetudinem cujusque genium, mores, & defectus agnoscant, facillimè ex minimò etiam nutu, gestu, aut verbo, quæ inter sæculares essent indifferentia, possunt peccata ab aliis confessa deprehendere. Confessarius igitur sedulò, ac diligenter advertat, ne suo dicto, aut facto ostendat aliquid, ex quo sivè directè, sive indirectè possit contingere fractio sigilli.

Quær. 2. Quænam cadant sub sigillo.

Resp. Cadere ea omnia, ex quorum revelatione potest reddi onerosum, & odiosum Sacramentum. Quare celari debent hoc sigillo no tantùm mortalia, sed etiam venialia; cum hac tamen differentia, quòd mor-

talia nec in genere, nec in particulari sunt manifestanda; venialia verò, licèt in particulari manifestari non possint, ne unum quidem quantumvis minimum, quia ex communi Doctorum sententia materia hujus sigilli parvitatem non admittit; possunt tamen in genere; & sic non frangit sigillum Confessarius, si dicat talem monialem confessam esse venialia, nam sine his non potest impertiri absolutio. Secùs si dicat, monialem plura, vel gravia peccata venialia fuisse confessam. quia occultum est, illam plura, vel gravia venialia perpetrasse. Hurtad. *de pœnit. disput.* 12. *diff.* 4. Malder. de *sigil. cap.* 12.

Cadunt pariter sub sigillo non solùm peccatorum circumstantiæ, & quæ utilia sunt, & conducunt ad explicanda peccata, verùm etiam ea, quæ nec utilia sunt, nec necessaria, ut sunt defectus, qui ad famam pœnitentis pertinent, ut se esse illegitimam, rudem, habetis ingenii &c. dummodò à pœnitente ad peccata explicanda ordinentur. Diana *part.* 5. *tract.* 11. *res.* 5. Imò etiam si non ordinentur, sed referantur incidēter. Granad. & Malder. Quod non admittit Hurt. *loc. cit.* quamvis consulat ab illarum manifestatione abstinere: nisi sint hujusmodi defectus passim noti.

Item cadit sub sigillo pœnitentia imposita, si illa sit signum culpæ mortalis certę, aut dubiæ, aut peccatorum venialium specialium quoad numerum, vel quoad speciem. Secus si pœnitentia sit ita levis, ut ex illa colligi nequeat, nisi pœnitens confessa sit venialia. Granad. 2. 2. *contr.* 7. *tract.* 11. *disp.* 6. *num.* 5.

Dona verò, & virtutes alicujus monialis, sicuti etiam propositum alicujus puellæ educandæ de religione capessenda, vel matrimonio ineundo, non spectare ad religionem sigilli docet

docet Malderus; quia quasi numquam manifestantur ad explicationem peccati; potest tamen pœnitens ad hæc celanda sub naturali sigillo Confessarium obligare.

Quær. 3. Quibus locutionibus possit frangi sigillum.

Resp. Frangi si Confessarius dicat, se audivisse in monasterio peccatum grave, etiam si non nominet monialem: vel sæpè recurrere ad Superiorem pro reservatorum facultate. Diana *loc. cit. res.* 35. Item si dicat non absolvisse monialem aliquam, nihil addendo. Imò etiam si addat non absolvisse ob confessionem nondum perfectam propter superveniens impedimentum, Granad. Fagund. & alii relati à Diana *loc. cit.* Nam tales locutiones statim offendunt audientium aures, & malam opinionem de statu monialis ingerunt, nisi alioqui probatæ ac perfectæ virtutis esset, & conscientiæ.

Item frangit sigillum si dicat non absolvisse monialem de peccato certè cognito ab illis cum quibus loquitur, quia obligatio sigilli est per se, scientia verò aliarum est per accidens; quod à fortiori dicendũ est, si addat, non absolvisse de peccato publico, & notorio, quia scandalo publico non satisfecit. Quia peccatũ quidem publicum est, sed quod accesserit ad confessionem sine vera pęnitẽtia, quod certè indicat factum negatę absolutionis, aliis non innotescit. Dian. *ubi sup. res.* 42. Hinc fit, quòd Confessarius, dum audivit confessionem alicujus monialis, cui non debuit absolutionem impertiri, si interrogetur à Sacristana, utrùm pręparare debeat fenestellam pro illius communione, debet respondere, quòd interroget pęnitẽtem, an debeat communicare. Henricus, & Trullenc. *in praxi Sacram. lib.* 4. *c.* 8. *dub.* 4. *n.* 9.

Frangit insuper sigillum dicendo talẽ mo-

nialem sibi occultè, & extemporaneè fuisse confessam, quia clandestina, & extemporanea confessio ingerit gravioris criminis suspicionem Reginal. Navar. & Mercer. apud Dianam *loc. ci.* qui pariter asserit cum Lugo, Granado, & aliis, frangi sigillum si dicat, monialem suis impertinentiis, & næniis sibi caput obtundere, vel esse scrupulosam, simplicem, irresolutam, obstinatam &c. si hujusmodi defectus solùm cognovit ex confessione. Potest enim hæc manifestatio Confessarii moniali displicere, & aliquando obesse, ne eligatur in Prælatam, vel ad alia officia, ut optimè advertit Tamburinus.

Quær. 4. An per omissionem possit frangi sigillum confessionis.

Resp. Affirmativè ex Sancio, Bassæo, & Antonio à Spiritu Sancto de *Sacram. Pœnit. tract.* 5. *disp.* 19. *sect.* 6. *n.* 1646. Nam in aliquibus circumstantiis ex omissione dicti alicujus, vel facti potest oriri vel suspicio de mala conscientia pęnitentis, vel ipsius confusio, aut verecundia. Unde frangit sigillum Confessarius si interrogatus, an absolverit monialem criminosam, non respondeat: an monialis aliqua sit honestę vitę & digna quæ eligatur in Abbatissā, & taceat. Quia ex taciturnitate Confessarii arguitur in primo casu eam non absolvisse, adeòque modo quodam confuso datur intelligi status dictę monialis; in secundo verò ingeritur gravis suspicio de illius honestate, ac probitate. Ita Doctor. citati. Item frangit, si ex pluribus monialibus sibi confessis alias laudet de bona conscientia, alias verò non. Præbet enim occasionem suspicandi, istas tam bonam conscientiam non habuisse, Perez *disp.* 4. *sect.* 4. *num.* 3. Tamburin. *Method. expedit. confes. lib.* 5. *cap.* 3. §. 1. *num.* 2. Secùs dicendum

dum si de aliquibus seorsim loquatur, quia tunc nulla videtur fieri comparatio, aut exclusio aliarum, de quibus non occurrit tunc occasio loquendi. Tancredi *tract.* 1. *disp.* 4. *q.* 11. Antonius à Spir. Sancto *loc. cit. n.* 1522. qui pariter sustinet *n.* 1574. frangi sigillum, si Confessarius, qui semel, aut iterũ monialem inabsolutam dimisit, vocatus tertiò ire nolit, ne ultra tempus cum illa insumat, dummodò tamen pœnitens ad priores confessiones accesserit animo confitendi peccata, licèt indisposita, quia v. gr. ab occasione proxima, quam tenetur, & potest dimittere, non vult abstinere. Si verò priores confessiones instituit animo tantùm simulandi, ut satisfaceret præcepto Prælati, vel ad removendum scandalum, non frangitur sigillum, quia ex illis confessionibus non fuit orta obligatio sigilli, cùm neutra illarum confessio fuerit, sed confessionis simulatio, cui Confessarius cooperari non debet. Hinc neque fractor sigilli dicẽdus est si vocatus, non pergat ad audiendam monialem, quæ in priori confessione eum sollicitavit ad turpia, quia provocatio illa ad malum non est sub sigillo, cùm non sit peccatum, quòd pœnitens confiteatur, sed quod committit in illa confessione. Lugo *disp.* 23. *n.* 116. Perez *disp.* 54. *sect.* 13. *n.* 11. Dicastill. *disp.* 12. *n.* 171. docens, Confessarium delinquere contra sigillum, si omittat consueta humanitatis, & charitatis officia erga monialem, quæ illi confessa est murmurationem aliquam contra ipsum; multò magis si se duriorem, & asperiorem exhibeat, quia in utroque casu sequeretur confusio, & displicentia pœnitenti, Graf. Reginald. Trullenc. & alii relatis à Christophoro à S. Joseph. *v. Confessio in append. ad* 3. *part. de sigil. dub.* 5. *n.* 14.

Quær.

Quær. 5. An sine fractione sigilli possit Confessarius extra confessionem cum moniali loqui de errore in confessione commisso.

Resp. De pœnitentis licentia posse, sine licentia non posse. Ita communiter Doctores, quorum aliqui limitando sustinent, licentiam non requiri, quando Confessarius advertit errorem statim post impertitam absolutionem, antequàm monialis surgat; censetur enim moraliter perseverare eadem confessio, dum adhuc monialis est genuflexa. Dicastil. *cit. disp. n.*95. qui addit, in sequenti etiam confessione de errore in præcedenti commisso posse loqui sine licentia; necessarium enim est ad meliorem instructionem, nec pœnitens conqueri potest, cùm locutio sit intra idem Sacramentum, & sub eodem sigillo.

In cæteris casibus ad loquendum sive cum pœnitente, sive cum alio semper requiritur licentia, quæ debet esse formalis, & expressa; nam præsumpta, tacita, interpretativa, aut virtualis, etiam in bonum ipsius pœnitentis, non sufficit Fagund. *par.*2. *lib.*6. Sicuti neque sufficit, quòd sit quocunque modo obtenta, sed requiritur libera, ac spontanea, non vi, dolo, injuria, vel per preces importunas, aut metum reverentialem ipsius Confessarii extorta, Henriq. & Fagund. *loc. cit.* Non est opus quòd semper ea licentia detur verbo, sed sufficit, quòd detur facto, v.g. quòd pœnitens extra confessionem incipiat loqui cum Confessario de dictis in confessione, tunc enim Confessarius potest prosequi, quia factu æquivalet expressę concessioni. Aversa, Trullenc, & Tamburinus admonens cum Vasquez contra Suarez, licentiam pœnitentis ad loquendum cum alio extra confessionem non se extẽdere ad corripiendum complicem, quamvis

ad

ad hunc effectum fuiſſet expreſsè conceſſa; quia ſigillum non tam eſt in favorem pęnitentis, quàm complicis, & ſic univerſa cauſa, quę examinatur in confeſſionis tribunali, eſt ſtrictiſſimo ſigillo abſolvenda. Neque confeſſio eſt inſtituta ad redargutionem complicis, ſed ad correctionem pęnitentis.

Quær. 6. Utrùm Confeſſarius uti poſſit ſcientia habita in confeſſione ad bonum finem.

Reſp. Negativè, quoties periculum eſt revelationis directæ, vel indirectæ, tam alicujus peccati in confeſſione auditi, quàm eorum, ex quibus pudor, aut damnum pœnitenti reſultet. Ita Doctores, quos plena manu congerit Anton. à Spir. Sancto, *loc. cit. num.* 1548. Si enim hoc intelligeretur eſſe poſſibile, redderetur pęnitentiæ Sacramentum omnibus formidabile, & daretur animabus occaſio amittendi ſpiritale ſolatium, minùs fidenter, ac frequenter ad confeſſionem accedendo. Hinc ſequitur, non poſſe monialium Confeſſarium ex ſcientia confeſſionis dicere, monialem aliquam pro tali officio non eſſe aptam, nec puellam pro admiſſione ad habitum, nec Novitiam pro profeſſione. Neque monere Prælatum, aut Abbatiſſam, ut mutet claves, attollat muros, feneſtras claudat, ad crates invigilet &c. etiam ſi hoc eſſet in bonum pęnitẽtis, quatenus ſcilicet ex clavium mutatione, & parietis elevatione tolleretur ipſi occaſio ruinę ſpiritualis. Fagund. *p.* 3. *l.* 6. *c.* 3. *n.* 9. Neque ſuggerere Concionatori, ut vitium aliquod in particulari reprehendat, multò minus ipſe in exercitiis ſpiritualibus reprehendere. Malder. *de ſigil. cap.* 24. Neque colloqui cum confeſſario extraordinario de peccatis alicujus monialis, quę utcumque ex confeſſione cognovit, etiam ſi hoc ordinaretur ad bonum re-

gimen

gimen animæ monialis prædictæ. Bassæus *v. concessio*, 7. *n.* 20. Ratio horum omnium est, quia hujusmodi locutionibus coniiceretur, eum loqui ex notitia confessionis; quod est contra sigillum.

Hoc tamen non violaretur, si Confessarius speciali humanitate, & solertiori cura adjuvaret monialem, quam ex scientia in confessione habita deprehendit, tacuisse peccatum aliquod in pręteritis confessionibus propter ruborem, & pusillanimitatem. Quia præcipua ratio sigilli est, ne confessio difficilior, & gravior reddatur pęnitenti, quod non accidit in hoc casu; nam monialis ægrè ferre non potest, quòd humaniter excipiatur. Perez *supra n.* 7. Trullenc, Lugo, Bassæus, & alii.

Quær. 7. An pęnitens teneatur ad sigillum.

Resp. Negativè, sed tantùm teneri sub secreto naturali non revelare aliquid de confessione, quo se sine justa causa infamet, vel Confessarii bonę existimationi detrahat, vel aliud damnum accidat. Anton. à Spirit. Sanct. *loc. cit. n.* 1517. Unde non licet moniali dicere suo amasio, sibi à Confessario interdictam fuisse cum eo amicitiam, & familiaritatem, quando Sacerdoti indè crearetur periculum. Hinc quando est periculum alicujus talis incommodi ex parte monialis, potest ab illa Confessarius exigere secretum, ut cùm ipsa in negotiis suæ conscientiæ liberiùs valeat tractare. Ita cum Maldero, Fagundez, Silvest. & aliis Bassæus *sup. n.* 11. ubi cum Suario, Soto, & Henriquez contra Palud. & Navar. docet teneri tantùm sub secreto naturali observare ea, quæ Confessarius sub tali secreto ei aperuit.

§. X.

§. X.

De Confessario quoad sollicitationem.

Quær. 1. AN monialis teneatur, confessarium sollicitantem Episcopo, vel Inquisitori denunciare.

Resp. Teneri ex Constit. Gregorii XV. quę incipit *Universi*, etiam si sollicitationi consenserit; ita tamen, ut sollicitationem, ac verba, & actus turpes confessarii denunciet, taceat verò suum consensum, quem non tenetur propalare, neque respondere, licèt super hoc esset ab Episcopo, vel Inquisitore interrogata. Quòd si dubitet, consensum posse propalari, monenda est, confessorem de hoc interrogari non posse; sicque id ex se fateatur, nullatenus esse scribendum.

Quær. 2. An monialis sollicitata satisfaciat denunciando per epistolam ad Episcopum, vel Inquisitorem missam.

Resp. Videri quòd sic; quia cùm sit impedita personaliter adire, denunciando per epistolam, facit quantum in se est. Nihilominus cum communi Doctorum oppositum tenendum est, ex declaratione Urbani VIII. in litteris ad Cardinalem Borromæum datis 27. *Septemb.* 1624. in quibus traditur forma servanda, scilicet quòd denunciet per confessarium, qui de licentia, & juridica commissione Ordinarii, vel Inquisitoris extra confessionem medio juramento juridicè recipiet in scriptis talem denunciationem, expresso nomine, & cognomine tam personæ sollicitatę, quàm confessarii sollicitantis, & eam mittet ad judicem, à quo priùs licentiam recipiendi talem denunciationem obtinuerat. Hodie tamen

men in similibus casibus consulitur Sac. Congr. Generalis Inquisitionis, quæ licentiam concedit recipiendi prædictam denunciationem sine Notario: ita vidi observatum in praxi. Instructio confessarii pro recipiendis hujusmodi denunciationibus exhibetur à Pignatel. *t.* 1. *consultat.* 104.

Quær. 3. Quomodò se gerere debeat confessarius cum moniali recusante denunciare.

Resp. Admoneat de obligatione, quæ illi incumbit, denunciandi, & quidem sub mortali, nec non de majori excommunicatione, in quam incidit omittendo denunciationem, immò quòd toties in idem peccatum mortale, eandemque incidit excommunicationē, quoties moraliter potens, negligit denunciare. Lupus ex Bonacina. Ante oculos exhibeat grave animæ periculum, in quo versatur, & explicet, quibus, & quot bonis privetur innodata excommunicatione. Ostendat Inquisitorum prudentiam, & dexteritatē in excipiendo dennunciationem, sigillum secreti in reticendo denunciantem, & benignitatem in puniendo denunciatum. Suadeat, quòd denunciationis finis nihil aliud est, quàm salus ipsius delinquentis, & zelus catholicæ Religionis, pro qua tuenda non tam ruborem, humanosque respectus tenemur vincere, quàm sanguinem ipsum, si opus sit, effundere. Hæc, & his similia suggerat confessarius, prout muneris sui partes, monialis imbecillitas, & charitatis ratiò videbuntur postulare.

Quær. 4. An supradictæ moniali denunciare recusanti possit confessarius protrahere terminum ultra tempus vi edicti præfixum ad denunciandum.

Resp. Non posse quia nullam habet jurisdictionem super legem Superiorum, ad quorum

rum prudentiam ſpectat examinare protractionis neceſſitatem. Putant tamen Sayrus, Freitas, Achuna, & alii apud Dianam *p.* 1. *tract.* 4. *ref.* 27. ſolummodò poſſe concedi tempus conſulendi peritiores, quod tamen præſtetur abſque longa temporis dilatione, & interim, data fide denunciandi, abſolvi poſſe, ſicuti enim qui ob legitimam cauſam differt reſtituere, aut ſe judici præſentare, poteſt pro illa ſaltem vice abſolvi, ſuppoſito firmo propoſito reſtituendi, vel ſe præſentandi, ut primùm poterit: ita à pari diſcurrunt citati Doctores.

Quær. 5. An confeſſarius ſollicitatus à moniali ſit denunciandus, ſi in ſollicitationem conſentiat.

Reſp. Negant Peyrin. Bonac. Portel. Caſtropal. Hurtad. & alii apud Leandr. *tract.* 5. *de pœnit. diſp.* 13. *q.* 20. quibus aſſentitur Bord. Boſſ. Delben. & probabile putat Diana *part.* 1. *tract.* 4. *reſ.* 10. Primò, quia Conſtitutiones Pontificum loquuntur de Confeſſariis ſollicitantibus, unde tanquam odioſæ non ſunt extendendæ ad caſum Confeſſarii ſollicitati. Secũdò, quia in pręſenti hypotheſi ceſſat pręſumptio, in qua fundantur dictæ Conſtitutiones, ſcilicet quòd Confeſſarius malè ſentiat de fide, cùm enim mulieris activa ſollicitatio efficaciſſima ſit ad inducendum in lapſum, ex facto ipſo conſurgit evidens argumentum, quòd ex fragilitate potiùs, quàm ex mala credentia conſenſerit. Tertiò, quia cum raro contingat caſus mulieris ſollicitantis, de hoc non cenſetur à Pontificibus diſpoſitum, quia leges humanæ de his, quæ frequenter accidunt, tantùm diſponunt.

Neque dici poteſt de hoc eſſe apertè diſpoſitum in Conſtitutione Gregorii XV. per illã

clausulam, *aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint*. Confessarius enim consentiens sollicitationi, propriè dicitur habere inhonestos sermones, seu tractatus prætextu confessionis. Nam responderi potest, quòd, cum verba illa, *aut cum eis illicitos sermones seu tractatus habuerint*, subsequantur immediatè ad verba *sollicitare vel provocare tentaverint*, ab his debent recipere interpretationem, *l. Hæres palam*, §. *sed si notam*. *ff. de testam.* & notant Glos. Bortol. Surd. & Mantic. quos refert, & sequitur Pasqual. *in q. moral. jurid. q.* 217. *n.* 8. Cùm igitur verba illa *sollicitare & provocare* importent inductionem, & provocationem activam, verba quoque subsequentia, scilicet sermones, & tractatus inhonesti debent intelligi cum inductione, & provocatione activa, unde non possunt adaptari ad casum Confessarii sollicitati, & potiùs fuerunt addita ad majorem explicationem, quàm ad diversificandam dispositionem, quia dictio alternativa aut posita post genus, non inducit dispositionem diversam à priori, sed resolvitur in expositivam, seu declarativam. Rota *part.* 1. *decis.* 300. *num.* 26. *recent.*

His tamen non obstantibus sentio cum Leandro *loc. cit.* Fagundez, & aliis dictum Confessarium esse denunciandum tanquam expressè comprehensum sub clausula illa; *aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint*: Ita interpretante consuetudine, & praxi Tribunalis S. Inquisitionis punientis huiusmodi Confessarios, cui interpretationi standum est, quia interpretatio ex subsecuta observantia magis attenditur quã quælibet alia, sicuti pluries firmavit Rota apud Pignatel *tom.* 1. *consult.* 82. *num.* 18. Ita

pari-

pariter suadente ratione, nam consensus ille expressus illicitus est, & inhonesti tractatus complementum.

Quær. 6. An in prædicto casu sit denunciandus Confessarius, si ad Monialis sollicitationem nihil respondeat.

Resp. Si nullum signum approbationis exhibeat non esse denuntiandum, quia tacens neque assentiri, neque dissentiri videtur *ex regul. jur.* 44. *in* 6. Imò in odiosis, & prejudicialibus taciturnitas habetur pro dissensu. Flor. *l. invitum de ser. urb. præd.* Sicul. *in c. cura de jur. pat.* Neque potest inferri consensus per hoc, quòd ex officio, & ex circumstantiis loci, & actus Sacramentalis, quem exercet, teneatur monialem reprehendere, non verò tacere. Nã illa taciturnitas potest oriri vel à timore, vel à pusillanimitate, vel ab horrore, vel à confusione, quod sufficit ad excludendam præsumptionem consensus in sollicitationẽ, quia in conflictu boni & mali lex favet exclusioni delicti, & in dubio possibilis honesti, & possibilis inhonesti, semper capienda est interpretatio possibilis honesti, per tradita à Sperel. *decis.* 175. *n.* 1. *decis.* 174. *n.* 46.

Eoque magis cessat in moniali obligatio denuntiandi, quia pernecesse cogeretur suam turpitudinem detegere. Cùm enim, ad hoc ut judex possit judicium suum efformare, debeat monialis allegare in denunciatione dictum aliquod, vel factũ, aut signum inductivum sollicitationis, in presenti nihil aliud esset allegabile nisi sola taciturnitas Confessarii. Hæc autem non potest inducere sollicitationem, aut aliquod inhonestum præcisè, & de per se considerata, cùm sit indifferens, sed tantum ut cõjuncta cum prævia monialis sollicitatione, unde ad effectum procedendi contra

Confessarium deponi deberet cum hac qualitate, quia sub hac tantùm ratione esset criminosa. Ad hoc autem non tenetur monialis, quia non tenetur se ipsam prodere, *cap. cum deceat, de elect. in* 6. & Doctores communiter.

Quær. 7. An monialis monasterii regularibus subjecti teneatur denunciare suum Generalem, si ab ipso fuerit sollicitata.

Resp. Videri, quòd non, quia in delictis inferentibus suspicionem hæresis non tenetur filius patrem denunciare. Bordon. *in manual. Consultor. sect.* 18. *n.* 40. alios referens. Ergo neque monialis suum Generalem, qui patri æquiparatur in jure; & ideò pari punitur pœna subditus delinquens in proprium Superiorē, ac filius delinquens in patrem naturalem; *authent. ut cum de appellat. cognosc.* §. *causas autem vers. vita parentum*. Quarè optimè procedit argumentum à patre ad Superiorem, per ea quæ tradit Gratian. *discept.* 436. *n.* 2. Imò fortiùs urget, quia parentes spirituales magis venerandi sunt quàm carnales, *cap. ita diligere*, & *c. Pitacium* 30. *q.* 3. *ubi Glos. versu multò magis*. Rursus cessat in conjuncto obligatio denunciandi conjunctum suspectum de hæresi, si exinde notabile familiæ damnum vel in bonis, vel in honore timeretur. Ità citati à Carena *p.* 2. *tit.* 9. *n.* 12. Cessabit igitur etiam in moniali, quia denunciatio cederet in gravissimum dedecus non unius tantum familię, sed universi Ordinis, cujus monialis est membrum, si caput ejusdem detegeretur tale crimen perpetrasse.

Hæ tamen futiles, & inanes rationes facilè corruunt, si attendātur Cōstitutiones Gregorii XV. & Alexandri VII. in quarum prima expressè disponitur esse denunciandos *Regulares cujuscunque dignitatis, & praeminentia,*

aut quovis privilegio munitos. In ſecunda verò ſtatuit, religioſos *teneri, & obligatos eſſe accedere ad denunciandum Ordinariis, vel inquiſitoribus locorum quoſcumque, etiam Confratres, ac Superiores, etiam primarios ſuos ejuſdem ordinis, & religionis, quos noverint eſſe de fide quomodolibet etiam leviter ſuſpectos*. Unde monialis prædicta ad ſuum Generalem denunciandum abſolutè eſt obliganda.

Solum à Doctoribus controvertitur à quo judice ſit procedendum in cauſa. Bordonus *in Sac. Tribun. c. 27. n. 27.* innixus diſpoſitioni *Cap. Inquiſitores* 16. *in* 6. ſuſtinet, accepta denunciatione non poſse Inquiſitores ad ulteriora procedere, ſed admonita Apoſtolica Sede expectandum eſſe quid decernat. Poſſe verò abſolutè procedere docent alii cum Freita, & colligunt ex Conſtit. Gregorii XV. Media via incedit Diana, concedit poſſe, ſed non debere niſi Supremo Tribunali priùs conſulto.

Quær. 8. An ſit denunciandus Confeſſarius, qui confeſſionis prætextu intra clauſuram vocatus à moniali ſe infirmam ſimulante, & provocatus ad turpia ſollicitationi reſtitit, & ſollicitantem objurgavit; ſed quia monialis minata fuit ſe exclamaturam vim ſibi inferri, niſi conſentiret, infamiæ metu conſenſit.

Reſp. Affirmat Carena *part. 2. tit. 7. §. 19. nu. 24.* Quia verè habuit tractatus inhoneſtos occaſione confeſſionis; neque conſiderandus eſt timor; quia levis eſt, utpotè illatus à fœmina. Negant abſolutè Sancius, Acugna, Peyrin. Trullenc. Freit. quos refert, & ſequitur Leander. *loc. cit. quæſt.* 23. quibus ſubſcribit Janu. *de caſ. reſerv. reſ.* 38. Ratio eſt, quia conſenſus ad inhoneſta non fuit voluntarius, ſed infamiæ metu extortus; hic autem

metus gravis est, nam viro probo gravior est ipsa morte honoris jactura, ex allegatis à Sanchez *lib. 4. de matrim. disp.* 15. *n.* 11. & cadit in constantem virum, licèt sit illatus à fœmina, quia quando agitur de minis exequendis per verba, mulier promptior, & efficacior est ipso viro, Bordon. *loc. cit. nu.* 245. Neque obstat, quòd sicut metus non excusat à peccato, ita nec à pœna; ut habetur *in cap. sacris de iis, quæ vi metusvè causa.* Nam hoc procedit in foro poli, in quo quis necem potiùs tenetur subire, quàm peccatum admittere, ut per Glos. & Doctores *in cit. cap. Sacris*. Secùs autem est in foro fori, & respectu pœnæ temporalis, ut distinguendo advertit Menoch. *de arbitr. jud. causa* 354. *n.* 18. & 21.

Censeo nihilominus cùm Diana *par.* 10. *tract.* 14. *res.* 40. denunciandum esse, sed absque abjuratione dimittendum, extraordinaria pęna imposita, quia metus attenuat quidem culpam, sed non prorsus excludit, ut *in d. cap. Sacris*, adeoque licèt excuset à quota pœna, non excusat tamen à Tota, Thesaur. *qq. forens. lib.* 3. *q.* 46. *n.* 4.

Quær. 9. An confessarius sollicitans monialem in confessionario, sed extra confessionem, neque occasione confessionis, & sine prætextu, aut simulatione confessionis, sit denunciandus.

Resp. Divisos esse de more in hac difficultate Doctores. Negant Lupus, Bonacina, Lezana, & Bordon. *in Miscel. decis.* 422. quia extra occasionem confessionis in quovis loco, ut confessarius sit denunciandus, necessaria est simulatio confessionis, ut colligitur ex verbis Bullæ Gregorianæ, ibi. *Sive extra occasionem confessionis in confessionario, aut in loco quocunque, ubi sacramentales confessiones audiuntur*,

untur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire. Nam hæc ultima clausula *simulantes ibidem confessiones audire* refertur ad quemcumque locum, sive sit confessionale ordinarium, sive deputatũ, aut electum pro confessione, ut probatur ex generali regula, quòd clausula ultimo loco posita refertur ad omnia præcedentia, *cap. inquisitioni 7. de appellat*. Maximè quia si clausulæ præcedentes regulantur ab eodem verbo *audire*, debent quoque cadere sub eadem dispositione simulationis. Affirmant alii, præcipuè del Bene *de off. Inquisit. dub.* 137. *sect.* 11. *in Petit. num.* 5. Bordonus *in Manual. Consult. sect.* 25. *nu.* 49. ubi priorem sententiam retractavit, & Naldus *in Summa v. sollicitatio in fin.* ubi testatur sic servari in sanctissima Generali Urbis Inquisitione. Alii verò media via procedentes distinguunt. Si confessionale indifferens sit tam ad urbanè loquendũ, & de aliis tractandum, quàm ad excipiendas confessiones, ut moris est in pluribus monasteriis, tunc confessarius sollicitans in tali loco indifferenti non est denunciandus ob rationes priori sententiæ, dummodò tamen absit confessionis simulatio. Si verò confessionale nullatenus, nisi ad confessionis finẽ aperiatur, vel si etiam ob alium finem solet aperiri, sollicitatio tamen fiat in diebus pro confessione designatis, tunc est denunciandus, quia semper ex circumstantiis intervenit confessionis simulatio, licèt in confessario desit animus simulandi. Ita Sancius *in select. disp.* 11. *n.* 68. *in fine*.

Nihilominus à secunda sententia non est recedendum, stante Sacræ Congregationis decreto de mandato Pauli V. emanato 10. *Julii* 1614. quod ita habet: *Facta relatione, quòd multi confessarii tractant cum mulieribus*

in confessionali extra occasionem confessionis de rebus inhonestis, decrevit, ut contra hujusmodi confessarios procedatur in sancto officio. Neque valet, quod ait Bonacina *de matrim. q. 4. punct. 16. prop. 5.* scilicet, decretum intelligendum esse ex præsumptione fori externi præsumentis ex loci circumstantia sollicitationẽ factam esse confessionario confessionum audiendarum occasione; neque quòd prædictum decretum utpote ante constitutionem Gregorii emanatum explicari debeat juxta terminos ejusdem constitutionis requirentis simulationem confessionis; decretum absolutè loquitur, & ideò absolutè intelligendum, & quatenus etiam versaremur in dubio, possessio stat pro decreto. Præter quam quòd etiam Constitutio Gregorii comprehendit hujusmodi casum, ut advertit Bordon. *in Manual. loc. cit.* Advertit tamen ex Eminentissimo Albitio Dandinus *de suspect. de hær. c. 3. sect. 3. subject. 5. n. 5.* quòd ex sollicitatione in confessionario, vel alio loco ad confessiones audiendas deputato, extra occasionem, & simulationem confessionis, non oritur, nisi suspicio de levi, etiam attenta praxi Sanctæ Romanæ inquisitionis, quia in tali casu non intervenit veri Sacramenti abusus, ut notat Hurtad. *resol. moral. tract. 4. cap. 8. res. 34.*

§. XI.

De Confessario quoad Moniales scrupulosas.

Quær. 1. QUid generaliter observare debeat confessarius cum monialibus scrupulosis.

Resp. Assuefaciat illas, ut sibi tanquam directori pareant obedientia cęca, & firmiter cre-

credant, etiam contra gravissima, quę habere possunt, argumenta peccandi. Sit unica earum ratio auctoritas confessarii docentis. Nec est necesse conscientiam scrupulosam deponere, cùm conscientia propriè non sit, sed vana quædam apprehensio; sed satis est quod putent, se, etiam stante suo judicio, non peccare; & certè de facto coram Deo non peccant, quia sequentes sui confessarii dictamen, quod probabile est, sequuntur, atque adeò prudenter operantur. Vasquez, Less. Coninc. & alii.

Dubitationes illarum in mitiorem partem semper interpretentur. Interrogationes minutiores, & fortasse necessarias pro aliis ad cognoscendas species peccatorum, non inculcet. Unde expedit aliquando, cum illis confessarium pactum inire, ut nihil ex se confiteantur; sed tantùm respondeant interrogationibus faciendis ab ipso confessario, qui eas interrogare poterit de his, in quibus secundùm earum statum potuerunt peccare, & ipsæ moniales per *est* vel *non est* respondere.

Non permittat suos scrupulos tanquam peccata confiteri, neque confessiones generales instituere, nisi certissimè constet de necessitate, quia experientia compertum est hoc esse mentem potiùs turbare, quàm conscientiæ fluctus componere. Quare suadeat, ut à peccatorum præteritorum memoria perinde ac à dęmonum suggestionibus abhorreant. Si aliquando quosdam scrupulos audire velit confessarius, judicans id ad curationem, & illarum consolationem conferre, id faciat protestando tamen se non ad confessionem, sed ad consilium adire.

Consulat, ut nihil judicet esse mortale, nisi manifestè, & absque formidine cognoscat, &

aliquando etiam nisi jurare possit esse mortale. Vasq. *p.2.disp.*67. *c.*72. *n.*8. & alii; Immò hęc regula fallit in aliquibus ita scrupulosis, ut quidquid eis in mentem venit, etiam medio juramento judicent admisisse. Unde efficacior medicina erit, secundùm aliquos Neotericos apud Basſæum *v. conscientia n.* 32. nulla peccata interiora habenda esse à scrupulosis ut talia, nisi quando prodeunt in actum externum, cùm pro illis favorabilis est præsumptio, ipsas cogitare in crimen consensisse, cùm longè à committendo distabant.

Quær. 2. Quas Doctorum opiniones ad sedandam conscientiam scrupulosam possit eligere.

Resp. Ex Navar. Man. *cap.*27. *nu.*287. Meroll. *t.* 1. *disp.* 3. *cap.* 3. *n.* 385. posse eligere quamcunque opinionem probabilem benigniorem, & favorabiliorem; Exempli gratia, Vota dubia an sint emissa, & præcepta an sint imposita non obligare, quamvis major sit in obligationis partem propensio. Sanch. Rebel. Castro Pal. Confessiones absque dolore sufficienti non ex industria factas, vel dimidiatas, non esse repetendas, Merol. *loc. cit.* Non peccare eum, qui legem observat juxta communem sensum bonorum, licèt is sensus laxior videatur. Leges civiles de facto, vel raro, vel certè non frequenter obligare sub mortali; ecclesiasticas item nec multò frequenter. Non enim debet existimari legislator tam rigidus, ut hominibus bonę voluntatis peccata adscribat pęnamve decernat; neque Deum, aut Ecclesiam suis præceptis efficere velle, ut homo in stultitiam cadat, quod scrupulosis facilè contingere potest. Ita ex S. Antonin. Layman. *lib.* 1. *tract.* 1. *c.* 6. §. 4. Peccata dubia pro scrupulosis censenda non esse peccata

La-

Lugo *de Pœnit.* atque adeò non esse sub obligatione confessario aperienda, multò minùs numerum dubium, vel dubias circumstantias, Suar. & Granado.

Quær. 3. Quomodò se gerere debeat confessarius cum moniali scrupolosa dubitante præteritas confessiones integras non fecisse.

Resp. Prohibeat omninò ne confiteatur peccata ante ultimam confessionem commissa, quia scrupulus hoc illi ingerit, & præsumendum est, omnia peccata fuisse confessam; tum quia, ne ipsius scrupuli foveantur, à tali confessione est excusanda, ut post Gerson. Tamburin. & Reginald. *lib.* 2. *n.* 128. de qua re iterum *n.* 131. ubi advertit, debere confessarium in hoc insistere, ut dictam scrupolosam capacem reddat, quòd sufficit mediocris diligẽtia in conscientia examinanda, qua adhibita, non debet aliud metuere, cùm in diligentiori examine adsit periculum faciendi odiosam confessionem, tum periculum damni ipsius pœnitentis, tum summa difficultas, quæ est moralis impossibilitas; unde præstat, aliqua potiùs omitti, quàm intolerabilia hæc damna subire, Tamburin. *in Method. exped. confess. lib.* 2. *cap.* 10. §. 1. *num.* 22. Immò, si sæpè solet confiteri, debet injungere, ut nullum conscientiæ examen præmittat, tum quia, si peccasset realiter, ob oculos certè peccatum semper haberet, tum quia tota scrupulosorum vita conscientiæ examen est. Molina *tract.* 4. *disp. in fin.*

Quær. 4. Quomodò se gerere debeat confessarius cum moniali scrupulosa, quę semper hæsitat, an in pręcedentibus confessionibus, vel in præsenti habuerit verum dolorem, firmumque propositum non peccandi.

Resp. Suadeat, dolorem sufficientem *in*

instanti haberi posse. Lyman. *lib.* 5. *tr.* 4. *cap.* 4. & satis esse in quolibet gradu, etiam remisso. Suar. & Layman. *ibidem*, nec requiri cordis quamdam teneritudinem, aut lacrymarum compunctionem, vel dolorem alium sensibilem. Gerson, quem sequitur Reginaldus *loc. cit. n.* 127. Item sufficere in srupulosis desiderium doloris, vel dolorem de non habendo dolorem; quia in illis desiderium intensioris doloris est indicium veri doloris. Layman, *loc. cit.* Quò ad propositum vero admoneat, non necessariò requiri explicitum, sed implicitum satis esse, hoc est illud, quod involvitur in ipso actu detestationis, & displicentiæ; non enim quis vult committere, quod ipsi displicet. At quia etiam scrupulis angi potest, an hoc propositum habeat, quia prævidet, immo certo sibi persuadet, se propter fragilitatem suam relapsuram, munus confessarii erit animum illius erigere, ostendendo, quod potest consistere dubium, ac prævidentia relapsus in peccatum cum firmo proposito non peccandi; quia illud est actus intellectus, hoc autem posterius est voluntatis. Silvest. *v. confes.* 1. *q.* 21. Insuper, ut quantum fieri potest omnis scrupuli occasio tollatur, quando prædicta monialis non habet mortalia, eam inabsolutam dimittat, & communionis sumptionem præcipiat.

Quær. 5. Quomodo se gerere debeat confessarius cum monialis infidelitati, & blasphemiæ scrupulis vexata.

Resp. Scrupulos hujusmodi minùs esse metuendos, magnisque contemnendos, Granad. 1. 2. *tract.* 12. *disp.* 5. *n.* 8. quia malum illud, in quod prolabi distamus, minùs timoris incutere consuevit. Unde infidelitas, & blasphemiæ, sicuti utpote spiritum respicientes

cientes non tantum delectant, ita minus periculi ingerunt. Monialem igitur scrupulis hujusmodi vexatam exprobrare expediet, quod parùm fidat, divinam potentiam præesse omnibus nolentibus fidem deserere. Moneat, quod tantùm abest, ut ex rebus divinis dubitationem nec minimam concipiat, quin potius ex angoribus animi, & voluntatis reluctantis afflictione desumatur violenta præsumptio firmitatis fidei in ipsa.

Quær. 6. Quomodo se gerere debeat confessarius cum moniali scrupulosa, quæ, dubitat, consensum cogitationibus inhonestis præstitisse.

Resp. Suadeat, ut cum talibus cogitationibus non disputet, nihil illis respondeat illasque despiciat, horror enim erga illas, & displicentia sunt sufficientes argumentum, consensum non præstitisse. Quare non sinat monialem nimis descendere ad particularia, neque permittat de istis cogitationibus confiteri, nisi ut supra diximus, adeò certa sit de consensu, ut etiam jurare possit. Caveat confessarius moniali hujusmodi imponere, ut, quando à dictis cogitationibus agitatur, signo crucis in corde, capitis agitatione, tunsione pectoris, vel alio corporis gestu illas conetur depellere, quia experientia docuit, talium actuum frequentiam plurimas ad insaniam, nullas verò ad conscientiæ tranquillitatem adduxisse. Unde consultius erit, ut diximus, quod parvipendat. Ad quod obtinendum juvabit, modò asperis, modò blandis verbis suadere monialem, ut firmiter credat, quòd confessarius, qui rationem de ea reddere debet, non parvipenderet, si illas gravia esse peccata cognosceret.

Quær. 7. Quomodò se gerere debeat confessarius cum moniali scrupulosa in horarum canonicarum recitatione.

Resp. Jubeat absolutè, ut abstineat à reiteratione officii, vel aliquam ejus partem, quàm reliquisse putat, etiam si hic scrupulus obrepat, dum recitat officium, sed audacter ad sequentia pergat, Navar. & Reginal. quia semper minor illi tranquillitas ex secunda, & tertia recitatione, quàm ex prima. Suggerat, ne sit nimis circa attentionem sollicita quia ipsa attentio ad distractionem vitandam, dirstractionem parit. Nam ut optime advertit Cajet. 2.2.*q.*83.*art.*17. dum scrupulosi volunt esse attenti, habent potiùs attentionem ad intentionem habendam, taliter quòd intentio sit objectum tantùm suę attẽtionis, quàm ad verba distinctè, & reverenter dicenda. Doceat itaque attentionem externam satis esse, unde & posse voluntariè distrahi - Coninch. Layman. Hurtad. & alii. Quòd si ista non juvant, sed adhuc scrupulis, & anxietatibus premitur, potest confessarius præcipere, ut ab officii recitatione tantisper supersedeat, donec à suis anxietatibus sit libera; Gobat. *tr.*1.*tract.*5.*cas.*23.*sect.*2.*num.*714. Quia graves scrupuli juncti magnis anxietatibus sunt revera magnum malum, tam animi, quàm corporis, & verè majus quàm nonnullæ ex iis infirmitatibus, quas magni nominis Doctores admittunt pro excusantibus.

Quær. 8. Quomodò se gerere debeat confessarius cum moniali scrupulosa reconfitente peccata venialia.

Resp. Ex Gerson. & Rodriq. optimum remedium esse, quòd non curet, peccata hæc saltem particulariter confiteri, nisi aliqua,

quæ

quæ videntur graviora, reliqua omnia breviter, & succinctè in confessione aperiat. Nimia enim talium peccatorum sollicitudo animam turbat, non sedat, ideò melius est dimittere conscientiam suam in pace super his, recogitando, quod in præsenti statu naturæ lapsæ, secundùm communem Theologorum sententiam, moraliter impossibile est, sine speciali gratiæ privilegio omnia peccata venialia vitare. Prædicta igitur monialis bono animo sit; attendat suam vilitatem, & miseriam, attendat simul & pietatem Dei, atque immensam misericordiam, quæ animæ verè pœnitenti, & ab omni peccato plenè aversæ non potest non succurrere, atque ignoscere.

Quær. 9. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali scrupulosa pluries ad ipsum revertente priusquam ad communionem accedat.

Resp. Moneat quod tam anxia sollicitudo versutia diaboli est, qui, dum suggerit sæpius reverti, distrahit animam à devotione, & sub majoris munditiæ prętextu surripit tempus illud, quod ad tanti Sacramenti præparationem deberet impendi. Quare talis anxietas, & inquietudo, ne dum nõ juvat, sed impedit Dei in nobis operationem per suam gratiam; nam ut rectè notat Gerson *in tr. de divers. diab. tentat. lit. B.* immoderata illa puritatis cura, ac peccati nimius timor ei non placet, quia quãdiu Deum ita timemus, non videmur eum latis diligere, habentes illum de nimia severitate suspectum. Unde fit, ut inani metu concepto minuatur fiducia accedendi ad communionem nobis tantopere necessariam.

Ostendat igitur moniali, majorem pro Eucharistia suscipienda dispositionem oriri mãdatis confessarii obediendo, quàm in scripu-

losa suæ conscientiæ repurgatione immorando. Nemo enim per suam diligentiam quantumvis summam absque speciali Dei revelatione potest eò pertingere, ut certò sciat quòd sit in gratia. Unde ad Sacramentū illud omni veneratione dignissimum fructuosè sumendum sufficit certitudo moralis, seu quòd tantam diligentiam impēderit in repurgāda conscientiā, quantam adhibuisset in opere faciendo, ex quo maximū lucrū speraret. Item exponat, quòd ex repetito ad Confessarium accessus nō solùm nō fit animus quietior, sed ut ipsa experitur, magis, ac magis perturbatur.

Quare Confessarius monialem hanc graviter arguat, & reverentem expellet; & si fortè afferat peccata venialia habere, quæ clavibus subdat, salutare erit proponere, quòd ex Cōc. Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. venialia taceri possunt in confessione sine culpa, neque impediunt effectum gratię Sacramentalis, ut testantur plurimi cum D. Tho. 3. *p. quæst.* 79. *art.* 8. Præterquam quòd possunt multis aliis modis extra confessionem deleri, nempè digna Eucharistię suptione, aquæ benedictæ aspersione, orationis Dominicę recitatione, & devota pectoris tunsione. Hostien. *in sum. tit. de Pœnit. & remiss. §. de quibus peccatis.*

Quær. 10. Quomodo se gerere debeat confessarius cum moniali dubitante de sua salute quia se carere dulcedine spirituali in omnibus actibus experitur.

Resp. Ostendat confessarius, quod dulcedo spiritualis, & sensibilis cordis mollities non sunt efficacia, & infallibilia signa charitatis, utque reddunt hominem perfectiorem. Multoties motus naturæ sunt, & proinde etiam in peccatoribus reperiuntur. Neque è contra ariditas signum pec-

cati

cati eſt,aut reprobationis argumentum.Item, quamvis dulcedo illa, ſenſibiliſque devotio juvent ad bonum, & perfectionem; tamen propter noſtram fragilitatem ſæpè fiunt occaſiones periculi, & præſumptionis; ariditas verò animam collocando in ſpiritu humilitatis, Deo, qui humilia reſpicit, magis approximat. Immò gratior eſt illi anima in tali deſolatione, quàm ſi magna devotione afflueret; quia in preſſura non ita facile quis ſe ipſum, vel ſua quærere poteſt, ſicut in ſenſibili devotione. In hac namque ſæpè ſe natura immiſcet, & dum immodicè anima delectatur, maculam contrahit.

§. XII

De Confeſſario quoad moniales habentes Viſiones, revelationes, & apprehenſiones ſupernaturales.

Quær. 1. Quomodò ſe gerere debeat Confeſſarius cum moniali dictos favores experiente.

Reſp. Benignè illam excipiat, ne auſteritate occaſionem tacendi præbeat, patienter audiat, & ſolerter interroget, ut benè, & exactè ſpiritum illius, omneſque cordis affectus valeat penetrare. Non per hoc quod videt in illa aliquam imperfectionem, ſtatim eam de malo ſpiritu condemnet, ut advertunt S. Thereſia *manſ. 6. c. 1.* & Planes *in exã. revelat. lib. 3. c. 23. §. 1.* Neque tamen revelationes, aut viſiones ſtatim approbet. Jubeat potiùs, quòd de talibus favoribus non curet; oſtendendo illi, quòd virtus in his non conſiſtit, ſed in operibus bonis, & in augmento gratiæ, & charitatis. Quia reve-

revelatio aliquando facta est malis hominibus, ut Balaam, Caiphę, & aliis; augmentum verò gratiæ solis justis conceditur.

Quare ostendere debet se propter tales favores illam non æstimare, nec reputare ut Sanctam; imò potiùs ex quacunque levi occasione eam reprehendat, & humiliet, adeò ut concipiat directorem illam parvi pendere, & de suo spiritu dubitare. Planes *loc. cit.* §. 5. Prudenter tamen in hoc se gerat Confessarius, ne nimiā afflictionem moniali ingeneret, & ne ad desperationem adducat, juxta monitum Pauli *ad Thessalonic.* 5. *Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite spernere, quod bonum est tenete.*

Quær. 2. Quomodò possit distinguere revelationes, & visiones veras à falsis.

Resp. Ad orationem recurrat, & fidenter gratiam discretionis spirituum à Deo petat, qui maximè solet illam concedere his, quibus ex officii, & dignitatis ratione animarum incumbit cura, Delrius *disq. magic. lib.* 4. *qu.* 3. *sect.* 1. *litt. E.* Assiduis precibus piam diligentemque Sacræ Scripturæ cosiderationem adjungat, ex illa enim affulget cognitio discernendi à falsis veras visiones, & prophetias. Sanctorum Patrum quoque, & historiæ ecclesiasticę lectio plurimum conferet. Humilitas præ omnibus directori est necessaria, quia Deus abscondit hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelat ea parvulis. Denique prudenti, & multiplici mentis scrutinio res tota examinanda. Ad quod juvabit sequentia perpendere, scilicet, personam revelantem; qualitates monialis, cui fiunt revelationes, & visiones; res revelatas, & effectus ex revelationibus, & visionibus resultantes.

Quær. 3. Quid examinare debeat ex parte personę revelantis.

Resp.

Resp. Examinet quos motus causet in anima, quia bonus Angelus in principio hortatur ab bona, & perseverat in eis; sed malus in principio tendit in bonum, sed postea instigat ad malum; ita D. Thom. *ad 2. Epist. D. Pauli ad Corinth. cap.* 11. Item bonus Angelus quamvis in principio terreat, statim consolatur, & confortat; malus autem stupefacit, & desolatum relinquit. Perpendat insuper, in qua figura appareat; quia si se exhibet in forma bestiarum, & monstruosa, vel si apparet in forma humana aliqua tamen præsefert vel curiosa vel deformia, ut si corpus sit atrum, fętens, gibbosum, nares simiæ, aut nimium aquilinæ, oculi inflammantes, & similia, tunc Angeus malus est judicandus.

Quær. 4. Quid examinare debeat ex parte monialis, cui fiunt revelationes, vel visiones.

Resp. Examinandam esse corporis constitutionem, an redundet atra bili, vel melancholia, quia talibus humoribus laborantes solent vehementis esse imaginativæ, atque adeò eorum mentes multis, & fixis phantasmatibus sigillantur. Considerandum, quanam valetudine gaudeat, an corporis habitus sit plus ęquo inedia difformatus, an cerebro læsa, an immaginationis turbidæ, quia similes ex nativa læsione, vel ab extrinseco accidenti hujusmodi visa experiri possunt, quod solet phreneticis, & epilepticis accidere; ætatis quoque consideratio habenda, nam si senex, suspicari possumus à capitis debilitate delirium, si juvenis, à cordis levitate periculum.

Juvabit etiam inclinationem bene scrutari quia, ut ait S. Leo, *diabolus causas quærit nocendi, ubi quemque viderit occupari*. Unde si monialis, cui accidunt hujusmodi visiones;

asse-

affecta sit ad has apprehensiones, regulariter procedunt vel à se ipsa, vel à dæmone; quod ut dignoscatur, debet Confessarius ei præcipere, ut de talibus non curet; nam si hoc mandato tristatur, & in Confessarium invehitur, signum est vel à se ipsa, vel à dæmone visiones hujusmodi esse conficta s, qui enim Spiritu Dei aguntur, non tristantur ex Directoris mandato, sed conformantur.

Refert insuper considerare qualis sit, ac fuerit dicta monialis, qualiter erudita, quibus assueta, cum quibus conversata, quibus delectata; an singularia quædam affectet pœnitentiæ, ac devotionis signa, per Superiores ecclesiasticos non approbata; utrùm sit in spirituali exercitatione veterana, an verò novitia tantùm, quia, ut ait Gerson, novitius fervor citò fallitur, si caruerit regente, præsertim in adolescentibus, & fęminis, quarum est ardor nimis avidus, varius, effrænus, ideòque suspectus. Unde attendendum est, an si adhuc imperfecta & adhuc in via purgativa, præcipitet se per unitivam, aut statim ac orare incipit, sine præparatione idonea præsumat se habere tantum passivè, nihilque ex sua parte operans influxum divinum expectet.

Observandum præcipuè an obediens sit suo Superiori, Confessario, ac Directori; si enim in hoc deficit, exponit se manifesto periculo errandi, quia separat se à gubernio capitis sui, & impedit medium, per quod Deus vult suam lucẽ communicare. Item an suas revelationes aliaque dona revelet pluribus, an suo Confessario tantùm intra Sacramentũ confessionis; nam si eas divulgat, signum est non dari ibi Spiritum Dei, sed spiritum vanitatis, & superbię. Planes *lib.* 3. *c.* 16. §. 2. Item si cum Confessario, vel Directore continuis collocutionibus

nibus intẽdat sub prętextu nunc crebrę confessionis, nunc longæ narrationis visionum, & apprehensionum suarum, nunc alterius cujuslibet confabulationis. Expertis credite, nominatim Augustino, & Bonaventuræ, inquit Gerson, vix est altera pestis vel efficacior ad nocendum, vel insanabilior.

Quær. 5. Quid examinare debeat ex parte ipsius revelationis.

Resp. Examinare debet primò an aliquid contineat falsitatis; si enim aliquid habuerit quantumvis minimum, non est Dei revelatio, sed dęmonis, vel à propria imaginatione conficta. Quia in Spiritu veritatis non datur locus alicui, etiam minimæ falsitati. Ad cognoscendum autem, an veritas integra in revelatione reluceat, videndum est, an sit conformis Sacræ Scripturæ, an contineat aliquid contra fidem, aut bonos mores, & veram Theologiam, traditiones Ecclesiæ, & doctrinam communem Sanctorum Patrum. Nã si in aliquo ex his contravenerit, talis revelatio falsa, & illusio. Plan. *cit. cap.* 10. §. 1. Secundò ponderandum, an talis revelatio sit necessaria, & de materia gravi; quia revelationes quæ docent res inutiles, leves, & quæ non sunt ad rem, sunt illusiones. Debet etiam adverti, an afferat verba adulationis, quia Spiritus Dei adulator non est. Tertiò revelatio quæ detegit culpas, & peccata proximi est valdè suspecta, præcipuæ si aliqua vox sive interior, sive exterior prædicta peccata propalans audiatur: quæ jubet reprehendere delinquentem, si inde persona, cui sit revelatio, concipiat despectum illius de qua facta est revelatio, maximè si reprehensio fieri debeat alicui Prælato, vel Sacerdoti, aut personæ, cui specialis debetur reverentia. Planes *l. 3. c.* 11.

qui

qui pariter valde suspectam reputat revelationem, quæ exhortatur ad rem aliquam in se quidem bonam, sed singularem, ut si suaderet monialem ad quotidie in communitate jejunandum in pane, & aqua; singularitas enim illa non posset transire sine scandalo; nisi tamen accederet Superioris, aut Confessarii approbatio. Idem asserit de revelatione suadente opus bonum, quod esset alterius melioris boni impeditivum.

Quær. 4. Quid observare debeat Confessarius ex parte effectuum resultantium ex ipsis visionibus, & revelationibus.

Resp. Inspiciat an hujusmodi communicationes excitent in anima facilitatem ad virtutem, & bona opera, desiderium efficax, & determinationem patiendi pro Christo, propositum dimittendi consolationes sęculi, contemptum sui, & cognitionem propriæ miseriæ. Quando enim Deus alicui communicatur, magis homo cognoscit suam nihilitatem, & miseriam. Quamvis etiam aliquando diabolus falsam inspiret humilitatem, & aliquando lacrymas excitet sensibilis devotionis, ut postea suos imprimat perniciosos effectus, qui certè dignosci possunt, si moveant voluntatem ad hujusmodi internas communicationes plurimi estimandas, eis tenaciter adhærendo.

Item, an relinquant pacem, lucem, & certitudinem; nam malus spiritus, licèt à principio causet certitudinem, hæc statim perit, & intrat turbatio. An post hujusmodi favores Dei amorem cum summa ipsius reverentia experiatur, Si enim hæc in se sentit, signum est esse à Deo, secùs si anima inveniatur arida, & ad vanitatem propensa. Discutiat insuper an hæc dona sint cum cruce, & mortificatione con-

conjncta, vel antecedenter, vel concomitanter, vel consequenter. Nam donatur ad manifestationem fidei,& utilitatem Ecclesię; fides autem manifestatur in mortificatione, & patientia christiana, his enim crescit maximè christiana religio.

Denique inspiciat an occupet animam magnus Dei timor, & tremor, quo mediante roboretur, ne in aliquo etiam minimo delinquat, & fiat cautior,& vigilantior circa proprias obligationes, ne Deo displiceat. Hic optimus effectus est, quia conformis illi monito Apostoli *ad Philip. 2. In timore, & tremore salutem vestram operamini*. E contra verò si consurgat magna fiducia,& facilitas absque circumspectione,& timore, à malo spiritu est operatio; malus enim spiritus aufert ab anima timorem Dei, ut ad peccatum inducat, prout egit cum Eva illis verbis, *Nequaquam morte moriemini*.

Quær. 7. An ad experiendum prædictæ monialis spiritum possit Confessarius illam Eucharistiam petentem, decipere, porrigendo hostiam non consecratam pro consecrata.

Resp. Negativè per tradita à Suarez, Pace Jord. Regin. & aliis apud Dian. *in opere coord. t. 2. tract. 2. res. 31.* & desumitur *ex c. de homine de celebrat. missar.* ubi Pontifex loquens de Presbytero ad evitandum scandalum celebrante, & fictè consecrante, decernit, *falsa esse abjicienda remedia, quæ veris sunt periculis graviora*. Et quidem in nostro casu fieret periculum idololatriæ; si enim monialis esset fortasse bono spiritu destituta, crederet hostiam sibi porrigi consecratam, adeòque pani puro exhiberet cultum debitum soli Deo. Et quamvis respectu monialis, ratione ignorantiæ, idololatria illa esset materialis, respectu

tamen

tamen Confessarii esset formalis, quia prævisa, & voluntaria; sicuti esset formale, & culpabile homicidium respectu aliquem inebriantis, si prævidisset ebrium exponendum esse probabili periculo illud perpetrandi, quamvis ex parte ipsius ebrii esset tantùm materiale. Quare prædictam fictionem non esse licitam, absolutè sustinendum, maximè stante Decreto Innocentii XI. damnantis in propositione quinquagesima simulatam Sacramentorum admistrationem, adeòque simulationē in administratione Sacramenti Eucharistiæ, prout advertit Cardenas *ad prop.* 50. *disert.* 20. *cap.* 3. *n.* 27.

§. XIII.

De Confessario Monialium extraordinario.

Quær. 1. A Quo eligi, & approbari debeat confessarius extraordinarius monialium, etiam regularibus subjectarum.

Resp. Confessarius extraordinarius pro monialibus Episcopo subjectis, ab eodem Episcopo eligitur, & approbatur. Et toties approbari debet, quoties deputatur, nec sufficit, quòd sit semel approbatus, nisi pro iis, quę obtinuerint indultum S. Pęnitentiariæ eligendi ex approbatis pro monialibus semel tantùm. Pro monialibus verò regularibus subjectis approbatur ab Ordinario juxta resolutiones dubiorum S. Congreg. super constitutione Gregorii XV. attamen deputatio, regulariter loquendo, debet fieri à superiore regulari; nā Tridentinum *sess.* 15. *c.* 10. *de regul.* statuit deputandos esse ab Episcopo, & aliis superioribus

ribus respectivè ad monasteria sibi subjecta. Nec per Constitutionem Gregorii XV. aut aliunde est ipsis talis facultas adempta; & ideò si Episcopus absque justa causa non approbaret, peccaret mortaliter, Pasqual. *in Lauret.n.*39. Quia indirectè jurisdictionem regulariũ impediret. Non per hoc tamen confessarius sic injustè reprobatus posset confessiones monialiũ audire, ut habetur ex propositione 23. in ordine inter damnatas ab Alexand. VII.

Dixi deputatione in monasteriis exemptis fieri debere à superiore regulari *regulariter loquendo* quia in aliquibus casibus potest Episcopus deputare confessarium secularem, & regularem, etiam alterius religionis, monialibus exemptis; quando scilicet nulla ratione induci possunt, ut peccata sua regularibus confiteantur, Sac. Congreg. *in Regien.* apud Pignatel. *t.* 8. *consult.*53.*n.* 5. vel siș injustè denegetur confessarius à proprio Prælato regulari, eadem Sac. Congreg. ex Naldo, *v. Episcopus n.*13. Verùm advertit Pignatel. *loc.cit.* debere Episcopum uti prędicta facultate cum magna discretione, & ubi de animarum periculo agitur, ne detur causa monialibus liberiùs agendi contra suos superiores.

Quær. 2. Quot vicibus in anno debeat concedi monialibus cõfessarius extraordinarius.

Resp. Ex Trident. *loc.cit.* bis, aut ter in anno debet offerri. Et hoc etiam si occasione alicujus Jubilęi fuerit alia vice concessus, quia privilegium, & gratia principis debet aliquid operari; nihil autem operaretur, si in illis tribus vicibus computaretur concessio facta virtute Jubilæi. Neque Prelatus in alicujus criminis penam potest pro prædictis tribus vicibus cõfessarium denegare, cùm hoc illis competat virtute Tridentini; privilegiũ autem à

iure-

superiore concessum non potest per inferiorem neque tolli, neque restringi, nisi de ipsius superioris interpretativa voluntate, quæ in presenti casu non potest præsumi, tum quia non desunt aliæ pœnę, quibus monialium delicta corrigantur; tum quia ordinariè loquendo, non omnes solent esse in delicto participes, atque adeò delinquentium pęnam portare non debent insontes.

Quær. 3. An Episcopus possit per plures vices, quàm ter in anno, confessarium extraordinarium Monialibus concedere.

Resp. Ex Bordon. & Diana *p.7. tract.* 8. *res.* 28. posse. Quia omne id censetur concessum, quod non reperitur expresse prohibitum, maximè quando versamur in materia animæ favorabili, *cap. consuluisti*, 2. *q.* 5. Neque Tridentinum statuendo quòd bis, vel ter in anno offeratur confessarius extraordinarius, limitat ad tres vices tantùm Sperioris facultatē, sed tantùm indicat, quòd per pauciores non possit.

Quær. 4. An Episcopus possit deputare confessarium extraordinarium pro moniali particulari.

Resp. Universaliter loquendo non posse. Sac. Congr. Episc. *in Panormitana* 27. *Maii* 1603. Neque perpetuum, neque ad tempus; eadem Sac. Congreg. *in Januensi*, 27. *Aprilis* 1657. Nisi per Sacram Pęnitentiariam pro una vice tantùm, vel de licentia Sac. Congr. ut declaravit *die* 1. *Septemb.* 1645. Verùm Bordonus *in Miscel. decis.* 154. sustinet, debere quandoque Episcopum concedere certæ moniali petitum confessarium, ut liberiùs suę conscientiæ possit consulere, maximè si monialis rarissimè illum petit, & petitus confessarius est vitæ spectatæ. Censetur enim justa

causa

causa expurgatio propriæ conscientię cum majori libertate, quod præcipuè attendendũ est respectu monialium, quæ ex verecundia solent sæpè ea peccata reticere, quę sine verecundia commiserunt. Hinc colligit idem Bordon. *dec.* 47. posse à fortiori concedere specialem confessarium moniali laboranti in extremis, quia, cùm in tali periculo animarum saluti omnibus mediis sit succurrendum, talis ingressus est rationabilis, juxta exigentiam *c. uni de statu Regul. in* 6. & necessarius, juxta Trident. *sess.* 25. *c.* 5. Immò potest concedere, etiam si monialis illum petat, non pro peccatorum confessione, sed pro animę suę solatio, quia tale periculũ consolatione indeget.

Quær. 5. An Moniales possint recusare confessarium extraordinarium à Superiore oblatum.

Resp. Si loco ipsius alium petant, non possunt recusare, nisi allegata causa recusationis, ut diximus, cùm de confessario ordinario; Si verò illum recusent nullum alium loco ipsius petendo, possunt sine causa recusare, quia confessarius extraordinarius inductus est in earum favorem, quisque autem iuri suo potest sine causa renunciare. Bordon. *ubi supra dec.* 166. Hinc sequitur, non teneri singulas moniales eidem confiteri, cùm verba illa Concilii, *qui omnium confessiones audire debeat*, non imponant obligationem; nam verbum *debet*, quando respicit personam, de cujus favore agitur, non importat necessitatem, ut notant. Felin. & Tusc. relati à Pasqual. *loc. cit.* solummodò prædicta verba innuunt, quod extraordinarius non possit deputari pro aliquibus, & non pro cæteris, sed pro omnibus sit deputandus, ita ut omnes, si velint, possint confiteri. Ex præcepto tamen Sac. Congreg.

greg. Episc. tenentur omnes coram confessario extraordinario se præsentare, ne discerni possit, quænam sint, quæ ipso indigent, & quæ non.

Quær. 6. An moniales tempore Jubilæi possint eligere in confessarium Sacerdotem non approbatum in specie ad audiendas monialium confessiones.

Resp. Non posse, firmant Molfesius, Alphons. de Leon, Faustus, & Polac. quos refert, sed non sequitur Bordon. *Miscel. dec.* 21. Ratio est, quia vigore Jubilæi non possunt eligi ad confessiones monialium, nisi approbati ab ordinario; sed qui generaliter approbati sunt ad confessiones sæcularium, nequaquam censentur approbati ab Ordinario ad confessionem monialium, ut expresse statuitur *in Constit. Clementis X.* quæ incipit, *Superna*: Ergo qui generaliter sunt approbati ad confessiones sæcularium, non possunt virtute Jubilæi eligi ob confessiones monialium, quod palate etiam ex declaratione Sac. Congr. missa ad Episcopum Abulensem *anno* 1593. & relata ab Arauxo *in Select. tract.* 1. *q.* 8. *sect.* 3. *n.* 15. in qua habetur, quòd approbatus ad audiendas confessiones certi generis personarum, vel in certa Ecclesia, non censetur approbatus simpliciter, ac proinde quòd non potest virtute Jubilæi eligi ad audiendas confessiones aliarum personarum, aut extra ecclesias ipsi designatas.

Quær. 7. An monialibus, quæ ratione infirmitatis confessarium extraordinarium adire non potuerunt, ubi convaluerint, teneatur Episcopus confessarium extraordinarium concedere.

Resp. Non teneri, contra Pellizarium; quia Concilium nihil aliud disponit, nisi quòd confessa-

fessarius extraordinarius omnibus offeratur: quotiescumque autem exhibetur communitati, quæ omnes moniales repræsentat, pro omnibus exhibetur. Neque obstat, quòd prædicta dispositio non possit sortiri suum effectum quoad infirmas, utpotè adire confessarium impeditas. Nam finis Concilii fuit consulere quidem singulis monialibus, sed non uti singulis, & divisivè, sed ut unum corpus constituentibus, & collectivè. Cùm enim verba illa, *qui omnium confessionis audire debeat*, ita debeant accipi, ut confessarius sit deputandus pro omnibus, non pro singulis, ut ex Pasqualigo supra retulimus, clarè patet, quòd mens Concilii fuit providere pro omnibus collectivè, non divisivè. Quod etiam declaratur ex praxi, nullibi enim, quod ego viderim, pro hujusmodi monialibus, ubi convaluerint, confessarius extraordinarius deputatur; praxis autem est optima cujusvis dispositionis interpres; *l. si de interpretatione, ff. de legib.* Mantica, & alii apud Gonzalez *super Regul. Cancell.* §. 1. *n.* 40. Præter quàm quòd dispositio potest sortiri suum effectum etiam quoad infirmas, quia infirmitatis impedimentum, est rationabilis, & necessaria causa concedendi confessario ingressum in clausuram.

Quær. 8. Quibus temporibus, & ad quot dies Prælati monialium debeant confessarium extraordinarium deputare.

Resp. Cùm Tridentin. nihil determinet neque circa tempora, in quibus fieri debet deputatio, neque circa dies pro audiendis confessionibus concedendos, utrumque à Prælatorum pendet arbitrio. Praxis tamen ferè communis quoad primum est, ut dicta deputatio fiat in unoquoque quadrimestri, quare cujusque diœcesis servanda consuetudo, cũ hęc vim habeat

legis. Ex quo fit, quòd si moniales tribus primis mensibus anni peterent confessarium extraordinarium pro illis vicibus, quibus conceditur à Concilio, non tenentur Prelati illarum annuere petitioni. Quoad secundum verò non una in omnibus diœcesibus servatur regula; nam alicubi determinantur quindecim dies, alibi laxior dierum indulgetur mensura, & aliquibus in locis nulla fit temporis præfinitio. In hoc, crederem, monasteriorum habendam esse rationem, & juxta perfectionem, & regularum observantiam, nec non majorem, vel minorem mnonialium numerum, tempus esse indulgendum, ad hoc ut confessarius majori diligentia, & monialium utilitate possit suum munus obire.

Quær. 9. An tempus, v. g. quindecim dierum concessum ad audiendas monialium confessiones incipiat currere à die expeditæ licentiæ, vel a die incepti exercitii confessionum; & an illi quindecim dies debeant esse continui, vel possint sumi interpolati.

Resp. Quando non obstet vel consuetudo, vel statutum aliquod particulare, incipere à die cœpti exercitii. Quia tempus respiciens actum incipit cum ipso actu, ut tradunt Gloss. *in c. Anteriorum init.* 11. *q.* 6. Imola, Baldus, & alii. Unde cùm tempus quindecim dierum respiciat exercitium confessionum, debet incipere ab ipso exercitio. Non tamen per hoc quindecim dies debent sumi interpolati, sed continui, quia, licèt concessio sit facta quoad exercitium, attamen quo ad durationem coarctat exercitium tali tempori; unde exercitium semel inchoatū sequitur naturam temporis; tempus autem de sui natura dicit continuitatem, præcipuè quando est determinatum a lege, vel statuto, *l. Genero, ff. de his, qui not. infam.*

infam. & observant Lupus, Albert. Vela, & Bordon. Verum quidem est, quòd tempus quindecim dierum non est ita strictè sumendum, ut ad decem, & septem non possit extendi, ob regulam illam juris communiter receptam, dies termini non computantur in termino, quæ in præsenti materia, utpotè favorabili animæ, est admittenda.

Quær. 10. An confessarius axtraordinarius elapso termino possit absque nova licentia audire monialis confessionem tempore habili inceptam, quæ vel ratione alicujus casus reservati, vel ratione majoris discussionis, non potuit intra præfixum tempus compleri.

Resp. Posse, & ita tenere debent Henriq. Rodriq. Sanch. Bossius, & alii relati à Pasqual. *de Iejun dec.* 160. *num.* 5. quatenus asserunt, quòd, quando durante Jubilæo confessio Sacramentalis est incepta, si confessarius non potuit absolvere pœnitentem, quia habet casus indigentes discussione, potest absolvere à reservatis elapso Jubilæo, etiam si priùs non abstulerit reservationem, quia, quando causa est cepta, partes acquirunt jus ad terminationem ipsius, non obstante, quòd deberet expirare jurisdictio delegati, *cap. licèt undique, cap. gratum, cap relatum, de offic. de leg.* & notat Sanctarel. *de jubil. cap.* 8. *dub.* 7. alios citans. Cùm igitur etiam in nostro casu acquisitum sit jus ad confessionem complendam, eo ipso, quòd est incepta debito tempore, poterit compleri, quia censetur prorogari tempus, donec confessio compleatur. Quod etiam potest presumi ex benigna Superioris voluntate.

Quær. 9. An Confessarius extraordinarius possit absque speciali licentia celebrare in Ecclesia monialium, ad quarum confessiones audien-

diendas est deputatus. Immò & iis ministrare Eucharistiam, & concionari, durante facultate ad confessiones.

Resp. Videri, quòd sic; quia cùm confessarius ordinarius monialium sit illarum Parochus, & earum Ecclesia dicatur quasi parochialis, Bordon. *Miscel. dec.* 129. confessarius quoque extraordinarius, durante illius munere, censendus erit pro illo tempore Parochus, cum succedat in locum, & jurisdictionem Ordinarii. Unde poterit in Monialium Ecclesia, tanquam in sua parochiali, celebrare Eucharistiam ministrare, nec non coram illis concionem habere, cùm hæc omnia ad munus pastorale pertineant. Nihilominus, nisi concurrat consuetudo, & ex circumstantiis possit præsumi voluntas Superioris, oppositum sustinendum puto, quia celebrationis, communionis, & concionis actus sunt diversi ab exercitio confessionis, à diversis autem non fit illatio. Et hoc precipuè attendi debet quoad actum concionandi, ut optimè advertit Tamburin. *de jur. Abbat. disp.* 16. *q.* 9. *n.* 1. Tum quia praxis communis est in contrarium, tum quia ex reprehensione facta alicujus defectus inter concionandum, alicui moniali minùs prudenti, & plus æquo suspicari potest suspicionem ingerere, se loqui ex notitia habita in confessione, cujus rei cavenda est etiam quælibet remotissima suspicio, ne moniales neque in minimo possint diffidere de sigillo. Vide Pignatel. *t.* 8. *consult.* 62. *n.* 33.

CAPUT VII.

De Monialium obligatione quoad Clausuram.

§. I.

De Clausura in communi.

Quær. 1. QUid veniat appellatione clausurę.

Resp. Venire totum illud spatium monasterii, ad quod liber est accessus ipsis monialibus, & non sæcularibus personis. Clausura consistit in indivisibili, quare si monialis ad unum, vel duos pedes exeat, quamvis statim regrediatur, clausuram violat. Item si ambobus pedibus se transferat extra januam limites clausuræ terminantem, etiam si sit intra illius spatium, quod est intra monasterii portam clausam, & inter aliam sęcularibus patētem. Ita Rodriq. & Sanch., *in Sum. c.* 15. *n.* 7. *l.* 6. Item si appenso fune ex liminari ostii clausurę monasterii, eaque manibus apprehensa se toto corpore à terra elevatam agitet motu reciproco modò intra clausuram, modò extra. Item si ascendat arborem positam in horto monasterii, & procedat ad ramum omninò prominentem extra murum clausuræ. Neque excusari potest præfata monialis ratione parvitatis materiæ, quia clausura, ut diximus, certis terminis definitur, quos æquè excedit is, qui à monasterio longè recedit, ac qui ad duos pedes egreditur. Ita Bonac. *tract. de Clauſ. q.* 1. *punct.* 4. *n.* 2. Contrarium docent Naldus, *v. clausura, n.* 1. Grassius, &

Merolla, quod non adimittit Sanch. *lib.6.c.16.* *n.*30. ubi tantùm concedit materiæ parvitatē in ingressu, vel egressu semipleno, nempè quando pars corporis est intra, pars extra, ita ut non referat, si major pars sit intra, aut extra; nam cùm totum corpus non est intra, aut extra, perfectus egressus, aut ingressus non datur. Quare non violat clausuram monialis, si ascendat murum Monasterii, eique virili more quasi equitans insideat.

Quær. 2. An limen ostii sit intra, vel extra clausuram.

Resp. Asserunt aliqui apud Sanch. *loc.cit.* esse intra clausuram. Negant alii, quia limen ostii partim est intra, partim extra clausuram. Distinguunt alii, si clauso ostio limen remaneat intra, erit comprehensum in clausura, si verò extra remaneat, dicetur extra clausuram, ut per Bortol. *in l.1.ff. de cloac. dec.*402.*n.*11. Eodem modo aliqui discurrunt de Rota; unde Monialem, quæ se ponens in rota eam volvit ad partem exteriorem, ad quam accedunt seculares, non tamen egrediendo è rota, alii absolvunt, alii condemnant, præcipuè Comitolus apud Bonacin. *loc.cit.* ubi advertit, quòd Monialis fortè graviter peccat ratione alicujus periculi moralis.

Quær. 3. An tectum sit extra clausuram.

Resp. Negat Diana, & cum illo plures alii *p.*5. *tr.*13. *res.*88. At affirmativè respondit Sac. Congreg. dum mandavit absolvi cum pœnitentiis salutaribus quasdam moniales, quæ bona fide ascenderant supra tectum ad siccanda frumenta, & pastas ab ipsis elaboratas, sive ad videndum quoddam festum, cum speciali prohibitione illuc ultra ascendendi propter quācunque causam: Ita *in Comensi* 18. *Septemb.* 1609 & *in Lycien.* 16. *Septemb. ejusdē anni*. Bonacina

verò

verò,& Sanch.*loc.cit.* distinguendo sustinent, quòd si tectum monasterii correspondeat spatio extra clausuram, censetur extra clausuram, secus verò si spatio intra clausuram correspondeat; quia tunc reputatur quędam pars Monasterii.

Quær. 4. An monialis urbanitatis, vel curiositatis gratia egrediens è proprio monasterio, & in aliud contiguum ingrediens, violet clausuram.

Resp. Non videtur violare formaliter, sed tantùm materialiter; clausura enim *est locus ille qui janua clausa continetur, ad quem sæcularibus non patet accessus*, ut ex Gregori XIII. Constitutione colligunt Sanch. *in decal.lib.6. cap.*15.*n.*6.Donat. *t.*3.*tr.*3.*q.*1.*n.*5. & Mendo *v.monasterium n.*3. Unde clausura duo dici de suo formali, nempe quòd sit locus, qui janua clausa cõtinuatur, & quòd sit locus, ad quem sęcularibus non pateat accessus; adeòque violatio formalis, & perfecta est egressus è loco, qui janua clausa continetur, ad locum, ad quem sæcularibus pateat accessus. Hujusmodi autem non est egressus monialis ad monasterium immediatè contiguum, quia est egressus de clausura ad clausuram. At violare formaliter clausuram censeo cum Pellizario, & Bordon. quia monialis non profitetur clausuram in communi, sed propriam sui monasterii. Tum quia sicut unum monasterium constituit diversam communitatem ab alio, nec cum alio communicat in regimine, sic etiam constituit diversum locum, juxta ea, quę notant Abbas *in cap nimis de jure jur.* Cardin. *in Clement.*2. §. 1. *qu.*4. & consequenter cum alio non communicat in clausura. Quare monialis prędicta est rea violatę formaliter clausuræ, & quidem dupliciter, sunt enim duo

actus, egressus videlicet, & ingressus, unde etiam duplicem contrahit excommunicationem, prout rescripsit Sac. Congreg. Archiepiscopo Panormitano 21. *Augusti* 1699. & 14. *Septemb.* 1699.

Quær. 5. An Clausura sit juris, naturalis, divini, vel humani positivi.

Resp. Esse juris humani positivi, constat ex pluribus decretis, & constitutionibus summorum Pontificum, ut videre est apud Nald. *v. clausur. n.*4, & Cherubin. Et expresse clausuram istam imposuit Tridentinum *sess.* 25. *c.* 5. *de regular.* Cum igitur clausura sit juris humani positivi, sequitur, quòd à clausuræ legibus excusabuntur moniales in iis locis, ubi præcepta clausuram indicentia non sunt recepta, vel ubi contraria consuetudine sunt legitimè abrogata, Azor. & Sanchez, quos refert, & sequitur Bonac. *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 2. Quod tamen non procedit quoad illas moniales, quæ sub expresso voto se obligant ad clausuram.

Quær. 4. Quibusnam competat monialium clausuram tam formalem, quàm materialem custodire.

Resp. Jus cogendi moniales Episcopo subiectas ad observantiam clausuræ spectare ad ipsum Episcopum auctoritate ordinaria. In monasteriis verò sedi Apostolicæ immediatè subiectis spectare ad Episcopum auctoritate delegata. Quoad Moniales autem regularibus subiectas, certum est, Episcopum nullum jus habere auctoritate ordinaria; ideò enim vocantur exemptæ, quia non subduntur iurisdictioni Episcoporum ordinariæ.

Quær. 7. An saltem competat Episcopis custodire clausuram in Monasteriis exemptis auctoritate delegata.

Resp. Auctores Regulares rationibus, & aucto-

auctoritatibus Doctorum ducti mordicùs sustinent; nullam Episcopis esse delegatam jurisdictionem super moniales exemptas etiam in ordine ad clausuram. Ita Navar. Sanch. Tamburin. Miranda, Pellizar. & alii, & hanc sententiam probabilem putat Thom. Del Bene *de Immunit. c. 14. dub. 22. nu. 20.* Nihilominus certissimè tenendum est, competere Episcopis auctoritate delegata monialium exemptarum clausuram tam materialem, quàm formalem custodire, Clarè habetur ex constitutione Gregorii XV. quæ incipit *Inscrutabili*, & Secra Congreg. pluries censuit, *licere Episcopo quoties opus esse judicaverit, monasteria Monialium Regularibus subjectarum quoad clausuram visitare, monialesque ipsas in his, quæ ad clausuram pertinent, alloqui, & examini subjicere absque Regularium interventu, & ipsis inconsultis*, & scribens Archiepiscopo Mediolanensi dixit; *Episcopus visitans clausuram monialium Regularibus subiectarum potest ipsas examinare in his, quæ pertinent ad clausuram, & potest etiam sermonem habere ad Moniales intra, vel extra ad crates, & Sacramenta ministrare, die 23. Martii 1578. & die 24. Aprilis 1579.*

Quod autem custodia clausuræ in monasteriis exemptis demandata sit etiam formaliter, habetur ex Sac. Congreg. Episc. & Regular. quæ censuit, quòd *Moniales Regularibus licèt subjectas alloqui nemo possit absque licentia Episcopi vel ejus deputati, die 24. Augusti* 1594. quod censuit etiam in Urbinaten. *die* 13. *Martii* 166[illegible] Cùm enim quæreretur, *an in edicto, quòd nemo ingrediatur monasteria Monialium, vel cum ipsis loquatur sine licentia Arihiepiscopi, possint comprehendi Moniales Sanctæ Claræ exemptæ à jurisdictione Archiepiscopali*:

Sacra &c. respondit affirmativè. Demum hoc declaravit Sacra Congregrat. Concil. approbante Clemente IX. *die* 11. *Maji* 1669. quod Decretum confirmatum etiam fuit ab Innocentio XI.

Quær. 8. An prędicta facultas competat locorum Ordinariis cumulativè quoad Superiores Regulares, vel privativè.

Resp. Spectare cumulativè. Ita Sac. Congreg. Episc. *in Fossanen.* 31. *Augusti* 1658. independenter tamen à Superioribus Regularibus. Ita quòd Superior Regularis non possit prætendere visitare velle clausuram monialium sibi subjectarum simul cum Episcopo, vel assistere ejus visitationi; eadem Sac. Congreg. *in Fulginaten.* 10. *Januar.* 1648.

Quær. 9. An, si aliquod monasterium habeat privilegium, quòd non possit nisi semel ab Episcopo visitari, hoc tamen non obstante visitari possit, si occurrat aliquod fortuitum, ratione cujus probabiliter timeri possit, quòd clausura passa sit aliquod detrimentum.

Resp. Posse visitari. Ita Pasqual. in Lauret. *num.* 29. Quia privilegium, quòd possit tantùm semel visitari, non excludit casus extraordinarios, pro quibus visitatio clausurę est moraliter necessaria. Cùm enim valdè intersit monasterio, & utilitati singularum monialium perfecta observantia clausuræ, vergeret in detrimentum Monasterii, si non posset applicari remedium, quod à Concilio institutum est pro tali observantia; & ideò talis applicatio non excluditur à privilegio, quod cùm sit concessum in commodum, & favorem Monasterii, non debet effectum contrarium operari, juxta regulam juris *l. Nulla jurisd. ff. de legib.*

Quær.

Quær. 10. Quomodò Monialium clausura debeat custodiri.

Resp. Monalium clausura ita debet custodiri, ut sit circumsepta altis mœniis, ne à vicinis, quicunque isti sint, & ex eorum ædibus monasteria inspiciantur. Et ideò pro opportuno remedio potest Episcopus extollere murum viridarii Regularium, sumptibus, cui de jure, Sac. Congreg. Concil. *in Vrbinaten.* 10. *Martii* 1663. & claudere fenestras saltem vitreis speculis, si non respondeant in clausuram, ita ut non possint aperiri. Ita etiam fenestræ omnes, quævis, & quævis alia foramina regularium respicientia in hortum, & clausuram monialium, omninò claudenda sunt, Sac. Congregat. Episc. *in Amerina* 23. *Decemb.* 1603. nulloque modo debet esse prospectus in monasteria monialium, & è contra, nequidem à fenestris turris campanariæ alicujus Ecclesiæ vicinæ, ut *in Portugalen.* 16. *Aprilis* 1605. sed pleno muro fenestræ debent obstrui, ut *in Aquilana* 31. *Iulii* 1612. etiam illæ, quæ sunt in monasterio monialium per quas videre possunt, ac videri, ut *in Parmensi* 28. *Novembris* 1636. Quinimò prohibetur monialibus sub gravibus pœnis usus telescopii, seu conspicilli tabulati longioris, ut *in Anconitana* 1. *Octobris* 1647. Nec alicui debet permitti ædificium tollere, si per illud habeatur prospectus in Monasterium, ut *in Interamnensi* 15. *Maii* 1612. suntque demoliendæ mansiones constructæ in vinculo intermedio, & claudendum est ambulacrum, quod à tecto monasterii imminet, eique prædominat, ut *in Assisien.* 11. *Iunii* 1653. non obstante qualibet appellatione, vel recursu, ut *in Conversanen.* 8. *Augusti* 1653.

Quær. 9. Quænam veniant nomine Monialium, quæ clausuram servare debeant.

Resp. Venire omnes illas fęminas, quæ professionem emittunt in religione approbata, & in congregatione vivunt, cujuscunque Ordinis sint. Unde si aliquæ fœminæ solemnem professionem facerent hac conditione, ut in domo propria manerent, non tenerentur ad clausuram, quia jura obligant ad clausuram moniales in congregatione viventes, Contrarium dicendum est de illis, quę in Congregatione vivunt, quamvis tempore professionis habuerint animum non se obligandi ad clausuram, cùm onus clausuræ non oriatur à voluntate monialium, sed ex dispositione summorum Pontificum moniales professas ad clausuram obligantium. Videatur Miranda *tract. de monial. q.* 1. *ar.* 4. *concl.* 5. Fęminæ verò, quæ non sunt veræ moniales, quamvis aliqua vota simplicia emittant, clausuræ legibus non ligantur, etiam si vivant collegialiter, atque sub obedientia vel spontanea, vel etiam privato voto, aut pacto promissa; nisi tamen habuerint statum ab Ecclesia pro religioso approbatum, & in eo tria vota substantialia emiserint. Solummodo tenentur ad observantiam Constitutionis S. Pii V.

§. II.

De Licentia ad ingrediendam clausuram requisita.

Quær. 1. CUinam competat concedere licentiam ad ingrediendam clausuram.

Resp. Soli Episcopo competere jus concedendi licentiam ad ingressum auctoritate

qui-

quidem propria in Monasteria sibi subjecta, auctoritate verò delegata in iis, quę Romano Pontifici immediatè subsunt. Quoad monasteria verò exempta, & Regularibus subjecta, licèt Franciscus Leo, Quaranta, & alii, immò & Sac. Congreg. Concil. antiquitùs tenuerint ad Superiores Regulares spectare licentiam hujusmodi concedere, nihilominus eadē Sac. Congreg. *sub die* 13. *Novemb.* 1610. statuit, & decrevit, *ut deinceps intra hujusmodi septa nemini ingredi, nec alloqui liceat, nisi licentia concedenda in casibus necessariis, quæ moniales respiciant, ne dum à Superioribus Regularibus dictorum Monasteriorum, sed etiam à locorum ordinariis obtenta fuerint, non obstantibus quibuscunque contrariis, legibus, statutis, & consuetudinibus immemorabilibus*, Immò eadem Sac. Congreg. *sub die* 21. *Maji* 1630. Urbano VIII. approbante, statuit, & decrevit, in illis locis, in quibus adest consuetudo, ut licentiæ hujusmodi ab Episcopis tantùm concedantur, talem consuetudinem esse observandam, & ipsorum Episcoporum tantummodò licentias sufficere etiam privativè quoad ipsos Regulares. Idem fuit resolutum *in Auximana die* 15. *Iulii*, & *in Perusina die* 12. *Augusti* 1645.

Quær. 2. Quinam alii possint prædictam licentiam concedere.

Resp. Posse Vicarium Generalem, si ad hoc habeat speciale mandatum, non enim sufficit generalis facultas, ut declaravit Sac. Congreg. teste Suarez *de Relig. t.* 4. *tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 11. Capitulum quoque, Sede vacante, ejusque Vicarium etiam quoad monasteria exempta, quia succedit etiam in jurisdictione delegata, quando hæc est in perpetuum commissa muneri episcopali, ut diximus

ximus *cap.* 6.§.2.*quæst*.2. Item Episcopum electum, & confirmatum, quamvis non consecratum, cùm possit jurisdictionem exercere, *cap. transmissam de elect.* tum Abbates sæculares, tum similes Abbates inferiores habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, si habeant monasteria sibi subjecta, Cassian. à S. Elia *v. Clausura n.*114. Ubi viget consuetudo, quòd Superiores Regulares concedant dictam licentiam pro monialibus sibi subjectis, pollent hac facultate Provinciales,quia veniunt nomine Superiorum,cùm sint veluti Episcopi quoad jurisdictionem respectu suorum subditorum, non verò veniunt Prælati locales. Poterunt tamen Generales, vel Provinciales committere hanc facultatem alicui Prælato locali, qui item sit Prælatus localis monialium, secus non possent committere, ut advertit Suar.*loc. cit.cap.*10.*num.*14.quia Tridentinum vult, solis Superioribus hanc facultatem competere, tales autem simpliciter dicunt illi, qui sunt in capite. Oppositum sustinet Pasqual. *in. Lauret.num.*31.

Quær. 3. An Abbatissa possit dictam licentiam concedere.

Resp. De jure ordinario non potest. Ita Monach. *cap.periculos.num.*1.*&* 2. *de statu regular. in* 6. Dominic.*num.* 10.Franc.*num.* 5. & alii, quia illius est licentiam dare, cujus est clausuram indicere, potest tamen ei competere per delegationem Superioris, *ex cap.*1.*de stat. regular.in* 6. & tradunt Navar. Graff. & Manuel, quos refert, & sequitur Sanchez *loc.cit.* Nunquam tamen ex natura rei excluditur Abbatissa, aut monasterii consensus ultra Superioris facultatem ad ingrediendam clausuram quamvis sit dabilis casus, quòd Prælatus possit licentiam concedere, ac cogere, ne

ne moniales ingressum impediant,& hoc pendet ex modo jurisdictionis ; & causæ hìc. & nunc occurrentis. Cassian. *sup. n.*105.

Quær. 4. An licentia ingrediendi monasteria monialium debeat esse in scriptis.

Resp. Affirmativè. Constat ex illis verbis Concilii;*Licentia in scriptis obtenta*. Et proindè deficiente scriptura, licentia erit nulla, quia non servabitur forma in concessione à Concilio præscripta;ablativum enim absolutum importat conditionem, *l. a testatore*, *ff.de condit. & demonstr* & notant communiter Doctores ; & proinde importat etiam formam, Bal. *in Authent.Matri & Aviæ*. Surd.*cons.* 371.*num.* 69. & ideò in forma specifica impleri debet ; ita ut si non impleatur, actus sit nullus. Merlin. *decis.*247.*nu.* 10. Hinc si Superior generalem licentiam ingrediendi concedat omnibus illis, quos Abbatissa,vel Confessarius necessarium esse judicaverit, debet in scriptis hanc concessionem facere, quia illa concessio est vera licentia pro ingressu,ita Sanche.&Castro Pal.*p.* 3.*disp.*4. *quæst.*10. §. 2. *num.* 6. Verùm si quis ingrediatur cœnobia monialium cum licentia oretenus tantùm concessa, non peccare mortaliter, nec pœnas incurrere, sentire videtur Sousa, quia defectus scripturæ censetur levis. Immò Homobonus,& Bellochius, quos refert,& non rejicit Diana *part.* 3.*tract.*2. *ref.*129.docent absolutè non requiri licentiam in scriptis,nisi quoad forum exterius; nam in interiori animę forǫ, in quo veritas attenditur, sufficit, ut consensus jure naturali requisitus interveniat.Quod admittit etiam Lamas *in Methodo curat in append.*§.6.quando causa est clara, ut in ingressu Confessariorum,Medici. Chirurgi, & aliorum hujusmodi necessariorum monialibus, quia omnes isti excipiuntur

in

in cap. periculoso, juxta Gloss. *v. causa de stat. Regular. in* 6. Attamen illas excipi, negat Sanch. *ubi supra num.* 33. quia Concilium absque ulla exceptione licentiam in scriptis requirit.

Quær. 5. An hujusmodi licentia debeat esse specialis.

Resp. Affirmativè, ita ut non sufficiat, si facultas alicui concedatur ad quoscunque actus, quos Superior potest concedere, habetur expresè *in d. cap. periculoso, nisi speciali licentia.* Non tamen per hoc est invalida licentia generalis, ut omnes Medici, Chirurgi, bajuli, aliique similes ingrediantur, quia licèt sit generalis quoad personas, tamen est specialis quoad licentiam ingressus. Miranda *de Monial. q. 2. art. 4.*

Quær. 6. An in aliquo casu possit quis ingredi clausuram sine licentia nec in scriptis, nec oretenus concessa.

Resp. Posse, quotiescunque ex dictę licentiæ expectatione grave damnum immineret. Non enim lex humana obligat cum eo rigore. Navar. Graff. & communiter. Unde si contingat, quod aliquis Sacerdos simplex sive regularis, sive sæcularis vocetur ad ingrediendam clausuram, ut confessionem monialis ex inopinato casu morientis audiat, vel extremã unctionem administret, potest, & tenetur ingredi, confessionem excipere, ac extremam unctionem ministrare. Similiter in casu incendii, ruinæ monasterii, violentiæ illatæ; & similium eventuum, licitum est monasteria ingredi absque licentia.

Quær. 7. An saltem in prædicto casu postulanda sit licentia ab Abbatissa.

Resp. Si Abbatissæ commissa sit facultas licentiam concedendi, certum est ab Abba-
tissa

tissa esse expostulandam. Si verò talis facultas non sit commissa, variant Doctores, an eius sit postulandus consensus. Affirmant Rodriq. & Sanchez, quia credendum est, Prælatum pro his casibus urgentibus, quibus consuli non potest, vices suas Abbatissæ commisisse, ut sic maiori cum decentia ingressus fiat, & quoad fieri potest, lex de præmittenda licentia observetur. Sed cur in his casibus sustineri non potest, Superiorem, immò & Papam immediatè licentiam impertiri cuicunque alteri ad occurrendum monasterii indigentiis necessariò? Ideò non esse postulandum ab Abbatissa talem licentiam, docent Navar. Graff. & plures alii,

Quær. 8. An licentia absolutè, & indefinitè concessa extinguatur prima vice.

Resp. Castro Pal. *loc. cit.* & alii putant pro unica vice tantùm valere, tum quia est dispensatio in lege, & ideò stricti juris, tum quia sermo simpliciter prolatus præsertim in odiosis intelligitur de unica vice, *l. Boves*, §. *hoc sermone*, *ff. de verb. significat.* Contrarium sustinent alii, præsertim Januar. *de casib. reserv. res.* 28. quia sermo indefinitus æquivalet universali. Censeo cum Pasqual. *in Launet. n.* 31. §. *est etiam*, quòd inspicienda sit causa, quæ moveat ad concedendam illam licentiam, quia accipit declarationem ab ipsa, quare si causa requirit plures actus, eamdem extensionem recipiet etiam licentia. Hæc tamen doctrina non habet locum in licentiis concessis a Papa, quia ut plurimùm non respiciunt indigentiam monasterii, sicuti respiciunt licentiæ concessæ ab Episcopo, vel aliis Superioribus, quæ concedi non possunt nisi ex causa necessaria, unde illæ debent strictè interpretari. Quare si Pontifex concedat ali-

cui,

cui, quòd tribus vicibus ingredi possit tria monasteria, non poterit ingredi tribus vicibus singula monasteria, sed semel tantùm, quia numerus trium respondebit numero monasteriorum. Ita declaravit Paulus V. in Constitutione, quæ incipit *Facultatum sub die* 1. *Septemb.* 1608.

§. III.

De Causa requisita ad concedendam dictam licentiam.

Quær. 1. QUænam causa requisita ad hoc, ut dicta licentia cōcedi possit.

Resp. Debet esse causa necessaria, ut habet Concilium, qua deficiente licentia erit nulla ex defectu potestatis, quia conceditur solùm pro casibus necessariis? Ista autem necessitas, non est necessarium, quòd sit absoluta, sed sufficit quæcunque necessitas, quæ, attentis circumstantiis, exhibeat rationabilē causam. Quia decretum Concilii sumit declarationem à jure communi; de jure autē communi sufficit rationabilis causa, quæ debet esse manifesta, ut *in cit. cap. periculoso*, & ita cum aliis notat Tamburin. *disp.* 24. *q.* 1. *n.* 1. & Barbos. *loc. cit. n.* 43. Sufficit tamen quod sit manifesta soli Prælato, quia solius Prælati est justitiam causæ judicare. Ita cum Lezana. Bonac. & Rodriquez; Del bene *de immunt. c.* 19. *dub.* 39. *num.* 3. ubi addit sufficere quòd sit manifesta soli Prælato moraliter, idest quòd probabiliter judicet, esse justam, quia in moralibus probabilitas sufficit ad rectè operandū; secùs si causa fuerit tantùm dubia, Sanch. Tāburin. & Barb. *loc. cit.* ubi dicit minorem causam requiri pro ingressu feminarum, quàm viro-

virorum, & pro ingressu diurno, quàm nocturno, quia minùs est indecens; & pro ingressu matris, aut sororis, vel alterius consanguineæ, quàm extraneæ, quia magis pietatem concernit; & pro ingressu in priora receptacula, quàm in officinas interiores, & cubicula, quia minùs clausuram offendit. Hoc tamen non placet Bonac. *de clauf. q.* 4. *punct.*4.*n.*2. Quia monialium clausura formaliter violatur tam ingressu feminarum, quàm virorum, & tam ingressu ad loca propè januam, quàm ad longè remota.

Quær. 2. An necessitas, quæ requiritur ad concedendam licentiam, debeat se tenere ex parte Monasterii, vel sufficiat, quòd se teneat ex parte extraneorum.

Resp. Necessitatem debere se tenere ex parte monasterii, nulloque modo sufficere, quòd sit ex parte extraneorum, Bonac. *loc. cit. n.* 8. Quia ingressus in monasterium tantummodò permissus videtur ob monasterii utilitatẽ, seu necessitatem, nisi jus naturale, aut divinum aliud suadeat. Sac. Congreg. *in Ravennaten.* 9. *Septemb.* 1611. Unde non licet Episcopis licentiam concedere, vel permittere mulieribus ex causa litium matrimonialium, vel adulteriorum, aut dissensionum inter viros, & uxores, ut securitatis gratia sequestrentur apud monasteria monialium. Immò ingredientes etiam ex tali causa, & cum hujusmodi permissione, vel licentia incidere in excommunicationem à Concilio impositam tradit ex Sac. Congr. *in Salamantina* Diana *part.* 3. *tract.*2. *res.* 30. quã licentiam Sac. Congregatio raro, & cum difficultate concedit. Pro casibus tamen repentinis præcisę necessitatis consuevit ab Ordinariis, & Legatis anticipari licentiam obtinendo pro aliquo parvo numero

mero,*in d. Ravenat.* Neque talis licentia concedi potest ad effectum collocandi in monasterio virginum aliquam mulierem, ne revertatur ad vomitum, *in Mediolanen.* 18. *Aug.* 1588. Neque ad docendum aliquam artem, puta serici, vel texturę, nisi cum conversa perita non poterit reperiri, *in Mediolan.* 11. *Martii* 1586. *ac alibi*. Neque regulariter ad conficiendum panem, *in Ravenaten.* 15. *Julii & 19. Augusti* 1603. Neque aquam inferendi gratia, ingredientium, & egredientium mulierum continua conversatio permittenda est, sed intùs accomodentur cisternæ, *in Alatren.* 3. *Maij* 1603. Multo minùs videndi comędias, vel repræsentationes recitatas à monialibus, neque de licētia Ordinarii, *in Anconitana* 4. *Septemb.* 1627. Possunt tamen Ordinarii jure proprio, puellas, de quibus controvertitur, in monasteriis collocare ad tempus, donec lites finiantur, Pignatel. *t.* 8. *cons.* 47. *num.* 42. *ex Sac. Congregat.*

Quær. 3. An qui licentiam ingrediendi obtinuit ex justa causa, quę suberat tempore concessionis licentiæ, sed tempore ingressus cessavit, tutus sit in conscientia ingrediendo.

Resp. Ex Bonacina *loc. cit. num.* 19. negativè, quia cessante causa dispensationis, cessat dispensatio. Neque pariter est tutus in conscientia ingrediens cum licentia ex falsa causa concessa, licèt tempore ingressus justa causa superveniat; quia cùm hujusmodi licentia ob defectum causæ fuerit nulla, superveniente causa non validatur, quòd enim ab initio nullum est, tractu temporis non convalescit. Neque licitus est ingressus, si Superior conscius nullitatis causæ, nihilominus licentiam concedat: Quia ad validitatem licentiæ non sufficit libera voluntas concedentis, sed volun-

luntas prudentis arbitrio accomodata, ut benè Menoch. *lib.* 1. *de arbit. q.* 8. *n.* 45. *&* 49. Tum quia talis licentia est irrita, quia deficit conditio, scilicet justa, & urgens causa, sub qua conceditur Episcopis facultas tales licentias concedendi, *ut in cit. c. periculoso*, deficiente autem conditione deficit concessio. Menoch. *cons.* 134. *n.* 30. Si tamen, qui licentiam obtinuit ingrediendi sine justa causa, bona fide ingressus est, excusatur à peccato, & à censuris; quia bona fides ab humanarum legum transgressione excusare solet.

Quær. 4. An qui clausuram ingressus est cum justa causa, & licentia, peccet contra obligationem clausuræ, & censuris afficiatur, si finito ministerio, cujus causa ingressus est, statim non egrediatur.

Resp. Aliqui, inter quos Bordon. *res.* 76. *num.* 74. Sanchez, & Zerola, docent, non violare clausuram, etiam si ibi multum immoretur, quia clausura non violatur, nisi quando quis sine debita licentia ingrediatur: Alii verò peccare censent mortaliter, quia, finito ministerio, cessat finis concessionis, & dispensationis præcepti; addunt tamen, non incurrere censuram aliquam, seu pœnam, quia ista est imposita ingredientibus sine legitima licentia; & justa causa; Miranda, Rodriq. Barbos. *loc. cit. num.* 56. & alii, qui volunt, hoc non esse ita strictè intelligendum, ut quælibet brevis mora peccatum mortale constituat; quia hæc præcepta morali, & non metaphysico modo sunt intelligenda. Immò Diana *part.* 3. *tract.* 2. *res.* 51. cum aliis excusat etiam à veniali breviter immorantem ex motivo curiositatis, aliquantisper divertendo ad invisendas officinas. Brevis autem mora censetur esse, quæ non excedit quadrantem

horæ.

horæ. Sic Villalob. *in ſum. t.2. tract.* 35. *diff.* 49. *num.* 1.

Quær. 5. An ingrediens cum legitima licentia ex cauſa neceſſaria, ſed ſimul habens intentionem turpiter loquendi, vel congrediendi cum moniali, delinquat contra præceptum clauſuræ.

Reſp. Graviter quidem peccare, ſed contra præceptum clauſuræ non delinquere, quia prava intentio non tollit priorem cauſam ingrediendi, ob quam Superior licentiam conceſſit. Ita videntur ſentire Zerola, Sanchez, & Rodriq. apud Bonacinam *loc. cit.* ubi addit, quòd non improbabiliter dici poteſt, peccare etiam contra præceptum clauſuræ, quia licèt ingreſſus non ſit illicitus ex priori cauſa, eſt tamen talis ex poſteriori.

§. IV.

In Clauſura quoad ingreſſum Prælatorum.

Quær. 1. IN quibus caſibus poſſint Epiſcopi, vel Superiores ingredi monialium clauſuram.

Reſp. Viſitationis gratia, ſeu alterius rei neceſſariæ ingredi poſſunt monaſteria monialium ſibi ſubjectarum; ſimiliter ut viſitent officinas, dormitorium, cellas, ſupellectilem, aut ad ædificium conſtruendum, vel ruinam minans. Et tandem in iis caſibus neceſſariis, & urgentibus, in quibus licentiam aliis dare poſſunt, ſi enim poſſunt in his diſpenſare cum aliis, cur etiam non poterunt cum ſe ipſis? Miranda de Monial. *qu.* 2. *ar.* 14. *concl.* 11.

Quær. 2. An poſſint ingredi clauſuram ſub præ-

prætextu interveniendi electioni Abbatissæ, aut examinandi moniales particulares.

Resp. Non posse sub pœnis à sacris Canonibus, & Constitutionibus Pontificiis latis, præsertim Greg. XIII. *const.* 8. & *const.* 27. incipien. *Deo Sacris.* Ratio est, quia prædicta peragi possunt ad monasteriorum crates. Sac. Congreg. Concil. *in Siracusana* 16. *Octob.* 1600. Barbos. *v. monialium clausura circa ingressum n.* 2. Limita tamen cum Lantusca *in Theatr. Regul. v. Clausura monial. n.* 1. nisi Prælati prudenter judicent, non posse dictam electionem canonicè fieri ipsis non intrantibus, ob inquietudinem monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob alias causas justas à Superioribus prudenter examinandas. Ita etiam Barbosa *de jur. Eccles. lib.* 1. *c.* 44. *num.* 171. ubi fatetur, Sac. Congreg. *die* 13. *Novemb.* 1583. decrevisse, non posse ingredi Superiores monialium monasteria sibi subjecta prætextu dandi habitum Novitiis, vel illas ad professionem recipiendi, aut Abbatissas consecrandi, vel solemniter velum concedendi monialibus. Ex quibus deducit Sanchez, non esse integrum Episcopis ingredi, ad Sacramentum Confirmationis ministrandum alicui moniali, nisi in periculo mortis.

Quær. 3. An Cardinales, & Episcopi ordinarii locorum ingredi possint clausuram monialium sibi non subditarum in eorum diœcesi sub aliquo prætextu etiam visitandæ clausuræ.

Resp. Non posse, quod probatur *ex cap. periculoso*, & ex Conc. Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 5. Et signanter de Episcopis resolvit Barbos. *de Potest. Episc. alleg.* 102. *n.* 42. cum ibi adductis, & Aldan. *in compend. can. resol. lib.* 3. *tit.* 20. *n.* 8. testatur sic resolutum *in una*

Ia-

Januen. 10. *Maji* 1631. Neque Cardinales Legati habent poteſtatem viſitandi moniales, & ingrediendi clauſuram, *ut in Bononien.* 30. *Septemb.* 1650. approbante Innocentio X. Neque Vicelegatus poteſt ingredi ſine Epiſcopi licentia, ut declaravit Sac. Cong. Epiſc. 9. *Martii* 1604. Neque inquiſitores, niſi ex cauſa S. Officii, ex Congreg. S. Officii 16. *Februarii* 1628. Neque Magiſtratus, & deputati ad curam monialium debent ingredi cum Epiſcopo, niſi eos elegerit, ex eadem Sac. Congreg. 1. *Martii* 1581. Neque permittere debet Epiſcopus deputari à Civitatibus aliquos, qui comitentur Viſitatores Monialium Regularibus etiam ſubjectarum, prout decrevit eadem Sacra Congreg. 12. *Januarii* 1616.

Quær. 4. Quibus in caſibus Generales, Provinciales, & Viſitatores poſſint intrare monaſteria monialium ſibi ſubditarum.

Reſp. Extat circa hoc Conſtitut. Alexandri VII. quę incipit *Felici*, in qua ſic habetur. *Infra fines Italiæ, & Inſularum adjacentium Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuſcumque aliis Superioribus Regularibus alioqui cura, & regimen monaſteriorum Sanctimonialium quovis modò incumbit; intra ſepta eorundem monaſteriorum nullatenus ingredi liceat, niſi ex cauſa Viſitationis localis, & hoc ſemel tantùm in anno, ita ut in anno, in quo unus ex memoratis Superioribus viſitaverit, alius Superior à Viſitatione hujuſmodi ſe omninò abſtineat. Quòd ſi ob clauſuram, quæ à Sancta Tridentina Synodo, etiam in monaſteriis exemptis, curę, & vigilantia Epiſcopi in primis committitur, aut ob aliam urgentem, ac neceſſariam cauſam oportuerit Superiorem Regularem eodem anno pluries ingredi ſepta monaſterii, tunc non aliter ingrediatur, quàm cum præſentia Epiſcopi*

ſcopi Diœceſani, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ ſæcularis boni exempli, ac maturæ ætatis ab ipſo Epiſcopo ad hoc ſpecialiter deputatæ. Viſitet autem Superior Regularis interiorem clauſuram per ſe ipſum, non autem per alium etiamſi fuerit legitimè impeditus, quo caſu differatur viſitatio in aliud tempus, quo ceſſaverit impedimentum, & viſitationem celeriter & unica die, debita tamen cum diligentia abſolvat, nec poſt occaſum protrahat, neque ipſe Viſitator, neque ejus Socii ullam ſumant in monaſterio refectionem.

Hinc clare deducitur, non poſſe Generalem Miniſtrum Fratrum Minorum ingredi monaſteria monialium S.Claræ,quando ibidē celebrare voluerit, vel proponere Sororibus verbum Dei. Quod etiam adnotavit Barboſa *d.delegat.*102.*num.*45. tum ex Gregorii XIII. *cit.Conſtit.*in qua revocantur omnia privilegia tum quia celebrationem, aut prędicationem verbi Dei intra monaſteria fieri non eſt neceſſarium,ſiquidem per feneſtrellam videre, & audire poſſunt ipſæ moniales Ingreſſus autem non conceditur niſi ex cauſa neceſſaria quare Superiores ingredientes incurrerent pœnas, de quibus *in d. Cconſtit.*

Quær. 5. Quot perſonas ſecum poſſint ducere Prælati Regulares in actu viſitationis monaſteriorum Sanctimonialium.

Reſp. Ex *cit. Conſtit.* Alexandri VII. Si viſitet Generalis,poteſt ſecum habere duos Socios ſui ordinis; ſi alius à Generali, unum tātùm, excluſis omnibus aliis etiā ratione officii. Qui quidem Socii aſſumantur exemplares, & maturæ ętatis, & in actu Viſitationis à Viſitatore nunquam ſeparentur, ſed eum aſpicere, & ab ipſo aſpici ſemper poſſint. Ac præterea Viſitatori aſſiſtant quatuor

L mo-

moniales ex ſenioribus monaſterii, quæ ſimiliter Viſitatione durante nunquam ſeparentur à Viſitatore, & Sociis.

Quær. 6. Quot, & quales perſonas conducere debeant Epiſcopi, & alii monialium Prælati, quando in caſibus permiſſis ingrediuntur clauſuram.

Reſp. Gregorii XIII. *in ſua cit. Conſtitut.* in qua decernit, Epiſcopos, & Prælatos monialium debere ingredi clauſuram cum comitatu, nullum verbum facit de numero perſonarum comitantium, ſed paucos debere eſſe ſtatuit, *à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati.* Miranda ad tres ſocios extendit. Victorellus verò, & Bonacina quatuor, vel quinque ſocios ſeniores, & religioſos comites admittunt, & addunt, quòd ſi ratione ædificii conſtruendi cum Epiſcopo, vel alio Superiore monialium architectus, vel alius operarius ingrediatur, dictis tamen ſenioribus & religioſis comitibus uti debent Epiſcopi, vel Superiores, quia architectus. vel alius operarius non ingrediuntur tanquam comites ſed ut artifices.

Quær. 7. Quinam veniant nomine perſonarum religioſarum, quas poſſunt Epiſcopi, & alii Superiores aſſumere in comites.

Reſp. Non tantùm venire regulares votis religionis adſtrictos, ſed etiam ſæculares religioſis moribus, & chriſtiana pietate decoratos. Non veniunt tamen Matronæ ſeniores chriſtianis virtutibus inſignes, licèt verba *perſonis comitati* ſint apta comprehendere etiam fœminas; nullibi enim uſu receptum eſt, quod motronæ quamvis ſanctimonia claræ in comitatum adhibeantur. Ita ex Vittorello Tamburinus *diſp.* 24. *quæſt.* 10. *num.* 4. qui *quæſt.* 5. *num.* 6. aſſerit prædictos Prelatos

in

in casibus concessis ingredientes, si ducant personas non religiosas, nec senes, & plures quàm quinque, aut etiam si soli ingrediantur, non affici excommunicatione lata in prædicta Gregoriana, quia pęnæ hujus Bullæ extenduntur tantùm ad ingredientes in casibus non necessariis.

§. V.

De Clausura quoad Officialium, aliorumque ingressum.

Quær. 1. AN, & quando Medicus, aliique Monasterio inservientes possint ingredi clausuram.

Resp. In omnibus casibus necessariis posse ingredi, servatis servandis, juxta dicenda, cùm debita Superioris licentia, quæ singulis quibusque trimestribus debet renovari ex decreto Sac. Congreg. Regularium 27. *Martii* 1588. *& in Placentina* 6. *Iunii* 1614. Medicus debet associari à duobus, vel tribus monialibus antiquioribus, debetquè ingredi sine socio, aut alio Medico, nisi morbus sit valdę gravis, quia in tali casu possunt etiam plures intrare ad invisendam decumbentem. Barbos. *loci cit. num.* 57. Nomine medici non venit tantùm graduatus, sed quilibet peritus in arte ad effectum, ob quem ingreditur. Ita ex Miranda notat Barbos. *num.* 53. quia medicus dicitur non a dignitate, sed à medendo. Unde si aliqua fæmina pręgnans clausuram ingrediatur de licentia Pręlati, poterit de licentia ejusdem ingredi obstetrix, ad illam juvandam in partu. Portel. Tamburin. *disp.* 24. *q.* 1. *n.* 5. & alii.

Quær. 2. An Medicus sub initium quadragesi-

geſimæ poſſit ingredi, ad cognoſcendum, quæ moniales poſſint, ac debeant diſpenſari ſuper jejuniis, & eſu ciborum quadrageſimalium.

Quær. Nõ poſſe: ceſſat enim in hoc caſu neceſſitas, quia hoc prȩſtari poteſt ad crates. Poſſet tamen ingredi ad inviſendã Monialem decũbentẽ in lecto, quȩ de propria valetudine dubitat, ut ex ictu pulſus veritatem exploret, quamvis ſine magno ſalutis damno ipſa poſſet ad cratẽ deſcendere, tametſi ex ſola erubeſcẽtia hoc faciat. Bonac. Tamb. *q.* 6. *n.* 2.

Quær. 3. An medicus extraordinarius poſſit ad libitum monialium loco medici ordinarii ingredi clauſuram.

Reſp. Non poſſe, quia licentia limitata limitatum parit effectum; unde cùm licentia Medici extraordinarii ſit conceſſa tantùm in defectum medici ordinarii, & quando ſimul cùm ordinario eſt habendum collegium, ceſſante tali cauſa ceſſat licentia. Barchius *in Speculo Monial. c.* 8.

Quær. 4. An, & quando Chirurgus, & Pharmacopola poſſint ingredi clauſuram.

Reſp. Poſſe Chirurgum ingredi ad minuendum ſanguinem, quia eſt officium infirmæ ſatis neceſſarium, nec illud valent moniales exercere; non debet tamen ingredi niſi cum hoc medicus opus eſſe judicaverit, aut ſi aliqua monialis conſuevit ad præcavendũ morbum ſe aliquoties minuere, quod tamen fieri debet ex conſilio Præfectæ, & Diſcretarum monaſterii. Barboſ. *loc. cit. num.* 54. Pharmacopolæ autem rarò licet ingreſſus, cùm poſſit potionem extra clauſuram præparare, & mediis monialibus infirmæ porrigere. Si tamen aliquando opus ſit moniales docere, quomodo medicamenta aliqua ſint præparanda, idque non poſſit extra clauſuram præſtari, poſſet

clau-

clausuram ingredi, quia est moralis necessitas. Sanchez *lib.* 6. *c.* 16. *n.* 59.

Quær. 5. An Oeconomi, Factores, Syndici, & Notarii possint ingredi clausuram.

Resp. Posse, quotiescunque necessitas urget, cui aliter consuli nequeat. Hujusmodi necessitas est, si quærendum esset aliquod instrumentum in Archivio adeò scripturis variis pleno, ut ad crates eas deferre pro recognitione moniales non possent sine notabili incommodo, & sufficiente ad dispensandum in legem. Idem erit in casu magnæ necessitatis puta ad judicandum de imminente periculo, ac ruina ædificii &c. ita Sanchez, & alii. Item si contingat, Novitiam, aut puellam intra clausuram commorantem infirmari, ideòque velit per testamentum de suis bonis disponere, debita obtenta licentia, poterit Notarius cum necessariis testibus ingredi. Naldus, *v. Monialis n.* 14. & Gavant. qui testatur ita declarare Sac. Congreg. de anno 1595.

Quær. 6. Quid dicendum de aliis operariis ad monialium servitium necessariis.

Resp. De legitimi Superioris licentia possunt ingredi clausuram ad exercenda suæ artis opera, quæ commodè extra monasterium exerceri non possunt. Sic possunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarii, putearii, putatores, molitores, & similes artifices. Advertendum tamen cum Tamburino *cit. qu.* 6. *nu.* 9. habentem licentiam ingredi pro uno servitio, non posse ingredi ad aliud servitium præstandum; cùm licentia non se extendat ultra opera suæ artis. Item ingredi possunt rustici ad deferenda ea, quæ ferri non possunt à monialibus. Item pictor ad pingendam scenam in monasterio constructam, cùm enim ex consuetudine permittantur

monialibus aliquæ piæ repræſentationes, conſequenter debent etiam concedi ea, quæ ad illas ſunt neceſſaria, ut eſt in præſenti caſu opera pictoris, ſuppoſita ſcena jam conſtructa; aliàs poſſet ſcena per partes pingi extra clauſuram, antequàm ſimul componatur, & ita debet communiter obſervari. Caſſianus *v. Clauſura n.*80. Marchet. *in Prax. Vic. Capit. p.* 2. *tit.* 16. *num.*24. & 25. De Sutoribus, & Sartoribus dubitant Doctores an poſſint ingredi clauſuram; communis opinio ſuſtinet, non poſſe, quia ſuæ artis opera commodè ad monaſterii januam valent præſtare. Hoc non approbat Sanch. *loc. cit. n.* 3. quoad ſartores, quia putat moniali veſtes commodè aptari non poſſe, niſi immediatè corpus dimetiantur, quod extra clauſuram æquè benè præſtari nequit; quę opinio non improbabilis videtur Caſſianus *loc. cit.* ſi talis ſit uſus, ſciente, & conſentiente Superiore; quod tamen nullatenus placet Caſtro Pal. *diſp.* 4. *par.* 3. *punct.* 10. §. 3. *n.* 11.

Quær. 7. An loco bajuli deputati ad ferenda onera, quæ à monialibus geſtari nequeunt, poſſit alius intrare Monaſterium.

Reſp. Juxta Tamburini, Barchii, & Polacchi ſententiam non poſſe; oppoſitum tamen deducitur ex Sanchez *cap.* 16. *num.* 16. caſu quo in licentia data, ut bajulus ingredi poſſit, hic aut ille bajulus non exprimatur. Ratio eſt quia licentia indeterminata quoad perſonas, & determinata quoad miniſterium, non afficit perſonas, ſed miniſterium, quia conceditur ob cauſam, quę militat in tali miniſterio, unde exercentes talę miniſterium ut qualificatum tali licentia, trahunt etiam talem licentiam; ſicuti inhabilitantes locum qualificatum aliquo privilegio, trahunt

hunt etiam ipsi illud privilegium. Unde Sanchez *loc. cit.* excusat fœminam, quæ cùm sit nobilis, nihilominus cum licentia ingreditur ad exercenda ea, quæ sunt propria vilioris famulæ, sed monialibus necessaria, & re ipsa occupatur in illis, ut sic videre possit curiosè monasterium. Si verò talem prætextum assumeret sine animo exequendi dictum officium, nec de facto intenderet illud præstare, illicitè ingrederetur, & violaret præceptum, quia sic non haberet justam causam à jure petitam, sed in fraudem faceret dicti precepti.

Quær. 8. An si Artifici concedatur licentia ingrediendi cum famulo, iste intrare possit sine domino.

Resp. Negativè, quia famulus participat licentiam dependenter à domino, & ratione attinentiæ ad illum. Ita Barch. *in Speculo, cap.* 8. qui limitat, quando ex impedimento occurrente dominus non posset ingredi, aut ingressus cogeretur egredi, dummodò non omninò deferat opus assumptùm, aut abesse non debeat pro majori parte diei. Opposita sententia, quam refert, nec rejicit Castinus *loc. cit. num.* 76. non improbabilis videtur; nam dictio illa *cum* posita in tenore licentiæ, æquivalet dictioni, & Bartol. *in l. si quis Attio de usufru. acc. & not. in l. triticum de verb. sign.* Dictio autem, &, facit copulatos æqualiter admitti ad participationem licentiæ, juxta ea, quæ notant *per text. l. reos §. cum in talibus ff. de duobus reis*, Gomez. *var. resol. cap.* 11. *num.* 19. *t.* 2. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. glos.* 3. *num.* 16. Cened. *Singul.* 50. *num.* 20. Et ideò dominus, & famulus tanquam equaliter participantes poterunt uti licentia absque dependentia ad invicem,

& ſolùm erit diſcrimen,quòd dominus participabit licentiam independenter à famulo tam quoad conceſſionem, quàm quoad uſum, ſamulus verò participabit dependenter à domino quoad conceſſionem, independenter verò quoad uſum.

*Quær.*9.An ſi deficiat,qui habet licentiã deſerẽdi onora intra clauſuram, & dictorũ onerum geſtatio non poſſit æquè benè differri, liceat abſque ſuperioris venia aliũ ſubſtituere.

Reſp. Non licere, quia ex una parte ſumus in materia zeloſa, periculoſa,& delicata, & ex alia parte non videtur ſubeſſe juſta cauſa utendi Epicheja, præſertim in re,ad quam jura requirunt licentiam in ſcriptis.

*Quær.*9. An ad expellendum malefactorem, poſſit judex, & quilibet alter ingredi clauſuram.

Reſp. Poſſe; dedecet enim, illum in virginum ſocietate manere, & ex alia parte monialibus non ſuppetunt vires ad expellendũ. Ita Sanch. Tambur. & Bonac. cùm Rodriq. qui addit, quòd ſi periculum ſit in mora, non erit in tali caſu neceſſe recurret ad Superiorem longe abſentem, ſed Abbatiſsæ. & Diſcretarum conſenſus ſufficiet. Advertit tamen Tamburinus, quòd ſi præfatus reus extractus à monaſterio gaudeat immunitate, reponendus erit in Eccleſia, neque ſpoliandus ſuo jure.

*Quær.*11. An infantes nondum doli capaces & amentes poſſint admitti in clauſuram.

Reſp. Quoad infantes affirmat Barboſ. *allegat.* 102. *n.*32.ubi quindecim alios Doctores adducit pro ſua ſententia. Ratio eſt, quia prohibitio monialibus facta eſt acceſſoria prohibitioni ingredientium, ut manifeſtè colligitur ex Tridentino dicente, nemini licere intra

ſepta

septa monasterii ingredi. Cùm ergo hi infantes nulla ingressus afficiantur prohibitione quia nullius præcepti sunt capaces, neque moniales tenentur eos non admittere. Nihilominus moniales introducentes infantes cujusvis sexus, vel ætatis incurrere in censuras violatæ clausuræ sæpiùs declaravit Sac. Congreg. præcipuè *in Tudertina* 7. *Aprilis* 1679. *in Neapolitana* 22. *Maji* 1580. *in Taurinensi* 10. *Junii* 1650. Unde tolerari non debet, quòd puellæ licèt parvulæ ingrediantur, & egrediantur ad libitum, *in Pistorien.* 24. *Februarii* 1579. Et Abbatissa, quæ hoc permittit privatur officio, voceque passiva, *S. Severi* 8. *Maji* 1595. Amentes verò nullatenus sunt admittendi, quia ad peccatum movere possunt; unde *in cap. periculoso* dictum est, nulli inhonestæ, vel honestæ personæ ingressus patet, ut sic non tam liberè ingredientes, quàm etiam permittentes ingressum comprehenderentur; & quidem manifestum est, sub persona honesta, vel inhonesta hos amentes intelligi, qui & monasteria perturbare possunt, & vanis locutionibus ad malum provocare. Ita Navar. Barbos. *loc. cit.* Rodriq. & alii.

§. VI.

De Clausura quoad ingressum Confessarii.

Quær. 1. IN quibus casibus possit Confessarius ingredi clausuram.

Resp. In pluribus, quorum aliquos in hoc paragrapho recensebimus. Poterit igitur ingredi; si moniali ægrotanti ministrandum est Sacramentum Confessionis, Eucharistiæ, vel extremæ Unctionis. Et quidem si est pe-

riculum mortis, nemini eſt dubium, licere ingredi etiam de nocte, immò Superiorem ad eum ingreſſum obligari, ſi non poſſet aliter ea Sacramenta ſubditis Monialibus miniſtrare. Secluſa verò hac extrema neceſſitate licitus eſt ingreſſus ob miniſtrandum infirmæ Sacramentum Confeſſionis, & Euchariſtiæ, quoties ex præſcripto regulę aliis monialibus miniſtratur, quia ob infirmitatem deterioris conditionis eſſe non debet cùm eo tempore magis indigeat. Item illis temporibus, quibus ſolita erat, Sacramenta ſupradicta frequentare, quia æquum non eſt, eo ſubſidio tempore majoris neceſſitatis privari. Sic Rodriq. Miranda, Sanch. & Barboſa *loc. cit. n.* 49. Sac. Congreg. Concil. 13. *Septemb.* 1583.

Quær. 2. Quid obſervare debeat Confeſſarius ingrediens in ſupradictis caſibus clauſuram.

Reſp. Debet ingredi ſuperpelliceo, & ſtola indutus, & ita debet ibi morari. Barboſ. *loc. cit.* Abſque diverticulo eat, & redeat, nec ad alia monaſterii partem divagetur, etiam occaſione viſitandi alias infirmas, quibus Sacramẽtorum adminiſtratio minimè eſt neceſſaria. Sine ſocio ingrediatur tam in adminiſtratione Sacramenti pęnitentię, quàm Euchariſtię, & extremæ Unctionis. Ita Sac. Congregatione Pignatellus *t.* 6. *conſult.* 85. *num.* 231. At oppoſitum de Confeſſario regulari ſtatuit Alexander VII. in cit. Conſtit. ubi habet, *Nunquam ingrediatur niſi cum Socio, qui ſit probata vita, & matura ætatis, ſemperque maneat in ea parte Monaſterii, qua Confeſſorem videre, & ab eo videri ſemper poſſit.* Quod præſtare etiam debent Comitatrices. Unde dum Confeſſarius audit infirmarum confeſſiones, cellæ janua remanere debet aperta, & ambæ Comi-

tatri-

tatrices ad eamdem cellæ januam; ita ut ibi manentes Confessarium, & infirmam commodè cernere possint, audire tamen non possint. Si infirma ad confessionale Ecclesiæ accedere commodè potest, nullo modo audeat Confessarius monasterium ingredi, ut ei Sacramentum Pœnitentiæ administret. Sacra Congreg. 13. *Septemb.* 1583.

Quær. 3. An possit ingredi ad assistendum morienti ejusque animam ritè Deo commendandam.

Resp. Posse. Tanta est enim necessitas existentium in articulo mortis, ut ei nulla diligentia par esse possit, Sac. Congreg. Episc. in *Lucen.* 29. *Martii* 1589. & 22. *Decemb.* 1620. Ad quem effectum, cùm aliqua monialis laborat in extremis, conceditur confessario pernoctatio in sua solita mansione extra clausuram, ut ingruente necessitate illicò prçstò esse possit, eadem Sac. Congreg. 22. *Decem.* 1592. Potest sæpiùs ingredi, si moniali superveniant plura simptomata, per quæ probabiliter creditur mox moritura, & iis cessantibus tempus agoniç ulteriùs protrahatur; & potest diuturniori tempore continuato, etiam per integram noctem assistere, si judicio medici credatur brevi moritura.

Quær. 4. An confessarius ad exequias peragendas possit ingredi clausuram.

Resp. Hanc esse justam causam ingressus, docent Sanch. Portel. Tamburin. *disp.* 24. *qu.* 5. Attamen Pignatel. *t.* 6. *consult.* 85. *num.* 234. refert. Sac. Congregat. declarasse, non licere confessario, neque Regularibus ingredi Monasterium sub prçtextu tradendi sepulturæ cadaver alicujus monialis, aut officia funeralia peragendi; sed hoc officium, si intra clausuram peragendum est, ab aliis mo-

nialibus, vel à duobus operariis ab Ordinario approbandis peragi debere, vel si in exteriori Ecclesia humanda sit, cadever ad portam clausuræ esse deferendum, receptumque à Regularibus ibi sepeliendum. Quod si in aliquibus locis inducta est consuetudo, scientibus, & consentientibus Ordinariis, ut Confessarius ingrediatur, censet Tamburin. *loc. cit.* esse servandam, quia habet vim legis, & est maximè rationabilis, & hæc consuetudo attendi debet etiam quoad secum ducendum socium, vel pures alios. Et hoc practicari in Galliis, & Portugallia, tradunt Portell. & Victorellus.

Quær. 5. An Confessarius possit ingredi clausuram ad effectum exorcizandi monialem energumenam.

Resp. Sacram Congreg. *sub die* 10. *Novembris* 1582. rescripsisse Episcopo Viterbien. quòd Sacerdos timoratæ conscientiæ, & probatæ vitæ posset ingredi clausuram ad hunc effectum præcisè exorcizandi monialem. Posteà *sub die* 1. *Julii* 1606. statuit, quòd nulla monialis energumena intra monasterii septa à quoqunque presbytero sæculari, vel Regulari, etiam Confessario, exorcizetur sed ad Ecclesiam exteriorem ejusdem monasterii (obtenta priùs à Sac. Congreg. licentia) ea de causa deducatur, vel transferatur. In translatione autem hujusmodi, sicut & in actu exorcizationis, honestæ personæ consãguineæ, vel aliæ mulieres provectę ætatis, ac probæ conversationis energumenam comitentur. Exorcista sit ad actum hujusmodi ab Ordinario approbatus. Exorcizatio minori, quo fieri potest, fiat strepitu. Ecclesiæ janua occlusa remaneat, quousque exorcizatione completa, ad Monasterium Energume-

gumena reducatur, Cæterum tam in reditu, quàm in accessu ad Ecclesiam, & monasterium respectivè rectà, & sine diverticulo tendatur.

Quær. 6. An Confessarius possit ingredi clausuram, ad ibi celebrandum coram infirmis, aut convalescentibus.

Resp. Affirmant Rodriquex, Mirand. & Bonac. *q.* 4. *de clauf. p.* 4. *num.* 4. saltem iis diebus, in quibus tenentur ex præcepto audire Missam quod præcipuè habet locum, ut notat Barbos. *loc. cit. num.* 49. in illis festivitatibus, in quibus moniales ex regula tenentur communicare, major enim resultat decentia, & reverentia Eucharistiæ, dum Sacerdos celebrans eodem loco communicat infirmas, quam si ex alio loco desumat, & clausuram associatus, ut decet, ingrediatur. In tali casu debere ingredi cum socio, tenet Bonac. *loc. cit.* quia non decet feminam ad altare accedere, & celebranti inservire. At non posse Confessarium ob Missam celebrandam ingredi clausuram, Sac. Congreg. pluries declaravit, præcipuè *in Lancianensi*, & *Pistoriensi* 16. *Julii* 1585. & *in Bononien.* 2. *Januarii* 1601. Et in hoc Sac. Congreg. regulariter dispensare non solet, *in Mantuana* 13. *Junii* 1591.

Quær. 7. An Confessarius possit ingredi clausuram ad sumendam particulam consecratam, ipsi in actu communicandi moniales in Ecclesiam in terrorem, elapsam.

Resp. Tradit negativam sententiam Bissus *in Hierurg. Sac. t.* 2. *v. Particula num.* 45. §. 12. qui vult particulam esse colligendam à Monialibus, vel Abbatissa, & Sacerdoti porrigendam. Idem tradit Castaldus, cui adhæret Quartus *in Rubr. Missal. p.* 2. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub.* 3. *diff.* 4. hac ratione ductus, quòd ingressus

in

Resp. Affirmativè, & sic posse benedicere ædificium recens constructum, deferre moniali infirmę insignem reliquiam alicujus Sancti, quam summa devotione prosequitur, & his similia, quia sicuti ex superiùs dictis, & Doctoribus ibi citatis, potest quis expleto opere, ad quod ex justa causa est ingressus, brevi tempore immorari invisendo officinas ob curiositatem; à fortiori poterit Confessarius expleto suo munere ibi aliquantisper insistere ad opus pium, licèt minùs necessarium, exequendum. Immò poterit monialis ad hunc effectum advocare confessarium sub prætextu confessionis faciendæ, etiam si aliàs non faceret, dummodò tamen verè confiteatur, Quia monialis habet jus faciendi confessionem, & sic vocandi ad talem effectum confessarium. Neque hoc est in fraudem legis, quia non dicitur operari in fraudem, qui utitur jure suo. Unde ob hanc rationem potest modo dicto advocare confessarium etiam animo tractandi cum eo de aliquo negotio temporali, dummodò verè intendat confiteri.

Quær. 10. An Confessarius extraordinarius ingressus monasterium cum licentia pro una vice ad audiendam confessionem monialis infirmæ, possit absque nova licentia iterum ingredi, si prima vice reperiit monialem morbi vehementia ex improviso ita correptam, ut non potuerit pro tunc ullo modo confiteri.

Resp. Negant aliqui contra Pelliz. *cap.* 10. *n.* 264. Quia Confessarius extraordinarius non indiget speciali facultate audiendi confessionem monialis infirmę, cùm enim sit deputatus in extraordinarium totius monasterii, est approbatus pro omnibus monialibus, & consequenter etiam pro infirmis, & ideò, si ingrditur

tur cum licentia ad audiendam confeſſionem unius monialis infirmæ, poteſt aliam quoque monialem infirmam audire. Indiget ergo tantùm licentia pro ingreſſu clauſuræ ad effectum removendi impedimentum, quod obſtat exercitio prędictæ facultatis reſpectu monialis infirmæ. Cùm igitur licentia ſit ad unicam vicē limitata, per primum ingreſſum eſt adimpleta, & conſumpta. Præſertim quia talis licentia, tanquam legis vulnerativa, eſt ſtrictè interpretanda, ut tradunt communiter Doctores. Et ſic Confeſſarius remanet in eo ſtatu, in quo erat ante prædictam licentiam. Adeò que ſicut in priori illo ſtatu ad exercitium ſuæ facultatis, pro moniali infirma indigebat licentia ad ingreſſum, indigebit etiam in poſteriori. Secus tamen dicendum ſi licentia fuiſſet conceſſa copulativè quo ad ingreſſum, & quo ad facultatem audiendi confeſſionem, quia in tali caſu non eſſet plenè conſumpta.

Alii nihilominus abſolutè affirmant. Quia cauſa motiva Superioris ad concedendum ingreſſum in clauſuram, fuit confeſſio inſtituenda à moniali infirma; hęc autem cauſa non ceſſavit, quia confeſſio non fuit effectum ſortita; ergo neque ceſſavit licentia; ſubſiſtente enim cauſa motiva, licentia quoque cenſetur ſubſiſtere, & in ſuo robore perſeverare. Gloſ. *in cap. decet. v. debet de reg. jur.* in 6. Dinus, & Rolland. alios citans *conſ.* 52. *n.* 55. *vol.* 2.

Hinc deducunt, quòd, ſi monialis infirma, cępta jam confeſſione cogatur illam ex morbi vehementia interrumpere, vel ſi inſtituat confeſſionem generalem, quam univa vice non poteſt abſolvere, aut ſi Confeſſarius, ubi cœpit audire confeſſionem, ex urgentiſſima cauſa revocetur extra monaſterium, poteſt in his caſibus ſine nova licentia iterum ingredi ad per-

perficiendam confessionem. Idem asserunt, si monialis confessa, & absoluta statim revocet Confessarium jam egressum è clausura, ad manifestandum ei peccatum oblitum, quia illud peccatum spectat ad complementum prioris judicii; & cùm hoc fiat incontinenti, moraliter reputatur unus ingressus.

§. VII.

De Clausura quoad Mulierum ingressum.

Quær. 1. AN, si monasterium careat monialibus conversis, possint intromitti feminæ, quæ monialibus inserviant.

Resp. Affirmat contra Suar. Bonac. *de claus. q. 3. punct. 4. n.* 10. quia moniales choro deputatæ, si ad hujusmodi famulatum adstringerentur, ad durum onus, & ab earum professione alienum obligarentur, ex quo consurgit justa causa dictas feminas introducendi. Verùm pluries Sac. Congregat. præcipue *sub die* 12. *Augusti* 1605. censuit loco ancillarum sæcularium potiùs intùs introducendas esse conversas; nec posse Ordinarium concedere, ut mulieres seculares inserviant intra dicta monasteria; immò Sedem Apostolicam talem licentiam denegare, testatur Nicolius *in Floscul. v. Ancilla num.* 2. docens posteà *num.* 6. ex aliis decretis, posse concedi Ancillam Moniali seni, & infirmæ, si una ex conversis Monasterii applicari non posset. Non conceditur tamen per Ordinarium sed per Sac. Congregrat. quæ *in Abulen.* 20. *Februarii*, decrevit, dictis ancillis, durante servitio, pro libito suo ingredi, & egredi non licere.

Quær. 2. An, si Sac. Congregatio concedat

cedat nobili feminæ ingressum monasterium monialium, & ibi degat cum una famula, & ista semel electa velit post tempus exire, possit domina aliam loco primæ cum iisdem qua. litatibus substituere.

Resp. Posse, dummodò licentia non fuerit limitata ad certam numero personam, & hoc procedit, etiam si talis famula dimittatur invita, eo quòd minùs benè munus suum impleat; & hoc toties, quoties oportuerit, secluso tamen quocunque dolo. Ratio est, quia sic præsumi potest de mente Sac. Congregationis, dum illimitate concessit unam famulam, cùm hujusmodi famulæ mercernariæ soleant mutare voluntatem, & resilire; quod utique censetur non ignorasse Sac. Congregationem. Nec obstat, quòd licentia indefinitè concessa extinguatur prima vice, quia fallit hæc regula, quando ex primo actu non est satisfactum menti disponentis, ut in casu nostro. Cassian. *loc. cit. num.* 81. ubi addit, dictas famulas quoadusque perseverant in famulatu teneri è monasterio non egredi, & si egrediantur non posse absque nova Superioris licentia introire.

Quær. 3. An Reginæ & Imperatices possint monialium ingredi Monasteria.

Resp. Negat Bonacina *loc. cit. num.* 4. quia *Cap. periculoso*, & Tridentinum generaliter, & absolutè loquuntur de personis cujuscũque generis, & conditionis. Sed posse Reginas, & Reges, Imperatrices, & Imperatores eorumque filias, & filios ingredi monialium monasteria, docent Sanch. Rodriq. & Bordon. *variar. resp. 2. resp. 26. n.* 35. eò quia hujusmodi personæ ratione excellentiæ, & dignitatis non comprehenduntur in dispositionibus odiosis, nisi exprimantur, & idem est de illarum filiis.

Quær.

Quær. 6. An Fundatrices possint monialium ingredi monasteria,

Resp. Affirmat Giballin. *de clauf. disp.* 1. *cap.* 3. §. 2. & probat, quia si ex probabili sententia licet Fundatricibus, per hoc quòd fundatrices sunt, ingredi monasteria virorum, licebit pariter & mulierum; cùm enim in utroque casu reperiatur eadem qualitas privilegiativa, debet in utroque casu eundem effectum operari. Tum quia nusquam talis ingressus reperitur Fundatricibus prohibitus. Tum etiā quia monasteria ab ipsis erecta sortiuntur quodammodò naturam jurispatronatus, quod est maximè privilegiatum in jure, & Fundatrices sunt quasi Dominæ, unde ratione istius prærogativę, & excellentię sunt speciali nota dignæ, atque adeò sub prohibitione generali non comprehensæ, sicuti de fœminis regię stirpis ob eamdem rationem diximus supra.

His non obstantibus, censeo non posse ingredi; nam, ut notat Manuel. relatus, & approbatus à Sanch. *in Sum. lib.* 6. *c.* 17. *n.* 7. ideò S. Pius V. in prohibitione signanter expressit Ducissas, & similes, quia hæ solent esse fundatrices. Undè Pontifex arcendo Ducissas ab ingressu clausuræ ex eo præsertim respectu, quòd soleant esse fundatrices, apertè prohibuit, ne sub titulo fundationis prætendi possit facultas ingrediendi.

Neque urgent rationes oppositæ; nam quo ad primam, admissa etiam opinione, quod Fundatrices possint virorum ingredi monasteria, non tenet illatio; quia cùm versemur in materia relaxandæ clausuræ, quæ est strictæ obligationis, cùm sit odiosa, non fit extensio de casu ad casum, neque ob majoritatem rationis, Silvest. Caputaq. & Surd. *dec.* 268. *n.* 20. ubi alios cumulat. Tum etiam quia strictiùs pro-

ducit necessitatem mutationis, quod non faciunt alii casus. Ita Bordon. *in Miscell. decis.* 85. & Diana *in opere coord. t. 7. tract. 1. res. 321. n.* 3. Oppositum tradit Peyrin. *in Formul. litt. M. cap. 3. nu. 4.* ubi docet, fieri posse mutationem, quando aliqua ex electis est absens, aut ægrota, aut nolens, quia privilegium favorabile est latè interpretandum, ac proindè excluditur tantùm mutatio voluntaria, non necessaria, per quam dicendum est potiùs loco alicujus ex sociabus aliam supplere, quàm mutari.

Quær. 7. An fœmina supradicta possit cum duabus tantùm matronis ingredi.

Resp. Non posse, quia rescriptum exprimit tres matronas de necessitate assumendas, aliter non servata illius forma ingressus est malitiosus, & fœmina sic ingrediens incurrit pœnas contra ingredientes clausuram monialium sine licentia; cùm rescriptum non servata forma sit nullum, quia fines mandati, & rescripti sunt diligenter observandi, aliter factum non tenet. *Cap. cum dilecta 22. de rescrip.* & tradit Bordon. *in Miscell. dec.* 87.

Quær. 8. An monialis, quæ ex uno ad aliud monasterium transfertur, si in via accedat ad locum, in quo existit monialium monasterium, possit ibi hospitio recipi.

Resp. Affirmat Lamas *in Method. curat. in append.* §. 11. *in fine*, quia sic ingrediens servat clausuram eo modo, quo potest, & recipientes fovent hanc observationem: neque credendum est, Pontificem hunc ingressum ita honestati monialis convenientem interdixisse Distinguit Sanchez *lib. 6. Sum. cap. 6. num. 10.* posse ingredi, si monasterium sit ejusdem Ordinis, & habitus, secus si diversi, quia lex clausuræ excludit extraneam, monialis autem

ejuſdem Ordinis, & habitus non eſt extranea à conventu, ſed moraliter propria illius. Negat abſolutè Caſtrò Pal. *p.* 3. *diſp.* 4. *p.* 10. *n.* 4. ſive monaſterium ſit ejuſdem ordinis, ſive diverſi, quia unum monaſterium non cõmunicat cum alio in clauſura. Quod eſt de mente Sac. Congreg. quæ conſulta, an moniales advenę eſſent admittendæ intra clauſuram, reſpondit negativè *in Piſtorien* 16. *Iulii* 1585. Concedit tamen citatus Caſtro Pal. de Superioris licentia poſſe ingredi, ſi in eo loco non adſit hoſpitium, in quo commodè noctem ducere poſſit, quia eo caſu honeſtati monialis, & decentiæ religioſi habitus conſulitur, ac proinde conſurgit legitima cauſa concedendi.

Quær. 9. An viduę ingredi poſſint monaſterium, ut ibi vitam degant honeſtam, & a ſęcularibus ſeparatam.

Reſp. De Epiſcopi, vel Prælati Monaſterii licentia tantùm non poſſe, ſed requiri Pontificis conceſſionem. Quia caſus hic non neceſſitatis eſt, ſed utilitatis, & proinde ſub poteſtate Epiſcopi, vel monaſterii non cadit Ita referunt deciſum à Sac. Congreg. Miranda, Campan. Homobon. & Barboſ. *alleg.* 102. *num.* 67. Sicuti pariter dicti Doctores referunt deciſum ab eadem Sac. Congreg. non poſſe matribus concedi licentiam ingrediendi clauſuram, ad inviſendas proprias filias morti proximas, quia talis ingreſſus non eſt medium adeò neceſſarium ad medendum ægrotantibus filiabus, quibus matrum præſentia præ amoris teneritudine poſſet eſſe nociva.

§. VIII.

§. VIII.

De Clausura quoad Puellas in educationem recipiendas.

Quar. 1. AN puellæ educationis causa possint recipi in Monialium monasteria.

Resp. Admitti posse, ut censuit Sac. Regularium Congregatio, sed cum his legibus, videlicet, quod accedat Superioris, nec non Monialium consensus capitulariter prestandus & insuper ejusdem Sac. Congregationis licentia reponenda in registris Cancellariæ Episcopalis, aliàs invalida redderetur, Ita eadem Sac. Congregat. 27. *Maji* 1603. Quòd Monasterium soleat hujusmodi educandas habere, quare Monasteria mulierum penitentium, vulgò Cõvertitarum, puellas ad educationem recipere neque solent, neque possunt, Sac. Congreg. 12. *Maji* 1619. Puella ingrediatur sola absque ullo famulatu; sit major septem annis, minor vero vigintiquinque; habitu, cultuque utatur modesto, sine jocalibus, auro, vel serico, servet locutorium, & clausuræ leges, & quid quid pro suis sumptibus monasterio erogandum erit, principio cujus libet semestris elargiatur, & pro tali solutione debet idonea securitas constitui, Sanch. & Barbos. nec debet permitti, victum dietim à parentibus, vel consanguineis subministrari. Sit in novitiatu cellula pro ea vacua, & numerus puellarum in eo monasterio educandarum non sit expletus, à quo monasterio puella ipsa nunquam exeat animo revertendi, nisi habitum monachalem ibi lusceptura.

Quar. 2. An sit peccatum cogere puellas ain-

ad ingreſſum monaſterii cauſâ ſolius educationis.

Reſp. Si coactio eſt illata puellis à non habentibus in illis poteſtatẽ dominativam, certè eſt peccatum lethale, quia graviter injurioſa, Suar. *t. 3. de relig; lib. 5. cap. 6. n. 4.* Si verò ſit illata à parentibus, vel tutoribus, & puellæ ſint impuberes, nullum eſt peccatum, quia utuntur jure quod habent in filias in illa ætate. Si verò ſint puberes, talem coactionem à peccato non excuſat cum aliis Diana *p. 2. tract. 15. reſ. 56.* Quia ut obſervat Suar. *loc. cit.* cum puellæ majoris ætatis ſint ſui juris in omnibus his, quæ pertinent ad ſtatum animæ ſuæ, non poſſunt licitè, & ſine peccato à parentibus cogi ad tam arctam cuſtodiam, & rigidam clauſuram, etiam temporalem. Secus ſi ad aliquod tempus talis ingreſſus cenſeatur moraliter neceſſarius ad decentiam, & cuſtodiam ipſarum.

Quær. 3. An prædicta coactio, quando eſt peccaminoſa, inducat excommunicationem latam à Concilio Trident. *ſeſſ. 25. c.* 28.

Reſp. Affirmant plures, & graves Doctores relati, & approbati à Diana *loc. cit.* Quia Concilium anathematizando congentes aliquam Virginem *ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad emittendam profeſſionem*, tres prohibet coactiones, unam ſcilicet ad ingreſſum, alteram ad ſuſceptionem profeſſionis; & quidem inter ſe diſtinctas, pro ut declarat dictio illa *vel*, quæ ſtat alternativè, & disjungit ſenſum, & verba. Bartol. *in l. ſi is, qui ducenta n. 2. ff. de reb. dub.* Natt. *conſ. 625. vol.* 4. Pariſ. 91. *num. 29. lib.* 2. Adeoque ad contrahendam prædictam excommunicationem ſufficit ſola coactio ad ingreſſum, quia in alternativis ſufficit alterũ adimpleri, *cap. in al-*

ter-

vernativis de regul. jur. in 6. Rota *dec.* 569. *num.* 2. *p.* 1. *recent.*

Cum distinctione procedit Sanchez. *in Sum. lib.* 4. *c.* 4. *n.* 12. Concedit contrahi excommunicationem, si coactio ad ingressum ordinetur ad susceptionem habitus, & professionis emissionem; nam cum tali tantùm qualitate derogat libertati, quam Concilium intendit conservare in puellis ad religionem admittendis. Negat verò si ordinetur tantùm ad educationem, donec nuptui tradantur.

Quær. 4. An inductio dictarum puellarum ad ingressum monasterii educationis gratia, ut postea suscipiant habitum, subjaceat excommunicationi, si fiat ex metu reverentiali.

Resp. Cum distinctione superiùs allata *c.* 2. §. 2. *q.* 9. Quamvis cũ Riccio Portellus *in addit. ad dub. regular. v. monialis n.* 11. absolutè doceat, taliter inducentes non affici excommunicatione, etiam si manifestent puellis statum monachalem illis convenire, eò quòd non habeant dotem pro matrimonio, vel eò quòd non illis securum erit, absque matrimonio, & monachatu permanere in sæculo. Et addit hanc esse praxim in tota ferè Ecclesia, juxta quam facientes parentes nemo credit illos excommunicatos; & idem asserit de suadentibus ad ingressum per preces importunas, quia suasio importuna non est coactio. Veriùs tamen est preces importunas haberi loco coactionis, & compulsionis, ut ex crebriori sententia testatur Sperel. *dec.* 150. *n.* 26.

Nihilominus sententiam Portel. tradit etiam Villal. *in sum. p.* 1. *tr.* 17. *dub*, 31. *n.* 11. Ubi pariter observat, Cardinalium Congr. declarasse, non incurrere hanc censuram illum, qui filiam instituit hæredem cum pacto, ut aliquod monasteriũ ingrediatur, quod si renuerit

M ipsum

ipſum monaſterium hęredem reliquit,& filię ſolùm aſſignat alimenta neceſſaria. Quia illa non eſt coactio, nec inductio per vim, ſed potiùs per modum concupiſcentiæ.

Quær. 5. An Puella educanda exiens è monaſterio abſque Superioris licentia, incidat in excommunicationem.

Reſp. Non incidere, quia Bulla S. Pii V. loquitur de profeſſis. Ita Lugo, & Giballinus *de clauſ. diſp.* 1. *cap.* 8. *num.* 4. qui debent intelligi de excommunicatione Papali, ſecus dę impoſita ab Epiſcopo, in quam profectò incidit, ſi exeat abſque licentia: in hoc ſenſu, ut advertit Clericatus *de Sacram. Euchariſ. dec.* 18. *num.* 25. intelligendi ſunt Pollac. & Tamburin. docentes, ſupradictas puellas egredientes abſque licentia è monaſterio excommunicationem incurrere. Si tamen educationis gratia idem, vel aliud monaſterium ingredi cupiat, licentiam novam a Sacra Congregatione petere debet, exprimendo ſe priùs extitiſſe in eodem, vel alio monaſterio eadem educationis cauſa; quia pariter licentia indiget quęlibet alia, quę valetudinis gratia ad balnea egreſſa reverti velit in clauſuram, teſte Tamburin. *diſp.* 1. *q.* 2. *num.* 15.

Quær. 6. An annus ſeptimus requiſitus in puella ad educationem recipienda, debeat eſſe completus.

Reſp. Quòd ſic, quia in licentiis à Sac. Congregatione pro puellarum educandarum receptione expediri ſolitis pręſcribitur, quòd puęlla ſit major ſeptem annis; hic autem modus loquendi requirit exceſſum ſupra annum ſeptimum, qui proinde debet neceſſariò eſſe completus. Neque in hoc poſſunt diſpenſare locorũ Ordinarii, quia nullus inferior in lege Superioris quidquam poteſt. Sicuti ob eamdẽ cau-

causam neque possunt dispensare, quòd puella commoretur ultra annum ætatis vigesimum quintum completum intra monasteriū, licèt agatur non de ingrediendo, sed de permanendo post ingressum, sed debent constituere præfixum terminum, sive ad exeundum à monasterio, sive ad religiosum habitum suscipiendum. Qualis autem debeat esse hic terminus, arbitrio Ordinariorum relinquitur ex æquo, & bono secundùm subjectam materiam, Gloss. *in cap. quicumque v. statim, d.* 77. Per hoc tamen quòd puella non statim egreditur, non incurrit excommunicationem commorando intra clausuram, sicut nec eam incurrunt Abbatissæ monasteriorum illam post dictum tempus retinentes, quia excommunicatio ligat illicitè ingredientes, aut detinentes illicitè ingressam.

Quær. 7. An dictæ puellæ manentes in monasteriis exemptis subjaceant Episcopo.

Resp. Negativam sententiam docet Cespedes cum aliis ab ipso relatis *de dub. Regul. cap.* 33. *dub.* 337. exceptis tamen casibus, in quibus moniales exemptæ subduntur Episcopo. Ratio fundamentalis est, quia locus exemptus, & extra diœcesim æquiparantur, Gloss. *in Clement.* 1. *de foro compet.* Et juxta hanc doctrinam sustinent prædicti Doctores, non subjacere casibus reservatis Ordinario: quod desumitur etiam *ex cap.* 1. *de privileg. in* 6. ubi delictum in loco exempto commissum supponitur extra jurisdictionem Ordinarii. Attamen absolutè sustineo, dictas puellas quoad casus reservatos subjectas esse Episcopo loci, ubi habitant. Colligitur ex Diana *part.* 7. *tract.* 12. *res.* 14. & tenet in terminis Nogueira *quæst. singular. disp.* 1. *q.* 8. *n.* 8. cujus fundamentum est, quia non subjacent mo-

nialium reſervatis, cùm non ſint Religioſæ, nec cum approbatis tantùm à Superiore Regulari conſiteri poſſunt, nec ſunt perſonaliter privilegiatæ, quia non ſunt propriè commenſales, cùm ex ſuis vivant, ut rectè docet Diana *loc. cit.*

Quær. 8. An ſaltem ſi aliqua ex his puellis ſit capitulariter admiſſa, & de proximo in monaſterium exemptum ingreſſura poſſit per Prælatos ſui Ordinis à reſervatis Epiſcopo abſolvi?

Reſp. Affirmant Vecchius Peyrin. Diana, & Lezana *in mari magno Minorum n.* 36. ubi addit ita declaraſſe Clement. 4. Aſſentitur cum Delbene Antonius à Spiritu S. *in Direct. regul. tr.* 2. *ſect.* 5. *n.* 226. Quia cum parata exiſtat ad ingreſſum, reputari debet tanquam ingreſſa, *argum. leg. penul. de milit. teſtam.* Ubi proximè accingendus habetur pro accincto. Negantem ſententiam veriorem cenſeo; quia puella de proximo ingreſſura adhuc dicitur ſæcularis, neque per ſolam acceptationem ad religionem dici poteſt Deo dicata, quia per ſolam acceptationem non conſtituitur cum effectu neque proximè in via ad religionem, cũ non conſtituatur in anno probationis, qui ducit proximè ad religionem, & ratione cujus novitiæ dicuntur proximè in via, Paſqualig. *in dec. moral. dec.* 424. *num.* 5. Quod confirmatur ex eo, quòd puella de proximo ingreſſura, non gaudet privilegio canonis, licèt verſemur in materia favorabili, non alia ratione, niſi quia habitu religionis nondum aſſumpto, nec anno probationis inchoato non dicitur religioſa, ſed ſæcularis *per cap. religioſo de ſent. excomm. in* 6. Ergo ob amdem rationem neque gaudebit privilegio bſolutionis à reſervatis.

N

Neque in præsenti locum habet ratio deducta *ex l.penul.ff. de milit.testam.* quia innititur duplici fictioni, quarum prima est, quòd actualiter ingressæ fruuntur monialium privilegiis non jure proprio, cùm non sint verè religiosæ, *ut ex cit.cap. religioso*, sed jure alieno, & per quamdam extensionem, quatenus scilicet per fictionem juris, cùm sint de proximo professuræ, habentur ut professæ. Secunda verò; quòd puella capitulariter admissa trahitur ad participationem eorumdem privilegiorum, quia per fictionem pariter juris cum sit parata ad ingressum habetur pro ingressa. Et una quidem ex his duabus fictionibus fundatur in alia, quia fictio quòd puella parata ad ingressum habeatur pro ingressa ad effectum gaudendi moniali͂u privilegiis, fundatur in fictione, quòd actualiter ingressæ in ordine ad eumdẽ effectum habeantur ut professe. Cõcursus autẽ duarum fictionum ita ut una fundetur in alia, non permittitur in jure, *l.1.C. de dot.promis.* ubi Bald. & cęteri Doctor.

Quær. 9. An Puellæ quo ad usque causa educationis morantur in monasteriis gaudeant privilegio fori.

Resp. Non gaudere neque ratione personæ cùm non sint Deo dicatæ, juxta *cap. quisquis* 17.*q*.4. neque ratione familiaritatis, aut commensalitatis, quia ut diximus vivunt ex propriis. Non per hoc tamen, si delinquunt puniri debent à judice laico, sed ab Episcopo. Quoniam explorati juris est, delinquentes puniendos esse ab Ordinario illius loci, in quo delictum fuit commissum, *c.*1. *in fi.*3*q*.6.*l.si cui* §. *Imperator.* Rota Avenionen. *dec.*114.*n.*2. Menoch.*cõs.*466.*n.*17. An autẽ, si delictũ sit atrox, possint extrahi à monasterio non obstante immunitatis privilegio, videbimus infrà, *c.*10.*q.*12

Quær. 10. An dictæ puellæ, quæ in monaſteriis exemptis educationis gratia degunt, ſi contingat eas mori, nulla electa ſepultura, debeant in Eccleſia Monialium, an in Parochia, in qua domicilium retinent, ſepeliri.

Reſp. Eſſe in monialium Eccleſia ſepeliendas; ſuſtinet acriter Bordon. *in Miſcell. dec.* 128. Tum quia partes ſunt ejuſdem corporis monaſtici, licèt imperfectæ, conſequenter eodem jure cenſendæ ſunt; tum quia id colligitur ex Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 11. & *ſeſſ.* 25. *c.* 11. in quibus locis perſonæ commenſales actu Regularium, apud quos domicilium, & habitationem contraxerunt, gaudent eorum juribus, & privilegiis. Immò addit idem Bordonus, quòd ſi dictæ puellæ eligerent in aliena Eccleſia ſepulturam, funus eſſet ducendum à Confeſſario, non à Parocho, quia ad illum ſpectat funus perficere, ad quem pertinet ejuſdem funeris inchoatio; ad ſolum autem Confeſſarium ſpectat initium funeris, & cadaveris levatio ex monaſterio, quia nemo præter ipſum ibi jus habet, cùm locus ſit omninò exemptus à jure parochiali. Quare Confeſſario etiam debetur quarta funeralis, quæ datur propter onus, quod ſuſtinetur in adminiſtratione Sacramentorum ex officio; *c.* 1. *Relatum cap. de his de ſepult.* Undè cùm Confeſſarius non minus adminiſtret Sacraměta ſuis Monialibus, mulieribus, & puellis exiſtentibus intra clauſuram, ac faciat Parochus quivis reſpectu ſuarum ovium, eidem pari ratione debetur quarta funeralium.

Oppoſitam ſententiam tuetur mordicùs Pignatellus *t.* 7. *conſult.* 65. Probat, quia puellę, quę ad tempus cauſa educationis ſunt hoſpites in monaſterio, dicuntur peregrinantes, deſumitur *ex l.* 1. §. *hoc autem de his, qui dejecerint,*

cerint ibi: *Tantum autem interest inter habitatorem, & hospitem, quantum interest inter habitorem, & peregrinantem*. Si igitur sunt peregrinantes, non amittunt parochiam, & ideò si contingat eas mori in monasterio, non electa vel à se ipsis, vel à parentibus sepultura, debent in propria Ecclesia parochiali sepeliri. Immò si dictæ puellæ nullum in aliqua parochia retinent domicilium, ius sepulturæ spectat ad Parochum illius parochiæ, in qua situm est monasterium; quia si contingat celebrari illarum puellarum matrimonia, Parochus dictę parochię interest illorum celebrationi, ergo interesse debet & funeri, quia jus illius funerandi competit ei eodem jure, quo ei competit jus celebrandi matrimonia, utrumque enim est jus parochiale.

§. IX.

De Clausura quoad Monialium egressum.

Quær. 1. OB quas causas possint Moniales egredi è Monasterio.

Resp. Causas legitimas, ob quas moniales exire possunt, declaravit S. Pius V. & ad tres reduxit *in sua constit.* quę incipit, *Decori, edita Kal. Februarii* 1569. nempe grave incendium, lepram, & epidemiam. Nomine magni incendii communiter Doctores intelligunt incendium, cui succurri non potest absque periculo pereundi moniales, si intra claustra commoretur. Casus incendii non respicit tantùm communitatem, ut communitas est, sed etiam omnes eius personas ut singulas, atque adeò si una tantùm periclitetur, cui aliter succurri non possit, erit licitus egressus è

 clau-

claufura. Ita Suar. *t.4. de relig. tract. 8. l.1.c. 9. n. 11.* Sub lepræ nomine venit infirmitas contagiofa, ob quam ea infectus à communi omnium confortio feparatur. Non erit tamen legitima caufa exeundi, fi monafterium fit ita capax, ac ea fit medendi eidem infirmitati commoditas, ut nullum immineat aliis monialibus periculum. Quia in hoc cafu ceffat exeundi neceffitas, quæ hujus conceffionis eft caufa, ut cum aliis notat Sanchz, *lib. 6. cap. 15. n. 32.* Nomine epidemiæ non venit morbus popularis de facili fanabilis, fed infectio peftilentialis malignam qualitatem præseferens, quæ facilè ad alios difunditur cum manifefto mortis periculo. Zachias *lib. 8. tit. 3. q. 1. n. 7. & feqq.* & Doctores apud Navar. *in Summa Bullar. p. 2. com. 37.*

Quær. 2. An poffint Moniales exire ob alias caufas fimiles expreffas à S. Pio V.

Refp. Affirmant fexdecim Doctores, quos refert, & approbat Pafqual. *in Lauret. n. 30.* Quia licèt Pontifex utatur dictione *Nifi*, quæ videtur excludere omnes alias caufas; verùm hæc dictio non excludit cafus fimiles, ut *in l. fi mora v. dumtaxat ff. foluto matrim.* ubi Caftren. *n.9.* Jafon. *n 5.* & alii; ideò nec etiam in præfenti cafu excludet. Neque obftat quędam declaratio Sac. Congr. quæ habet, *nomine epidemiæ eam tantùm epidemiam intelligere, quæ eft vera, & realis peftis, ita ut ob alias infirmitates huic aliquo pacto confimiles, fed tamen benigniores, etiam fi epidemiæ nomine nuncupentur, nullo pacto monialibus profeffis ex monafterio exire liceat.* In qua declaratione notandum eft, quòd non dicit abfolutè *fimiles*, *fed aliquo pacto confimiles*, quod eft valdè diverfum; & proindè dum declarat, quòd Conftit. S. Pii V. non fe extendit ad infirmitates

aliquo

aliquo pacto similes, non sequitur, quòd non se extendat ad similes; in similibus enim militat ratio finalis legis, & ideò ipsa quoque lex locum habet. At in aliquo pacto similibus non militat absolutè ratio legis; quia non sufficit aliqualis similitudo ad trahendam rationem legis. Ad casus formaliter similes reducuntur imminens bellum, fluminis inundatio, ædificiorum ruina. Navar. Barbos. Bonac. relati à Pasqual.

Quær. 3. An sit licitus egressus è Monasterio, si monialis laboret morbo ita periculoso, ut desperetur ipsius salus, nisi è monasterio egrediatur.

Resp. Affirmant aliqui penes Pasqual. *loc. cit.* Tum quia casus iste est urgentior expressis in Constitutione Piana; tum quia lex ecclesiastica, qualis est hæc de monialium clausura, cum periculo vitæ non obligat. Negant alii; quia hic casus est valdè dissimilis illis tribus expressis in citata Constitutione. In illis enim solùm communis boni aliarum monialium ratio habetur, præsens autem casus solùm respicit utilitatem monialis particularis, atque adeò casus excepti in dicta constitutione cum dictione taxativa ratione boni communis non sunt extendendi ad casum utilitatis privatæ. Ita Sanch. Guttier. Barbos. & alii relati à Pignatel. *t.* 9. *cons.* 190. *n.* 10. ubi etiam *n.* 5. addit, quòd cùm in Sac. Congreg. Concil. esset dubitatum, an monasterium situm in loco paludoso, propter quem aer sit insalubris, & periculosæ infirmitates moniales invadant, comprehendatur in Constit. S. Pii V. adeò ut moniales exire non possint ad curandas dictas infirmitates, Sac. Congreg. censuit comprehendi; casum tamen esse dignum provisione speciali.

Quær. 4. An in prædictis caſibus requiratur ad egrediendum licentia Superioris, & cujus.

Reſp. Requiri, & patet ex Concil. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 6. & ex ſuperiùs citata conſtit. S. Pii V. Probatio cauſæ, & licentiæ conceſſio ſpectat ad Epiſcopum in Monaſteriis ſibi ſubjectis; in Monaſteriis verò ſub Regularium cura debent cauſæ probari, & licentia concedi ab Epiſcopo, & Monialium Superioribus coniunctim, ut conſtat ex dictione illa *& ſimul* poſita in citata Conſtit. ita enim habet, *Sitque cauſa hac cognita, probata, atque etiam io ſcripturis expreſſa per Superiores, & ſimul per Ordinarium.* Hæc enim dictio importat ſimultatem, & coniunctionem, juxta ea, quę habent Bald. & Rolland. & ideò, ſi aut Superiores, aut Ordinarius diſſentiant, nec putent cauſam ſufficientem, non poterit concedi licentia, quæ debet eſſe in ſcriptis, ut ex cit. Conſtit. *in ſcriptis expreſſa*. Nomine Epiſcopi, qui approbare cauſam debet, venit Vicarius generalis, non verò Foraneus, quia non hic, ſed ille eſt verè Ordinarius, & unum cum Epiſcopo tribunal conſtituit. Barboſ. *cit. allegat. nu.* 29. Sanch. & Bonac. qui etiam extendunt ad Vicarium Capitularem Sede vacante, ſi ei à Capitulo expreſsè hęc poteſtas ſit demandata, etiam quoad monaſteria exempta, ut ſuperiùs diximus *cap.* 6. §. 2. *q.* 2.

Quær. 5. An ſtante cauſa legitima egreſſus, poſſit monialis abſque licentia exire, ſi nolit Epiſcopus, vel Prælatus eam licentiam concedere.

Reſp. Poſſe, ſi conſtet evidenter de cauſæ legitimate, ſive teneatur ad clauſuram ex ſola lege eccleſiaſtica, ſive ex voto, quia neque

lex

lex ecclesiastica, neque votum, quod ejus obligationem imitatur, censetur per se obligare cum gravi detrimento propriæ vitæ, & boni communis. Sãch. *lib.6. cap.*15. *num.* 51. & Layman. Si verò legitimas causæ sit dubia, Superioris judicio standum est, atque adeò exire non poterit; quod pariter asserendum casu, quo ex egressu orirentur scandalum, & religionis infamia, ut frequenter contingit ex resistentia Prælato facta. Suar. *t.*4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *c.*9. *n.* 12.

Quær. 6. An dentur aliæ causæ, ob quas moniales possint absque licentia egredi è clausura.

Resp. Quòd sic; scilicet, si monialis esset iniustè damnata ad perpetuum carcerem; secus verò si esset justè detenta, nam tunc teneretur proprii delicti subire pœnam, nisi fortè adeò malè tractaretur à custode, ut denegaretur cibus, vestitus, aut ignis, seu necessaria ad vitam sustentandam. Ita Doctores citati à Sanch. *l.* 6. *c.* 8. *n.* 14. Vel nisi ageretur de vitanda mutilatione, aut morte violenta infligenda vel per judicis sententiam, ut de seculari asserunt Lessius, & alii cum D. Thoma vel per injustam hostis aggressionem, ut in puncto firmant Sanch, & Tamb. *disp.*20. *q.*7. *n.*2. qui pariter docet *disp.*19. *q.*5. *ad* 8. esse licitum egressum, si periculum vitæ certò immineat Moniali ob graves molestias, & vexationes, quas injustè patitur, & habere non potest Episcopum, aut Superiorem, à quo sublevetur, quia hoc est veluti ab extrinseco occidi; & hoc extendit etiam ad casum, in quo monialis effecta gravida timeret cum famæ propriæ, ac monasterii, etiam vitæ jacturam. Ratio in omnibus prædictis casibus est, quia jus naturæ cuique competens ad conservandā

cla usuram rediens in itinere aliò divertat ad visendam imaginem sacram, cognatam, vel amicam. Ita del Bene *loc. cit. dub.* 20. *n.* 4. alios citans.

Quær. 8. An monialis possit egredi, ut sit Abbatissa alicujus monasterii, & ob alias similes causas.

Resp. Ex communi Doctorum affirmativè; discrepant tamen in hoc, quòd eorum aliqui censent licitum esse egressum cum sola Ordinarii, & Prælati Regularis approbatione, & consensu, nulla Sedis Apostolicæ, & Sac. Congregationis interveniente facultate, quia hìc etiam, sicut in casibus in cit. Constit. S. Pii V. expressis, militat ratio boni communis Religionis, ad quam spectat bonam Prælatam præficere. Requirunt tamen, quod iste transitus fiat ad monasterium ejusdem ordinis, & habitus. Et ita tenent decem & septem Doctores apud del Bene *loc. cit. dub.* 14. qui ad eamdem rationem asserunt posse concedi moniali egressum, ut sit Magistra Novitiarum, quin, & ut præsit portæ, vel rotę in alio monasterio similiter ejusdem ordinis, & habitus; immò ad novum monasterium ejusdem ordinis fundandum, vel etiam reformandum. Alii verò sustinent in supradictis casibus non licere egressum absque Sedis Apostolicæ, vel Sac. Congregationis licentia; & ita docent Savar. Zerola, Barbos. Tamburin. & Diana ex pluribus Sac. Congregat. declarationibus, & ita absolutè est observandum præcipuè ex Decreto Pauli V. *sub die* 27. *Decembris* 1617. publicato, & generalibus Ordinum Procuratoribus intimato. Unde neque causa correctionis sine tali licentia possunt transferri de uno monasterio ad aliud,

aliud, quamvis in primo corrigi non possint cognatorum timore, vel alia simili causa. Quod si aliqua monialis sit adeò incorrigibilis ut in nullo monasterio correctio sperari possit, non per hoc erit ejicienda, saltem inconsultò Pontifice, utpote quid novum, & inusitatum, atque adeò scandalum generans: quapropter in tali casu carceri potiùs, ne aliàs inficiat, includi debet, quàm cum tanto scandalo, & prejudicio boni communis monasterii expelli, idque ex Sac. Congregat. *in una Redoven.* 1617 *& altera* 1603. sentiunt Barbos. Gavant. Lezan. & Riciul. qui advertunt, quòd monialis, causa fundationis, reformationis &c. egressa possit de consensu utriusque monasterii finito negotio ad primum monasterium redire, etiam si socia, cum qua egressa fuit, redire nolit.

Quær. 9. An moniali concedi possit egressus ad strictius monasterium.

Resp. Posse, & hoc ex declarationibus Sac. Congreg. quæ *in una Nanaten.* 1613. *& in una Rodonen.* 1617. expressè decernit, quòd non obstante rigorosa clausura monialium, possit adhuc monialis, servatis servandis, transire de una religione ad aliam, at in casu, quo transeat, debet in Religione, ad quam transit, Novitiatum facere, & professionem emittere. Ad talem egressum requiritur Ordinarii, & Superiorum licentia, quæ sufficit si sit petita, licèt non obtenta, sicuti de religiosis viris dicitur; ita Del Bene *ubi supra dub.* 19. *num.* 7. Quod tamen non videtur admittendum, quia hìc non agitur de egressu simpliciter, sed de egressu qualificato obligatione clausuræ, ad quam requiritur dispensatio, & licentia, quæ licèt possit concedi ab Episcopo, consultiùs tamen est, ut petatur à Sac. Con-

gre-

gregat. ut advertit Barbos. de jur. Eccles. *lib.* 1. *cap.* 44. *num.* 76.

In hujusmodi translatione sequentes sunt observandæ conditiones, videlicet quòd antequam monialis è primo monasterio egrediatur, aliud sit paratum, in quo benevolas habeat receptrices, & etiam capitulariter, & per secreta suffragia recipiatur; deinde ut dotem solitam ab aliis prȩstari solvat, & spes illi auferatur ad primum monasterium redeundi; insuper quòd translatio fiat comitantibus matronis consanguineis gravibus ab uno ad aliud monasterium, recta via, absque diverticulo, ac nullibi pernoctetur, nisi causa hospitii, idquè nonulli apud honestas personas, ut plures fuit observatum ab eadem Sac. Congr. & prȩcipuè *in una Nanaten.* 16. *Ianuarii* 1615.

Quær. 10. An monialis, quæ à monasterio aufugit, timens justȩ, ac probabiliter à monialibus sui monasterii mortem sibi veneno inferendam, possit transire ad aliud monasterium diversæ regulæ, etiam laxioris.

Resp. Affirmativè. Nam cùm in prȩfato monasterio tutè manere non possit propter odia, & persecutiones, neque minùs monasteriis ejusdē Ordinis absque modestia vivere queat propter infamiam, & pudorem, quo continuò suffunderetur, cùmque in aliis monasteriis diversi Ordinis tranquillam cum ingenti bono, & augmento spirituali vitam absque animi solicitudine ducere possit, utique licita est translatio etiam ad Ordinem laxiorem, ob majus bonū spirituale, quod prȩcipuè attendi debet. Ita D. Thom. 2. 2. *qu.* 139. *art.* 8. & cum eo Suarez. Quare injuncta priùs moniali pœnitentia salutari, cum obligatione relinquendi dotem priori monasterio, & solvendi novam secundo, hujusmodi translatio indulgenda

da videtur. Atque ita refolvit Sac Congregat Epifc. *in una Meffanen die 29. Aprilis* 1603. *& in una Cefaraguftana transitus* 1636. tefte Pignatel. *t.*1. *conful.*120.

Quær. 11. An cafu quo totum aliquod monafterium transferri debeat in aliud monafterium de novo conftructum, talis translatio fieri poffit inconfulta Sede Apoftolica.

Resp. Non poffe, & hoc ex praxi Sacræ Congregationis, quę in hujufmodi cafibus folet expreffè hanc facultatē concedere, ut cum aliis obfervat Caffianus *v. Claufuran.*197. Nihilominus non defunt oppofitū fentientes ex Barbof. *alleg.*102.*n.*27. cū ibi relatis, & colligunt ex qua declaratione Sac. Cong edita 17. *Iulii* 1615. in qua habetur, quòd auctoritas Sedis Apoftolicæ requiritur tantùm ad conftructionem novi monafterii, non verò in monialium tranflatione; unde eo ipfo quòd intervenit in conftructione, non eft opus alia facultate in tranflatione, quia hęc confequitur ad conftructionem; quare fubintrat regula, quòd conceffo principali, conceduntur ea omnia, quę veniunt in confequentiam ad ipfum. *Cap. prudentiam, §. fi vero de off. de leg.* Hoc autem eft conforme difpofitioni Concilii *feff.*25. *de Regular. cap.* 5, ubi ftatuit, quòd monafteria Sanctimonialiū extra mœnia urbis, vel oppidi, curent Epifcopi, vel alii Superiores, fi ita videbitur expedire, ut ad nova vel antiqua monafteria intra urbes, vel oppida reducantur. Hæc autem translatio, nifi nova monafteria erigantur, fieri debet ad monafteria ejufdem ordinis, applicatis ipfis redditibus monafterii translati, ut refert decifum Zerola *part.*1. *Praxis*, *v. Monialis*. An autē Epifcopi poffint monafteria exempta transferre, affirmat Vveims, *conftit.* 15. *num.* 47. quia etiam ipfa quoad claufuram

fub-

ſubduntur Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato.

Quær. 12. An monialis cum licentia egreſſa ad curandam infirmitatem, & intra domum privatam incluſa, violet clauſuram, ſi huc; & illuc vagetur.

Reſp. Non violare. Ita Navar, Sanch. & Tamburr. quia monialis non ligatur lege clauſurę niſi intra proprium monaſterium; & cùm obligatio clauſuræ ſit odioſa, ultra limites monaſterii non eſt extendenda. Si tamen Superior moniali in domo privata commoranti pręſcribat clauſuram, tunc eam tenetur etiam in privata domo ſervare, quia tale pręceptum eſt à Superiore potente clauſuram indicere.

Quær. 13. An liceat mittere extra clauſuram moniales converſas ad quæritandas eleemoſynas.

Reſp. Doctorum aliquos concedere, alios negare, ut videre eſt apud Donatum *rer. Regular. t.* 4. *tract.* 3. *qu.* 18. Conſuetudini ſtandum eſſe non dubito, obſervatis tamen conditionibus per Sac Congregationem præſcriptis, nimirum. Quòd Converſæ extra caſum quæſtuandi non egrediantur, neque ad alia monaſterii negotia peragenda. Saltem binæ ſimul incedant, ſint ętatis non minus annorum quadraginta, & vitæ exemplaris, bonæq; ædificationis. Extra monaſterium nullo modo pernoctent, neque extra Civitatē, terras, & loca, in quibus monaſteria conſiſtunt, egrediantur; niſi ex loci anguſtia, & paupertate ſecus Epiſcopo vel miniſtro provinciali viſum fuerit eſſe neceſſarium. Quòd ſi hac de cauſa neceſſe eis fuerit extra monaſterium pernoctare, nonniſi in domibus perſonarum probatæ vitæ, & famæ hoſpitentur.

§. X. De

§. X.

De Clauſura quoad acceſſum Extraneorum.

Quær. 1. QUid importet de ſuo formali acceſſus ad monaſteria interdictus.

Reſp. Duo copulativè importare, videlicet locum, ad quem fit acceſſus, & collocutionem. Ita ex Januario *de caſib.reſerv. reſ.* 29. *num.* 15. & Pace Jordano *tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 12. *num.* 57. & deſumitur ex Sacr. Congregationis decretis editis juſſu Sixti V. *anno* 1590. & Urbani VIII. *anno* 1623. in quibus de acceſſu, & colloquio ſemper copulativè fit mentio. Neque valet, quòd acceſſus ad monaſteria non prohibetur per ſe, ſed tantùm ut medium ad locutionem, unde tota ratio prohibitionis conſiſtit formaliter in ſola locutione, atque adeò, id, quod formaliter prohibetur, eſt ſola locutio. Nam falſum eſt, quòd acceſſus ad monaſteria non prohibeatur per ſe, ſed tantùm ut medium, quia non tam ex acceſſu poſſunt oriri verba turpia, quę ſpectant ad locutionem, quàm ex colloquio tactus inhoneſti, qui pertinent ad acceſſum. Cùm igitur finis Sac. Congregationis fuerit utrumque prę cavere, dicendum eſt, utrumque per ſe prohibuiſſe; ſed quia prohibuit copulativè, ideò utrumque ad violandam legem, utpote pęnalem, neceſſe eſt intervenire.

Hinc eſt, quòd qui tantùm accedit, ſed non loquitur, vel tantùm loquitur ſine acceſſu non facit contra legem, nec pœnas incurrit, quia ad has contrahendas debent concurrere omnes qualitates à decretis requiſitæ, *cap.* 1.

de

de homicidio in 6. & notant Jo Andreas *ibid.* per illum textum, Iul.Clar.*lib.* 3.§.*fin.qu.*83. *num.*9. Quare locutio cum monialibus in domibus propinquis non comprehenditur sub prohibitione. Diana *part.* 3. *tract.* 2. *res.* 48. Tamburin. Lezana, Januar. contra Merol.& Pasqual. *in Lauret.num.* 1124. Neque vi dictæ prohibitionis est interdictum scribere monialibus, non quia scribere non sit formaliter loqui, sed quia deficit ratio accessus. Ita Ricius, Barbosa, Januar. Tamburin. & alii. E contra verò contra prohibitionem facit, qui loquitur per nutus, & signa; quia ex una parte adest ratio accessus, & ex alia intervenit etiam locutio, nam verè explicat moniali suos internos conceptus, in qua manifestatione consistit formaliter locutio; in nullo refragante, quòd talis manifestatio fiat per nutus, non verò per verba, quia differentia se tenet penes modum, non penes substantiam. Ita Grassius, & plures alii, quos refert, & sequitur Philippin. *de Privil.ignorant.in Append. ad cap.*4. *num.* 284.

Rursus non facit contra prohibitionem, qui loquitur cum moniali idiomate ab ipsa non percepto, quia deficit collocutio; non enim dicitur loqui cum moniali, sed loqui coram ipsa, nam locutio, ut sit completa, debet transmittere conceptus loquentis ad audientem, & eos illi communicare, quo secluso, non habetur formaliter locutio. Ita Merol. Pasqual. *n.* 1120. & Januar. qui addit, quòd si quis loquatur per intermediam personam, non facit cotra prohibitionem, nam tunc explicat suos conceptus alteri, & hìc moniali. Hoc tamen non approbat idem Pasqualig. quia si locutio esset directa ad monialem, verè ipsam alloqueretur, & finis ipsius esset communicare suos

ſuos ſenſus moniali, & ſolùm eſſet facere fraudem legis, & proinde legem violare. Ita Graff & Lezana *in Sum. v. Moniales* 20. Quod pariter dicendum eſt de eo, qui loqueretur cum moniali, ipſa nihil reſpondente, quia finis legis eſt tollere commercium locutionis, quod habetur, ſive monialis reſpondeat, ſive non: ſecùs dicendum, ſi monialis loqueretur, religioſus vero nihil reſponderet, quia non eſt prohibita auditio; ſed locutio. Paſqual. *loc. cit. num.* 1123.

Quær. 2. An alloquentes cum Monialibus ſine licentia peccent mortaliter.

Reſp. Attentis tantùm antiquis juribus; de quibus infrà *q.* 4. & præciſa particulari Epiſcopi prohibitione, Clericos, & Laicos ſine juſta cauſa, & legitima licentia ſemel aut iterum accendentes ad colloquendum peccare venialiter, docent Liamas, Manuel, Navar. & Sanch. *in ſum. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 119. mortaliter verò ſi frequentent, dummodò tamen præceſſerit monitio Epiſcopi præceptiva, qua deficiente, ſicut ceſſat contumacia, ita deficit etiam peccatum, niſi ex tali frequentia conſurgat ſcandalum, aut finis aliquis turpis admiſceatur, quæ circumſtantiæ difficillimè poſſunt à frequentia ſeparari. Et ideò frequentem collocutionem adoleſcentis cũ moniali rarò à mortali excuſat Caſtropal. *p.* 3. *de vot. relig. obed. diſp.* 4. *pun.* 11. *n.* 9.

Verùm tam Clericos, quam laicos mortaliter peccare abſolutè, & ſine ulla diſtinctione ſuſtinent Rodriq. Miranda Bonac. *part.* 3. *n.* 1. *qu.* 3. *de clauſ.* & alii. Qui à fortiori idem aſſerunt de Regularibus contra Bordon. *in Conſ. Regul. reſ.* 7. *num.* 81. Delbene *t.* 1. *de immunit. cap.* 14. *dub.* 5. *n.* 25. Siquidem Sac Congr prohibet tanquam aliquid grave, & imponit

tranſ-

transgressoribus pœnam valdè gravem;quæ non solet imponi nisi pro peccato mortali, ut notant communiter Doctores. Unde hanc sententiam sustinent Merol.Coriolan. Nald. & alii penes Pasqualig. *loc.cit.nu.*1117. Quod etiam declaravit Sac. Cong. *sub die* 1. *Iulii* 1606.teste Duardo *lib.*3.in Bulla Cœnæ §.8.*q.* 2.*n.*47. Et hoc habet locum etiam si locutio sit de rebus indifferentibus,quia finis legis est tollere commercium præsentiale propter pericula,quę inde oriri possunt,hoc autem commercium exercetur in quacunque locutione, de quacumque materia sit, & proinde militat semper eadem ratio finalis. Neque valet quòd lex ista,utpotè fundata in præsumptione colloqui ad malum finem,& in periculis annexis tali collocutioni, cesset obligare,cessantibus periculis, & prędicta pręsumptione. Lex enim semper obligat, quamvis in aliquo casu non adsit periculum, quod intendit vitare, quia non cessat finis adæquatus ipsius. Unde matrimonium clandestinum semper est invalidum, quia in modo illo contrahendi pręsumitur, seu judicatur periculum esse fraudis, esto quòd in hoc, vel illo casu particulari nullum sit hujusmodi periculum; semper enim verum est dicere, talem contractū sic factū esse periculosum.

Quær. 3. An detur parvitas materiæ, seu collocutio ad breve tempus excusans à peccato mortali.

Resp. Quamplures Doctores parti affirmativæ adhærere, inter quos Graff. & Diana. Siquidem non magis obligat lex humana,quàm obliget lex divina;si igitur in transgressione legis divinæ datur parvitas materię excusans à mortali, debet etiam admitti in transgressione legis humanę. Discrepant

ta-

tamen in aſſignando, quænam in hoc caſu cenſenda ſit parva materia. Graffius putat, tranſeunter monialem ſalutare, & parum colloqui eſſe parvitatem materiæ. Quartus quadrantem horæ, Diana ſpatium unius Miſerere in materia parva conſtituunt. Hæc tamen ſententia de parvitate materiæ omninò eſt rejicienda, ſicut eam rejecit ſpeciali ſuo decreto Sac. Congregatio Concilii, Clemente IX. approbante, eſtque ſequentis.

Die 1. Maji 1669. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Concilii Tridentini interpretum. Habita notitia, quòd nonnulli Regulares abſque licentia crates monaſteriorum Monialium adire, & frequentare non dubitent, prætendentes non eſſe interdictum per breve tempus, etiam uſque ad quadrantem horæ cum dimidio; quod horologio arenario aliquando metiuntur, moniales, aliaſque perſonas intra clauſuram exiſtentes alloqui, & hanc opinionem tanquam tutam affirmant, diſſeminant & forſan etiam evulgant, proprias graviter illaqueantes conſcientias, ſcandala confoventes, ad hujuſmodi perniciosos errores eliminandos, opinionem prædictam improbans, rejiciens, ac damnans declaravit. Regulares cujuſcunque ordinis, militiæ, Societatis, Congregationis, & Inſtituti, etiam de quibus ſpecialis mentio foret habenda, qui ad monaſteria monialium, quamvis ab Ordinarii juriſdictione quomodolibet exempta, & etiam ipſis Regularibus ſubjecta, vel aliàs ſpeciali mentione digna, abſque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcunque modicum temporis ſpatium cum monialibus, aut aliis intra clauſuram degentibus, peccare mortaliter, eoſque ſub excommunicationis, privationis vocis activæ, & paſſivæ, aliiſque contra Regulares accedentes ſine licen-

centia ad monasteria monialium, statutis pœnis, posse ab Ordinario, tamquam Sedis Apostolicæ delegato coerceri. Et die 7. Junii ejusdem anni facta relatione SS. Domino Nostro, Sanctitas sua præsentem declarationem approbavit, ac typis dari, servarique jussit.

Non desunt tamen Doctores aliqui recentiores, inter quos Amænus, oppositum docentes etiam post dictam declarationem, moti hac ratione, quòd, cùm finis legis colloquium prohibentis sit pericula, & scandala præcavere, ut clarè desumitur ex illis verbis *scandala confoventes*, tunc solummodò colloquium, etiam intra modicum temporis spatium, erit prohibitum sub gravi, quando graviter adversabitur fini intento à lege, atque adeò tunc solummodò erit peccatum mortale quando connectetur cum periculis, & scandalis, quæ ex ipso, etiam intra modicum tempus, possunt oriri.

Totum hoc confirmant paritate rationis: Nam quando lex prohibet incedere noctu cum armis per civitatem: non prohibetur incessio noctu præcisè, sed incessio cum armorum delatione conjuncta, quia sub illa tantùm ratione adversatur fini intento à lege, Ergo pariter quando prohibetur collocutio etiam ad modicum tempus, non prohibetur collocutio præcisè, sed quatenus connectitur cum periculis, & scandalis, quia sub hac tantùm ratione adversatur graviter fini legis.

At prædicti Doctores nullatenus sunt audiendi. Cùm enim Sac. Congregatio in aliis declarationibus, precipuè in declaratione infrà referenda, declaraverit, Regularibus pro munere prædicationis obeundo missis ad crates prohibitum esse sub mortali, nec non censuris, & pœnis, immediatè post cum moniali-

bus immiſcere ſermones cum quæſtionibus, & dubiis ſpiritualibus, aut materiis ipſius con cionis, in quibus nulla ratio ſcandali, aut periculi reperitur, ſignum eſt, quòd collocutio non eſt prohibita tantummodò ex ſuppoſitione periculi, vel ſcandali, ſed abſolutè, quia lex intendit omninò tollere commercium præſentiale, quod per quamcunque collocutionem etiam ad modicum temporis ſpatium exercetur. Tum quia non ſpectatur, quale ſcandalum, aut periculum ſequatur, uno contraveniente; ſed quale ſi à multis, & communiter fiat. Sanch. *in Sum. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 8.

Quær. 4. Quo jure ſive ſæcularibus, ſive Regularibus prohibeatur acceſſus ad monaſteria monialium.

Reſp. Eſſe prohibitum jure antiquo. *Cap. Monaſteria de vita, & honeſt. Cleric.* & *Cap. periculoſo de ſtatu Regular. in.* 6. Idem ſpecialiter prohibetur Religioſis. *Cap. definivimus* 18. *qu.* 2. & extant duo decreta, unum ſub Sixto V. *Nonis Maii* 1590. alterum ſub Urbano VIII. *duodecimo* Kal. *Decemb.* 1623. Advertendum tamen eſt, quòd prohibitio colloquendi moniales non ſolet comprehendere ſęculares conjunctos in primo, vel ſecundo gradu, *Perуſina* 18. *Ianuarii* 1618. *Menopolitana* 6. *Maij.* 1625. excepto caſu, in quo ex cõſtitutionibus Monaſterii, vel ſpeciali Epiſcopi decreto prohiberentur etiã conjuncti in primo gradu moniales alloqui ſine licentia, quę tamen, niſi aliud obſtet, ipſi concedi debet ad annum pro alloquendis monialibus ſibi conjunctis ſemel in menſe, *Verulana* 10 *Februarii* 1599. Conceſſa licentia ſemel in menſe, non eſt neceſſe, quòd inter unam, & aliam viſitationem tranſeat menſis integer, ſed poterit accedere v. gr die 27. Aprilis, deinde die ſecunda Maji dũmodò

modò nec in Aprili, nec in Majo, alia vice accedat. Sanchez.

Quær. 5. An prohibitio alloquendi moniales extendatur ad Abbatissam.

Resp. Doctores aliquos negare. Ita Lezana, Tambur. Januar. & Zambel. penes Pasqual. *loc. cit.* Cùm enim sit lex odiosa, nomine monialium non venit Abbatissa, & quidẽ rationabiliter, quia, cùm Abbatissa sit persona gravis, provectæ ætatis, & probatę, vitæ, cessant quoad ipsam illa pericula, propter quæ est facta prohibitio. Oppositum tamen tenendũ cum Merol. Megalio, & Squillant. præcipuè ob decretum supracitatum Sixti V. in quo prohibetur allocutio non solùm cum monialibus, sed etiam *cum qualibet alia persona intra claustra degente*. Dictio *qualibet* est universalis, & omnes comprehendit, etiam illos qui alias non comprehenderentur, ut per Seraph. *decis.* 980. *n.* 8. & censuit Rota *diversar. decis.* 791. *n.* 10. *p.* 1. etiam in materia odiosa, & strictè interpretãda, Calderin. *cons.* 1. *de consanguin. & affinit.* Aym. *cons.* 118. *n.* 12. Rota *divers. decis.* 223. *n.* 9. & 28. *part.* 1. Consequenter comprehenditur etiam Abbatissa. Quod expressiùs habetur ex Costitutione Alexandri VII. *Sacrosancti*, in qua apertè declarat, quòd sub nomine monialiũ in hac materia locutionis veniunt *Abbatissa, Priorissa, aut Officiales monasterii*.

Nec subsistit responsio Potestat. *in exam. confess. t.* 1. *p.* 2. *n.* 1477. scilicet quòd dicta Constitutio utpote edita pro quiete monialium Urbis, prohibet tantùm allocutionem cum Abbatissis, Priorissis, & officialibus monasteriorum ejusdem. Urbis, extra quam non est extendenda, cùm sit odiosa. Nam respondetur, quòd, licèt specialiter dispo-

Quær. 4. An in prædictis casibus requiratur ad egrediendum licentia Superioris, & cujus.

Resp. Requiri, & patet ex Concil. *sess.* 25. *de Regular. c.* 6. & ex superiùs citata constit. S. Pii V. Probatio causæ, & licentiæ concessio spectat ad Episcopum in Monasteriis sibi subjectis; in Monasteriis verò sub Regularium cura debent causæ probari, & licentia concedi ab Episcopo, & Monialium Superioribus coniunctim, ut constat ex dictione illa *& simul* posita in citata Constit. ita enim habet, *Sitque causa hæc cognita, probata, atque etiam in scripturis expressa per Superiores, & simul per Ordinarium.* Hæc enim dictio importat simultatem, & coniunctionem, juxta ea, quę habent Bald. & Rolland. & ideò, si aut Superiores, aut Ordinarius dissentiant, nec putent causam sufficientem, non poterit concedi licentia, quæ debet esse in scriptis, ut ex cit. Constit. *in scriptis expressa*. Nomine Episcopi, qui approbare causam debet, venit Vicarius generalis, non verò Foraneus, quia non hic, sed ille est verè Ordinarius, & unum cum Episcopo tribunal constituit. Barbos. *cit. allegat. nu.* 29. Sanch. & Bonac. qui etiam extendunt ad Vicarium Capitularem Sede vacante, si ei à Capitulo expresè hęc potestas sit demandata, etiam quoad monasteria exempta, ut superiùs diximus *cap.* 6. *§.* 2. *q.* 2.

Quær. 5. An stante causa legitima egressus, possit monialis absque licentia exire, si nolit Episcopus, vel Prælatus eam licentiam concedere.

Resp. Posse, si constet evidenter de causæ legitimate, sive teneatur ad clausuram ex sola lege ecclesiastica, sive ex voto, quia neque

lex

lex ecclesiastica, neque votum, quod ejus obligationem imitatur, censetur per se obligare cum gravi detrimento propriæ vitæ, & boni communis. Sãch. *lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 51. & Layman. Si verò legitimas causæ sit dubia, Superioris judicio standum est, atque adeò exire non poterit; quod pariter asserendum casu, quo ex egressu orirentur scandalum, & religionis infamia, ut frequenter contingit ex resistentia Prælato facta. Suar. *t.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *c.* 9. *n.* 12.

Quær. 6. An dentur aliæ causæ, ob quas moniales possint absque licentia egredi è clausura.

Resp. Quòd sic; scilicet, si monialis esset iniustè damnata ad perpetuum carcerem; secus verò si esset justè detenta, nam tunc teneretur proprii delicti subire pœnam, nisi fortè adeò malè tractaretur à custode, ut denegaretur cibus, vestitus, aut ignis, seu necessaria ad vitam sustentandam. Ita Doctores citati à Sanch. *l.* 6. *c.* 8. *n.* 14. Vel nisi ageretur de vitanda mutilatione, aut morte violenta infligenda vel per judicis sententiam, ut de seculari asserunt Lessius, & alii cum D. Thoma vel per injustam hostis aggressionem, ut in puncto firmant Sanch, & Tamb. *disp.* 20. *q.* 7. *n.* 2. qui pariter docet *disp.* 19. *q.* 5. *ad* 8. esse licitum egressum, si periculum vitæ certò immineat Moniali ob graves molestias, & vexationes, quas injustè patitur, & habere non potest Episcopum, aut Superiorem, à quo sublevetur, quia hoc est veluti ab extrinseco occidi; & hoc extendit etiam ad casum, in quo monialis effecta gravida timeret cum famæ propriæ, ac monasterii, etiam vitæ jacturam. Ratio in omnibus prædictis casibus est, quia jus naturæ cuique competens ad conservandã

cla usuram rediens in itinere aliò divertat ad visendam imaginem sacram, cognatam, vel amicam. Ita del Bene *loc. cit. dub.* 20. *n.* 4. alios citans.

Quær. 8. An monialis possit egredi, ut sit Abbatissa alicujus monasterii, & ob alias similes causas.

Resp. Ex communi Doctorum affirmativè; discrepant tamen in hoc, quòd eorum aliqui censent licitum esse egressum cum sola Ordinarii, & Prælati Regularis approbatione, & consensu, nulla Sedis Apostolicæ, & Sac. Congregationis interveniente facultate, quia hìc etiam, sicut in casibus in cit. Constit. S. Pii V. expressis, militat ratio boni communis Religionis, ad quam spectat bonam Prælatam præficere. Requirunt tamen, quod iste transitus fiat ad monasterium ejusdem ordinis, & habitus. Et ita tenent decem & septem Doctores apud del Bene *loc. cit. dub.* 14. qui ad eamdem rationem asserunt posse concedi moniali egressum, ut sit Magistra Novitiarum, quin, & ut præsit portæ, vel rotę in alio monasterio similiter ejusdem ordinis, & habitus; immò ad novum monasterium ejusdem ordinis fundandum, vel etiam reformandum. Alii verò sustinent in supradictis casibus non licere egressum absque Sedis Apostolicæ, vel Sac. Congregationis licentia; & ita docent Savar. Zerola, Barbos. Tamburin. & Diana ex pluribus Sac. Congregat. declarationibus, & ita absolutè est observandum præcipuè ex Decreto Pauli V. *sub die* 27. *Decembris* 1617. publicato, & generalibus Ordinum Procuratoribus intimato. Unde neque causa correctionis sine tali licentia possint transferri de uno monasterio ad aliud,

aliud, quamvis in primo corrigi non possint cognatorum timore, vel alia simili causa. Quod si aliqua monialis sit adeò incorrigibilis ut in nullo monasterio correctio sperari possit, non per hoc erit ejicienda, saltem inconsultò Pontifice, utpote quid novum, & inusitatum, atque adeò scandalum generans: quapropter in tali casu carceri potiùs, ne alias inficiat, includi debet, quàm cum tanto scandalo, & prejudicio boni communis monasterii expelli, idque ex Sac. Congregat. *in una Redoven.* 1617 *& altera* 1603. sentiunt Barbos. Gavant. Lezan. & Riciul. qui advertunt, quòd monialis, causa fundationis, reformationis &c. egressa possit de consensu utriusque monasterii finito negotio ad primum monasterium redire, etiam si socia, cum qua egressa fuit, redire nolit.

Quær. 9. An moniali concedi possit egressus ad strictius monasterium.

Resp. Posse, & hoc ex declarationibus Sac. Congreg. quæ *in una Nanaten.* 1613. *&. in una Rodonen.* 1617. expressè decernit, quòd non obstante rigorosa clausura monialium, possit adhuc monialis, servatis servandis, transire de una religione ad aliam, at in casu, quo transeat, debet in Religione, ad quam transit, Novitiatum facere, & professionem emittere. Ad talem egressum requiritur Ordinarii, & Superiorum licentia, quæ sufficit si sit petita, licèt non obtenta, sicuti de religiosis viris dicitur; ita Del Bene *ubi supra dub.* 19. *num.* 7. Quod tamen non videtur admittendum, quia hìc non agitur de egressu simpliciter, sed de egressu qualificato obligatione clausuræ, ad quam requiritur dispensatio, & licentia, quæ licèt possit concedi ab Episcopo, consultiùs tamen est, ut petatur à Sac. Congre-

gregat. ut advertit Barbos. de jur. Eccles. *lib.* 1. *cap.* 44. *num.* 76.

In hujusmodi translatione sequentes sunt observandæ conditiones, videlicet quòd antequam monialis è primo monasterio egrediatur, aliud sit paratum, in quo benevolas habeat receptrices, & etiam capitulariter, & per secreta suffragia recipiatur; deinde ut dotem solitam ab aliis prestari solvat, & spes illi auferatur ad primum monasterium redeundi; insuper quòd translatio fiat comitantibus matronis consanguineis gravibus ab uno ad aliud monasterium, recta via, absque diverticulo, ac nullibi pernoctetur, nisi causa hospitii, idquè nonulli apud honestas personas, ut plures fuit observatum ab eadem Sac. Congr. & precipuè *in una Nanaten.* 16. *Ianuarii* 1615.

Quær. 10. An monialis, quæ à monasterio aufugit, timens juste, ac probabiliter à monialibus sui monasterii mortem sibi veneno inferendam, possit transire ad aliud monasterium diversæ regulæ, etiam laxioris.

Resp. Affirmativè. Nam cùm in prefato monasterio tutè manere non possit propter odia, & persecutiones, neque minùs monasteriis ejusdē Ordinis absque modestia vivere queat propter infamiam, & pudorem, quo continuò suffunderetur, cùmque in aliis monasteriis diversi Ordinis tranquillam cum ingenti bono, & augmento spirituali vitam absque animi solicitudine ducere possit, utique licita est translatio etiam ad Ordinem laxiorem, ob majus bonū spirituale, quod precipuè attendi debet. Ita D. Thom. 2. 2. *qu.* 189. *art.* 8. & cum eo Suarez. Quare injuncta priùs moniali pœnitentia salutari, cum obligatione relinquendi dotem priori monasterio, & solvendi novam secundo, hujusmodi translatio indulgenda

da videtur. Atque ita reſolvit Sac Congregat Epiſc. *in una Meſſanen die* 29. *Aprilis* 1603. *& in una Cæſaraguſtana tranſitus* 1636. teſte Pignatel. *t.* 1. *conſul.* 120.

Quær. 11. An caſu quo totum aliquod monaſterium transferri debeat in aliud monaſterium de novo conſtructum, talis translatio fieri poſſit inconſulta Sede Apoſtolica.

Reſp. Non poſſe, & hoc ex praxi Sacræ Congregationis, quę in hujuſmodi caſibus ſolet expreſſè hanc facultatē concedere, ut cum aliis obſervat Caſſianus *v. Clauſuran.* 197. Nihilominus non deſunt oppoſitū ſentientes ex Barboſ. *alleg.* 102. *n.* 27. cū ibi relatis, & colligunt ex qua declaratione Sac. Cong edita 17. *Iulii* 1615. in qua habetur, quòd auctoritas Sedis Apoſtolicæ requiritur tantùm ad conſtructionem novi monaſterii, non verò in monialium tranſlatione; unde eo ipſo quòd intervenit in conſtructione, non eſt opus alia facultate in tranſlatione, quia hęc conſequitur ad conſtructionem; quare ſubintrat regula, quòd conceſſo principali, conceduntur ea omnia, quę veniunt in conſequentiam ad ipſum. *Cap. prudentiam*, §. *ſi vero de off. de leg.* Hoc autem eſt conforme diſpoſitioni Concilii *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 5. ubi ſtatuit, quòd monaſteria Sanctimonialiū extra mœnia urbis, vel oppidi, curent Epiſcopi, vel alii Superiores, ſi ita videbitur expedire, ut ad nova vel antiqua monaſteria intra urbes, vel oppida reducantur. Hæc autem translatio, niſi nova monaſteria erigantur, fieri debet ad monaſteria ejuſdem ordinis, applicatis ipſis redditibus monaſterii translati, ut refert deciſum Zerola *part.* 1. *Praxis*, *v. Monialis*. An autē Epiſcopi poſſint monaſteria exempta transferre, affirmat Vveims, *conſtit.* 15. *num.* 47. quia etiam ipſa quoad clauſuram

ſub-

subduntur Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato.

Quær. 12. An monialis cum licentia egressa ad curandam infirmitatem, & intra domum privatam inclusa, violet clausuram, si huc; & illuc vagetur.

Resp. Non violare. Ita Navar, Sanch. & Tambur. quia monialis non ligatur lege clausurę nisi intra proprium monasterium; & cùm obligatio clausuræ sit odiosa, ultra limites monasterii non est extendenda. Si tamen Superior moniali in domo privata commoranti pręscribat clausuram, tunc eam tenetur etiam in privata domo servare, quia tale pręceptum est à Superiore potente clausuram indicere.

Quær. 13. An liceat mittere extra clausuram moniales conversas ad quæritandas eleemosynas.

Resp. Doctorum aliquos concedere, alios negare, ut videre est apud Donatum *rer. Regular. t.* 4. *tract.* 3. *qu.* 18. Consuetudini standum esse non dubito, observatis tamen conditionibus per Sac Congregationem præscriptis nimirum. Quòd Conversæ extra casum quæstuandi non egrediantur, neque ad alia monasterii negotia peragenda. Saltem binæ simul incedant, sint ętatis non minus annorum quadraginta, & vitæ exemplaris, bonæq; ædificationis. Extra monasterium nullo modo pernoctent, neque extra Civitatē, terras, & loca, in quibus monasteria consistunt, egrediantur; nisi ex loci angustia, & paupertate secus Episcopo vel ministro provinciali visum fuerit esse necessarium. Quòd si hac de causa necesse eis fuerit extra monasterium pernoctare, non nisi in domibus personarum probatæ vitæ, & famæ hospitentur.

§. X. De

de homicidio in 6. & notant Jo Andreas *ibid.* per illum textum, Iul.Clar. *lib.* 3. §. *fin. qu.* 83. *num.* 9. Quare locutio cum monialibus in domibus propinquis non comprehenditur ſub prohibitione. Diana *part.* 3. *tract.* 2. *reſ.* 48. Tamburin. Lezana, Januar. contra Merol. & Paſqual. *in Lauret. num.* 1124. Neque vi dictæ prohibitionis eſt interdictum ſcribere monialibus, non quia ſcribere non ſit formaliter loqui, ſed quia deficit ratio acceſſus. Ita Ricius, Barboſa, Januar. Tamburin. & alii. E contra verò contra prohibitionem facit, qui loquitur per nutus, & ſigna; quia ex una parte adeſt ratio acceſſus, & ex alia intervenit etiam locutio, nam verè explicat moniali ſuos internos conceptus, in qua manifeſtatione conſiſtit formaliter locutio; in nullo refragante, quòd talis manifeſtatio fiat per nutus, non verò per verba, quia differentia ſe tenet penes modum, non penes ſubſtantiam. Ita Graffius, & plures alii, quos refert, & ſequitur Philippin. *de Privil. ignorant. in Append. ad cap.* 4. *num.* 284.

Rurſus non facit contra prohibitionem, qui loquitur cum moniali idiomate ab ipſa non percepto, quia deficit collocutio; non enim dicitur loqui cum moniali, ſed loqui coram ipſa, nam locutio, ut ſit completa, debet tranſmittere conceptus loquentis ad audientem, & eos illi communicare, quo ſecluſo, non habetur formaliter locutio. Ita Merol. Paſqual. *n.* 1120. & Januar. qui addit, quòd ſi quis loquatur per intermediam perſonam, non facit cotra prohibitionem, nam tunc explicat ſuos conceptus alteri, & hìc moniali. Hoc tamen non approbat idem Paſqualig. quia ſi locutio eſſet directa ad monialem, verè ipſam alloqueretur, & finis ipſius eſſet communicare

ſuos

ſuos ſenſus moniali,& ſolùm eſſet facere fraudem legis,& proinde legem violare. Ita Graff & Lezana *in Sum.v.Moniales* 20. Quod pariter dicendum eſt de eo, qui loqueretur cum moniali, ipſa nihil reſpondente, quia finis legis eſt tollere commercium locutionis, quod habetur, ſive monialis reſpondeat, ſive non: ſecùs dicendum, ſi monialis loqueretur, religioſus vero nihil reſponderet, quia non eſt prohibita auditio, ſed locutio. Paſqual. *loc. cit.num.* 1123.

Quær. 2. An alloquentes cum Monialibus ſine licentia peccent mortaliter.

Reſp. Attentis tantùm antiquis juribus; de quibus infrà *q.*4. & præciſa particulari Epiſcopi prohibitione, Clericos,& Laicos ſine juſta cauſa, & legitima licentia ſemel aut iterum accendentes ad colloquendum peccare venialiter, docent Liamas, Manuel, Navar. & Sanch. *in ſum.lib.*6.*cap.*16.*n.*119. mortaliter verò ſi frequentent, dummodò tamen præceſſerit monitio Epiſcopi præceptiva, qua deficiente, ſicut ceſſat contumacia, ita deficit etiam peccatum, niſi ex tali frequentia conſurgat ſcandalum, aut finis aliquis turpis admiſceatur, quæ circumſtantiæ difficillimè poſſunt à frequentia ſeparari. Et ideò frequentem collocutionem adoleſcentis cũ moniali rarò à mortali excuſat Caſtropal. *p.* 3. *de vot.relig.obed.diſp.*4.*pun.*11.*n.*9.

Verùm tam Clericos, quam laicos mortaliter peccare abſolutè, & ſine ulla diſtinctione ſuſtinent Rodriq. Miranda Bonac. *part.* 3. *n.*1.*qu.*3.*de clauſ.* & alii. Qui à fortiori idem aſſerunt de Regularibus contra Bordon. *in Conſ.Regul.reſ.*7.*num.* 81. Delbene *t.* 1. *de immunit.cap.*14.*dub.*5.*n.*25. Siquidem Sac Congr prohibet tanquam aliquid grave, & imponit

tranſ-

transgressoribus pœnam valdè gravem; quæ non solet imponi nisi pro peccato mortali, ut notant communiter Doctores. Unde hanc sententiam sustinent Merol. Coriolan. Nald. & alii penes Pasqualig. *loc. cit. nu.* 1117. Quod etiam declaravit Sac. Cong. *sub die 1. Julii* 1606. teste Duardo *lib.* 3. in Bulla Cœnæ §. 8. *q.* 2. *n.* 47. Et hoc habet locum etiam si locutio sit de rebus indifferentibus, quia finis legis est tollere commercium præsentiale propter pericula, quę inde oriri possunt, hoc autem commercium exercetur in quacunque locutione, de quacumque materia sit, & proinde militat semper eadem ratio finalis. Neque valet quòd lex ista, utpotè fundata in præsumptione colloqui ad malum finem, & in periculis annexis tali collocutioni, cesset obligare, cessantibus periculis, & prędicta pręsumptione. Lex enim semper obligat, quamvis in aliquo casu non adsit periculum, quod intendit vitare, quia non cessat finis adæquatus ipsius. Unde matrimonium clandestinum semper est invalidum, quia in modo illo contrahendi pręsumitur, seu judicatur periculum esse fraudis, esto quòd in hoc, vel illo casu particulari nullum sit hujusmodi periculum; semper enim verum est dicere, talem contractum sic factū esse periculosum.

Quær. 3. An detur parvitas materiæ, seu collocutio ad breve tempus excusans à peccato mortali.

Resp. Quamplures Doctores parti affirmativæ adhærere, inter quos Graff. & Diana. Siquidem non magis obligat lex humana, quàm obliget lex divina; si igitur in transgressione legis divinæ datur parvitas materię excusans à mortali, debet etiam admitti in transgressione legis humanę. Discrepant

ta-

centia ad monasteria monialium, statutis pœnis, posse ab Ordinario, tamquam Sedis Apostolicæ delegato coerceri. Et die 7. Junii ejusdem anni facta relatione SS. Domino Nostro, Sanctitas sua præsentem declarationem approbavit, ac typis dari, servarique jussit.

Non desunt tamen Doctores aliqui recentiores, inter quos Amænus, oppositum docentes etiam post dictam declarationem, moti hac ratione, quòd, cùm finis legis colloquium prohibentis sit pericula, & scandala præcavere, ut clarè desumitur ex illis verbis *scandala confoventes*, tunc solummodò colloquium, etiam intra modicum temporis spatium, erit prohibitum sub gravi, quando graviter adversabitur fini intento à lege, atque adeò tunc solummodò erit peccatum mortale quando connectetur cum periculis, & scandalis, quæ ex ipso, etiam intra modicum tempus, possunt oriri.

Totum hoc confirmant paritate rationis: Nam quando lex prohibet incedere noctu cum armis per civitatem: non prohibetur incessio noctu præcisè, sed incessio cum armorum delatione conjuncta, quia sub illa tantùm ratione adversatur fini intento à lege, Ergo pariter quando prohibetur collocutio etiam ad modicum tempus, non prohibetur collocutio præcisè, sed quatenus connectitur cum periculis, & scandalis, quia sub hac tantùm ratione adversatur graviter fini legis.

At prædicti Doctores nullatenus sunt audiendi. Cùm enim Sac. Congregatio in aliis declarationibus, precipuè in declaratione infrà referenda, declaraverit, Regularibus pro munere prædicationis obeundo missis ad crates prohibitum esse sub mortali, nec non censuris, & pœnis, immediatè post cum moniali-

bus

bus immiſcere ſermones cum quæſtionibus, & dubiis ſpiritualibus, aut materiis ipſius concionis, in quibus nulla ratio ſcandali, aut periculi reperitur, ſignum eſt, quòd collocutio non eſt prohibita tantummodò ex ſuppoſitione periculi, vel ſcandali, ſed abſolutè, quia lex intendit omninò tollere commercium prȩſentiale, quod per quamcunque collocutionem etiam ad modicum temporis ſpatium exercetur. Tum quia non ſpectatur, quale ſcandalum, aut periculum ſequatur, uno contraveniente; ſed quale ſi à multis, & communiter fiat. Sanch. *in Sum. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 8.

Quær. 4. Quo jure ſive ſæcularibus, ſive Regularibus prohibeatur acceſſus ad monaſteria monialium.

Reſp. Eſſe prohibitum jure antiquo. *Cap. Monaſteria de vita, & honeſt. Cleric.* & *Cap. periculoſo de ſtatu Regular. in.* 6. Idem ſpecialiter prohibetur Religioſis. *Cap. definivimus* 18. *qu.* 2. & extant duo decreta, unum ſub Sixto V. *Nonis Maii* 1590. alterum ſub Urbano VIII. *duodecimo Kal. Decemb.* 1623. Advertendum tamen eſt, quòd prohibitio colloquendi moniales non ſolet comprehendere ſȩculares conjunctos in primo, vel ſecundo gradu, *Peruſina* 18. *Ianuarii* 1618. *Menopolitana* 6. *Maij.* 1625. excepto caſu, in quo ex cõſtitutionibus Monaſterii, vel ſpeciali Epiſcopi decreto prohiberentur etiã conjuncti in primo gradu moniales alloqui ſine licentia, quȩ tamen, niſi aliud obſtet, ipſi concedi debet ad annum pro alloquendis monialibus ſibi conjunctis ſemel in menſe, *Verulana* 10 *Februarii* 1599. Conceſſa licentia ſemel in menſe, non eſt neceſſe, quòd inter unam, & aliam viſitationem tranſeat menſis integer, ſed poterit accedere v. gr die 27. Aprilis, deinde die ſecunda Maji dũmodò

modò nec in Aprili, nec in Majo, alia vice accedat. Sanchez.

Quær. 5. An prohibitio alloquendi moniales extendatur ad Abbatissam.

Resp. Doctores aliquos negare. Ita Lezana, Tambur. Januar. & Zambel. penes Pasqual. *loc.cit.* Cùm enim sit lex odiosa, nomine monialium non venit Abbatissa, & quidē rationabiliter, quia, cùm Abbatissa sit persona gravis, provectæ ætatis, & probatę vitæ, cessant quoad ipsam illa pericula, propter quæ est facta prohibitio. Oppositum tamen tenendū cum Merol. Megalio, & Squillant. præcipuè ob decretum supracitatum Sixti V. in quo prohibetur allocutio non solùm cum monialibus, sed etiam *cum qualibet alia persona intra claustra degente*. Dictio *qualibet* est universalis, & omnes comprehendit, etiam illos qui alias non comprehenderentur, ut per Seraph. *decis.* 980. *n.* 8. & censuit Rota *diversar. decis.* 791. *n.* 10. *p.* 1. etiam in materia odiosa, & strictè interpretāda, Calderin. *cons.* 1. *de consanguin. & affinit.* Aym. *cons.* 118. *n.* 12. Rota *divers. decis.* 223. *n.* 9. & 28. *part.* 1. Consequenter comprehenditur etiam Abbatissa. Quod expressiùs habetur ex Costitutione Alexandri VII. *Sacrosancti*, in qua apertè declarat, quòd sub nomine monialiū in hac materia locutionis veniunt *Abbatissæ, Priorissæ, aut Officiales monasterii.*

Nec subsistit responsio Potestat. *in exam. confes. t.* 1. *p.* 2. *n.* 1477. scilicet quòd dicta Constitutio utpote edita pro quiete monialium Urbis, prohibet tantùm allocutionem cum Abbatissis, Priorissis, & officialibus monasteriorum ejusdem. Urbis, extra quam non est extendenda, cùm sit odiosa. Nam respondetur, quòd, licèt specialiter dispo-

 nat

nat de monialibus Urbis, attamen, quia materia de qua, scilicet collocutio, & finis ob quem disponit, scilicet quies monialium est communis tam monialibus Urbis, quam extra Urbem, utrasque comprehendit. Nam communitas materiæ, & ratio legis facit, quòd dispositio specialis efficiatur generalis, *l. regula*, *§. si quis*, *ff. de jur. & fac. ignor.* & notant Bart. *ibid.* Alex. *in l. si pupil. ff. de verb. obligat.* Decius *cons.* 451. *in fin.* Cravet. *cons.* 273. *num.* 3. Surd. *cons.* 53. *num.* 6. etiam in odiosis, & pœnalibus per extensionem comprehensivam, ut docent Imol. *in cap.* 1. *de temp. ord. in* 6. Gemin. *ibid.* Panorm. *in c. fin. num.* 10. *de rescript.* & alii apud Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 42. *num.* 4.

Quær. 6. An dicta prohibitio afficiat Episcopos extra suam diœcesim commorantes.

Resp. Si loquamur de prohibitione facta in Constit. Bonifacii VIII. relata *in cap. periculoso*, & innovata per Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regulr. cap.* 5. dicendum est afficere etiam Episcopos, & Prælatos, immò etiam Cardinales, extra diœcesim commorantes, ut probat Donatus *in Praxi t.* 4. *tract.* 5. *quæst.* 21. & 24. ubi tamen subdit, quòd prædicti loquendo cum monialibus sine licentia, ex tacita, seu præsumpta licentia Ordinarii scientis, & non contradicentis, possunt excusari. Si verò loquamur de prohibitione Ordinarii contra alloquentes cum monialibus subjectis, non subjici tali prohibitioni, neque pœnis in ipsa contentis, defendunt Graff. & Diana, quia dicti Episcopi, & Prælati sunt exempti ab omni jurisdictione Episcopi loci, ad quem divertunt. Nihilominùs probabilius est oppositum, tutiùs in conscientia, & in praxi servandum. Ita Doctores relati, &

appro-

approbati à Philippin. *de Privil. ignor. in append. cap.4.n.269.* Quia Episcopus, & Archiepiscopus in alieno territorio censentur ut privatæ personæ; ex Panormit. Ancharan. Hostien. & aliis; unde tenentur, sicut quælibet alia persona, locorum leges servare, & sic tenentur ad jejunia, ac festa, aliaque omnia pro bono communi, & salute animarum ab aliis Episcopis in eorum diœcesibus indicta. Pręter quàm quòd Episcopus diœcesanus in casibus concernentibus monialium clausuram quoad personas exemptas procedit ut Sedis Appostolicæ delegatus, undè ejus auctoritas extenditur ad omnes personas quovis titulo in sua dięcesi repertas. Quod autenticè fuit declaratum à Sac. Congreg. *in Baren.* 20. *Maii* 1619. quā declarationem per extensum refert Navar. *Sum. Bull. p.* 1. *com.*43. *n.*10.

Quar. 7. An Pręlati regulares tuta conscientia possint accedere ad loquendum cum monialibus, etiam non subditis.

Resp. Affirmativam sententiam sustineri ab Antonio à Spiritu Sanct. *in direct. regul. tract.* 4. *disp.*4. *sect.* 1. *n.*20. hac ratione, quòd talis accessus nullibi est prohibitus Prælatis regularibus; nam neque *cap. periculoso de statu regul. in* 6. neque Tridentin. *sess.*25. *c.* 5. *de reg.* neque Decretum Sixti V. loquuntur de Pręlatis, sed de religiosis particularibus. Et *cap. Monasterium de vita & honestate Clericorum* loquitur de Clericis, quorum nomine in odiosis non veniunt Prælati. Negativè tamen resolvendum, quia Prælati regulares respectu monialium sibi non subditarum censentur, ut privatæ personæ, sicut de Episcopis, & Archiepiscopis in alieno territorio supra notavimus: cadunt ergo sub prohibitione generali sicut quilibet religiosus privatus.

Quær. 8. An Ecclesię Cathedralis Canonici cum monialibus colloquentes afficiantur censuris, & aliis pœnis latis ab Episcopo, si illi inedicto non sint specialiter expressi.

Resp. Videtur quòd non; quia Canonici Ecclesię Cathedralis sunt personæ speciali nota dignę; vocantur enim Clerici primi gradus. Innocen. *in cap. sedes num.* 2. *de rescript.* & dicuntur pars corporis Episcopi, & Ecclesiæ, *cap. novit*, & *cap. quanto de his quæ fiunt à Prælat. sine consf. capit.* Et in pluribus æquiparantur dignitatem obtinentibus, ut *in c. statutum in princ.* de rescrip. in 6. Neque carent honore, & prçeminentia; *c. quamvis*, §. *quamquam de preb. lib.* 6. Et proinde non comprehenduntur sub prohibitione, nisi in specie exprimantur.

Quod à fortiori procedit in Canonicis Capituli exempti, ut ex Marco Vidal *in Arca vital. de moniat. inquisit.* 2. *n.* 29. ubi ex alio capite illos liberat à censurarum incursu, videlicet ratione exēptionis à jurisdictione coercitiva Episcopi. Nam ex Trident. *seß.* 25. *cap.* 6. *de reformat.* Episcopus sine Capitularibus adjunctis non potest juridicè procedere contra Canonicos exemptos quoad pęnas propter delicta infligendas.

At resolvendum affirmativè; quia Canonici uti singuli sunt personæ privatæ, nec dici possunt in dignitate constituti, ut tradit Bald. *in cap. pastoralis sub n.* 3. *versic. canonia autem de offic. deleg.* cum aliis adductis per Pacia *de probat. lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 101. atque adeò non sunt speciali nota digni. Et quatenus etiam tales essent, & proinde fruerentur privilegio, ut non comprehenderentur sub clausulis generalibus quantum ad odia, & rigores, adhuc in præsenti dicerentur compre-

henfi,

hensi, ut in terminis allocutionis firmat Sperel. *decis.* 21. *num.* 58. Quia, quoties agitur de animarum præjudicio, etiam in pœnalibus, & odiosis admittitur extensio. Panor. *in cap. ex tenore num.* 6. Jason. Cravet. Rota, Quaranta, & alii relati à Sperel. *loc. cit.* Et quia Episcopus, ut supra innuimus, in hac materia procedit ut Sedis Apostolicæ delegatus, omnes sibi subjicit, etiam privilegiatos, & exemptos.

Quær. 9. An in illis diœcesibus, in quibus collocutio prohibetur sub excommunicatione Ordinario reservata, pueri, & puellæ impuberes tali pœna afficiantur.

Resp. Affirmat Graffius, dummodò sint doli capaces, quia sicut possunt mortaliter peccare, sic etiam possunt censura puniri, quę fertur in pœnam delicti. Negant probabiliùs Bonacina, Diana, & alii, quia respectu eorum, qui annos pubertatis nondum attigerunt, cessat causa finalis prohibitionis, quæ est, ut vitetur occasio luxuriandi, quod non potest habere locum in impuberibus, ut expresse colligitur *ex cap. Pueris* 1. *de delict. puer.* An autem pueri in dubio, an ætatem expleverint; peccent colloquendo cum monialibus, & excommunicatione ligentur, negant Diana, & Quartus, quia in dubio melior est possidentis conditio, pro libertate autem pueri stat possessio.

Quær. 10. An Advenæ, & Peregrini ligentur excommunicatione lata ab Ordinario contra hujusmodi alloquentes.

Resp. Negant Diana, Januarius, & Delbene, quia Peregrini, & Advenæ non subjiciuntur jurisdictioni, & legibus loci, in quo obiter reperiuntur, & per quem transeunt, quod patet *ex Cap. à nobis* 1. *de sent. excomm.*

N 5 ubi

ubi habetur, exteros furantes in diœcefi, in qua furtum eft prohibitum fub pœna excommunicationis ipfo facto &c. in hanc non incidere, cùm non fint de jurifdictione Epifcopi excommunicantis. Diftinguit Donatus *in Praxi tom. 4. tit. de Acceffu ad Monial. tract. 6. q. 22. n. 8.* & adimittit hanc opinionem quoad monafteria immediatè Epifcopo fubjecta, non verò quoad exempta, quia quoad prima Epifcopus procedit poteftate ordinaria, cui non fubduntur Advenæ, & Peregrini; quoad fecunda verò procedit auctoritate Apoftolica delegata, fecundùm quam fibi fubjicit etiam Advenas, & Peregrinos, quia edicta condita ab Epifcopo cũ tali facultate cenfentur condita ab ipfo Pontifice, cui omnes Chrifti fideles in his, quæ fpectant ad bonum animæ, tenentur ubique obedire. Ego abfolutè, & fine limitatione cenfeo, Advenas, & Peregrinos ligari excommunicatione lata ab Ordinario contrà hujufmodi alloquentes, five in monafteriis exemptis, ob rationes adductas à Donato, five in immediatè fubjectis, quia Epifcopus non tantùm procedit auctoritate Apoftolica delegata quoad loca, fed etiam quoad perfonas, ut patet ex declarat. Sac. Congregat. *in Baren. 20. Maii*, fuperiùs adducta. Unde ratione talis poteftatis fubjicit fibi perfonas independenter à loco, & per confequens ligantur excommunicatione. Adde, quòd etiam fi non recurratur ad poteftatem delegatam, Peregrini, & Advenæ fubduntur legibus loci, ut habetur *in cap. confilium de obfervat. jejuniorum* & Gloff. *ibi*, & docent Pontius, Meroll. Molfefius, aliique permulti.

Quær. 11. An afficiantur fupradicta excommunicatione fæculares colloquentes cummonialibus exemptis.

Refp.

Resp. Visum est aliquibus, non affici, quia locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur. Nihilominùs oppositum asserendum; sive in edicto fiat mentio de monasteriis exemptis, ut tenent Rolland. Genuen. & Belloch. sive nulla fiat mentio, ut tenet Bariola. Quia, ut diximus in superiori responsione, Episcopus in ordine ad clausuram exemptarum procedit ut Sedis Apostolicæ delegatus. Vide Dianam *p.* 10. *tract.* 14. *res.* 50. ubi utramque sententiam vocat probabilem; at verior est secunda, quod novissimè declaravit Sac. Congreg. *in Urbinaten. die* 10. *Maii* 1663. *&* *in Viterbien.* quam referemus in responsione sequenti.

Quær. 12. An Regulares, & moniales exemptæ, si de ipsis mentio fiat, afficiantur censuris, & pœnis ab Episcopo indictis contra alloquentes sine licentia.

Resp. Affici; habetur *in Viterbien. die* 26. *Junii* 1627. his verbis: *Sacra Congregatio &c. sepius censuit, Episcopum ad clausuram custodiendam etiam in monasteriis Regularibus subjectis posse excommunicationis latæ sententiæ pœnam sibi reservata imponere circa aperitionem ostii clausura extra casus indigentiæ, nec non circa accessus & colloquia cum monialibus, ac dictam excommunicationem ligare nedum Regulares accedentes, verùm etiam moniales, si de ipsis mentio fiat, adeò ut Superior Regularis ab eadem excommunicatione absolvere nequeat Cap. Monasteria de vita, & honestat. cler.* Limitant hanc responsionem Sanchz, Barbos. & Tamburin. *disp.* 25. *quæst.* 9. & volunt, affici Regulares exemptos; sed non privilegiatos; non verò exemptos simul, & privilegiatos; & pro hujus distinctionis fundamento afferunt quamdam declarationem Sac. Congr.

9. *Aprilis* 1583. quæ ſic habet; *Regulares adeuntes monaſteria monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi habeant ex privilegio, quòd non poſſint excommunicari, & tunc debent puniri à Superioribus alia pœna.*

Quær. 13. An eadem cenſura afficiatur, qui conſulit, vel cooperatur, aut jubet alterius acceſſum.

Reſp. Negativè, quia pœna lata eſt contra accedentes, & cùm ſimus in odioſis, non eſt extendenda ad conſulentes &c. Famulus tamen miſſus, quia propriè accedit, cenſuram incurrit, niſi fortè ipſi immineat grave damnum, ſi non obtemperet domino præcipienti, quia in tali caſu ratione metus cadentis in conſtantem virum non incideret in excommunicationem, quia leges eccleſiaſticæ non obligant cum tanto rigore; non tamen excuſaretur à culpa contra jus naturale. Ita Diana, & Delbene *t.* 2. *cap.* 14. *dub.* 5. *ſect.* 3. *n.* 4. ubi concludit, quòd fortaſſe eſſet abſolvendus ad cautelam.

Quær. 14. An dicta cenſura afficiantur pauperes oſtiatim mẽdicantes accedentes ad moniales cauſa quærendi eleemoſynam.

Reſp. Non affici, quia rationabiliter præſumi poteſt Ordinariorum licentia, cùm in tali caſu non militent rationes, ob quas indicta eſt prefata prohibitio. Et ob hanc rationem excuſari fortaſſe poſſunt famuli, & famulæ accedentes ad moniales, ut ipſis deferant conſanguineorum munuſcula, maximè quoad illa monaſteria, in quibus non perfectè ſervatur vita communis, cùm enim dictæ moniales multis indigeant; opus illis eſt extra quærere, & recipere, quod tam frequen-

quenter habere non possunt per proprios inservientes; unde præsumendum est, Prælatos tacitè consentire, quòd per exteros hoc præstetur. Attamen inspicienda est cujuscumque loci consuetudo; & servanda.

Quær. 15. Ad quem spectet concedere licentiam accedendi ad moniales tam exemptas, quàm non exemptas.

Resp. Videantur quæ diximus supra *hoc capite* §. 2. *q.* 1. ubi etiam disseruimus, an licentia indefinitè concessa extinguatur prima vice *q.* 8. Non esse hanc licentiam alloquendi de necessitate in scriptis concedendam, asserunt Doctores, quos citat, & sequitur Diana *p.* 3. *tract.* 3. *res.* 129. oppositum sentiunt Suarez, & Sanchez.

Quær. 16. An Episcopi possint prædictam licentiam Regularibus concedere.

Resp. Posse Episcopos concedere Regularibus, ut quater ad summum in anno alloqui possint moniales consanguineas in primo, & secundo tantùm gradu. Sac. Congregat. *anno* 1623. Urbano VII. annuente, cum his tamen limitationibus, scilicet, quòd non alloquantur in Festis, Adventu, Quadragesima, Feria sexta, Sabbato, & Vigiliis, ac præsente Confessario, dataque licentia pro die, & hora, quæ in libris Episcopi notentur. Nomine festivorum dierum veniunt Dominicæ, & alia festa ex præcepto abstinendi à servilibus, & non alia. Sub nomine Vigiliarũ veniunt etiam Quatuor tempora, ita Diana contra Bordon. Sub nomine Adventus venit Romanus, non Ambrosianus. Quadragesima verò incipit à die cinerum. Sub nomine Religiosi, cui Episcopus non potest concedere facultatem alloquendi nisi quater in anno, non venit Novitius, quia in odiosis

habetur adinstar sæcularis. Portel. & Squillante apud Cassian. *ut Collogii n.* 13.

Quær. 17. An Episcopus denegare possit licentiam, quam concedere potest Regularibus juxta formam supradicti decreti.

Resp. Posse, ex Bordon. *in Miscel. decis.* 222. Ducitur, quia in dicto decreto dicitur, quòd Episcopi *possint*, non verò quòd *debeant*. Verbum autem *possint* importat actum voluntarium, non necessitatis, Bartol. *in l. Gallus, ff. de liber. & posth. num.* 4. Negat Pasqual. *loc. cit. n.* 1134. posse Episcopum licentiam sine causa denegare, quia agitur de gratia solita concedi; gratia autem concedi solita non potest sine injuria denegari, *arg. ex l.* 1. *§. penult. de aqua quotid.* & notant Bart. Gabriel. & Puteus. Concludit tamen ex causa rationabili posse denegare, & subdit ex Bordon. cit. quòd si urgeat aliqua necessitas alloquendi monialem nullo gradu conjunctam, ut esset celebratio alicujus contractus, aut alia similis, potest Ordinarius concedere licentiam toties, quoties necessitas urgebit, quia non prohibetur collocutio necessaria, sed tantùm vitiosa, ut colligitur *ex cap. Monast. de honest. Cler.*

Quær. 18. An Regularis habens licentiam alloquendi monialem pro certa die, si alloquatur alia die à præscripta, peccet mortaliter, & incidat in pœnas decreti.

Resp. Bordon. Pasqualig. & Dianam *t.* 9. *tract.* 7. *res.* 33. excusare à peccato, quia manet licentia quoad substantiam, & variatur tantùm quoad modum. Hinc infert idem Diana *loc. cit. res.* 34. neque peccare, si colloquatur absentibus Auscultatricibus, & Confessario, quia hæ circumstantiæ

sunt

ſunt extrinſecæ, & ſecundùm has non videtur decretum Urbani uſu receptum. Ubi tamen hæc laudabilis viget conſuetudo, omnimode ſervanda.

Quær. 19. An Regularibus ex Prælati licentia miſſis ad crates monialium, pro munere prædicationis obeundo, prohibitum ſit ſub peccato mortali, cenſuris, & pœnis, immediatè poſt cum ipſis monialibus, abſque expreſſa licentia ad colloquendum, immiſcere ſermones, cum quæſtionibus, vel dubiis ſpiritualibus, aut materiis ipſius concionis.

Reſp. Sac. Congreg. Concil. *die* 21. *Maii* 1678. reſpondit affirmativè, tam de collocutione cum aliquibus monialibus, quàm cum una tantùm (omnibus tamen audientibus) immediatè poſt concionem.

Quær. 20. An licentia conceſſa Regulari ad colloquendum, extendatur ad ſocium.

Reſp. Cum Diana, del Bene, & aliis negativè, contra Riccium, Tamburin. & Peyrin. qui partem affirmativam defendunt hac ratione, quia nimirum in connexis idem eſt judicium, & ſic quod conceditur Regulari, conceſſum cenſetur etiam ſocio. Sed falluntur; quia illud principium de connexis deſumptum *ex cap. translato*, locum habet, ſi connexa ſe habeant inſeparabiliter, non ſic ſi ſeparabiliter. Ita communiter Doctores. Regularis autem, & ſocius non ſunt connexi in ordine ad locutionem, ſi quidem unus loqui poteſt, altero nihil loquente.

§. X.

De Pœnis, quibus ſubjiciuntur violantes Clauſuram.

Quær. 1. QUas pœnas incurrant Prælati ingredientes monaſteria monialium ultra caſus neceſſitatis.

Reſp. Prælati ſæculares Pontificali dignitate præditi pro prima vice incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ; pro ſecunda contrahunt ſuſpenſionem à munere Pontificali, & à divinis; pro tertia verò vicè, & deinceps afficiuntur excommunicatione nemini reſervata. Prælati Regulares incurrunt excommunicationem, & ſimul privationem omnis officii, & miniſterii, & quidem toties, quoties ultra caſus nececeſſitatis ingrediuntur, ut notat Sanchez ex motu Gregorii XIII. *ſub die* 23. *Decemb.* 1581. Juxta Conſtitutionem verò Alexandri VII. quæ incipit *Sacrarum Virginum*, ipſofacto pęnam excommunicationis, & privationis omnium officiorum, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia impoſterum obtinenda, vociſque activæ, & paſſivę abſque alia declaratione incurrunt, & ab Epiſcopo loci tanquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quando, & quoties opus fuerit corrigi, & puniri valent.

Quær. 2. Quænam pęnæ impoſitæ ſint ingredientibus clauſuram ſine licentia.

Reſp. Per Concilium Tridentinum impoſita eſt excommunicatio ingredientibus ſine licentia in ſcriptis: idem dicendum de ingredientibus cum licentia vi, dolo, aut ex falſa cauſa impetrata. Excommunicatio hęc nemini reſervatur, niſi fiat ad malum finem; nam

in

in hoc casu reservatur Pontifici,& nemo virtute privilegiorum potest absolvere;prout declaravit Sac. Congregatio. Alia excommunicatio Papæ reservata lata est à Gregor. XIII. in sua Constit. quæ incipit *Ubi gratia*, contra quascunque personas, etiam Comitissas, Marchionissas, aut Comites, Marchiones, Duces ingredientes clausuram monialium prætextu facultatum ibi revocatarum, sive tales facultates concessę fuerint ab ipso Pontifice sive à Legatis, sive ab Episcopis, vel aliis. Excommunicatio quoque simili tenore lata est à Paulo V. & licèt hæ Constitutiones videantur loqui de ingredientibus tantū prætextu dictarum facultatum, tamen ex stylo Curiæ intelliguntur generaliter etiam de intrantibus sine tali prætextu. Ita Navar. Beja, Villagut. Azorius & Graff. etsi contrarium sentiant Suar. Sayrus, & Sanchez.

Unde in Excommunicationem Papæ reservatam incidunt, qui sine necessaria licentia intrant in clausuram, licèt id faciant propria auctoritate, & sine prætextu privilegiorum, ut declaravit Sac. Congr. Episc. *in Comen.* 15. *Septemb.* 1578. *& in Mediolanen.* 19. *Maii* 1579. & etiam cum licentia in casibus non necessariis, puta ad visitandas moniales consanguineas, etiam infirmas; & illæ mulieres, seu viri, qui cum uno saxo, vel ligno, vel qualibet alia re intrant sub prætextu deferendi necessaria pro fabrica; & moniales, quę tales introducunt, 11. *Junii* 1583. & qui licentiam habet ingrediendi pro uno servitio, si posteà intret pro alio 6. *Augusti* 1601. & 14. *Junii* 1630. Puella verò, vel vidua, quæ temerè ingreditur ad suscipiendum habitum, & Abbatissa recipiens incidunt in censuras. Hæcque debet graviter puniri, illa expelli, nec ampliùs admitti sine licen-

licentia ſpeciali Sacræ Congregationis, 8. *Novemb.* 1601. & 5. *Februarii* 1649. Si tamen ingreſſa fuit non ad malum finem, poſtquam exivit, abſolvitur cum pœnitentia ſalutari abſque ulla pœna pecuniaria, 20. *Novemb.* 1654. Ingredientes peculiaria monaſteria monialium contrahunt etiam alias antiquiores excommunicationes, ſcilicet Gregorii IX. & Eugenii IV. præſumentes ingredi monaſteria S. Claræ; Bonifacii IX. præſumentes ingredi monaſteria ordinis Prædicatorum; & Julii II. ingredientes monaſteria Conceptionis.

Quær. 3. Quibus pœnis afficiantur moniales, ſeu alii exterum introducentes, vel intrare permittentes in clauſuram ſine licentia legitima.

Reſp. Nullam incurrunt excommunicationem ex vi decreti Concilii Tridentini, quia de iis nulla eſt facta mentio; ſed tantùm de intrantibus. Verùm ex Bulla Gregori VIII. *Ubi gratia* fertur excommunicatio Papę reſervata, & pœna privationis dignitatum, beneficiorum, officiorum, & inhabilitatis ad hujuſmodi contra Abbatiſſas, Abbates Conventus, & alios Superiores utriuſque ſexus monaſteriorum, & perſonas quocunque nomine vocentur, ſi quemquam prætextu licentiarum, quas ibi revocaverat Papa, ingredi faciant, vel permittant; & omnes iſtæ pœnæ ſunt latæ ſententiæ. Item ex Bulla Pauli V. *Monialium* fertur excommunicatio Papæ reſervata, & privatio officiorum, ac inhabilitas contra monialium Abbatiſſas, Prioriſſas, & Superiores alias, ſi quemquam prætextu licentiarum ibi revocatarum, introducere, admittere, vel admiſſum quocunque modo detinere auſæ fuerint, aut præſumpſerint.

Quær.

Quær.4. An dictas pœnas incurrant solùm Superiores viri, vel fœminæ introducentes, an alię etiam personæ religiosæ particulares, masculi, aut fœminę.

Resp. Superiores tantùm, non verò privatas personas affici dictis pœnis, asserunt Sanchez, Miranda, Rodriq. & Dian. *t*. 1. *res*. 33. & 34. quia illam particulā *& personas quocunque nomine vocentur* in Bulla Gregorii positam, putant, intelligi de personis eorum Superiorum; in Bulla verò Pauli solùm superiores fœminę exprimuntur. Nihilominus tenendum est, etiam moniales perticulares subdi prædictis pœnis extraneos admittendo in clausuram, patet ex motu Gregorii, nam clausula illa *& personas quocunque nomine vocentur* utpote universalis comprehendit etiam moniales particulares, maximè quia Pontifex in antecedentibus de superioribus sufficienter disposuerat. Et ita tenent Llamas apud Sanchez, & Filliucius, quam sententiam videtur sequi S. Congr. *in Assisien*.4. *Augusti* 1602. & *in Cremonen*. 17. *Septem. ejusdem anni*.

Quær. V. Quid veniat nomine admissionis in monasteria, ut moniales admittere pręsumentes, dicantur incidere in pœnas in supradicto motu Gregorii inflictas.

Resp. Venire cooperationem tantùm sive directam, sive indirectam ad ingressum; quatenus scilicet exercet actionem positivam, vel negativè se habet ad ingressum, quem impedire tenentur ex officio, quia alter utro modo tantùm censetur admittere ad Ingressum. Suarez, Miranda, Coriolanus, Bonacina, & alii. Ita ut monialis, si ad ipsam non spectet impedire ex officio, v. g. non sit Prælata monasterii, nec præsit portæ, non incurrat dictas pœnas non impediens,

diens, etiam impedire cum poſſit; quia in tali caſu nec directè, nec indirectè cenſetur cooperari ad ingreſſum. Ita Delbene *t.2. de immunt. c.19. dub.* 67 ubi *n.* 5. addit, monialem confabulantem, vel concomitantem perſonas illicitè ingreſſas, non affici dictis pœnis, etiamſi colloquendo ſit cauſa, quòd illę diutiùs immorentur; quod ſuſtinet etiam Sanchez, quia verè non dicitur admittere ad ingreſſum, cũ jam ſint ingreſſæ; tamẽ licèt non ſubjiciatur pænis ipſa monialis, peccat contra obligationem clauſuræ. Ita Bonacina, qui cenſet, Prælatam, vel aliam, cui incumbit onus impediendi ingreſſum, ſubjici præfatis pœnis, non ſolùm ſi ſua locutione detineat diutiùs ingreſſum, verùm etiam ſi non expellat, cùm poſſit.

Quær. 4. Quas pœnas incurrant moniales illicitè egredientes è monaſterio?

Reſp. Moniales clauſuram violantes, ſive parùm, ſive multùm, dummodò egreſſus ſit completus, peccare graviter, & ipſo facto contrahere excommunicationem Papę reſervatam ex Conſtit. S. Pii V. quæ incipit, *Decori*, quam excommunicationem contrahunt etiam licentiam egreſſus quomodocunque concedẽtes aliter, quàm in conſtitutione permiſſum eſt. Item lata eſt excommunicatio adversùs concomitantes, ac illarum receptatrices perſonas laicas, ſive eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non. Inſuper adversùs egreſſas, & Superiores licentiam concedentes ſtatuit Pontifex privationem dignitatum, officiorum, & adminiſtrationum, quæ eo tempore obtinent, redditque inhabiles ad ea, & alia in poſterum obtinenda.

Quær. 7. Quinam comitatus, & receptio neceſſarii ſint, ut comitantes, & recipientes mo-

monialem iniquè egressam excommunicationis censuram incurrant.

Resp. Debere esse comitatum, vel receptionem, quæ cum egressum, vel illius perseverantiam foveant; aliàs non est formalis comitatus, vel receptio monialis è monasterio egressæ, ita Delbene *loc. cit.* Quare pœnas non incurrunt monialem comitantes, vel recipientes post egressum illicitum, ut ejus honori, & honestati consulant, immò ob solam urbanitatem, amicitiam, aut cognationem, dummodò non faveant illicito egressui, nec perseverantiæ in illo. Lamas. Rodriq. & alii.

Quær. 8. An prædictæ pœnæ afficiant monialem legitimo titulo egressam, sed cessante egressus causa, iniquè extra claustra commorantem.

Resp. Negat Sanch. *lib.* 6. *c.* 15. *num.* 70. Quia Pontifex has pœnas indixit egredientibus aliter, ac ipse disposuerat; hæc autem monialis non aliter egressa est, esto aliter post egressum commoretur. Oppositum docent Lamas, & Castropal. quia Pontifex imponens prædictas pœnas non usus est verbo *egredientes*, sed *egressas*, ut tacitè innueret spectare non physicum egressum tantùm, sed etiam moralem, & continuatum.

Quær. 9. Quibus pœnis afficiantur accedentes ad colloquendum cum monialibus sine licentia.

Resp. Contra laicum, & Clericum monasteria frequentantes, & præmissa Episcopi monitione ab accessu non desistentes, *in cap. monasteria*, & *cap. ut Clerici de vita*, & *honest. Cleric.* statuitur pœna. Ille debet excommunicari; iste verò non tantùm excommunicari, sed etiam ab officio suspendi, & deponi. Contra utrumque procedere potest

Epis-

Epiſcopus, ſi poſt præmiſſam monitionem ſemel tantùm accedant, quia ſunt ſufficienter contumaces, & ſemel tantùm accedendo dicuntur non deſiſtere, Bonac. *de clauſ. q.3.p.4.* Per quot autem actus inducatur frequentia acceſſus, diſcrepant de more Doctores. Per duas vices ſuſtinent in terminis Coſm. & Gratian. quibus aſſentitur Lamas, ſi fiant una die, vel duobus diebus continuis; negat tamen de toto menſe. Per trinum acceſſum tribus diebus continuis frequentiam haberi defendunt Manuel, & Navarrus, quibus adhæret Sanchez, qui addit, unicum etiam acceſſum ſingulis menſibus frequentiam nuncupari. Placet ſententia Barboſæ *allegat.* 102. *n.* 70. hoc relinquendum eſſe prudentis arbitrio.

Contra Regulares verò ad monialium monaſteria accedentes impoſita eſt pœna privationis officiorum, vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrenda, ut patet ex decretis Sac. Congregat. juſſu Sixti V. & Urbani VIII. editis, & ex Conſtitutionibus Gregorii XV. & Alexandri VII. Poſſunt quoque ab Epiſcopo excommunicari, ut ex Sac. Congreg. Decreto approbante Clemente IX. & etiam carcerari, ut tradunt Boer. & Guid. Pap. quos refert, ſed impugnat Paſqual. *loc. cit. n.* 1139. & prædictis pœnis ſubduntur Regulares etiam ob unicum acceſſum, quia de accedentibus, non de frequentantibus loquuntur decreta, ſub quibus etiam Equites Hieroſolomitani ex ejuſdem Sac. Congregationis declaratione comprehenduntur.

Quær. 10. An prædictæ pœnæ obligent in conſcientia ante judicis declarationem.

Reſp. Excepta excommunicatione, alias pœnas non obligare in conſcientia, affirmat

Suar.

Suar.t.4.*de relig.lib.*1.*cap.*7.*in fin.*qui de magis communi testatur, quamvis alii doceant, pœnam inhabilitatis obligare ante declaratoriā criminis commissi, quia hæc pæna est purè privativa non requirens factum hominis positivum ad sui executionem. Cajetanus, & plures alii adducti à Sanchez *lib.*2.*cap.*39.*n.ul.* Alii verò distinguunt; Si pęna inhabilitatis apponatur simul cum aliis pœnis, quæ non obligant in conscientia ante declaratoriam, tunc neque hæc obligabit; aliàs secùs, si ponatur per se, vel cum aliis merè privativis. Covar. & Filliuc. Media tamen sententia ex stylo curiæ magis recepta sustinet, dictam privationis officiorum pęnam obligare in conscientia, quando casus est manifestus, quia tunc superioris acta incipiunt esse nulla cessante; at quandiù privatio est occulta, non videtur obligare in conscientia, quia ejus acta ratione publici officii sunt valida manente titulo colorato.

Quær. 11. Quinam à prædictis censuris, & pœnis possint absolvere.

Resp. Ab excommunicatione, quam incurrunt ingredientes sine necessitate, & licentia in scriptis ex decreto Tridentini, cùm nulli sit reservata, jure ordinario Episcopi, & Pręlati suos subditos, & omnes confessarii approbati suos pęnitentes, *Cap. nuper de sent. excommun.* Ab excōmunicatione verò contracta in terminis Constit. Gregorii XIII. utpote reservata Pontifici, ipse solus potest absolvere, & ejus pœnitentiarii, &) si casus sit occultus) etiam Episcopi, & Prælati, qui habent privilegium absolvendi suos subditos à casibus Papalibus occultis; Regulares quoque virtute privilegiorum suæ religionis. Limitandum tamen, nisi ingressus fuerit ad malum finem,

nem, ſcilicet ad malum finem luxuriç: ſic reſponſum Romæ, ut teſtatur Delbene; nam in hoc caſu, licèt occulto, quoad Epiſcopos derogatum fuiſſe decreto Tridentini *ſeſſ.24. de reform.c.6.* tradit Sanctarel. in *tract. de hæreſi c.5.dub.1.n.1.* ubi affert decretum Sac. Congregat. quæ cenſuit approbante Gregorio XIII. Bullam S. Pii V. etiam in occultis procedere; & oppoſitum ſentit cum Bonacina Delbene, qui de tali declaratione aſſerit, autenticè, non conſtare. Quoad Regulares verò ex decreto Sac. Congreg. ſub Clemente VIII. revocata ſunt privilegia. Intelligunt tamen quoad pçnitentes ſæculares tantùm, non verò regulares, Naldus *v. reſervatio*, Vecchius, & Bordonus, qui quandam Sac. Congregat. declarationem adducunt.

In reliquis autem cenſuris, & pœnis inflictis, vel contra Prælatos illicitè monaſteria ingredientes, vel contra cœteros, de quibus dictum eſt ſupra, poteſt, ſi occultæ ſint, Epiſcopus abſolvere, & reſpectivè diſpenſare; hæc enim facultas ei competit quoad ſuos ſubditos ex Trident. *ſeſſ.cit.* ſicuti etiã competit ſuperiori religionis, etiam locali, ex privilegio circa ſuos religioſos; cùm hic quoque circa prçdictos juriſdictionem quaſi Epiſcopalem exerceat. Non poteſt tamen in inhabilitatibus in foro externo diſpenſare, cum nullum circa hoc appareat privilegium, ut probabiliùs contra Rodriq. ſentiunt Lezana, Peyrinus, & Bonacina; quod à fortiori tenendum eſt, ſi fuerit judicis ſententia ſubſecuta. Quomodò ſupradicta facultas competat etiam confeſſariis regularibus, qui vigore ſuorum privilegiorum poſſunt abſolvere toties quoties ab omnibus caſibus, & cenſuris, ac pçnis conſurgentibus ex eis, præter quàm

à con-

à contentis in Bulla Cęnæ, & Decreto Clementis VIII. & à specialiter reservatis ab Ordinario, videatur Delbene *t.2. de Immunit. c.15. dub.* 81. *n.*3.

Quær. 12. An contraveniens edicto Episcopi in materia clausuræ possit ab excommunicatione inflicta, & Episcopo edicenti reservata absolvi à Metrapolitano, vel à quocunque alio Episcopo:

Resp. Quoad utrumque negativè, & quidem quoad Metropolitanum, quia non est judex, aut ordinarius suorum suffraganeorum, ac proinde nec eos excommunicare, nec ab excommunicatione absolvere valet extraneum appelationis, ut *in cap. Romana, & c. Venerabilibus §. excommunicatos vero*; traditque Hostien. *in sum. l.5. de sent. excom. num.* 2. Astensis Paludan. & alii, quos sequitur Sayr. *de censur. lib.*2. *cap.* 20. *num.* 17. quidquid dicat Sanch. *lib.* 3. *cons. cap.*1.*n.dub.* 35. Quo ad alios Episcopos probatur ex regula generali, quam tradunt Doctores, quòd scilicet, qui excommunicationis, aut alterius censuræ sententiam tulit, solus ipse absolvat. Quod habetur *ex cap. prudentiam §. Sexta de off. deleg.* Alioquin destrueretur disciplina Ecclesiastica, præsertim in materia clausuræ monialium peculiari juri Ordinariorum à Tridentino summoperè commissarum. Et ita declaravit quo ad utrumque Sac. Congr. Concil. *in Bituntina die* 13. *Septemb.* 1675.

CA-

CAPUT VIII.

De præcipuis Monialium obligationibus.

§. I.

De Horarum Canonicarum obligatione.

Quær. 1. AN moniales teneantur publicè officium divinum in Choro persolvere.

Resp. Teneri tum ex antiqua Ecclesię consuetudine, tũ ex statutis ferè omnium Religionum, tum *ex. Clemen. 1. de celebrat. Missar.* tum ex communi Doctorum; & talis obligatio est sub mortali, præcipuè respectu Abbatissæ, quia, quando obligatio cadit in corpus mysticum alicujus communitatis, ad caput talis corporis pertinet præcipuè curare hujusmodi oneris solutionem. Obligantur quoque moniales collectivè sumptæ, quia hæc obligatio afficit communitatem, quam ipsæ constituunt; divisivè tamen acceptæ non tenentur, nisi magnam jacturam officiũ pateretur; quia ad interessendum in choro obligantur juxta mensurã regulę, quę ad pęnam tantummodò obligat, non ad culpam saltem mortalem, & est communis sententia. Immò Emanuel Rodriq. *t. 3. qq. regul. q. 6. art.* 6. affert privilegium Leonis X. qui indulsit, & decrevit moniales etiã sanas Sanctę Clarę non teneri officium divinum semper in choro persolvere ac discretioni Abbatissarum commisit, ut quando, & quomodò, sive cum quibus hæc remis-

remissio sit toleranda, solerter invigilent, & prudenter concedant. Sustinet tamen Peregrin. *in comment. ad constit. sui ordinis, p. 1. lit. b.* §. 3. moniales peccare mortaliter, si à choro absint ex consuetudine, etiamsi privatim officium divinum persolvant.

Quær. 2. An moniales teneantur recitare in choro officium parvum B. Virginis, & Defunctorum, septem Psalmos Pœnitentiales, ac Graduales, quando à rubricis præscribuntur.

Resp. Officium parvum B. Virginis in iis Ecclesiis, quæ illud ante Breviarium S. Pii V. recitabant ex consuetudine, non debet omitti in recitatione publica, cùm hæc consuetudo expressè fuerit præservata; aliis verò Ecclesiis proponitur tantùm de consilio. Ad officium defunctorum singulis mensibus, Psalmos Pœnitentiales, & Graduales non tenentur neque ex vi regulæ, quæ, ut suppono, non obligat in conscientia, neque ex Breviarii rubricis, quia Summus Pontifex admonet, sed non obligat. Suarez, Rodriq. & Bonacina. In die verò secunda Novembris, in Festo S. Marci, & Rogationibus tenentur in choro, vel, si à choro absint, privatim recitare ex præcepto Officium defunctorum, & Litanias, quia sunt pars Officii illius diei. Ita Doctores communiter, licèt non desint aliqui apud Molfesium *tom.* 1. *tract.* 5. *cap.* 1. *num.* 57. oppositum sentientes; alii verò, quos refert, & reiicit Diana, putant, omittentem die secunda Novembris utrumque officium, defunctorum scilicet, & Octavæ, unicum tantùm peccatum committere, cum illa duo Officia per modum unius præcipi videantur.

Quær. 3. An Moniales canentes in Choro

satis-

satisfaciant obligationi, si partem suam recitent, ad partem autem alterius chori non attendant.

Resp. Non Non satisfacere, quia in tali casu habentur ut absentes; nam præsens non dicitur, qui licèt sit præsens corpore, ad aliud tamen attendit, *l. coram Titio* 209 *ff. de verb. signific.* Ita Tambur. *lib. 2. in decal. c.* 5. §. 4. ubi pro opposita sententia adducit Carainuel. Filliuc. & Tancredi. Concedunt tamen Navar. Sanch. & Lezana, satisfacere monialem, quę dum in choro recitatur divinum officium, occupatur in aliquo necessario ad ipsum, ut prędivendo lectiones &c. quia, cùm chorus reputetur unum corpus, quod dixit unus, censeatur dictum ab alio, qui detentus fuit occupatione necessaria ad ipsum chorum; quod intellige quando ante officium talem occupationem prævenire vel non potuit, vel non debuit. Similiter satisfacit monialis, quę, quantum moraliter potest, attendit, quamvis propter culpam chori nihil percipiat ex iis, quę aliæ recitant, quia hoc modo præstat id, quod potest, nec per ipsam stat, quin audiat; quare per recitationem suæ partis, addita assistentia ad chorum, & sua attentione pro alia parte, satis sibi communem in re morali facit eam chori orationem. Quod dicendum est ob eamdem rationem de moniali surdastra, & cœca, quæ possunt suam partem recitare, & eam recitant, ad aliam verò, quantum possunt, attendunt. Non sic de omninò surda, quæ nihil percipit, neque cœca, quæ nihil recitat, dum choro assistunt. Tambur. *loc. cit.* qui docet, teneri assistentes in choro submissa voce recitare ea, quæ organum, vel instrumenta musica pulsant, quia organi sola pulsatio non est oratio: quod negant Sanchez,

& alii,

& alii, quia talis sonus habetur ab Ecclesia ut pars divini officii.

Monialis, quæ ad chorum pergit hora jam cępta, potest cum aliis contando pergere, imò debet, ne sua privata recitatione alias distrahat; postea verò, quæ omissa sunt suppleat, sicut ex communi docet *Sà v. hore nu.* 8. Quinimmò Henricus, & Major, quos sequitur Layman, probabiliter docent, nihil supplendum esse, si non multum in choro processum est, quia, sicut in missæ auditione, ita in officio canonico omissio modici æstimari non solet, prȩsertim cùm proter societatis vinculum alii cantantes unius defectum supplere teneantur.

Quær. 4. An attentio, quã diximus requiri, debeat esse interna, an verò sufficiat externa.

Resp. Externam sufficere, dummodò tamen sit cum ȩxterna reverentia conjuncta, ita ut actus religionis dici possit. Ita ex Duardo, Silvestr. Lessio. Medina, & aliis; Diana *par.* 2. *tract.* 12. *res.* 2. Ratio est, quia, licèt admittatur, Ecclesiam posse prȩcipere actus internos concomitanter, ac per consequens internam attentionem in hac recitatione, non constat tamem illam de facto præcepisse. Unde cùm versemur in materia obligationis, quæ est stricti juris, minùs extendenda est quàm fieri potest, *l. obligationum substantia, & l. Arrianus ff. de act. & obligat.* & notant Bald. Fulgo. & Calderin, Quare obligatio recitandi horas canonicas cum attentione non est extendenda ad attentionem internam, præsertim quia salvatur ratio orationis in attentione externa à nobis explicata pro ut enim includit actũ religionis, includit virtualem intentionẽ colendi Deum. ac proinde mens virtualiter elevatur in Deũ, in quo

O con-

consistit vera, & formalis ratio orationis. Ita Castropal.*par.2.disp.1.punct.7.num.2.cum* Valentia,& Suarez qui *t.2.de relig.tract.4.lib.3.cap.4.n.11.* neque agnoscit in hoc culpam venialem: cùm enim voluntaria distractio relinquat attentionem necessariam, nec ulla adsit obligatio ponendi meliorem attentionē voluntas nolens illam ponere non est mala, quia est voluntas faciendi, quod sub nulla cadit obligatione.

Quær. 5. An Moniales teneantur ad privatam horarum canonicarum recitationem sub mortali.

Resp. Negant duodecim Doctores relati, & approbati à Philippin. *de Privil. ignorant. Append. ad cap.* 4. *num.* 192. Ratio est, quia moniales non tenentur ad horas canonicas ex aliquo voto, neque ex vi suæ professionis, ut passim fatentur Doctores, neque ex aliquo ecclesiæ præcepto, neque ex vi alicujus statuti, aut regulæ, sed solùm consuetudine ex communi Doctorum. De hac autem consuetudine non constat, an sit inducta animo obligandi ad culpam, potuit enim induci vel ex errore, vel ex devotione, vel ad præscriptum regulæ, vel animo obligandi tantùm ad pœnam; unde stante hoc dubio favendum est possessioni libertatis, quæ consuetudinem dubiam præcedit, & sic tenendum non obligare Maximè quia moniales, sicuti non possunt condere legem ex defectu potestatis in fæmina, sic neque introducere consuetudinem quæ vim habeat obligandi. Ita Bartol. *cons.* 136. *n.* 12.& Rolland. qui testantur de communi *cons.* 5. *num.* 74.

Contra hanc sententiam reclamant communiter Doctores, & meritò, atque adeò peccare mortaliter moniales privatam horarum cano-

canonicarum recitationem omittentes, defendunt præcipuè Malderus, Gavant. Beloch. & Portel. Quia cùm in vetustis sciri non possit, à quo sit orta consuetudo, *l. si arbiter* 28. *ff. de prob.* attendenda est observantia, quæ decerat ejusmodi consuetudinem obligare; immò potest observantia constituere jus, & facere, quod id obliget, quod de se non obligat; *l. de quibus, & l. nulli ff. quod cujusque univers.* Unde licèt non constet, an consuetudo predicta recitandi horas canonicas sit introducta animo obligandi, obligat nihilominùs, quia observantia ita declarat, & decernit. Neque valet quòd moniales non possint introducere consuetudinem, quia, ut notat Montesin: *p.* 2. *t.* 2 *disp.* 23. *q.* 13. *n.* 220. quamvis verum sit, quod mulieres regulariter non possunt introducere consuetudinem generalem, obligantem omnes etiam viros, sicuti regulariter non sunt habiles ad condendas leges: potest tamen per mulieres introduci consuetudo, quæ vim habeat legis obligantis ipsas, non viros, maximè acceptante, & approbante superiore, ut notat Villalob. & concedunt Suar. Castropal. Salas & alii.

Quær. 6. An monialis cęca teneatur recitare horas canonicas, memoriter illas dicendo si memoria retineat.

Resp. Videtur quòd non. Quia per accidens est, quòd memoriter sciat, lex autem respicit non quod per accidens, sed quod contingit ut plurimùm; *l. nam ad ea ff. de legibus.* Tum quia quando lex non est posita pro aliquo genere personarum, neminem obligat de illo genere licèt adsit aliquis, qui alioquin posset obligari & obligaretur si esset de alio genere personarum. Pasqualig. *de jejun. decis.* 290. *num.* 4. Cùm igitur lex imponens recitationem offi-

ficii nõ obliget cęcos;quia sunt impotẽtes,neque obligabit hunc, vel alterum cæcum memoriter scientem horas canonicas, licèt posset obligari, & obligaretur non extante cæcitate. Ideò hanc sententiam tradunt sine ulla distinctione Tolet. *lib. 2. c. 14.* & Enriq. *ea. tract. sect. 35. q. 22.* Tanquam probabilem admittunt Sotus, & alii Magistri docti, de quibus testatur Sanch. *t. 2. cons. lib. 7. c. 2. dub. 46.*

Verùm pro opposita communiter concludunt Doctores; quia qui memoriter scit, potest commodè implere præceptum, quod non requirit ut necessarium conditionem potestatem legendi per librum. In nullo refragante accidentarium esse, quòd officium memoriter teneat, quia posito illo accidenti cessat impedimentum, quod resistit adimpletioni pręcepti. Ita Diana *tom. 3. tract. 6. res. 34.* & alii ab ipso citati, quorũ aliqui limitando sustinẽt monialem cæcam non teneri sociam adhibere, si habeat, etiam si fuisset solita recitare cũ socia, neque officium memoriæ mandare, si cõmodè possit, neque Choro assistere, ut alternatim divinum officium persolvat, quia nullum istorum est sub præcepto, nec monialibus sub mortali. ut supponunt dicti Doctores, ex vi regulæ Choro præcipitur interesse. Ita Escobar *de hor. can. q. 6. n. 38.* aliis relatis. Neque teneri recitare officium quod memoriter scit, pro officio quod memoriter nescit, multò minùs loco ipsius substituere alias preces, quia obligatio recitandi fertur in officiũ currentis diei. Diana *loc. cit. res. 96.* ubi addit, monialem cæcam, quæ scit tantùm Psalmos, non verò Lectiones, Orationem, & Capitula, ad nihil teneri, quia Psalmi ut sic non sunt hora canonica, ad quam monialis est obligata. Quod tamen absolutè non approbo; cùm enim præceptum

ceptum ita obliget ad horas canonicas omnes, ut obliget etiam ad singulas divisivè; ita pariter obligabit ad singulas horas, ut obliget etiam ad singulos Psalmos divisivè.

Quær. 7. An monialis, quæ non recordatur an recitaverit aliquem Psalmum, vel horam, teneatur repetere.

Resp. Non teneri, modò non meminerit se non dixisse,& conjecturam justam habeat credendi quòd dixerit, qualem habere videtur si sciat conmmuniter se non errare in tali hora; poterit à fortiori justè credere, se totum dixisse, & ultra progredi, si recordatur se incæpisse talem Psalmum, vel horam,& postea non data opera distracta invenit se in fine talis horę, vel dicendo per librum, vel memoriter recitando ea, in quibus communiter non solet errare, Navar. Major. Angles & Sandoval,quos sequitur Sanch. *loc. cit. dub.* 34. admonens, non solum non teneri repetere, sed repetendo malè agere,quia viam aperit scrupulis,& acquirit habitum repetendi; unde Confessarius injungat, quòd à repetitione omninò abstineat.

Quęr. 8. An peccent moniales anticipando, vel retardando privatam horarum canonicarum recitationem.

Resp. Non peccare mortaliter, docent communiter,sive totum officium recitent mane, sive totum recitent in fine diei, qui definit in media nocte. Venialem tantùm in hoc agnoscit culpam, aliis relatis, Tancredi *tract.* 3. *li.* 4. *disp.* 14. *nu.* 1. & 2. quod tamen negat Caramuel. *in Theol. fundam. n.* 1127: Quia cùm nullum extet preceptum de tempore legendi privatim horas canonicas,nulla pariter,in quacunque diei parte legantur, erit transgressio quę nō habetur nisi per legē. Sed quidquid fit

 de hac

de hac sententia, certum est, quamlibet rationabilem causam à veniali etiam excusare, Tancred. *ibi nu.* 3. Stante maximè privilegio S. Pii V. in quo Regularibus indulgetur, ut ex justa causa, & occupatione possint recitare totum divinum officium simul summo mane, aut quando ipsis videbitur cum majori devotione posse persolvere. Quod quidem privilegium ita intelligendum est, ut non requirat, quòd occupationes sint nimis urgentes, alioquin nihil operaretur, ut advertit Rodriq. *in Bullario fol.* 456. *n.* 7.

Quær. 9. An monialis propter contemplationem altissimam possit divinum officium omittere.

Resp. Negant plurimi Doctores, quia melior est obedientia, quam victima; & certè contemplatio illa voluntaria est, recitatio verò precepta; adeòque illa debet omitti, hæc adimpleri. Ita Suar. *lib.* 4. *c.* 28. *nu.* 31. S. Faust. *de hor.* 2. *p. q.* 247. Escobar, & *Ludovic. à S. Io.* Distinguit Leand. *p.* 6. *tract.* 8. *de hor. can. q.* 45. & sustinet, non posse quidem propria auctoritate commutare officium in contemplationem licèt altissimam, & proter hanc illud omittere, ob rationem à citatis Doctoribus adductam; posse verò se exercere, & occupare in contemplatione divinorum, etiam si ita ex illa in extasim rapiatur, ut postea minimè recitare queat, vel quia raptus est per totam diem vel quia ex eo manet ita fatigata, & defessa, ut facilè recitare non valeat. Quia in hoc eventu non commutat officium in contemplationem, sed assumit contemplationem exercendam tanquam gratissimam Deo, ex qua per accidens, ac præter intentionem resultat impotentia ad recitandum.

Quær. 10. An moniales utentes Breviario

Mo-

Monastico possint in privata recitatione uti Romano.

Resp. Ex Soto, & Bellarm. decere, moniales etiam in privata recitatione Monasterii ritum servare; admittunt tamen alii graves Doctores, licitum esse, secluso scandalo, post habito sui monasterii Breviario, uti Romano; sicuti etiam posse Romano uti Kalendario Episcopali, quia nulla adest in contrarium prohibitio, concedit Bordon. *conf. Regul. ref* 3c. *nu.* 19. qui addit *nu.* 23. occurrentibus eodem die duobus festis Sanctorum ejusdem, & æqualis ordinis, unum Breviarii Romani, seu Kalendarii Episcopalis, & alterum Religionis, de hoc esse faciendum officium, quia quilibet in domo sua præsumitur major. Rota *coram Verospio* 9. *Ianuarii* 1614. Verùm obstat Sac. Congreg. decretum *sub die* 27. *Septembr.* 1698. in hęc verba. *Si occurrerint, vel fuerint transferenda duo festa ejusdem ritus, quæ unica die occurrebant, quorum unum sit universale, & alterum particulare alicujus diœcesis, vel Religionis, priùs fiat de universali, deinde de particolari, nisi obstet ratio majoris dignitatis.*

Quær. 11. An Moniales possint, & teneantur recitare officia propria Sanctorum sui Ordinis.

Resp. Teneri, si immediatè subjiciantur Regularibus, quia ratione hujusmodi subjectionis tenentur implere ea, quæ pręscribuntur a Pręlatis. Verùm admittit Bordon. *Consi. Regular. loc. cit.* quòd, si recitent ex privilegio aliqua ufficia infra annũ, v.g. officium SS. Corporis Christi singulis quintis feriis festo novẽ Lectionum non impeditis, possunt aliquando illa omittere, dicendo de simplici, seu de feria, quia nullus cogitur uti suo privilegio, cùm

in invitum non conferatur. Si verò à potestate sui Ordinis sint exemptæ, adhuc teneri, docet Bordon. *in Miscell. dec.* 452. quia exemptio à regularium potestate est quoad regimen tantum, non quoad regulæ, & statutorum observantiam. Verius tamen est non teneri, quia exemptio tollit obligationem observandi cõsuetudines Ordinis, & statuta; possunt tamen recitare, cùm enim profiteantur Ordinis regulam & constitutiones, decet eiusdẽ privilegiis gaudere. Unde notat ex Quintanadvena Pasqualig. de Sacrif. *nov. leg. q.* 275. *n.* 5. quod possunt semel in mense celebrare officium Fundatoris Ordinis, si in eodem Ordine adsit privilegium. Dum enim Regulam talis Fundatoris profitentur, habent ipsum pro Fundatore, quamvis ab aliis sint institutæ.

Quær. 12. An moniales teneantur recitare extra chorum officia defunctorum quæ pro benefactoribus solent recitari in choro; si tunc absint vel ex culpa, vel ex impotentia.

Resp. Non teneri etiam si dicta officia recitari debeant ex iustitia, quia obligatio hæc nõ afficit singulas moniales, uti singulas, sed ut faciunt unum corpus morale: quare plenè satisfit obligationi, si chorus adimpleat, esto omnes non intersit. Quod pariter dicendum est de officio pro monialibus defunctis in die obitus recitari solito; sufficit enim, quod recitetur in choro: privatim nulla in rigore est obligatio nisi ex charitate, ita Peregr. *in adnotat. ad constit. sui ordin. p.* 1. *cap.* 10. Idem dic de aliis orationibus, quæ privatim pro monialibus defunctis prescribuntur, quia obligatio hæc regulę obligationem non transcendit. Timeant tamen moniales in hoc negligentes, ne eadem mensura remetiatur eis.

§. II.

§ II.

De obligatione quoad Missam.

Quær. 1. AN Moniales teneantur audire Missam frequentiùs, quàm alii fideles.

Resp. Quod quamvis communiter in regulis, seu constitutionibus religionum præscribi soleat quotidiana Missæ auditio, & maximè deceat moniales frequenter tanto sacrificio interesse, ob maximum fructum inde provenientem; nihilominus stando in iure communi non tenentur audire Missam frequentiùs, quàm alii fideles, quia nullum apparet præceptum, à quo oriatur talis obligatio; nisi fortè nimia in hoc negligentia scandalum præberet communitati.

Quær. 2. An si aliqua monialis haberet commoditatem confessarii, vel qui absolveret à reservatis, vel quo indigeret ratione doctrinæ in ordine ad directionem spiritualem, vel ad sedandos scrupulos, vel ad quid simile, posset in die festo ob confitendum omittere auditionem Missę.

Resp. Posse, dummodò non esset poste à habitura commoditatem eiusdem confessarii; nam in tali casu adest moralis necessitas confitendi, quia si omitteretur occasio, resultaret incommodum spirituale notabile, quod proinde magis excusare debet, quàm excuset notabile incommodum temporale, quòd tamen secundùm communem sententiam excusat, Ita Pasqualig. *de Sacrif. nov. leg. q.* 1342. *nu.* 5. Ubi addit; monialem quæ indiget confessione pro communione, quando solent omnes juxta regulam sumere Eucharistiam,

posse omittere auditionem Missæ, si anteà non potuit præmittere confessionem; ut simul cum aliis possit communicare. Et hoc non tantum ob utilitatem spiritualem, quæ percipitur in Eucharistiæ sumptione, sed etiam ob incommodum, quod ipsi sequeretur causaret enim admirationem, & proferret etiam occasionem sinistrè opinandi de se ipsa, quo incommodo stante, excusatur ab auditione Missæ.

Quær. 3. An monialis audiens Missam in loco ad Confessiones deputato, Ecclesiæ tamen unito, satisfaciat præcepto.

Resp. Partem affirmativam suaderi posse primò ex Leandro *in præcep. Eccles. tract.* 2. *disp.* 1. *q.* 101. ubi docet audientem Missam extra Ecclesiam post parietem satisfacere præcepto. Secundò, quia audiens Missam, è fenestra domus, per quã habeatur prospectus in Ecclesiam, satisfacit, licèt intermediet via publica, Garzia, Lugo, Dicast., & alii satisfaciet pariter & monialis audiẽs in confessionali, licèt paries intermediet. Si enim per hoc quòd è domo prospiciatur celebrans, non obstante intermediatione viæ publicæ, fundatur præsentia, & assistentia sufficies ad satisfaciendũ præcepto, à fortiori per hoc, quòd in confessionali audiatur celebrans, non obstante intermediatione parietis, fundabitur præsentia, & assistentia sufficiens ad satisfaciendum præcepto. Nam per viam publicam intermediam magis separatur domus ab Ecclesia, quàm separetur confessionale per parietem.

Oppositæ tamen sententiæ tanquam probabiliori adhæreo cum Lamas, & Pasqualig. *de sacrif. nov. leg. q.* 1303. *num.* 3. Quia talis locus cùm sit institutus pro confessionibus, non est ordinatus ad communicandum præsentiali mo-

li modo cum iis,qui sunt in Ecclesia,& proin de neque ad exhibendam assistentiam corporalem iis, quę fiunt in Ecclesia; unde non est locus aptus ad fundandam præsentiam, & assistentiam moralem respectu celebrationis Missæ. Quod verum est, etiam si audiantur verba Sacerdotis, aut aliquo signo percipitur celebratio, quia adhuc oxcluditur præsentia moralis necessaria ut assistens dicatur cooperari Sacrificio.

Neque valet, quòd talis monialis in confessionali minus fortasse distet, quam aliqua, quæ audiret Missam in Ecclesia. Quia pro præsentia non tam attenditur distantia, quàm communicatio locorum; nam qui in diversis domibus, aut cubiculis solo pariete intermedio separantur, non sunt præsente sibi invicem, quamvis per duos, aut tres passus tantùm distent.

Quær. 4. An monialis, quæ raperetur in extasim, dum audit Missam, satisfaceret præcepto.

Resp. Negant Turrian. Lugo, Aversa, & Leander. quia tunc nec habet intentionem, nec prçsentiam necessariam. Affirmant Suar. Filliuc. Ledes. & Trullenc; quia præcessit intẽtio, & adest prçsentia necessaria, dictaque inteatio moraliter perseverat, & colit Deũ divinorũ contemplatione. Distinguit Pasqua. *q.* 1306. *n.* 3. Implet præceptum, si in extasi cõtempletur mysterium, quod peragitur, quia mens non abstrahitur ab oblatione Sacrificii, unde neque prçsentia desinit esse ordinata ad assistendũ Sacrificio. Non implet autem, si ad aliorum contemplationem raperetur; nam in tali casu non intervenit neque præsentia externa, quia cessat per abstractionem à sensibus, & se habet veluti mortuo modo; neque

præsentia interna, quia raptus ad aliorum contemplationem destruit ordinem ad oblationem sacrificii.

Quær. 5. An monialis possit simul recitare horas canonicas, aut pœnitentiam impositam, aut alias preces ex obligatione, & implere præceptum de audienda Missa.

Resp. Affirmativè; licèt enim recitatio, & auditio Missæ sint quid diversum, utraque tamen tendit ad eundem terminum ex motivo religionis, adeòque ad invicem se compatiuntur, & in ordine ad attentionem se habent per modum unius, cùm uniantur in termino, & motivo. Unde potest monialis, & expressa attentione attendere utrique actioni, consequenter utrumque præceptum implere. Ita cum quadraginta quinque Doctoribus Pasqualig. *cit. q.* 1329. Qui in antecedenti quęstione idem asserit de Moniali suam conscientiam eximinante, dummodò examen non sit ita ex fixa cogitatione, ut impediat moralem assistentiam respectu sacrificii.

Quær. 6. An moniales teneantur procurare quotidie in sui Ecclesiis Missæ conventualis celebrationem.

Resp. Affirmant Rodriq. Portel. & Tamburin. quia *in c. cum creatura de celebr. miss.* juxta *Rub.* ponitur obligatio celebrandi quotidie Missam conventualem in Ecclesiis collegiatis inter quas annumerari possũt Ecclesię monialium, quia habent Prelatum. Verùm non adesse obligationem in Ecclesiis monialium celebrandi quotidie, & multo minùs Missam con. ventualem, testatur praxis, atque communis observantia, & sustinet Pasqual. *loc. cit. q.* 878. *n.* 2. Desumitur *ex eodem cap. cum creatura de celebrar. miss.* ubi dicitur *celebrent*, quod non potest convenire monialibus, cùm celebrare

non

non possunt; neque iniungitur ullo modo procuratio celebrationis, quæ sola potest monialibus convenire.

Quær. 7. Qualem Missam celebrare debeant Capellani monialium non utentium Breviario Romano.

Resp. Debent celebrare Missam correspondentem officio à monialibus recitato, sed cum Missali Romano. Fraxinel. Quart. Pasqual. & ita declaravit Sac. Congreg. *die* 20. *Novemb.* 1628. teste Gavanto. Quòd si nulla est Missa in Missali Romano, quæ cum officio monialium concordet, ut quando recitant de Nomine Jesu, aut de Spinea Corona in eo casu missam de Circumcisione Domini, & de Cruce, vel de Passione poterunt celebrare. Pasqual. & Gavan. qui addit, quòd prima Dominica Octobris in Ecclesiis monialium celebrantium festum SS. Rosarii missa dicenda est de B. Virgine vel ut in die Nativitatis eiusdem, mutatis verbis incongruis, vel potiùs ut in festo ad Nives. Extendit supradictam doctrinam Leander *p.* 6. *in decal.* 1. *tract.* 8. *disp.* 4. *q.* 56. & alii apud ipsum dicentes, Capellanos monialium non solùm debere recitare Missas, sed etiam posse recitare officia Sanctorum Ordinis, sed cum Breviario Romano. At hæc opinio non videtur admittenda nisi quoad eos, qui quasi collegialiter vivunt expensis monialium, vel quibus administratio Sacramentorum, & animarum cura est commissa. Quintanad. *tract.* 8. *singul.* 7. *num.* 3.

Quær. 8. Quot Missæ possint quotidie celebrari in Ecclesiis monialium.

Resp. Sac. Congregat. *in Lucana* 22. *Decemb.* 1628. decrevit, quòd Moniales singulis Missis pro singulis diebus debent esse con-

contentæ, exceptis diebus celebrationis propriorum festorum, vel exequiarum alicujus monialis. Possunt etiam permitti duæ in monasteriis ita numerosis, ut omnes eidem Missæ nequeant interesse. Ratio hujus prohibitionis est, ne detur ansa turbandi pacem, & quietem monialium ex quotidiana plurium Sacerdotum celebratione. Quarè sancitum fuit in Constit. Clementis VIII. relata à Mosconio, quòd nulla monialis, vel alia persona sæcularis audeat celebrare facere in Ecclesiis monialium privatas Missas, præter eas, quæ à Capellanis celebrari solent, sine licentia Ordinarii. Putat tamen Cespedes *de exemp. Regular. dub.* 341. sufficere licentiam tacitam, & implicitam, quæ circa hoc debet semper adesse; & vult hanc posse concedi à Prælato Regulari ad celebrandum in monasteriis exemptis; quod absolutè non admitto, cùm versemur in materia spectante ad clausuram circa quam concessio licentiæ etiam quoad exemptas pertinet ad Episcopum, ut diximus supra. Unde eadem Sac. Congr. *in Placent. 9. Decem.* 1651. censuit, per Episcopum fieri posse preceptũ Regularibus, ne absque sua licentia accedãt ad Ecclesias monialium pro clebrandis ibidem Missis.

§. III.

De obligatione quoad Confessionem, & Communionem.

Quær. I. AN Moniales teneantur sub mortali singulis mensibus ad Confessionem, & Communionem.

Resp. Negant quamplures, & graves Theologi apud Tamburin. quia confessio menstrua & com-

& communio sunt tantùm inditæ de consilio, unde Trident. *sess.25. de Regular. cap.* 10. hanc in monialibus frequentiam desiderans non præcepit; sed hortatur; & si quæ est obligatio tota oritur ex regula, quæ ut plurimùm non obligat ad peccatum, saltem mortale. Nec pro obligatione allegabilis est Clement. *Ne in agro de stat. Monach.* quia cùm sit edita pro Monachis, & sit odiosa, non est ad moniales extendenda: Verùm plures Doctores asserunt, in dicta Clement. comprehendi etiam moniales, quia in materia æquè adaptabili viris, & feminis etiam in odiosis masculinum concipit fœmininum, Jason cum pluribus congesti à Pasqual. *in Lauret. num.* 660. Unde dispositum de uno, de altero quoque censetur dispositum. Cùm ergo necessitas, & finis frequentandi Sacramenta æquè adaptentur viris, & fœminis utrasque debet afficere dispositio. Et ideò Moniales teneri sub mortali ad confessionem menstruam, & communionem, tradunt Cajet, Navar. Dicastil. & alii, quos refert, & sequitur Clericatus *de Euchar.* Sacr. *decis.* 49 *num.* 14. & quidem negari non potest, ex diuturna Sacramentorum omissione maximum oriri scandalum, morum corruptelam, disciplinæ regularis relexationem, & religiosæ communitatis detrimentum; quare saltem ex hoc capite monialem notabiliter negligentem à peccato mortali non excusarem.

Quær. 2. An monialis, quę jam ritè confessa recordatur alicujus gravis peccati, teneatur sub mortali talis peccati obliti confessionem ante communionem præmittere.

Resp. Non teneri, sed posse ad communionem pergere, conantur probare Garzias Henriq. Ferrantin. Reginald. Præposit. Petrus Cornejo, & Pasqual. *in Theol. moral. de Eucha.*

Sa-

Sacram. disp. 116. *sect.* 5. *n.* 18. Quia jam est debitè disposita, cùm sit in statu gratiæ; nam peccatum illud est indirectè remissum per priorem confessionẽ, in qua inculpabiliter fuit oblitum: Hęc opinio tanquam nimis laxa, & falsa, à Doctor. communiter est rejecta, & teste Caspensi fuit ab Inquisitione Hispanica reprobata. Quia præceptum de præmittenda ante communionem confessione non solùm est de premittenda cõfessione integra formaliter, sed etiam, ubi advertimus, materialiter, ut colligitur ex communi omniũ fidelium praxi, & observantia, quæ est optima cuiuscunq; legis interpres, *l. si de interpretatione ff. de legib. & c. cum dilectus de consuet.* Illam tantũmodò duobus in casibus admitterem, videlicet quando monialis magnis scrupulis angeretur, ut monet Fabri *t.* 1. *Apolog. pag.* 384. & quando cõmunicatura actu pergeret ad fenestellam, ut probat Tamburin. *in expedit. com. cap.* 1. §. 8. *n.* 63.

Quær. 3. An monialibus communio quotidiana sit indulgenda.

Resp. Posse indulgeri, sed fervore spiritus & mentis puritate bene perpensis. Extat Sac. Congr. decretum emanatum *die* 12. *Febr.* 1679. in quo habetur: *Itidem Moniales quotidie sacram communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent. Si qua verò puritate mentis, & fervore spiritus ita incaluerint, ut digna frequentiori Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à superioribus permittatur.* Nullatenùs tamen permitti debet in feria sexta Parasceve ex decreto superiùs relato, in quo præcipitur, quòd Missalis rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus serventur; Missalis autem rubrica in feria quinta maioris hebdomadę præscribit, quòd reserventur

ali-

aliquæ particulæ consecratæ, si opus fuerit, pro infirmis; ergo non pro sanis; unde ex intentione Ecclesiæ in illa die Eucharistia non est sanis administranda. Ita Pasqual. *de Sacram.nov.leg.quæst.* 357.*num.*7. ubi duo alia affert Sac. Congreg. decreta, unum *sub die* 9. *Maji* 1606. alterum 19. *Februar.* 1622.

An autem in Sabbato Sancto sit permittenda communio, resolvendum est nagativè. Quia per Sac. Rit. Congregationis Decretum *sub die* 11. *Februarii* 1690. Alexandro VIII. approbante, prohibentur omninò in Sabbato Sancto Missæ privatæ etiam post pulsationem campanarum in quacumque Ecclesia, aut oratorio privato. Ergo pariter prohibetur Eucharistiæ perceptio. Sicut enim, ut notat Pasqualig. *loc. cit. num.* 9 ex eo quod non potest, nisi semel in die celebrari, infertur, quod non nisi semel in die liceat communicare; ita etiam ex eo quòd in aliqua die non liceat celebrari, inferri debet, quòd neque in tali die liceat communicare. Unde pariter ex eo quòd in Sabbato Sancto prohibeatur Sacerdotibus, etiam privatim, Missæ celebratio, non obstante anticipatione in celebrando Dominicæ Resurrectionis mysterio, prohibita censenda est in Sabbato Sancto Eucharistiæ perceptio. Hanc sententiam sustinent Gavànt. Coton. Volp. Axor. Arnaud. Francol. & alii, quos refert, sed non sequitur Clericatus *de Eucharist. Sacram. decis.* 15. ubi pro opposita, quam tuetur, undecim allegat Doctores.

Quær. 4. An Episcopus possit monialibus præscribere dies, & locum recipiendi sacram communionem.

Resp. Videri quòd non, quia Trident. *sess.* 22 *cap.* 6 ait: *Optaret quidem Sancta Synodus, ut*

in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarent, ut ad eos sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret. Affirmativè nihilominùs respondendum. Habetur disertè ex eodem Concilio *sess. 22. de observ. & evit. in celebr. miss.* & alibi. Quibus in locis tribuitur Ordinariis etiam uti Sedis Apostolicæ delegatis facultas circa Sacramentorum tum administrationem, tum susceptionem. Quod præcipue curandum est in Sacræ Eucharistiæ frequentatione, ut æmulationes, & singularitates, unde certa Congregationibus imminet ruina, evitentur, & impediantur, dum communicantes non communicantibus se putant meliores, & sanctiores, suoque exemplo alias sæpè non debitè præparatas vel æmulatione, vel alio respectu ad communicandum indignè incitant, & quasi inducunt. Atque ita Sac. Congreg. Concil. *die 7. Maji 1652. in una Gandavensi* declaravit Monialibus dispositionem Concilii *sess. 22. cap.* 6. non suffragari, Ordinarioque licere præscribere illis dies, & locum accipiendi sacram communionem.

Quær. 5. An peccet monialis pergens ad prandium immediatè post communionem.

Resp. Secluso scandalo, & contemptu mortaliter non peccare docent communiter cum D. Tho. 3. *p. qu.* 80. *art.* 8. *ad* 6. Quia nullum præceptum est assignabile in oppositum; Canon enim *in cap. Tribus gradibus* 3. *de consecrat. dist.* 2. per usum contrarium est abrogatus teste eodem D. Tho. *loc. cit.* Neque ulla irreverentia est, statim ingerere in stomachum alios cibos cum speciebus Eucharisticis immiscendos, sicut nulla irreverentia est, posita Christi Domini dignatione, quod Species Eucharistiæ cum aliis stomachi humoribus misceantur.

Hinc

Hinc nec venialiter peccare deducunt Bonac. Tambur. & Quart. *in rubr. Missal. p. 2. tit. 12. dub. 6.* Eò magis quia immediatus ille accessus ad prandium cohonestatur in monialibus à justa causa, nempè ab observantia regulę præcipientis cuique illarum primæ communi mensæ interesse, in qua habetur sacra lectio, servatur silentium, & debita moderatio.

Verùm ob majorem Sacramenti reverentiam, & uberiorem ipsius fructum percipiendum, consulunt Doctores cum D. Thom. ab aliis communibus cibis abstinendum esse per totum illud tempus, quo Species Sacramentales durant in stomacho, nempè vel per horam, ut opinantur Verricel. & Sancius, vel per dimidium, aut quadrantem, vel etiam semiquadrantem, ut ex aliorum sententia refert Cassian. *in arbor. opin. verbo communio*, §. 7. *num.* 88. Quia toto illo temporis spatio diffundunt ampliorem gratiam ex opere operato, si anima attenta sit ad eam diffusionem colligendam, immorans in actibus devotionis, & charitatis, ut ex Cajetano docet Gonet. *t.* 5. *disp.* 8. *de Euch. n.* 37.

§. IV.

De obligatione quoad Ieiuniorum, & Festorum observantiam.

Quær. 1. An moniales teneantur servare jejunium in Adventu.

Resp. Olim in Adventu ab omnibus jejunabatur, ut desumitur *ex can.* 6. Concilii Matisconen. primi. His temporibus nulla adest obligatio jejunandi in Adventu, ut constat ex praxi, & tradunt communiter Doctores. Quare neque moniales ad hoc jejunium tenentur

tur ex præcepto, cùm teneantur tantùm ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia, nam in jure communi non reperitur ullum jejunium peculariter regularibus injunctum. Excipiendæ tamen sunt moniales illæ, quæ ex suis constitutionibus, & statutis tenentur jejunare. Hęc tamen obligatio non est ab Ecclesia imposita, licèt approbata, sed ab ipsa religione. Seclusa obligatione regulæ, non tenentur moniales ad tale jejunium ratione consuetudinis, quia non est consuetudo servata ab ipsis ex animo se obligandi, sed ex devotione, & regulari observantia. Tamburin. *de jure Abbat. disp. 12. q. 2. n. 3.*

Quær. 2. An moniales S. Claræ teneantur sub mortali ad jeiunia regulæ, nempe Adventus, & feriæ sextæ.

Resp. Non teneri iuxta Constitutionem Eugenii IV. quæ incipit *Ordinis tui*, ubi postquàm Pontifex recensuit omnia præcepta obligantia sub mortali contenta in regula inter quæ sub capitulo tertio est ieiunium, subdit. *Tenore præsentium declaramus, & volumus, quòd in nullius prędictorum transgressione, præter quàm eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, obedientiæ scilicet, paupertatis, castitatis, & clausuræ, & super electione Abbatissæ, & depositione, peccatum mortale incurrant.*

Quær. 3. An monialis quæ vovit ieiunare per annum ea die hebdomadæ, qua celebratur festum Annunciationis B. V. si festum incidat in Dominica, teneatur die Dominica ieiunare, vel possit tale ieiunium in sabbato præcedenti anticipare.

Resp. Posse anticipare. Quia ex omnium sententia quilibet potest votum suum in manifestè melius commutare; at manifestè melius

lius est se conformare universali consuetudini Ecclesiæ anticipantis in sabbato præcedenti ieiunium incidens in Dominica. Ita Sanch. *in decal. lib.* 2. *c.* 37. *nu.* 18. ubi excipit sabbata illa, in quibus incidit ieiunium indictum ab Ecclesia, quia non est æquè acceptum Deo ieiunium illud aliunde obligans, & votum intelligitur de actu aliàs non obligante, nisi aliud exprimatur. Sed cur etiam in hoc casu non poterit se conformare universali consuetudini Ecclesiæ reponentis vigiliam alicuius Sancti occurrentis feria secunda in Sabbato præcedenti, etiam si in tali Sabbato incidat ieiunium quatuor temporum. Nam ex eodem Sanchez votum obligat ad instar præcepti Ecclesiastici.

Igitur, quòd possit etiam in tali casu anticipari, docet absolutè Pasqualig. *de jejun. dec.* 223. *num.* 5. Imò *decis.* 124. sustinet, hoc procedere etiam si explicitè habuerit animum se obligandi in die Dominico. Nam quando habuit talem intentionem, vel advertit consuetudinem Ecclesiæ non admittentis jejunium in Dominicis, vel non advertit. Si advertit habuit animum eundi contra talem consuetudinem, qui animus continet contemptum quemdam virtualem, & proinde votum quatenus procedit à tali animo ineffieax est. Si non advertit, limitatur votum, & intentio voventis, ut non se extendat ad dies Dominicos, quia obstat consuetudo Ecclesiæ, cui præsumitur, quòd se conformasset, si advertisset. Favet Decretum Sac. Congreg. Universalis Inquisit. Rom. *anno* 1636. in quo præcipitur, ut nullo pacto ex devotione etiam B. Virgi. imponatur ieiunium quod indifferenter amplectatur dies Dominicos, & festivos solemnes, puta, faciendum una die hebdoma-

domadæ totius anni, utpote quod sit contra usum, & praxim Ecclesiæ; non impedit autem, si jejunium commutetur eo die festivo in aliam mortificationem, aut ad aliam diem transferatur. Ita ex Poteft. *in exam. Conf. t.* 1. *part.* 3. *num.* 2825.

Quær. 4. An moniales teneantur ad jejunia indicta ab Episcopo.

Resp. Si sint exemptę ab Ordinario non teneri, quia tam quoad personas, quàm quoad loca sunt extra territorium, si non materialiter, saltem quoad effectum jurisdictionis, & ideò statutum Episcopi non potest parere effectum aliquem circa ipsas. Ita Azor. Tamb. & alii adducti à Pasqual. *de jejun. decis.* 196. Si verò sint sub regimine Ordinarii, certum est teneri, si Episcopus intendat eas obligare, atque intentionem suam manifestet, quia cùm ipsi subjiciantur, potest eisdem imponere ea onera, quæ expedire judicaverit. Quòd si in edicto nulla fit de monialibus specialis mentio, neque ullum signum appareat, quòd Episcopus voluerit illas specialiter obligare, existimat Pasqualig. *loc. cit. decis.* 197. ad hujusmodi jejunia non teneri, quia non militat eadem ratio de sæcularibus, & monialibus; nam hæ habent plura onera, & jejunia ratione regulæ, & exercent plura opera bona, quibus possunt satisfacere fini, pro quo imponitur jejunium sæcularibus; unde nec potest quoad ipsas adesse idem motivum ad imponendam legem, & præceptum.

Quær. 5. An moniales teneantur ad jejunia loci, quæ ex consuetudine obligant tam laicos, quàm Clericos.

Resp. Negat cit. Pasqualig. *decis.* 185. *n.* 8. non solùm quoad exemptas, sed etiam quoad non exemptas. Quia licèt simul cum laicis, &

Cle-

Clericis uniantur ſub Epiſcopo tamquam capite, uniuntur tamen ſecundùm propriam regulam, atque adeò ut faciant diſtinctam communitatem à laicis, & Clericis. Unde quando Epiſcopus conſentit in conſuetudinem ipſorum, non conſentit ut caput monialium, & proinde non refundit conſuetudinem in moniales. Immò addit citatus Doctor *dec.* 187. neque teneri, licèt conſuetudo ſit univerſalis: quod tamen negant alii quamplures penes ipſum, etiam quoad moniales exemptas, quia tamquam communicantes cum cæteris ſub eodem Paſtore, & capite, debent etiam in obligatione generalis conſuetudinis communicare.

Quær. 6. An moniales ante annum vigeſimum primum teneantur ad jejunia ſuæ Regulæ.

Reſp. Partem affirmativam approbari à vigintinovem Doctoribus relatis à Paſqual. *dec.* 254. quia adoleſcentulæ profitentes poſſunt ſe obligare, & de facto profitendo ſuſcipiunt in ſe obligationem regulæ, & proinde manent obligatæ ad ſervanda jejunia. Sed hoc fundamentum non eſt ſatis firmum, quia licèt adoleſcentulæ profitentes actu ſuſcipiant obligationem, illam tamen ſuſcipiunt prout intendit obligare, unde conſtare debet, quòd regula intendat obligare etiam adoleſcentulas. Sic adoleſcens converſus ad fidem ſuſcipit in ſe obligationem ſervandi præcepta Eccleſię, & Eccleſię preceptum de jejunio ponitur indifferenter abſq; excluſione alicujus, & tamen non tenetur ante annum vigeſimum primum jejunare, quia non eſt intentio Eccleſię obligare ante illam ætatem. Examinanda igitur eſt regula, & ſi aliquod continet, per quod oſtendat ſpecialem intentionem obligandi etiam

ado-

illis locis, in quibus apud sæculares viget consuetuto.

Resp. Inspiciendam esse regulam, quæ, si aliquod particulare circa hoc præscribat, erit servanda, si verò nihil decernat, poterunt juxta morem sæcularium loci consuetudine gaudere. Non tamen juxta consuetudinem universalis Ecclesiæ possunt comedere carnes & jejunium frangere in die Natalis Domini, si contingat feria sexta, vel Sabbato celebrari, nisi id expresse indulgeatur in regula, quia *in cap. fin. de observ. jejun.* qui ex voto, vel regulari observantia sunt adstricti, signanter ab hujusmodi consuetudinis participatione exlcuduntur.

Quær. 9. An moniales in diebus jejunii possint horam prandii consuetam anticipare.

Resp. Posse ex Filliuc. & Diana juxta privilegium Leonis X. Minoribus concessum, de quo moniales quoque participant. Et hoc privilegium locum habet etiam, ubi adest consuetudo comedendi ante meridiem, quia possunt simul frui loci consuetudine, & privilegio; nam Pontifex, qui hoc concessit, voluit eas posse comedere, antequàm comedant seculares, ut notavit Pasqual. *dec.* 150. *n.* 3.

Quær. 10. An monialibus in jejuniis lætitiæ liceat sumere ampliorem refectiunculam vespertinam.

Resp. Negant Villalob. Bossius, & Diana *part.* 1. *tract.* 9. *de jejun. res.* 35. ubi hoc secularibus concedit. Affirmant nihilominus alii, quia ad illa jeiunia non magis obligantur moniales, ac sæculares, cùm talis obligatio oriatur in utrisque ab eodem præcepto; ab utrisque igitur poterit cum letitia æqualiter celebrari. Ita Lalmas, Turrianus. Pasqualigus, & Sanchez, qui hoc admittit, licèt mo-

niales teneantur etiam ex voto, vel præcepto regulæ jejunare, quia hoc est privilegium talis jejunii pro tali festo, unde ut magis dignum trahit ad se alia jejunia. Quòd tamen intelligendum est, nisi aliter intellexerint se obligare, vel regula aliter disponat.

Quær. 11. An moniales, quæ tenentur ex regula sub mortali jeiunare, si eodem die incidat jeiunium indictum ab Ecclesia, peccent dupliciter, si ipsum non servent.

Resp. Dupliciter peccare, quia peccant contra temperantiam præceptam ab Ecclesia, & contra religionem, quia non servant regulam obligantem sub mortali, quam ex voto tenentur servare. Ita aliis relatis a Diana *in oper. co-ord. tom.4. tr.6. resol.62.* Negat Bord. *in consil. regul. res.18. n.13.* Quia utrumque præceptum præcipit jeiunium sub ratione temperantiæ, unde utriusque violatio, cùm sit contra eamdem virtutem, non potest constituere duplex peccatum. Sed hoc non subsistit, quia obligatio servandi regulam, quando præcipit sub mortali, etiam si non præcipiat specialiter sub obedientia, radicatur in voto; unde moniales illam non servantes faciunt contra votum; & sic peccant peccato contra religionem.

Quær. 12. An Moniales possint per proprium Confessarium dispensari in jeiuniis.

Resp. Confessarios, universaliter loquendo, non posse in jeiuniis dispensare, quia in foro exteriori carent jurisdictione, quæ necessaria est ad dispensandum. Ita Doctores communiter. De monialium tamen Confessario videtur aliter discurrendum. Ille enim, licèt non vocetur Parochus, in facto nihilominus talis est, quia in monialium ecclesia exercet omnia illa jura, quæ Parochus in sua.

Bor-

Bordon. *decis. Miscell. decis.* 129. Cùm igitur Parochus ex communi Doctorum sententia possit in jeunio dispensare suas oves, poterit & Confessarius suas moniales; pro utroque enim eædem militant rationes. Semper tamen debet intercedere justa causa, sive Confessarius dispenset in jejunio indicto ab Ecclesia, sive præscripto à regula; quia non est illi concessa facultas relaxandi legem ad libitum, sed solùm urgente aliqua necessitate.

Quær. 13. An moniales teneantur observare festa ab Ordinario loci præscripta.

Resp. Teneri ex Trident. *sess.* 25. *de regular. cap.* 12. ubi licèt non fiat expressa mentio de monialibus, illæ tamen in dicto decreto sub nomine regularium comprehenduntur, quod est commune tam monialibus, quàm viris religiosis. Hæc obligatio se extendit etiam ad festa, quæ obligant ex consuetudine, quia cùm obligent ex consensu Episcopi, ita se habent, ac si essent indicta ab Episcopo, ut optimè advertit Pasqualig. *ubi supra decis.* 186. *n.* 8. ubi notat, non improbabiliter dici posse, quòd cùm Concilium loquatur de festis, quæ servanda præcipiuntur ab Episcopis, non tenentur regulares (idem dic de monialibus) ad ea, quæ sunt ex consuetudine, quia non sunt propriè præcepta ab Episcopo, unde non comprehenduntur in Concilii decreto, quod tamquam odiosum, quia est contra exemptionem regularium, est strictè interpretandum de festis propriè præceptis. A prima tamen opinione non recedendum saltem ratione scandali, quod posset oriri.

Quær. 14. An monialibus licitum sit in die festo acu pingere, vulgò *ricamare*.

Resp. Esse licitum discendi causa, docent Sà, Armilla, & alii quamplures; ut absolutè

licitum tradit Joannes à Cruce, & probabile putat Auctor casuum conscientiæ Bononiæ discussorum *anno* 1635. *Mense Martio cas.* 2. Quia acu pingere non censetur opus servile, non solùm quia à nobilibus hujusmodi exercitium solet usurpari, sed etiam quia in exercitiis propriis mulierum debent dari aliqua, quæ non sint servilia, ut habeant, in quibus juxta sexum muliebrem possint ingenuò modo se exercere. Quod maximè admittunt Silvester, Margarita, Villalob. & Marchant. si fiat ad evitandum otiositatem, quia cùm intendatur ad evitandum peccatum, non videtur imputandum ad peccatum. Et ob hanc rationem excusari debent Moniales conficientes in die festo thecas ex serico cum cera sancta collo gestari solitas, aliaque similia. Immò opera servilia pertinentia ad ornatum, & cultum Ecclesiarum, ut ornare Altaria, mundare &c. esse illis licita ex rationabili causa, asserunt Cajetan. Sot. Navar. & Bonacina, qui, rationbili causa cessante, esse peccatum veniale tantùm, admittunt.

Quær. 15. An moniales possint in diebus festis opera servilia exercere ad sublevandam gravem monasterii necessitatem.

Resp. Posse, per ea quæ tradunt quindecim Doctores relati à Pasqualig. *decis.* 296. dummodò tamen audiant Missam, vitent scandalum, & earum exercitium eò usque protrahatur, quò usque sufficiat ad sublevandam necessitatem. Ratio autem est, quia, cùm lex respiciat bonum, non obligat contra necessitatem, sed subditur exigentię necessitatis. Cujus quidem necessitatis gravitas ad hoc, ut in præsenti ab observantia legis excuset, ponderanda est habito respectu

ad

ad monasterii, monialiumque statum, qui consistit in victu, & vestitu, nec non in aliis ad divinum cultum pertinentibus. Si igitur monasterium in his notabiliter patitur, tunc lex abstinendi ab opere servili non obligat, quia non obligat cum detrimento notabili proprii status. Imò si cessat obligatio ex aliis causis, quæ sunt minoris momenti, ut videre est apud Doctores, à fortiori debet in præsenti cessare.

Hinc videtur inferri, quòd monialis quoque privata, quæ singulis profestis diebus detinetur in servitio monasterii, possit in diebus festis laborare ad lucrandum aliquid, quod seponat, ob sublevandas proprias indigentias, quibus monasterium, ratione suæ paupertatis, non potest occurrere. Nam ex una parte peculium aliquod necessarium est ad sibi comparanda, v.g. infirmitatis tempore medicamenta, quæ nec à monasterio, quia paupere, nec à benefactoribus suppeditantur; ex alia verò in diebus profestis nihil potest acquirere, quia tota in monasterii muneribus detinetur. Unde solummodò superest, quòd in diebus festis laborando lucrum illud sibi comparet, quod reservet.

At moniales laborantes in die festo, censeo, non esse regulariter excusandas, cùm non videam, tantæ nessitatis causam tam de facili posse contingere. Stante præcipuè Gregorii XIII. Constitutione *Deo sacris*, in qua Pontifex volens monialium necessitatibus prospicere, præcipit, ut dimidium omnium eleemosynarum à quibuscunque, ubicumque terrarum, quacumque lege, dispositione, vel obligatione pauperibus faciendarum, detur monialium monasteriis necessitate pressis, quæ sunt in locis, in quibus illæ

erogandæ sunt; idque sine alio particulari jussu Pontificis, vel alterius, & sine ulla petitione monialium, vel quorumcumque aliorum, dummodò duplex conditio concurrat, una, ne illæ eleemosynæ sint in pauperes certas erogandæ; altera, ut, licèt pauperibus incertis erogandæ sint, non tamen sint ad usus alios, preterquàm ad pauperum sustentationem, & alimenta destinatæ.

CAPUT IX.

De obligationibus Monialium quoad electionem Abbatissæ.

§. I.

De qualitatibus eligendæ in Abbatissam.

Quær. 1. **Q**Uot annos ætatis, & professionis, habere debeat eligenda in Abbatissam?

Resp. Ex Trident. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 7. Abbatissa non minor eligenda est annis quadraginta, & quæ octo annis post emissam professionem laudabiliter vixerit. Hec ætas debet esse completa de momento in momentum. Passerin. *de elect. cap.* 40. *num.* 17. Ita quòd super hac neque Episcopus, neque Nuncius Apostolicus, vel alius Superior possit dispensare, quòd certum ait Tamburin. Nemo enim Summo Pontifice inferior potest dispēsare in lege conciliari. Faciliùs tamen, ut notat Suarez, & cum minori causa est dispensabile tempus religionis, quàm ætatis, quia plus confert ad alios regendos ætatis maturitas, quam religionis antiquitas. Non attenta æta-

ætatis qualitate a Concilio requisita electio est ipso jure nulla; Tamburin. Barbos. Aldan. asserens ita fuisse declaratum à Sac. Congr. *in Viterbien.* 16. *Maii* 1623. & moniales aliter eligentes privari pro illa vice facultate eligendi, tradunt Lavor. & quidam alii; quod negat Passerinus, quia non levis pœna est irritatio electionis.

Quær. 2. Quid faciendum si non adsit in monasterio habens supradictam ætatem requisitam à Concilio.

Resp. Ex eodem Concil. Aliqua ex alio ejusdem Ordinis monasterio eligi potest; nullatenus tamen ex alio ordine, nisi ex Summi Pontificis indulto, ut notat Pasqual. *in Lauret. num.* 680. quia tanquam alienam regulam professa, ad regendas diversi Ordinis moniales non reputatur idonea. Non est tamen necesse, quòd deficiente quadragenaria, alia eligatur ex alio monasterio, sed eligi poterit ex eodem monasterio habens triginta annos ætatis, & quinque professionis. Quia Concilium hoc relinquit arbitrio illius, qui præest electioni. Verùm si in monasterio adsint moniales quadraginta annorum, & octo professionis, non poterit eligi aliqua, quæ deficiat à dicta ætate, aut tempore etiam per mensem, licèt habilior censeatur; aut quæ deficiat ab ætate triginta annorum, & quinque professionis in concursu illius, quæ habet dictam ætatem & tempus, ut notant Lavor. & Tamb. & declaravit Sac. Congr. *in Viterbien. S. Rosa* 25. *Martii* 1623. Quare si una tantùm in monasterio reperiatur habens ætatem præscriptam à Concilio, & tempus professionis, debet eligi, nisi esset inhabilis ex alio capite; quia cæteræ, quamvis quoad prudentiam essent habiliores, essent

tamen positivè inhabiles ratione impedimẽti ætatis, & temporis à professione, quia Concilium hoc solùm concedit, quando in eodem monasterio nulla cum præscriptis qualitatibus reperitur. Unde si expediret vel ob pacem monasterii, vel ob alias causas aliam eligi, recurrendum esset ad. Sac. Congreg. ut juxta indigentiam monasterii provideret.

Quær. 3. An carens debita ætate, & tempore professionis, eligi possit in Vicariam.

Resp. Non posse, si non habeat supra se aliam Superiorissam, & gubernet incapite, qui fieret fraus legi; nam re vera eligeretur ad exercendum munus Abbatissæ sub alio nomine, & Concilium requirit has qualitates tanquam necessarias pro munere ritè obeundo, non pro nomine obtinendo. Ita Tambur. & Pasqual. *loc. cit. n.* 658. ubi addit, quòd quando adesset aliqua difficultas, ita ut esset necessariò per aliquod tempus protrahenda electio, potest tunc pro interim eligi in Vicariam, quia tunc regimen monasterii transeunter ipsi imponitur.

Quær. 4. An illegetimæ eligi posśint in Abbatissas.

Resp. Quòd posśint eligi sine dispensatione, tenent Miranda, Rodriq. Portel Diana, & Lavor. adducens decretum Sac. Congreg. *die* 4. *Octob.* 1594. Communior tamen sententia negat. Ita Navar. Majol. Homobon. & Aldan. qui refert ita fuisse decisum à Sacr. Congreg. *die* 27. *Aprilis* 1630. Unde hæc declaratio, utpotè posterior allegata pro prima sententia, est tenenda. Favet quoque ratio; est enim regula, quòd masculinum concipit fœminiũ interveniente indentitate rationis. Cùm ergo jura arceant illegitimos intuitu illegitimitatis, *c.* 1. *& c. fin. de fil. presbyter.*

arce-

arcebuntur etiam fęminæ tanquam in masculino conceptæ, quia ratio illegitimitatis est communis, seu potiùs eadem in utrisque. Hinc neque eligi posse in Abbatissas infames infamia juris, vel facti, tradunt Majol. Vivald. Navar. & Barbos. Neque descendentes intra quartũm gradũ ex maculato genere, ex Constit. Pauli IV. innovata à Gregorio XIII. dispositio enim in utroque casu procedit etiã in fœminis ex identitate rationis.

Quær. 5. An corrupta eligi possit in Abbatissam.

Resp. Negativè cum vigintinovem Doctoribus, quos refert, & sequitur Pasqual. *loc. cit. num.* 690. fundamentum desumitur *ex c. Juvenculas* 20.*q*.1. & *cap. si quis omnem* 1.*q*.7. & affertur declaratio Sac. Congr. *die* 15. *Julii* 1616. & in hanc sententiã videtur inclinare Lezana, qui tamen concludit standum esse consuetudini. Docent alii, posse eligi corruptam, quando Abbatissæ non impertitur benedictio specialis Virginum. Ita Rodriq. Portel. Sanch. & D. Antonin. Et quidem si consideretur dispositio Concilii, non videtur excludi corrupta, nihilominùs Sac. Congreg. Episc. servari vult, quòd non eligatur nisi prævia dispensatione.

Non videtur tamen obstare corruptio secreta, & occulta, sed tantùm publica, qualis est in viduis, de quibus tantùm procedit declaratio Sac. Congreg. Incorruptio enim solùm requiritur ob quamdam externam decentiam, cui solùm obstat corruptio publica, & nota. Unde si aliqua eligatur, cujus corruptio sit secreta; non debet renunciare, saltem quando renunciatio posset aliquam corruptionis suspicionem generare. Bigamiam non obstare electioni Abbatissæ, tenet

Rodriq. quia, sicuti fœminæ sunt incapaces Ordinum, ita sunt incapaces irregularitatis ex bigamia, quæ posita est tantùm respectu Ordinum, ad quos inhabilitat. Oppositum docent Majol. Vivald. & Tamburinus.

Quær. 6 An possit eligi in Abbatissam monialis cœca, aut surda, aut muta.

Resp. Negativè; habetur quoad cæcam *ex cap. hinc etiam*, §. *cæcus dist.* 49. & D. Thom. *in* 3. *p.q.* 82. *art.* 10. *ad* 3. quoad surdam *ex cap. constitutionem de verbor. significat. in* 6. & ideò in jure civili surdus non potest gerere puplicum officium, ut testatur Campanil. *in diver. jur. can. rubr.* 11. *c.* 17. *n.* 37. Quoad mutam ex Doctoribus, quos congerit Peyrin. *t.* 2. *q.* 2. *c.* 4. *n.* 18. *& seqq.* Ratio horum omnium est, quia hujusmodi defectus rectam muneris executionem impediunt. Non enim potest, ut ex officii obligatione oportet, invigilare super moniales, si cœca, neque illarum necessitates, aut querelas audire, si surda, neque illarum culpas reprahendere, si muta. Tum quia, cùm moniales teneantur digniorem eligere ad id munus, credibile non est, quòd cœca, aut surda, aut muta, ponderatis omnibus circumstantiis, ceteris monialibus monasterii tanquam dignior sit præferenda.

Quær. 7. An possit immediatè eligi Soror antecedentis Abbatissæ.

Resp. Posse, nisi Ordinis obstent Constitutiones. Videtur haberi ex declaratione Sac. Congreg. Episc. apud Navar. *in Lucerna Regular. v. Abbatissa.*

§. II.

§. II.

A quibus, & quommodò eligenda sit Abbatissa.

Quær. 1. A Quibus eligi debeat Abbatissa.

Resp. Eligi debet à monialibus ejusdem monasterii tacitè, vel expressè professis. Inter moniales, quæ admittuntur ad electionem, non enumerantur Conversæ: sive hoc sit ex consuetudine, sive ex specialibus monialium constitutionibus, sive ratione status ipsarum; recipiuntur enim, ut serviant, non ut honorifica jura exerceant. Ita Suar. Lezan. Tambur. Neque apud quasdam moniales admittuntur omnes choro deputatæ, quamvis professæ, sed solùm certo tempore à professione elapso. Unde Portel. habet: statuta Franciscana Romæ edita 1621. requirunt quatuor annos à professione. Moniales Ordinis Prædicatorum non habent vocem in electione Abbatissæ nisi post duodecim annos elapsos à professione, ut refert Castellin. Quare semper consideranda sunt statuta, constitutiones, & consuetudines Monasteriorum, quas servari jubet Trident. *sess.* 25. *de regular. cap.* 7.

Quær. 2. Quomodò debeat ferre suffragium monialis infirma, si ad locum electionis convenire non potest.

Resp. Cùm ex alibi traditis, & ex declaratione Sac. Congreg. *die* 20. *Junii* 1595. non possit Præses electionis ingredi ad scrutandum suffragium monialis infirmæ, poterit, si monialis non renunciet juri suo, mittere duas moniales, quæ fideliter scrutentur vo-

tum ipsius, & referant Pręsidi; aut poterit ipsa mittere scriptum, & sigillo munitum suum suffragium. Neque enim debet contemni, cùm jus habeat ad electionem non minùs, quàm cæteræ.

Quær. 3. An Episcopus, vel Superior Regularis, aut Scrutator etiam in discordia eligentium possint ferre suffragium in electione Abbatissæ.

Resp. Negativè ex Lavorio, Castellin. Tamburin, & aliis, & ita pluries declaravit Sac. Congreg. Episc. *die* 5. *Martii* 1619. & Concilii Trident. *die* 23. *Maii* 1621. in quibus irritatur electio tanquam à non legitimis electoribus celebrata. Unde est rejiciendus Portel. *in dubio regular.* v. *Abbatissa n.* 9. sustinens Prælatum Ordinarium electioni præsidentem posse ferre suffragium. Quòd si contingat moniales non esse concordes in eligenda Abbatissa, quia Monasterium manere non debet sine capite, Episcopus, sive alius superior præfigere debebit certum tempus, in quo concordent; quòd si eo elapso non conveniant in eligenda, nominabit eam, quam judicaverit magis idoneam, & deputabit in Abbatissam. Ita Sac. Congr. *die* 22. *Octob.* 1592. *in una Cremonen.* & *die* 20. Novemb. 1595. in Assisien. apud Piasec. *in praxi par.* 2. *cap.* 3. *num.* 57.

Hìc notandum singulare privilegium concessum à Gregorio XII. *in sua Constit.* 15. *sub die* 16. *April.* 1574. Visitatoribus, Abbatibus, & Prælatis Monialium Ordinis S. Benedicti, nempè, quòd si in electione Abbatissarum pro tempore contingat, quòd moniales in duobus scrutiniis non eligant, possunt proponere duas, vel tres ejusdem monasterii, quas habiliores judicaverint, & ex

pro-

propositis illa censeatur legitimè electa, quæ in scrutinio plura vota habuerit, & proinde confirmanda sit. Hoc privilegio uti non possunt Episcopi quoad moniales dicti Ordinis S. Benedicti sibi subjectas, quia talis concessio facta est Prælatis religiosis, nam verba antecedentia nempè *Visitatores*, *Abbates*, declarant de quibus Prelatis Pontifex loquatur, & coarctant ad Prælatos regulares, juxta doctrinam Surdi *dec.* 124. *n.*8.

Quær. 4. Quomodò eligi debeat Abbatissa.

Resp. Tribus modis eligi posse, scilicet per modum scrutinii, inspirationis, & compromissi. Quamvis enim Trident. *sess.*25. *cap.*7. *de reform.* præscribat modum scrutandi vota monialium in ordine ad electionem Abbatissæ, & proinde disponat per viam scrutinii de electione; non tamen prohibet, ne aliis modis à jure concessis eligatur Abbatissa, ut inter alios notant Lavor. & Tamburin. Unde moniales compromittere poterunt in Superiorem præsidentem electioni, seu in Confirmatorem, ut tradunt iidem Doctores. Quòd si Compromissarius semel pronunciaverit Abbatissam, quam elegit, non poterit variare discedendo ab ea, etiam si cognosceret postea se malè elegisse, quia error debet corrigi ab alio, non ab ipso Compromissario, quia jam cessavit ejus facultas, *cap. in litteis de off. delegat*, ubi Doctores communiter cum Glos.

Quær. 5. An, quando eligitur Abbatissa per viam scrutinii, vota debeant esse secreta.

Resp. Quòd sic, ita ut eligentium nomina nunquam publicentur. Ita præcipit Conciliũ *sess.*25.*c.*7. Et proinde electio est nulla, si vota non sint secreta, ut notant Garzias, Zerola,

Ro-

Rota *coram Durano dec.*232. *n.*1. Immò etiam si ex ignorantia vota non exhibeantur secreta, adhuc electio est nulla, Zerola, Tamburin & Riccius referens ita resolutũ fuisse à Sac. Congregatione. Per hoc tamen quòd Præses electionis excipiat vota oretenus exhibita presente Notario, & aliquibus aliis ad quatuor, aut quinque, qui audiant, non tollitur secretum, ita Garzias, qui addit, ex decreto Sac. Congreg. electionem fore secretam, & canonicam, etiam si juxta *Cap. quia propter de elect.* exciperent vota aliquæ scrutatrices de gremio capituli.

*Quær.*6. Quot suffragia requirantur pro electione Abbatissæ.

Resp. Duas partes requiri tradunt Barbosa & Tamburinus ex rescripto Sac. Congreg. *die* 20. *Novembr.* 1585. At sufficere majorem partem habito respectu ad totum capitulum tenent cum communi Miranda, Cuchus, & Rodriq. Quia de jure communi ad electionem canonicam sufficit major pars, *cap. quia propter de elect.* unde sufficit etiam pro electione Abbatissæ, cùm nihil in jure adsit in contrarium.

*Quær.*7. Quo in loco fieri debeat electio Abbatissæ.

Resp. Regulariter loquendo fieri debet in tali loco, ut is, qui debet presidere electioni, non adstringatur ingredi claustra Monasterii; habetur expressè ex Concilio *loc. cit.* Potest tamen Præses electionis introire claustra, si aliàs prudenter judicet, electionem non posse canonicè fieri, aut ex aliis justis causis. Causa autem debet esse valdè urgens, cùm debeat facere cessare dispositionem Concilii in oppositum Quòd si circa necessitatem Preses Regularis & Episcopus non conveniant, præferen-

rendum esse judicium Superioris regularis, tradit Pasqual *loc.cit. n.* 720. quia ipse meliùs cognoscit Moniales tanquam suæ curæ subjectas, & proinde meliùs judicare potest de causis, quæ exigunt ingressum.

Quær. 8. Quinam debeant præsidere electioni.

Resp. Si Monasterium sit immediatè subjectũ Episcopo, aut sedi Apostolicæ, debet idem Episcopus præsidere; si verò sit exemptum, præsidet Prælatus Regularis unà cũ Episcopo, ut ex constitut. Gregorii XV. Quare Regulares ex eadem constitutione ita demum tenentur Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque usque ad præfinitum tẽpus expectare, si ãteà expressè declaraverit, se uti velle facultate sibi hac in parte attributa, ut liceat animadvertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidẽ non prænunciata, ad Abbatissæ electionem procedunt. Ita declaravit Sac. Congreg. Concilii, cujus rescriptum reperitur *in 4. par. Bullarii* post declarationes dubiorum Constitutionis supradictæ. Attamen quamvis possit Episcopus intervenire electioni, non per hoc potest exquirere, & excipere vota eligentiũ, ut decrevit Sac. Congr. Concil. *die* 10. *Septembris* 1636. apud Pasqualig. *loc. cit. nu.* 688.

Quær. 9. An Prælatis habentibus jurisdictionem quasi episcopalem teneantur Regulares notificare electionem Abbatissæ faciendam.

Resp. Non teneri. Quia facultas, quæ per Constitutionem Gregorii XV. *de exemptorum privilegiis* tribuitur Episcopo quoad Regulares exemptos, non competit talibus Prælatis, ut respondit Sac. Congr. *ad dubium* 4. ipsi propositum super eadem Constit. Ex quo colligit

Pas-

Pasq. *loc. cit. n.* 727. quòd prędicta facultas concessa fuerit Episcopo intuitu dignitatis, atque adeò privativè quoad alios, unde concludit electionem Abbatissæ non esse notificandam Vicario Capitulari Sede vacante, neque Vicario Episcopali, existente Episcopo extra diœcesim. Quia tamen Sac. Congreg. *in Avenion.* 13. *Decemb.* 1639. declaravit, notificandam esse electionem Abbatissæ etiam Vicario, ipsi standũ erit, si declaratio sit universalis

§. III.

Per quot annos eligi debeat Abbatissa.

Quær. 1. AN Abbatissa eligenda sit ad triennium.

Resp. Affirmativè. Ita Gregorius XIII. in sua Constit. quæ incipit, *Exposcit*; & si fiat ultra trienniũ, est nulla etiam pro toto triennio, quia stante decreto irritante, tota electio annullatur juxta doctrinam Romani *cons.* 66. Quamvis tamen Pontif. prohibeat eligi Abbatissam ultra triennium, non per hoc præcipit, quòd eligatur per triennium, ut notant Tambur. Navar. & Lavor. qui refert declarationem Sac. Congreg. 18. *Novemb.* 1595. *in una Arian.* Vel poterit eligi ad triennium, sed secundum formam Constit. Leonis X. ut scilicet teneatur singulis annis in manibus Visitatorum, aut aliorum Superiorum renunciare, & quòd ipsi possint novas Abbatissas ponere, eligente conventu, si ita expedire judicaverint. Et ad hanc formam reduci potest electio etiam in illis monasteriis, in quibus ex consuetudine, aut statuto eligitur ad triennium; dummodò id fiat per eos, ad quos spectat imponere leges pro monialibus, quia

cùm

cùm hoc ſpectet ad bonum regimen, poteſt præcipi ab habente juriſdictionem. Paſqualig. *ubi ſupra n.* 673.

Quær. 2. An expleto triennio poſſit eadem Abbatiſſa ſine Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione reelegi ad aliud triennium.

Reſp. Non poſſe, ſed neceſſariò vacare debere per aliud triennium, ita ſtatuente eodem Gregorio *in ſupracit. Conſtit.* Ex quo fit, quòd, ſi intra trienniũ moriatur Abbatiſſa, aut alio modo vacet officium, non poterit eligi in Abbatiſſam, quæ præceſſit in officio, quia non vacavit per triennium. Neque eligi poteſt in Vicariam, ſeu Prioriſſam, quæ gubernet monaſterium in capite, per aliquod notabile tempus. Immò neque in Vicariã novę Abbatiſſę. Nam Gregorius XIII. pręcipit elapſo triennio ſui officii ut *omni prorſus careat auctoritate*. Quæ verba excludunt Vicariam, quę in defectum Abbatiſſæ, quando vel ratione infirmitatis, vel ex alia cauſa non eſt præſens, fungitur munere Abbatiſſæ, unde non omni prorſus caret auctoritate. Hęc autem non habent locum in Abbatiſſis, quæ non ſunt triennales, ſed annuales, aut biennales; iſtæ enim poterunt eligi in Abbatiſſas, quoad uſque compleant triennium, quia triennium integrum pro tali officio conceditur *in cit. Conſtit.* Alia verò officia habentia annexam auctoritatem, regimen, & adminiſtrationem poſſe conferri Abbatiſſis annualibus, aut biennalibus expleto munere, tradit Paſqual. quia *d. Conſtit.* diſponit ſolùm de Abbatiſſis triennalibus.

Quær. 3. An ſi expleto triennio Abbatiſſa ex diſpenſatione eligatur ad aliud triennium, poſſit rurſus expleto ſecundo triennio de novo eligi abſque diſpenſatione ad tertium triennium.

Reſp.

Resp. Non posse, ob rationem quam adduxi. Vidimus cùm de Confessario *c. 6. §. 6. q. 4.* Vide etiam Pasqual. *loc. cit. n. 717.*

Quær. 4. An Collegium Oblatarum teneatur eligere Præsidentem triennalem, verò possit eligere perpetuam.

Resp. Posse perpetuam eligere. Quia Gregorii XIII. Sixti V. & aliorum Pontificum constitutiones præcipientes, quòd deinceps Abbatissæ, & Priorissæ eligantur triennales & non perpetuæ, loquuntur de monialibus normam, & disciplinam regularem servantibus, & non extendunt ad alias expressè. Quotiescunque autem canonica constitutio statuit aliqua nova, & à jure communi exorbitãtia de monialibus, solùm est intelligenda de veris religiosis, & regulam per Sanctam Sedem Apostolicam approbatam professis, & nõ de aliis, quantùmcunque religiosè, & collegialiter viventibus, nisi expressè suam legem ad illas extendat, juxta *cap. indemnitatibus §. pen. de elect. lib. 6.* Quare de Oblatis prædictæ constitutiones non sunt intelligendæ, atque adeò poterunt Præsidentem perpetuam eligere. Roderic. *1. q. 57. art. 5.*

§. IV.

De Confirmatione, & Benedictione Abbatissæ.

Quær. 1. A Quo sit confirmanda Abbatissa.

Resp. Confirmationem Abbatissæ juxta dispositionem *Cap. Indẽmitatibus de elect. in 6.* fieri debere à Superiore monasterii. Quare si monasteria subjiciuntur Ordinario, debet ab ipso confirmari Abbatissa electa; si subjiciũtur imme-

mediatè Sedi Apostolicæ, debet confirmatio peti per procuratorem à Summo Pontifice, vel ejus Legato, juxta *cap. si Abbatem de elect. in* 6. Si verò monasteria subduntur Regularibus. confirmatio spectat ad ipsos, ita ut Prælatus pro ipsis deputatus debeat confirmare, ut desumitur *ex Cap. Monachi*, & *Cap. Monasterium de statu Monac.* Et quidem confirmatio spectat ad Regulares privativè quoad Episcopos, ut declaravit Sac. Congreg. *in resolutione dubiorum super Constit.* Gregorii XV. *Inscrutabili*, & ita etiam notat Tamburin. *de jure Abbatis. disp.* 29. *q.* 1. *nu.* 2. ubi advertit, electionem Abbatissæ, nisi aliud obstet, esse statim confirmãdam à Superiore, qui præfuit electioni, & confirmationem esse faciendam in loco, in quo est publicata. Addit tamen Miranda *q.* 2. *de Monialib. art.* 15. posse confirmantem ingredi claustra, si timeat aliquod periculum, aut scandalum ob moniales resistentes electioni, quia hæc est rationabilis causa, & necessaria ingrediendi.

Quær. 2. An stante oppositione electio sit confirmanda.

Resp. Si electio facta sit per compromissum, & minor pars collegii. seu aliquæ tantùm opponant, tunc nõ obstante oppositione esse confirmandã, tradunt Rodriq. & Layman *de elect q.* 2. 32. asserẽtes id colligi *ex c. Indemnitatibus* §. *Porro de elect, in.* 6. Si verò electio facta sit per scrutinium, & duæ partes consenserint, aut electę a majori parte alię accedant usque ad duas partes, electio erit confirmanda, ut decernitur *in d. c. Indemnitatibus*. Item si electio sit celebrata tantùm à majori parte, & nulla monialiũ opponat, erit confirmanda; at stante oppositione erit supersedendum, donec super objectis fiat inquisitio, & causa examinetur.

Quær.

Quær. An Prælatus absens possit electionem confirmare.

Resp. Posse, quia nihil videtur obstare. Nã *in c. qua fronte de appellat.* non reprehenditur Episcopus Cantuariensis, quia absens confirmaret electiones, sed quia non confirmaret in Ecclesia, aut in suo palatio, vel saltem in sua camera, sed in camera regis. Ita contra Tamburin. Pasq. *n.* 702. qui *n.* 703. asserit, Prelatum posse confirmare electionem etiam extra diœcesim, si tantùm necessaria sit examinatio electionis, & personæ electæ, quia hic actus exerceri potest sine strepitu, & figura iudicii; secùs verò si pars opponat, quia jurisdictio contentiosa extra diœcesim non potest exerceri.

Quær. 4. An Abbatissa electa possit ante confirmationem administrare.

Resp. Non posse *ex c. Nosti, c. qualiter de elect. in* 6. quia electio dat tantùm jurisdictionẽ habitualem, confirmatio verò exercitium. Excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus ante confirmationẽ ministrare potest. Primus est, quando est electa tantùm à majori parte, & objicitur contra electionem; tunc enim, usquedum examinantur objectiones, administrare poterit, ex dispositione *c. Indemnitatibus §. si verò*. Nec poterit impediri ab administratione etiã prætextu alterius electionis subsecutæ, quia omnia subsecuta contra ejus administrationem attenta sunt *ex d. cap.* ex quo pariter habetur, quòd interim dum administrabit, non poterit aliquid alienare, nec aliquam ad habitum recipere. Secundus, si à confirmante tam longè distet, ut sine gravi incommodo non possit differri administratio; nam tũc poterit administrare, ut notant communiter Doctores. Item fallit supradicta regula,

gula, in casu, quo non sit in usu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo. Quamquam dici possit semper intervenire confirmationem, quia, eo ipso quòd electioni non opponitur, per tacitum consensum confirmatur.

Quær. 5. An Abbatissa debeat benedici.

Resp. Affirmativè *ex Clement. Attendentes §. statuimus de statu Monachor.* ubi apponitur pœna amissionis muneris, & juris acquisiti contra negligentes petere benedictionem ultra annum, nisi tamen ulteriùs differant ex causa rationabili, quam probare ad ipsas spectabit. Nec sufficit, quòd petant, sed necessarium est, quòd suscipiant, quia textus habet, *Munus benedictionis suscipiant.* Hoc tamen non habet locum quad omnes Abbatissas, sed tantùm quoad illas, quæ consueverunt benedici; unde non omnes benedicendæ sunt, sed attenda est consuetudo monasterii; ut notant Navar. Miranda, Azor. Tambu. qui advertunt, Abbatissam semel benedictam, iterùm benedici non posse.

Quær. 6. Quo die, & loco Abbatissa sit benedicenda.

Resp. Posse benedici qualibet die, ut notat Glos. *in d. Clement. Attendentes*, exceptis tamen diebus luctus ex ritu ecclesiastico, quales sunt illi, in quibus celebratur memoria Passionis Domini, quia benedictio Abbatissæ est actus lætitiæ, & solemnitatis. Benedici autem debet in Ecclesia exteriori, adhibitis iis tantùm monialibus, quæ sunt necessariæ in ministerio, ita ex declaratione Sac. Congreg. Pasqualigus *loc. cit. n.* 713.

Quær. 7. Ad quem spectet Abbatissarum benedictio.

Resp. De jure communi spectare ad Epis-

co

copum, Barbos. *de potest. Episc: allegat.* 27. *n.* 51. Quod tamen modò procedit tantùm quoad Abbatissas subjectas Ordinario, nam exemptæ, & immediatè subjectæ Sedi Apostolicæ, sicut confirmandæ sunt a Summo Pontifice, vel ejus Legato, ita etiã benedicendæ. Subjectæ verò Abbat. Regul. benedicendæ sunt ab ipsis, ut tradit Tãburin. *de jure Abbat. t.* 1. *disp.* 22. *q.* 8. *nu.* 2. Extant enim privilegia hoc concedentia, quorum primum est Innocentii VIII *sub die* 9. *Aprilis* 1489. alterũ Clementis VIII. *sub. die* 24. *Iulii* 1599. concessa Abbati monasterii Cistertii.

Quær. 8. An hæc facultas possit delegari.

Resp. Posse committi non solùm Abbatibus benedictis, sed etiam non benedictis, quia hi ex concessione S. Pii V. 17. *Kal. Februar.* 1566 facta Abbatibus Canonicorum Regularium se habent in omnibus, ac si essent benedicti. Immò cùm hęc sit simplex benedictio, nec excedat potestatem sacerdotalẽ, fortè committi poterit simplici Sacerdoti, præsertim quia Clemens VIII. in privilegio pręallegato concedit, quòd Abbas Generalis possit deputare Vicarios pro hoc munere, nec requirit, quòd sint Abbates. Pasqual. *n.* 715.

CAPUT X.

De Monialium Privilegiis.

Quær. 1. AN moniales exemptæ gaudeant privilegiis sui Ordinis, quibus gaudent Regulares exempti.

Resp. Gaudere illis privilegiis, quorum ipsæ sunt capaces ratione status, & sexus. Ita Rodriq. D. Antonin. Paludan. & alii, quos refert, & se-

& sequitur Tamburin. *de jure Abbatis disp.* 7. *q.*1.contra Barbos. Sanchez,& alios. Ratio est quia ferè omnes moniales regularibus subjectę communicationem privilegiorum proprię religionis sortitæ sunt, ut videre est apud Tambur. *loc. cit.* Tum quia masculinum præcipuè in materia favorabili, & ex identitate rationis concipit fœmininum in iis, quæ fœminis possunt adaptari, *l.*1.*ff. de verb. signific at.* & ibi comuniter scribentes. Tum quia, cùm vivant sub eadem regula, sunt pars Ordinis ipsorum, & ideò tamquam pars gaudere debent privilegii totius.

Quer. 2. An hujusmodi privilegiis gaudeant moniales Episcopo subjectæ.

Resp. Gaudere. Ita Castro Pal. cum relatis à Cespedes *de exempt. Regular. cap.* 23. *dub.* 344. Ratio est, quia, licèt regantur ab Episcopo, non desinunt esse pars Ordinis, quia dum regulam talis Fundatoris profitentur, habent ipsum pro fundatore, quamquam ab aliis sint institutæ. Si igitur sunt pars, debent communicare cum suo toto, atque adeò de privilegis totius participare. Neque Moniales per hoc, quòd priventur privilegio exemptionis per subjectionem Episcopo, amittunt privilegia sui Ordinis, quia per mutationem non extinguuntur privilegia, quę sunt compatibilia cum statu mutato, Seraph. *dec.* 1414. pręsertim cùm privilegium tollens unum non tollat aliud, *l. si domus tua ff. de servit præd. urban. & cap. Pastoralis de privil.*

Quer. 3. An moniales diversorum Ordinum qui simul communicant in privilegiis concessis unicuique illorum, participent per eamdem communicationem de ipsis.

Resp. Participare. Ita Doctores relati à Pignat. *to.*10. *consul.* 1. *n.* 24. Quia Regulares, qui com-

communicant in privilegiis, eodem modo ipsa participant, ac si essent ipsis per se primò concessa, quia est communicatio absoluta, & perfecta, ita ut non redundet ex alio in ipsos, ut redundant privilegia religionis in familiares, & mariti in uxorem, sed possint uti ex propria persona, tanquam si nulli alteri essent concessa. Nam privilegia tali pacto communicata se habent ut privilegia ad instar, ita ut concedant omnem favorem, & effectum, quem secum habet privilegium alteri concessum, ut firmant Doctores relati à Pignatel. *loc. cit. n.* 25. Privilegia autem immediatè concessa etiam à Monialibus participantur, ut probatum est supra. Ergo etiam de communicatis unicuique Ordini participabunt.

Quær. 4. Quomodò moniales immediatè subjectæ Ordinario possint uti, & frui privilegiis illis Regularium, ad quorum usum requiritur ministerium Prælati, cjusmodi ver. gr. est privilegium absolvendi, dispensandi &c.

Resp. Ex Cerpedes *loc. cit.* cum distinctione: Si in tenore privilegii, & concessionis habeatur, præfata privilegia suffragari Regularibus per ministerium proprii Prelati, abstrahendo, quòd Prælatus sit regularis, vel non, tunc possunt uti, etiam si concessio detur ab Episcopo, & proprio Ordinario, qui est proprius Prælatus monialium non exemptarum. At si in tenore concessionis, & privilegii habeatur, dicta privilegia suffragari Regularibus per concessionem solùm Prælati Regularis, tunc à solo Prælato Regulari recipere possunt hoc commodum fruendi dicti privilegii.

Quær. 5. An, & quomodò moniales per Ministerium Abbatissæ possint uti, & frui illi pri-

privilegiis, ad quorum usum requiritur factum superioris habentis potestatem spiritualem, ut est privilegium dispensandi in jejuniis, officio &c.

Resp. Posse uti per ministerium Abbatissæ, quia licèt defectu potestatis spiritualis non possit dispensare auctoritativò modo, potest tamẽ ex commissione sui Prælati, ut notat cũ aliis Lezana *t.1.qq.regular.c.26.n.*16. Quę cõmissio utique præsumitur in ipsa, statim ac eligitur in Abbatissam; debet enim habere totùm id, quod requiritur ad rectè, & rationabiliter suum munus exequendum. Unde moniales possunt uti dictis privilegiis per ministerium Abbatissæ, quia tunc censetur dispensare ipse Prælatus, & Abbatissa solùm exequi dispensationem, nec uti aliqua spirituali jurisdictione. Pasqualig. *loc. cit. n.* 749.

Quær. 6. Quibus privilegiis gaudeant moniales tempore interdicti, & cessationis à divinis.

Resp. Gaudere illis omnibus, quibus gaudent viri religiosi sui Ordinis, iuxta superiùs dicta. Unde possunt moniales tempore interdicti generalis in suis Ecclesiis divina officia recitare, submissà tamen voce, januis clausis non pulsatis campanis, & exclusis omnibus; qui causam interdicto dederunt, vel nominatim interdictis. Ita Collect. *Privileg. Mendic. v. interdictum* 3. ibique Capuc. *annot. versic. tertiò tempore interdicti*, Rodriq. & alii. Possunt insuper, cum præfatis tamen limitationibus, facere celebrare Missas sive per sacerdotes sæculares, sive regulares, cũ de utrisque sit par ratio, ita concedente Bonifacio VIII. *in cap. Alma mater de sent. excommunic. in* 6. Hæc omnia militant etiam proportionaliter tempore cessationis à divinis ex privilegio Leonis

X. concesso monachis S. Benedicti, *Peyrin t. 1. de privil. Minim. in Constit. 2. Sixti IV. n.* 52. & alio etiam privilegio Nicolai V. de eligendis sex personis, quæ tali tempore assistant Missis, & divinis officiis, recipiantque Sacramenta positis tamen quibusdam conditionibus, Casarub. Sorb. & Lezana.

Quær. 7. An tempore interdicti gaudeant supradictis privilegiis famuli, aliique monialium officiales.

Resp. Gaudere. Quare famuli, familiares, Syndici, Advocati, Procuratores, & officiales ordinarii possunt per moniales, quibus inserviunt, ad divina admitti. Rodriq. *t. 2. q.* 114. *art.* 1. *& seqq.* Idem de laboratoribus & aliis salario, vel gratis, sive obsequio tantùm inservientibus, asserunt Suar. & Tamburin. *de jur. Abbat. disp.* 6. *q.* 16. *nu.* 8. Nam familia gaudet privilegio domini; Zerol. *in Prax. p.* 3. *v. Episcopi num,* 4. Item puellæ educationis gratia, aliæque fœminę titulo famulatus, aut ex justa alia causa in monasterio degentes dicto gaudent privilegio ex concessione Eugenii IV. facta Cisterciensibus, & relata à Sayro *t.* 5. *de censur. c.* 7. *n.* 22.

Adnotandum tamen diligenter, ut rectè monet Lezana *t.* 1. *qq. Regular, c.* 21. *num.* 20. an quando ponitur cessatio à divinis, vel interdictum auctoritate Apostolica, revocentur privilegia regularium, quia tunc non licebit illis frui; sicuti neque quando scandalum aliquod inde exurgeret propter singularitatem; nec si talia privilegia non sint in usu; neque si solùm sint vivæ vocis oracula, ut est illud Nicolai Franchi Sedis Apostolicæ Legati de admittendis quindecim personis tempore interdicti, quia sunt abrogata.

Quær. 8. An moniales tempore interdicti gene-

generalis possint aliquando publicè divina peragere.

Resp. Posse, pulsatis campanis, voce alta, apertisque ianuis divina facere in festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptionis B. Mariæ. Ita *in cit. c. Alma Mater* Sord. *in addit. ad comped. v. interdictum* 3. §. 3. qui etiam hoc extendit ad festum SS. Sacramenti, & per totam octavam illius per unam Extravagan. Martini V. Immò ex specialibus Regularium privilegiis etiam in festo Conceptionis & Nativitatis B. Virginis & S. Jo. Baptistæ, ac in festis Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum invocationibus Ecclesiæ sunt erectæ, seu quorum corpora in ipsis Ecclesiis recondita existunt, nec non in festis Sanctorum respectivè suarum Religionum, & per octavas earumdem omnium festivitatum; nec non quoties aliquam ex monialibus Monasterii ad professionem admitti, aut in Ecclesia sepeliri contigerit. Ita Leo X. supra adductus, Peyrin. Casarub. Lezan *loc. cit.* & alii. Semper tamen exclusis nominatim interdictis, aut interdicto causam præbentibus.

Quær. 9. An vigore Concilii Triden. *sess.* 25 *de Regular. c.* 12. & Constitutionis Gregorii XIII. cuius initiũ *in tanta rerum*, revocata sint privilegia Regularibus concessa ad celebrãdum tempore interdicti ianuis apertis.

Resp. Non esse revocata. Ita Doctor. quos plena manu congerit, & sequitur Peyrin. *loc. cit. n.* 51. contra Navar. Garziam, & Barbos. Quia mens Concilii fuit, ea tantùm revocare privilegia, quæ à quibusdam vigore quorundam specialium privilegiorum prętendebantur de nullo modo interdictum servando, interquos Milites Hierosolymitani, & Fratres Ministri. Ita Sorb. & Peyrin. *loc. cit.* Et per Cõ

stitutionem Gregorii non revocantur nisi illa privilegia, quæ Concilio adversantur, Medina, Rodriq. & de la Crux. Et redditur omnino certa hæc sententia saltem pro festis suorum Ordinum per Costitutionem Clementis VIII. editam *die* 17. *octob. anno* 1595. Ita enim habet: *Vt temporibus interdicti quacunque etiam Apostolica auctoritate appositis, festa Sanctorum Ordinis S. Francisci &c. solemni ritu celebrentur, perinde ac si interdictum hujusmodi minimè appositum esset. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis ac Vniversalibus, & Provincialibus Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus.* Undeper hanc Constitutionem corruit etiam declaratio Sacr. Congregat. in oppositum relata à Barbosa *in Collect. Bullar. v. Privilegium*.

Quær. 10. An Moniales virtute suorum privilegiorum possint in propria Ecclesia exteriori admittere personas laicas ad sepulturam.

Resp. Ex Pignatel *t.* 4. *consult.* 177. non posse nisi hujusmodi Ecclesiæ habeant jus sepulturæ, vel ex particolari privilegio, vel ex indulgentia speciali. Desumitur *ex cap. in nostra de sepult.* Illudque concedere spectat ad Episcopum ex jure communi; Abbas, & alii *in cap. penult. eod. cap.* & resolvit Rota coram Cavaser. *dec.* 16. *n.* 2. ubi subdit, Legatum à Latere id posse. Et in specie quod laici, sive viri, sive fœminæ, non queant sepeliri in Ecclesia Monialisi exteriori, licèt solvere vellent pœnam Synodalem, declaravit expressè Sac. Congregat. Episc. *in Maceraten.* 8. *Novem.* 1652 Etiamsi essent Principes, & eorum majores ibi tumulati fuissent, *in Gravien.* 1. *Octob.* 1650 Ac nisi de scientia ejusdem Sac. Congregationis, & consensu Monialium, ut *in Feretra-*

na

na 21. *Novemb.* 1603. *& in Vercellen.* 18. *Maji* 1696. Quam licentiam requiri etiam pro ibi construendo sepulchro, decrevit eadem Sac. Congreg. *in Ferrariensi* 12. *Iulii* 1604. illamque concedere solet personis benemeritis, & cum eleemosyna competente, ut *Messanen.* 6. *August.* 1601.

Neque refragatur cap. ubicumque 13. *qu.* 2 Concilii Triburiensis Nam cessant modo rationes Canonis, qui loquitur de facultate eligendi sepulturam in Ecclesiis Monialium stante necessitate temporum, vel locorum. Et secundùm hanc explicationem refellitur objectio deducta ex declaratione Gregorii XIII quam refert Marzil. & ex eo Portel. ex quo Pelizar. *de Monial. c.* 7. *nu.* 10. dicentes illum declarasse, corpora volentium sepeliri in Monasterio Monialium debere sepeliri in Ecclesia exteriori, & non intra claustra, nam talis declaratio intelligenda est juxta *d. c. in nostra* dummodò scilicet ex necessitate temporum, vel locorum, aut ex particulari privilegio, vel indulgentia speciali liceat Ecclesiis Monialium ad Ecclesiasticam sepulturam recipere laicos, qui apud ipsas eligunt sepeliri. Tum quia dicta declaratio est revocata posterioribus decretis supracitatis, per quæ decreta impeditur etiam quoad hoc Monialibus participatio privilegiorum cum Regularibus, qui habent ex privilegio jus sepolturæ, *ex Clement. Dudum de sepult.*

Quær. 11. A quo debeat peragi officium super cadavera, quando ex licentia, vel privilegio in Ecclesiis monialium tumulantur.

Resp. Si moniales sunt exemptæ, à regularibus est peragendum, quia, cùm communicēt in privilegiis cum religiosis sui Ordinis, ut

diximus, exemptæ ſunt à iuriſdictione Parochorum, & aliorum in materia funeralium, ut declaravit Sac. Congregatio 15. *Martii* 1649. Ita quod nullus intra earum Eccleſias nec Canonici nec Clerus poſſunt peragere officia defunctorum, nec reliqua ad huiuſmodi officium pertinentia, Peregr. Lezan. Belat. & Bordon. qui refert deciſum à Sac. Congreg. Concil. 19. *Martii* 1609. Non obſtante quacunque conſuetudine, etiam immemorabili in contrarium. Sac. Congreg. Rituum 8. *Auguſti* 1629. & in aliis ſimilibus declarationibus, quas refert Barboſa.

Si verò ſub Epiſcopi regiminè degant, cenſeo pariter, officium funeris eſſe peragendum à Confeſſario. Quia moniales non obſtante ſubiectione Ordinario, adhuc fruuntur privilegiis, & exemptionibus regularium. Tum quia ſicuti quo ad perſonas à iuriſdictione Parochorum ſunt plenè exemptæ, ita etiam quo ad Eccleſias; nam locus & perſona, ut alibi adnotavimus cum Sperello, ambulant pari paſſu. Tum quia Confeſſarius eſt monialium Eccleſiæ Parochus, in illis enim exercet omnia iura parochialia, unde ad ipſum ſpectare debet officium funeris privativè quo ad alios.

Quær. 12. An moniales delinquentes confugientes ad Eccleſiam gaudeant immunitatis privilegio, ita quod à Superiore extrahi non poſſint, ut puniantur.

Reſp. Non gaudere, ſed abſolutè poſſe extrahi, docet aliis relatis Peregrin. *de immunit.* *c.* 12. *n.* 3. Quia immunitas perſonalis, quæ monialibus competit, non impedit, quin puniantur à ſuperiore, ergo neque impediet immunitas localis, quæ vel minor eſt perſonali, vel ſaltem non potentior, cùm utraque oriatur

ex eo,

ex eo, quod tam persona, quam Ecclesia sint Deo dicatae. Gaudere verò affirmant alii quā plures penes eumdem Peregrin. *loc. cit.* quia privilegium immunitatis Ecclesiarum est locale; unde illo gaudere debent quicunque ad Ecclesiam confugientes, quia natura privilegii concessi loco talis est, ut omnes existentes in tali loco comprehendat. Utramque sententiam conciliat Gambacurta *lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 10. & ait, posse extrahi, quando Superior procedit ad pœnitentias salutares ut pater, non ad ultrices pœnas, ut judex.

Quær. 13. An Moniales gaudeant aliquo privilegio, per quod excusentur à recitatione Officii Divini.

Resp. Clemens VII. ut *in Compend. privil. v. Moniales* §. 30. indulsit Monialibus Clarissis sub cura Fratrum Minorum degentibus, quòd propter imperitiam, judicio Prælatorum, Confessorum, vel Abbatissarum satisfaciant dicendo Officium laicarum. Idē Clemens concessit Regularibus, qui occupantur infirmitate propria, aut infirmorum fratrum curatione, quod satisfaciant pro horis canonicis, recitando certos Psalmos per superiorem eis assignandos, numero non minùs septem, aut sex cum devotione, & Orationem Dominicam septies, & Symbolum Apostolicum bis. Graviter verò ægrotantes Orationem Dominicam septies in die recitando, septem horis canonicis pariter satisfaciant. Concessit insuper Innocentius IV. per Bullam X. Monialibus Sanctæ Claræ, & consequenter etiam aliis per communicationem ut casu quo ob rationabilem causam non possint dicere horas canonicas, satisfaciant, laicarum Officium recitando. Occasio autem vel causa rationabilis cēsetur adesse, si monia

iis sit scrupulosa circa recitationem Officii divini, si sit fatigata ex aliquo extraordinario labore, si præ manibus habeat aliquam extraordinariam applicationem, quæ illam defatiget, vel angat, & similes. Ita Salmaticenses *in Theol. mor. tom. 4. tract. 16. c. 3. punct. 7. num. 62.*

Quær. 14. An monialis admissa ex vi privilegii Clementis VII. superius relati ad recitandas orationes laicarum, peccet mortaliter si eas omittat.

Resp. Videtur quòd sic, quia orationes laicarum, cùm subrogatæ sint in locum officii divini, ad quod monialis tenebatur sub mortali, trahunt secum eamdem obligationem; nam subrogata res censetur eadem cum principali, & sub eadem dispositione comprehenditur. Authent. *de hered. ab intest. venien.* & notat Bald. Decian. Natta, & Rota coram Merlino *decis.* 445. *nu.* 2. Negant tamen Salmaticen. *loc. cit. num.* 51. Quia monialis illa per inde se habet ac monialis laica, quæ sub mrotali ad talem recitationẽ non tenetur. Et regula illa de subrogatis non procedit quando versamur in odiosis, aut privilegiis, ex traditis à Barbos. *de axiom. jur. axiom.* 223. *num.* 4. 6. *& seqq.*

Quær. 15. An vigore privilegii Leonis X, possint Moniales satisfacere præcepto recitandi horas canonicas, si illas tantùm mentaliter dicant.

Resp. Affirmant sine ulla distinctione Io. de la Crux, Sanctorius, Persicus, & Tamburin. *Opusc. de Sacrif. Missa lib. 2. cap. 9. §. 3.* Limitat Peyrin. *De Privil. Minim. ad Const. 28. Leonis X.* quo ad scrupulosos, & secundùm illam partem tantum, quę secretè esset dicenda. Negant absolutè, & meritò Baldellus, Le-

zana,

zana, & Diana, quia dictum privilegium, utpotè vivæ vocis oraculo concessum, modo sublatum est per Constitutiones Gregorii XV. & Urbani VIII.

Quær. 16. An Moniales gaudeant aliquo privilegio pro supplendis defectibus in Officio divino commissis.

Resp. Innocentium VII. & Alexandrum VI. concessisse, quòd, quando Regulares aliquid omittunt in divino Officio, non ex dolo, possint supplere cum aliquo Psalmo, vel dicendo Orationem Dominicam, vel Ave Maria. Et Sixtus IV. indulsit non valentibus persolvere divinum Officium benè, ac diligenter in choro, prout tenentur, vel ex defectu visus, aut auditus aliquid prætermiserint, non teneantur illud omissum iterum persolvere, sed dicant unum Psalmum in fine horarum, & sufficiat. Quæ privilegia locum habent, ut advertit Navarrus, quando agitur de parte non notabili. Alia etiam privilegia ad hanc materiam spectantia refert Casarub. *in compend. v. officium divin. n.* 1. 5. & 6.

Quær. 17. Quid indulgeat Leo X. per orationē illā *Sacrosanctæ* in fine Officii solitam recitari.

Resp. Indulgere, ut posint acquirere remissionem omnium defectuum ex umana fragilitate in divini Officii recitatione commissorū. Ad hanc autem remissionem consequendam requiritur primò, quòd ille defectus contractus sit tantùm culpa veniali, quia ea oratio nō potest habere tantam efficaciam, ut deleat mortalia, etiam ex voluntate Papæ. Secundò requiritur, quòd illam recitans non sit in peccato mortali, aliter oratio illa nihil prodesset, quia venialia non remittuntur remanentibus mortalibus, ut omnes docent Theologi cum D. Thoma, Tertiò requiritur, quòd

ad illorum remissionem se disponat saltem per actum attritionis sufficientem ad destruendum peccatum veniale; nam hæc oratio delet prædictos defectus veniales, quatenus est sacramentale, sacramentalia autem non remittunt peccata venialia ex opere operato; quia non sunt instituta à Christo, sed ex opere operantis; qui proinde debet esse dispositus saltem per actum attritionis excitatum per sacramentalia, & hęc est communior opinio de sacramentalibus. Vide Fabrum *disp.* 42. *de Pœnit. num.* 54.

Quær. 18. An moniales sive exemptæ, sive Ordinario subjectæ gaudeant omnibus indulgentiis non solùm proprii Ordinis, sed etiam aliorum Ordinum Regularium.

Resp. Gaudere. Philippin. in *Filiat. Spirit. num.* 437. cum communi, & clarè habetur ex Bulla Pauli V. §. 8. ubi ait; Volumus autem, ut omnes supradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religiosis Regularibus unius Ordinis jam monastici, quàm mendicantis dumtaxat concessæ, etiam omnibus monialibus cuiusvis regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viventibus, & perpetuam clausuram servantibus, tam Ordinariis locorum, quàm etiam Regularibus cuiuscumque Ordinis, regulæ, & instituti, suffragentur.

Quær. 19. An moniales immediatè Sedi Apostolicæ, aut Ordinario subiectæ possint in suis templis exponere indulgentias Ecclesiis Ordinis pro Sæcularibus concessas, v.g. Indulgentiam Portiunculæ, loquendo de monialibus Ordinis Minorum.

Resp. Negat Pellizar. *de monial. cap.* 9. *nu.* 40 quia tenor concessionis pręcisè loquitur de Ecclesiis Ordinis, templa autem monialium Se-

Sedi Apoſtolicę, vel Ordinario immediatè ſubiectarum, verè Eccleſiæ Ordinis dici non poſſunt, ut potè à poteſtate Ordinis exempta Affirmat nihilominùs Nogueira *diſp.* 1. *q.* 10. *n.* 14. & ſuadet ratio; ſicut enim moniales, ut diximus, per hoc, quòd ſubdantur Ordinariis, non deſinunt eſſe moniales ſui Ordinis; ita neque earum Eccleſiæ per hoc, quod ſint Ordinariis ſubiectæ, deſinent eſſe Eccleſiæ ſui Ordinis; nam locus, & perſona ambulant pari paſſu, ut notat Sperel. *dec.* 3. *num.* 4. & ideò hanc ſententiam in terminis Indulgentiæ Portiuſculæ ſuſtinet aliis relatis Gobat *t.* 1. *p.* 2. *c.* 9. *n.* 354. §. 3. quia Sixtus IV. hanc indulgentiam ad omnes S. Franciſci Eccleſias extendit ſine aliqua exceptione, ut tradunt Miranda, Emanuel, & Hieronymus Rodriq. adducti à Nogueira *loc. cit.*

Alia plura extant pro monialibus privilegia, quorum aliqua ſparſim in hoc tractatu referuntur, reliquia verò penes privilegiorum Regularium Collectores videri poſſunt.

CAPUT XI.

De Particularium Monialium obligationibus, & Privilegiis.

§. I.

De obligationibus, & Privilegiis Abbatiſſæ.

Quær. 1. AN Abbatiſſa teneatur ſub mortali tollere tranſgreſſiones regulæ, quæ in ſubditis non ſunt peccatum mortale.

Resp. Videri quòd non. Non enim potest esse urgentior obligatio vitandi, vel tollendi alienas transgressiones, quàm proprias; sed ad vitandas, vel tollendas proprias transgressiones Abbatissa non tenetur sub gravi, quia regula tam strictè non obligat; ergo neque ad tollendas alienas. Ita Lorca *in* 2.2.*D.Th.dis.* 45.*nu.*4. Verùm opposita sententia sustinenda. Nam ad decorem, & perfectionem religionis multæ observantiæ institutæ sunt, quæ vel non obligant singulas, vel obligant tantùm ad culpam venialem, ut silentium, ieiunia, &c. quæ tamen si deficerent, grave detrimentum pateretur religio. Unde cùm Abbatissæ incumbat conservare religionis integritatem, si negligat hæc instituta inviolata custodire, in re magni momenti deest suo muneri, & peccat mortaliter. Ita Trullench. & alii, quos refert, & sequitur Bartholomæus à S. Fausto *q.*152. *n.* 3.

Quare Abbatissa dissimulans, regulam, seu constitutionem abire in desuetudinē, & non attendens ad promovendas moniales ad perfectionem, quam postulat status, ipsa mortaliter peccat, quamvis moniales non peccēt nisi venialiter. Tenetur itaque corrigere, & castigare etiam sub mortali, quando videt observantię regularum, aut constitutionū grave damnum imminere: aliter, si ob verecundiam, timorem, aut pusillanimitatem dissimulèt, erit in statu perditionis. Etiam peccata venialia frequentia monialium tenetur carpere, & corrigere, quando aliàs imminet periculum, ne disciplina religiosa magna ex parte minuatur, Lugo, Diana, Peyrin. & alii. Aliquando tamen poterit dissimulare aliqua peccata minora, quæ scilicèt scandolosa non sunt, nec ab animo obstinato patrata, *cap.*

ipsa

ipsa pietas, §. *verum* 33. *quæst*. 4. Nec non dissimulare ad tempus peccata illius, quæ efficeretur deterior, si peccatum relinquere compelleretur; nam minus malum quandoque sustinendum est, ut majus evitetur, *cap. duo mala dist*. 13.

Quær. 2. An licitum sit Abbatissæ, moniales errantes aliquando conviciis increpare.

Resp. Affirmat ex D. Thom. Peyrinus *tom*. 2. *de Prælat*. *q*. 2. *cap*. 3. §. 16. *num*. 147. Quia si licitum est, illas disciplinæ causa verberare, cur non licebit ob eandem rationem illas conviciis reprehendere? Ad hoc tamen ut reprehensio contumeliosa fiat sine peccato, debet fieri cautè, modestè, & cum magna necessitate, & solùm debet significari vitium, cujus emendatio prætenditur, non alia vitia iam correcta, & emendata. Cavendum insuper est, ne fiat ex ira, alioquin peccaret mortaliter Abbatissa, Navar. Silvest. & Peyrin. *loc. cit. num*. 148. Sicuti pariter peccaret reprehendendo monialem coram secularibus vel etiam Novitii (nisi fortè coram ipsis peccasset) quia monialis sic obiurgat multùm apud illos gravaretur.

Quær. 3. An Abbatissa sit capax potestatis spiritualis.

Resp. Negativè. Ita communiter cum D. Thom. *in* 4. *dist*. 19. *quæst*. 1. art. 1. Immò esse incapacem iurisdictionis spiritualis etiam de legatæ, tradunt Sotus, Victoria, Abbas, & alii, contra Salas, Bonac. & Tamburin, Sicut enim, quia est incapax Ordinis, neque ex delegatione potest ei competere potestas Ordinis; ita quia est incapax iurisdictionis spiritualis ordinariæ, erit etiam incapax delegatæ. Hinc est, quòd ex defectu potestatis spiritualis, non possit in signum superioritatis bene-

benedicere in loco publico neque aquam, neque vestes in forma Ecclesiæ: potest tamen moniales benedicere ad modum, quo parentes suos filios benedicunt, Silvest. Mirand. Tamburin. & Pasqualig. *in Lauret. num.* 743. Nec potest docere in Ecclesia, aut concionari, neque ex Summi Pontificis dispensatione quia hoc mulieribus prohibetur divino præcepto. *Ad Timoth.* 1. *cap.* 2. Neque declarare Evangelia, aut super iis verba facere, neque istruere moniales super casibus conscientiæ; quare si in hoc contraveniret, mortaliter peccaret, quia in re gravi faceret contra præceptum divinum, nisi excusaretur ratione parvitatis materiæ, quę attendenda est quoad quantitatem sermonis, non quoad numerum quia semel usupare sibi munus prohibitum, sufficeret ad peccatū mortale. Solum igitur poterit habere hortatorios sermones ad moniales, etiam in Capitulo, ita tamen, ut non utatur testimoniis Sacrę Scripturæ, quia tunc non purè hortaretur, sed instrueret, & doceret. Ita Pasqual. *loc. cit.*

Quær. 4. An Abbatissa possit dispensare moniales subditas quoad edendas carnes, seu lacticinia, quoad ieiunia, & cæteras religionis observantias.

Resp. Non posse, quia hoc quoque dependet à iurisdictione spirituali, qua caret. Ita Heriq. Sanch. Faust. & alii. Verùm, licèt non possit dispensare auctoritativo modo; potest ministerialiter, & ex commissione sui Prælati, ut notant Tamburin. Lezana *t. 1. qq. reg. cap.* 26. *num.* 16. & alii. Quia tunc censetur dispensare ipse Prælatus, & Abbatissa solùm exequi dispensationem. Rursus potest etiam declarare, quòd hìc, & nunc ieiunium seu aliquod præceptum cesset obligare. Et

in

in hoc sensu accipienda sunt privilegia, quæ videntur concedere Abbatissæ facultatem dispensandi.

Quær. 5. Quid possit Abbatissa circa monialium subditarum vota.

Resp. Ob deficientiam potestatis spiritualis neque posset in votis monialium dispensare, ut tradunt communiter Doctores. Hujusmodi tamen vota, si non sint reservata, dispensari, & commutari poterunt ab earundem Prelatis, etiam Regularibus, si ipsis subjiciantur. Ita Richard. Sotus, Silvest. & alii. Ab Abbatissa verò poterunt solummodo irritari, in quo conveniunt omnes Doctores. Quia Abbatissa habet potestatem dominativam supra moniales sibi subditas, quę major est, quàm sit parentũ supra filios, cùm monialium volũtas ratione voti obedientię sit traslata in voluntatem Abbatissæ, & ideò, si parentes possunt ratione potestatis dominativæ vota filiorum irritare, poterit à fortiori monialium vota irritare, Abbatissa. Et hoc habet locum non solùm quoad vota, quæ versantur circa materiam supererogationis, sed etiam quoad vota de materia, quę cõcernit regulã, quia etiã in iis voluntas subditi subordinatur voluntati Superioris, & ab illa dependet. Silvest. Navar. Sot. & Tambur. quos adducit Pasqual. *loc. cit.* ubi subdit, hanc facultatem extendi etiam ad votum transeundi ad strictiorem, contra Lessium, Tambur. & Pellizar. quia hujusmodi votum ante executionem non immutat subjectionem, quam habet religiosus ex natura religionis, unde semper remanet votum voluntatis subordinatę, & proinde sẽper stat sub potestate dominativa Superioris.

Quær. 6. An Abbatissa possit irritare vota emissa cum ipsius consensu.

Resp.

Resp. Negat Richard. quia dum Prælatus consentit voto, non pendet amplius ab ejus potestate, nec habet ampliùs tacitam conditionem, si Prælatus velit. Affirmant Cajetan. Silvest. & Armilla. Quia per hoc, quòd Prælatus consentiat, sicuti non tollitur subjectio religiosi, sed manet in eodem statu priori, ita etiam voluntas ipsius quoad omnes suos actus remanet dependens à voluntate Superioris, & ipsi subordinata, & proinde retinet potestatẽ dominativam supra voluntatem subditi, & consequenter facultatem irritandi votũ. Verum tamen est, quòd ad irritandum votum emissum de Superioris cõsensu, exigitur sufficiens causa, alioquin Abbatissa, seu quivis Superior peccaret; ut specialiter tradunt Panormit. Cajet. Rodriq. & Tamburin. Quia, cùm semel consenserit, non potest amplius sine iusta causa recedere; irrationabiliter enim subtraheret Deo obsequium illud, quod per executionem voti resultat, & quod ipse obtulerat in voluntate subditi. Si verò Abbatissa non consentit in votum, potest illud absque causa irritare, etiam si sit de materia concernente regulam, quia est satis iusta causa irritandi, quòd subdita conservetur in illo statu obligationis, quam habet ratione regulæ, nec eius onera augeantur. Pasqu. *loc. cit.*

Quær. 7. An Novitiarum vota possit irritare Abbatissa.

Resp. Non posse. Palud. Silvest. & Lessius. Quià cùm nondum emiserint votum obedientiæ, earum voluntas est adhuc sui iuris. Et hoc valet tam quoad vota emissa ante ingressum, quàm quoad emissa post ingressum; solummodò poterunt illa quoad executionem suspendi, si officiant probationi, ut notant Lessius, & Silvest. citati, quia

quòd

quòd non impediatur exercitium probationis est causa valde iusta differendi executionem voti. Vota verò, quæ à Novitia fuerunt emissa, dum erat sub potestate parentum, poterit irritare Abbatissa, quia in Ordine ad regendam Novitiam in parentum locum succedit, & proinde etiam in eorum potestatem dominativam.

Resp. 8. An Abbatissa possit instituere beneficia, & capellanias conferre.

Quær. Posse. Deducitur *ex cap. dilectæ de Major. & obedient.* & docent Felin. Gonzal. & alii; hoc enim præstat Abbatissa quoad titulum, & possessionem tantùm, non autem quoad potestatem, quàm habet beneficiarius quoad iurisdictionem fori externi; nam hanc accipit ab eo, qui admittit, & authorizat collationem, & institutionem, ut notat aliis relatis Tamburin. *de jure Abbatis. disp.* 33. *quæst.* 12. Unde tota institutio, & collatio in nominatione consistit iuxta *cap.* 1. *de Monach.* ut tradit Felin. Quare Abbatissa in supradictis actibus se habet tantum ministerialiter, & exequitur tamquam procuratrix, quę sunt iurisdictionis, ut notat Gloss. *in cap. Novam de pœnitent. & remiss.*

Quær. 9. An Abbatissa habeat ius suspendendi clericos suæ iurisdictioni subiectos.

Resp. Non posse, prout suspensio est censura ecclesiastica, quia caret spirituali iurisdictione, Ex quo sequitur, quòd neque à fortiori possit interdicere; aut excommunicare, ut habetur *ex cap. dilecta de Major. & obedien.* & docent communiter Doctores in materia de censuris. Poterit tamen privare illos beneficiis, auferendo, quod dedit, scilicèt titulum, & possessionem; nam posita hac ablatione, censetur Summus Pontifex

sex auferre jus spirituale;quia, sicuti beneficium confertur dependenter à designatione Abbatissæ, & collatione tituli, & possessionis,ita etiam censetur conservari jurisdictio à Summo Pontifice dependenter ab iisdem; quibus sublatis, reliqua caduca fiunt, Pasqu. *loc. cit. num.* 741. Poterit etiam, Capellanum per Patronum monasterii præsentatum impedire, si sit juvenis, vel non sit idoneus. Immò invito Patrono etiam amovere ex facilioribus causis, quàm amoventur alii instituti. Feder. de Senis *cons.* 95. *num.* 3. ubi quòd amovere illum non possit, etiam cum Conventu, si dignus non sit amotione; quòd si vel non admittat; vel amoveat sine causa, potest per Superiorem compelli etiam censuris Ecclesiasticis.

Quær. 10. An Abbatissa possit ab officio amovere monialem suspectam, & inditiatam tantùm de aliqua culpa in ejusdem officii exercitio commissa.

Resp. Negativè cum Antonio à Spiritus Sanct. *in direct. regul. tract.* 4. *disp.* 4. *sect.* 4. *nu.* 177 Licèt enim Abbatissa possit auferre à moniali illud officium, v.g. januam, Sacristiam &c. concurrente tamen tali circumstantia quòd fuerit inquisita, vel suspecta magnum gravamen inferret moniali, quia videretur intuitu delicti auferri, atque adeò esset confirmatio quædam delicti, quæ injusta est, dum de illo non constat. Hoc tamen intelligendum est, quando ex tali amotione monialis fama periclitaretur ita Rodriq. Peyrin. Torres, quos refert, & sequitur Girag. *part.* 3. *dub.* 6. *n.* 66 unusquisque enim tenetur bonam proximi famam non lædere; quando tamen ex tali amotione ejus fama non periclitatur, potest illam Abbatissa à tali munere amovere; in hoc tamen

men cum maxima prudentia est procedendum; ita Torres & Palaus, quos refert & sequitur Girag. *supra n.* 67.

Quær. 11. An Abbatissa habeat liberam bonorum sui monasterii administrationem.

Resp. Habere quoad omnia, quorum fœmina est capax. Ita omnes ferè Doctores *in cit. cap. dilecta*, juxta Glos. Quod intelligendum est juxta Constitutiones, & statuta religionũ. Sanch. in Decal. *lib.* 7. *c.* 19. *n.* 44. ubi addit, propterea posse Abbatissas dare monialibus sibi subditis facultatem habendi peculium, & convertendi in proprios usus, quæ labore manuum acquirunt, dummodò consuetudo, aut Constitutiones religionis non obstent. Sicuti etiam possunt suis monialibus licentiam concedere, dandi, & recipiendi, quam suis subditis dare possunt etiam Prelati, nisi jure, vel consuetudine sit illis prohibitum. Quare non possunt licentiam concedere faciendi munera immoderata, & maximè quibusdam personis ad moniales non pertinentibus, id vetante obligatione conservandi votum paupertatis.

Quær. 12. Quam summam de bonis monasterii possit expendere Abbatissa.

Resp. Posse expendere omnem illam summam, quæ in commodum, decentiam, & splendorem communitatis cedit; dummodò monasterii vires, & status religiosi terminos non excedat. Salmaticen. *tom.* 3. *tract.* 13. *cap.* 6. *punct.* 7. Cùm enim illi incumbat bonorum monasterii administratio, substituitur loco totius communitatis, ut id faciat, expendat, commutet, emat, vendat &c. quę communitas faceret, si prudenter se gereret. Quare potest ex bonis superfluis monasterii eleemosynas elargiri vel suis parentibus si indigeant, vel pro nuptiis puellarum, atque adeo pro com-

complenda dote puellæ pauperis in religionem recipiendæ usque ad summam decem aureorum singulis annis, vel si conventus sit dives, etiam bis in anno, & hoc sine consensu monasterii, si aliud non præscribat regula, vel religionis consuetudo, aut Superioris prohibitio. Peyrin. *t.* 2. *quest.* 1. *cap.* 5. §. 1. *nu.* 56. Non tamen potest in opera pia, ornatum Ecclesiæ, & fabricam superfluam monasterii expendere notabilem summam, si moniales patiuntur necessitatem; quippe Abbatissa dispensatrix est eorum bonorum iuxta cuiuslibet indigentiam, utpotè quæ toti communitati sunt destinata. Ita aliis relatis Sanchez *in sum. lib.* 7. *cap.* 19. *n.* 28. qui pariter *n.* 19. sustinet, quod neque potest sibi licentiam assumere ad superflua, scilicet ad ea, quę nec ad suos usus, nec ad conventus debitam provisionem, ac decentem administrationem sunt necessaria. Imò neque quo ad suos usus potest assumere, nisi ea, quę aliis potest concedere, quia non minus quam aliæ moniales voto paupertatis adstringitur.

Quær. 13. An Abbatissa teneatur bona communitatis suis subditis dividere attenta meritorum, & necessitatis, non verò personarum ratione.

Resp. Affirmativè. Ita Lugo *de just. disp.* 1. *sect.* 3. *t.* 1. Quia subditæ iuxta proportionem meritorum, & necessitatis exigentiā habent ius ad omnia bona religionis, Lessius *de just. cap.* 22. *dub.* 3. *n.* 15. *lib.* 2. Unde Abbatissa nō potest ad libitum sibi, vel alteri meliorē cellam vestem, cibum, vel potum tribuere; sed hæc omnia, & alia iuxta merita, & necessitates regularum, & non secundùm dignitates in monasteriis reformatis debēt dividi; ex bonis enim communitatis nulli etiam Abbatissæ aliqua

qua portio assignatur, Navar. 3. *commen. de reg. n.* 6. sed sunt omnia destinata indivisè pro omnibus alendis, & sustẽtandis; & licèt in religione aliquis ordo sit servandus, iste ordo ille debet esse, quem necessitas exegerit. Undè si dignor æqualiter indigeat ac inferior, tunc præferenda est dignior, non tamen si inferior in majori fuerit necessitate, nam ordo charitatis tunc postulat, ut inferior sive in dignitate, sive in ætate superiori prȩferatur.

Imò, cùm Abbatissa constituta sit non in sui ipsius, sed subditarum utilitatem, & commodum, ut cum cummuni docet Peyrin. *de Prælat. q. 1. cap. 7. nu.* 2. sequitur quòd non procurando magis utilitatem communem, & particularem subditarum, quàm propriã peccat mortaliter, quia lædit justitiam operando in re gravi cõtra finem Prælatitiȩ, Peyrin. *supra n.* 14. Sicut pariter peccat si ad sui famulatum assumat plures conversas, vel utatur actionibus aliarum monialium pro sua utilitate, & conservatione; utitur enim actionibus subditarum sine jurisdictione, nam habet solùm jurisdictionem utendi hujusmodi actionibus in bonum commune. Girag. *supra n.* 33.

Quær. 14. Quos contractus possit Abbatissa sine Capituli consensu celebrare.

Resp. In contractibus de rebus modicis, quȩ pertinent ad victum, & vestitum monialium, Capituli consensu nõn indigere, quia durissimum esset, quòd quoties aliquid ad monialium usum vult emere, teneretur Capitulum convocare. In contractibus verò gravioris momenti debet Capituli consensus intervenire, *ex cap. ea noscitur, de his quæ fiunt à Prælato*, quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

Quær. 15. An teneatur conventus stare con-

contractui facto de consensu Abbatissæ, & majoris partis Capituli, si talis contractus cedat in damnum monasterii.

Resp. Affirmativè. Nam delictum Prælati, & Capituli nocet Ecclesię, *cap. 2. de ordin. cognit.* Tum quia cùm Monasterium consenserit ut tale damnum, nulla ei facta est injuria. Quod verùm est etiam si tale monasterium habeat tantùm Vicariã loco Abbatissæ mortuę; cùm enim talis Vicaria habeat eamdem potestatem jurisdictionis, ac Abbatissa, si simul cum Capitulo contrahit, valet contractus; Bordon. *resolut.* 53. *n.* 12. ubi alios adducit.

Quær. 16. An Abbatissa nomine conventus, sed sine ejus consensu, mutuas percipiens pecunias ad usum monasterii, obliget conventum, si illa absque conventus commodo in suis usibus expendat.

Resp. Negativè. Nam cùm conventus commodum ex tali mutuo non reportat, nequè debet incommodum reportare. Ita Tapia, & Bordon. *loc. cit. q.* 8. Imò addo, quòd, si Abbatissa à Capitulo postularet consensum ad petendam dictam pecuniam mutuam, & totum Capitulum taceat, adhuc si Abbatissa eas in suum commodum expendit, conventum non manere obligatum, nam in præjudicialibus ex taciturnitate, & non resistentia consensus non inducitur, Pasqualig. *c. 2. qu.* 195. Aliter dicendum est si illa pecunia recepta sit nomine conventus, ad sublevandam ejus indigentiam, & conventus in tali mutuo verè consensit, licèt postea ab Abbatissa malèe xpenderetur. Nam, cùm acceptatio mutui legitimè facta fuerit, remanet conventus obligatus, Sanch. *lib. 7. moral. cap.* 31. *num.* 13.

Quær. 17. An Abbatissa cum consensu

Capi-

Capituli possit remittere summam debitam monasterio.

Resp. Posse ex justa causa docent Sanch. Alphons. de Lione, Lugo, & alii relati, & approbati ab Ant. à Spiritu S. *tract.* 4. *disp.* 4. *sect.* 3. *n.* 67. qui idem asserit *num.* 398. cum Lezana de repudiatione legati, aut hæreditatis. Secùs verò justa causa cessante, quia Abbatissa, utpote bonorum monasterii administratrix, non domina, illi non potest præjudicare. Quòd si de facto Abbatissa repudiet legatum, aut hereditatem sine causa, peccat quidem mortaliter, quia notabiliter lædit monasterium, non tamen incidit in pœnas Extravagantis *Ambitiosæ*, quia acquisitio ad effectum incurrendi pœnas non dicitur alienatio. Lezana *tom.* 2. *cap.* 19. *n.* 60. ex Riccio, Gavanto, Barbosa, & aliis. At neque cum causa posse Abbatissam propria auctoritate, vel cum consensu Capituli remittere summam debitam, aut repudiare hereditatem, censeo cum Molina, Lambert. Bonac. & aliis, quia in utroque casu monasterium habet jus ad rem, cui proinde neque Abbatissa, neque Capitulum potest renunciare, ut infra videbimus.

Quær. 18. Quid possit, aut non possit Abbatissa cum Capitulo quoad bonorum monasterii alienationes.

Resp. Non posse Abbatissam neque cum consensu Capituli disponere de rebus, quæ sunt de proprietate monasterii, sive res sint mobiles prætiosę, quæ servando servari possunt, ut sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, casulę prętiosæ, calices, tapetes, nec non argentea, aut aurea vota magni valoris alicui sacræ imagini oblata, & similia: sive sint immobiles, inter quę computantur non solùm res cor-

porea,

poreæ, & fixæ, sed etiam actiones, jura; & redditus longi temporis, seu jus diuturnum ad illos, nec non jura, seu debita rerum immobilium, seu mobilium pretiosarum.

Hinc non potest Abbatissa locare bona monasterii ultra triennium, neque transigere; aut compromittere super bonis monasterio incorporatis, vel quæ ipso jure ad illud perveniunt. Ita Fill. Luc. Rebuf. & alii. Excipe nisi res sit litigiosa, vel præjudicialis, Bordon. *resol.* 21. *num.* 59. Neque oppignorare bona mobilia monasterii pretiosa, ex declaratione Sac. Congregationis teste Lezana *v. alienat. n.* 14. nisi maxima urgeat necessitas, ratione cujus neque Pontifex, neque Sac. Congregatio possit adiri. Peyrin. *in formular. litt. A. cap.* 11. *num.* 3. Consensus tamen Episcopi est expectandus. Neque imponere censum; aut servitutem super bonis monasterii, sive servitus sit per hypotecam specialem, aut generalem; ut cum Quaranta, Novario, & aliis docet Ventriglia *annotat. de alienat.* §. 2. *num.* 7. sivè per fidejussionem, aut contractum assecurationis; quia per hujusmodi servitutes bona monasterii remanent obligata satisfactioni. Neque recipere pecunias ad cambium cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis. Sac. Congreg. 21. *Maii.* 1626.

Poterit tamen alienare fructus, & alia bona quæ servando servari non possunt. Ita omnes cum Gajet. *cap.* 75. Nomine autem fructuum veniunt præcisi fructus, non verò res frugifera. Unde alienare non potest gregem ovium licèt possit fructus gregis; sicuti neque boves & alia animalia ad culturam agrorum monasterii necessaria; quia utpotè agris accessoria; & addicta computantur cum illis inter bona stabilia. Suarez *to.* 4. *de relig. tract.* 8. *cap.* 27 *num.* 28.

n. 18 Secùs si non sint addicta, Panormit. *in cap. nulli de reb.Eccles. non alien.* Vel si affixa, versantur tamē in aliquo discrimine. Donat. *Rer. Regul. t.* 1.*p.*2.*tract.*14.*q.* 21. *n.* 61. Pretium tamen debet investiri in alia, calamitate transacta.

Neque potest cædere arbores fructiferas, aut infructiferas in magna quantitate, neç etiam paucas, sed maximæ æstimationis. Bonac. *t.* 1. *tract. variar. disp.* 2.*q.unica,punct.*2. *de alien.bonor.*Benè tamen potest cædere illas, quę sunt nimis densæ, vel caducæ, vel quarum totus, aut præcipuus fructus consistit in incisione. Unde non est prohibita incisio arborum ex nemoribus ad eas vendendas pro utilitate monasterii, dummodò ex tali incisione damnū notabile nemori non inferatur; Palaus *tr.*12. *disp.unica p.*15. §.1. *n.*7. Neque incisio arborū infructiferarum, & umbratiliū, ad hoc ut earum loco fructiferæ substituantur, si aliàs tales arbores non serventur ad amænitatem, Peyrin. *t.*1. *privil. const.* 9. *n.* 17. quidquid in contrarium afferat Bonac.*loc.cit.* qui admittit posse cędi arbores ad reparationem monasterii, quia hæc incisio est potiùs localis mutatio, quàm alienatio.

Quær. 19. An dentur alii casus, in quibus Abbatissa cum assensu Capituli, & licentia Episcopi possit res monasterii alienare.

Resp. Affirmativè. Primus est, quando agitur de parva re, quę sit modici valoris, scilicèt quæ non excedat scuta vigintiquinque monetę Romanę, Genuens. Quaranta, & alii, & alienatio sit in evidentem utilitatem monasterii. Secundus, quando alienatio est necessaria ex præcepto testatoris, ut ob fidei commissum. Tertius, quando est necessaria ex lege contractus, ut propter pactum de retro-

vendendo in eodem contractu incontinenti apppositum, quando res fuit acquisita monasterio. Quartus quando hæreditas est gravata ære alieno; tunc enim vendi vel consignari potest creditori pro tanta parte, qua illi possit satisfieri, quia hæreditas secùdùm illam partem, quæ necessaria est pro solvendis debitis; non acquiritur absolutè, sed solùm in ordine ad extinguenda debita, & ideò est acquisitio temporanea, & ex vi ejusdem hæreditarii juris resolubilis, ac proinde non incorporatur bonis monasterii; Bordon. *resol.* 27. *n.* 63. Pignatel. *t.* 6. *consult.* 95. *n.* 36.

Item quando alienatio est necessaria jure exigente, ut si legentur bona immobilia fructifera, vel mobilia pretiosa monasterio illorum bonorum incapaci, ut docent Soncin. *reg.* 110. *n.* 3. Dec. *in c. in præsentia de probat. n.* 271. & Quaranta *n.* 41. §. 6. Sicut etiam potest alienari res inutilis monasterio, ut si relinqueretur Bibliotheca magni valoris. Quod verum etiam si ea omnia relicta essent cum conditione, ne alienarentur, Filiuc. *tract.* 44. *c.* 6. *n.* 6. cum Rosel. Rodriq. & aliis. Pretium tamen converti debet in alia mobilia monialibus convenientia.

Quær. 20. An pecunia redacta ex redemptione census, vel ex aliqua re immobili, aut mobili pretiosa, possit per Abbatissam sine solemnitatibus alienari solvendo debita monasterii.

Resp. Non posse. Ita Rodoan. Ric. Genuen. & alii relati à Delbene *tom.* 2. *dub.* 17. *n.* 17. Sicuti enim sine solemnitatibus non potest pro extinctione debitorum vendi res immobilis, vel mobilis pretiosa, ita neque pecunia, quæ loco rei successit, *arg. ex l. ita constante, ff. de jur. dot.* Imò neque pecunia relicta à

testa-

testatore sine aliquo onere expendi potest in extinctionem debitorum, si auctoritate Abbatissæ, & Capituli destinetur ad emendam rē immobilem, vel mobilem pretiosam, Vasquez cū aliis quos refert, & sequitur Palaus; nam cùm talis pecunia jam sit destinata ad rem immobilem emendam, inter res immobiles computatur, sicut de quacumque alia pecunia ad hunc effectum destinata docèt cū aliis Lezana *t.* 2. *c.* 19. *n.* 59. liccèt contrarium teneat Bordon. *loc. cit.* ubi aït pecuniam destinatam ad emenda immobilia, distrahi posse ad emenda mobilia necessaria monasterio. Posse tamen pecuniam ex census extinctione, vel mobilium pretiosorum venditione retractam implicari in extinguendo censu super bonis monasterii inconsulta Sacr. Congregatione, docet Anton. à Spiritu Sancto, *tr.* 3. *disp.* 6. *sect.* 6. *n.* 1169. sicut enim onerare fundum monasterii alienatio est; ita illum exonerare erit reacquisitio.

Nequaquā tamen hujusmodi pecunia converti potest in censum vitalitium, quia cùm sit destinata pro rebus immobilibus, & non sit sub dispositione libera tamquam de proprietate monasterii, non potest converti nisi in bona immobilia; inter quæ non computatur census vitalitius, cùm sit in continuo periculo amissionis, sicuti est vita illius super qua est duraturus. Angel. *in l. non solet*, *ff. de pet. hæred. in cap. contingit de dol. & contum*. Cornel. *cons.* 173. *vol.* 3.

Quær. 21. An saltem Abbatissa possit licentiam concedere moniali particulari, ut constituat censum vitalitium ex pecunia illi ab extraneo concessa.

Resp. Distinguit Sanchez *lib.* 7. *moral. cap.* 22. *n.* 16. Si pecunia illa ita concessa est,

 ut

ut concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omninò cedere in monialis usum, & monialis acceptantis eadem mens fuerit, potest Abbatissa licentiam præbere, ut census vitalitius constituatur, quia nullatenus pecunia illa est monasterii. Si autem ita data sit, ut dominium in monasterium transierit, nequit Abbatissa absque consensu Capituli, & Prelati id efficere. Quia pecunia illa monasterii est, nec in constitutione census vitalitii, utpotè amittendi, res monasterii utiliter agitur

Quær. 22. An abbatissa cum consensu Capituli possit alienare Sanctorum reliquias in sua Ecclesia asservatas.

Resp. Affirmant Bordon. Antonel. & Barbosa relati à Diana *part.* 10. *tract.* 14. *resol.* 23. Quia in Paulina fit tantùm mentio de alienatione rerum pretio æstimabilium, cujus naturæ non sunt Sanctorum reliquiæ. Verùm negativa sententia communior est, & in praxi consulenda; reliquiæ enim inter mobilia pretiosa communiter computantur. Hoc tamen debet intelligi cum Lezana *t.* 3. *v. alienatio*, *n.* 14. de reliquiis muro clausis, vel insignibus, aut ipsarum partibus notabilibus, vel perpetuæ traditis sepulturæ. Cæterùm exiguarum particularum alienatio, non videtur comprehendi sub prohibitione alienationis. Declaratum proinde fuit à Sacr. Congregatione, teste Barbosa *in collect. Bullar. v. reliquia*, reliquiam modicam jam factam alienabilem, posse donari alicui Ecclesiæ, vel Oratorio.

Quær. 23. An Abbatissa teneatur omnes superabūdātes redditus in eleemosynā elargiri.

Resp. Affirmant Sanch. Rodriq. Sotus, & Reginal. Verùm circa præsentem quæstionē pla-

placet Dianæ opinio Suar. qui ait in hoc non posse assignari regulam generalē. Regulariter tamen loquendo, necessarium non esse, neque conveniens, redditur superabundātes in eleemosynas elargiri; quia melius est, si commodè potest, augere, & perficere monasteriū ipsum vel quoad ea, quæ pertinent ad cultum divinum, aut habitationem, vel quoad perpetuos redditus, ut eis plures moniales sustentari possint, vel saltem perfectiùs vita communis conservari, quod majus Dei obsequium est, quàm eleemosyna, quæ tamen in aliquibus circumstantiis non tantùm laudabilis est, sed etiam sub præcepto esse potest, quod pendet ex occurentibus proximorum necessitatibus.

Quær. 24. An Abbatissa jure suo possit applicare bona opera monialium subditarum personis extraneis, iis tribuendo litteras communicationis.

Resp. Posse. Colligitur ex Navar. quem citat, & sequitur Lezana, consentit Sorbus, & in terminis tradunt Bassæus *v. Abbatissa n.* 22. & Philippinus *in Filiat. Spiritual. num.* 199. Ratio est, quia, sicuti quælibet monialis tanquam domina potest applicare sua bona opera communicabilia quibuscunque voluerit, ita idem poterit Abbatissa, cùm hæc communicatio proveniat à potestate dominativa, ex vi voti obedientiæ, ut habetur ex Rodriq. aliisque Doctoribus relatis à Philippin. *loc. cit. n.* 141. quæ potestas residet penes Abbatissam, undè competit illi libera Administratio, cura, & authoritas ordinaria dispentiva bonorum spiritualium sub ipsius regimine, & propria Congregatione contentorum. Ex quo etiam fit, quòd Abbatissa possit indicere suis Monialibus certas preces pro benefactoribus, maximè si occurrat causa, v. g. ad

implendam obligationem impositam Monasterio ex justitia. Bassæus *loc. cit.*

Quær. 25. An Abbatissa teneatur transgressiones monialium occultas inquirere, ut corrigat.

Resp. Teneri. Ita D. Thom. 2.2. *q.* 33. *art.* 2. *ad* 4. Si enim hoc negligeret, moniales faciliter impunè regulam transgrederentur, cum facile ipsis esset cavere, ne in conspectu Abbatissæ statuta violarent. Atque ita cùm maximo boni communis detrimento omnia transgressionibus scaterent, ac vigor disciplinæ omninò dissolveretur. Verùm, quamvis hæc sit Abbatissæ obligatio: tamen, ut optimè advertit Lorca, prudentiæ moderamine est temperanda, ne scilicet sit nimia sollicitudo, aut intempestiva inquisitio, quia hujusmodi excessus non solùm esset inutilis, sed molestus etiam monialibus, & odibilis, possetque detractiones fovere, passiones accendere, & rixas excitare.

Quær. 26. An Abbatissa audiens, & non impediens monialem de altera detrahentem, peccet mortaliter.

Resp. Quòd sic; quia non obstans damno proximi, ad quod tenetur, delinquit graviter in suo officio, & habetur expresè *in cap. facientis dist.* 86. ubi textus: *Negligere cùm possit deturbare perversos, nihil aliud est quam fovere.* Ideò hanc sententiam tradunt, D. Thom. 2.2. *q.* 74. *art.* 4. *in corp.* Aragon. Salas, Sotus & alii penes Peyrin. *de Pralat. q.* 1. *c.* 3. §. 11. *num.* 107. Ubi pariter asserit teneri Abbatissam damnum famæ compensare, si detrahens famam detractã non restituat, & instante parte læsa, detrahentem ad famę restitutionem compellere; sicut enim ex officio illi incumbit, furem alicujus rei cogere ut re-

sti-

stituat, multò magis raptricem famæ; cùm deteriores sint qui famam, quàm qui bona nostra surripiunt, *cap. deteriores* 6. *q.* 1.

Quær. 27. An Abbatissa teneatur curare, ut quotannis legantur decreta Clementis VIII. de largitione munerum in vulgarem cujusque regionis sermonem versa.

Resp. Expedire quidem, non tamen teneri, sentit Pellizar. *de Monial. cap.* 7. *num.* 30. quia putat, obligationem per non usum fuisse sublatam, quod non videtur admittendum, nam ex una parte lectio annua dictorum decretorum monialibus quoque est expresè præcepta; ex alia verò per Constitutionem Urbani VIII. omnis, non usus contra hujusmodi decreta, adeòque non usus legendi ipsa quotannis tollitur, & reprobatur.

Quær. 28. An Abbatissa possit monialibus limitare, vel impedire usum privilegii collati universo Ordini, vel licentiæ factæ à Prælato Monasterii.

Resp. Posse interveniente justa causa, & nisi in concessione sit expresè denegata facultas. Ita Corduba *in reg. S. Franc. cap.* 10. *q.* 2. *p.* 6. ex quo Sanch. *lib.* 6. *moral. c.* 3. *n.* 9. & Peyrin. *de R. S. q.* 1. *c.* 8. §. 6. Ratio est, quia quælibet gratia ita est intelligenda, ut jus alterius non lædat. Abb. *in cap. nostra in notab.* 3. *de rescript.* Loter. *de re benef. l.* 1. *q.* 28. *n.* 162. & pluries Rota. Idque adeò verum est, ut quamvis in rescriptis non fuisset opposita clausula *sine præjudicio tertii*, tamen illa semper subinteligatur, Marant. *resp.* 13. *nu.* 9. Vivian. *de jure patr. lib.* 13. *cap.* 8. *n.* 8. Quælibet igitur concessio privilegii collati universo Ordini, vel licentiæ factæ à Prælato moniali particulari, ita est intelligenda, ut non lædat potestatem illam dominativam, secun-

dum quā Abbatissa sibi subjicit omnes monialium actiones ratione voti obediētiæ. Adeòq; ita est intelligenda, ut ejus usus taliter subordinetur voluntati Abbatissæ, ut justa de causâ possit ab ipsa vel limitari, vel suspendi. Et regula illa 17. *in 6. Indultum à jure beneficium non est alicui auferendum*, limitatur, quando auferendi intervenit causa, Peyrin. *loc. cit.*

Poterit pariter remittere, aut saltem moderari pœnitentiam impositam moniali subditæ à Prælato monasterii, dummodò concurrat, justa, gravis, & rationabis causa, nec sit facilis ad Superiorem recursus. Quia in talibus circumstnatiis præsumitur relaxandi facultas à Superiore concessa; cùm præsumatur, Superiorem commodo, & bono subditorum velle providere. Extra hujusmodi circumstātias non potest, quia inferior non potest se immiscere in iis, in quibus Superior manum apposuit, ut per Doctores communiter *in cap. quod super h:s de majorit. & obedien. & in cap. inferior. dist.* 21.

Quær. 29. An Abbatissa possit licentiam monialibus concedere, ut pueros suscipiant in Baptismo, aut Confirmatione.

Resp. Non posse; quia hoc monialibus est prohibitum *in c. pervenit.* 1. *dist.* 18. *q.* 2. *cap. non licet*, & *cap. Monachi dist.* 4. *de consecr.* Et licèt in prędictis locis fiat tantùm commemoratio de Monachis, communiter tamen à Doctoribus ad quoscumque religiosos extēditur prohibitio. Ita Ledesma, Sanch. & Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 30. *n.* 36. ubi adducit Rituale Romanum, quod de hjusmodi Patrinis agens, inquit, *Adhuc admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales*. Ex quo colligit prædictus Doctor, monialem suscipientem peccare mortaliter, quia violat prohibi-

hibitionem. Concedit tamen,contrahere cognationem spiritualem, quia in illis textibus nullum est verbum irritans factum; & subdit, posse monialem suscipere in Confirmatione, si monialis pariter sit confirmanda. Verùm moniales mortaliter non peccare suscipiendo pueros in Baptismo, aut Confimatione, docet cum aliis Cespedes *de Exempt. regul. cap.* 6. *dub.* 134. *n.* 4. quia in textibus præallegatis nulla sunt verba, quæ contineant prohibitionem strictam, & rigorosam.

§. II.

De Vicaria, & Discretarum, seu Decanarum Obligationibus.

Quær. 1. AN Vicaria possit dici Prælata.

Resp. Negativè; quia instituta est tamquam coadjutrix Abbatissæ, nec ullam habet jurisdictionem; quare facere non potest, quod potest exequi Abbatissa. Lezan. *qq. Regul. tom.* 2. *cap.* 13. *n.* 40. Unde non potest concedere licentiam monialibus aliquid recipiendi, expendendi &c. cùm penes ipsam non resideat potestas neque domestica, neque œconomica, nisi hoc specialiter à Superiorissa indulgeatur. Barchius *in specul. Religos. cap.* 17. Quòd si contingat, Abbatissam decedere, putat Lezana *loc. cit. num.* 41. posse ea facere in casibus occurentibus, quæ ipsa faceret Abbatissa, si viveret, quia eo tempore prædicta Vicaria vel est Prælata, vel quasi, cùm non deceat, monasterium esse pro illo tempore sine capite.

Quær. 2. An Vicaria possit monialibus præcipere ex vi voti obedientiæ.

Resp. Non posse; quia, ut diximus, non est monialium Prelata, cui sit votum obedientiæ. Tenentur tamen moniales ipsi parere ex potestate civili, & politica, quæ utique competit Vicariæ, cùm & ipsa sit Superiorissa monasterii, quamvis subordinata, quod sufficit, ut moniales obligentur ad obedien'um sub peccato, etiam mortali, si res præcepta sit ex objecto gravis, & modus præcipiendi indicet intentionẽ præcipientis esse obligare sub gravi.

Quær. 3. An Vicaria possit eligi in Abbatissam.

Resp. Quoad Moniales Ordinis Minorum negat Miranda *de Monial. qu. 7. art. 9. conclus. 2.* propter quamdam constitutionem Sixti V. quæ id prohibet, & etiam propter quoddam decretum Cardinalis Matthæi Protectoris Ordinis Minorum *sub die* 13. *Junii* 1592. At in ceteris monialibus hoc non habet locum, unde sive perfuncta sit vicariatus munere, sive in eo duret, eligi potest Vicaria in Seperiorissam Conventus. Quia Constit. Gregorii XIII. solùm prohibet, ne perfunctæ Abbatissatus munere permaneant in aliquo officio, in quo habeant auctoritatem, & regimen, aut administrationem. Non autem hoc prohibet Vicariis, cùm sit diversa ratio, quia scilicet officium Vicariatus est subordinatum Abbatissæ, adeòque ad Vicarias non est extendenda Constitutio.

Quær. 4. An Vicaria, & quælibet Discreta teneantur cum aliis interesse, quando convocantur ab Abbatissa ad consulendum, seu decernendum aliquid spectans ad bonum regimen Monasterii.

Resp.

Resp. Teneri, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur. Ratio est, quia, quando ad Vicariæ, vel Discretę munus eliguntur, suscipiunt in se obligationem procurandi bonum communitatis; unde quotiescumque de communitatis bono agitur, tenentur ex officio interesse, ad hoc ut possit promoveri. Ita ex Molfesio Duardus *in c. Omnis utriusque sexus t.2.disp.* 16.*sect.*20.*n.* 4. Et licèt quilibet possit favori suo renutiare, hoc tamen non habet locum, quando agitur de favore mixto, scilicet, quando id, quod renuntiatur, non solùm proprium ipsius renuntiantis, sed etiam favorem alterius, seu publicam utilitatem respicit. Felin. *in cap. si diligenti n.* 16. *de for. compet.* Castren. Calderin. & alii. Unde neque Vicaria, neque alia Discreta poterunt ab aliarũ congressu se subtrahere, quando de monasterii sit agendum utilitate.

Quær. 5. An Vicaria, & Discretæ possint sine scrupulo tacere, quando Abbatissa vult aliquid non benè determinare.

Resp. Si quod vult Abbatissa decernere, est evidenter contra monasterii utilitatem, mortaliter peccant tacendo, quia qui de collegio sunt, in his, quæ ad universale commodum pertinent, ex vi officii sui tacere non possunt, *arg. c.* 1. *de his, quæ fiunt à majori part. capit.* Nec valet dicere, quòd Abbatissa, vel major discretarum pars est determinata exequi, quòd decernit, & sic, quòd vana foret oppositio; nam confidere debet se invictam veritatem proferentem, alias quoque, vel etiam Abbatissam in suam sententiam adducturam; veritas enim omnia vincit, *cap. consuetudo* 8. *dist.* Si verò dubium sit tantùm, an Abbatissa non benè determinet, tunc, præcipuè

majori Discretarum parte in Abbatissæ placitis consentiente, poterunt aliæ quoque tuta conscientia vel tacere, vel approbare, quia in dubiis prudenter aliorum sequimur consilium. Azor. *t.*2. *lib.* 4. *cap.* 3. *q.* 17.

Quær. 6. An Vicaria, & Discretæ possint saltem tacere, si prævideant, quòd contradicendo, vehementer contristabitur Abbatissa, atque adeò illas torvis oculis aspiciet.

Resp. Non posse, quando agatur de rebus ad bonum commune maximè conducentibus; nam ut dici solet, scandalum potiùs permittẽdum est, quã veritas deserenda. Debent tamen tale medium adhibere, ut contradicendo, humaniter, & suaviùs procedant. Unde si aliqua ratione res verborum lenitate temperari valet, integra tamen, & illæsa semper veritate, id omni conatu debent procurare. Rodriq. *qq. Regular. t.*2. *q.*45. *art.*4.

Quær. 7. An excusentur tacendo, quando prævident, Abbatissam irritandam, & magis ex cotradictione in sua sententia obfirmandam.

Resp. Videri, quòd sic. Quia sicuti correctio fraterna tunc intermittenda est, quando timetur, ne ob illam frater fiat deterior, juxta tradita à D. Thom. 2. 2. *q.* 32. *art.* 6. Ita Vicaria, & Discretæ, quando rationabiliter suspicantur, earum consilium potiùs obfuturum, quàm profuturum, prudenter agent, tacendo, aut in tempus opportunius differendo. At contrarium est tenendum. Nam correctio duplex est; quædam, quæ provenit ex charitate, & tunc tantùm exercenda est, quando fructus speratur. Altera, quæ ex justitia proficiscitur, quæ nullo pacto est omittenda, etiam si nulla futuræ emendationis spes proponatur, bono publi-

eo id exigente. Unde cùm in nostro casu consilium, quod à Vicaria, & Discretis præstatur ad actum potiùs justitiæ pertineat, non videtur prætermittendum, quamvis ex illo nullus fructus speretur. Ita Rodriquez, *loc. cit. ar.* 7. Quod si prævideant bonum publicum magis periclitari loquendo, non peccant, si taceant, quia hoc non est damno communitatis cooperari, sed ipsius majus damnum avertere. Verùm diligenter attendant, ne his inanibus suspicionibus, & humanæ imbecilitatis commentis sui officii partes omittant.

Quær. 8. An Vicaria, & Discretæ peccent mortaliter de monialium transgressionibus Abbatissam non admonentes.

Resp. Peccare; quia si in hac parte nimiùm dissimulent, religiosa observantia in communitate labefactatur: quare graviter peccant, sicut peccaret Abbatissa sciens tales transgressiones, & non corrigens, cùm posset; nam etiam ipsæ ratione muneris tenentur communitatis bono consulere. Ita Suarez, & Ægidius.

§. III.

De Obligationibus Magistræ Novitiarum.

Quær. 1. A Quo, per quod tempus, & cujus ætatis eligi debant Novitiarum Magistra.

Resp. Inspicienda esse cujusque Religionis statuta. Secundùm Regulam S. Benedicti electio Magistræ spectat ad Abbatissã; Superior tamẽ ex justis causis ad se talem electionẽ avocare potest, ac decernere, ut electio postea facta per Abbatissam sit nulla. Sac. Congre-

gregat. *in Florent.* 14. *Novemb.* 1603. Eligi debet ac mutari quotannis; nec consanguineæ vel aliæ moniales se ingerant in instruendis Novitiis, *in Pisan.* 13. *Julii* 1618. Sit maturioris ætatis, & quæ saltem trigesimum quintum annum expleverit, ut de Novitiorum magistro statuitur in Decreto Clementis VIII. *sub die* 19. *Maji* 1603.

Quær. 2. Ad quid teneatur Magistra, ut rectè suum munus obire possit.

Resp. Tenetur experiri Novitias quoad constantiam in vocatione, quoad capacitatem ad spiritualia exercitia, & etiam ad corporales labores juxta varietatem personarum decenti modo, & unicuique accommodato, & etiam juxta statum vel Choristarum, vel laicarum, quem intendunt assumere. Illas in cultu Dei, & religionis observantia, debet erudire, sicut præcipit Concilium Provinciale Mediolanense 1. sub D. Carolo Borromæo *part.* 2. *de Monial.* §. *de Præfectis* Assiduis admonitionibus ita eas instruere satagat in spiritualis, & sanctæ vitæ ratione, ut progredientes Deo adjutore, perfectæ ejus ancillæ possunt evadere.

Quær. 3. Quomodò Magistra instruere Novitias debeat circa Regulam.

Resp. Debet illas instruere in his, quæ ad regulæ substantiam spectant, idest secundùm significationem generalem, & simplicem verborum cujuscunque voti, obligationis, aut præcepti in regula contenti. Nam Novitiæ ad professionem admitti non possunt, nisi de regula, quam profiteri volunt, notitiam habeant, quia iuxta D. Thom. 1. 2. *q.* 76. *ar.* 2. communiter receptum, quisque addiscere tenetur, & noscere pertinentia ad suum statum, idest leges universales status

seu

ſeu officii, quod aſſumere intendit, ut benè declarant Vaſq. Azor. & Sanch. *in decl. lib.* 1. *c.* 16. *n.* 35. Cùm ergo Novitiæ aſſumere intẽdant religionis ſtatũ, patet, teneri ad præfatam regulæ intelligentiam, priuſquàm profeſsionẽ emittant; unde tenebitur magiſtra ex vi muneris illas inſtruere, cùm Novitiæ ſint ejuſdem curę ad hunc effectũ commiſſę, Duard. *loc. cit. diſp.* 16. *ſect.* 34. *n.* 2.

Quær. 4. In quibus præcipuè debeat Magiſtra Novitias exercere.

Reſp. In oratione, & meditatione, cùm hęc ſit medicina malorum, quibus ægrotant, in lectione librorum ſpiritualium, ut diſcant, quid agendum ſit, quid vitandum; nullo modo libri prophani ſunt permittendi; in Sacramentorum frequentia, quia ſummopere conducit ad comparandam animæ puritatem in ieiuniis, vigiliis, ciliciis, & diſciplinis, maximè à regula præſcriptis. Debent arceri à converſatione ſæcularium, etiam conſanguineorum, & non niſi valdè rarò, & ex cauſa graviori permitendus acceſſus; ſiquidem non ſolùm diſtrahuntur, & amore eorum, quæ reliquerunt; iterum ad mundana reſiliunt, ſed etiam graviſsimis tentationibus exponuntur.

Quær. 5. An Magiſtra debeat in ſpiritu lenitatis, vel rigoris Novitias regere.

Reſp. Cùm Rodriq. *qq. Regular. tom.* 3. *qu.* 26 *art.* 10. rigore potiùs, quam lenitate eſſe educandas. Quia *Proverbior.* 10. pręcipitur; *Noli ſubtrahere à puere diſciplinam: ſi enim precuſſeris eum virga, non morietur, tu virga percuties eum, & animam ejus de inferno liberabis*. Cautè tamen procedat, ne Novitię tædio religionis affectæ ad ſæcularem libertatem reſiliant.

Quær.

Quær. 6. An Magistra correctionis causa Novitiam percutiens excommunicationem Canonis contrahat.

Resp. Titulo correctionis licitum esse Novitiarum Magistræ, illas castigatione moderata punire, prout ratio culpæ, & qualitas personæ exigit, ac consuetudine receptum est. Quare nullam incurrere excommunicationem tradit aliis relatis Diana *t. 5. in opere coord. tract. 2. res. 14.* Ubi ex Silvest. & Toleto docet, Canonis excommunicatione affici Magistram, si percutiat prætextu correctionis, non tamen ex fine corrigendi, sed ex odio, quia ex fine correctionis tantùm est concessa facultas ad percutiendum. Notat tamen Turrianus *de cens. lib. 4. disp. 29. d. 2* tale odium, à quo movetur, debere aliquo signo externo manifestari, aliàs non potest Ecclesia eum actum punire.

Quær. 7. An prædictam censuram incurrat Magistra excedens modum percussionis relatæ ad correctionem.

Resp. Affirmat Glos. *in cap. Universitatis de sentent. excommunic.* Negat pariter eadem met Glos. *in cap. cum voluntate eod. tit.* Hanc contrarietatem conciliat Diana ex Silvestro Toleto, & Tabiena, docens, non contrahi hanc censuram, quando excessus est venialis quia sine mortali culpa non infligitur gravis pœna; contrahi verò, quando excessus est gravis, quia sub gravi, & irrationabili modo non censetur concessa talis facultas.

Quær. 8. Quomodò se gerere debeat Magistra, si dubitat, an Novitia sit nec ne ad professionem admittenda.

Resp. Exponat fideliter Abbatissæ, & Capitulo novitiæ mores, ac qualitates, nec non defectus illos, ratione quorum hæsitat,

tat, an sit vel non sit admittenda. Confessarium insuper, aut alium virum idoneum consulat. & illorum prudentiæ, ac consilio acquiescat; Vech. *in praxi Novit. disp. 12. dub. 3 n. 4.* Ubi advertit, quòd imperfectiones temporales, seu corporales, si notabilem deformitatem non afferant, neque impediant novitiam ab obligationum regulæ observantia, non sunt causa sufficiens ad ipsam expellendam, quia re vera ob tale impedimentum non censetur inhabilis, nisi coniungatur cum alio defectu, qui inhabilitatem inducat.

Quoad imperfectiones spirituales, addit idem Vecchius, quod prudenter se gerere debet Magistra. eò quòd fragilitas humana est charitativè ferenda, eò vel maximè, quia valdè difficile est habitus vitiosos brevi tempore superare. Concludit denique, faciliùs esse delinquere in exclusione, quàm in admissione novitiæ, eò quòd exclusio à religione fieri nequit tuta conscientia, nisi intercedat aliqua gravis causa, quamvis necessario non debeat esse mortifera. Admissio verò licitè fieri potest, si novitia ea saltem habilitate polleat, qua obligationes regulę disciplinamque regularem observare valeat, sitque aliquo modo utilis religioni.

Quær. 9. An Magistra possit ex charitate occultare aliquod novitiæ impedimentum, pro quo non potest iure secundùm religionis statuta profiteri.

Resp. Non posse, quia talis occultatio cederet in grave monasterii detrimẽtum, quod Magistra tenetur impedire tũ ratione officii, tum ratione boni publici, quod debet privato novitiæ commodo anteferri. Et hoc procedit etiam si tale impedimentum fuisset Magistrę sub secreto detectum, quia ex D. Thom.

2. 2.

2.2.q.70.art.1.ad 2. custodia secreti non potest in Magistra impedire fidem, quam debet ratione muneris religioni. Peccaret igitur occultando, & novitia profitens non esset verè professa, si religionis statutum esset auctoritate Pontificis confirmatum cum clausula irritante, quia stante tali clausula, & impedimento, nulla est potestas in admittente. Sāch. *in sum. lib. 5. cap. 4. nu.* 60. Secus autem si nullum extaret decretum irritans, quia ex jure canonico nulla ægritudo, etiam mortifera annullat professionem; imò ex eodē jure cōtrarium elicitur; nam collatio facta criminoso improbatur quidem tanquam illicita, sed non reprobatur ut nulla, Felin. *in cap. postulasti de rescript.* Cæterum si impedimentum sit omninò occultum, & nullum ex illo immineat religioni detrimentum, celari potest, & debet. Salmaticen. *tom.* 3. *Theol. moral. tract.* 5. *cap.* 3. *punct.* 4. *num.* 71.

Quær. 10. An negligentia Magistræ in experiendo novitiam tempore probationis possit impedire professionem expleto anno faciendam.

Resp. Negativè. Quia non est de substantia noviciatus actualis probatio, sed satis est novitiam permanere sub obedientia in religione, & se ad probationem necessariam exponere, Suar. *tom.* 3. *de relig. lib.* 5. *cap.* 14. *nu.* 15. Vech. *cit. dub.* 8. *num.* 6. Ubi docet Magistram negligentem graviter peccare, quia defectu probationis contingere potest, quòd admittatur inhabilis ad ferenda onera religionis, cum magna observantiæ regularis jactura; vel impotens ad officia exequenda juxtà statum, quem assumit, cum notabili monasterii detrimento, & cæterarum monialium incommodo.

Quær.

Quær. 11. Ad quid teneatur Magiſtra circa puellarum ſæcularium educationem.

Reſp. Teneri impendere totam illam diligentiam, & curam, quam præſtare debent parentes. Magiſtra enim ſtat loco parentum ratione muneris, &, ut advertit Coninch. *diſ.* 28. *dub.* 5. *num.* 68. acquirit conjunctionem quamdam, & quaſi ſpecialem cognationem cum puellis ſuę curę commiſſis. Quare tenetur illas in fidei articulis, pręceptis Dei, & Eccleſiæ, nec non in aliis ad ſalutem pertinentibus inſtruere; ad virtutis, & orationis ſtudium, Sacramentorumque frequentiam promovere. In manuum quoque operibus juxta cujuſque ſtatum, & conditionem exercere; delinquentes corrigere, etiam, ſi opus eſt, moderatè verberando. Nullatenus eis permittendi ſunt amatores, neque fuci, aut ornamenta ſuperflua, ut adamentur, quamvis puellę hoc faciant, ut in uxores à juvenibus appetantur. Ideò enim à parentibus in monaſterio recluduntur, ut ab amatorum aſpectibus, & colloquiis ſeparatæ, in Dei timore, & diſciplina educentur. Unde Magiſtram in ſupradictis notabiliter negligentem à culpa lethali non excuſo, ſiquidem graviter deeſt ſuo muneri, ratione cujus tenetur privato puellarum ſuę curę commiſſarum bono conſulere, ut communiter firmant Doctor.

Quær. 12. An Magiſtra poſſit indulgere puellis, ut ad honeſtam animi relaxationem ludant ſacras preces.

Reſp. Negat Ludov. Lopez. 2. *par. inſtruct. cap.* 32. quia putat irreverentiam eſſe, imò etiam ſimoniam, quando ludentes vellent civiliter ſe obligare. Sed Navar. Rebel. & Sanch. quos refert, & ſequitur Diana *tom.* 6. *tract.* 4. *reſ.* 4. hunc ludendi modum approbant,

bant, nec in eo aliquam irreverentiæ speciem agnoscunt, cùm potius fiat ob sacrarum precum æstimationem; & sic est in usu inter religiosos, & personas devotas. Nec intervenit simonia, etiam si se obligare intendant, quia est ludus rei spiritualis pro spirituali, quod non est simonia nisi in beneficiis, ut notant in hac materia scribentes. Esset tamen simonia, si sacras preces luderent contra rem aliquam temporalem.

§. IV.

De Novitiarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN Novitiis debeat conferri Sacramentum Confirmationis, antequàm suscipiantur ad probationem.

Resp. Quòd sic, si commodè fieri potest; habetur ex decreto Sac. Congregat. apud Gavant. *Manual. Episc. v. Moniales §. Monial. recept. n.* 36. Quod si non conferatur ante ingressum, debet posteà ministrari per fenestellam, per quam moniales Eucharistiam recipiunt. Nec potest Episcopus ob hanc causam ingredi clausuram, nisi monialis esset in periculo mortis, & subinde non posset ad fenestellam ibi confirmanda accedere. & periculum esset decedendi absque illo Sacramento. Sanch. *lib. 6. cap. 16. num. 54.*

Quær. 2. An Novitiæ obligentur ad observantias regulares.

Resp. Ex iustitia non obligari, quia cùm nōdum religioni sint incorporatæ, illius legibus per se, & directè nō subiiciuntur. Quia tamē in regularum experimento versantur, illas debent ex convenientia servare, tū ut probent,

an postea futuræ sint potentes servare ex debito, qui fuit finis illarum ingressus, tum ne aliis sint scandalo. Ita Rosel. Tab. Silv. penes Peyrin. *de Prælat. q.* 3. *c.* 1. §. 4. *n.* 106.

Quær. 3. An saltem Novitiæ voto religionis obstrictæ obligentur ad observantias regulares.

Resp. Negativè; quia votum non obligat nisi ad ingrediendum, vel ad perseverandum in religione, & sicut non tenetur ad horas canonicas, qui vovit suscipere Ordines Sacros, nisi fuerit verè ordinatus, ita neq; tenetur ad regulæ præcepta, & onera, qui vovit suscipere religionis statum, nisi illum per solemnẽ professionem suscipiat. Ita Sotus, Thesaur. & Suar. Quod tamen locum non habet, si novitia aliqua se obligavit, ne dum ad religionis ingressum, sed etiam ad præcepta regulę observanda, quia obligatio voti extenditur juxta intentionem voventis. Verùm si apertè non constet de tali intentione, dicendum est ad ingrediendum tantùm teneri, quia in dubio possessio stat pro libertate.

Quær. 4. An Novitiæ teneantur tempore probationis implere vota, quibus in sæculo erant adstrictæ.

Resp. Vota personalia, quæ cum religionis operibus non sunt compatibilia, probationis tempore sunt ipso iure suspensa. Palud. D. Anton. Silvest. & alii, quos refert Vecch. *disp.* 10. *dub.* 5. *n.* 5. Si operibus religionis non obstent, aggravent tamen, & reddant difficilem in religione perseverantiam, possunt suspendi per Abbatissam, Sanch. *in summa lib.* 4. *cap.* 33. *num.* 33. quia in utroque casu sunt majoris boni impeditiva. Et quia hæc ratio locum non habet in aliis votis, sive personalibus, sive realibus, quæ religionis operibus

non adversantur, ideò ad illa tenentur novitiæ, nec possunt per Abbatissam suspendi. In aliquo tantùm casu posset suspendi votum reale, nimirum, si novitia indigeret bonis, quæ habet, ad se alendum, quia monasterium non subministrat alimenta necessaria, vel non sufficientia; tunc enim militaret ratio superiùs tradita, nam expensis à novitia bonis in voti executione, redderetur multò onerosior religio, necessaria sustentatione deficiente Sanch. *loc. cit.* qui advertit *n.* 39. quòd novitia ad sæculum rediens tenetur præfata vota servare, nisi sint annexa tempori, vel illi statui, ex ipsius voventis intentione.

Quær. 5. An Novitiæ regularibus subjectę subdantur casibus in religione reservatis.

Resp. Si Prælatus reservet eos etiam quo ad novitias, subiacere; ita Suar. Layman, Corduba, & alii penes Lezan. *t.* 1. *c.* 24. *nu.* 7. Quia Prælatus regularis iurisdictionem habet non solùm adversùs professas, sed etiam adversùs novitias, quatenus sunt partes religionis ab omni alia iurisdictione exemptæ. Secùs verò si eos reservet pro religiosis, nulla facta de novitiis mentione; quia novitię computantur inter religiosas quo ad favores, secus autem quo ad odia. Possunt tamen per religionis Prælatum absolvi à casibus, & censuris Ordinario reservatis, aut ingressum incursis, Silvest. Tabien. & alii communiter. Verùm si antequàm profiteantur, à monasterio recedant, in easdem censuras reincidere, tradit Rodriquez, quia absolutio per Superiorem impertita tacitam habet conditionem, *si novitia religionem fuerit professa*. Quod tamen negant Suar. Vecch. & Sanctor. quos refert, & sequitur Lezan. *t.* 5. *in marimagno Minor. n.* 55. Quia novitię absolvi possunt sicut aliæ pro-

fes-

fessæ, istę non absolvuntur ad reincidentiam; ergo nec illæ.

Quær. 6. An si Novitia ingrediatur religionem ficto animo, & post aliquot menses, imò post expletum totum annum, mutata sententia, velit profiteri, teneatur annum novitiatus repetere.

Resp. Non teneri docent Suarez, & Sanch. si per aliquos tantùm menses fictum animum retinuit; at quia rationes suadentes de aliquibus mensibus, militant etiam de toto anno, ideò Antonius à Spiritu S. absolutè sustinet non teneri. Nam novitatus opere magis perficitur, quam intentione; cùm enim novitiatus institutus sit, ut novitia probet religionis austeritates, & religio novitiæ mores, id totum habetur non obstante ficto animo, unde cessat repetitionis finis. Ob quam rationem citatus Sanchez, & Portel. *in dub. regul. v. Novitii num.* 5. eximunt à repetitione novitiatus, si contingat ratificari professionem nullam vel defectu ætatis, aut libertatis, vel quia facta est ante completum novitiatus annum, vel ex alio impedimento. Quod absolutè non placet Bordono requirente, quòd Novitiatus ratificetur à Superiore, ad hoc ut legitimus habeatur.

Quær. 7. An Novitia capitulariter ad professionem admissa, possit ante professionem dimitti, emergente nova causa, vel veteri detecta, sed priùs ignorata.

Resp. Posse, ut diximus *c.* 2. §. 1. *q.* 15. cum Peregrino, cui addo Peyrin. & Vecch. *disp.* 12 *dub.* 7. Sicut enim revocari potest cōsensu ab altero coniunge ante ratum matrimonium, si aliquid superveniat, quo cognito non fuissent contracta sponsalia *c. quem admodum de jure jur.* Ita à Cōvētu ante professionis emissionē pos-

possunt revocari suffragia valida, valet enim argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, *cap. inter corporalia de translat. Episcop.*

Quær. 8. Quænam Novitia priùs admittenda sit ad professionem, ac præcedere debeat, illa ne quæ priùs acceptata est ad habitum; an quæ priùs habitum suscepit.

Resp. Pro Novitia priùs acceptata facit, quòd ex admissione, & acceptatione anteriori intrat privilegium antianitatis, ratione cujus hujusmodi præcedentia deferri solet; *l. 1. ff. de alb. scrib. l. semper, ff. de jur. immun. cum concord.* Rota apud Seraphin, *dec.* 326. *n.* 3. & in una Milevitana *Antianitatis* 18. *Maji* 1633. coram Episcopo Urgellensi: Verùm tenendum est, præcedentiam deberi novitiæ, quæ prævenit in susceptione habitus; ex quo enim priùs suscepit habitum, priùs quoque complevit annum probationis, qui incipit ab hora susceptionis habitus. Anan. *cons.* 93. *numer.* 6. Bald. *in l. cum anterioribus numer.* 2. *C. de tempor. appellat.* Atque adeò priùs est vel rejicienda vel admittēda ad professionem ex Concilio Trident. *sess.* 25. *de regul. cap.* 16. ubi mandat finito anno probationis novitias ad professionem admitti vel rejici. Qua ratione etiam S. Congregat. declaravit præcedentiam deberi ei, quæ prius habitum suscepit. Barbos. *de jur. Eccles. cap.* 46. *num.* 56.

Quær. 9. An Novitiæ teneantur profiteri secundùm rigorem Regulæ.

Resp. Non teneri. Ideò enim regula non obligat moniales professas ad sui ipsius observātiam in suo primo rigore, quia, ex quo per contrariā consuetudinem fuit legitimè mitigata, quoad hoc amisit vim obligandi. Ergo neque obligabit Novitias ad profitendùm secun-

tundùm se ipsam in suo primo rigore, quia potentia semel extincta, nullum potest parere effectum. Ita Bordon. *de Paupert. Relig. c.21. n.43. ubi n.45.* subdit, quòd, ut Novitiæ sint tutę in conscientia, non requiritur expressa intentio profitendi secundùm regulam mitigatam, sed sufficit implicita virtualiter contenta in consuetudine sit vivendi, quia eadē est virtus taciti, & expressi.

Quær. 10. An Novitia frequentes stimulos, & lapsus carnis experta, possit religiosa vota emittere.

Resp.. Videri, quòd non. Quia votum est de meliori bono, respectu autem talis Novitię status religionis non potest esse meliùs bonum, attestante Apostolo, quòd *melius est nubere, quàm uri*. Nihilominùs affirmandum censeo cum Lugo *in resp. moral. l.1. dub.* 28. Quia Novitia potest prudenter credere sibi expedire magis ad salutem statum religiosum, in quo transacta tentationis vehementia, faciliùs poterit resipiscere, & corrigi, cùm habeat optima Sociarum exempla, & disciplinæ observantiam. Nec facilè sibi potest persuadere minorem se habituram in sæculo occasionem peccandi contra castitatem, quàm in religione, præsertim si nubere non possit juxta status decentiam, & sine gravi incommodo.

Quær. 11. An Novitia delicatæ complexionis, quæ religionis austeritates ita sanitati obesse experitur, ut medicorum judicio vita sit notabiliter abbrevianda, teneatur deserere religionem.

Resp. Visum est aliquibus teneri religionem deserere, quia vitam sibi abbreviando directè se ipsam occidit, quòd est illicitum. At posse permanere, & profiteri, sustineo cum Gobat.

tom. 1. *tract.* 5. *cap.* 1. *num.* 54. Quia præceptum de conservanda vita obligat solùm ad evitanda pericula, quando non adest rationabilis causa ad illa subeunda, secus autem quando adest; unde vita potest exponi pro salute spirituali proximi. Cur igitur ob tam nobilem, & rationabilem causam, qualis est spirituali propriæ saluti consulere, non poterit novitia religionis austeritates etiam cum periculo vitæ subire? Maximè quia in præsenti casu periculum non est inevitabile; fieri enim potest, quòd tractu temporis prædictis incommodis assuescat, & vires reddantur, ad ferenda religiosæ observantiæ onera, promptiores.

Quær. 12. An novitia peccet egrediendo.

Resp. Si egrediatur ex minùs justa causa, non peccare docet Suarez. Quia ad hunc finem institutus est annus probationis, ut religio experiatur novitiam, & novitia religionem. Si exeat ex levitate, vel religionis tędio, peccare venialiter, affirmat Sanchz, quia cùm hic egressus fiat sine honesto, atque adeò sit deordinatus, non potest excusari à veniali peccato. Si verò Novitia priùs voto religionis erat adstricta, peccare mortaliter docet Peyrin. cum aliis ab ipso relatis *loc. cit.* Licèt oppositum sustineant Gandav. Navar. & alii, & quidem probabiliter, teste Sanch. *lib.* 4. *c.* 16. *n.* 89. Quia votum intelligi debet juxta canones annum probationis concedentes; cùm igitur canones probationis annum concedant ad experiendam religionem cum omnimoda libertate, cum eadem libertate exeundi intelligendum est votum ingrediendi religionem.

Quær. 13. An Novitia egrediens teneatur solvere expensas factas à Monasterio.

Resp.

Resp. Non teneri, tradunt communiter Doctores, quia multoties posset contingere, ut impotentia ad solvendum, libertatem tolleret ad egressum. Fallit tamen conclusio, quando intervenit pactum solvendi expensas, vel Religionis consuetudo, quæ est conformis Concil. Trident. *c.16. de regul. sess.25.* ubi præcipit omnia restitui Novitiis abeuntibus *excepto victu, & vestitu*. Et proindè Sac. Congregat. Episcop. *die 2. Martii* 1635. decrevit expensas esse solvendas monasterio à consanguineis cujusdam novitii, qui ante professionem habitum exuerat. Lezana *tom. 1. qq. Regular. c.* 24. *num.* 3.

Quær. 14. An Novitia volens discedere, sit impedienda ex titulo, quòd non solverit expensas debitas vel ex pacto, vel ex consuetudine Monasterio.

Resp. Non posse, ut notant Doctores *in c. non solum, de regular. in* 6. per illum textum, qui prohibet sub pœna excommunicationis impediri novitias, ne redeant ad seculum. Possunt tamen repeti post dicessum, & actio instituenda est contra ipsius bona, vel eorum, ad quos spectat eas solvere. Ita Doctores relati à Pasqual. *in Laurent. p.2. q.* 50. *n.*4. ubi subdit, neque posse denegari professionem novitiæ nolenti solvere expensas debitas ex pacto, vel consuetudine, quia non solvere expensas non detrahit de habilitate, cùm sit quid extrinsecum, & habilitas attendatur secundùm personalia, judicium autem, & deliberatio de admittendo, vel non admittendo ad professionem regulari debet secundùm mensuram qualitatum personalium. Quod tamen limitandum est, nisi non solutio argueret aliquod vitium personale, quia tunc ratione talis vitii posset rejici.

Quær. 15. An Novitiæ egredienti sit restituendus habitus factus suis expensis.

Resp. Omnes vestes esse restituendas verba illa *omnia restituantur*, quibus utitur Concil. *d. c.* 26. *in fin.* Dictio enim *Omnis* est universalis, ut cum aliis citatis probat Barbos. *de potest. Episc. allegat.* 101. *num.* 39. ubi refert, Sac. Congregationem censuisse, habitum religiosum non esse exeunti restituendum, sed tantùm ei solvendum ejus pretium, habita ratione valoris illius temporis, quo eum deponit, non quo factus est, ut notat Peyrin. *loc. cit.* subdens *num.* 108. quod si dictus habitus emptus sit non pecunia novitiæ, sed eleemosynis devotorum, eo fine datis, ut religionem ingrederetur, tunc non venit ex justitia restituendus, cum enim convenire non possit novitiæ, nisi quatenus religiosę, censetur datus intuitu religionis, & per consequens religioni. Sicuti, licèt legatum factum Episcopo ab ejus consanguineo censeatur intuitu personæ relictum, *cap. requisisti de testament.* si tamen est de re convenienti Ecclesiæ, Ecclesiæ acquiritur, quia ex qualitate rei donatæ præsumitur intuitu Ecclesiæ relictum, Sanch. *de matrim. lib.* 6. *disp.* 26. *n.* 15.

Quær. 26. An Novitiæ possint sibi eligere sepulturam.

Resp. Posse, quia cùm nondum sint obedientiæ voto astrictæ, habent proprium velle, & nolle; unde etiam testari possunt, & alia similia exercere, in quibus requiritur proprium velle, & nolle. Ita Armil. Tabien. Villalob. & Diana *part.* 5. *tract.* 3. *res.* 109. contra Lavor.

Quær. 17. Ubi sepelienda sit novitia, si decedat non electa sepultura.

Resp. Esse sepeliendam in Monasterio. Ita

San-

Sanch. Grat. Lavor. & Peyr. *loc. cit. num.* 130. Quamvis enim novitia non sit incorporata religioni, est tamen ipsi aggregata in ordine ad experiendum, & est religioni addicta in ordine ad Sacramenta, etiam quæ à Parocho ministrari debent, ut Viaticum, Extrema Unctio, & Communio Paschalis. Unde cùm non sit ampliùs subdita Parochi, sed religionis subjectione voluntaria, quoad sepulturam quoque spectabit ad Monasterium.

Quær. 18. Quid agendum, si novitia esset in proposito redeundi ad sæculum.

Resp. Non esse in monasterio sepeliendam, sustinet Silvester, quia ex voluntate redeundi ad sęculum resultat evidenter, quòd velit in sæculo mori, & per consequens, quòd eligat in sæculo sepulturam. Oppositũ tamen tradit Pasqal. *loc. cit. q.* 57. *n.* 3. Nam hoc propositum non extrahit Novitiam à statu novitiarum, sicuti neque voluntas mutandi Parochiam subtrahit à jure parochiali, sed requiritur factum solvens illum contractum, quo novitia se tradidit experiendam religioni; siquidem actualis reditus, non voluntas redeundi ad sęculũ facit redire: Unde non sufficit in hoc velle, sed requiritur executio, *l. quidam cum filium ff. de hered. instit.* ubi Imola, Bartol. & cęteri Doctores.

Quær. 19. Quibus expensis sepelienda sit novitia.

Resp. Ex Peyrin. Layman, Samuele, & Lezana, si ex pacto, & consuetudine tenetur novitia solvere expensas alimentorũ, tunc manebit obligatum ejus patrimonium, seu bona ipsius ad expensas pro sepultura, quia expensę pro sepultura sunt accessorię ad expensas alimentorum, & qui tenetur alere, tenetur ętiam curarę sepulturam. Si verò Novitia non

tenetur ad expensas alimentorum, tunc, quia Monasterium recipiens novitiam se obligat ad alendum manet etiam obligatum ad expensas sepulturę.

Quær. 20. An Novitiæ possint in mortis articulo profiteri intra annum probationis.

Resp. Posse, ut supra innuimus, *cap.* 2. §. 6. *q.* 2. dummodò sextumdecimum ætatis annum expleverint, quia hoc expresse mandatur in privilegio. Non per hoc monasterium succedit in dote, ut pariter dictum est *cap.* 2. §. 5. *q.* 24. & censuit. Sac. Congregat. Concil. *in una Ordinis S. Francisci Minor. observ. die* 20. *Martii* 1649. *ad cap.* 15. *sess.* 25. *de regular.* Atque adeò non tenetur ad suffragandum animæ novitiæ defunctæ, neque ad orationes, & sacrificia, pro aliis monialibus fieri solitas, quia cùm non sentiat commodum ex professione illa novitiæ, neque incommodum sentire debet. Caram. *Theol. regular. num.* 464.

Quær. 21. An Novitiæ gaudeant privilegio canonis, & fori.

Resp. Gaudere; quia in favorabilibus novitius venit appellatione monachi, & quamvis sit tantùm in via ad monachatum, reputatur tamen pro persona ecclesiastica, ut tenet Gloss. *in c. religioso* §. *quamvis de sent. excom. in* 6. ubi Gemini. & cæteri Canonistę. Nec refragatur quòd novitiæ possint redire ad sęculum, nam etiam clerici in minoribus redire possunt ad statum laicalem, & tamen quandiù in statu clericali vivunt, censentur personæ ecclesiasticæ. Hinc est quòd Novitiæ ex receptissimo usu immunes sunt ab onere quoad personas, & quo ad bona, ut docent Molina cum aliis relatis à Pignatel. *t.* 4. *consult.* 119. *num.*

n. 6. Ubi ex probabiliori sententia extendit supradicta privilegia etiam ad novitias impuberes, quia verè sunt Deo dicatæ, nam sunt acceptatæ ad religionem per legalem, & juridicam susceptionem habitus regularis, juxta morem, & præscriptum religionis. Atque adeò, licèt non sint propriè novitiæ, quatenus non sunt intra annum probationis, sunt tamen cooptatę ad communicandum in habitu religioso.

Quær. 22. An Novitiæ gaudeant privilegiis religionis.

Resp. Gaudere; sunt enim etiam ipsæ pars, & membrum religionis, unde debent cum suo toto communicare: & si religionis sustinent onera, æquum est, ut sentiant etiam favores, & privilegia. Ita aliis relatis Diana *p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 73 contra Rodriq. & Portel. negantes gaudere privilegiis, quæ conceduntur religiosis professis, nisi id ipsum in concessione exprimatur, uti de facto interdum exprimitur. Gaudere quoque religionis indulgentiis, sicut moniales professæ, tradunt Casarub. Portel. & Rodriq.

§. V.

De Sacristana obligationibus, & privilegiis.

Quær. 1. AN Sacristana peccat mortaliter, si negligat conservare lampadem accensam coram Sanctissimo.

Resp. Affirmativè; quia eadem reverentia debet Eucharistia in ciborio custodiri, ac in sacrificio offerri, cùm sit idem Corpus Christi, quod custoditur in cibario, & offertur in sacrificio. Si igitur peccaret gravi-

ter, ex communi Doctorum sententia, offerens Corpus Christi sine lumine in Missa, peccabit quoque graviter custodiens illud sine lampade accensa. In utroque enim casu læditur maximè cultus divinus, Ecclesiæ consuetudo antiquissima, & lex canonica imposita *in cap. sanè de celebr. Missar.* Quare cum cura, & obligatio, ut lampas semper colluceat coram Sanctissimo, Sacristanæ moniali sit specialiter demandata, peccat mortaliter negligendo. Ita Quintanadven. Volpi. Gobat. & Diana *t. 2 in oper. coord. tr. 1. res. 154.* Ubi tamen à peccato gravi illam excusat, si per dimidiam, vel unam horam, aut etiam aliquid ampliùs lampas non ardeat ex negligentia.

Quær. 2. An Sacristana respondere possit in Missa, si adsit qui inserviat Sacerdoti, respondere tamen non calleat.

Resp. Ex Layman, Lugo, Martinon. & Dicastil. quos refert, & sequitur Pasqualigus, *de Sacrif. nov. leg. q.* 343. *num.* 5. respondere posse de longè, quia in hoc non præstat propriè ministerium circa altare, quod est prohibitum *in cap. Sacratas dist.* 23. *& cap. inhibendum de cohabit. cle. & mulir.* sed se habet in respondendo tanquam populus assistens Missæ.

Quær. 3 An Sacristana possit colloqui cum Capellanis, aut Concionatoribus suæ Ecclesiæ inservientibus.

Resp. Posse in his tantùm, quæ pertinent ad suum officium; concesso enim exercitio sui muneris, conceditur etiam totum id, quod pertinet ad hujusmodi muneris exercitium, *l. 2. ff. de jurisd. omn.* In reliquis verò ipsi quoque est interdictum colloquium, cum nulla supetat ratio, quæ eam à generali pro-

li prohibitione excludat. Unde Sac. Congregatio, ad tollendam Sacristanæ quamcunique occasionem colloquendi cum extraneis, præcepit, ut rota, seu fenestella, ex qua exponuntur sacræ vestes ad usum Sacrificii Missę, duplici clave obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium. Nald. *verbo monialis n.* 10. Tum ut clavis Fenestellæ, ex qua moniales sumunt Sacram Communionem, perpetuò maneat apud Confessarium, Gavant. *in manual. v. monialium Ecclesiæ n* 7. Tum ne moniales possint habere ostium, per quod è propria clausura pateat accessus ad Ecclesiam earum exteriorem, Gregor. XIII. *Constit.* 8. Tum ne permittatur in earum Ecclesiis à personis sæcularibus cantus simplex, vel figuratus, Barbos. *de jur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 44. *num.* 6. multò minùs accessus sæcularium sub prætextu docendi eas sonum cymbalorum, vel alterius instrumenti, aut etiam musicam, vel cantum, etiam ad crates, idem *loc. cit. nu.* 62. Neque ut ibi instituantur Confraternitates laicorum, Sac. Congregat. 6. *Novemb.* 1595.

Quær. 4. An peccet mortaliter Sacristana admittens in sua Ecclesia præter proprios Capellanos alios Sacerdotes ad celebrandum contra Superioris prohibitionem.

Resp. Si nulla sit imposita gravis pœna, & alię non concurrant circumstantię, venialiter tantùm peccare, quia cùm simplex prohibitio sit indifferens ad obligandum sub mortali, vel sub veniali, dicendum est sub veniali tantùm obligare, Sanchez aliis relatis *in decal. lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 26. nam sumenda est illa interpretatio, qua efficitur, ut quis minùs obligetur, *ex l. si peculium §. sicut ff. de pecul.* & notant Gravet. Paris. & Menoch. Si verò

prohibitioni sit addita gravis pœna, vergr. major excommunicatio ipso facto incurrenda, tunc censeo mortaliter peccare, quia additio talis pęnæ ostendit, mentem Superioris esse obligare sub gravi; nam excommunicatio major nunquam imponitur, nisi ob peccatum mortale. Neque excusari potest ex eo, quòd in una, vel altera admissione nulla adsint inconvenientia; quia satis est, quòd frequenter adsint: horum namque frequens periculum prætendit Superior suo pręcepto removere.

Quær. 5. An peccet Sacristana admittens Sacerdotes advenas, & peregrinos sine litteris testimonialibus ad celebrandum.

Resp. Graviter peccare, quia exponit se periculo admittendi, qui non debet admitti, & suo modo cooperatur peccato admissi, Pasqualig. *de Sacrif. nov. leg. q.* 366. *n.* 2. Ubi addit hoc non habere locum, dummodò aliud non obstet, si Sacristana cognoscat personam, & sciat talis esse conditionis, quòd non celebraret, si aliàs haberet aliquod impedimentum.

Quær. 6. An Sacristana Monasterii regularibus subjecti peccet admittendo Sacerdotes advenas ad celebrandum cum litteris quidem testimonialibus, sed non recognitis ab Episcopo, si hoc ab ipso monialibus etiam exemptis prohibeatur.

Resp. Non peccare, sustinere debent Doctores asserentes non posse Episcopum præcipere regularibus, ne admittant, quia pręceptū dirigi solùm potest ad subditos, & pro locis subjectis, *cap. ut animarum de constit. in* 6. Regulares autem exempti, & eorum Ecclesiæ non subjiciuntur Episcopis. Quę ratio militat etiam pro monialibus regularibus subjectis,

cùm

cùm fruantur suorum Ordinum privilegiis. Oppositum tamen sustinendum ex S.Congreg. *in Bononien.* 2. *Julii* 1620. quę respondit, *Non licere regularibus in suis Ecclesiis admittere presbyteros sæculares contra prohibitionem Illust. Archiepiscopi.*

Quær. 7. An peccet Sacristana exponendo Capellanis celebraturis vestes sacras laceras, aut immundas.

Resp. Peccare; & quidem mortaliter, si notabiliter sint immundę, aut lacerę. Desumitur ex Stephano Papa relato *in c. Vestimenta de consecrat. dist.* 1. ibi, *Vestimenta ecclesiastica, quibus Domino ministratur, & sacrata debent esse, & honesta.* In eo autem consistit honestas ipsorum quòd sint decentia pro functione, cui debent inservire, non sunt autem decentia, si sint lacera, vel immunda. Quod expressiùs habetur Innocentio III. in Concil. Lateranen. relato *in cap. 2. de custod. Euchar.* ubi pręcipit, vestimenta &c. munda, & nitida conservari, reddens rationem, *Nimis enim videtur absurdum in sacris sordes negligere, quæ dedecerent etiam in prophanis.* Hanc sententiam sustinent Suar. Facund. & alii.

Quær. 8. Quandonam vestes sacrę censendæ sint notabiliter laceræ, aut immundæ.

Resp. Non posse certam regulam definiri, sed hoc prudentis arbitrio esse relinquendum. Censet tamen Pasqual. *de Sacrif. nov. leg. q.* 185. *n.* 5. tunc esse notabiliter immundas, aut laceras, quando si tales essent vestes communes, virum nobilem dedecerent. Et subdit, quòd in judicando, quando sint, vel non sint notabiliter laceræ, aut immundæ, habenda est ratio qualitatis Ecclesiæ, pro qua inserviunt; nam quæ tales erunt respectu Ecclesiæ, in qua nobiliori modo tractari

solet cultus divinus, non erunt tales respectu Ecclesiæ pauperis, respectu cujus immunditia & attritio magis conspicua esse debet. Advertit insuper, quòd, quàm difficile est, in hac materia mortaliter peccare, tam facile est peccare venialiter; quia quælibet indecentia, quæ insurgat ex vestibus immundis, aut laceris, sufficit pro veniali peccato.

Quær. 9. An Sacristana peccet convertendo vestes sacras in usus prophanos, dum retinent propriam formam.

Resp. Peccare, ex Pasqual. *loc. cit. qu.* 821. Quando enim res sacræ convertuntur in usus prophanos, suo modo violantur, & fit Deo injuria, & ideò tanquam violatæ remanent indecentes respectu cultus divini. Hinc peccati quoque est damnanda, si prædictas vestes conceda t pro recitatione alicujus comædiæ sacræ à monialibus in monasterio repræsentandæ. Quia, licèt comediæ argumentum sit sacrum, & in loco religioso recitetur, ipsa tamen recitatio est prophana, atque adeò dictarum vestium violativa, unde excluditur hujusmodi usus. Verùm excusari in hoc casu à peccato docet Dicastillus *tr.* 5. *de Sacram. disp.* 4. *dub.* 11. *n.* 231.

Quær. 10. An supellectilem sacram possit convertere in usus prophanos, postquam amisit formam.

Resp. Posse, quia tota exigentia reverentiæ, quæ ipsi debetur, fundatur in eo, quòd sit sacra, mediante benedictione: ergo cessante benedictione cessat etiam reverentiæ exigentia; cessat autem benedictio, & sanctificatio, dum destruitur forma, & ideò disponi potest de materia, ac si nunquam fuisset materia rei sacræ. Nihilominùs, quamvis non sit necessarium, quòd vestes sacræ, amis-

amissa consecratione comburantur, sed possint in prophanum usum converti, decentissimum est comburi, quia Sacri Canones hoc ipsum præscribunt de convenientia, Pasqual. *loc. cit. qu.* 834. *num.* 9.

Quær. 11. An peccet Sacristana, si vestes & alias supellectiles sacras non pretiosas, dum amiserunt formam, vendat, & commutet, ut de melioribus provideat.

Resp. Ex Lopez, & Manuel, quos refert sed non sequitur Sanch. *lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 67. non peccare, quia talis venditio, aut commutatio non habet propriam distractionis, aut consumptionis rationem, cùm nullam inde jacturam patiatur conventus, imò melioretur, unde potest rationabiliter supponi interpretativa Superioris licentia. Hoc tamen non admittit Bordonus in iis conventibus, in quibus practicatur licentia formalis, & expressa.

Quær. 12. An Sacristana possit tangere calices, corporalia, &c.

Resp. Posse; Quia peccatum veniale quod alias committeretur, excluditur ex necessitate officii, ratione cujus mutare debet dicta vasa, & corporalia, quod sine tactu non potest præstare, unde consurgit tangendi rationabilis causa. Ita in terminis Pasqu. *loc. cit. qu.* 839. *num.* 9. ubi adducit Quintanad. & Suarez. Cessatque omnis dubitatio attento Privilegio Sixti IV. Ordini S. Augustini Congregationis Lombardiæ concesso, in quo indulgetur, quòd omnes laici professi, dum Sacristarum officium exercent, possint tangere calices, patenas &c. Poterunt igitur & moniales, cùm & ipsæ gaudeant Regularium privilegiis etia per viam communicationis, ut dictum est suo loco, licèt

Epis-

Episcopis sint subjectę. Hinc est, quòd etiam possint lavare corporalia, & purificatoria; quod debet intelligi de corporalibus, & purificatoris inservientibus propriç Ecclesiæ quia privilegium est concessum ratione officii, & officium tale non exercetur, nisi ratione propriç Ecclesiæ.

Quær. 13. An peccet Sacristana, si aquam, in qua primùm lavantur corporalia, & purificatoria, non proiiciat in sacrarium.

Resp. Non peccare, secluso contemptu, & dummodò in decenti loco projiciatur. Ita Ludovic. à S. Joan. *in sum. q.* 11. *de Euchar. art.* 2. *dub.* 1. *difficul.* 4. *app.* 1. Nam circa hoc nullū adest præceptum, cum Canon. *Nemo per ignorantiam de consecrat. dist.* 1. quoad hanc partem lotionis sit solùm directivus, & ideò solum servari debet, quod exigitur ex natura rei, nempè ut non projiciatur in loco immundo.

Quær. 14. An Sacristanæ liceat in die festo lavare vasa sacra purificatoria, & alia hujusmodi pro notabili tempore alias sufficienti ad peccatum mortale.

Resp. Licere; quia quamvis lavare de se sit opus servile, dum tamen versatur circa rem sacram, desinit esse servile, nam pertinet ad munus personę Deo dicatę, quatenus talis est persona autem Deo dicata, quatenus talis est non est destinata operi servili. Item potest ornare templum, verrere illud, & conficere hostias pro Missis celebrandis, quoties ex causa justa non potuerunt prædicta opera prę veniri, Cajet. 2. 2. *qu.* 122. *art.* 4. *& in sum. v. festorum violatio.* Ubi addit, posse prædicta fieri in die festo, licèt ex negligentia non fuerint facta pridie festi, quia jam sunt necessaria in die festo. Hęc autē negligentia raró, aut num-

numquam erit peccatum mortale, ſed ad ſummum veniale, quando Sacriſtana putans bona fide poſſe fieri in feſtis, relinquit ea tunc facienda. Sanch. *tom.* 2. *Conſ. lib.* 5. *cap.* 2 *dub.* 23. *n.* 4. cum aliis à ſe conſultis.

Quær. 15. An Sacriſtana per notabilem diei partem vacans ornatui Eccleſię excuſetur à jejunio.

Reſp. Excuſari. Ita Baſſæus, Bonac. Trullenc. & Molfeſius, qui expreſsè loquitur de religioſis *part.* 1. *ſum. tract.* 10. *cap.* 4. *nu.* 42. & ratio eſt, quia labor, quem ſubit, notabilis eſt; nam huc, & illuc diſcurrendo portando ornamenta, & alia hujuſmodi exercendo fatigatur. Unde labor ipſius æquiparari poteſt labori artificum; qui ratione artificii excusātur à jejunio. Et hæc excuſatio extenditur etiam ad jejunia præſcripta ſub mortali in regula. Nam, ut diximus *cap.* 8. §. 4. *q.* 5 cum Doctoribus, jejunium regulæ obligat ad inſtar præcepti eccleſiaſtici, unde ceſſat obligatio ipſius ex iiſdem cauſis, ex quibus ceſſat obligatio pręcepti Eccleſiæ, & proindè etiam ratione laboris. Quòd ſi nihilominus ieiunium velit ſervarę, poteſt illi largior collatiuncula indulgeri. Paſqualig. *de jejun. deciſ.* 312. *n.* 2.

Quær. 16. An poſſit aliquid dare proprio Ordinario occaſione ſuarum feſtivitatum.

Reſp. Negant Berti, & Hieronymus Sorbo concedit Valerus *in ſuis differ. utriuſq. fori v. munera n.* 81. quia Bulla prohibens largitionē munerum intelligit, quando darentur pro pretio rerum ſpiritualium, non autem ſi dentur in quamdam remunerationem incommodi ſuſcepti, & honoris præſtiti.

Quær. 17. An non obſtante prohibitione quòd nihil donetur extraneis occaſione feſti-

vita-

vitatum, professionis &c. possit Sacristana aliquid elargiri Capellanis, aliisque Ecclesiæ inservientibus.

Resp. Quòd sic, Ita Valer. *loc. cit. num.* 82 Quia hæc non tam sunt munera, quàm onera fiunt enim loco competentis salarii, salaria enim sunt communiter tenuiora, & habito respectu ad prædicta munera acceptantur per Capellanos, aliàs sine ipsis muneribus non acceptarentur. Adde quod donatio facta occasione festivitatum, professionis &c. est donatio ob causam, & in remunerationem majoris laboris, quem subeunt, unde hæc non cadit sub prohibitione, quia donatione simpliciter prohibita, non prohibetur remuneratoria, Bald. *in authent. ex testamento, Cod. de collat.* quem sequuntur ibi Corn. & Rom.

Quær. 18. An liceat Sacristanæ in illis diebus, in quibus habentur generales confessiones, prandium ministrare Confessario in Sacristia.

Resp. De Confessario regulari extat decretum Sac. Congregationis, 13. *Septembris* 1583. in quo prohibetur, quòd nemo regularium, quacumque de causa, comedat; aut refectionem corporalem sumat in locis ubi sunt crates, vel rotæ in monasterium correspondentes, vel in locis adeò vicinis, ut videri, vel audiri possit à monialibus; neque ante portam clausuræ eadem refectio corporalis permittatur, multò minùs intra clausuram, etiam si Superiores Ordinum essent. Et tunc tantummodò indulgetur refectio in predictis diebus, quando Confessarii habitatio, aut virorum domus, aut monasterium in quo, à monialium, seu sororum monasterio, vel domo nimium distat. Quæ

omnia

omnia militant etiam quo ad Confessarios sæculares, cum decreti finis, qui est occurrere scandalis, quæ contingere possunt, etiam ipsos comprehendat.

§. VI.

De Infirmarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN monialis infirma teneatur jussis medici obtemperare.

Resp. Salas *de legibus* relatus à Diana *in opere coord. t.* 8. *tract.* 8. *res.* 1. *n.* 3. putat, teneri sub mortali, quia quilibet infirmus tenetur ad omnia simpliciter ob conservationem suæ salutis necessaria, cùm nemo sit dominus sui corporis, unde quidquid à medico præscribitur tamquam necessarium ad salutem, tenetur exequi. Oppositum sustinet Durandus *in cap. omnis utriusque sexus tom.* 2. *disp.* 25. *sect.* 3 *num.* 3. asserens, quòd quamvis bonum sit medicis fidem adhibere, quia unicuique experto in propria arte credendum est, nihilominus non tenetur infirma obedire medico ex præcepto, quoniam non est ipsius Prælatus. Hinc deducit, quòd quamvis medicus decernat secundum regulas artis necessariã esse infirmæ ad conservationem vitæ sectionem membri, si tamen ex causa talis sectionis essent ingentes cruciatus tolerandi, potest infirma sectionem recusare, estò ex ejusdem omissione credat certò se morituram; si quidem nemo tenetur cum tanto cruciatu vitam sua servare, ut habetur ex Azar Less, Molfes. & Diana, qui tamen id limitant non procedere, quando medici judicarent sectionem esse necessariam ad vitæ conservationem, nec magnos dolores esse per-

perferendos; in hoc casu teneretur ipsis parere non distincto præcepto obedientiæ, sed tantùm præcepto, quo quisque adstringitur propriam vitam conservare.

Quær. 2. An monialis cancro, vel alio morbo gravissimo in verendis laborans, teneatur chirurgi curam subire.

Resp. Non teneri. Tum quia nemo tenetur admittere curationem; à qua non minùs abhorret quàm ab ipso morbo, vel morte. Tum quia cum pudicitia sit grande bonum, potest illam vitæ preferre, licet etiam possit sine peccato curationem permittere quamvis prę videat ex contractu pravos aliquos motus sub orituros; isti enim sunt planè involuntarii, & contactus moraliter honestus, quia cùm fiat causa medendi, est consentaneus rectæ rationi. Ita Navar. Sà, Less. & alii relati à Diana *in opere coord. t.* 8. *res.* 2. ubi addit, quod si medicamenta possent adhiberi à fœminis, tunc utique tenetur monialis illa sufferre. & verenda prędictis fœminis ostendere, nam cessant in hoc casu rationes pro affirmativa sententia adductæ, scilicet ratio vericundiæ, & periculum motus sensualis, qui à chirurgi contactu posset oriri.

Quær. 3. An peccet monialis, quæ respuit humanum remedium, quod facilè haberi potest, soli se Divinæ Providentiæ committens.

Resp. Peccare, quia graviter delinquit cõtra præceptum. *Non tentabis Dominum Deum tuum*; Deum enim tentat, qui habens quod faciat, sine ratione exponit se periculo, experiẽs uterùm liberari possit à Deo. Ita D. Tho. 2.2. *quæst.* 97. *art.* 1. & Caietan. ibi, limitans, quòd si citra mortis periculum respuatur medicina ad experiendos dolores, & sustinenda incommoda ob carnis mortificationem, &

Jesu

Jesu Christi Passionis participationem, tunc laudabile est, & meritorium.

Quær. 4. An possit respuere ad abbreviandam vitam, ut citiùs ab huius vitæ ærumnis sit libera.

Resp. Non posse; quia presentium ęrumnarum evasio non est bonum tanti momenti quod bono vitæ valeat comparari, multo minus rationabiliter anteferri. Ita Victoria, Ledesma, & alii apud Sanch. *Opusc. lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 33. *num.* 9. Quòusque igitur adest spes vitæ, non potest medicamenta respuere, quia nemo est dominus suæ vitæ. Non per hoc tamen, ut bene advertit Duard. *loc. cit. n.* 6. debet monialis, plusquàm par est, esse sollicita, ut advocentur insignes medici, & pharmaca subministrentur pretiosa, quia hoc esset in grave monasterii damnum, & voti paupertatis detrimentum, eo vel maximè, si monialis infirma talis esset, quæ, si moraretur in sæculo, ad suas infirmitates vix ordinarium medicum adhiberet.

Quær. 5. An monialis infirma laborans siti maxima in febris accessu peccet, si bibat.

Resp. Si non advertat potum esse nociturum, vel si advertens putet, quòd ex illo non eveniet nisi dolor aliquis capitis, vel molestior tantùm febris, non peccat mortaliter, parvitate nocumenti excusante. Ita cum Navarro, & Gajetano, Sanch. *loc. cit. n.* 7. & 8. Mortaliter verò peccaret, si evidens mortis periculum consugeret, vel infirmitas per longum tempus protraheretur cum gravi monialiũ incommodo, & monasterii detrimento.

Quær. 6. An, & quando monialis infirma excusetur à recitatione Officii.

Resp. Excusari, si ita laborat, ut non possit sine gravi incommodo, aut damno Of-

ficium

ficium recitare; secus si ægritudo sit levis, neque ullum, aut saltem leve incommodum allatura. Ita communiter Doctores. In dubio standum est judicio medici, non quia medicus dispenset in obligatione, sed quia declarat morbi gravitatem, qua posita, ex se ipsa cessat obligatio. Quòd si contingat, ut etiam medicus de hujusmodi gravitate sit dubius, vel simpliciter conveniri non possit, obligari ęgro tam ad horas canonicas tradit Suarez, quia obligatio recitandi horas canonicas est certa, dubia autem excusatio. At ab omni onere eam liberat Bonac. *de Hor. can. disp.* 1. *q.* 6 *punct.* 2. *num.* 5. quia licèt sit dubium an nocitura certum sit illa recitatio, tamen periculũ sit nocitura certũ est. Quoniã ergo possessio quã habet homo, non se exponendi periculo gravi, est prior præcepto recitationis Officii illa prævalet, & excusat. Sed multò tutiùs est in tali casu consulere Abbatissam, quę ex vi privilegii ministerialiter dispenset.

Quær. 7. An, si infirma possit insumere, & de facto insumat bonam diei partem familiariter colloquendo, aut libros recreationis causa lectitando, vel acu pingendo, debeat inferri, quòd etiam possit Officium recitare.

Resp. Cum Baldel. *tom.* 2. *lib.* 3. *disp.* 37. *num.* 16. negativè. Illa siquidem non requirunt serietatem, & attentionem, sed potiùs animum recreant, unde non possunt morbum gravare; e contra verò res seria est oratio, & recitatio, & ex sui natura animũ colligit, molestiam adducit, & mentem gravat Neque ex eo quòd morbus aliquis; v. g. febris jam cessavit, statim ad horas canonicas obligari debet infirma, si potest timeri ne morbus iterum revalescat, vel adhuc remaneat

neat virium debilitas ex præcedenti morbo relicta, nam debilitas illa infirmitas quædam est, & excusat.

Quær. 8. An dolores, & ægritudines, quæ certis temporum intervallis recurrunt, & non durant tota die, ut est febris quartana, aut tertiana levis, ab horis canonicis simpliciter excusetur.

Resp. Non excusare, quia illarum recitatio potest, immò debet anticipari, aut postponi pro aliis partibus diei, quibus ægritudo non urget. Ita Doctores relati à Baldel. *loc. cit. num.* 19. Quod intelligendum semper est, dummodò anticipatio, aut postpositio nocere non possint vel accessioni superventuræ, vel debilitati à præterita febri relictæ: quia in re si infirma sit dubia, medicum consulat, & quiescat.

Quær. 9. An monialis infirma, quæ non potest recitare Matutinum, & Laudes, dubitat autem, an possit reliquas horas, teneatur ad illas.

Resp. Si verè dubia sit an possit, dicendum est de parte, quod superiùs diximus de toto Officio. Quòd si certò constet ægrotam posse sine gravi incommodo recitare aliquas horas, tenetur ad illas. Ratio est, quia materia præcepti indicentis horas canonicas est divisibilis, unde etiam præceptum ipsum est divisibile, atque adeò qui non potest implere majorem partem præcepti, tenetur ad minorem, quam potest. Neque subsistit, quòd major pars trahit ad se minorem, & per consequens si desit potentia ad majorem Officii partem, cesset obligatio ad reliquam, ad quam fortè est potentia. Hæc enim doctrina remanet proscripta *in propositione* 54. inter damnatas ab Innocentio XI.

Verum

Verum tamen est, quod si infirmitas impediat indefinitè divinum Officiũ, ut est febris gravis, vel aliquid simile. non est scrupulosè inquirendum, an possit infirma unam, vel alteram horam legere, ut notat Suarez *t.2. de Relig. tract.1. lib.4. cap.28. num. 27.* quia excusatio ex se indefinita æquivalet universali, ita enim consuetudo hanc legem interpretatur, Et fortasse ratio est, quia est valdè difficile in huiusmodi occasionibus attingere punctũ in iudicando, quid possit homo dicere, vel non dicere sine gravi incommodo, & ideò satis esse creditur, quòd Officium ipsum dici non possit sine notabili damno.

Quær. 10. An infirma, quæ ex se quidem totum non potest Officium legere, potest autem cum socia, teneatur, vel sociam quærere, vel admittere si se offerat. Ad neutrũ teneri, tradit Diana *in opere coord. t. 3. tract. 6 res. 97. num.* 3. Quia recitare cum socia, privilegium, & favor est, quo non uti liberè potest alioquin, contra commune axioma, favor in gravamen verteretur.

Quær. 11. An monialis postquàm febris, aut alia infirmitas illam deseruit possit Officium prætermittere, dum convalescit.

Resp. Posse, quia imbecillitas à morbo relicta reputatur infirmitas, & Ecclesia, quæ est quia mater, vult ægris requiem aliquam indulgere. Ita Trullen. & aliis relatis Sanch. *tom. 2. cons. lib. 7. cap. 2. dub. 45. num.* 5. Per quot autem dies possit ab Officio vacare, non potest statui certa regula, nam ex maiori, vel minori morbi præteriti duratione, aut vehementia, validiori, aut graciliori complexione, ætate vivida, vel senili, potest remanere in moniali maior imbecillitas, ratione cuius debeat maior, vel minor vacatio ab

Offi-

Officii recitatione indulgeri. Unde standum est prudentis arbitrio.

Quær. 12. An postquàm convaluit possit diebus non impeditis in privata recitatione legere Officium de Sanctis duplicibus, aut semiduplicibus tempore infirmitatis omissis.

Resp. Videri, quòd sic, per ea, quæ tradit Quintanad. *tract.* 8. *singul.* 9. *num.* 2. Ubi licèt loquatur de Officio omisso ex errore, vel oblivione, attamen, ut observat Lugo *in resp. moral. lib.* 5. *dub.* 8. *nu.* 8. etiam de impedimento orto ex infirmitate concludunt rationes ab ipso adductæ. Quarum prima est, quòd tunc transfertur è proprio die in alium diem non impeditum Officium duplex, aut semiduplex, quando proprius dies est impeditus; cùm igitur dies proprii Officiorum duplicium, vel semiduplicium in præsenti casu fuerint ab infirmitate impediti, poterunt eadem Officia in alios dies non impeditos transferri, atque adeò extra convalescentiam recitari. Secunda; Jure suo nemo privandus est absque culpa sua, *l. crimen. ff. de pœnis l. sancimus, Cod. eod. tit. cap. ad fin. de his quæ fiunt, &c.* Sed Sanctus, & recitans jus possident, ut de tali festo recitetur semel in anno, ergo hoc jure non debent privari ratione infirmitatis quæ illorum non fuit culpa. Tertia; Vulgata juris regula est, quòd impedito non currit tempus. Cùm igitur ratione infirmitatis fuerit impeditus dies festivitatis illius Sancti, perinde est ac si proprius ejus dies non pertransisset: & die non impedito poterit recitari.

Neque ex hoc sequitur, ait idem Auctor, quòd posset etiam monialis recitare Officium Paschatis, si eo die fuisset infirma. Nam non transfertur Officium Paschatis, sicuti transfertur Officium de duplici, aut semiduplici, & ideò

ideò si illud non est recitatum proprio die, est omnino omittendum, & sic dicendum de Officiis aliarum solemnitatum, quæ translationi non subjacent.

Verùm oppositam sententiam absolutè sustineo cum Lugo *loc. cit.* qui prædictam opinionem rejicit tamquam singularem. Ratio est, quia rubrica de translatione festorum non loquitur universaliter de omni impedimento, sed solùm quando dies impeditur Officio Dominicæ, vel festi, aut feriæ privilegiatæ tunc occurrentis. Adeoque concedit, imò & præcipit tantùm hujusmodi translationem, quando impedimentum se tenet ex parte diei, non verò ex parte recitantis, prout in casu.

Quod pariter suadetur, quia ritus divini Officii recitandi non debet esse privatus, & proprius singulis personis, sed publicus, & communis toti communitati, vel Ecclesiæ, ad quam pertinent recitantes; atque adeò singuli debent semper Officium illud recitare, quod recitatur à tota communitate, vel Ecclesia, ad quam spectant, non solùm in recitatione publica, sed etiam in recitatione privata, quia uti singuli sunt partes illius communitatis, vel Ecclesiæ, cui proindè debent conformari, nam turpis est pars, quæ non congruit cum suo toto, *cap.* 2. *dist.* 8. & *cap.* 2. *de sponsal. §. partes civitatis*, & docet Navar. *com.* 2. *de regul. num.* 63.

Quær. 13. An moniales infirmæ excusentur à jejuniis tam Ecclesiæ, quàm regulæ.

Resp. Excusari ex communi Doctorum sententia, ita Ecclesiæ legem, & præceptum regulæ interpretante; idque habere locum, etiam si infirmitas ex propria culpa contigerit, quacumque enim ex causa proveniat, semper corpus est tale, ut castigatio ipsius per jeju-

jejunium semper evadat irrationabilis, & indiscreta. Ita Major. Palud. & Sanch. Sub nomine infirmarum veniunt etiam illę, quę licèt nullo actuali morbo laborent, sunt tamen cōplexionis malè affectæ, & proindè etiam istę à jejunio excusantur, non solùm quia tenentur morbum præcavere, sed etiam quia illa prava affectio æquiparatur morbo continuo. Pasqualig. *de jejun. decis.* 261. *n.* 7.

Quær. 14. Quanta debeat esse infirmitas, ut censeatur cessare obligatio jejunandi.

Resp. Communiter Doctores hoc remitunt prudentis judicio. Sed hæc responsio difficultatem non tollit; semper enim dubitare potest Confessarius, an nimis laxè segerat, vel nimis rigidè; ideò tradenda regula est, secundùm quam prudenter valeat judicare. Censeo itaque, tunc morbum, aut debilitatem ex convalescentia eximere à jejunio, quando impedit consuetas functiones; tunc enim morbus, aut debilitas sunt alicujus considerationis, & ideò est habenda ratio ipsorum, nec corpus ulteriori afflictione debilitandum. Hoc autem impedimentum non debet necessariò esse tale, ut absolutè impediat, sed sufficit quomodocumque impediat. Ita Pasqual. *loc. cit. n.* 5. qui etiam tradit *decis.* 256. *n.* 9. quòd si quæ ex aliqua infirmitate sit adeò debilitate, ut remaneat in statu simili senectuti, ita ut fiat in ipsa continua virium, & roboris naturalis diminutio, libera sit ab onere jejunii; sicuti enim ex morbo status senectutis, ita etiam anticipat exemptio à jejunio.

Quær. 15. An monialis infirma, ob vincendas carnis tentationes ad incontinentiam graviter illā extimulantes, teneatur jejunare, etiam si prævideat ob jejunium futu-

ram diuturniorem infirmitatem maximo cum monaſterii diſpendio.

Reſp. Affirmantem ſententiam ſuaderi poſſe ex Fervendi *in Exam. Theolog. p.* 4. *c.* 12. §. 6. *n.* 1. quia juxta charitatis ordinem docemur ſpiritualia corporalibus anteferre. Unde damnum, quod ex diuturniori infirmitate ſequitur monaſterio, ſequitur per accidens, nam per ſe intenditur majus bonum. Contrarium tamen deſumitur ex Homobono *in Examin. eccleſ. p.* 2. *tr.* 8. *c.* 7. *q.* 17. Quia ad vincendas tentationes alia occurrunt remedia, orationes videlicet, Sacramentorum frequentia, piæ adhortationes, & his ſimilia. Iſta igitur adhibeat, & tantæ jacturæ monaſterium non exponat.

Quær. 16. An laborantes febri tertiana, vel quartana, præcipiente medico ne cenent, ut dieta morbus vincatur, peccent contra præceptum jejunii, ſi comedant.

Reſp. Contra præceptum jejunii non peccare tradit ex Sanchez Paſqu. quia morbus eſt talis, ut de ſe liberet à jejunio; affligit enim, & debilitat corpus, & conſequenter incapax efficitur obligationis jejunandi. Peccare tamen contra naturale præceptum temperantiæ, notat Sanch. atque adeò aut venialiter, aut mortaliter juxta quantitatem damni, quod inde ſequitur.

Quær. 17. An, & quando moniales infirmæ excuſentur ab audienda Miſſa.

Reſp. Non tam facilè moniales ab audienda Miſſa excuſari, quia intra monaſterium audire poſſunt, & proindè habent faciliorem acceſſum. Paſqual. *de ſacific. nov. leg. q.* 1327. *n.* 5. Nihilominus non tam decumbentes in lecto, quàm illas etiam, quæ adire Eccleſiã non poſſunt ſine probabili ſalutis detri-

detrimento, eximunt communiter Doctores. Quanta verò debeat esse infirmitas, ut excuset, aut quantum nocumentum, quod timetur, videtur posse constitui hæc regula, ut nimirum, quando infirmitas impedit consueta exercitia, aut egressum è cubiculo, ita ut hoc existimetur congruere in ordine ad curã infirmitatis, & ad salutem corporalem, afferat etiam sufficientem excusationem in ordine ad audiendam Missam, attenta semper diversitate complexionis, & qualitate personæ. Hinc convalescentes, & debiles de facili possunt excusari præsertim hyemis tempore, & quando aeris intemperies nocere potest capiti; ut notant Præpositus, & alii relati à Pasqual. *loc. cit.* ubi idem concludit de senibus, si tales sint, ut debilibus valeant comparari. In dubio standum est judicio medici. Addunt tamen Leander, & Garzia, quòd manente dubio, possunt illud practicè deponere, & ab auditione Missæ abstinere. Laborantes febri tertiana aut quartana, non dubito, quoad illos dies, in quibus febri corripiuntur, excusari; in reliquis verò diebus considerand a est ipsarum complexio, & quomodò remaneant affectæ ex precedenti febri, & secundùm hoc judicandum ut supra; regulariter puto non excusari.

Quær. 18. An liceat monialibus infirmis celebrare facere super Altari portatili in suis cellis vel devotionis gratia, vel ad satisfaciendum præcepto in diebus festis.

Resp. Affirmat Pasqual. *in decis. Moral. decis.* 176. *n.* 3. Superioris tamen, ad quem spectat; obtentâ licentia pro sacerdote celebraturo ingrediendi clausuram. Fundatur in Privilegio Pii IV. Canonicis Regularibus Sancti Salvatoris concesso *sub die* 18. *Maii*

anno 1665. & licèt hoc limitet ad illas tantùm moniales, quę vivunt sub eodē ipsorum Regularium regimine, & instituto, nihilominus *decis.* 178. extendit etiam ad quascumque moniales subjectas Regularibus communicātibus in privilegiis. At hæc opinio est rejicienda, prout posteà illam reiecit idem Pasqual. in opere *de sacrif. nov. leg. q.* 480. *n.* 3. Quia per Bullam Gregorii XIII. circa clausuram monialium, quę est 28. *ejusdem Pontificis, t.* 2. *Bullar.* statuitur, quòd urgentibus tantùm necessitatibus possit concedi licentia ingrediendi monasteria. Unde cùm usus prædicti privilegii dependeat ex una parte à relaxatione legis clausuræ; & ex alia pro celebranda Missa in cubiculis infirmarum non interveniat illa urgens necessitas, quæ requiritur à Gregorio ad concedendum ingressum, sequitur, quòd non possit quoad Moniales sortiri suum effectum.

Adde, quòd Regularium privilegia celebrandi super altari portatili hodie sunt omninò adempta per nuperrimum Decretum Sac. Congregat. Concil. emanatum *sub die* 15. *Decembris* 1703. & publicatum *die* 8. *Ianuarii* 1704. Clemente XI. approbante. In quo decreto pariter declaratur, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, & Instituti, seu Congregationis &c. aut aliis quibuscumque sacerdotibus, etiam si essent Episcopi, in Oratoriis privatis celebrare in diebus Paschatis Sanctissimæ Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, aliisque anni festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus prædictis Regularibus, seu Sacerdotibus quibuscunque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa,

Missa, quæ in Indulto conceditur, celebrata fuerit, atque illa etiam in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem.

Quær. 19. An Monialis infirma dubitans an teneatur recitare Officium, jejunare &c. teneatur obedire Abbatissæ præcipienti ne Officium persolvat, ne jejunet &c.

Resp. Quòd sic, ex Salas, Soto, & Lezana *t.* 1. *qq. Regul. cap.* 4. *num.* 28. Quia in his casibus tenetur credere, quòd precipiendo illam rem dispenset ministerialiter in regula, in Officio &c. ac per consequens, quòd potest dispensare, quòd debeat ipsi se conformare. Idem dicendum, si esset dubia, an Abbatissa dispensaret ex justa causa. Ita Navar. Lessius apud Lezan. *loc. cit.*

Quær. 20. An Moniales infirmæ, quæ non possunt Ecclesiam adire ad lucrandas indulgentias à Paulo V. Regularibus concessas, possint eas consequi in lecto.

Resp. Posse dummodò agant aliquod opus pium arbitrio Confessarii imponendum. Ita Peyrin. *de Privileg. pag.* 331. ex declaratione Pauli V. Congregationi S. M. Fulien. anno 1609. ut habetur *in compend. suorum priv. tit. Infirmi.*

Quær. 21. An gravamen infirmitatis excuset monialem ab integritate materiali confessionis.

Resp. Si gravamen infirmitatis tale sit, ut continuata confessione periculum immineat moniali decedendi sine Sacramento dubium non est excusari. Quare tunc confessarius monere debet monialem, ut unum aut alterum peccatum exponat, & absolutionem impendere; posteà verò si tempus supersit, reliqua peccata audire. Si autem adsit tempus ad faciendam integram confes-

sionem, sed infirma ex illius continuatione notabiliter gravetur, excusari pariter tradunt Doctores infrà citandi. Quia cùm hoc Sacramentum sit pro charitate institutū, non debet contra charitatem converti; converteretur autem, si exigeretur confessionis integritas à moniali, dum sentit se in explicandis culpis gravari, & posset contingere, quòd stante morbi angore, & prolixe confessionis gravamine, confessionem fastidiret, & pertæsa prosequi nollet, aut, si prosequeretur, absque debita dispositione continuaret. Ita Silvest. Sot. Palaus, & quatuordecim alii relati à Pasqual. *de caus. occur. temp. mort. q.* 134. Ubi advertit, detrimentum, quod ex integra confessione potest monialis subire, considerandū esse secundùm subjectam materiā, & proinde pro gravi habendum esse, quod in se leve est, & tale esset in sanis. Et ideo si in illis horis in quibus ingravescit morbus, infirma ostendat gravari à confessione, absolvenda est, & in aliud tempus aliorum peccatorum explicatio differenda.

Quær. 22. An monialis periculoso morbo laborans, non tamen decumbens in lecto, neque viribus destituta teneatur adire Ecclesiam ad sumendum viaticum, vel possit illi ministrari in sua cella.

Resp. Plurimum expedire moniali accedere ad sumendum viaticum in Ecclesiam. Nam Ecclesia, ut habet Ugo Victorinus *de Sacram. lib.* 2. *par.* 5. *c.* 1. est propriè locus, in quo dispensantur Sacramenta; & ex consecratione aquirit quamdam virtutem spiritualem, per quam redditur apta divino cultui, ut homines ibi concipiant devotionem quandam, qua paratiores sint ad divina, ut ex D. Thom. *part.* 3. *q.* 83. *art.* 3. Unde valdè

con-

conferret ad excitandam devotionem monialis suscipientis viaticum, & ad uberiorem fructum percipiendum, in Ecclesia illud suscipere. Quod etiam teneatur adire Ecclesiam, nec possit illi ministrari in sua cella videtur esse secundùm mentem Sac. Congregationis, quæ, ut notavimus supra *cap.* 6. §. 6. *q.* 2. statuit, quòd Confessarius non audeat ingredi monasterium ad excipiendam confessionem monialis infirmæ, quando hæc potest commodè adire confessionale. Unde à pari neque poterit ingredi clausuram ad ministrãdum viaticum dictæ moniali, quæ cum non decumbat in lecto, nec sit viribus destituta, potest commodè adire ecclesiam ad illud suscipiendum. Attamen attendendæ sunt circumstantiæ, conditio scilicet morbi, symptomata, quę ex motu possunt oriri, & alia hujusmodi, & in tali casu judicandum, an possit, vel non possit commodè adire.

Quær. 23. An ad solandam devotionem monialis infirmæ, quæ ob aliquod impendimentum non potest sumere viaticum, possit ei deferri Eucharistia, ut adoretur.

Resp. Non posse, quia in sæpius repetita Gregorii XIII. Constitutione non permittitur Confessario ingressus in clausuram, nisi in casibus necessariis; in casu autem proposito nulla apparet necessitas. Quòd si tunc temporis contingeret, Confessarium ingredi ad communicandam aliam monialem, neque in tali casu posset deferri Eucharistia adoranda prædictæ moniali, ut apertè statuitur in Rituali Romano Pauli V. *tit. de comm. infirm.* ibi. *Sed alicui adorandam solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu ad ostendendum non deferatur*. Et ita tenent Riccius, Barbosa, & alii relati à Pasqual.

loc. cit. q. 256. ubi fuisse decisum à Sac. Congregat. testatur ex Zerol. *in prax. Episc. p.* 1. *verbo Eucharistia* §. 5.

Quær. 24. An Confessarius in communione monialis infirmæ per modum viatici possit omittere verba præscripta in Rituali, *Accipe soror viaticum &c*, & uti verbis consuetis, *Corpus Domini, &c.*

Resp. Negant Tamburin. Quart. Cardinalis Brancat. & Clericat. de Euch. Sacram. *decis.* 19. *n.* 12. Ex quo enim verba illa præscripta sunt in Rituali, debent omninò servari. Nam Rituale Romanum, quo ad ea, quæ in ipso præscribuntur, facit jus. Si quidem Pontifex in Bulla eidem Rituali prefixa exhibet, quę in ipso præscribuntur, tanquā de Jure servanda ut constat ex illis verbis *Inviolatè observent*. Tum quia prędicta verba sunt valdè proficua ex opere operantis tamquā ordinata ab Ecclesia, movente, & docente illam Spiritu Sancto.

Verùm Tonellius *in suo Enchir. tit.* 1. *c.* 1. *n.* 6. sustinet ex Pasqualigo non solùm posse Confessarium ea omittere, sed etiam aliquando debere, ut si monialis minùs devotè, & cùm magno animi mærore communionem per modum viatici sit receptura. Sufficit enim ad recipiendam communionem per modum viatici, quòd morbus sit periculosus, & Eucharistiam recipiat, quia solus actus sumendi Eucharistiam cadit sub præcepto, pro quo implendo non requiritur intentio saltem actualis, sed sufficit interpretativa, quia actus semper præsumitur gestus ex causa magis necessaria, & urgentiori, ut notant communiter Doctores.

Neque ex eo quòd prædicta verba sint in Rituali prescripta, infertur, quòd sint de jure servanda. Quia, ut benè advertit Pignatel.

t.9. consult. 86. §. *Neque*, non omnia præscripta in Rituali cadunt sub præcepto, sed quędam præcipiuntur sub obligatione aliundè proveniente, quędam verò prescribuntur solummodò de decentia; nec authorizatio Summi Pontificis extrahit ea ab ordine suo, sed solùm facit, quòd intrà ordinem suum rectè procedant.

Quær. 25. An moniali infirmę possit pluries ministrari viaticum.

Resp. Affirmant communiter Doctores; discrepant tamen in assignanda temporis distantia, quę inter unam, & alteram sumptionem debet intercedere. Nam posse repeti viaticum post commissum peccatum mortale, docent Tabiena, & Armilla; post triginta dies, Navarrus; post octo, aut decem, Henriquez, & Suarez; post sex, Possevinus; & Filliucius; post quatuor, Pasqualigus; tertio quoque die, Ludovicus à S. Joanne cum Vasquez; altero quoque die, Layman. Attendendam esse consuetudinem sustinent Caspensis, & Garzia. Placet sententia docens posse ministrari singulis diebus; quia hoc nō obstat neque ex parte juris, cùm nullibi reperiatur prohibitum, neque ex parte Sacramenti, cùm hoc ex natura sua sit iterabile etiam singulis diebus; è contra verò maximè prodest ægroto; & proindè, cùm simus in favorabilibus animæ, amplianda est ministratio quantum fieri potest, consequenter ad singulos dies. Maximè quia, cùm hoc Sacramentum sit institutum per modum cibi spiritualis refocillantis animam augmento gratiæ, ad peccati pericula superanda, & ad fugandas in illo statu tentationes occurrentes, consentaneum est, quòd, sicut quotidie anima in illis periculis versa-

tur, ita quotidie subsidio, & ope ipsius roboretur. Unde hanc sententiam amplectuntur Palaus, Martinus à S. Josepho, Dicastil. & alii, quos refert, & laudat novissimè Clericat. *loc. cit. n.* 11.

Quær. 26. An in eadem infirmitate, variato tamen statu, possit moniali extrema Unctio pluries ministrari.

Resp. Affirmativè cum D. Thom. communiter recepto *in* 4. *dist.* 23. *quæst.* 2. *art.* 4. *quæst.* 2. Quia effectus Sacramenti non se extendit ultra statũ periculosum morbi; unde cessato priori periculo, & novo superveniente potest repeti Sacramentum; nam adveniente novo periculo, nova quoque supervenit hujus Sacramenti indigentia. Neque ad hujusmodi repetitionem necesse est, vel quòd infirmitas sit diuturna, qualis est paralysis, hydrops, aut Ethica, ut requirunt Durand. D. Antonin. & D. Bonavent. vel quòd elabatur annus, ut vult Albert. vel saltem quòd interruptio sit magna, ut Suarez; vel quòd infirma nova commiserit peccata venialia, ut Paludan. sed sufficit, quòd juxta peritorum judicium recedat prius periculum, & novum adveniat, sive longum, sive breve tempus intercesserit. Quia non tempus, sed imminens mortis periculum est fundamentum repetendi extremam Unctionem, ut tradunt Nugn. Hurtad. Gabriel. Tamburin. & alii apud Pasqual. *loc. cit. qu.* 434. *num.* 8. Qui tamen *qu.* 435. negant; posse repeti si durante eodem periculo, novum cujuscumque generis superveniat, quia auxilia non dantur contra morbum corporalem, sed contra spiritualem, qui non variatur ex variatione morbi corporalis, aut, si per accidens crescit, sufficiunt auxilia jam debita, quia dantur

juxta

juxta exigentiam, quæ contingit toto tempore morbi periculosi.

Quær. 27. An valeat legatum annuum relictum monialibus pro necessitatibus infirmarum, si moniales ex instituto solis eleemosynis vivant.

Resp. Valere tradunt Ananias, Rodriqu. & Portel. *in dub. regul. v. legatum num.* 7. Quia legatum factum pro necessitatibus infirmarum, non monialibus propriè fit, sed loco pro infirmis deputato. Negat Sanchez *in sum. lib.* 7. *cap.* 26. *n.* 47. quia legatum hujusmodi tollit rigorosam mendicitatem, quam profitentur, cùm deserviat pro necessariis infirmarum alimentis, & medicinis, quæ nomine alimentorum etiam comprehenduntur. Utramque opinionem probabilem putat Diana *in Opere coord. tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 223.

§. VII.

De Infirmariæ obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. QUa diligẽtia, & cura debeat Infirmaria vacare suo ministerio.

Resp. Teneri vacare ea diligentia, ac cura quam ministri infirmorũ passim solent adhibere; ad insolitam & extraordinariam non teneri; quia talis præsumitur ejus intentio; dum suscipit tale munus, ne alioquin nimis se gravet, sibimet imponendo onera importabilia. Tum quia ubi agitur de obligatione, stricta adhibenda est interpretatio; unde etiam obligatio infirmariæ debet interpretari, ita ut obliget minùs quàm fieri possit, atque adeò non debet extendi nisi ad diligentiam communem, & ordinariam.

Quær. 2. In quibus præcipuè Infirmaria possit peccare.

Resp. Ex Villalob. & Castropal. peccare mortaliter, quando relictis remediis assignatis à Medico, aliis pro sua voluntate utitur, & aquam, aut vinum infirmis proponat, ut earum voluntatis satisfaciat. Exponit enim infirmas absque ratione manifesto periculo moriendi, saltem citiùs. Item si tempus pro tradendo pharmaco, vel cibo præscriptum à medico, non servet, aut indigentiis infirmarum non provideat, vel Abbatissam de prædictis indigentiis non admoneat, si inde damnum, vel incommodum aliquod notabile infirmis emergat. Barchius *in Specul. Relig. c.* 25. Quia cùm ratione muneris teneatur medico obedire, & infirmis providere, est causa indirecta damni, vel incommodi, quod consequitur ex omissione.

Quær. 3. An infirmaria teneatur cum periculo vitæ parere Abbatissæ præcipienti, ut monialibus contagioso morbo laborantibus inserviat.

Resp. Videri, quòd non, ob rationem D. Tho. 2. 2. *qu.* 104. *art.* 5. Quia in pertinentibus ad corporis sustentationem omnes homines natura sunt pares. Nihilominùs in contrarium facit, quòd Superior potest præcipere omnes illos actus exteriores, necessarios ad commune illud bonum, cujus curam gerit, & tunc subditi etiam cum periculo vitæ tenentur obedire; sicut Rex pro civitatis defensione potest subditis pręcipere præliationem, quæ semper est cum periculo vitæ. Tum quia malè provisum esset in Religione fraternæ charitati, si tempore contagiosę infirmitatis possent sanę se subtrahere, desertis infirmis sine remediis, & servitute.

Ita

Ita Caiet. Rodriq. Peyrin. & Sanch. *in decal. lib.* 6. *c.* 2. *n.* 56. Quòd tantò certiùs procedit in Monialibus Oblatis, quæ inserviunt infirmis, & sine dote ad hunc effectum sunt ad Monachatum admissæ, & receptæ, ut toto vitæ suæ tempore infirmis deserviant. Tamburin. alios referens *de jur. Abbatiss. disp.* 12. *q.* 2. *n.* 25. Qui tamen excipit ab hac regula monialem illam, quæ esset admodùm infirmæ valetudinis, vel cuius vita esset valdè utilis bono communi religionis.

Quær. 4. An Infirmaria possit licitè egredi è clausura ad vocandum medicum, vel Confessarium ex repentina oborta necessitate alicuius monialis infirmæ ad extremum vitę à morbo adductæ, & alius non adsit, qui possit vocare.

Resp. Affirmat Cassian. à S. Elia *v. clausura num.* 161. modò sit spes, medicum esse profuturum, aut probabiliter timeatur eam esse in mortali peccato. Ratio est: Quia præcepta Ecclesiæ non impediunt maius bonum, quia ita præscribunt bonum, ut si hoc bonum sit impeditivum alterius boni maioris, cesset ipsorum obligatio ex generali intentione eiusdem Ecclesiæ. Unde cùm in præsenti casu subventio proximi extremè indigentis sit maius bonum, quam observantia clausuræ, illa enim provenit à virtute charitatis, hæc obedientię, obligatio primæ pręvalere debet & secundę cessare.

Quær. 5. An, & quibus in casibus Infirmaria excusetur ab audienda Missa.

Resp. Excusari, si illius assistentia est saltem necessaria, ne infirma notabiliter tristetur, nec habet, quas substituat. Ita communiter Doctores, quos approbans refert Pasqual. *de Sacrif. nov. leg. qu.* 1328. qui hoc

ad

admittite etiam si assistentia nõ esset necessaria, si tamen bona fide putaretur necessaria cùm sufficiat, ut apprehendatur ut talis: nã tunc formatur recta conscientia, quòd liceat omittere auditionem Missæ. Subdit insuper, idem dicendum, si infirma pro sua satisfactione vellet, Infirmariam sibi assistere, quamvis aliæ substitui possent, si non obsequi illius voluntati esset causa, quòd tristaretur, vel indignaretur, cùm excitatio harum passionum possit infirmæ notabiliter nocere. Neque infirma in tali casu peccaret impediendo infirmariæ pro tunc nõ sibi necessariæ auditionẽ Missę; quia complacentia illa, quã percipit ex ipsius præsentia, affert illi aliquod solamẽ, absentia verò tristitiam, & ideò habere potest motivũ sufficiens, ut detineat ab audienda Missa.

Quær. 6. An Infirmaria possit in diebus prohibitis comedere aliquid carniũ, ut excitet in infirmis appetitũ, & inducat ad comedendũ.

Resp. Affirmant Navar. Sanch. & Diana *p.* 5. *tra.* 5. *res.* 32. Quia stante parvitate materiæ non adest materia integra prohibita, atque adeò nec materia peccati mortalis; quia verò apponitur finis honestus, & quem charitas imperat, definit etiam esse materia peccati venialis, quia ex fine apposito subtrahitur à ratione sub qua prohibetur, & constituitur in ratione honesti.

Quær. 7. An occupatio in deservendis pluribus infirmis sit causa sufficiens excusandi Infirmariam à jejunio.

Resp. Ex Pasqual. *de jeiun, dec.* 339. *n.* 5. affirmativè, quia tale servitium exigit continuam assistentiam, quæ secum trahit magnum laborem. Hoc autem est intelligendum de ea quę parat cibos pro infirmis, & in cęteris servitiis neces-

necessariis ipsis ministrat, non de ea quæ solùm assistit. Neque pariter tenetur ad jejunium die sequenti, si per totam præcedentem noctem, vel majorem partem assistat alicui infirmæ: talis enim assistentia, quia privat debito somno, causat magnam debilitatem, unde superveniens jejunium esset nimis onerosum. Ita ex Ledesma, & Rodriq. Pasqual. *loc. cit. num.* 6.

Quær. 8. An & quando infirmaria ab Officii recitatione excusetur,

Resp. Excusari, quādo ita est in infirmarum servitio occupata, ut totum diei tēpus, quod necessitatibus corporis moraliter, & sine magno incommodo subtrahi potest, in earum indigentiis sit insumendum. Charitatis enim pręceptum urgentius, & excellentius est pręcepto recitationis Officii, & proindè hoc cessare debet, utpotè impeditivum majoris boni. Ita Sotus, Sanch. *t.* 2. *consf. l.* 7. *c.* 2. *du.* 51. *n.* 2. & Suarez *t.* 2. *de relig. lib.* 4. *cap.* 28. *n.* 35. Ex quo pariter deducitur esse excusandam, etiā si aliqua modica diei pars pro honesta animi relaxatione superesset. Quia sicuti ob recitandas horas canonicas non tenetur subtrahere tempus cibo, & quieti, ita neque honesta relaxationi, cùm hæc non minùs necessaria sit ad corporis levamen, quàm refectio, & somnus, maximè si vires essent ex præcedenti occupatione defatigatæ. Quòd si occupatio non sit integræ diei, tunc infirmaria debet hujusmodi occupationis tempus prævenire, vel recitationem post ponere, quia præceptum obligat pro tota die. Potest tamen escusari, quando impedimentum repentinum prævidere non potuit, vel quando ad illud non advertit, Suarez *loc. cit.*

§. VIII.

§. VIII.

De Aromataria obligationibus, & Privii.

Quær. 1. AD quid teneatur Aromataria.

Resp. Quæ suæ artis sunt tenetur scire. Etenim lex tam naturalis, quam humana prohibet, ne quis artem, quam ignorat, exerceat ut *in cap. non est sine culpa de regul. jur. in 6.* Neque sufficit, quòd instructa sit quo ad artis præcepta, & regulas, sed debet etiam esse instructa quo ad practicam, cùm ex istius deficientia possint plurima, & gravia infirmis oriri incommoda. Tenetur quoque debitam in conficiendis pharmacis adhibere diligentiam, quia omnibus munus aliquod exercentibus obligatio inest, ut illud diligenter exerceant. Abb. *in cap. ad aures, num.* 3. 4. *&* 6. *de atat. & qualit.*

Quær. 2. An possit de se, & inconsulto medico pharmacum aliquod infirmis præbere.

Resp. Si habeat aliqua particularia medicamenta ad speciales morbos, nempe ad sananadas oculares fistulas, dolores dentium, & alia huiusmodi, & experta fuerit prodesse, potest utique illa præbere. In aliis casibus non potest; quia cùm non habeat scientiam, & artem ad curandos morbos, manifesto vitæ periculo infirmas exponeret; imò neque potest, etiam si aliqualem habeat experientiam, quia exponeret se periculo occidendi infirmas, & contraveniendi decalogi præcepto *Non occides*. Sicut de Medico asserit Silvest. *in sum. v.* Medicus, *qu.* 1.

Quær. 3. An licitum sit Aromatariç præbere poculum moniali gravidæ ad procurandum abortum fœtus inanimati, ne fama periclitetur monasterii.

Resp. Negativè cum communi Doctorum, quia abortus fœtus inanimis est peccatum gravius pollutione, cùm proximiùs opponatur generationi. Sicut ergo in nullo casu est licita pollutio, ita neque abortus fœtus inanimati. Unde meritò oppositũ damnatur ab Innocentio XI. in propositione 34. sub qua tamen valdè dubitat Lumbier, an præsens casus comprehendatur, quia, ait ipse, propositio proscripta loquitur quando agitur de vitanda infamia puellæ. non verò de vitanda infamia religiosi cœnobii, quod valdè diversum est, adeoque prohibitio, subdit idem Doctor, ad præsentem casum non videtur extendenda, quia strictæ interpretationis est, utpotè odiosa. Resolvit tamen illicitum esse etiam in præsenti procurare abortum fętus inanimati, quia ad evitandam infamiam coram sæcularibus est aliud medium, scilicet præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ observationem secreti.

Contineri pariter prçsentem casum sub damnatione, patet, quia præfata propositio in tantum proscribitur, in quantum asserit esse licitum procurare abortum puellç ex periculo proveniẽte ab extrinseco, quale est periculum vitæ, & famæ. Cùm igitur etiam periculum diffamationis monasterii sit periculũ proveniens ab extrinseco, remanebit quoque damnata propositio asserens esse licitum procurare abortum monialis, ne infametur monasterium. Neque sit extensio prohibitionis ad casum, sed casus dicitur comprehensus ex identitate rationis.

Pec-

Peccat igitur Aromataria pharmacum pręꝫbens ad procurandum abortum fętus inanimis, & si est animatus contrahit etiam excommunicationem Sixti V. dummodò tamen sequatur effectus. An autem effectu non secuto incidat in casum reservatum, asserit Belloch. Zech. & Bonac. negat aliis relatis Diana *in opere coord. tom. 5. tract. 4. resol.* 26. ubi advertit hoc non procedere, si monasterium subdatur Regularibus, quia quo ad illos ex Decreto Clementis VIII. etiam effectu non secuto inducitur reservatio. Quòd si dubium, sit an fętus fuerit animatus, Moura, Præpositus, & Macadus putant non incidere in reservationem, quia reservatio ad casus dubios non extenditur tanquam odiosa, nisi aliud exprimatur. At in oppositum est communis sententia, quia in dubiis tutior pars est eligenda.

Quær. 4. An Aromataria possit lucri causa vendere extraneis medicamenta.

Resp. Extare pro Urbe Romana, ejusque districtu decretum Visitationis Apostolicæ *die* 29. *Augusti* 1637. quo prohibetur tam Superioribus quorumcumque Ordinum in Urbe, ejusque districtu existentium, quàm particularibus Religiosis quibuscumque, ne in posterum sive religionis nomine, sive particulari audeant, & præsumant per se, vel per alios in suis Conventibus artem aromatariam exercere, præter quàm pro suis religiosis, & Ecclesiasticis, pharmaca vendere etiam prætextu amicitiæ, & familiaritatis, absque speciali licentia in scriptis obtinenda. Unde cùm hoc decretum sit pro Urbe Roma ejusque districtu, in aliis partibus standum est juri communi ut resolvit Sac. Congregat. Episcop. & Regular. *in Neapolitana* 5. *Octo-*

Octobr. 1646. Jus autem commune non videtur prohibere hujusmodi venditionem; pharmaca enim artificium honestum sunt, & non propriè negotiatio. Maximè quia in hoc non tam spectatur lucrum, quàm utilitas infirmarum, dum enim extraneis venduntur, frequentiùs renovātur medicinalia, unde monialibus infirmis subministrantur recentiora, atque adeò magis utilia. Quod etiam declaravit eadem Sac. Congregat. *in Neapolitan.* 26. *Maji.* 1602. & in una Dominicanorum 11. *Octobr.* 1647.

Quær. 5. An Aromataria vendens, ut supra, medicamenta possit recipere pretium juxta taxam Aromatariis sæcularibus factam.

Resp. Videtur quòd sic; quia taxa non statuit pretium tanquam privilegiū Aromatariorum secularium, sed tanquam pretium justum medicinaliū. Unde quicunque illa vendit, potest recipere juxta taxam, quia recipit pretium justum. Verùm oppositum sustinendum cum Navarra *lib.* 3. *de restitut. c.* 2. *n.* 40. & Reginaldo *in Praxi lib.* 25. *num.* 281. Quia in taxatione justi pretii non tam habetur respectus ad valorem medicinalium in se, & ad alias circumstantias, puta industriam, laborem &c. sed etiam ad expensas, quas subeunt Aromatarii sæculares in conductione officinę, solutione vectigalium, salario famulorum, &c. à quibus omnibus expensis sunt exemptæ moniales. Unde pretium, quod est justum respectu Aromatariorum sæcularium, injustum est respectu monialium, quia detractis illis expensis, excedit valorem medicinalium.

Quær. 6. An possit vendere quid pro quo.

Resp.

Resp. Non posse. Tum quia ementem decipit, dando aliam substantiam ab expetita: tum quia certum pretium recipit pro incerto medicamento: tum quia saluti infirmi non contulit, & utinam aliquando illam non offendat, dum medicamentum illud suppositum fortasse dissimile est, quamvis non videatur dissimile. Quare consurgit obligatio resarciendi omnia damna ex tali deceptione, fortè secuta. Solùm excusari potest, si certa sit suppositititias res pollere ea demvirtute, & fore æquè, vel quasi æquè utiles ementi. Tenetur tamen restituere excessum pretii, si fortè acceptus est supra justum pretium rei traditæ (etiam si ejusdem fuerit utilitatis.) vel supra pretium, quo emptor rem eamdem alibi fuisset empturus.

Quær. 7. An possit Aromataria vendere pharmaca minori pretio consanguineis, vel amicis, donando illis quod ipsi deberetur ratione industriæ, & laboris.

Resp. Negat Bordonus, quia labor ille est pretio æstimabilis, unde Aromataria donando suum laborem disponeret de re pretio æstimabili, quod est contra votum paupertatis. Dissentit Joannes de Lugo *disp.* 3. *de just. num.* 149. quia religiosus sine præiudicio paupertatis potest alreri inservire, eique gratis operam suam præstare. Distinguunt alii: vel Aromataria degit in monasterio, in quo viget præceptum, aut consuetudo; ut moniales operas suas, & lucra inde percepta conferant in bonum commune; vel degit in monasterio concedente monialibus, ut pro se laborent, & sibimetipsis lucrentur. Non potest si in primo, quia præsumi non potest licentia Abbatissæ, obstante consuetudine, vel præcepto. Potest autem si in secundo, quia

quia Abbatissa rationabiliter non censetur invita, cùm nihil damni resultet monasterio. Poterit etiam pharmacum aliquod levioris momenti pauperibus subministrare ex præsumpta licentia Abbatissę, quę præsumitur habere erga pauperes charitatem. Imò poterit etiam, renuente Abbatissa, si pauperes versentur in extrema necessitate, alibi docuimus cum D. Thoma.

Quær. 8. An liceat Aromatariæ venenum vendere.

Resp. Si venenum talis naturę sit, ut non nisi ad malum possit deservire, non licet; quia esset prębere materiam peccati, & alieno peccato cooperari. Conveniunt omnes Doctores. Si verò sit indifferens ad bonum & malum usum, & Aromataria nesciat, aut tantùm dubitet, an emens eo sit abusurus, potest vendere ob finem justi lucri, & honesti; dummodò non intendat, ut emens eo malè utatur. Quia quando actio aliqua est de se indifferens, qui bono fine ad illam cooperatur, non peccat, utitur enim jure suo. Reginald. *in Praxi lib.* 25. *num.* 263 Si autem sciat, vel saltem probabiliter credat, ementem veneno abusurum vel ad occidendum proximum, vel ad vitam sibi adimendam, adhuc posse vendere sustinent Caietan. Angel. Navar. & Lorca, quia pravus usus ementis non est volitus directè, neque indirectè; est enim effectus per accidens, & non per se consequens, qui proinde non imputatur, etiam si sit prævisus, dummodo non sit intentus, ut ex D. Thom. 2.2.*qu.*74. *art.* 8. *& qu.* 20. *art.* 5. Oppositum approbo cum Armilla, Tabiena, Reginaldo *loc. cit.* & aliis. Quia suppeditare alteri materiā iniuriosè nocendi, vel sibi, vel proximo, est contra

tra charitatem, aut contra justitiam, vel potiùs contra utrumque.

Quær. 9. An liceat Aromatariæ pharmaca conficere in die festo.

Resp. Negative. Sot. *lib.* 2. *de just. qu.* 4. *art.* 4. *ad* 3. quia opus servile est, quod sola necessitas facit licitum in die festo. Unde ea tantùm pharmaca, quæ pro præsentis diei necessitate deserviunt, potest Aromataria componere, vel ea jam composita vendere omnibus horis, sicut qui herbas, pisces, & aves deferunt, Sac. Congregat. *Vicaria Andrianen.* 16. *August.* 1593. Neque licet rosas, violas; & alia hujusmodi saccaro condire, vulgò, *far Conserve*, Alcozer, & Sanch. *tom.* 2. *cons. lib* 5. *cap.* 2. *dub.* 18. *num.* 5. neque aquam ex herbis per stillarium extrahere, quia hæc quoque servilia sunt. Excusare tamen, ut diximus, potest necessitas, quæ facilè contingere potest, si ex dilatione flores, & herbę languescerent, earumque virtus deperiret. Vel si tanta esset aquarum distillandarum copia, ut intra tempus aptum tota pro usu totius anni provideri non posset. Ex prædictorum enim carentia magnum monasterio resultaret incommodum, quod sicuti in aliis casibus per Doctores excusat, debet in præsenti pariter excusare.

Quær. 10. In quibus aliis possit peccare Aromataria.

Resp. Peccare, si in componendis pharmachis non omnia apponit præscripta à medico, Duard. *in cap. utriusque sexus tom.* 2. *disp.* 16. *sect.* 2. Vel si apponit, illa tamen sunt vetusta, vel non exigitam virtutem habentia, unde medicamentum parum prodest infirmo; D. Autonin. *part.* 3. *tit.* 8. *cap.* 4. §. 6. Item si inutilia, & multò magis si nociva ini-

immisceat, mortaliter peccare, nisi excuset materiæ parvitas, communiter fatentur Doctores. Et in prędictis casibus non solùm lædere charitatem, sed etiam justitiam, adeòque teneri ad omnia damna inde secuta, tradit aliis citatis Homobon. *in comment. resolut. tract.* 10. *cap.* 4. *q.* 12. Non peccat tamen si in conficiendis medicamentis tantum aquę vel alterius liquoris immisceat, quantum ad medicamenti compositionem est necessarium quamvis eodem pretio medicamenti vendat, Trullench. *in decal. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 20. *dub.* 11 *num.* 5.

§. IX.

De Celleraria obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN Celleraria, cui bonorum Monasterii incumbit administratio, possit aliquid de iisdem bonis in justam donationem, aut alienationem expendere.

Resp. Non posse, nisi id, quod ab Abbatissa illi commissum est. D. Thom. 2. 2. *q.* 32. *ar.* 8. *ad* 1. Ex quo fit, eam mortaliter contra votum paupertatis peccare, si in alios usus; præter deputatos, quantùmvis illi liciti sint, & communitati deserviant, rem expendat, absque expressa, vel præsumpta Abbatissæ voluntate quia exercet actum dominii, & sibi commissę administrationis metas excedit. Manuel. Sanch. & Peyrin. *t.* 1. *de subd. q.* 2. *c.* 2. §. 9. qui tamē putat non peccare mortaliter subministrans moniali indulgenti aliquod necessarium injustè ab Abbatissa denegatum, quia in eo casu Abbatissæ supplet defectum.

Quær. 2.

Quær. 2. An de præsumpta Abbatissæ licentia possit remunerare merita, & obsequia ab extraneis administrationi præstita, & alias non debita.

Resp. Posse, attentis tamen viribus, & legibus suæ administrationis, nec non inspectis meritis, ac circumstantiis, non solùm quando merita pariunt actionem ex justitia, sed etiam quando ejus sunt naturæ, ut hominem deceat esse gratum, ac obligent ad antidota. Ita post alios Trullench. *in decal. l.* 7. *c.* 27. *dub.* 8. *n.* 4.

Quær. 3. An peccet Celleraria contra votum paupertatis distribuendo bona Monasterii non juxta mentem Abbatissæ, sed proprio arbitratu.

Resp. Peccare saltem venialiter, si det plura aut pauciora, meliora aut deteriora, quàm sciat velle Abbatissam; quia parte enim recedit a mente Abbatissæ, incurrit in vitium proprietatis, dispensando ac si esset domina, nullatenùs ab alterius pendens arbitrio. Lessius *lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 178. aliique communiter.

Quær. 4. An peccet Celleraria, si celet Abbatissæ summam aliquam notabilem pecuniæ expendendam in usibus utilibus Monasterio, invita tamen Abbatissa.

Resp. Peccare si Abbatissa sit rationabiliter invita, & quidem non solùm quoad modum, sed etiam quoad substantiam; quia Celleraria, cùm sit administratrix bonorum monasterii dependenter à principali administratrice, quæ est Abbatissa, non potest ea administrare, nisi ex voluntate ipsius sive expressa, sive tacita; Mandatarius enim debet diligenter observare fines mandati, *l. diligenter ff. mandati*. Undè si aliter administraret, iis

iis uteretur, ac si essent propria, atque adeò secundùm hoc censeretur proprietaria. Si verò Abbatissa est invita quoad modum tantùm, non peccat nisi venialiter. Et si irrationabiliter sit invita, nullam culpam committit, quia tunc utiliter Monasterii negotiū gerit, & operatur ex voluntate presumpta superioris Prælati, qui si adesset, illam expensam fieri omninò vellet.

Quær. 5. An peccet, si monialibus tam sanis, quam infirmis necessaria abundanter non provideat juxta religionis statuta.

Resp. Ex Peyrino *tom.* 2. *q.* 1. *cap.* 5. §. 1. *num.* 58. Affirmativè; ex quo enim Moniales per professionem religioni nomen dederunt, eique incorporatę serviunt juxta vocationem suam, dignæ sunt ex justitia mercede sua, & jure naturæ sunt participes quoad necessaria bonorum temporalium, & spiritualium ipsius religionis. Excusari solùm potest à necessariis ministrandis propter monasterii inopiam, & tunc communis paupertas est ab omnibus toleranda.

Quær. 6. An de Monasterii bonis possit largiùs distribuere amicis monialibus animo illas gratificandi, & quidem propria auctoritate.

Resp. Ex dictis non posse, & contraveniendo peccare, cùm enim sit simplex bonorum Monasterii administratrix, non potest administrare bona commissa, nisi juxta voluntatem domini, qui in casu nostro est monasterium. Hinc à fortiori dicenda est peccare si ita abundanter aliquibus provideat, ut aliæ ea de causa graviter indigeant, quia fit aliis injuria, cùm communitatis bona pro indigentibus sint commmunia. Rodriq. & Peyrin.

Quær. 7. An Celleraria possit sibi aliquid applicare de bonis monasterii ob laborem officii.

Resp. Non posse, quia ex vi professionis, & contractus initi cũ monasterio tenetur ex justitia inservire. Imò neque ob labores extraordinarios, & ultra obligationem susceptos, quia semper talis applicatio est actus dominii, cujus est incapax ratione voti.

Quær. 8. An possit de bonis monasterii aliquas eleemosynas erogare.

Resp. Posse facere eleemosynas illas, quæ consueverunt per Cellerarias dispẽsari. Quia Abbatissa committens officium censetur eo ipso committere consueta in illo officio exerceri. Ita Azor. & Tamb. ex D. Thom. 2.2.*q.* 32.*art.*8. Imò si Celleraria facultatem habeat expendendi summam aliquam in utilitatem monasterii, poterit eam in pias eleemosynas erogare, quia eleemosyna cedere solet in monasterii splendorem, & decentiam, ac proindè in ipsius utilitatem, Salmat. *in Theol. moral. t.* 3. *tract.* 13. *c.* 6. *punct.* 7. *n.* 90. Unde poterit etiam aliis ejusdem monasterii monialibus distribuere, quia utilitas non modica monasterii est monialium indigentias sublevare; quo minùs enim indigent, eo majori attentione divinis incumbunt, magisque à sæcularibus curis se abstinent.

Quær. 9. An Celleraria quę *ut supra*, de commissione Abbatissæ potest aliquas eleemosynas pauperibus distribuere, possit in monasteriis, in quibus non servatur vita communis, sibi, vel aliis monialibus illa applicare.

Resp. Videtur negativè resolvendum; quia eleemosyna, cùm sit sublevatio alienę miserię necessariò est ad alterum. Unde si Celleraria talem pecuniam sibi, vel aliis monialibus appli-

plicaret, illa applicatio non haberet rationem eleemosynæ, quia non esset ad alterum, nam dominium semper remaneret apud eundem dominum, nempè apud monasterium, cùm moniales ex vi voti paupertatis nihil sibi possint acquirere.

Adde: quòd, quando Abbatissa committit Cellerariæ distributionem eleemosynæ, censetur committere secundùm id, quod de ordinario solet practicari; vera enim mentis interpretatio desumitur à practica, Bald. *in cap.* 1. *in princip. de feud. sin. culp. non amit.* de ordinario autem eleemosyna distribuitur extraneis. Maximè quia, cùm paupertas tam Cellerariæ, quàm aliarum monialium sit cognita Abbatissæ, si vellet eleemosynas illis ipsis applicari, id exprimeret. Quare si Celleraria distribuit sibi, vel aliis, non distribuit juxta commissionem Abbatissæ. Unde peccat contra justitiam, quia privat pauperes illa eleemosyna, quæ, supposita applicatione Abbatissæ, est ipsis debita & peccat etiam contra paupertatem, quia excedit facultatem suæ commissionis, atque adeò agit nomine proprio, & ut domina, quod est directè contra votum paupertatis. Sic D. Thom. 2. 2. *q.* 3. *art.* 8. *ad* 1.

At oppositum etiam sustinendum videtur per ea, quæ tradunt Sanch. *in sum. t.* 1. *lib.* 4. *cap.* 49. *num.* 62. & alii relati à Barbosa *de off. & potest. Episc. par.* 3. *allegat.* 83. *num.* 25. qui asserunt, quòd religiosus electus à testatore ad distribuendam pauperibus eleemosynam, potest monasterio, vel sibi, vel aliis religiosis talem eleemosynam dispensare; militat enim in utroque casu par ratio. Nam Cellerariæ etiam in proposito commissa est ab Abbatissa distributio eleemosynæ inter paupe-

res, unde cùm verè tam ipsa, quàm aliæ moniales sint pauperes, si sibi, vel istis distribuit, facit juxta formam mandati, & adimplet mentem Abbatissæ.

Neque Celleraria, aut aliæ moniales censeri debent exclusę, quia presumendum est, quod Abbatissa committat dispensationem secundùm exigentiam, & ordinem charitatis; ordo autem charitatis postulat, ut succurramus magis indigentibus, magisque nobis conjunctis, quales sunt moniales respectu Abbatissæ, cujus sunt filiæ spirituales, & versantur in majori necessitate, quia indigentia est magis in monialibus periculosa, *cap. 1. de stat. regul. in* 6. Et in hoc salvatur etiam quòd eleemosyna sit ad alterum, si non secundum jus proprietatis, quia moniales sunt incapaces proprii ratione voti, saltem secundùm usum, cujus sunt capaces; Bartol. quem secutus est Abbas *consf.* 440. *num.* 1. *lib.* 2.

Quær. 10. An Celleraria possit sive intra, sive extra monasterium sine licentia Abbatissę mutuare, aut commodare res monasterii, etiam si sint magni valoris, quando certa est de restitutione.

Resp. Non posse, præcipuè si res illę sint per longum tempus mutuandæ, aut commodandæ, quia notabiliter deteriori possunt; & frequenter has res mutuare, ægre ferunt Superiores. Ita Graz. Lugo, Tamburin. & Ioan. de la Crux *in epit. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. Qui tamen concedit, posse Cellerariam res magni valoris commutare, inconsulta Abbatissa, quando monasterium ex hac commutatione nullum patitur detrimentum. Quia talis commutatio non habet rationem distractionis, aut consumptionis, cùm mo-

monasterium semper remaneat cum æquali valore, ac proindè non censetur Abbatissa rationabiliter invita quoad substantiam, & sic datur ejus licentia tacita. At nequaquam posse tenent Sanch. Peyirn. & Barth. à S. Fausto; quia commutare actus dominii est, cùm transferat dominium rei in alium idque validè fieri nequit nisi ab habente dominium rei, vel illius absolutam administrationem.

Quær. II. An Celleraria teneatur ad restitutionem, si ex sua culpa pereant aut deteriorentur bona monasterii suæ custodiæ, vel dispensationi, aut administrationi commissa.

Resp. Non teneri, si hoc contingat ex culpa levi, aut levissima. Solùm enim se obligavit ad exercendum officium deligenter, & accuratè, sicut solet ab aliis ejusdem conditionis, & generis communiter exerceri. Ita Sotus, Lessius, Vasquez, & alii, qui solummodò illam obligant, quando intervenit lata culpa, quin perindè est, ac si dolo ea destrueret, nam lata culpa dolo æquiparatur in jure. Excusari tamen potest, si pereant, aut deteriorentur ex inconsideratione, aut oblivione inculpabili, quia nulla interveniente culpa theologica, nulla intervenit injuria, atque adeò nulla restitutionis obligatio, quæ tantùm oritur à gravi culpa.

§. X.

De Janitoria, Rotaria, & Auscultatricum obligationibus.

Quær. 1. QUales esse debeant Præfectæ Rotæ, & Januæ.

Resp. Debere esse irreprehensibilis vitæ, discretas, prudentes, & quæ sæcularium oculis bonis moribus sint spectabiles. Ostiaria sit supra 40. annos, Sac. Congreg. *in Bononien.* 30. *Iunii* 1617. ejusdem quoque ætatis Rotaria, nisi aliter prudentiæ Episcopi visum fuerit. Ità in edicto Visitationis Apostolicæ apud Pignatel. *t.*6. *consult.* 85. *num.* 95. Neque Rotaria, neque Portinaria monialem ullam ad crates, aut rotas vocare debent, nisi persona extranea habeat licentiam subscriptà ab Episcopo, vel ejus deputato; & nisi monialis collocutura licentiam pariter obtinuerit ab Abbatissa. Aliter contravenientes sunt ipso facto privatæ voce activa, & passiva per tres menses. Sub iisdem pœnis prohibetur eisdem Rotariæ, & Portinariæ, ne mittant, aut recipiant litteras, munera, aut alia, nisi præcedente inspectione Abbatissæ, & ejus licentia. Sac. Congreg. 20. *Septemb.* 1593. apud Pignatel. *consult. cit. n.* 179.

Quær. 2. An peccent Portinaria, & Rotaria januam, & rotam respectivè non custodientes.

Resp. Si faciant ex inadvertentia, certum est non peccare, immò addit Cespedes *de dub. milit. dub.* 16. *neque si advertere teneatur*. Sic nauta, cui navis gubernium commissum est, non peccat si ex inadvertentia omittat, licèt teneatur advertere. Hoc tamen

men non placet Zumel. Valent. & aliis, quia advertere, & debere advertere, ſicut ſcire & debere ſcire, ſunt paria. Si verò omiſſio cuſtodiæ procedat ex negligentia, ex qua maximè moniales captent occaſionẽ colloquendi cum extraneis, & extra mittendi res prohibitas cum periculo earum ſpirituali, talẽ omiſſionem mortaliter peccaminoſam eſſe non dubito, quia omnibus exercentibus aliquod officium hæc communis obligatio eſt, ut illud cum debita cautela, & diligentia exerceant, ut habetur ex Panormit. *in c. ad aures, n.* 3. *de ætat. & qual.*

Quær. 3. An Rotaria, & Portinaria, ſi videant ad januam, vel ad rotam delicta aliqua in occulo à monialibus perpetrari, teneantur revelare Abbatiſſæ.

Reſp. Si moniales delinquentes fraternè admonitæ à ſua nequitia non deſiſtant, tenentur Rotaria, & Portinaria deferre Abbatiſſæ, ut reſipiſcant, quia bonum illarum ſpirituale bono famæ debet præponderare, Molin. Dicaſtil. Bannes, & alii. Quod à fortiori procedit, quando delicta illa vergunt in præjudicium communitatis; quia ſecretum non poteſt obligare contra juſtitiam, & charitatẽ alteri debitam. Rotaria autem, & Portinaria ex juſtitia, & charitate tenentur damna religionis præcavere; à qua obligotione non ſunt immunes, etiam ſi promiſiſſent cum juramento non revelare; quia juramentum non poteſt eſſe vinculum iniquitatis. Ita Doctores citati.

Quær. 4. An peccent Rotaria, & Portinaria videntes, & non impedientes moniales, quæ recipiunt, aut mittunt litteras ſine licentia Abbatiſſæ.

Reſp. Peccare, ſi extet præceptum regu-

le, aut Superioris, vel vigeat constitutio Clementis VIII. prohibens, ne litteræ, seu Epistolæ ullo modo à monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur, nisi priùs lectæ fuerint à Præfecta monasterii. Ratio est, quia licèt negativè se habeant, indirectè tamen, & interpretativè per voluntariam omissionem ejus, ad quod tenentur, censentur violationi præcepti, & monialium malo cooperari: & proindè deliquunt; nisi moniales essent talis conditionis, ut probabiliter judicari posset, Abbatissam daturam facultatem, si peterent, aut saltem ratum postea habituram, si sciret. Vel nisi ex consuetudine, aut patientia Abbatissæ scientis, & dissimulantis receptum esset, ut non tam severè nec cum tanto onere munus obeant custodiendæ rotę, vel portæ. Dicastil. *tract.* 2. *disp.* 4. *dub.* 8. *n.* 165. & Rebel. *lib.* 2. *q.* 16. *nu.* 2.

Quær. 5. An Rotaria, & Portinaria peccent, si occasione muneris, curiosiùs inquirant ab extraneis ea, quorum notitia ad ipsas nihil attinet.

Resp. Per se solùm venialiter peccare, quia non est magna inordinatio, quòd appetant scire, quæ ad se non pertinent. Possunt tamen peccare lethaliter ratione circumstantiarum, nempè si esset illis graviter prohibitum in his vanis, & curiosis ad januam, vel ad rotam cum extraneis detineri; vel si vellent scire, quæ ad alias moniales spectant, cum illarum notabili displicẽtia, quia hoc posset rixas parere, & dissensiones Item si collocutio esset periculosa, utpotè inductiva ad peccatum; vel si non possent scire, nisi alterum ad malum inducant, ut si vellent scire arcanum alteri commissum, maximè

ximè si patefieri non posset sine alterius præjudicio; vel si appetant scire intentione utendi tali notitia in alterius damnum. Hæc omnia Lessius *de just. & jur. lib.4. cap.4. dub. 11. num.83. & seqq.*

Quær. 6. An peccent Rotaria, & Portinaria aperientes litteras monialium ad extraneos, vel extraneorum ad moniales.

Resp. Cum communi Doctorum affirmativè. Quia unusquisque habet jus ad suum secretum scriptis mandatum, ut ipse solùm scita, vel cui voluerit per epistolam revelare, unde invito secreti domino illud per litterarum aperitionem inquirere est peccatũ mortale; nisi interveniat consensus saltem interpretativus mittentis litteras, aut illius ad quem mittuntur, vel nisi excuset materiæ parvitas, aut curiositas absque periculo gravis damni, & injuriæ. Sanch. Navar. Azor. Trullenc. & alii; qui pariter excusant aperientem, quando rationabiliter credit, aliquid in proprium damnum in hujusmodi litteris contineri. Quia tunc jure suo utitur se indemnem servando, hoc enim pertinet ad jus propriæ defensionis. In his tamen casibus ea solùm legere potest, quę attinent ad finem ratione cujus indagatio secreti fit licita; reliqua contenta sunt transilienda, & sub secreto servanda.

Quær. 7. An Portinaria non impediens ingredientem intra clausuram sub prętextu facultatum peccet. & incidat in excommunicationem.

Resp. Affirmativè ex Gregorii XIII. Constit. quæ incipit *Vbi gratia*. Quia cùm ex officio teneatur impedire, & non impediat, indirectè cooperatur, consequenter ingredientem admittere censetur. Bonacina *de*

 clauf.

claus.q.1.punct.6.num.25. qui pariter sustinet in eamdem excommunicationem incidere, quamvis nullo modo cooperaverit ingressui, si tamen personam sic ingressam vel non expellat, cùm possit, vel diutiùs sua locutione detineat: idem enim est, ac si admitteret, nam *admittere* in sua propria, & rigorosa significatione importat etiam approbare jam factum, ut testatur Rebuffus *l. 14. §. rem admisisse videtur ff.de verbor, signific.* Excommunicatio hæc est Summo Pontifici reservata Neque ad ipsam incurrendam requiritur præsumptio, cùm in præfata Gregorii Constitutione nullum adhibeatur verbum præsumptionẽ importans, sicut in motu proprio Pauli V. adhibetur. Bonac. *loc.cit.n.* 18.

Quær. 8. An peccet, & in eamdem incidat excommunicationem admittendo, vel non impediendo ingredientes non sub prætextu facultatum, sed absolutè sine licentia.

Resp. Quòd sic. Quia Pontifex sub iisdem terminis eamdem excommunicationis pœnam statuit contra admittentes, ac contra ingredientes, ibi, *Sub eadem excommunicationis pœna.* Cùm igitur excommunicatio contra ingredientes afficiat nõ solùm ingredientes prætextu facultatum, sed etiam ingredientes sine ulla prorsus licentia, ut ex stylo curiæ, Sac. Congregat. decretis, Doctorum auctoritate probavimus *supra cap. 7. §. 9. q. 2.* eadem excommunicatio afficiet etiam Portinariam non solùm admittentem ingredientes prætextu facultatum, sed etiam ingredientes sine licentia. Immò puto eadem excommunicatione ligari admittendo taliter ingredientes, etiam si existimet ipsos ingredi cum legitima facultate. Quia cùm ex officio teneatur inquirere de licentia, si omittit

tam

tam est in dolo, quàm si sciens sine licentia admitteret, *Cap. fin. de clandest. despõsat. l. quod te, §. idem de reb. credit.* & ibi Gloss. Bart. Bald. & cæteri Doctores. Nec potest juvari à bona fide, quia, dum omittit inquisitionem, quæ ei incumbit ex officio, subintrat negligentia crassa, & affectata, quæ non excusat, sed habetur pro scientia, *Clement. 1. v. scienter de consanguinit. & affin.* Glos. *ibidem*, Anchar. & Tiraquel. Unde non potest excusare, nec inducere bonam fidem. Pasqualig. *in qq. Moral. juridic. q. 162. num.* 8.

Quær. 9. An peccet Portinaria admittens aliquem intra septa monasterii sine licentia, ad tuendum illum à gravi damno in vita, bonis, aut honore.

Resp. Non peccare; quia sicut ingrediens in dictis casibus non peccat, cùm lex positiva da clausura non obliget ad sui observantiam cum tanto rigore; ita neque Portinaria permittens ingredi personã illam, peccabit, cùm actio cooperantis bona dicatur, aut mala juxta bonitatem, vel malitiam actionis ejus, cui cooperatur. Duard. *in cap. omnis utriusque sexus t. 2. disp. 16. sect. 36. num. 5.* & resumitur ex Bordon *res. 76. n. 89* ubi habet, qũd si religiosus actu à satellitibus curię laicalis insecutus se reciperet intra clausuram, eumque Portinaria admitteret, ibique per aliquot dies maneret, aliud securius refugium non habens, & moniales id ignorarent excepta dicta Portinaria, quæ illum occultaret, nullum peccatum comitteret, tum religiosus ingrediens, & manens, tum Portinaria recipiens. quamvis aliàs talis religiosus esset culpabilis. Ratio est, quia ad laicos non spectat capere, aut corrigere religiosos, sed ad suos Superiores. Necesse tamen est

quòd insecutio satellitum sit actualis, & nullum aliud sit effugium.

Quær. 10. An Auscultatrices propalantes, quæ occasione sui officii audierunt, peccent mortaliter.

Resp. Si id, quod propalant, vergat in grave alterius detrimentum, non est dubium peccare mortaliter, quia tam ex parte materiæ, quàm ratione officii ex pacto tacito inest gravis obligatio tacendi. Si verò leve alterius damnum sequatur ex revelatione, dicendæ sunt mortaliter non peccare, parvitate materiæ excusante. Si prævideant, monialem ex revelatione etiam rei ex se indifferentis esse contristandam, peccant contra charitatem. Si detegant audita non ex animo lædendi, reverà tamen lædant, peccant mortaliter, vel venialiter juxta negligentiam, vel inconsiderationem; si enim hæc fuit gravis, erit mortale: veniale verò, si levis. Bassæus *v. secretum num.* 3. Tenentur tamen revelare Abbatissę, si quę viderint, vel audierint, religiosis moribus dissona, & regularis observantię destructiva. D.Thom. 2.2. *qu.* 70. *art.* 1. *ad* 2. Auscultatrices enim sunt oculi Abbatissæ, adeòque ex officio tenentur explorare, & explorata referre, alioquin omittentes officio suo non satisfacerent, essentque causa indirecta scandalorum, quæ ex tali omissione possent oriri.

Quær. 11. An Auscultatrices, quando ratione officii assistunt collocutionibus, possint colloqui cum Regularibus accedentibus ad alloquendum cum moniali aliqua particulari.

Resp. Affirmat Pellizarius ex Bonacina, quia præsumitur tacita Superioris licen-

centia ex regula connexorum, de quibus idẽ est judicium. Oppositæ tamen sententiæ adhæreo. Quia principium illud de connexis locum habet, quando connexa sunt inseparabilla; non sic si separabilia, ut communiter scribentes. Moniales autem cum licentia colloquentes, & Auscultatrices non sunt connexæ in ordine ad locutionem, siquidem loqui optimè possunt moniales aliæ, Auscultatricibus silentibus.

§. XI.

De Conversarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. QUænam in Conversarum receptione sint observanda.

Resp. Tam quoad receptionem, quàm quoad professionem ea omnia esse observanda, quæ supra de Novitiis choristis recipiendis, & admittendis sunt dicta, eadem enim praxis in utrisque servanda, ex Sac. Congregat. præter quàm in constitutione dotis, nam moniales velatæ tam intra, quam supra numerum absque dotali eleemosyna nõ debent admitti, in monialibus verò Conversis non semper spectatur dos, sed aliquando necessitas monasterii, ex declaratione ejusdem Sac, Congreg. *die* 20. *Martii* 1596. qua necessitate cessante, exigendam esse a supranumerariis Conversis dotem duplicatam persolvi solitam, censet Tamburin. *de jure Abbatis. disp.*5.*q.*7.*n.*1. juxta decretum Sac. Congreg. *die* 6.*Maji.*1604.

Quær. 2. An Conversæ sint veræ religiosæ.

Resp. Quod sic, emittunt enim tria reli-

religionis vota, quæ religioſi ſtatus eſſentiam conſtituunt. Quare ſunt incapaces proprii, & quidquid acquirunt, acquirunt monaſterio, ipſiſque eſt prohibitum teſtari. Gaudent privilegio Canonis, & fori, quia ſūt perſonæ eccleſiaſticæ, & fruuntur omnibus Religionis privilegiis, quorum ratione ſui ſtatus ſunt capaces, quia verè per profeſſionem ſunt religioni incorporatæ. Lezana *t.2.qq.Regular. cap.8.num.29.*

Quær. 3. An Converſæ teneantur ad perpetuam clauſuram.

Reſp. Teneri, ex Bonifacio VIII. *cap. periculoſo de ſtat. regular. in* 6. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 5. & ex Conſtitut. S. Pii V. quę incipit *Cura paſtoralis*. Ita quod neque poſſunt egredi ad ornandum Altare in Eccleſia exteriori. Sac. Congreg. 27. *Octobris* 1592. Neque ad effectum claudendi, vel aperiendi januam monaſterii, ſed hoc munus alteri extra clauſuram degenti eſt demandandum. Eadem Sac. Congreg. apud Barboſ. *de jur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 44. *num.* 44. Si tamen alicubi vigeat conſuetudo prædictas converſas egredi pro quæſtu, poterit tolerari, ita tamen ut ceſſante monaſterii neceſſitate, ipſæ quoque ceſſent à quæſtu. Sac. Congregat. 14. *April.* 1615. & ſervatis conditionibus pro egreſſu ibi præſcriptis, & à nobis ſupra relatis *cap.* 7. §. 9. *quæſt.* 13. quò Lectorem brevitatis gratia remitto.

Quær. 4. Utrùm Converſæ teneantur ex præcepto recitare orationes, quæ ſunt eis per regulam præſcriptæ, ſicut moniales choriſtæ horas canonicas.

Reſp. Non teneri, quia regula, univerſaliter loquendo, non obligat ad culpam. Neque eadem eſt ratio de monialibus choro

addi-

addictis, quia istæ non solùm tenentur ex vi constitutionum recitare horas canonicas, sed etiã ex consuetudine universalis Ecclesiæ, quæ obligat illas sub gravi, ut diximus suo loco. Ita Peregrin. *ad Constitut. sui Ordin. part. 2. cap. 5. litt. R.* Ubi subdit, quòd, quamvis Conversæ teneantur de jure Divino preces ad Deum fundere pro benefactoribus, possunt tamen aliis orationibus, & piis operibus satisfacere. Imò suo modo pro benefactoribus orare censentur, dum monialibus orantibus inserviunt. Barthol. à S. Fausto *lib. 6. qu. 170.*

Quær. 5. An monialis professa, & choro addicta possit de Superioris auctoritate ad statum Conversarum transferri.

Resp. Contra Navar. *in cap. quando, de consecrat. dist. 1. quæst. 20. nu. 20.* posse transferri, quia non variatur religionis status, sed illæsus manet. Debet tamen intervenire justa causa, quæ esse posset, vel punitio gravis delicti, vel ineptitudo ad alia munera. Ita Sotus, Aragon. Ledes. & Barthol. à S. Fausto *in suo Thesauro lib. 6. qu. 178.* ubi addit, quòd monialis sic translata à divini officii recitatione sit libera. Quia hęc recitandi obligatio oritur ex consuetudine generali, in quantum est deputata ad chorum; unde eo ipso, quòd ex justa causa, & Superioris auctoritate a. chori obligatione est liberata, ab obligatione pariter Officii debet censeri absoluta.

Quær. 6. An è contra monialis Conversa possit transferri ad statum monialium choristarum.

Resp. Affirmat, licèt cum aliqua formidine, Pellizarius *de monial. cap. 1. num. 13.* ob rationem superiùs adductam, scilicet, quia per talem translationem non varia-

tur

tur ſtatus religionis ſubſtantialiter, ſed tantùm accidentaliter, cùm moniales laicæ, ſeu converſæ, & moniales vacantes choro adſtringantur iiſdem votis ſubſtantialibus, imò & iiſdem obligationibus, excepta obbligatione recitandi horas canonicas. Ad hanc tamẽ translationẽ tria requiri, advertit Sanchez, *lib.6. moral.cap.7. nu.81.* videlicet, cauſa juſta, & gravis, conſenſus capitularis monialium, & licentia Epiſcopi, ſi moniales illi ſubdantur; Generalis verò, aut Provincialis, ſi ſint exemptæ. Nullatenùs ſufficit ſuperioris localis licentia, quia hæc tranſlatio gravis eſt, nec cenſetur Prælatis localibus conceſſa.

Negant alii poſſe fieri hujuſmodi translationem inconſulto ſummo Pontifice: primò, quia obſtat decretum Sac. Congr. juſſu Clementis VIII. editum, 19. *Maji* 1603. ſuper receptione, & educatione novitiorum, quod ita habet: *Sed qui ad converſorum habitum recepti fuerint, ad clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis, non poſſint.* Secundò, quia ſicuti ſine Pontificis licentia nequit fieri tranſitus de arctiori ad laxiorem religionem, ita neque de ſtatu arctiori ad laxiorem intra eamdem religionem. Cùm igitur ſtatus converſarum, utpotè ad inferiora miniſteria deputatus, ſit durior, & aſperior, & juxta majorem, aut minorem auſteritatem penſanda ſit major, aut minor perfectio quo ad tranſitum, ut per Sanch. *loc.cit.num.*21. non poterit fieri tranſitus monialis Converſę ad ſtatum choriſtarum. Tertiò; principalis pars voti ſolemnis in Converſis ſunt onera tali ſtatui annexa; ita quod ex vi ſuæ profeſſionis non teneantur obedire Superiori

præ-

præcipienti aliqua ad ſtatum Choriſtarum tantùm ſpectantia, cùm profeſſæ ſint obedentiam ſecundùm regulam, & regula ipſa non obliget ad aliquid ultra proprium ſtatum. Sicuti ergo ſolius Pontificis eſt diſpenſare in eo voto ſolemni, ita & in hac principali parte.

Omiſſo nihilominus an ſufficiat ſolius Prælati licentia, an ulterius requiratur Pontificis diſpenſatio, cenſeo cum Lezana *t.* 2 *qq. regul. cap.* 8. *num.* 22. translationes hujuſmodi non eſſe indulgendas. Tum ut Converſæ ſequantur ſuam vocationem, qua vocatæ ſunt, iuxta præſcriptum Apoſtoli 1 ad Conrinth. 7. Tum ut auferatur anſa, vel occaſio ambitionis, quę ut plurimùm ad talem translationem deſiderandam eas ſolet impellere. Tum denique ut evitentur offenſiones, æmulationes, & exprobrationes prioris ſtatus, quæ de facili magno cum ſcandalo poſſunt oriri. Certum enim eſt, quòd ſemper ex novitatibus mala excitantur, ac proindè tanquam perniciosas reiiciendas eſſe, probat aliis adductis Valenz. *conſ.* 70. *n.* 26. *& ſeq.*

Quær. 7. An eveniente caſu huiuſmodi translationis, debeat Converſa probationis annum repetere.

Reſp. Videri quod ſic, quia Converſæ non probant in ſuis novitiatibus omnes obſervantias, quas Choriſtæ; unde cum trasferuntur, debent ſuper his pariter experiri, & ita fuiſſe declaratum à Sac. Congregat. 1618 refert Peyrinus *tom.* 2. *q.* 3. *cap.* 1. §. 5. *n.* 148. ubi contrarium ſuſtinet; quia novitię non coguntur probare omnes auſteritates, & obſervantias religionis; ſed ſufficit, quod per annum permaneant ſub obedientia

suorum superiorum; additque, ita vidisse observatum in praxi, & decretum Sac. Congreg. citatum, vel non esse autenticum, vel non esse usu receptum.

Quær. 8. An Conversæ teneantur sub mortali exercere ea, ad quæ ex officio sunt deputatæ in Monasterio.

Resp. Peccare mortaliter, si notabiliter sint negligentes, quia in professione fit contractus inter religionem, & ipsas, per quem contractum religio illis omnia necessaria ad decentem statum promittit, ipsæ verò exhibent se religioni paratas ad ea munera, ad quę per professionem sunt deputatæ. Quare ex justitia tenentur talia munera exhibere, alioquin peccabunt mortaliter contra justitiam. Peregrin. *loc. cit. litt. Q.* ubi advertit non esse tam faciliter de peccato mortali damnandas, vel quia ad tam gravem obligationem non advertunt, vel quia Superiores tam rigorosè non exigunt, vel quia negligentia non est adeò notabilis, ut censenda sit constituere lethale peccatum.

Quær. 9. An Conversæ possint aliquid exigere à monialibus particularibus pro famulatu ipsis præstito de commissione Abbatissæ.

Resp. Negativè. Quia nequit aliquid exigi, aut recipi pro opere alias debito ex justitia. Sotus, Covar. Medin. & Lessius *de iust. & iur. lib.* 2. *cap.* 14. *dub.* 9. *num.* 63. Illum autem famulatum monialibus tenentur præstare Conversæ ex vi professionis, & contractus initi cum Monasterio, ut diximus, adeòque pro ipso nihil possint exigere, aut recipere; nisi fortasse eis detur in quamdam liberalem remunerationem servitii præstiti, quia ex una parte, id quod datur ex gratitu-

titudine, non datur ut pretium servitii aliàs debiti; ex alia verò inter religiosas ejusdem conventus ex præsumpta voluntate Abbatissæ permittitur aliqua donatio; nam quidquid acquiritur, semper conventui acquiritur. Lamas, Fagundez, Peyrin. Caramuel, & alii. Secus verò si aliquid daretur ob timorem, quòd segniter essent famulatum debitum præstaturæ. Quia non censeretur dari sponte, sed coactè; Lessius, *loc. cit. num.* 64.

Quær. 10. An peccent Conversæ negligendo conservationem illarum rerum, quæ sunt earum curæ commissæ.

Resp. Peccare, quia tenentur ex justitia non solùm non dissipare, sed etiam conservare res, quæ earum curæ mandantur. Tum quia contra votum paupertatis est, bona monasterii ex negligentia dispergere; nam ut notat Layman *lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 7. *n.* 6. posse rem arbitratu suo destruere, est actus proprius dominii, dominium autem repugnat paupertati.

Quær. 11. An excommunicatio lata ab Episcopo contra moniales cum extraneis colloquentes, vel ad januam, aut locutorium accedentes, afficiat Conversas.

Resp. Videri, quòd non, quia ut asserit Tuschus *litt. M. v. Moniales, conclus.* 333. Conversæ non sunt verè moniales, quamvis Professionem emittant; differunt enim in multis, nempè nomine, exercitio, & in aliquibus locis non servant rigorosè clausuram, non habent vocem, non tenentur ad divinas preces, & multas differentias congerit Federicus de Senis *cons.* 213. Afflict. Franc. Abb. quos refert & sequitur Marcus Vidal. *in Arca Theolog.*

Mor-

Mor. de Monialib, Inquisit. 2. *num.* 91. Sed oppositum omninò sustinendum. Quia secundùm formalem significationem nomine Monialium veniunt etiam Conversæ, *can. ut lex* 27. *quæst.* 1. *cap. non dubiam de sentent. excommunicat.* Emittunt enim tria religionis vota, quæ essentiam religiosi status constituunt. Neque differentiæ adductæ extrahunt illas à formali statu monialium, quia sunt religioso statui extrinsecæ, & accidentales, atque adeò non mutant naturam rei. Abb. *cons.* 62. *in controversia num.* 8. *in fin. & num.* 9. *ver. de jure commun lib.* 2. *& n.* 10. Ianuarius, & Diana *in opere coord. t.* 5. *tract.* 1. *res.* 88. *num.* 2.

Quær. 12. An liceat Conversis per notabile tempus in die festo conficere, & coquere bellaria.

Resp. Videri quòd non; opus namque servile est, & propriè pertinens ad servos, consequenter opus prohibitum. Oppositum nihilominùs sustinendum. Sicut enim ex communi Doctorum sententia cum Div. Thom. 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 4. *ad* 4. licitum est in die festo parare fercula quamvis superflua, & ad oblectationem tantùm inservientia, quia urget ratio aliqua necessitatis, & congruitatis, fundata in hoc, quòd hujusmodi fercula non ita suavia sunt, si altera die sint præparata. Ita licebit conficere, & coquere bellaria. cùm neque illa ita congruenter se habeant, si sint anticipatè præparata. Imò stante consuetudine conficiendi dicta bellaria in die festo, ex tacito saltem Superiorum consensu, resultat probabilis conjectura, quòd non fuerit mens Ecclesiæ, sub præcepto abstinendi à servilibus tam ordinarias actiones compre-

prehendere Tamburin. *in decal. lib.*4. *cap.*3. §.2. *num.*10.

Et hoc locum habere etiam ſi bellaria vendantur extraneis, putant Sylveſt. Angel. Roſel. Nald. & Sanch. *t.*2. *conſ. lib.*5. *cap.* 2. *dub.*6. *num.* 11. Quia lucrum non immutat operationem, ut cum aliis notat Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 2. *cap.* 25. atque adeò non facit, ut de licita fiat illicita. Ego tamen cenſeo ex alio ſaltem capite non licere, ſcilicet, quia generaliter monialibus vetitum eſt parare, aut vendere cibos extraneis, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, ac conſanguineis. Sacr. Congregat. teſte Barboſa *lib.* 1. *jur. eccl. cap.* 44. *num.* 58.

Quær. 13. An liceat Converſis in die feſto legumina à minutioribus purgamentis ſecernere, & diligenter emundare.

Reſp. Affirmativè. Quia hoc quoque pertinet ad ciborum uſum, quos parare licet in die feſto per Doctores ſupracitatos. Tum etiam quia modiciſſimè applicationis eſt hujuſmodi occupatio, unde recreationis cauſa ab honeſtis etiam fęminis excipi ſolet. Non licebit verò, niſi aliqua gravis neceſſitas urgeat, farinam à furfure ſub cerniculo ſegregare, quia magnam exigit occupationẽ. Solùm excuſabit à mortali materię parvitas, quam extendunt ad tres quadrantes horę Bonac. Reginald. Ioan. à Cruce, & alii; ad horam integram Azor. Suar. Sanch. Fagund. Palaus; ad duas integras horas Granad. Filiuc. Henriq. & Diana; ad tres etiam horas ampliant Marchant. & Paſqualig. Quia octava pars reſpectu totius diei cenſetur exigua pars, Ego tamen à ſecunda ſententia non recedo.

Quær.

Quær. 14. An Converſæ coquinæ deſervientes, & parantes cibos pro numeroſa familia ſint immunes à jejunio.

Reſp. Affirmativè. Quia in tali præparatione tractant cacabos, & ollas magnas, deferunt ligna, hauriunt aquam, huc, illucque diſcurrunt, ex quibus omnibus reſultat labor valdè notabilis; & licèt pauca ſint fercula, quantitas nihilominùs cujuſcumque ferculi parandi pluribus ferculis æquivalet. Quòd ſi non laborant tota die, cùm non habeant parare cœnam, tamen poſt prandium habent parare plura pro die ſequenti, & deindè ſufficit, quòd exercitium parandi prandium requirat magnum laborem, nam debent pro ipſo conſervare vires. Ita Paſqualigus *de jejun. deciſ.* 297. *num.* 4. Ubi advertit, hoc quoque probabiliter procedere etiam, quando jejunia ſunt de præcepto regulæ, quia regula, quamvis voluntariè ſuſcepta, non obligat pluſquàm obliget lex, & ideò ipſa pariter deſinit obligare, quando proportionaliter legis deſinit obligatio.

Quær. 15. An Converſæ lavantes ſuppellectilem lineam, vulgò, *far la bocata*, excuſentur à jeiunio.

Reſp. Excuſari; quia hujuſmodi exercitium ſivè conſideretur in præparatione eorum, quæ neceſſaria ſunt pro lavatione; ſive in actu ipſo lavandi, ſive in aſportatione ſuppellectilis lineæ, ut Soli expandatur, & poſtea colligatur, inter laborioſa eſt reponendum. Et quidem labor ipſius excedit laborem nonnullarum artium, quas communiter Doctores admittunt inter excuſantes.

Neque neceſſe eſt, ut exercitium hoc ſit continuum, ſed ſufficit, quòd duret una, aut

aut altera die, adhoc ut cesset pro illis diebus obligatio jejunandi; quia, sicuti obligatio est annexa diei, ita quando eadem dies habet aliquid incompossibile cum ieiunio, excludit obligationem ad ipsum. Imò hoc pariter verum est, etiam si in hoc exercitio non insumatur tota dies, sed tantùm bona pars: nam, cùm sit exercitium laboriosum, requirit vires integras, & floridas, quod non contingit, quando vires macerantur per ieiunium. Ita Pasqu. *loc. cit. dec.* 304. Ubi etiam excusat complicantes suppellectilem lineam jam mundatam; quod an verum sit, judicent alii, ergo enim in hoc non video laborem sufficientem ad excusandum.

Quær. 16. An Conversæ inservientes mensæ frangant ieiunium, si aliquid comedant immediatè antequàm inserviant.

Resp. Non frangere, etiam si non indigeant ad vitandam debilitatem. Ita viginti Doctores, quos refert, & sequitur Pasqual. *loc. cit. decis.* 128. ubi addit comestionem illam posse esse in ea maiori quantitate, quæ libuerit; ita ut, etiam si sit sufficiens ad constituendum prandium, non per hoc impediat, quin possint rursus, completo servitio, comedere. Ratio horum omnium est, quia prior illa comestio est moraliter eadem cum subsequenti; nam servitium illud, quod mediat, cùm sit pars illius prandii, non interrumpit moraliter prandium, atque adeò comestio subsequens censetur complere priorem, & constituere unicum prandium cũ ipsa. Neque requiritur intentio anticipandi prandium, sed sufficit, quòd opere ipso inchoetur. Imò etiam si proposuerint non comedere ampliùs post servitium possunt mutare propositum, & rur-

sum

ſum comedere, quia durat id per quod moraliter continuari poteſt ſubſequens comeſtio cum præcedenti.

§. XII.

De Tertiariarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. QUænam mulieres veniant nomine Tertiariarum.

Reſp. Prout ad præſens noſtrum inſtitutũ facit, venire mulieres illas, quæ vota eſſentialia non emittentes Regulã alicujus Religionis approbatæ ſervant in propriis domibus, & quandoque etiam in communi aliqua domo habitantes, ejuſdemque Religionis habitum deferentes; quarum aliquę iuxta proprium profitendi modum à Summis Pontificibus approbatum emittunt votum ſimplex caſtitatis, vel obedientiæ, aliæ nullum niſi forſan obedientiæ, Caſarub. *in Compend. privileg. mendic. v. Tertiarii num.* 25. Non ſunt veræ religioſæ, nec illarum vivendi modus appellari poteſt religio, quia tribus votis eſſentialibus non ligantur. Caſarub. Rodriq. Lezana *t. 2. qq. regular. cap.* 15. *num.* 7. Atque adeò dici non poſſunt Apoſtatæ, ſi ab eo ſtatũ recedant, matrimonio ſe copulantes, aut habitum deſerentes. Peccabunt tamen in dimiſſione habitus, ſi illum per totam vitam voverunt geſtare.

Quær. 2. A quibus ſint admittendæ ad habitum, & profeſſionem.

Reſp. Admittendas eſſe ad habitum à Superioribus Regularibus ad id privilegium habentibus, quales ſunt Minores S. Franciſci, Dominicani, Auguſtiniani, Carmelita-

litani, Servitæ, & Minimi, Lezana *loc. cit. n.* 8. *& seqq.* Debet tamen intervenire Ordinarii loci licentia, qui non aliter eam concedet, quàm si ei de qualitatibus ad id requisitis diligenti prævio examine constiterit. Sac. Congreg. 20. *Decembris* 1616. Non per hoc explorare debet earum volutates; si domi degunt, & ibi cœlibatus votum emittunt, ut ex Sac. Congr. refert Barbosa *in Collect. Bullar. v. Tertiaria.* In manibus quoque alicujus Superioris eorum Ordinum, vel habentis à Superiore aliquo auctoritatem emitti debet professio, quàm præcedere debet aliquod tempus probationis; cùm enim facultas recipiendi Tertiarias Prælatis Regularibus concessa intelligi debeat de personis idoneis, & pro talibus habitis, ad judicandum de illarum idoneitate, tempus aliquod est necessarium, Lezana *loc. cit. n.* 22.

Quær. III. Quænam qualitates in admittendis ad habitum requirantur.

Resp. Inter qualitates requisitas computandas esse illas, quas Sac. Congregatio Episcop. & Regular. 20. *Decembris* 1616. observari præcepit. Prima, quòd non recipiantur ad habitum, *nisi spectatæ vitæ fuerint*, idest bonis moribus, seu viriutibus ornatæ. Secunda, quòd habeant *de proprio, ut inde sufficienter vivere possint*. Tertia, quòd sint *annorum saltem* 40. Quarta quòd non habitent *cum aliis viris quam cum consanguineis, vel affinibus in primo tantùm gradu*. Quinta, quòd non recipiantur, ut diximus supra, nisi *ab Ordinario loci licentia priùs impetrata* Sexta quòd *in habitu deferendo omninò obstineant à velo supra caput, quod superiutum vocant, & à pectorali vulgo sottogola, & à patientia.* Nulloque modo tolerari debet, quòd; licèt domi

habitantes, comam nutriant, cum habitus indecentia, & scandalo populi. Sac. Congreg. *in Hydruntina* 5. *Augusti* 1625.

Quær. 4. An defectus hujusmodi qualitatum irritet receptionem, seu professionem prædictarum mulierum.

Resp. Videri quòd non, quia in decreto non apponitur clausula irritatoria, neque Sac. Congregatio utitur verbo *non possint*, aut simili, sed solùm *non admittantur*; benè verò peccare mortaliter decreti hujusmodi transgressores. Lezana *loc. cit. n.* 40. Hæc tamen doctrina non est absolutè admittenda, saltem quando deficeret Ordinarii loci licentia. Cùm enim Sac. Congregatio utatur ablativo absoluto, *ab Ordinario loci licentia priùs impetrata*, inducit conditionem, ut notant communiter Doctores, & proindè etiam formam, Bald. Surd. relati à Pasqualig. *in Laurent. n.* 31. unde si non impleatur, admissio erit nulla.

Quær. 5. Quibus Prælatis Tertiariæ subjiciantur.

Resp. Si loquamur de Tertiariis vitam cælibem virginalem, & castam non ducentibus ex voto, subjici Ordinario ex declaratione Sac. Congr. apud Gavant. quem refert Lezana *loc. cit. n.* 35. qui *n.* 41. addit subjici pariter gubernationi Superiorum Ordinum, quarum sunt Tertiariæ, quoad curam spiritualem tantùm; cùm enim sint aliquo modo membra religionum, quarum deferunt habitum, specialem diligentiam de salute illarum spirituali tenentur habere. Casarub. & Mirãda apud d. Lezanam. Illas tamen punire non possunt, nec illæ peccant non obediendo.

Si verò sermo sit de Tertiariis vitam cœlibem virginalem, & castã ducentibus ex voto, quia per declarationem Leonis X. *die* 1. *Martii*

tis 1518. & decretum Sac. Congregat. ab Ordinarii jurisdictione sunt exemptę, cōsequens est, ut Prælatis suorum Ordinum plenè subjiciantur, ne dicamus eas sub nullius jurisdictione esse; atque ita possit illas sicut alios religiosos corrigere, & punire. Hinc Teodorus Strarius plura deducit, scilicet, Tertiarias hujusmodi casibus Episcopo reservatis non subjacere; posse tamen Pręlatos, quibus subsunt, quoad illas, sicut quoad suos fratres, casus aliquos reservare, easque, saltem in foro conscientiæ, ab omnibus criminibus, & excessibus, ac etiam censuris, & pœnis Sedi Apostolicæ reservatis (exceptis contentis in Bulla Cœnæ) absolvere; nec non earum vota commutare, & cum illis in omnibus votis simplicibus, in quibus possunt Episcopi cum suis subditis, dispensare, quia hoc spectat ad potestatem jurisdictionis; & illi habent jurisdictionem quasi Episcopalem. Hęc tamen de mente Stratii sint dicta.

Quær. 6. Qualiter peccent Tertiariæ suam professionem transgredientes.

Resp. Delinquentes contra vota emissa peccare peccato sacrilegii, non est dubitandum. Transgredientes verò ea, quæ in professione promittunt, nullum peccatum committere, etiam si obligatio regulæ respectu religiosorum aliquam culpam saltem venialem inducat, tradit Lezana *loc. cit. num.* 19. Quia etsi in professione utantur verbo *promitto*, nulla per hoc inducitur obligatio, praxi ita interpretante intentionem Pontificum talem modum vivendi approbantium, & Prælatorum Ordinum professionem hujusmodi suscipientium. Obligantur tamen ex Summorum Pontificum declarationibus apud Lezan. *loc. cit.* ad subeundam pœnam, sibi ob transgressio-

nes regulæ à Superioribus suorum Ordinum infligendam.

Quær. 7. Quibus gaudeant privilegiis.

Resp. Gaudere suorum Ordinum privilegiis, quorum ipsæ sunt capaces, ex indulti Summorum Pontificum apud Lezan. *loc. cit. num.* 11. & 26. & præcipuè ex decreto Sac. Congregat. tenoris sequentis; *Sacra Congregatio censuit &c. hujusmodi mulieres, si vitam virginalem, aut cœlibē simpliciter expressè voverint, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsim habitantes, privilegiis Ordinis, cujus Regula habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarii jurisdictione frui debere.* Undè gaudere privilegio fori affirmant Sylvester, Alterius, Duardus, & Pignatel. & ita declaravit Sacr. Congreg. Immunit. *in Assisien.* 16. *Novembris* 1655. & canonis, Gratian. Cassarub. Portel. & Lezana, præsertim, quia hoc non tam est privilegium, quàm jus commune competens cunctis personis Deo dicatis; ac etiam exemptione à gabellis eadem Sac. Congregat. *in Tudertina* 4. *Augusti* 1627. Nec non indulgentiis concessis Ordini, cujus sunt Tertiariæ, ut constat ex concessione bullata Sixti IV. relata a Lezana *loc. cit. num.* 26. Quæ omnia intelligenda sunt concurrentibus qualitatibus juxta declarationem Sac. Congregat. Concilii requisitis, nempè si habitum assumpserint, & virginalem, seu cęlibem, aut castam vidualem expresso voto vitam elegerint. An autem prædictę qualitates in hujusmodi Tertiariis concurrant, Ordinarii iudicium spectetur. Sac. Congreg. Episc. 2. *Octobr.* 1616.

Quær. 8. A quibus recipere debeant Sacramenta.

Resp. Licèt Tertiariæ virginalem, cœlibem,

bem, aut castam vidualem vitam ex voto ducentes possint quoad Sacramentorum receptionem uti privilegiis suorum ordinum, Lezana *loc. cit. n.* 34. Si tamen Ordinarii, vel Parochi jus illis administrandi Sacramenta etiam tempore Paschatis, vel aliàs in eis jurisdictionem acquisiverint, non posse ipsas de cętero adversùs Ordinarios, vel Parochos exemptione uti, sed observandam esse consuetudinem, censuit Sacr. Congregat. apud Pignatel. *t.* 4. *consult.* 119. Sicut etiam fęminę prædictam vitam non gerentes Eucharistiam in die Paschatis, extremam unctionem, & alia ecclesiastica Sacramenta (Sacramento pœnitentiæ duntaxat excepto) à proprio Sacerdote suscipere tenentur, ita enim decernitur in prædicta Bulla Leonis X. & Concilio Lateranensi.

Quær. 9. Quo in loco sint sepeliendæ.

Resp. Tertiariæ, sepulturam, *ubi coluerint, eligere valent*, ut habetur in in Bulla Leonis X. & Concilio Lateranensi. Quòd si de illis sint, quæ nec virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam ducant ex voto, & non electa sepultura decedant, in earum parochiis sunt sepeliendæ Parocho interveniente, qui pariter intervenire debet, etiam quando in Regularium Ecclesiis tradendæ sunt sepulturæ, si, dum vixerint, in ipsis elegerint tumulari. Barbosa *in Collectan. v. Tertiaria*. E contra si de illis sint, quæ virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam traducant, possunt in Ecclesiis suorum Ordinum sepeliri à solis Regularibus, Parocho minimè requisito, imò contradicente, Sacr. Congregat. Episcop. *in Nepesina* 11. *Decembris* 1615. apud Sell. *in select. canon. cap.* 35. *num.* 20.

& Sac. Congregat Rit. *in Spoletana Terra Viso* 20. *Iunii* 1609. apud Barbos. *in Collectam. v. Regulares quoad sepulturam.* Etiamsi sine sepulturę electione decesserint, quando tamen in dictis Ecclesiis communis sepultura pro ipsis reperitur, Sac. Congreg. *anno* 1616. Ita ut si communis sepultura in Ecclesiis ordinum, quorum sunt Tertiariæ, non reperiatur, sepeliri debeant in parochiis, quando contingit, eas sine sepulturæ electione decedere, ut habetur in eodem decreto.

Quær. 10. An Tertiariæ consequi possint legatum factum pro monachata.

Resp. Posse, dummodò habeant qualitates, *ut supra* in decreto Sac. Congregationis requisitas. Ita Diana *in opere coord. tom.* 9. *tract.* 2. *resol.* 175. alios citans, & ratio desumitur tum *ex §. sed hoc præsenti. Authen. de Sanct. Episc. coll.* 9. tum ex eo, quòd istæ sunt de ordine, ac modo vivendi approbato a Summis Pontificibus *in Clement.* 1. juncta Glossa *de relig. Domib.* & promittunt obedientiam, ut inquit Glossa *in d. Clement. v. obedientiam*, unde istæ sunt in aliquo sensu non improprio religiosæ. Hæc omnia juxta brevitatis nostræ institutum hucusque tradita S. R. Ecclesiæ censuræ omninò volo esse subjecta.

FINIS.

IN-

I N D E X
RERUM NOTABILIUM.

Prior numerus indicat caput, secundus paragraphum: tertius quæsitum.

A

Be-

B

C

Com-

F

G

H

An,

Lega-

M

N

P.

F I N I S.

Jes Petrus Can.us Valli